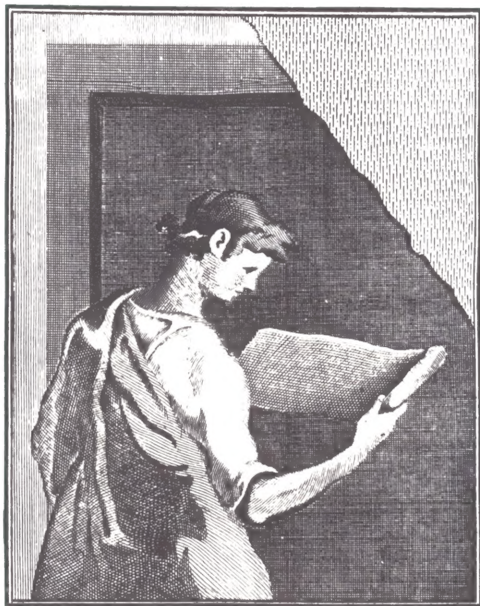
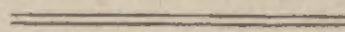

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

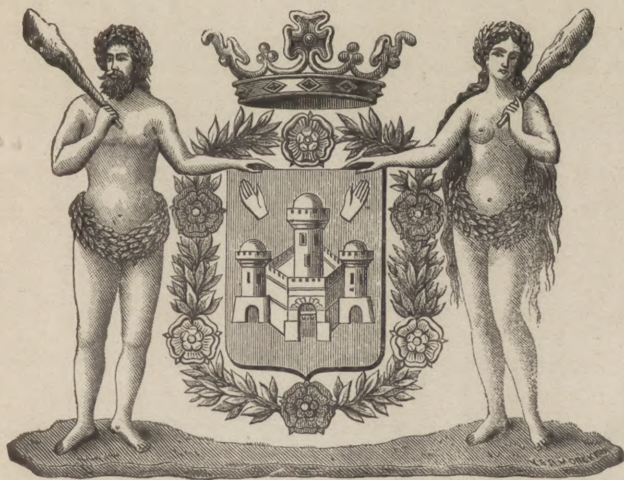
UITGEGEVEN

op last van het Gemeentebestuur

DOOR

P. GÉNARD, Eere-Archivaris.

TWINTIGSTE DEEL.

ANTWERPEN,
DRUKKERIJ WAUTERS & CLAUWAERT, BEGIJNENVEST, 99.

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

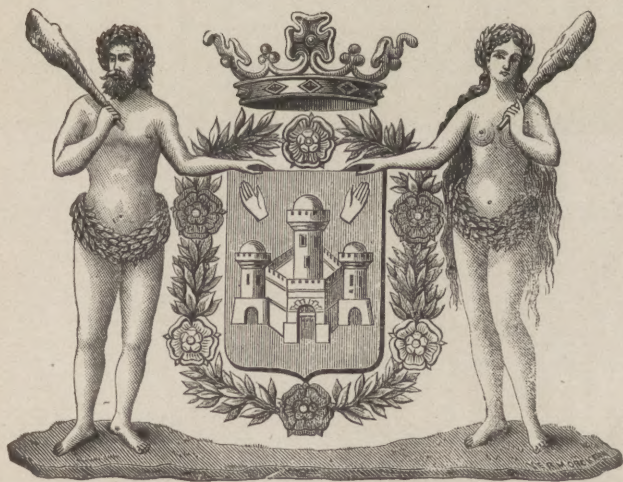
PUBLIÉ

par ordre de l'Administration Communale

PAR

P. GÉNARD, Archiviste honoraire.

TOME VINGTIÈME.

ANVERS,
IMPRIMERIE WAUTERS & CLAUWAERT, REMPART DES BÉGUINES, 99

INHOUDSTAFEL.

TABLE DES MATIÈRES.

HET
ARCHIEVENBLAD
VAN ANTWERPEN.

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS.

1. Het « Register vanden dachvaerden. » (*Vervolg.*)

1. Le Registre dit « vanden dachvaerden. » (*Suite.*)

6 Maart 1466.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen de kinderen van den Dorpe en Jonkvrouw Beatrix van den Mortere.

Op alsulken geschille, questie ende controversie als eenichsins opgestanden oft verresen syn tusschen Rasen vanden Dorpe, inden name van sinen kinderen, op deen zide, ende Adriane Pot, inden name van Jouffrouwen Beatrycen vanden Mortere, synre huysvrouwen, op dander zide, mids sekere percheelen erfliker goeden gebleven byder doot Jouffrouwen Marien vanden Houte, des voirs. Raes wittich wyf was, die welke percheelen die voirgenoemde Raes heyscht tot behoeften sinen kinderen, hen verstorven synde byder doot huerer moeder voirs., Soe syn wy viere seggers, te wetene, Her Jan die Clerc, Priester, Landdeken van Antwerpen op dese tyt, met Gheerde vanden Broeke, als van Adriaen Pots wegen, ende Peter van Karrenbroec met Meester Clause van Tefelen, als van Raes kinderen wegen, seggers ende segsluide daertoe sunderlinge gecoren, aengesien alle brieven, orconden, cedulen ende andere bethoon, overcomen in een wtsprake ende die by ons vieren seggers eendrachtelic gesloten ende ghetermineert inder manieren hierna volgende :

Inden yersten, sal Adriaen Pot besorgen den voirgenoemden Rasen, tot behoeften van sinen kinderen, het sy metten principalen Scepenenbrieven oft vidimus daeraf, oft doen alsoe teenigen kennisse, waermede die voirs kindere besorcht selen syn, om te bliven heffene jaerlicx ende erflic die negen scellinge grote Vleems op der kinderen van der Biest goede te Merxhem, ende dat met alle den achterstelle van dier renten totter selver kinderen behoef.

Item, want men bevynt dat Raes kindere voirs. ooc ghericht syn op die smoutmoelen aende Kypdorppoerte tAntwerpen, tsjaers erflic, als van XVI scellingen groten Vleems, ende sy

daer gheen brieve af en hebben, maer die brieve daeraf, alst verstaen is, rusten onder denselven Adriane Pot, soe sal die selve Adriaen des voirs. Raes kinderen wt dien brieven gheven een vidimus daervan, om elke vanden voirs. partien daermede syn actie ende aenplichte te verhalene, alsoe dat behoeren sal na recht.

Item, als vanden eenen Rynschen gulden, te Doerne, op een stede toebehoerende Ghyselen vander Biest, waerinne die kinderen Rasens voirs. syn ghericht int derdendeel van dien gulden, waervore men gemeynlic jaerlicx betaelt heeft XX grote tsjaers Brabants, die welke achterstel daeraf Adriaen Pot oft syn rentmeesters gehaven hebben vanden jare LXII, welke achterstel van dien jare, met anderen verloopen jaren sint, Adriaen sal opleggen den voirs. kinderen als behooren sal.

Item, als vanden huyse dat toe te behoeren plach Glorie vanden Houte, soe bevynt men dat Raes kindere voirs. daerinne ghericht syn int derdendeel, dwelke coemt tsjaers III scellinge ende VI deniers Brabants.

Item desgelycx bevynt men die selve kindere ooc tsjaers ghericht synde op die goede der wedewen vander Elst, II scellinge X deniers Brabants tsjaers.

Item ooc desgelycx op Willem Gommaers goed alias Quadehaghe, te wetene XVIII grote Vleems, ende men bevynt dese II percheelen achterstel staende sint vanden jare van LX, ende Adriaen verboden hadde dat men dese percheelen nyemende betalen en soude dan hem, want hy wiste dat nyement brieve daeraf en hadde, Soe is onse seggen, dat Adriaen Pot, als vore, sal bescheyt doen van dien Scepenenbrieven oft met vidimus daervte, by alsoe dat hy daerinne eenigen anderen chys oft renten hadde, ende opleggen den voers. kinderen alle den achterstel van beyde dien percheelen sint vanden jare van tsestich.

Item, als vanden eeuselke oft beemdekens gelegen te Doerne, selen Raes kindere hebben ende behouden int geheele, tot ende ter wylen toe dat yement anders beter bescheyt daeraf thoenen, want, na onderwys vanden Keremeesters ende Heilige Gheestmeesters te Doerne ende meer anderen, soe bevynt

men die eeusele toebehoorende Raes kinderen voirs., ende ooc in die scheybrieve nergens men bevynt mencie makende van dien beemden noch dat Jouffrouw Beatrys daerop niet verdeylt en is, ende mids desen soe sal Adriaen Pot ooc opleggen den achterstel als van dien, te wetene jaerlicx II scellinge grote Brabants.

Aldus ondergescreven :

Dominus Decanus Her Claus Tefelen, Gheerd vanden Broeke ende Peter van Karrenbroeck approbaverunt hanc cedulam sentencie arbitralis, anno LXVI° VIta Martii, esse veram et rem sic actam et gestam. Present : Ranst, loco Ammanni, Schoyte et Vinea, Scepenen.

Ende aldus gehantteykent :

J. DE CLERCQ. C. VANDEN BROEKE. P. KARRENBROECK. N. DE TEFELEN.

13 September 1467.

« Uitsprake » in dezelfde zaak.

Want sekere geschille, duysternisse ende onghelyke verstandenisse ghebuert is inde wtsprake die wy, Her Jan de Clerc, landdeken tAntwerpen op desen tyt, ende Meester Claus van Tefelen, der Capittelen Notaris aldaer, met onsen medeplegeren arbiteren inder saken gecoren tusschen Adriane Pot ende Janne vanden Mortere, sinnen swager, met hueren medeplegheren, ter eenre zyden, ende Rase vanden Dorpe, inden name van sinen kinderen, ter andere, wt crachte van eender submissien voer de Wethouders van Antwerpen gepasseert synde, tanderen tyde na ons beste hebben wtgesproken, na tghene des voer ons comen was, behoudende daerinne ons verclaren etc., Soe hebben wy Her Jan ende Meester Claus voirs., als arbiters van nyeus hiertoe byden partien gecoren, onder ons beyden oversien ende ghewegen de duysternissen voirs., metten brieven, bethoonen ende gescriften daeraen clevende, ende na vele swaerheiden ende wtstellen, by consente ende ter begheerten der partien, eendrachtelic ons verclaren hieraf gedaen, inder manieren hierna verclaert :

Te wetene, op dierste punt der voirs. wtspraken, beghinnende : inden yersten etc., want Adriaen Pot ende Jan vanden Mortere daerop bethoont hebben sekere Scepenenbrieve mencie makende van nobelen, ende van gheenen scellingen groten, bekennende ghenoech dat Raes kindere ghericht souden syn inde V scellingen groten Vleems, maer na eender cedulle die voertiden Symoen vanden Mortere ende Peertse van Houte wilen Rase voirgenoemt overgaven, doen hy der kinder moeder nam te wive, daeraf Godevaert vanden Houte wilen vader was, byder welker genoech tanderen tyde getuycht heeft geweest ende men bevynt over XX jare die ontfangen synde, dat Raes kindere ghericht syn in deen derdendeel vander renten gedragende jaerlicx XXIX scellinge grote Vleems opte kindere vander Biest te Merxhem, Soe seggen wy ende verclaren dat Raes voergenoemt, inden name van sinen kinderen, ghericht is inde negen scellingen groten Vleems daeraf jaerlix ende erflic, ende dat Adriaen Pot, met sinen medeplegeren, daeraf Rase oft sinen kinderen besorgen selen brieve auctentyc oft vidimus daeraf in behoorliker vormen.

Item, op dander punt der voirs. yerster wtspraken, beghinnende : Item wat men etc., verclaren wy ende seggen, dat dat punt claer alsoe bliven sal gelyct staet, ghemerct dat partien te beyden zyden dat alsoe voer ons geconsenteert hebben.

Item, op tderde punt der wtspraken voirs , beghinnende : Item als vanden etc., verclaren ende seggen wy, dat dat desgelycx alsoe bliven ende voertganc hebben ende stad grypen sal, na dierste wtsprake.

Item, op tvierde punt ooc alsoe beghinnende : Item als vanden etc., want daeraf Scepenenbrieve syn in contrarien van dien, hoewel men bevynt, na oude cedullen ende gescriften, dat Raes kindere ghericht souden syn inde III scellingen V deniers grote daeraf, Soe verclaren wy ende seggen, dat Raes, inden name van sinen kinderen, daeraf bliven sal content, ende dien chys ende rente laten varen om alle beters wille.

Item, opte Vte ende VI^{te} punten der voirs. wtspraken vervolgende, seggen wy ende verclaren, dat die bliven selen van weerden gelyc zy wtgesproken syn.

Ten lesten, als vanden eeuselen te Doerne, daerop Adriaen ende Jan vanden Mortere gheallegeert hebben dat Raes kindere daertegen souden syn verlyct met III viertelen rogx tsGrevenwesele, dwelc alsoe niet en blyct, Soe seggen wy ende verclaren, dat Adriaen Pot ende Jan vanden Mortere dat verlyken bethoonen selen met brieven oft anderen gherechten waerheiden, bynnen III maenden na dovergheven van desen onsen verclarene, oft anders soe selen Raes kindere behouden die selve eeuselen, na dierste wtsprake.

Ende dit verclaren wart aldus by ons beyden seggers voirs. gedaen tAntwerpen, int jaer Ons Heeren M CCCC ende sevenentsestich, opten XIII^{sten} dach in Septembri.

Aldus ondergescreven :
Ita ut prescriptum est, arbitratus fui ego, Nicolaus de Tefelen, teste manu mea propria.

Ende aldus gehantteykent :
Ita est, J. De Clercq. N. de Tefelen.

Dese wtsprake ende dit verclaren voergenoemt wart tsamen in eenen bondel gebonden, ende, toegesegelt synde, by Her Janne de Clerc ende Meester Clause van Tefelen, als seggers ende arbiters voirgenoemt, overbracht den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, opten XIIII^{sten} dach van Meye anno XIIII^{c} LXVIII, daer de voirgenoemde partien jegenwoerdich waren, ter begheerten vanden welken dit aldus gheconsenteert ende bevolen was inder stad register gestelt te wordene, by my

W. Pauli.

11 Mei 1468.

« Terminatie » in een geschil tusschen Simon Steymans en Wouter, Adriaan Mutsaerts zoon, beide van Arendonck.

Alsoe Symon Steymans, van Arendonc, voor Borgher-

meesteren ende Scepenen in terminacien aengheseet heeft Wouteren, Adriaen Mutsaertssone, oec van Arendonc, hoe dat, tanderen tiden ende tot meer stonden, zekere hantieringhen ende ghescillen gheweest syn tusschen Janne Steymans, sinen vader wilen, ende den vors. Woutere, aenghaende sekeren percheelen van goeden, te wetene, van eenen husc met den hove, lande ende des daeraen cleeft, tArendonc ghelegen, dewelcke percheelen van goeden syn vors. vader vutghewonnen hadde, met zekeren Scepenenbrieven, voor den commer ende achterstellighe rente die hi daeraen tachter was, ende oec hantvullinghe hadde moeten doen dengheenen die daer, met ouderen brieven, commer ende rente op heffende waren, so verre dat met diversen vonnissen, hootvonnissen ende terminacien tusschen den vors. Janne Steymans, sinen vader, ende den vors. Woutere, die hem hierinne stoot, hinder ende letsel ghedaen hadde, tot meer stonden ende sunderlinghe met der lester terminacien daerop ghegeven, bi der Wet alhier op dien tyt ghetermineert wert dat, navolgende allen voorghewysden vonnissen ende terminacien, die vors. Jan Steymans bliven soude in vredelycker possessien ende ghebruicke vanden vors. huse ende den anderen goeden, tot dier tyt toe dat hem de vors. Wouter, met beteren bethoone, met den lantrechte daervte ghewonnen soude hebben, denwelcken navolgende de vors. Wouter voor Schoutet ende Scepenen van Arendonc den vors. Janne Steymans aenghesproken heeft, inden welcken so verre gheprocedeert es gheweest dat, tvonnisse den Scepenen ghemaent synde, bi denselven Scepenen hier te hoode bracht es, dwelcke onder de Wet alhier noch onbeslicht rustende es, seide voort de vors. Simon dat, in contrarien van desen, de vors. Wouter onlangs leden ende na de doot syns vors. vaders, die binnen middelen tide aflivich gheworden was, met rigeure, wille ende overmoede, eenen gheheeten Jan Zeels, dien tvors. huis vanden vors. Jan Steymans wilen verhuert was ende die dat als huerlinc noch onlancs besat ende possesseerde, vte den vors. huse verdreven hadde, ende hem selven met sinen live ende goede in possessien desselfs huis ghestelt hadde, contrarie alle den vonnissen ende terminacien daerop tanderen tiden ghegeven ende vutghesproken, in achterdeele vanden vors. processe daerop hangende etc., begerende mids desen de

vors. Symon, want hem, als erfghename syns vors. vaders, tvors. huis aenghedeilt was tegen sinen anderen broederen ende susteren, alsoe hi seide, dat die vors. Wouter tvors. huis rumen soude ende daervut trecken, ende hem, Symoene, oft den vors. huerlinc van sinen weghen, dat laten ghebruicken, paiselyc ende vredelyc, dwelcke hi hoopte dat, achtervolgende alle tghene des voormaels daertoe ghesciet hadde gheweest met den rechte ende terminacien vors., schuldich soude wesen te ghesciedene etc.; waerop de vors. Wouter antwoorde, seggende dat hem tvors. huis van sinen vader wilen, die dat toe te behoerenne plach ende daervte sterf, bleven ende verstorven was, ende hi dat besat als syn propre eyghen goet, seggende voort dat men oec niet bevinden en soude dat tvors. huis vanden vors. Janne Steymans met eenighen rechte vutghewonnen hadde gheweest, noch oec in gheenen vanden brieven daermede de vors. Jan Steymans ghevolcht hadde, als pant oft onderpant verbonden en stont, hopende mids dien dat de vors. Symon sculdich soude syn te cesserenne vanden vors. eyssche ende clachten etc.; welcken vors. eysch ende verantwoorden ende alle tghene des partien tot beiden siden hierop allegeeren wouden biden vors. Heeren Borgmeesteren ende Scepenen overhoort synde, So wert biden vors. Heeren, na alle tgheene des vanden vors. partien verstaen hadden ende na alle dbetoon, kennisse ende hantieringhe die van deser saken, so met rechte so anderssins, tanderen tiden gheweest hadde, die eenighen vanden vors. Heeren wel indenckich was, daeraf si den anderen haren medeghesellen duechdelyc rapport ende onderwys ghedaen hadden, ghetermineert ende vutghesproken dat, achtervolgende allen voorghewysden vonnissen ende terminacien hieraf ghegaen, die vors. Wouter rumen soude tvors. huis daer questie af es, tusschen ditte ende Sondach avont naestcomende, ende dat laten ghebruicken, paysselyc ende vredelyc, den vors. Symoene oft sinen huerlinc, tot der tyt ende der wilen dat tvors. hootvonnisse, dat van deser saken hier onder de Wet ombeslicht hangende es, ghegaen ende ghegeven sal wesen. Welcke vors. terminacie die vors. Wouter gheloofde ende zwoer ten Heilighen, in handen van Clause den Herde, als stadhoudere van den Amman, te volvuerne ende na te volghenne, sonder hem ter contrarien van desen met

eenighen weghen, vonden oft anderen rechte te behelpenne. Dit was ghedaen biden Heeren vors. int jaer M CCCC LXVIII, den XI dach Maii.

W. Pauli.

1 Juni 1468.

« Terminatie » in een geschil tusschen eenige erfgenamen en de testamentuitvoerders van Christina van der Byest.

Opde geschillen wtstaende tusschen eenighen vanden erfgenamen van Kerstynen vander Byest, wittige huysvrouwe was Peters de Meere, crudeniers, ter eenre ziden, ende Janne Claus, goudsmit, Jannes vanden Plassche, Janne de Meere ende Willeme de Wyse, als testamenteurs ende executeurs der voirs. Kerstynen, ter andere, aengaende den goeden achter der voirs. Kerstynen wilen bleven ende verstorven etc., den voirs. erfgenamen begheerende tsterfhuys der voirs. Kerstynen, dwelc zy na deser stad recht verborcht hadden ende daerinne zy erfgenamen waren, gheopent te hebbene vanden voirs. testamenteurs, die alle de goede ende versterffenisse der voirs. Kerstynen in handen hadden, omme dairinne te moegen comene, te deylene de voirs. goede, alsoe zy na der stad recht schuldich souden syn te deylene, ende te geldene des zy schuldich souden syn te geldene; den voirs. testamenteurs allegerende dat, na inhoud des testaments byder voirs. Kerstynen wilen gemaect ende in eenen instrumente begrepen, alle de goede achter der voirs. Kerstynen wilen bleven ende verstorven, hen in handen gestelt waren, omme mede te volvuerne derselver Kerstynen vtersten wille ende begheerte, totter tyt dat zy dien volvuert ende voldaen souden hebben etc., ende want zy den voirs. vtersten wille, mids desselfs ende des daeraen cleeft lasten ende zwaricheden, tot heertoe niet ghevuechlic en hebben konnen volvueren, noch ooc alnoch niet volvueren en souden konnen, sonder den staet vanden voirs. goeden naerdere te overleggene ende de voirs. goede in hand te behoudene, soe begheerden zy dat de voirs. goede in hueren handen staende souden bliven, achtervolgende den voirs. testa-

mente, totter tyt dat den voirs. vtersten wille der voirs. Kerstynen geheelic volvuert soude wesen etc., Wart byden Heeren Borgermeestren ende Scepenen getermineert ende wtgesproken, dat de voirs. testamenteurs voldoen ende volvueren souden den vtersten wille der voirs. Kerstynen, ende met haren goeden, dewelke zy in handen behouden selen, ende voert inhalen ende gecrygen alle de schulden ende gebreken die men den voirs. sterfhuyse schuldich is, opdat zy die gevuechlic gecrygen konnen, metter mynnen oft metten rechte, totter tyt dat den voirs. vtersten wille volvuert sal syn, ende dien volvuert synde, soe selen zy den erfgenamen der voirs. Kerstynen, in presencien van twee Scepenen, opdat partien des begheeren, doen wittige rekeninge van ontvange ende van wtghevene, ende hen overgheven den staet vanden voirs. goeden, metten resten die men den sterfhuyse alsdan schuldich sal wesen, ende dat geschiet wesende, soe selen de voirs. erfgenamen moegen aenveerden de goede der voirs. Kerstynen ende die onder malcanderen deylen, alsoe dat na den rechte behoeren sal, behoudelic dat zy ter ordinantien vanden Heeren voirs. den voirs. testamenteurs behoorlike quitancie selen verlyden daermede zy verwaert moegen wesen, ende al tghene des voirs. is sal geschien ende volvuert worden tusscen dit ende Sinte Jansdage Baptisten naestcomende, opdat partien dat ghevuechlic gedaen konnen, ende oft zy des niet ghevuechlic gedoen en konnen, dat zy dan dat volvueren selen tusscen dit ende Sinte Laureysdage daernaest volgende. Actum prima Junii anno XIIII^c LXVIII.

W. Pauli.

11 Juni 1468.

« Terminatie » in eene zaak de marktvrijheid aangaande.

Alsoe zekere persoenen hierna bescreven, vut den lande van Ghelre gheboren, te wetenne, Claus Tennemaker, Jan Pelsser ende Welter Pelsser, woenende tErkelens, Jan vander Heyden, Aert Schuerken ende Claus Coninx, woenende te Venloe, Goessen Theeu, Peeter Opter Lucht, Herman Meeus ende Jan Meeus, woenende tStralen, Jan van Ulen

ende Jan Schueytelken, woenende te Greesroede, voor Borgermeesteren ende Scepenen deser stadt hen beclagende waren hoe dat si, ten versuecke van eenen gheheeten Heynken Ter Voerborch met sinen medeghesellen, vut den lande vanden Berge gheboren, alhier binnen der vriheit deser teghenwoordigher Sinxenjaermarct ghecommert ende ghezekeert syn gheweest, contrarie der vriheit derselver vors. marct etc., begeerende, want si hier comen syn op haren rechten tol ende ongelt, dat si der vriheit der vors. marct souden moghen ghebruicken ende dat die vors. Heynken hen ontslaen soude vanden vors. arrestemente ende commeringhe, ghelyc dat na der vriheit der vors. marct schuldich es te ghesciene etc.; waerop de vors. Heynken weder antwoorde hoe dat een gheheeten Leenart Gheeritssen van den Scilde, die hem doet noemen Leenart Pec Hoofman, vut den name van eenen gheheeten Herman Beys, van Herkelens, sekere kerren hem ende sinen medeghesellen toebehoorende, met eenigher coopluden goeden vut den lande van den Berghe, te wetenne, van Solinghen ende Elverwelde, gheladen wesende ende op reyse omme hier ter merct te comenne, inden dorpe van Kessele inden lande van Gelre gelegen, insghelycs binnen der vriheit deser teghenwoordigher marct, becommert ende ghearrest syn gheweest, daer alle die andere kerren synder medegesellen ontslagen synde, des vors. Heynkens kerre met den goeden ghecommert es bleven, ende bliven soude moeten tot der tyt ende der wilen dat hi betaelt soude hebben die somme van achtenvyftich Rynsche guldenne, te wetenne, die L guldenne daeraf voor die scade van twee peerden die tanderen tiden den vors. Hermanne Beys, alsoe hi Lenart seide, ghenomen ende ontvuert hadden gheweest bi eenighen persoenen vut den vors. lande vanden Berge, ende die acht guldenne daeraf voore die costen daerop gheloepen, hopende mids dien de voirs Heynken, want die commeringhe synder vors. kerren, die inden lande van Ghelre sonder redene ende sonder sake op hem ghedaen es, want hi ende syn medegesellen vors. vander neminghen der vors. peerden met allen ontsculdich syn ende daeraf niet en weten, ghedaen es binnen der vors. marct, hem herwaert comende met sinen vors. goede, vore ende eer hi de vors. persoenen alhier heeft doen commeren, dat si hem sculdich souden syn sine vors. kerre, die inden

vors. lande van Gelre, van daer si syn, becommert es, costeloes ende scadeloes souden doen ontslaen, eer si vander vors. commeringhen op hen alhier ghedaen ontslaghen selen moghen syn, etc., Welcke vors ghescillen biden vors. Heeren aenhoort, wert biden selven ghetermineert ende vutghesproken, aenghesien want die commeringe der vors. kerren biden vors. Lenaerde inden lande van Gelre ghedaen, den vors. Heynken ende sinen medeghesellen op weghe omme hier ter marct te comenne ende binnen der vriheid vander marct, contrarie derselver marct ende der ouder privilegien vriheit, vore ende eer ghedaen ende ghesciet es etc., dat die vors. persoenen vut den lande van Gelre etc. verwerven ende so vele doen selen, eer si vander commeringhen op hen alhier ghedaen ontslaghen selen moghen syn, dat ierst de vors. commeringhe vandes vors. Heynkens kerre ende der goeden daerop gheladen inden vors. lande van Gelre ghedaen, emmer vore ende eer afghedaen worde, ende die vors. goede ooc ende kerre costeloes ende scadeloes ontslaghen etc. Navolgende denwelcken, de vors. partien met malcanderen overcomen synde, hebben hem vereenicht ende veraccordeert ghekent in deser vueghen ende manieren hierna volgende, te wetenne, dat Claus Tennemakere, Jan Pelsser ende Welter Pelsser, woenende tErkelens, Jan vander Heyden, Aert Schuerkens ende Claus Conincs, woenende te Venloe, Goessem Theeu, Peeter Opder Lucht, Herman Meeus ende Jan Meeus, woenende tStralen, Jan van Ulen ende Jan Schueytelken, woenende te Greesrode vors., gheloofden ende zwoeren lyflyc aenden Heilighen, in handen van Claus de Heerde, als stadthoudere vanden Amman, dat si betalen ende leveren souden, tot Nuyssen op den Ryn, in Meester Heynric de Bruyne, des Borgermeesters, huyse aldaer, tot behoef des vors. Heynkens ter Voerborch inden lande van den Berge gheseten, die summe van LVIII Rynsche guldenne, XXIIII witspenninge voor elcken guldenne, te Sinte Bartelmeeusdaghe proximo. *Unde obligaverunt se ipsos et sua*, te wetenne, de vors. Claus, Jan ende Welter, tErkelens gheseten, elc van hen drien een voor al, voor XIIII 1/2 Rynsche guldenne, item de vors. Jan Aert, ende Claus, te Venloe gheseten, elc van hen drien een voor al, oec vore XIIII 1/2 Rynsche guldenne, ende de vors. Goessem, Peeter, Herman, Jan Meeus, Jan

van Ulen ende Jan Schueytelken, elc van hen VI een voer al, vore dandere XXIX Rynsche guldenne, ende niet voordere. Ghebrake iet aen de vors. betalinge, dat gheloofde Jan van Verode, ingheseten poortere tAntwerpen, *satisfacere cum se et suis, cum relevacione*, de vors. persoenen elc inder manieren vors. Actum, in presencien vanden Heeren vorgenoemt, anno LXVIII, XI daghe Junii.

W. PAULI.

21 Juni 1468.

Uitspraak van scheidsrechters in het geschil tusschen Christina van Hilden, van Keulen, schuldeischeres, en Hendrik Steefart.

Alsoe zekere geschillen vutstaende waren tusschen Kerstinen van Hilden, van Colenne, ter eenre ziden, ende Henricke Steefart, ter andere, spruitende ende toekomende vanden reste van XIX Rynsche guldenne, XXIIII Coelsche witspenninge voor elken guldenne, als die vors. Kerstine den vors. Henricke aenseide dat hi haer sculdich bleven was vander summen van XXX Rynsche guldenne ende drie witspenninge, die hi, na inhout van eender obligacien met sinen signette daerop ghedruct inden jare MCCCC LVII te Paesschen, derselver Kertinen bekent hadde sculdich te sine, van welcken ghescillen si hen des keerden ende submitteerden, tot beiden siden, in Janne Muyser, der Universiteit bode van Colenne, in Janne vanden Houte, plattynmakere, poorter deser stadt, ende in Willemme vanden Moortere, voorsprake deser stadt, als in eenen overman, welcke vors. Willem, als overman, met den vors. seggeren, in presencien vanden Heeren Borgmeesteren ende Scepenen deser stadt, daeraf een vutsprake ghedaen heeft in deser manieren, te wetenne, dat die vors. Heinric vander vors. summen van XIX guldenne betalen sal der vors. Kerstinen die vier Rynsche guldenne daeraf in dese teghenwoordighe Sinxenmarct, ende twee Rynsche guldenne daeraf inde Bamismarct naestcomende, ende voortane, in elcke Sinxenmarct ende Bamismarct daerna volgende, twee Rynsche guldenne, tot der tyt ende der wilen dat tvors. rest van XIX

guldenne gheheel ende al betaelt sal wesen, ende elcken termyn opt vonnisse. Actum in presencien vanden Heeren Borgmeesteren ende Scepenen vors., anno LXVIII, XXI Junii.

W. PAULI.

21 Juni 1468.

« Gelofte van betalinge onder eedt » door Dierik de Clycke, ten voordeele van Matheus Memgiaerts.

Dieric de Clycke, smit, gheloofde ende zwoer ten Heiligen, in handen van Clause de Herde, als stadhoudere van den Amman, te betalenne, tusschen ditte ende van Saterdaghe proximo over sesse weken daerna volgende, Matheeuse Memgiaerts, te Doorne gheseten, die summe van XIII ℔ grote Brabants, die hi, na vutwysen van eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, inden jare M CCCC ende LXIIII, X dage in Aprille voor Paesschen, bekent hadde sculdich te sine Magrieten Mamgiaerts, wedue wilen Jans de Heelt, des vors. Matheeus suster was, daeraf hem die bestorven syn, van welcker summen die vors. Mattheeus den vors. Diericke, op desen tegenwoordighen dach, voor Amman ende voor Scepenen, met vonnisse ende met rechte verwonnen heeft. Ende die vors. Dieric gheloofde ende zwoer voort ten Heiligen hem ter contrarien van desen met gheenen vutweghen oft manieren, met ghewydden oft onghewydden plaetssen te behelpenne, noch gheen goede binnen desen middelen tide te ontvremdenne ofte te verstekene, ende oft hi ten vors. daghe, ghelyc vors. es, de vors. summe van derthien ℔ grote Brabants niet en betaelde ofte des vors. Matheeus goeden moet van desen en gheereghe, dat hi alsdan in hachten van ghevanckenissen hier inder stadt comen soude, na vutwysen den vors. vonnisse etc. Actum in presencien van Amman, Borgmeester ende Scepenen, *anno et die prescriptis.*

W. PAULI.

5 Juli 1468.

Terminatie in een geschil tusschen Gerrit van Besonde, ter eene, en Peter de Mesmaker van Amsterdam, ter andere zijde.

lsoe sekere hanteringe van rechte voere de Heeren ende

Wethouderen der stad van Antwerpen geweest is tusschen Gheride van Besonde. aenleggere, ter eenre ziden, ende Peteren de Mesmaker, van Amsterdamme, verweerder ter andere, om sekere penningen wille, die de voers. aenleggere heisschende was den verweerdere voers. van sekeren biere etc., daeraf de voers. verweerdere weygerde den voers. aenleggere betalinge te doene, seggende dat de voers. aenleggere hem tvoers. bier vercocht hadde voer Wissemaersbier, ende dat men bevant dat gheen Wissemarsbier en was, maer was Besondsbier, des hy hem waerheit vermat etc. ; daeraf, na aensprake ende verantwoorden, na de getugen ende waerheiden daeraf geleyt, ende na al des voer Scepenen comen was, by Janne van Ranst, Burgermeester, ende gevolge van Scepenen sinen medegesellen, een vonnisse gewyst is dat de voers. partien, te beiden ziden, trecken souden tot Middelborch, daer dbier voers. insdeels noch lach, ende vercoepen dat gelikerhant, ende vercocht synde, hadden zy dan eenich geschil, dat zy dan weder tAntwerpen comen souden, ende nemen elc twee goede manne ende segghers, die se vanden selven geschillen vereenigen souden, opdat zy consten, ende en consten zy se nyet vereenigen, soe souden deselve goede manne huere twidracht overbrengen den Wethouderen voerscreven, ende die souden deselve partien dan daeraf voort vereenigen ende beslichten, alsoe dad behoeren soude, Ende want de voers. partien, na dien dat zy tvoers. bier vercocht hadden, onderlinge, noch oic by middele vanden seggers voers., nyet en hadden connen overcomen, mids denwelken deselve seggers huere twydracht bracht hebben biden Heeren voergenoemt, Soe hebben deselve Heeren, na dat zy davys vanden seggers ende alle bescheit van voere ende van na verstaen hadden, getermineert voere huere vuytsprake, dat de voers. Peter den voers. Gheeride betalen sal van vive last ende elve tonnen biers, die deselve Peter yerstwerf aengeveert heeft, ende dander negen ende een half last, die de voers. Peter voer hem ende voer Gheeride voirs. tot Middelborch vercocht heeft, die sal deselve Gheerit behouden, des sal de voers. Peter hem rekeninge ende bewys doen ende opleggen de penninge die daeraf comen syn, na vutwisen der certificacien van Middelborch, ende des sal deselve Gheerit hem afcortten half den cost daerop geloepen, te wetene, van

kelderhueren, van tolle, van schipvrachte ende vandes voers. Peters montcoste van negen dagen die hy, int vercopen ende reysen van Antwerpen tot Middelborch ende van daer wederom tAntwerpen, gedaen heeft, maer alle andere costen biden voers. partien gedaen sal elc van hen de sine gelden. Dit geschiede ende wart gedaen int jaer Onss Heeren M CCCC achte ende tsestich, vive dage in Julio.

PALUDE.

21 Juni 1468.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Lenaart Cibo, ende Christoffel Corneliszoon van Bergen-op-Zoom, over handelszaken.

Alsoe zekere gescillen tusschen Lenaerde Cibo, ter eenre zyden, ende Stoffele Corneliszone van Bergen opten zoom, ter andere, vuytstaende waeren van alsulken XXXII^c crappen ende van alsulken coepmanscapen van billioen als zy deen jegens den anderen gecocht ende vercocht hadden, van welken voers. gescillen zy hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben, voere Scepenen van Antwerpen, in Meester Symoen Symoenssone van Reymerswale, Cornelise Breecschilt ende in Gheeraerde van Ryse, ende geloeft, opte peyne van XXV gouden Croonen, na te volgen, te voldoene ende van weerden te houdene tallen dagen tgene des de voers. arbyters daeraf vuytspreken souden, gelyc de submissie int lange wel verclaert, Soe hebben de voers. seggers ende arbiters, na elker partien in hueren bescheyde gehoort, huer vuytsprake vanden voers. gescillen gedaen inder manieren hierna verclaert :

Te wetene, inden yersten, soe seggen de voers. seggers ende arbiters dat de voers. Stoffel Cornelyssone voldoen ende leveren sal alsulken XXXII^c crappen als de voers. Lenaert jegens hem gecocht heeft, ende dat sal moeten geschien bynnen deser jegenwoerdiger Sincxenmarct.

Item noch seggen de voers. seggers ende arbiters voer huer vuytsprake, dat den voers. Stoffele Cornelyssone volgen selen, vry van allen huyshueren, alsulken XIIII balen billioens

als de voers. Lenaert liggende heeft tot Cornelys van Lare, des scipmans, huys opten Werf, dies soe sal deselve Stoffel den voers. Lenaerde gehouden zyn daervoere te betalene VI pond grote Vleems eens, te wetene, deen helft daeraf nu inde Coudemarct van Bergen opten Zoom naestcomende, ende dander helft inde Paeschmarct van Bergen opten Zoom daernast volgende, van welken VI ℔ groten Vleems eens de voers. Stoffel sal moeten setten goeden zekeren borge bynnen der stad van Antwerpen ende bynnen deser jegenwoerdiger marct, daer de voers. Lenaert wel mede bewaert zy, ende als beyde de voerscreven punten volvuert zyn, soe sal de voers. Lenaert gehouden zyn den voers. Stoffele over te ghevene alle alsulken Scepenenbrieven ende obligacien als hy vanden voers. Stoffele onder heeft.

Seggen voert de voers. seggers, waert by alsoe dat de voers. partien oft ennich van hen den anderen aenspreken wouden van ennigen anderen punten, ende daeraf zy hen niet gekeert oft gesubmitteert en hebben, dat zy dat selen moeten doen alhier tAntwerpen, bynnen deser jegenwoerdiger Sincxenmarct, ende oft zy dat bynnen deser marct ende alhier inder stad van Antwerpen niet en daden, soe selen zy deen den anderen ongemoeyt laten van allen saken die geschiet moegen zyn tot desen dage toe.

Item, oft in dese voergenoemde vuytsprake eenige duysterheyt oft ongelike verstandenisse gebuerde, die behouden de voers. seggers ende arbiters te henwaerts, omme haer verclaeren daeraf te doene in tyden ende wilen hen dat doenlic wesen sal.

Actum anno LXVIII, eenentwintich dage in Junio.

25 Juli 1468.

« Oirvrede » gezworen door Frans Bode en Jan van den Ghoore.

Opte geschille wtstaende tusschen Janne van den Eynde, vleeschouwere ende poertere tAntwerpen, ter eenre zyden, ende Fransse Bode ende Janne vanden Ghoore van Wilrycke met hueren medeplegers, ter andere, aengaende sekeren over-

laste, oploope ende dreyghelyken woerden die de voers. Fransse ende Jan vanden Ghoore, met hueren medeplegers, den voirs. Janne vanden Eynde, inden Vleeschuyse aen syn vleeschbancke staende, gedaen hadden sonder redene ende bescheyt etc., Soe wart byden Heeren ghetermineert ende wtgesproken, dat de voirs. Fransse Bode ende Jan vanden Ghoore den voirs. Janne vanden Eynde daeraf verghiffenisse bidden souden, ende hem daertoe voert oorvrede sweeren, alsoe dat na der stad rechte behoort. Denwelken navolgende deselve Fransse ende Jan baden den voirs. Janne vanden Eynde daeraf verghiffenisse, ende swoeren voert ten Heyligen in handen van Clause de Herde, als stedehoudere des Ammans, die hen den eed staefde, in presencien van Burgermeestren ende Scepenen, dat zy denselven Janne vanden Eynde, oft den sinen, niet en selen misdoen noch doen misdoen, in woerden oft in werken, heymelic oft openbaer, in gheenre manieren, ende wisten zy yemende die hem misdoen wilde, dat zy hem daeraf selen waerschuwen ende dat laten weten in goets tyts, ende dit al op zoenbrake ende vredebrake ende op gherechten oorvrede, sonder argelist. Actum XXV dage in Julio anno LXVIII.

W. Pauli.

26 Juli 1468.

Verklaring van Cornelis Pierssone tegenover den eisch van Jan Chermoy, wisselaar.

Anno LXVIII, XXVI dage Julii, soe bekende Cornelys Pierssone, gheport synde met rechte van Janne Chermoy, wissellere, dat hy tanderen tyden bescadicht heeft geweest, met vonnisse ende met rechte voer Amman ende Scepenen alhier, vanden selven voers. Janne Chermoey, voer de summe van XVI ℔ groten Brabants. Present: Amman, Burgermeester, Scepenen inde banc, etc.

28 Juli 1468.

Uitspraak in een geschil tusschen den Proost van St-Michielsklooster met het Kappitel, ter eene, en den Dijkgraaf van Oosterweel, ter andere zijde.

Alsoe voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad, zekere questien ende geschillen geport waeren tusschen mynen Heere den Proest des godshuys van Sinte Michiels, inden name vanden selven godshuyse, ende eenige Heeren vander Capittelen tOnser Liever Vrouwen, inden name vanden gemeynen Heeren vander selver Capittelen, ter eenre ziden, ende den Dycgreve ende Dycscepenen van Outserweele, ter andere, omme een houten hoots wille, dat de voers. Proest ende Heeren vander Capittelen seiden dat de voers. Dycgreve ende Dycscepenen binnen Outserweele nyeuw hadden doen steken ende maken, dwelc zy, als meest interest daertoe hebbende, meynden dat deselve Dycgreve ende Dycscepenen nyet schuldich en waeren te doene sonder huer consent oft hen daerby oft mede te sine, na vutwisen der ordinancien inden jaere van vyftich, XVII dage in Februario, by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad doen wesende, ten besorge vanden drie dorpen, Oerderen, Wilmaersdonck ende Outserweele voers., gemaect ende inder stad register geregistreert, daeraf de voers. Heeren copie exhibeerden ende thoenden, seiden voort dat men dwerc ende thout daer toebehoerende tot vele minderen coste gecocht ende bestaet soude hebben dant gecocht ende bestaet was etc. ; daerop de voers. Dycgreve ende Dycscepenen seyden ende allegeerden, dat zy den Heeren voers. dat emmer aengesien ende te kennen gegeven hadden, ende alsoe hadden zy int besteden vanden wercke daerby mogen comen, had hen gelieft, ende zy hadden, navolgende der voers. ordinancien, daeraf oic kercgeboden doen doen tOutserweele, ende dat oic aengesien den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad, die huer consent daerinne gedragen hadden, ende was alsoe bestaet ter minster cost dat men hadde connen ende mogen, maer meynden de Heeren

voers. dat ment ten minderen coste noch soude mogen doen, zy wouden daer gheenre mede toe helpen etc. ; met meer woorden ende redenen te beiden ziden daertoe geseit ende geallegeert, Soe wart biden selven Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voers. getermineert ende vuytgesproken, dat de voers. Dycgreve ende Dycscepen zulken nyeuwe werck oft diergelike voordane nyet en selen doen maken oft besteden sonder biwesen, aensien oft consent vanden voers godshuse ende Heeren vander Capittelen voers., ende de regeerders die daertoe geordineert syn, selen tvoers. werc dat nu begonst is voortneersten omme volmaect te wordene, soe men yerst sal connen ende mogen, ter minster cost ende meesten profite vanden lande ende dergheenre dier in gegoet syn. Dit was gedaen XXVIII dage Julii anno LXVIII.

PALUDE.

8 Juli 1468.

« Vuytsprake » in een geschil rakende de nalatenschap van Steven van Oerle, tusschen zijnen zoon Jan en zijne weduwe Beatrix Noyts.

Alsoe na der vuytspraken die opten XXVI[en] dach van Aprille lestleden, biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen gedaen ende vuytgesproken is tusschen Janne van Oerle, zone wilen Stevens van Oerle, ter eenre ziden, ende Jouffrouwen Beatrisen Noyts, wedewe des voers. Stevens wilen, ter andere, opte geschille tusschen hen vutstaende omme des sterfhuys wille vanden selven Stevene wilen, deselve partien alnoch weder in geschille gevallen syn omme desselfs sterfhuys ende zekere punten wille inder voers. vuytspraken begrepen, daeraf de voers. partien ende elc van hen huer gebrec den Heeren voergenoemt in gescrifte overgegeven hebben, soe vanden nyeuwen huysen achter inde Haechstege gestaen, daer dierste poent vander vutspraken mencie af maect, soe van sekeren anderen punten etc., Soe hebben deselve Heeren voergenoemt, na dat zy alnoch sekere getuygenissen ende meerder bescheit vanden punten voers. gehoort ende verstaen hadden, soe

by gescrifte soe mondelinge, huer verclaren, gelyc zy dat oic inder principaelder vuytspraken behouden hebben, gedaen inder manieren hierna verclaert : Te wetene is, dat nyetjegenstaende der vutspraken voers. dnyeuhuys aende westzide vander porten achter inde voers. Haechstege gestaen, dwelc men inder waerheit bevonden heeft getimmert wesende voere den datum vanden Scepenenbrieve daermede de voers. Beatrys met wilen Stevene van Oerle, haeren man, tvierendeel vander huysingen ende herbergen vander *Gans* aende Corenmerct gestaen, in gerechter ghiften ende huweliker vorwaerden na huer lyf Katelinen van Oerle ende Janne van Oerle voers., hueren broeder, gegeven ende gemaect heeft, gaen ende staen sal ter selver natueren dat de grote huysinge geheeten *de Gans* voers., na inhout der voers. vuytspraken, schuldich is te stane ende te gane etc., ende als van sekeren anderen gebreken, die de voers. partien, ter eenre ende ter andere ziden, op dandere punten ende articlen vander vutspraken voers. meer gescreven ende den Heeren voergenoemt overbracht hebben, etc , die houden ende verclaeren deselve Heeren van onweerden, ende bliven daeraf geheelic ende al by huerer principaelder vuytspraken voerscreven, ende dat de voers. partien, ende elc van hen, die in allen hueren punten volvueren ende navolgen selen, opte peyne inder submissien begrepen. Dit was aldus gedaen, verclaert ende vutgesproken int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXVIII, VIII dage in Julio.

PALUDE.

28 Juli 1468.

Verdrag gesloten tusschen Jan van Berchem, Ridder, en Willem van Ranst, rakende het bezit der leengoederen voortkomstig uit het geslacht van Borssele.

Opten XXVIII^{en} dach in Julio inden jaere Onss Heeren M IIII^{c} LXVIII, soe quamen voer de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen alhier, Heere Jan van Berchem, Ridder, wittich zone Her Jans van Berchem, Ridders, voer

hem selven ende voer sinen broeder ende susteren, die hy verving ende geloefde te vervane, in deen partie, ende Willem van Ranst, Daneelssone wilen, voer hem selven ende inden name van Jouffrouwen Adelisen van Saemslach, synre huysvrouwen, ende hueren broedere ende susteren, die hy vervingh ende geloefde te vervane, in dander partie, ende bekenden onderlinge van alle alsulken leengoeden die men van mynen Genedighen Heere den Hertoge van Brabant te leene houdende is ende die op hen bleven ende verstorven mogen syn van wilen Jouffrouwen Marien van Cats, daer Floris van Borssele wilen ouder vader af was, ende die Adriaen van Borssele, Heere van Brugdamme, saliger gedachten, na de doot van haer beseten heeft in tochte oft anderssins, gelyc dat opte leenboecke des voers. myns Genedichs Heeren geteekent staet, ende voort van al den anderen leengoeden die men bevinden soude mogen comen synde vter geboorten oft struycke van Borssele, alsoeverre zy met hueren medeplegeren voers. daerinne gericht mogen wesen, dat zy, te beiden ziden, geloeft hebben ende geloefden, voere hen ende voer huer nacomelinge, malcanderen ter hant te stane van allen costen, heergewaden ende anderen lasten die zy oft ennich van hen voerdane daerinne doen ende liden selen, ende die gelikerhant te dragen ende de profiten daeraf comende gelikerhant te deilen, te wetene, elc van hen in alsoe vele als ennich van hen daerinne gericht is ende sculdich is te geldene ende te deylene, ende nyet vordere, ende oft men bevonde dat ennich van hen daerinne nyet gericht en ware, soe sal deghene die bevonden wort daerinne gericht wesende, dan terstont den anderen sine vuytgeleide penninge ende andere costen by hem daeromme gedaen, tot dier tyt toe moeten oprichten ende betalen, ende waert dat men bevonde dat gheen van hen daerinne gericht en waere, soe souden zy de costen te beyden ziden daeromme gedaen gelikerhant moeten dragen ende liden. Ende hiervoere hebben zy verbonden ende te pande geset, te beiden ziden, hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen mogen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen moegen, sonder argelist.

PAULI.

13 Mei 1468.

Borgen gesteld voor het onderhouden van den oorvrede gezworen door Gijsbrecht van Cruyningen.

Achtervolgene den vonnisse dat opten VI^en^ dach van deser maent van Meye, inder Hoeger Vierscharen ons Genedichs Heeren, by Borgermeesteren ende Scepenen aldaer vergadert zynde gewezen is, dat Ghysbrecht van Cruyningen, hoeymakere, oervrede doen soude Willeme vanden Boegaerde, steenhoudere, ende dien verborgen met vive mannenpersonen, met vieren, met drien oft met tween, ende niet myn, totter sommen toe van vyftich Ryders eens, welken oervrede de voers. Ghysbrecht den voirs. Willeme terstont dede, Soe zyn opten dach van huyden comen vore Borgermeestren ende Scepenen hierna bescreven, Aert van Cruyningen, barbier, des voirs. Ghysbrechts brueder, Jan Loep, vleeschoudere, Heinric van Riemen die men hiet van Mechelen, ende Heinric de Bal, ende hebben geloeft ende zyn borge bleven, gesamenderhant, omverscheiden ende elc een vore al, waert dat sake dat de voirs. Ghysbrecht, boven den oeyrvrede voirs. die hy gedaen heeft, den voirs. Willeme vanden Bogaerde yet mishandelde oft misdade, ende den voirs. oervrede niet en hielde, dat de voirs. Aert van Cruyningen, Jan Loep, Heinric van Riemen ende Heinric de Bal dat oprechten sullen ende voldoen, ende hebben daervore verbonden deselve IIII personen hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende vercrigen sullen, ende elc van hen een vore al, totter sommen toe van vyftich Ryders eens ende niet voerdere. Voerdane soe geloefden deselve IIII personen malcanderen ter hant te staene ende elc van zynen vierendeele derselver sommen ofte anderen costeloes ende schadeloes te houden, met hen ende met hueren goeden voirs. Dit was gedaen anno LXVIII, XIII dage in Meye, in presencien van Borgermeesten ende Scepenen inder raetcameren vergadert zynde.

18 Maart 1467.

Voorwaardelijk toegelaten aan Michiel Slinger geld uit stadswissel te lichten tot vereffening zijner schulden.

Alsoe Michiel Slinger comen is vore Borgermeestren ende Scepenen, te kennen gevende hoe dat hy, mids zekeren schulden ende lasten daer hy in was, eenen sekeren tyt gevangen gelegen hadde, ende dat opten wissel geset stonden acht ponde groete Vleems eens, vore de afquytinge van eenigen renten die de voers. Michiel te heffen plach, omme weder aengeleyt te wordene achtervolgende den testamente des voers. Michiels vader, die zyn goede gemaect ende gedistribueert heeft te comene optes voers. Michiels kyndere, ende voert, oft hy sonder oeyre sterve, te bliven der kercken ende der Taeflen sHeylichs Gheest tOnser Liever Vrouwen tAntwerpen, sonder die byden selven Michiele te moegen vercoepen oft wtegaene, na inhout der bethonen daeraf synde, biddende de voirs. Michiel oetmoedelic den voers. Heeren Borgermeestren ende Scepenen by hen te willen ontbieden de voirs Kercmeestren ende Heylegeestmeesteren, ende alsoe vele te doene dat sy huer consent daerinne wilden dragen, ende dat hy mochte aenveerden de voers. VIII ℔ groete Vleems, omme hem daermede te helpene wt zynen laste ende schulden daer hy vore gevangen leget; daerop de voirs. Heeren Borgermeester ende Scepenen by hen ontboden hebben de voers. Kercmeesters ende Mathyse vanden Berge ende Thomase vander Elst, als Provisoren vander voers. Taeflen sHeylichs Gheest voers. ende met malcanderen inder voers. saken gesproken, als dat geordineert is ende by hen gesloten ende geconsenteert, dat de voers. Michiel aenveerden sal de voers. VIII ℔ groete Vleems, die nu ter tyt opten wissel staen, omme hem daermede wter gevangenissen te lossen ende zyn schulden te betalen, behoudelic dat hy Pauwelse van Eemeren te borge setten sal ende geloven dat hy, bynnen den acht jaren voers., weder inde stede van dien bringen sal, opten wissel, VIII ℔ groete Vleems eens, om dan beleyt te wordene ter selver natueren dat de voirs. penninge stonden, des soe sal de voirs. Michiel

hierenbynnen laten heffen den voers. Pauwelse alsulken XX scellingen groeten Vleems tsjaers als hy heffende is op een huys inde Meere gestaen, om de voers. VIII ₶ groete daermede bynnen desen acht jaren te voldoene, ende warden die XX scellinge tsjaers bynnen middelen tyde gequyt, soe soude men die weder beleggen aen gelike rente, die Pauwels heffen soude inder manieren voirs., behoudelic oic dien, waert dat de voirs. Michiel bynnen den acht jaren storve sonder oeyre, ende de voirs. XX scellinge groete tsjaers toequamen der voirs. Taeflen ende kercken tOnser Vrouwen, soe soude de voirs. Pauwels dan terstont zyn hant lichten vander voirs. renten ende die niet voerdere heffen, ende dan soude Pauwels opten wissel bringen tgene des hierenbynnen verschenen ware ende hy daeraf ontfangen hadde, om beleyt te worden, sonder meer oft voerdere daerin gelast te syne. Dit was gedaen anno LXVII, XVIII dage in Meerte, in presencien van Costene van Berchem ende Ranst, Borgermeesters, Berchem, Lyere, Ridders, Heyden, Tichelt, Werve, Sompeken, List ende Voert, Scepenen.

26 September 1468.

« Oirvrede » gezworen door Koenraad Dierickx.

Opten XXVI^en^ dach in Septembri int jaer Onss Heeren als men screef M CCCC ende achtentsestich, soe geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerichten vingeren, Coenraert Diericx van Wesele in den lande van Ghelre, ende dede oorvrede Henricke van Riemen die men heet van Mechelen, ende Lysbetten Vits, als dat hy hen van nu voordane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die hen misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende op vredebrake ende opten gerechten oorvrede. Dit geschiede voer Jacope Wielant, Onderscoutet tAntwerpen, die hem den eed staefde, ter presencien van Janne Coelgheenensone ende Clause vander Voort, Scepenen.

PALUDE.

23 September 1468.

« Terminatie » in een geschil tusschen Amelberga Woyts, weduwe van Wouter Wichmans, ter eene, en de testamentuitvoerders van haren afgestorven man met de voogden der kinderen van Herman Nagels, ter andere zijde.

Op de geschillen wtstaende tusschen Amelbergen Woyts, wedewe wilen Wouter Wichmans, daeraf Meester Jan de Leeu, Pensionaris der stad van Mechelen, als gemechticht vander selver wedewen, alsoe hy seide, voer den Heeren Borgermeesteren ende Scepenen comen is, ter eendre zyden, ende den testamenteurs ende executeurs vanden testamente desselfs Wouters wilen ende den momboeren vanden kinderen wilen Herman Naghels, ter andere, aengaende vyftich ponde grote Brabants eens die de voers. gemechtichde, inden name als boven, heysschende was den voers. testamenteurs, na wtwysen der huweliker vorwaerden tusschen den voers. Wouteren wilen ende der voers. Amelbergen gemaect, welke huwelike vorwaerde byden vonnisse daeraf byder Wet alhier onlancx tusschen de voers. partien gegeven, geconfirmeert hadde geweest; daertegen de voers. executeurs ende momboers allegeerden dat de voers. wedewe zekere goede wech ende tot haerwaert hadde den sterfhuyse des voers. Wouters wilen toebehoerende, begeerende die goede eerst innegebracht te hebbene etc., Wert byden Heeren getermineert, dat de voers. testamenteurs ende momboers der voers. wedewen opleggen ende voldoen souden de voers. summe van vyftich ℔ grote Brabants eens, behoudelic dat deselve wedewe den voers. testamenteurs ende momboers wederomme borge setten soude, te rechte te stane voer de Wet alhier van al tghene des de voers. testamenteurs ende momboers haer heysschen oft thyen souden willen, ende voert, by alsoe dat men bevinden conste met rechte dat zy ennige goede den sterfhuyse toebehoerende tot haerwaert hadde, die goede wederomme te keerene, na wtwysen der huweliker vorwaerden, oft daeraf te doene tghene des haer tvonnisse wysen soude

etc. Denwelken navolgende, soe waerden borge voer der voers. wedewen, de voers. Meester Jan de Leeu en Jacop de Coc, ende geloefden hieraf de voers. wedewe te rechte te bringenne voer de Wet alhier, ende voert te volvuerne al tghene des tvonnisse der voers. wedewen wysen ende leeren soude, geloefden voert dat de voers. wedewe noch zy ter contrarien van desen hen niet bescudden oft behelpen en souden met gheenre vryheit van cleergien oft anderssins, noch met gheenen anderen rechte, weerlic oft gheestelyc, in gheender manieren, renuncieerende van allen excepcien ende behulpe dat zy ter contrarien van desen souden moege suecken. Dit was gedaen voer Borgermeesteren ende Scepepenen, XXIII dage Septembri anno LXVIII.

7 October 1468.

« Emancipatie » van de zonen van Willem van Paeschen.

Int jaer Ons Heeren M CCCC LXVIII, VII dage in Octobri, so quam inder Hooger Vierscharen ons Ghenadichs Heeren tAntwerpen, Willem van Paeschen, droechscheerdere, van Liere, ende begeerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Heer Heinricke van Paesschen, Priester, Wouteren ende Peeteren van Paesschen, alle drie syn wittige kynderen, met rechte vut sinen broode ende plicht te doene, ende van allen sinen sculden, misgripen ende anderen saken onghelast te blivenne, ende mids dien bewysde hi elcken van sinen vors. drie sonen eenen ouden grote tsjaers erffelycker renten, jaerlyx tSinte Bavendage te heffene op een huis met synder toebehoorten ghestaen te Liere, inde Ruysbroecsche strate, tusschen Vranx vander Ryt erve, aen deen side, ende Peetere vanden Lare erve, aen dander side, badt ende versochte aen Her Jan vander Bruggen, Riddere, Schoutet ende Margreve etc., aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hi de Wet daeromme manen soude wes recht ware ; daerop bi manissen desselfs Schouteten ghewyst wert met eenen vonnisse, bi Janne van Ranst, Borgmeester, ende met ghevolge synder medegesellen oec Scepenen hieronder bescreven, oec inder

vors. Vierscharen sittende, den vors. Heer Henricke, Wouteren ende Peeteren vut des vors. Willems, haers vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte synder stadt van Antwerpen, mids der bewisingen vors. Present : Heer Jan van Berchem ende Heer Hector van Liere, Ridderen, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Peeter vanden Werve, Aert vander List, Claus vander Voort, Scepenen.

W. PAULI.

30 September 1468.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Pauwels van Ranst en zijnen schoonvader Geeraard van den Eycke, rakende de nalatenschap zijner schoonmoeder Beatrix van Tichelt.

Alsoe sekere questien ende geschillen wtstaende geweest zyn tusschen Pauwelse van Ranst, inden name van Jouffrouwen Katlinen van Eycke, synder wittiger huysvrouwen, als heysschere, ter eenre zyden, ende Gheryt vanden Eycke, der voers. Jouffrouwen Katlinen vader ende des voers. Pauwels zweer, ter andere zyden, aengaende den goeden ende versterfenissen van Jouffrouwen Beatrys van Tichelt, des voers. Gheerds huysvrouwe wilen, die der voers. Jouffrouwen Katlinen van Eycke moeder was, daeraf de voers. Pauwels, inden name als boven, sekere punten ende artikelen van gebreke met gescrifte overgegeven heeft den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, daer de voers. Gheryt weder op verantwoert heeft met gescrifte, ende na die dat partien tot beyden zyden op malcanders gescriften gerepliceert, gedupliceert ende getripliceert hadden, ende alle tghene inder manieren van onderwysen ende informacien den Heeren Borgermeesteren ende Scepenen overgegeven, dat hen ende elken van hen gelieft heeft ende tot sinen rechte heeft moegen dienen, Soe hebben de voers. Heeren Borgermeesteren ende Scepenen, de voers. gescriften yerst overhoort ende gevisiteert ende op elcs besceit rypeliken gelet, ter beden ende begeerten der voers. par-

tien, die hen des in hen gekeert ende gesubmitteert hadden, van al tot al deselve partien veraccordeert, beslicht ende vereenicht inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, als vanden geschillen tusschen hen wtstaende als vanden haefliken goeden den sterfhuyse toebehoerende, daeraf Pauwels van Ranst, inden name als boven, begeert te hebbene syn paert ende gedeel hem gebleven vander doot der voers. Jouffrouwen Beatrys, synder zweger, etc., daerop de voers Gheerd geallegeert heeft dat de voers. Pauwels sommige perceelen van haeffelyken goeden daeraf tot hemwaert hadde etc., hem voert presenterende syn gedeel vanden haefliken goeden voergenoemt die daer overen selen boven testament der voers. Jouffrouwen Beatrys, evenverre deselve goede ten sterfhuyse bynnen Antwerpen behoorden etc. ende niet voordere, Soe is byden Heeren, by deser wtspraken, getermineert ende geordineert, dat de voers. Gheert ende syn kinderen alle die haeflike goede den sterfhuyse voers. toebehoorende, waer die gelegen zyn oft bevonden selen worden, alsoe buyten Antwerpen als daerbynnen, ende die daer overen selen boven wittige schult ende testament, deilen selen na der stad recht van Antwerpen, alsoe dat behoort, niettegenstaende eeniger ghiften oft makingen die Gheerd ende syn huysvrouwe voers. ter contrarien van desen malcanderen moegen hebben gemaect, want sterfhuys der voers. Jouffrouwen Beatrys bynnen der stad van Antwerpen gelegen is.

Item, op tpunt vanden geschillen aengaende den X ℔ groten Brabants erflic ende den VI ℔ groten lyftochten die Gheryt van Eycke ende Jouffrouw Beatrys, syn huysvrouwe voers., samen in haeren testamente gemaect hebben Jouffrouwen Sapiencien ende Adrianen, haren twee wittigen kinderen, in tclooster te Facons nu wesende etc., daeraf de voers. Pauwels hoopt ende meynt, want de ghifte ende makinge geschiet is in geheelen bedde, alsoe wel byden voers. Gheerde als byder voers. Jouffrouwen Beatrys, dat de voers. Gheerd ende syn goeden sculdich selen zyn te dragene deen helft etc. ; ende de voers. Gheerd de contrarie meynt

dat de voers. ghifte ende makinge alleene slaen sal op die erve die daervore inden testamente verbonden staet, gelyc zy daerop by hen ende zynder voers. huysvrouwen wilen, na wtwysen tvoers. testaments, bewesen is, ende niet op zyn gedeel vanden haeflike goeden noch op syn voordeel etc., Is byden Heeren geordineert, dat men die voers. renten, erflike ende lyftochte, byden voers. Geerde ende Jouffrouwen Beatrys voers. ende by hen beyden haeren voers. twee dochteren gemaect, coopen ende vercrigen sal met den haefliken goeden den voers. sterfhuyse toebehoerende, die daer overen selen boven die wittige schult ende boven die summe vanden hondert Croonen eens die de voers. Gheerd ende de testamenteurs van Jouffrouwen Beatrys wilen, na wtwysen des voers. testaments, vore vte hebben ende behouden selen omme de voers. twee dochteren, tot Facons wesende, mede te cleedene ende te proffessiene, evenverre daer alsdan eenige haeflike goede boven de voers. schult ende hondert Croonen syn ende overen, ende oft daer alsdan gheene haeflike goede en overen oft dat derselver haefliker goeden niet genoech en ware omme de voers. erflike ende lyftochtrente mede te coopene, soe is byden Heeren geordineert, dat men alsdan die erflike ende lyftochtrente bewysen ende assigneren sal van oft op des voers. Gheerds ende Jouffrouwen Beatrys ende haerder beyder erven oft erfrenten die zy hebben ende gelegen zyn bynnen der stad van Antwerpen, ende op alle haer andere goeden gelegen ter Couderheiden, na wtwysen haerder beyder testament voers., het en ware dat de voers. Gheerd gheene erflike goede oft erfrenten en hadde, oft dier niet genoech en hadde bynnen der stad van Antwerpen oft ter Couderheiden omme dit mede te volcomene als van synder helft, gelyk voerscreven is, dat dan dese voers. makinge voort slaen sal op der voers. Jouffrouwen Beatrys erflike goeden oft erfrenten binnen Antwerpen of ter Couderheiden voers. gelegen, na wtwysen des voers. testaments, behoudelic dien, oft de voers. Gheerd van Eycke, alsoeverre als synder helft aengaet, eenich behulp heeft omme hem tegen dese voers. makinge te bescuddene, dat hy daeraf tegens tvoers. clooster van Facons sal bliven staende op syn goet recht.

Item, als vanden brieven ende gescriften den renten oft anderen goeden den sterfhuyse toebehoerende, die de voers. Pauwels seit dat zyn voers. zweer onder heft, ende desgelycs van anderen brieven daerinne hy seit gericht te wesene, welke brieven hy begeert over te hebbene etc., Soe is by den Heeren geordineert, dat Gheert van Eycke alle die brieven ende gescriften die hy onder heeft den sterfhuyse oft ooc den goeden den sterfhuyse toebehoerende aengaende, brengen sal onder de Wet alhier, omme, die brieven ende gescriften byden Heeren gesien ende gevisiteert wesende, partien daeraf te moegen hebbene die brieven ende gescriften die elc van hen daeraf sculdich is te hebbene, oft vidimus oft copie autentyc daervte, gelyc den Heeren duncken sal na gelegentheit der saken dat behoorende.

Item, op tpunt vander rekeningen die Pauwels begeert van Geerde, sinen zweer, hem gedaen te wordene als vanden bewynde der goeden den sterfhuyse toebehoerende, dwelke Pauwels voers. seit dat de voers. Gheerd ende syn sweer gehadt heeft synt der doot van Jouffrouwen Beatrys voers etc., Soe is byden Heeren geordineert, dat Gheerd van Eycke voers., tot eenen gelegen dage die zy partien tot beyden zyden onderlinge overcomen selen, rekeninge ende bewys doen sal vanden bewynde dat hy gehadt heeft van wtgevene ende van ontfange der goeden den voers. sterfhuyse toebehoerende.

Item, als vanden geschille vanden vierenvyftich Rynssche guldenen lyftochtrenten tot Gheerds live ende der voers. Jouffrouwen Beatrycen live wilen, ende ten lancstlevende live van hen beyden, gecocht op de stad van Haerlem, welke rente, alsoe die Heeren verstaen, gecocht is over de acht honder Peters die Gheerd voers., doen thuwelic tusschen hem ende der voers. Jouffrouwen Beatrys getracteert was, onder zyn vriende staende hadde omme erflike oft lyftochrente mede te coopene, na wtwysen der huweliker vorwaerden die daeraf is, Soe is byden Heeren geordineert, dat Gheerd voers. die voers. lyftochtrente syn leefdage lanc alleene houden, heffen ende opbueren sal, sonder sinen kinderen eenich recht, part oft gedeel, luttel oft vele, daerinne te hebbene oft te behoudene.

Ende als van sekere commere ende lyftochtrenten die de voers. Gheerd ende Jouffrouw Beatrys, in geheelen bedde sittende, eenigen personen vercocht hebben, daervore sy de voers. rente mede veronderpant hebben, Soe is byden voers. Heeren geordineert, want die penninge die vanden voers. vercoope vanden voers. lyftochtrenten tot dier tyt quamen, in des voers. Gheryt ende Jouffrouwen Beatrys ende in haerder beyder orbore ende profyt comen ende bekeert zyn, dat Gheryt voers. ende syn kindere dien commer gelyc jaerlicx dragen ende gelden selen, te wetene, de voers. Gheerd die een helft daeraf, ende syn voers. kindere dander helft.

Item, als vanden geschillen tusschen hen wtstaende vanden twintich viertelen rogx erfliker renten, die Jan van Eycke ende de voers Gheryt van Eycke, syn brueder, met Scepenenbrieven van Antwerpen tanderen tyden gecocht ende gecregen hebben opde moelen van Santvliet, Soe is byden voers. Heeren geordineert, dat de voers. Jan van Eycke daeraf hebben ende behouden sal die een helft, te wetene die X viertelen rogx daeraf, ende de voers. Gheryt ende syn kindere dander helft, te wetene, die voers. Gheryt die vive viertelen rogx vanden voers. thiene viertelen, ende syn voers. kindere tsamen dandere vive viertelen.

Item, als vanden geschillen vanden vive ponden groten Brabants, te wetene vanden viere ℔ groten Brabants erflic ende een ℔ groten lyftochten, die Gheryt ende Jouffrouw Beatrys voers. haerder voers. dochter ende Pauwelse voers., boven die XX ℔ grote inder huweliker vorwaerden begrepen, met Scepenen brieven van Antwerpen naderhant gegeven ende bekent hebben, die de voers. Pauwels hoopt dat half staen ende slaen selen op des voers. Gheryts goede, ende de voers. Gheryt allegeert, want den voers. Pauwelse die voers. rente bewesen is op sekere goede benoemde pande voer notarius ende getuygen, dat hy, Pauwels voers., hem sculdich is te houdene aen syn pande daer hem de voers. rente op bewysen is, Soe is byden Heeren geordineert, alsoeverre als Gheryt voers. bethoonen can dat hy oft syn voers. huysvrouwe by haeren levende live de voers. rente

op sekere pande goet noch synde bewesen hebben, ende voer notarius ende getuygen, als voerscreven staet, soe sal de voers Pauwels daeraf hem sculdich syn te houdene aen syn pande die hem bewesen zyn.

Ende mits deser wtsprake voers., soe seggen die Heeren voergenoemde partien tot beyden zyden wel vereenicht, veraccordeert ende beslicht vanden geschillen tusschen hen wtstaende, daeraf zy hen gekeert ende gesubmitteert hebben, bevelende hen ende elken van hen dese voers. wtsprake te volvuerne ende te volbrengene in allen haeren punten, gelyc ende inder manieren oft dat aldus met Scepenenvonnisse gewesen ware, reserverende tot haren verclaerne ende interpretatien alle duysternissen oft ongelyke verstantenissen die hierinne gebueren moechten. Gedaen opten lesten dach van Septembri anno LXVIII, byden Heeren Borgermeestren ende Scepenen voergenoemt.

14 November 1468.

Jaarlijksch wijngeschenk aan Minnebroeders en Clarissen.

Opdat de Mynderbruederen vander Opservancien ende de Susteren van Sinte Claren bynnen deser stad nu synde ende namaels wezende, te meer gehouden souden zyn te vierichliker te biddene Gode van Hemelrike Almachtich ende synre Gebenedider Moeder Marien vore Heeren Schoutet, Borgermeestren, Scepenen ende Raide ende den gemeynen ingesetenen deser stad van Antwerpen, nu zynde ende namaels wezende, ende vore de waelvaert ende salicheit derselver, Soe is by Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Heere van Blaersvelt, Schoutet der voirs. stad ende Meercgreeve des lants van Rien, Costen van Berchem ende Janne van Ranst Daneelssone, Borgermeestren, Heeren Janne van Berchem, Hector van Lyere, Ridderen, Claus de Herde, Meester Willeme vander Heyden, Meester Willeme vander Tanerien, Willem van Tichelt, Peter vanden Werve, Jan Coelgeenezone, Aert vander List, Willem van Deurne die men heet van Sompeken, ende Claus vander Voert, Scepenen

der voirs. stad op desen tyt, overdragen, geordineert gewillecoert ende geconsenteert dat men voerdane, vander voirs. stad wegen, den voirs. Mynderbruederen vander Observansien, in aelmoesen ende tot huerer pitancien behoef, tot elken vanden IIII principalen hoechtyden vanden jare, distribueren sal acht ende een halve ghelte Ryns wyns, ende den Susteren van Sinter Claren, viere gelten Ryns wyns, ende dat sullen de Rentmeesters vander stad alsoe bewaren ende besorgen, protesterende de voirs. Wethouderen dat zy, mids desen, niet en zyn in meyningen te doene contrarie den inhoudene van huerer regelen. Bidden hieromme om Goids wille ende begeeren aen allen Wethouderen der voirs. stad van Antwerpen die na hen comen ende wezen sullen, dat zy voerdane vander voirs. stad wegen den voirs. Mynderbruederen ende Susteren van Sinter Claren, ter eeren Goids ende Sinte Franciscus, willen doen deylen ende distribueren den voirs. wyn ten tyde ende inder manieren voirs., behoudelic ons ende onsen nacomelingen hierinne altyt ons ende huer wederroepen, in al oft in deele, alsoe ons ende hem dat goeduncken ende believen sal. Dit was gedaen ende gepasseert by mynen Heere den Schoutet voirs., Borgermeesteren ende Scepenen, XIIII dage in Novembri anno LXVIII.

« Accord ende transactie » tusschen St-Michielsklooster en Jan Danckaertszoon, schipper.

Alsoe sekere questien ende geschillen vutstaende waeren tusschen den Eerweerdigen Vader in Gode mynen Heere den Abdt des godshuys van Sinte Michiels, te eenre ziden, ende Janne Danckaertssone, schipman, ter andere, oerspronc hebbende vuyt sekeren hanteringen van rechte die de gemechtichde myns Heeren des Abds ende sgodshuys voers. voere den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen tanderen tiden gevordert, ende nu onlancx wederom opten selven Janne Danckaertssone inne gestelt heeft, vuyt crachte van eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, die Engel Cornelissone, wonende tot Scherpenisse, in Zeelant, inden jare M IIIIe ende LXV, XI dage in November, bekent ende ver-

leden heeft minen Heere den Abdt des godshuys voers., als van sekeren vuytgorsingen den voers. godshuse toebehoerende, gelegen binnen Westkerke, die de voers. Engel vanden voers. godshuse in hueren heeft, daervoere de voers. Engel geloeft heeft sekere borchtochte ende vesticheit te stellene, ende voer welke borchtochte ende vesticheit gestelt te wordene, de voers. Jan Danckaertssone als borge geloeft heeft, gelyc den Scepenenbrief voers. dat wel verclaert, ende oic vuyt saken van sekeren costen die vuyt crachte der voers. rechtvorderingen by minen voers. Heere den Abdt oft sinen gemechtichden gedaen syn, ende voort vuyt saken vander jaerliker betalingen ende hueringen der vutgorsingen voers. etc., Soe is, by tusschensprekene ende mynliken onderwise van Burgermeesteren ende Scepenen voers., soevele inder voers. saken gearbeyt ende gedaen, als dat myn Heere dAbdt voers. den voers. Janne Danckartssone geloeft heeft ongemoeyt te latene van alle den costen die hy oft syn gemechtichde inder voers. saken gehad ende geleden hadden, totten dage toe van huden, behoudelic dat deselve myn Heere oft syn gemechtichde die costen selen mogen heisschen ende vervolgen opten voers. Engelen, oft elders daer zy selen meynen winnen ; des soe geloefde de voers. Jan Danckaertssone dat hy minen Heere den Abdt voers., oft sinen gemechtichden, van tgene des her nu verschenen is ende daeraf hy alnoch tachter ende in gebreke is vander hueringen voers., betalinge doen sal binnen XIIII dagen naestcomende, met gereeden gelde, sonder pande, gelyc oft dat alsoe by Scepenen van Antwerpen metten vonnisse gewesen waere. Ende voort is overdragen by ordinancien van Burgermeesteren ende Scepenen voers , soe wanneer van nu vordane minen Heere den Abdt voers. van deser hueringen yet verschenen sal wesen, dat dan die selve myn Heere om die betalinge schicken sal, tot syns selfs coste, eenen bode aenden voers. Engelen tot Scharpenisse, behoudelic dat de voers. myn Heere oft syn gemechtichde dat den voers. Janne Danckartssone kundigen selen acht dage eer deselve bode daeromme reysen sal, ende oft die bode dan binnen drie oft vier dagen na dat hy gereist ware ende den voers. Engelen oft tot sinen huyse orcondelic gemaent hadde, vanden selven Engelen gheen betalinge daeraf en gecrege,

soe geloefde de voers. Jan Danckartssone dan den voers. minen Heere den Abdt oft sinen gemechtichden selve die betalinge te doene van synre hueren ende gebreke binnen acht dagen daer naestvolgende, metten costen die de voers. myn Heere dAbdt oft syn gemechtigde daerna voert daeromme doen ende liden souden, ter taxacien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voerscreven, sonder ennich geweer oft recht daerjegens te doene oft voort te keeren in enniger manieren.

PALUDE.

19 November 1468.

« Oirvrede » gezworen door Anthonis Vleeminc, schipper.

Opten XIX^{sten} dach in November anno XIIII^{c} LXVIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Anthonys Vleeminc, scipman, ende dede oervrede Jacope vanden Werve, natuerlic, als dat hy hem van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen mesdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die hem misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyds kundigen ende laten weten, ende al op zoenbraeke ende vredebrake ende opten gerechten oervrede. Dit geschiede voere Janne Mynnebode, Roeydragere tAntwerpen, die hem den eed staefde, ter presencien van Heeren Hectore van Liere, Riddere, ende Peteren vanden Werve, Scepenen.

26 November 1468.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Juffrouw Elisabeth van Wezenbeke en de erfgenamen van Meester Jan Pot.

Alsoe zequere questien ende gescillen opgestaen ende geresen zyn tusschen Jouffrouwen Lysbetten van Wezenbeke, met Henricke Steenwech, hueren wittigen man ende momboere, ter eenre zyden, ende den erfgenamen Meester Jan Pots

wilen, te wetene, Her Philips van Schoenhoven, Her Jacop Pot, Ridders, ende Raes van Cruyningen, ter andere zyden, oirspronck nemende van IIII ℔ groten Brabants erflic die wilen Jan de Coninck gegeven hadde in huweliker voirwaerden met Scepenenbrieven van Antwerpen, sonder die te hebben bewesen op zekere goede ende pande, Jouffrouwen Lysbetten sConincx, zynre dochter, wittich wyf wilen Wouters van Wesenbeke, dewelke IIII ℔ grote erflic de voirs. Wouter vercocht hadde Janne ende Henricke van Mechelen, gebruederS, ende daervoere Henrick Steenwech bescadicht was geweest met rechte van Aerde Caluwaerde, item noch van sekeren goeden, omtrent Nyvele in Walsch Brabant gelegen, item noch vanden goeden tot Couwesteyn gelegen, item van XXV scellingen groten Brabants erflic, die de voirs. Henrick oic meynde te hebben van zynre huisvrouwen wegen, ende dat hem die oic souden sculdich wesen te volgene ende hem bewesen te wordene, na inhout eens testaments daer Ghysbrecht de Coninck mede gemaect hadde II ℔ ouder groten Jouffrouwen Margrieten sConincx, zynre natuerliker dochter, op die huisinge inde Borch gestaen, ende oic van III ℔ groten Brabants erflic, dewelke de voirs. Henrick meynde te heffen op die *Sterre*, etc.;

In alle welke voirscreven percheelen van goeden, ende yerst als vanden IIII ℔ groten voirgenoemt, meynde de voirs. Henrick met zynre huisvrouwen voirgenoemt dat de voirs. erfgenamen hem souden sculdich zyn te baten te comene ende den last te helpen dragene aen Aerde Caluwaerde de helft vanden IIII ℔ groten erflic voirscreven, want Jan de Coninck, zyn wyfs grootvader, die noyt bewesen en hadde op eenige zekere pande, ende daeromme alle des voirscreven Jans Conincx goede verbonden stonden ende ten laste vanden IIII ℔ groten erflic voirscreven, ende dat des voirs. Meester Jan Pots erfgenamen, die oic de helft vanden goeden des voirs. Jan Sconincx hadden ende besittende waren alsoe wel als de voirscreven Henrick, dat zy hem daeromme sculdich zyn af te nemene deen helft vanden IIII ℔ groten erflic voirscreven, metten achterstelle dairop verloepen van XIX oft XX jaren oft daer omtrent, item meynde oic de voirs. Henric dat hy hebben soude, van zynre huisvrouwen wegen, de helft inder hoeve by Nyvele

gelegen, ende oic inden goeden tot Couwesteyne, ende dat hy oic sculdich ware te heffen de III ℔ grote erflic op die *Sterre*, ende oic van vele zwaren costen ende lasten die de voirs. Henrick gehad ende geleden hadde, mids den gebreke der betalingen der voirs. IIII ℔ groten erflic, inder gevanckenissen tAnwerpen ende eldere, die de voirs. Henrick meynde oic dat de voirs. erfgenamen hem souden sculdich wesen die te helpen dragene etc. ;

Dairop de erfgenamen voirscreven seyden dat zy hoepten ongehouden te sine, inden yersten, vander helft vanden IIII ℔ groten erflic voirgenoemt, die Jan de Coninck den voirscreven Wouteren gegeven hadde met zynre dochter voirscreven, want de voirs. Wouter met zynre huysvrouwen die IIII ℔ grote Brabants erflic vercocht hadden ende de penningen daeraf opgesteken ende in sinen oirboere ende prouffite bekeert, ende dat hy die niet sculdich en waere te hebbene tweewerf tot sinen prouffite, item vanden goeden tot Couwesteyn ende by Nyvele geleghen, zoe hoepten zy ongehouden te sine, want zy goede Scepenenbrieven hadden daermede Wouter ende zyn huisvrouwe voirgenoemt de voirs. Henrick ende zyn huisvrouwe die goeden wtgegaen ende verthegen waren, mids denwelken zy meynden ongehouden te sine, ende desgelycx, hadden zy oic Scepenenbrieven vanden III ℔ groten erflik op die *Sterre* voirscreven, item als vanden XXV scel lingen groten erflic, seyden de voirs. erfgenamen dat zy anders niet en wisten dan dat zy dairaf ongehouden waren, mids zekeren redenen ende Scepenenbrieven die zy hadden, met meer woerden etc., Ende want de voirscreven Jouffrouw Lysbeth met Henrick Steenwech, hueren man ende momboere, ter eenre, ende derfgenamen Meester Jan Pots, ter andere zyden, vanden voirs. gescillen ende allen anderen, vermaent ende niet vermaent, bedacht ende niet bedacht, sonder emmer meer ennich questie oft verhael in toecomenden tiden deen jegens den anderen op te moegen stellen oft voort te settene, het ware dat zy in toecomenden tiden bedacht werden oft niet, in eeniger manieren, hen gekeert ende gesubmitteert hebben, te weten, de voirs. erfgenamen, in Henricke vanden Werve ende Meester Peteren vander Voort, ter eenre zyden, ende de voirscreven Henrick, in Meester

Janne Boids ende Walraven Drake, ter andere, als gesubstitueert wt crachte vander submissien, op zekere peynen, gelyc de voirscreven submissie dat clairliker wtwyst ende verclairt, Soe hebben de voirs. segsluden, ter beden ende begheerten van beyden partien voirscreven, omme alle questien ende gedingen, moeyten ende grote costen te schuwene, die tusschen beiden partien voirscreven hadden moegen opstaen ende gerisen, huer sentencie arbitrael, partien dairtoe geroepen, eendrachtelic dairaf wtgesproken ende getermineert inder manieren hierna verclairt :

Inden yersten, soe seggen de voirs. arbiters, dat derfgenamen Meester Jan Pots wilen voirscreven te henwaert nemen selen de voirs. IIII ℔ grote Brabants erflic, die Jan ende Henrick van Mechelen jairlicx heffende zyn op wilen Jan sConincx goeden, ende die selve jaerlicx wtreycken ende betalen, van nu voirdane, ten dagen ende terminen als die verschinen selen, totter tyt toe dat de voirscreven erfgenamen Meester Jan Pots voirs die bewysenisse vanden IIII ℔ groten Brabants erflic voirscreven op goede pande, daer zy wel aen verwaert sullen wesen, gedaen sullen hebben, na wtwysen der Scepenenbrieven dairaf zynde, ende sullen de voirs. erfgenamen ongehouden wesen ende bliven vanden achterstelle omtrent van XX jaren verloepen vanden voirgenoemden IIII ℔ groten erflic, die Henrick voirs. sal moeten betalen, mids dien dat zy de geheel IIII ℔ grote erflic voirscreven tot hueren laste sullen moeten nemen, want zy maer inde II ℔ grote gehouden en waren, ende selen derfgenamen Meester Jan Pots voirscreven Aerts Caluwaerts ende zynre nacomelingen goeden ongelast houden ende eeuwelic quite vanden IIII ℔ groten erflic voirgenoemt.

Item, als vanden III ℔ groten erflic op die *Sterre*, vanden goeden tot Couwesteyn ende vanden goeden by Nyvele gelegen, sullen de voirs. erfgenamen die bliven behoudende, mids dat zy goede Scepenenbrieve hebben, daermede de voirs. Wouter ende zyn huisvrouwe de voirgenoemde Henrick ende zyn huisvrouwe wtgegaen, verthegen ende quytgeschouden hebben ende dat de voirs. Jouffrouw Lysbeth, des voirs. Henricx wyf, noch huere nacomelinge daeraen in toecomenden tiden eenich recht vermeten en selen.

Item, als vanden voirscreven XXV scellingen groten erflic, toecomende van II ℔ ouder groten die Ghysbrecht de Coninck wilen zynre natuerliker dochter bewesen hadde, daeraf en doen noch en seggen de voirs. arbiters niet, mids dien dat zy des niet eens en consten geworden, ende hebben dat punt overbracht byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, met hueren avyse over beiden zyden, die huer verclaren daeraf doen selen.

Ende als vanden gebreken die derfgenamen Meester Jan Pots voirscreven meynen te hebbene op Henricke voirscreven, aengaende zekeren percheelen van bewisenissen die Meester Jan Pot wilen zaliger gedachten gebreken mochten in zynre huweliker voirwaerden, seggen de voirs. seggers, dat alsoeverre Heinrick voirs. zyn onschout doet, als goed man van trouwen ende van eeren, dat hy daeraf in Meester Janne Pot voirscreven niet gehouden en is, soe sal hy daeraf ongehouden ende ongelast wesen.

Ende mids desen, soe seggen de voirs. arbiters de voirscreven partien wel vereenicht ende gesleten, deen metten anderen, sonder dat eenich van beiden zyden deen den anderen meer souden moegen aenspreken, heysschen oft moeyen van eeniger saken, in gheesteliken oft weerliken rechten, van wat saken oft manieren dat dad soude moegen wesen, het zy dat zy bedacht genoempt zyn geweest oft niet, ende seggen voort elker partien een eewich gezwych van allen saken totten dage toe van heden geschiet, ende soe wie de contrarie dade, dat die soude verbueren die peyne int compromis begrepen, alsoe dicke ende menichwerven als men jegens dese jegenwoirdighe wtsprake dede, in al oft in deele, nochtans deselve wtsprake altyt van weerden te blivene, sonder fraude ende argelist, dewelke wtsprake, de voirscreven partien hebben belieft ende geapprobeert, nietwederstaende dat den tyt inden compromisse begrepen, wtgespleten is geweest, dat de voirs. seggers huere wtsprake souden hebben gedaen, Ende selen malcanderen de voirs. partien Scepenenbrieven van quytschillinge ende verthidene verliden, inder manieren alsoe dat alderbest dienen sal ende

behoeren na den rechte vander stad. Gedaen inden jaere Ons Heeren XIIII[c] ende LXVIII.

Ende dit is, ten versueke vanden voirs. partien, inder stad register gheset, ter eeuweger gedenckenissen, ende elker partien is gegeven copie vander voirs. wtspraken.

Ende alsoe de voirs. arbiters tvoirscreven, punt vanden XXV scellingen groten erflic vanden II ℔ ouder groten die Ghysbrecht de Coninck gemaect hadde Jouffrouwen Margrieten sConincx, zynre natuerliker dochter, egheen wtsprake eendrachtelic en consten gedoen, mids dat zy daeraf niet en consten deen metten anderen overcomen, ende het voirscreven punt gebracht hebben gehad by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen voirscreven, dewelke Burgermeesteren ende Scepenen voirs. huer wtsprake vanden voirscreven punte hebben ghedaen inder manieren hierna volgende :

Aengesien diverse opinien ende advysen die de goede mannen, die arbiters zyn inder saken tusschen den erfgenamen van Meester Janne Pot wilen ende tusschen Henricke Steenweechs ende zynre huisvrouwen, hadden van II ℔ groten outs, sprekende op des voirs. Meester Jans huis, inde Borch ghestaen, geheeten *tHof van Cruyningen*, dewelke gescillen zy overbracht hebben den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, als overmannen, Soe seggen de voirs. Heeren voer huer wtsprake, dat de voirs. Lysbeth, des voirs. Henricx huisvrouwe, sal hebben huer gedeel inde voirscreven II ℔ outs erflic opdes voirs. Meester Jans Pots huis inde Borch gestaen, geheeten *tHof van Cruyningen*, totter tyt dat de voirs. erfgenamen met beteren bescheide ende metten rechte haer dat afgewonnen selen hebben, dairaf zy huer recht insetten sullen ende beghynnen tusschen dit ende Vastelavont naestcomende, opdat zy wynnen willen, behoudelic dat de voirs. Henrick ende de voirs. Jouffrouw Lysbeth geloven selen voer de Wet alhier, alsoe dat behoort, dat zy tvoirscreven haer gedeel van deser renten niet en selen vercoopen, veranderen, belasten oft verthieren, in geenre manieren, het en zy dat dierste recht daeraf gegaen sal zyn, opdat hieraf de voirs.

erfgenamen bynnen desen middelen aenspreken, als voirscreven is. Gedaen by Burgermeesteren ende Scepenen voirgenoemt, den XXVI^{sten} dach van November anno XIIII^{c} LXVIII°.

BUEKELER.

18 November 1468.

Ordonnancie rakende de betalinge vanden loon ende salaris vande Duytsche Schoelmeesters.

Alsoe de Scoelmeesters vanden Duytschen scolen alhier inder stad den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen derselver stad, tot diversen stonden, getoent ende te kennen gegeven hebben zekere punten ende gebreke, die hen dagelycx soe langere soe meer gebueren ende wedervaeren, vanden ghenen die huer kindere aen hen besteden te leeren lesen ende scriven, als dat zy dairaf van sommegen personen niet vernuecht noch betaelt en konnen worden vanden tyde ende terminen dat zy se geleert ende gewyst hebben, Item als de sommege huer kindere alsoe een weynich tyts in eenige scole voers. hebben laten gaen, dat zy se dan thuys houden oft in anderen scolen setten, sonder te willen betalen den arbeyt vanden tyde die zy daer gegaen hebben oft vanden termine dair zy ingetreden zyn, Item als de Scoelmeesters aen hen versueken van hueren arbeyde betaelt te wesene, soe weygeren zy hen deselve betalinge te doene, ende begheeren dairaf rechtsplegene voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voers., hoewel der Scoelmeesters gebreck dicwil zeere cleyne is, ende niet meer en gedraecht dan twee, drie oft viere stuvers, meer ende min etc., dwelc hem pinlic ende verdrietelic is geweest ende wesen soude omme soe cleynen gelt van hueren arbeyde met rechte ende met genachten te moeten volgene, ende dairomme eenige persone voers. hen pinen denselven hueren arbeyt alsoe tsuer te makene, omdat hen verdrieten soude omme alsoe cleynen gebreck te volgene, ende laten de voers. Scoelmeesters dat oec dicwylle liever lyden, dat dat zy dairomme met langen vertrecke van rechte souden moeten vervolgen ende hueren tyt verletten etc.;

Soe hebben de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, mids zekeren merckeliken redenen ende gebreke die zy inden voergeruerden punten te meer stonden bevonden hebben, met goeder deliberacien ende met rypen raide yerst dairop gehadt, geordineert, overdragen ende gesloten tgene dat hierna volght : te wetene is, dat van nu voerdane, soe wie dat eenige kindere in eenich van den voers. Duytsschen scolen stelt omme gewyst ende geleert te wordene, dat die sal moeten betalen den Scoelmeester voers., vanden tyde dat tkint daer gegaen sal hebben, het zy vanden heelen jare, III vierendeel jaers, halven jare, oft I vierendeel jaers, ende als eenich kint twee weken in een vierendeel jaers getreden sal zyn, al stont dan af vander scolen, soe sal men nochtans tgeheel vierendeel jaers moeten betalen, maer waer tkint min dan twee weken int vierendeel jaers getreden, soe en sal men vanden selven vierendeel jaers niet meer betalen dan na avenant vanden tyde.

Item, waert dat hem yemant weygerde de voers. betalinge te doene, als hy des vanden voers. Scoelmeester versocht wärde, soe sal deselve Scoelmeester zyn gebrec cort stellen in gescrifte, ende den persoon daer hy tgebrec aen heeft, ende geven dat over eenich vanden Burgermeesteren, ende die sal dien persoen voer hem terstont ontbieden ende hem onderwysen dat hy betalinge doe vanden tyde voerscreven, ende oft die persoen emmer dairomme rechts plegen woude, dwelc hem de Burgermeester terstont sal doen geschien, soe en sal die selve persoen op daensprake die hem de Scoelmeester doen sal, gheenen dach van genachte oft beraet moegen nemen, maer sal terstont dat op antwoerde moeten geven.

Item, soe wanneer ennich kint in eenich vanden scolen voers. gestelt sal zyn, dat dan gheen ander Scoelmeester tselve kint en sal moegen aenveerden oft leeren, voer aender tyt dat syn meester daert voere gegaen heeft, yerst vernuecht ende betaelt sal wesen van sinen arbeyde ende gebreke, ende dat hy dairaf volcomen kennisse ende wete hebbe, ende anders niet.

Is voert overdragen byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voerscreven, dat alle deghene die van nu voerdane tAntwerpen Duytsche scole houden selen, selen moeten wesen poerteren oft poerterssen, gelyc dat van outs altyt costuymelic is geweest.

Dit was aldus gedaen, geordineert ende gesloten by Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXVIII, XVIII dage in Novembri.

PALUDE.

20 December 1468.

Oorvrede gezworen door Jan van Houbraken.

Opten XX^sten^ dach van December anno XIIII^c^ LXVIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jan van Houbraken, scildere, ende dede oervrede Heinricke van Wachtendonc, vetwarier, als dat hy hem van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die hem misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Janne Mynnebode, Roeydragere tAntwerpen, die hem den eed staefde, ter presencien van Heinricke Wisse ende Michiel van Lille, goudsmits, poorters tAntwerpen.

PALUDE.

16 Januari 1468.

« Vuytsprake ende terminatie » in een geschil tusschen de borgen van Aard Bout, en deszelfs kinderen.

Als vanden gescillen vutstaende tusschen den borgen van Aerde Bout wilen, ter eendere, ende den kinderen desselfs Aerts, ter ander ziden, daeraf si tot meer ende diversen

stonden hebben geweest voor den Heeren Borgmeesteren ende Scepenen, So termineren deselve Heeren voor haer vutsprake, dat die vors. borgen met gescrifte ende met goeder declaracien overbrengen selen, ende bi stucken ende artikelen aennamen alle alsulcken sculden ende resten als si voor den vors. Aerde Bout wilen betaelt hebben, ende die persoenen dien si deselve sculden ende resten betaelt hebben, bi name ende bi toenamen overbrengen, verclarende die saken waeraf die sculden toecomen syn, ende hoevele elckerlycs scult gedraecht, ende te wat tiden si die betaelt hebben, ten naesten dat si selen connen ende mogen, ende desgelycs oec soe selen si overbrengen die grootte vanden summen bi hen oft elkerlyc van hen ontfangen, ende die persoenen daeraf si die ontfaen hebben, ende die toecomst van wat saken oft goeden si die ontfaen hebben, als vore, etc., behoudelyc dat si vander hanteringen die si vanden vors. vutgevenne ende vanden ontfangenne tsamen ghehadt hebben, so selen si te samen haer gescriften maken ende bewysinge daeraf doen, ende van tgene des elc van hen bisunder daeraf gehantiert heeft op hem selven, daeraf so sal elc bisunder syn gescriften maken ende bewysinge doen, ende dese vors. gescriften inder vors. manieren, als vanden ontfange ende vanden vutgevenne, selen si oft elc van hen overbrengen in handen vanden Heeren vors., tusschen ditte ende Sinte Pauwelsdage naestcomende, ende dese voirs. gescriften aldus overbracht synde, selen overghegeven worden den vors. kynderen, die alsdan daerop haer verantwoorden selen mogen maken, ende die vors. punten ende artikelen, beide vanden ontfange ende vanden vutgevenne, mogen wederleggen, het si met boecken oft gescriften, met den persoenen selve dien dat aencleeft, met ghetuigen oft met anderen behoorlycken bescheide, welcke vors. verantwoorden ende wederleggen de vors. kyndere selen ghehouden syn met gescrifte den vors. Heeren weder over te brengenne, binnen acht dagen na dat sy der vors. borgen gescriften ontfangen selen hebben, ende alle dese vors. gescriften aldus overbracht synde, selen de vors. Heeren, oft die gheene die si daertoe committeren selen, alsoe wel ter eender siden als ter andere, visiteren ende ondersuecken, ende die bethoone, waerheiden ende bescheit daeraf overhooren, ende daerenteinden de vors. partien vereenigen

ende beslichten, in alsulcker vuegen als si van redenen ende besceits wegen bevinden selen daertoe dienende, ende bi alsoe dat de vors. borgen, oft eenich van hen, de vors. gescriften inder vors. manieren ende binnen den vors. tide niet en maecten oft over en brochten, dat si, oft die ghene dairinne tghebrec ware, alsdan versteken souden syn van haerder oft synder actien, die si oft eenich van hen ter saken van desen hebben tegen de vors. kyndere, ende bi alsoe dat de vors. kyndere haer vors. verantwoorden, als vors. is, binnen den tide hen beteekent niet over en brochten, dat si alsdan versteken selen syn, na dien tyt, der vors. borgen gescriften daer si haer verantwoorden oft wederleggen niet opgedaen en selen hebben, te wederleggene. Dit was aldus getermineert biden Heeren Borgmeesteren ende Scepenen vorgenoemt, int jaer M CCCC LXVIII, XVI dage in Januario.

W. Pauli.

30 Januari 1468.

« Arbitragie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Bartholomeus en Willem Willekens, van Wommelghem, ter eene, en de momboers der kinderen van Simon de Grauwe, ter andere zijde, nopens de zoenschuld voor den manslag gepleegd op Nicolaas van Wildert, der gezeide kinderen oom.

Alsoo zekere questien ende gescillen wtstaende waren tusschen Janne vander Fonteynen, als gemechticht van Bertelmeeuse ende Willeme, wittige sonen Wouter Willekens, van Wommelghem, ter eenre zyden, Janne de Leeghe, Henricke Goes, Jacope Hermans ende Aerde van Ost, als momboers, van svaders ende vander moeder wegen, vanden kinderen wilen Symoens de Grauwe, ter andere, oirspronck nemende mids zekeren soenpenningen gecomen vanden ongevalle ende dootslage tanderen tiden gedaen ende geperpetreert inden persoon van wilen Clause van Wildert, der voirs. kindere oom was, van welken gescillen de voirs. partien hen gekeert ende gesubmitteert hebben inder wtspraken ende seggene

van Meester Janne vanden Moere ende Janne van Molle, tymmerlude, ende Peteren Pu, cuipere, welke voirs. drie goede mannen arbiters, na dat zy dbescheit van beiden partien aengehoort ende ripelic dairop gelet ende geaviseert hebben, huer wtsprake ende seggen dairaf wtgesproken ende pronuncieert hebben inder manieren hierna verclairt :

Te wetene is, dat de voirs. Jan vander Fonteynen, tot behoef vanden voirs. gebrueders, dair hy af gemachticht is, vanden voirs. soenpenninghen hebben ende heffen sal III ℔ V scellinge III deniers grote Brabants eens, dairaf hy nu terstont hebben ende ontfangen sal II ℔ XX grote Brabants, die op Tymans van Delft wissel staen, ende tsurplus sal hy, tot behoef als voere, hebben ende ontfangen van Henricke Goes voirs., die dat onder heeft, tusschen dit ende Sinte Jansdach in midsomere naestcomende, sonder langer vertrec, ende alle dandere soenpenninge dier meer boven de voirs. III ℔ V scellinge III deniers grote vanden voirs. ongevalle oeveren, gedragende II ℔ XV scellinge grote Brabants eens, sullen de voirs. kindere sGrauwen tsamen voir huer paert ende gedeel hebben ende behouden, behoudelic, waert dat den voirs. kinderen sGrauwen, oft hueren nacomelinghen, namaels eenigen last quame oft met rechte aengedaen warde van yemende, als vanden voirs. penningen die de voirs. Jan vander Fonteynen tot behoef van zynre partien ontfangen sal, dat hy, Jan vander Fonteynen, denselven kinderen dat oprechten ende voldoen sal, met hem ende met sinen goeden, totter sommen toe die hy inder manieren voirs. vander selver soenen ontfangen sal hebben, ende niet voirdere, ende wairt oic dat den voirs. Janne vander Fonteynen ende zynre partien voirgenoemt, oft hueren nacomelingen, namaels last quame oft met rechte aengedaen warde vanden penningen die de voirs. kindere sGrauwen vander selver soenen behouden, dat deselve kinderen hem dat insgelycx oprechten ende voldoen sullen, totter sommen toe die zy oic ontfangen sullen hebben, ende niet voirdere. Dit was gedaen ende wtgesproken, ende oic ten bevele van Borgermeesteren ende Scepenen, wt versoeke van partien, inder stad register gestelt opten XXX^{sten} dach Januarii XIIII^{c} ende LXVIII jaer.

21 Januari 1468.

Dit es alsulken seggen, vutsprake ende verclaeren als, opten XXI^{en} dach in Januario int jaer Ons Heeren XIIII^{c} ende LXVIII, Joncker Jan van Ranst, Heere te Canticrode, Willem van Berchem, Heere van Maesacker, Heere Jan ende Costen van Berchem, gebroedere, Henric van Mechelen, Meester Willem vander Tanerien ende Dieric Venbosch, als mage, vriende ende seggeren daertoe gebeden ende gecoren, gepronuncieert, geseit, vutgesproken ende verclaert hebben, pronuncieren, seggen, vutspreken ende verclaeren, opte geschillen, twisten, duysterheiden ende ongelike verstantenissen geresen ende opverstaen tusschen Heren Henricke van Sevenbergen, Riddere, inden name van Vrouwe Marien Pots, synre gesellinnen, die hy hierinne geloeft heeft te vervane, ter eenre ziden, Coenrarde Pot, voer hem selven, ter andere, ende Janne Bode, inden name van Jouffrouwen Magrieten Pots, synre huysvrouwen, die hy hierinne geloeft heeft te vervane, ter derder ziden, alle drie wettige kindere wilen Wouter Pots ende Jouffrouwen Marien van Gottengys, synre huysvrouwen, omme der goeden ende versterffenissen wille van haven, erven, leenen, lyftochten, eygene, ruerende ende onruerende, achter ende na de doot vanden voers. Wouteren ende Jouffrouwen Marien, synre huysvrouwen voers., bleven ende verstorven.

Inden yersten, alsoe de voers. erfgenamen den voers. hueren magen ende vrienden te kennen gegeven hebben, dat in eenre vuytspraken, onlanx, omme der scheidingen ende deylingen wille der voers. goeden ende versterffenissen, by hen eendrachtelic tusschen de voers. erfgenamen gepronuncieert ende vutgesproken, zeere gedoolt is geweest, overmids dien dat zy denselven hueren magen ende vrienden nyet volcomelic aengebracht en hadden de weerde ende den

commer vanden selven goeden ende versterffenissen, biddende ende begheerende daeromme zeere vrientlic dat zy de voers. vutsprake verclaeren, reformeeren oft veranderen wouden, gemerct dat zy van alle duysternissen, gescillen ende ongelike verstantenissen die daerinne vallen ende gebueren mochten, huere interpretacie ende verclaren behouden hadden, Soe eest dat de voers. goede manne, userende in desen der machten voers., vuyt beden ende begeerten, wille, goetdunckene ende consente der voers. partien ende erfgenamen, daerop vutgesproken, gepronuncieert ende verclaert hebben, vuytspreken, pronuncieren ende verclaeren tgene dat hierna volght :

Inden yersten, dat de voers. partien nyet te letten noch hen te funderen en selen hebben opte yerste vutsprake ende seggen voers., hoewel die tanderen tiden voer Scepenen van Antwerpen gepasseert oft inden register derselver stad gestelt ende geregistreert is geweest, maer selen hen funderen opte declaracie, vuytsprake, seggen ende verclaeren hierna bescreven, ende die tsamen ende elc besundere, soe hen dat aengaen mach, onderhouden, vaste, gestentichlic ende onverbrekelic, voere hen ende voer huere nacomelingen, in allen hueren punten, clausulen ende articlen, opte verbonde, condicien, penen ende verbuerten die inder submissien daeraf, onlanx opten X^en dach van November lestleden in dit jegewoordige jaer van LXVIII biden selven partien ende erfgenamen voer Scepenen van Antwerpen verleden, bekent, gespecificeert ende begrepen syn.

Item, ten anderen male, als vanden haefliken ruerenden goeden den voers. sterfhuyse toebehoorende, soe selen de voers. erfgenamen onder hen drien evengelyc hebben, paerten ende deylen alle de haeflike ruerende goede die achter den voers. Wouteren Pot ende Jouffrouwen Marien van Gottengys, synre huysvrouwen, bleven ende verstorven syn, sonder den eenen van hen meer vordeels daerinne te hebbene dan den anderen, ende Her Henric van Sevenbergen voers. met Vrouwe Marien Pots, synre gesellinnen, selen ongehouden syn ennige haeflike goede inne te brengene die hen te huwelike gegeven waeren.

Item vordane sal Coenrart Pot voers. alleene hebben ende behouden voer hem ende voer syn nacomelinge, erflic ende eewelic, inden yersten, thof gestaen in Contenbroec, geheeten *Boutershem*, metten heerlicheiden ende bedrive, keuren, chysen, pontpenningen, manscapen, laetscapen, ende met alle den vervallen ende profiten daeraf comende, met husingen, hovingen, winnenden lande, bogaerden, aerde, beemden, groesen, bosschen, wintmoelene, ende met alle datter toebehoert, waer ende te wat steden dat gelegen is, ende oic metten chyse gelegen binnen Antwerpen denselven hove van Boutershem toebehoerende, opte commeren daer vutgaende, gelyc Wouter Pot ende Jouffrouw Marie van Gottengys, syn vader ende moeder wilen, by huerer levender tyt dat beseten hebben ende daervte gestorven syn.

Item noch sal Coenraert voers. hebben ende behouden, erflic ende eewelic, voere hem ende voer syn nacomelinge, de geheel goede den hove van Pluysegem toebehoerende, metten chyse, keuren, pontpenningen, manscapen, laetscapen, heerlicheiden, bedrive, ende met alle den vervallen ende profiten daeraf comende, met winnenden lande, aerde, beemden, groesen, bosschen, ende met al datter toebehoort, opte commeren daer vuytgaende, behoudelic dat Jouffrouw Magriete Pots, syn suster, wettich wyf Jans Bode, hebben ende behouden sal, voer haer ende voer haere nacomelinge, dat opperhof van Pluyseghem, metten grachten ende cyngelen, alsoe de voers. huere mage ende vriende, oft de viere van hen, haer dat aldaer bewisen selen, met hueren vryen vutgange ende metter bewisingen van sekeren gronde van erven daeromtrent ende naest den huyse aldaer gelegen, weert synde jaerlix VI ℔ IIII $^1/_2$ grote Brabants gelts, die Coenrart voers., ter ordinancien van sinen voers. magen ende vrienden, sculdich sal syn haer te bewisen, inder manieren dat in deser vutspraken naderhant breeder gespecificeert ende verclaert sal worden.

Item noch sal Coenrart voers. hebben ende behouden, erflic ende eewelic, voer hem ende voer syn nacomelinge, tgoet van Yckele ende dwechgelt van Conticke met hueren toebehoorten, gelyc Wouter Pot ende Jouffrouw Marie van

Gottengys voers. in huerer levender tyt dat beseten hebben ende daervte verstorven syn, ende daertoe noch V moekene rocx erflic op sekere pande te Conticke gelegen, die men te leene houdende is van Janne van Mechelen.

Item de voers. Vrouwe Marie Pots, wettige gesellinne Her Henricx van Zevenbergen, sal hebben ende behouden, erflic ende ewelic, voer huer ende voer huere nacomelinge, XXVI heringe ende een derdendeel opte geleide vander Honten, gelyc huer die te huwelike gegeven syn geweest.

Item noch sal zy hebben ende behouden, als voere, op wilen Gielis Sanders huys binnen Antwerpen gestaen, II ℔ XII scellinge grote Brabants erflic, na vutwisen der brieve, ende den chys aende Royporte voer II ℔ X scellinge grote Brabants erflic, oec na inhout der brieven daeraf synde, gelyc haer deselve II percheelen oic te huwelike gegeven waeren.

Item noch sal Coenrart Pot gehouden syn der voers. Vrouwe Marien, synre suster, met Heren Henricke, hueren man, jaerlix vuyt te reyckene ende te betalene VII ℔ X scellinge grote Brabants tsjaers erflikere renten, op hem selven ende op alle syn goede die hy nu heeft ende noch vercrigen mach, te betalene alle jaere, deen helft daeraf tSinte Jansmisse in midzomere, ende dander helft te Kerssavonde, daeraf den yersten termyn vallen sal tSinte Jansmisse anno LXIX naestcomende, ende dese voers. VII ℔ X scellinge grote erflic sal deselve Coenrart Pot gehouden syn haer te verpanden ende te bewisen binnen II jaeren naestcomende, met Scepenenbrieven van Antwerpen, op goede vaste benoemde pande, het zy op erve oft op leen, daer zy ende huere nacomelinge wel aen versekert ende bewaert selen syn ende bliven teeweliken dagen, sonder hueren cost van hergewaden oft anderssins.

Item desgelycx, soe sal Jouffrouw Magriete Pots met Janne Bode, hueren man, gehouden syn derselver Vrouwe Marien, huerer suster, met Heren Henricke, hueren man, jaerlix vuyt te reyckene ende te betalene VII ℔ X scellinge grote Brabants erflikere renten op haer ende op alle haere goede die zy nu heeft ende noch vercrigen mach, te betalene alle

jaere, deen helft daeraf tSinte Jansmisse in midzomere, ende dander helft te Kerssavonde, daeraf den yersten termyn vallen sal tSinte Jansmisse anno LXIX naestcomende, ende dese voers. VII ℔ X scellinge grote erflic sal deselve Jouffrouw Magriete met haeren man gehouden syn haer te verpandene ende te bewisene binnen II jaeren naestcomende, met Scepenenbrieven van Antwerpen, op goede vaste benoemde pande, het zy op erve oft op leene, daer zy ende huere nacomelinge wel aen versekert ende bewaert selen syn ende bliven teewigen dagen, sonder hueren cost van hergewaden oft anderssins, ende mids desen soe sullen doot ende te nyeute wesen alsulke XV ℔ grote tsjaers erflikere renten als Wouter Pot Her Henricke voers. te huwelike gaf opte goede by Canticrode gelegen.

Item noch sal de voers. Vrouwe Marie Pots met Heren Henricke, hueren man, alleene hebben ende behouden, erflic ende eewelic, een huys met hove, gronde ende toebehoorten, gestaen tAntwerpen by Onser Vrouwenkerchof, tusschen sgodshuys erve van Sinte Bernaerts, aen deen zide, ende Henricx vander Moelen husinge, aen dander zide, opten commer van omtrent VIII ℔ groten tsjaers daer vutgaende, ende nyet meer, ende daertoe een huys metten bogarde, gronde ende toebehoorten, gestaen te Rumpst, gelyc zy dat onlanx biden levenden live van hueren vader ende moeder voers. bewoent ende beseten hebben.

Item ende mids desen, soe sal Vrouwe Marie voers. met Heren Henricke van Sevenbergen, hueren voers. man, haer kennen vernueght ende voldaen van Coenrart Pot ende van Jouffrouwen Magrieten Pots, hueren broeder ende suster, van alle den anderen leengoeden, erfgoeden, eygendomme ende erfrenten die haer ennichsins bleven ende verstorven mogen syn van Wouteren Pot, hueren vader, ende van Jouffrouwen Marien van Gottengys, huerer moeder, waer ende tot wat steden ende plaetsen die gelegen syn oft beyonden mochten worden, behoudelic dat hierinne nyet begrepen en syn de goede gebleven ende verstorven van Jacope Keerman ende van Costene Keerman, sinen sone wilen, maer selen die selve goede ende wes daeraf comen sal tusschen den voers.

erfgenamen gepaert ende gedeylt worden, broeder ende suster evengelyc.

Item selen oic, mids desen, Her Henric van Sevenbergen ende Vrouwe Marie Pots voers., inden name van Jacope, huerer beyder zone, dien zy hierinne vervangen selen, hen kennen vernueght ende al voldaen van Coenrarde ende Jouffrouwen Magrieten Pots voers., van alsulken VI ℔ groten Brabants tsjaers erflickere renten als Jouffrouw Marie van Gottengys, des voers. Wouter Pots huysvrouwe, in hueren testamente den voers. Jacope gegeven ende gemaect heeft, ende daertoe van alle den houte gestaen opt goet van Boutershem, desgelycx van alle den houte dat binnen den cyngelen van Pluyseghem gestaen is, alsoeverre deselve cyngelen der voers. Jouffrouwen Magrieten Pots by deser vutspraken aengedeilt selen worden, behoudelic dat alle andere opgaende weec hout staende alomme opte goede ende omtrent den cyngelen van Pluysegem ende opte hoeve ende goede by Canticrode, sal tusschen den voers. drien erfgenamen gescat ende gedeelt oft vercocht worden, ten hooghsten, omme gedeilt te wordene evengelyc, sonder den eenen van hen meer vordeels daerinne te hebbene oft te behoudene dan den anderen, dies soe sullen Coenrart ende Jouffrouw Magriete voers., elc int tgene des hen vanden voers. goeden te deele bevallen sal, de naeste syn thout op huer gedeelte staende te behoudene voere alsulken prys ende penninge als dat duechdelic biden genen die hen des verstaen, geschat ende gepresen sal worden.

Item Jouffrouw Magriete Pots met Janne Bode, hueren wettigen man ende momboere, sal hebben ende behouden, erflic ende eewelic, voer huer ende voere huer nacomelinge, de hoeve gelegen by ende voer Canticrode, metten chynsen, huysen, bogarde, hove, lande, aerde, beemden, bosschen, ende met al datter toebehoort, sonder dweec opgaende hout nu ter tyt daerop staende, dwelc deelbaer is na den onderscheide boven verclaert, gelikerwys als deselve goede tanderen tiden jegens Canticrode gedeilt syn geweest ende alsoe Jouffrouw Marie van Gottengys die beseten heeft ende daervte verstorven is, op alle de commeren daer vutgaende, ende

alsulken VI ℔ grote tsjaers erflic als Jan Daems heffende is opte voers. hoeve, sal de voers. Jouffrouw Magriete oft heure nacomelinge mogen quiten den penninc met XV penningen, na vutwisen der brieven daeraf synde, tot haers selfs profite, sonder hueren voers. broeder ende suster eenige verlikinge daeraf te doene in eeniger manieren.

Item noch sal Jouffrouw Magriete voers. hebben ende behouden, erflic ende eewelic, voere haer ende voer haere nacomelinge, V ℔ XIII scellinge IIII deniers grote Brabants erflic, die men heffende is op Wuestmeerbeke, na vutwisen der brieven daeraf synde.

Item noch IIII ℔ grote Brabants erflic op sekere goede ende pande te Reesegheem, in Vlaenderen, gelegen, na vutwisen der brieven daeraf synde.

Item noch XXI scellinge grote Brabants tsjaers erflic op sekere pande te Berchem gelegen, nae vutwisen der brieven daeraf synde.

Item noch V ℔ X scellinge grote Brabants tsjaers erflic op Jacop Pots goede binnen Antwerpen gelegen, na vutwisen der brieven die daeraf syn.

Item noch een huys inde Borch gestaen neffens den torre vander Borchkerken, na vutwisen der brieve, metten commere ende renten daer vutgaende.

Item noch op diverse percheelen van goede gelegen te Rumpst, onder rogge, gelt ende cappuyne, na vutwisen der brieven, II ℔ X scellinge III 1/2 deniers grote Brabants erflic, dies sal Jouffrouw Magriete voers. oic gehouden syn, vut sommigen vanden voers. percheelen van renten, jaerlix vuyt te reycken ende te betalen Adriane Pot, hueren oem, ende sinen nacomelingen, IIII ℔ XV scellinge grote Brabants tsjaers erflic, na vuytwisen synre brieven.

Item noch sal Coenraert Pot gehouden syn derselver Jouffrouwen Magrieten, synre suster, met Janne Bode, hueren wettigen man ende momboere, by goetdunckene ende

ordinancien van huerer beider magen ende vrienden voers. oft vanden vieren van hen, over te gevene ende te bewisene, in goeden, gronde van erven, omtrent Pluseghem gelegen, die weerde van VI ℔ IIII 1/2 groten Brabants gelts tsjaers erflic in alsulker taxacien ende weerden als deselve gronde van erven onlanx biden ouders van Conticke gepresen ende getaxeert syn geweest, ende noch getaxeert selen worden, opdats behoeft.

Item noch sal tot desen Jouffrouw Magriete Pots voerscreven hebben ende behouden, erflic ende eewelic, voer huer ende voere huere nacomelinge, dat opperhof van Pluyseghem, metten grachten ende cyngelen, alsoe de voers. huere mage ende vriende, oft de viere van hen, haer dat aldaer bewisen selen, dies sal Coenrart voers. afdoen ende behouden mogen de schuere binnen ende tusschen de II bruggen aldaer gestaen, ende derselver synre suster ende hueren nacomelingen tselve opperhof metten toebehoorten voers. moeten vryen, waren ende claren ende ombelast houden, met hem selven ende met alle sinen goeden, van allen commeren daer dat voere becommert oft belast mochte wesen, met hueren vryen vutgange vten selven hove, behoudelic dien dat Jouffrouw Magriete ende huere nacomelinge gehouden selen syn tvoerscreven opperhof metten toebehoorten voers. te leene te houden vanden selven Coenrarde, hueren broeder, ende sinen nacomelingen, oft vanden genen daer dat af behooren sal gehouden ende ontfangen te worden.

Item, soe is voort vutgesproken ende verclaert, als voere, dat alle de lyftochten den voers. sterfhuise toebehoerende, alsoe wel de lyftochten die Vrouwe Marien ende Heren Henricke voers. te huwelike gegeven syn als anderssins, hoedanich die wesen mogen ende tot wat liven dat se staen, tusschen den voers. erfgenamen jaerlix gepaert ende gedeylt selen worden evengelyc, welke lyftochten nu ter tyt gedragen omtrent LXXXIII ℔ grote tsjaers, ende omme daeraf eenenyegeliken van hen syn betalinge te gecrigen, soe sullen sy gehouden syn gesamenderhant te stellene ende te settene eenen gemeynen rentmeester, te geliken coste, omme alle de voers. lyftochten jaerlix op te bueren ende te gecrigen,

die elken van hen syn paert ende deel daeraf geven ende betalen sal, gelyc een goet rentmeester sculdich is te doene, ende soe wanneer vander selver lyftochten yet versterven sal, dat sal denselven erfgenamen altyt afgaen evengelyc.

Item, als vander lyftochten die Her Henric van Sevenbergen heffende was op Her Willeme van Lyere, als huwelicgoet, inden name van Vrou Marien, synre huysvrouwen, ende die afgequyt ende gelost is, Soe is daerop vuytgesproken ende verclaert, want de penninge van dier afquitingen int sterfhuys comen syn, dat mids dien Her Henric voers. gheen recompensacie oft verlikinge vorder daeraf hebben en sal dan syn derdendeel inde LXXXIII ℔ grote lyftochten tsjaers, gelyc voers. is.

Item noch overdragen, vuytgesproken ende verclaert, als voere, waert sake dat men in toecomenden tide ennigerhande goede, hoedanich die wesen mochten, van erven, van haven oft van renten, den voers. sterfhuyse toebehoorende, meer bevonde dan ter deilingen comen syn, dat partien voers. dat onder hen drien evengelyc hebben, paerten ende deilen selen, ende worden oic yemende vanden voers. drie partien eenige van hueren voers. goeden in toecomenden tide met rechte afgewonnen, alsoe dat dat nyet toe en quame by versuymenissen vanden genen die se toebehoorden, daeraf selen zy elcanderen verliken ende ter hant staen evengelyc, sonder argelist.

Item selen insgelycx de voers. erfgenamen alle renten ende chynsen verschenen tot ende opten Heiligen Kersdach lestleden incluz, ende oic alle insculden ende vutsculden den voers. sterfhuyse toebehoorende, hebben ende dragen kint kintsgelike, desgelycx selen zy onder hen drien evengelyc dragen ende betalen alle commeren verschenen opte voers. goede tot ende opten Kersdach voers. incluz, ende alle de heergewaden die elc van hen gegeven mach hebben oft noch geven ende betalen moet, omme de voers. goede te desen male te ontfangen, ende waert dat Her Henric van Sevenbergen meer heergewaden geven moeste dan een, daeraf selen syn broeder ende suster ongehouden syn hem ter hant

te stane, ende alsoe de voers. partien eenen gemeynen rentmeester stellen selen om huere lyftochten jaerlix tontfane, gelyc voers. is, soe sal deselve rentmeester gelast syn dese voers. achterstellige renten ende inschulden oic tontfangen ende de duechdelike vutschult by wete ende goetdunckene der voers. erfgenamen te betalene, ende van al goede rekeninge, bewys ende betalinge, elken van synen deele, te doene.

Item, opte gebreken vanden reysen, voyagien ende diensten van wapene onss Genedichs Heeren tsHertogen by ennigen vanden voers. partien gedaen, byden levenden live van Wouteren Pot ende van Jouffrouwen Marien, sinen wive, daeraf sal elc van Her Henricke van Sevenbergen ende van Coenrarde Pot dragen syns selfs last ende quite syn met tgene dat hy verleet ende betaelt heeft, sonder deen vanden anderen ennich restoir daeraf te hebbene in eeniger manieren, maer mids sekeren redenen den magen ende vrienden voers. daertoe porrende, soe sal de voergenoemde Jouffrouw Magriete Pots met Jan Bode, hueren man, daeraf te baten comen ende geven hueren broeder XV ℔ grote Brabants eens.

Item, als vanden bosschen die Coenrart seeght dat onlanx leden ende binnen der levender tyt van sinen vader gehouwen ende vercocht syn, ende een deel vanden penningen daeraf opgehaven, meynende daeraf restoir te hebbene ende verlyct te zine, daeraf is geordineert ende verclaert, want men vanden voers. afgehoudenen bosschen noch sculdich is XXVIII ℔ X scellinge grote, ende daer meer bosschen syn gebleven achter Wouteren van II, III oft IIII jaeren oud, soe men dat bevinden sal, daeraf dat Coenraert voers., mids deser vuytspraken ende scheidingen, de profyten verwachtende is ende alleene hebben sal, dat de voers. Coenraert de voers. XXVIII ℔ X scellinge grote alleene hebben ende behouden sal, met hueren laste vanden waylingen oft anderssins, ende daertoe alsulken mutsart als op Willebekerhage in myten noch onvercocht staet, ter sommen van VIII^{m} mutsaerts oft daeromtrent, ende daermede sal de voers. Coenraert als van dien gebreke te vreden syn, sonder ander restoir dairaf te hebbene.

Item, als vanden XVIII ℔ groten lyftochten die Weyns van Mechelen kindere heffende syn opte goede gebleven achter Wouteren Pot ende Jouffrouwen Marien van Gottengys, synre huysvrouwen, Soe is verclaert ende vutgesproken, want de voers. drie erfgenamen de voergenoemde geheel goede gepaert ende gedeylt hebben, dat zy mids dien onder hen drien de voers. lyftochte evengelyc gelden ende betalen selen, ende oft noot waere ende wesen moeste de voers. lyftochte te bewisene, dat zy dan die evengelyc ende te geliken laste selen moeten bewisen ende verpanden, ende oft yement vanden voers. erfgenamen gelt hadde omme de voers. XVIII ℔ grote Brabants lyftochten int geheele af te lossene ende te quitene, so sullen die andere vanden selven erfgenamen gheen gelt hebbende, hen dat moeten consenteren, ende dengenen van hen die dat alsoe gequeten soude hebben, huer aengedeel vander selver lyftochten jaerlix betalen, als oft die nyet gelost en waere, totter tyt toe dat elc syn gedeel daer aflossen ende quiten sal, dwelc in dien gevalle elc van hen sal mogen doen van sinen derdendeele, als hy bereet sal syn.

Item, als vanden vyftich Rynsche guldenen tsjaers lyftochten die Her Henric van Sevenbergen heffende was op Her Willeme van Liere ende op syn goede, ende die Wouter Pot af liet quiten ende de penninge daeraf ontfinc, van welker renten de voers. Her Henric tachter was, ter tyt vander voers. afquitingen, een jaer rente, te wetene vyftich Rynsche guldenen eens, ende noch eenen halven termyn vander selver renten, die gevallen was bider levender tyt van Wouteren Pot ende Jouffrouwen Marien van Gottengys, synre huysvrouwen, alsoe hy seeght, dwelc hy hout te wesen vuytschult die vten voers. sterfhuse sculdich is betaelt te sine, Soe es vutgesproken ende verclaert, als voere, alsoeverre als Her Henric van Sevenbergen daeraf derre leggen hande op Heyligen ende sweeren dat desen voers. achterstel hem verschenen was bider levender tyt van Wouteren Pot ende van Jouffrouwen Marien van Gottengys, synre huysvrouwen, ende daeraf onvergouden ende ombetaelt is, soe sal men hem dan dat opleggen ende betalen vten gemeynen sterfhuyse, te geliken laste.

Item, als vanden costen die Her Henric van Zevenbergen seeght gedaen ende verleyt hebbende int sterfhuys voers , soe es verclaert dat men die costen sal rekenen ende eenyegelic van hen drien sal daeraf ghelden ende betalen syn derdendeel.

Item, soe sal elc vanden voers. partien te hemwaerts nemen de brieve vanden goeden ende renten hem toegeschict ende toegeleit, na den onderscheyde boven verclaert, ende alle andere brieve die gemeyne mogen syn, sal men leggen tot eenre geliker plaetsen die zy daertoe ordineren ende kiesen selen, in een gemeyn kiste, daer deen sonder den anderen nyet toecomen en sal connen, tot behoef van eenenyegeliken van hen die des te doene sal mogen hebben, behoudelic dien, dat elc van hen vten voers. brieven een vidimus oft meer sal mogen hebben, tot synre cost.

Item, als vanden costen die Her Henric heisschende is om des gedings ende vervolghs wille dat hy gehad heeft om te gecrigene ende te vervolgene de lyftochte die hem te huwelike gegeven was op Henric van Cuyct, dairop is gesloten ende verclaert dat, overmids sekeren redenen die den magen ende vrienden voers. daertoe porren ende berueren, Her Henric voers. te vreden sal wesen nyet daeraf te hebbene.

Item, is voort overdragen ende verclaert, dat partien voers. aen allen ziden met deser vutspraken te vreden sullen syn ende bliven ende malcanderen vorwaerden doen, quytscheldingen ende Scepenenbrieve verliden, alsoe dat na den onderscheide boven verclaert behoort ende sculdich sal syn te geschiedene, sonder dairenboven deen den anderen te moeyne, in gheesteliken of weerliken rechte, by hen selven oft by yemende anders, in eeniger manieren, opte condicien, penen ende verbuerten inder voers. submissien begrepen, reserverende nyettemin de voers. goede manne ende behoudende te henwaerts huere interpretacie ende verclaren van allen duysternissen, questien ende geschillen die de voers. partien eenichsins in toecomenden tiden souden mogen hebben inder vutspraken ende verclarene voers., van des in deser vutspraken nyet gescreven oft verclaert en is den voers. sterfhuyse aengaende, omme dat by hen oft ten minsten den

vieren van hen getermineert, gesloten ende verclaert, ende voort by elken vanden voers. partien onderhouden te wordene onverbrekelic, opte verbonden ende penen inden voers. compromisse begrepen, als vore.

Dese vutsprake geschiede aldus ten jaere ende daghe voerscreven, ter presencien Her Ecthors van Liere, Ridders, ende Henricx vanden Werve, Scepenen, ende wart, ter begheerten vanden seggers ende partien voerscreven, biden Heeren my bevolen inder stad register van Antwerpen te stellene ende te hanteykene, alsoe ic gedaen hebbe.

J. DE PALUDE.

4 Februari 1468.

« Terminatie » in een geschil tusschen Heer Marten Vyts, priester, ter eene, Bouwen Willemssone en Jacob van Orshagen, ter andere zijde.

Alsoe Heere Merten Wyts, priester, wonende te Bruessel, met Amman ende Scepenen der stad alhier ende metten rechte hadde doen besetten een huys met zynre toebehoerten gestaen in Craywyck, geheeten *den Drincalwt*, toebehorende de helft vanden selven huyse Bouwene Willemssone ende dander helft Thomaese van Rythoven ende Peteren den Cock, als erfgenamen van wilen Cornelys Willemssone, vore de somme van XXXII ℔ ende XVI scellingen groten Vleems, die hy seyde tachter zynde aenden voirs. Bouwene ende wilen Cornelyse, zynen brueder, ende aen Jacope van Orshagen, huerliede neve, des voirs. wilen Cornelys clerck, toecomende van monteeringen ende geleenden gelde, ende zyn recht voert op tselve huys gevolget heeft ter Vierscharen voirs. met alle punten van rechte, soe verre dat tselve huys ten wtersten ter Vrydagesmerct gewezen is; jegens welke rechtvorderinge de voirs. Thomaes hem opponeerde, seggende ende meynende dat hy, als erfgename van zyns wyfs wegen des voirs. wilen Cornelys, gestaen soude met zynen aengedeele op te leggene ende te betalene der voirs. gebreken; maintenerende de voirs. Her Merten daeraf de contrarie ende dat hy

syn recht voert volgen soude opte voirs. huysinge ende opte geheel somme die hy, als vore, tachter was; met meer woerden te beyden zyden daertoe geseyt ende gealigeert, Soe wardt by Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen getermyneert ende geappointeert, dat de voirs. Her Merten zyn betalinge volgen ende hebben sal aen ende op de voirs. huysinge met hueren toebehoerten vanden voirs. wilen Cornelyse oft zynen erfgenamen, ende oft yemant vanden voirs. tween erfgenamen zyn gedeel vanden voirs. huysinge bevrien ende opleggen woude, soe sal die denselven Heren Mertene de geheel somme moten opleggen ende betalen, zoeverre die den voirs. wilen Cornelysen aencleeft, want de voirs. Bouwen, daer jegewoerdich zynde, zyn aengedeelte der voirs. sommen aldaer presenteerde te betalene, behoudelic dat de voirs. Heere Merten zyn gebreck vander voirs. sommen, soeverre dat den voirs. Jacope aengaet, sal moegen volgen ende hem verhalen opten selven Jacope van Orshagen oft anderen, daer hy sal meynen te wynnen, mids dat de voirs. Jacop van Orshagen gheen erfgename en was noch aenden gront vanden voirs. huyse niet en was gerecht. Actum anno LXVIII, IIII dage in Februario.

BUEKELER.

17 November 1468.

Loon vanden Rentmeester van Sinte Juliaensgasthuys.

Alsoe Jannes Rombouts, die eenen zekeren tyt geweest heeft ende noch is clerc ende rentmeester van Sinte Jueliaensgasthuyse, by Sinte Janspoerte gestaen, den Borgermeestren ende Scepenen te kennen gegeven heeft ende hem beclagende was van zynen solaryse ende jaerlixen loene, die te wezen plach X ℔ grote Brabants tsjaers, seggende dat hem dien onlangs leden byden Wethouderen hueren voirsaten vermyndert ende afgebroken was, ende gestelt op VI ℔ grote tsjaers, ende dat hy daerop moste dienen ende zyn boden lonen, dwelc hem dochte, na den groten last die hy hadde van boden ende andersins, dat hy hem daerop niet en soude moegen ontdragen, denselven Heeren oetmoedelic biddende dat zy

hem behulpich daertoe wouden zyn ende synen solarys beteren, ende hem gunnen tgene dat hy voermaels geplogen hadde te hebben, Soe wardt hy Borgermeestren ende Scepenen overdragen ende gesloten, mids dat den loon voirs. die op VI ℔ stont, te snoye was, na den last die hy hadde van boden, loen ende andersins, dat de voirs. Jannes, van nu voerdane, jaerlix zynen loen soude hebben na der ouder costumen, ende wert hem vermeerdert ende weder gestelt op X ℔ grote tsjaers, gelyc hy te voren stont ende alsoe hy ende zyn voirsaten gehadt hadden, gelyc dat oic inde rekeninge die de voirs. rentmeester nu lest vore Borgermeestren ende Scepenen gedaen heeft, geteykent ende gescreven staet. Dit was gedaen anno LXVIII, XXVII in Novembri.

Buekeler.

7 Februari 1468.

« Vuytsprake ende terminàtie » in een geschil tusschen Jan van Barkelaer met Jan van Coudenbergen, ter eene, en Peter de Coninc, ter andere zijde.

Alsoe een zekere questie ende gedinge voor Amman ende Scepenen gehandelt heeft geweest tusschen Jan van Barkelaer ende Jan van Coudenbergen met haren medeplegers, ter eendere, ende Peeteren de Coninc die men heet Wange, ter ander ziden, toecomende van XII viertelen rogs lyftochtrenten ende den achterstel daeraf, die de natuerlycke kyndere Jans van Barkelaer, daer moeder af was Beatrys van den Broecke, heffende syn op een stede met den husingen, gronde ende toebehoorten, gheheeten *tGoet te Venne*, tot Reeth gelegen, ende op meer andere perchelen van goede oec aldaer gelegen, welcke goede de vors. Jan van Barkelaer ende Jan van Coudenbergen met haren medeplegers, met Scepenbrieven van Antwerpen, tanderen tide vercocht hebben den vors. Peeteren, ende elck buender daeraf om XIII ℔ grote Brabants eens, meynende, want si inde brieve ende waernisse der vors. goeden den vors. Peeteren de XII viertelen rogs vorgenoemt vutghesteken hadden, dat de vors. Peeter mids dien sculdich soude syn de vors. XII viertelen rogs ende den achterstel

daeraff te geldenne ende te betalenne; daertegen de vors. Peeter, meynende dairaf ongehouden te sine, allegeerde dat de vors. Jan van Barkelaer ende Jan van Coudenbergen ende haer medeplegers sculdich souden syn de vors. XII viertelen rogs ende den achterstel daeraf te geldenne ende te betalene, seggende, hoewel in de waernisse ende Scepenenbrief vorgenoemt de vors. XII viertelen rogs vutgesteken waren, so hadden si nochtans deselve XII viertelen rogs gelooft ende hem toegheseit altyt jaerlix te geldenne ende te betalenne boven de vorwaerde van den vors. Scepenenbrieve, ende des vermat hi hem kennisse ende waerheyt ; ende alsoe vut der questien vanden XII viertelen rogs vorgenoemt meer andere questien tusschen de vors. partien spruitende waren, te wetenne, als vander grootten der vors. vercochter goeden ende ooc vander estimacien van sekeren commere die tcloester van Nazareth opde vors. goede heffende is, etc , So weert bi den vors. Scepemet haren vonnisse gewesen, dat de vors. partien nemen souden, over elc side, twee goede mannen, omme van haren vors. gescillen vereenicht te mogen wordenne, ende bi alsoe dat die goede mannen hen niet vereenigen en consten, so souden si hare gescillen brengen biden Heeren vorgenoemt, omme biden selven Heeren partien vereenicht te wordenne. Denwelcken navolgende, so hebben de vors. partien daertoe gecoren vier goede mannen, te wetenne, de aenleggers Mathyse van Boechout ende Heinric Voet, ende de verweerders Aert van Standonc ende Peeteren Wageman, ende want deselve vier goede mannen, mids haren diversen opinien, de vors. partien niet en hebben connen vereenigen, maer hebben daeraf overbrocht in gescrifte hare gescillen, So hebben de vors. Heeren, elx recht ende bescheit ierst ripelycken aengesien ende daerop gelet, voor hare terminacie ende vutsprake ghetermineert ende vutgesproken tgene dat hierna volcht, ende hen bevolen dat te houdenne in alder manieren oft met den vonnisse bi hen alsoe gewyst ware : ende inden iersten, na de kennisse die de vors. Heeren hebben vander grootten ende maten vanden lande daer questie af is ende na gelegentheit vander saken, so setten si tvors. lant op XII buender ende een vierendeel, ende elc buender daeraf op XIII ₶ grote Brabants, navolgende der vorwaerden tusschen den vors. partien inden coope vanden

selven lande daeraf gemaect, ende als vanden commere die tvors. cloester van Nazareth heft op de vors. goede, so setten si daeraf elcken penninc op XXII penninge. Seggen voort ende termineren als vanden XII viertelen rogs lyftochten daer questie af is ende den achterstel daeraf verloepen, dat de vors. Jan van Barkelaer ende syn medeplegers die vors. XII viertelen rogs jaerlix van nu voortane gelden ende betalen selen, ende den achterstel daeraf verloopen ooc betalen, sonder des vors. Peeters de Coninc, synder goede oft nacomelingen cost oft last, navolgende der getuichenissen daeraf gheleit. Ende als vanden costen die de vors. partien in deser saken gehadt ende gedaen hebben, daeraf soe selen si alle wittelycke costen gelden, half ende half, ende alle andere costen dat gheen wittelycke costen en syn, sal de partie die deselve costen gedaen heeft, alleene gelden, sonder der wederpartien cost oft last. Dit was aldus getermineert ende vutgesproken bi Borgmeestren ende Scepenen van Antwerpen, anno M CCCC LXVIII, den VII^den^ dach in Februario. Item den partien wert voort bevolen dat si binnen den XIIII dagen doen naestcomende met malcanderen rekenen souden ende deen den anderen voldoen.

W. Pauli.

10 Maart 1468.

« Terminatie » van het Magistraat ten voordeele van Catharina van den Gruythuyse, weduwe van Jan van Oerle.

Anno XIIII^c^ achtentsestich, X dage in Meerte, soe wart biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, gemeynlic inde volle banck sittende, getermineert ende vutgesproken dat men Katlinen vanden Gruythuyse, wedewe wilen Jans van Oerle, stellen ende houden sal inde possessie van alle den goeden, ruerende ende onruerende, desselfs Jans, huers mans wilen, ende ooc inde goede die denselven Janne bleven ende verstorven syn van synre moeder, grootvader ende grootmoeder wilen, ende ooc in tghene des Steven van Oerle, syn vader wilen, vanden selven goeden voers. in tochten besit-

tende was, totter tyt toe dat de voers. wedewe met vonnisse ende met rechte daervte gewonnen sal wesen, alsoe dat behoort, ende dat deghene die huer inde voers. goede ongebruyck gedaen hebben, gehouden selen syn huer vanden selven goeden rekeninge, bescheit, bewys ende betalinge te doene, vander tyt dat de voers. Steven aflivich wart totten dage toe van heden, ende dat ooc alle voorgewysde vonnissen, vutspraken ende terminacien in machte ende van weerden bliven selen, sonder argelist.

PALUDE.

7 *Maart 1468.*

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Willem de Clerc, van Barlaer, ter eene, en de Heiliggeestmeesters van Iteghem en van Ballaer, ter andere zijde.

Van alsulken gescillen als wtstaende waren tusschen Willeme de Clerc, van Barlaer, ter eenre, ende den Heiligheestmeesters van Yeteghem ende van Barlaer, ter ander zyden, daeraf zy, omme alle costen ende moeynissen te schuwene, hen te beyden zyden gesubmitteert hebben inden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, is byden selven Heeren wtgesproken ende getermineert, dat Willem voirs. alsulken achterstelligen rogge van twee jaren, gedragende sesse zistere, als hy ontfangen heeft van Janne van Lancom ende Matheeuse Ghysman, huerlinge, in mindernissen vander XII zisteren rogx daervore dat hy deselve huerlinge bescadicht heeft, brengen sal ende stellen onder de Wet te Barlaer, dewelke daer selen bliven staende in sequestre totter tyt toe dat de questie aengaende den panden in Willems brieve begrepen, weder die leen oft erve syn, tusscen denselven Willeme ende den Heiligheestmeesters voirgenoemt wtstaende, gepuert sal syn ter plaetsen daer dat behooren sal, ende tot behoef vanden voirs. Willeme, opdat men bevonde dat hy aende pande die de voirs. huerlinge gebruyct hebben, schuldich ware ghericht te syne, na inhout synre Scepenenbrieve, in welken gevalle de voirs.

Heiligheestmeesters schuldich selen syn den voirs. rogge denselven Willeme te laten volgene ende hem voirt sinen achterstel ende gebrec op te leggene, ende alsulken sesse zistere rogx als de voirs. huerlinge vander voirs. beschadingen noch onder hebben, daeraf selen deselve huerlinge ongehouden syn yet te betalene, ende van des de voirs. huerlinge, mids der betalingen vanden sesse zisteren rogs voirs., Willeme meer gegeven moegen hebben dan zy, opten dach van heden, van huerer hueren den Heiligeestmeesters voirs. schuldich syn, dat selen deselve Heiligeestmeesters den voirs. huerlingen wederkeeren metten sesse zisteren rogs die zy Willeme voirs. gegeven hebben, ende daerinteynden soe selen de voirs. huerlinge denselven Heiligeestmeesters wederom betalinge doen vander hueren ende schult die zy hen schuldich syn, ende alle costen die de vors. huerlinge, ter eenre ziden, ende de Heiligeestmeesters voirs., ter andere, in dese saken gedaen hebben, die selen Willem voirs. ende de voirs. Heiligeestmeesters half ende half betalen, ende de voirs. huerlinge daeraf quiten ende ontlasten. Actum septima Marcii anno XIIII^c achte ende tsestich.

W. Pauli.

17 Maart 1468.

« Submissie ende vutsprake » in een geschil tusschen de kinderen van Jan Claus Heyns en Margaretha Kuyts, rakende de nalatenschap hunner ouders.

Alsoe sekere questien ende geschillen wtstaende zyn geweest tusscen Peteren, Henricke ende Janne Claus Heyns, gebruederen, Janne de Smit, huydevettere, ende Magrieten Claus Heyns, sinen wittigen wive, ende Henricke Loumans ende Lysbetten Claus Heyns, sinen wittigen wive, der voergenoemde gebruederen susteren, spruytende ende toecomende vten goeden ende versterffenissen van Janne Claus Heyns ende Magrieten Kuyts, hueren vader ende moeder wilen, ende ooc omme sekere brieven wille die eenige van hen den anderen verlyden souden, etc., van welken geschillen voers. ende van allen anderen geschillen die zy onderlinge deen

jegens den anderen wtstaende moegen hebben aengaende den sterfhuysen voers. ende van al des daerane cleven mach, de voers. gebruederen, swagers ende gesusteren hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Willeme Pauwels, Janne Peterssone die men heet Spernagel, in Peteren de Lichte ende in Willeme vanden Mortere, gelyc de submissie opten XXVII^en dach van November lestleden daeraf gemaect dat bat wtwyst ende verclaert, Soe hebben de voers. viere goede mannen, als keersliede ende arbiters, achtervolgende der submissien voerscreven, de heysschen ende gebreken van allen partien ende de antwoerden vanden voers. partien daerop gedaen ende ooc de brieve, bethoene ende waerheyden die elke partie voers. tot synder meyningen dienende voer ooghen bracht hebben, volcomelic aengehoert ende wel gevisiteert ende alle gelegentheyden ende redelicheyden rypelic gewoegen ende gedelibereert, ende daerop voert eendrachtelic geseeght ende wtgesproken tghene dat hierna volght :

Inden yersten, daer de voers. Henric Loumans begeert heeft eenen Scepenenbrief van Antwerpen van sinen coope vander hoeven te Schelle gelegen, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voirs. gebruederen, swager ende suster hem eenen Scepenenbrief vander selver hoeven verlyden selen, na inhoud huer sceydebriefs tusschen henliden gemaect, behoudelic wes de voers. Henric Loumans vander voers. hoeven afquyt oft gequeten heeft, het sy lyftochte, erfrenten oft erflicheit, oft wes de voers. Henric Loumans totter voers. hoeven coopt oft gecocht heeft, deen helft vanden vercregenen goeden, renten oft penningen den voers. Henricke Loumans ende sinen nacomelingen volgen selen.

Item, daer de voers. Henric Loumans begeert heeft van sinen voers. viere swagers waernisse ende claernisse van allen commere ende achterstelle die opte voers. hoeve syn mochte meer dan in sinen scheybrief wtgesteken is, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. gebruederen ende suster die waernisse ende claernisse doen selen, ende voert ghelden ende dragen elc tot sinen vyftendeele toe, gelyc dat dad behoert.

Item, als vanden XX scellingen groten lyftochten die Jacop de Cock opte voers. hoeve heffende is, ende daeraf de voers. Henric Loumans begeert dat de voers. gebruederen ende swager, als van hueren aendeele, den voers. Jacope de Coc vernuegen, contenteren ende te vreden stellen, ende voert tallen dagen hem ende zyn hoeve daeraf ongemoeyt houden, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. drie gebruederen ende gesusteren dien commer evengelyc gelden ende dragen selen, te wetene, elc syn vyftendeel, ende waert dat ennich van hen in zyn vyftendeel gebreckelec viele ende eenigen cost oft last den anderen daeraf quame, dat deghene daer tgebrec in viele, dien cost, last ende scade alleene gelden ende dragen sal, sonder der andere cost oft last.

Item, daer de voers. Henric Loumans begeert heeft dat sine voers. vier swagers zyn hoeve voers. claren selen van allen achterstelle dier op wesen moechte, totten date van hueren scheydebrieve, ende voert van eender viertelen rogx erflic, die de kercke van Melden opte voers. hoeve ende meer andere goede heffende is, ende desgelycx ooc van VIII oft van IX jaeren achterstels daeraf verloopen, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. gebruederen ende gesusteren dien commer ende achterstel evengelyc gelden ende dragen selen totten dage toe vanden scheydebrieve.

Item, daer de voers. Henric Loumans begeert heeft weder te hebbene alsulken XXII scellinge VI deniers grote Brabants eens als hy Adriane Sanders heeft moeten betalen van dat de voers. hoeve verandert was, ende welke penninge de voers. Henric verleyt heeft by consente van Janne Claus Heyns, sinen swager, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Loumans van dien XXII scellingen VI groten eens gheen restoor hebben en sal, mids dat hy den brief onder hadde daer hy de voers. goede mede bescud ende verantwoerd soude hebben.

Item, daer de voers. Henric Loumans ende zyn huysvrouwe begeeren te hebben, vten gemeynen sterfhuyse, alsulken

XXXVI ℔ grote Brabants eens als huer verschenen syn bynnen sesse jaeren van hueren vaderliken goeden, etc., Is der goeder manne wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Loumans ende syn huysvrouwe daeraf gheene restitucie oft verlycken en selen hebben, mids dat zy ende haer moeder wilen saliger gedachten in gemeynen coste saten.

Item, daer de voers. Henric Loumans ende syn huysvrouwe begeeren te hebbene van Henricke Claus Heyns, hueren brueder, alleene, XX scellinge grote Brabants eens, dewelke huer comen souden als vander baten van V scellingen groten erflic, die zy heffende was optes voers. Henricx bosch, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Claus Heyns der voers. Lysbetten, synder suster, daeraf opleggen ende betalen sal X scellinge grote Brabants eens.

Item, als vanden twee silveren gobbeletten die de voers. Henric Claus Heyns onder gehad heeft ende voert ter plaetsen geset daer hem geliefde, ende daeraf de voers. Henric Loumans ende syn huysvrouwe begeeren huer paert ende gedeel, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Claus Heyns elken van sinen bruederen ende susteren huer gedeel daeraf opleggen ende betalen sal.

Item, op tpunt daer de voers. Henric ende syn huysvrouwe begeeren van hueren voers. vier swagers ende brueders, dat zy hen claren selen van al tal oft zy hen goede wittige scheydinge ende deilinge gedaen hebben, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat alle de voers. gebruederen ende gesusteren, ende elc bysundere hem claeren sal, opdat zys ende elc van hen des begeeren.

Item, als van alsulken sister rogx lyftochten als Peter Claus Heyns heysschende is ende dwelc syn moeder hem alleene gegeven heeft, alsoe hy seeght, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Peter Claus Heyns sinen eed doen sal dat syn moeder hem dat, by bywesene van Lysbetten, synre suster, gegeven heeft, ende dat syn moeder alsoe vele oft meer als tzister rogx gedroech, in hem gehouden was, oft van sinen twegen, doen hy in Lombaerdien was, ontfaen hadde.

Item, als vanden IX groten erflic, metten achterstelle, die de voers. Peter heyscht ende die hem gebreken vander yerster cavelen van syns vaders doot, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat men hem die oprechten ende voldoen sal, na inhoud der scheybrieve tusscen henlieden gemaect.

Item, als vanden twee silveren scalen, wegende tsamen XII onsen ende VII 1/2 Engelschen, die de voers. Peter synder moeder geleent hadde, eer den brand geschiede, ende die hy noeyt weder gehadt en heeft, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Peter Claus Heyns, in sterckenissen van den getuygen ende waerheyden die wy, seggers, daeraf overhoort hebben, selve sinen eed doen sal dat hem die twee scalen toebehoerden ende nyemende anders.

Item, als vander saladen die de voers. Peter gestoffeert heeft Cornelise Beyerssone van Voxdale, ende daeraf syn moeder de penninge ontfaen heeft, dewelke gedroegen V Wilhelmusschilde, ende daeraf de voers. Peter van synder moeder nooyt meer gehadt en heeft dan XXX stuvers eens, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Peter, in sterckenissen vanden goeden mannen die wy, seggers, daeraf overhoort hebben, selve sinnen eed doen sal dat syn moeder die penninge van sinen twegen ontfaen heeft, ende voert die selve penninge aen syn moeder heelic ende al tachter ende in gebreke is, wtgenomen de voers. XXX stuvers die hy daerop bekent ontfaen hebbende.

Item, als van alsulken drie jaeren achterstels van drie mottoenen erflic, welken achterstel de voers. Peter seeght verleyt hebbende vanden beemde geheeten *dOubroec*, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. gebruederen ende gesusteren dien last ende achterstel evengelyc gelden ende dragen selen.

Item, daer de voers. Peter Claus Heyns heyscht van vier jaeren achterstels, elcx jaers sesse stuvers, ende dewelke hy betaelt heeft eenen backere van chyse, etc., Is der goeder

mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. partien de voers. vier jaer achterstels gelyc gelden ende betalen selen, ten zy dat eenich van hen betoonen can dat eens afgerekent heeft geweest oft betaelt.

Item, als vanden XII stuvers eens die de voers. Peter heyscht ende die hem Gielys van Maerselaer afgeslagen heeft, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. gebruederen ende gesusteren hem daeraf gheene restitucie doen en selen.

Item, daer de voers. Peter heyscht XII grote Brabants eens, die hy Cornelise de Coninc gegeven heeft van eenen beworpe vanden scheybrieve, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. partien die gelyc betalen selen.

Item, als van alsulken V scellingen groten erflic als Lysbeth Claus Heyns heffende was op Henricx, huers brueder, bosch, dewelke hy afgequeten heeft ende noch gheen brieve daeraf gehadt, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Loumans ende Lysbeth, syn huysvrouwe, hem van dien V scellingen groten erflic quitancie verlyden selen opdes voers. Henric Claus Heyns, huers brueders, cost, gelyc dat dat behoort.

Item, alsoe dat de voers. Henric Claus Heyns ooc begeert heeft dat hem Henric Loumans ende syn huysvrouwe verlyden selen Scepenenbrieven als vanden huysen byden Predickeeren gestaen, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Loumans ende syn huysvrouwe hem Scepenenenbrieve verlyden selen, alsoe dat behoort, behoudelic den voers. Henricke ende Lysbetten, sinen wive, huerer renten die zy opte voers. huyse heffende syn, na inhoud huers scheydebriefs.

Item, als van alsulken zistere rogx erflic als de voers. Henric Claus Heyns heffende is op sekere pande, daeraf dat hy gebrec vint, alsoe hy seeght, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. partien dat coelen, gelden ende dragen selen evengelyc, na inhoud des scheydebriefs tusscen henlieden tanderen tyden gemaect.

Item, als vanden VIII groten erflic die hy, Henric Claus Heyns, seeght dat wt sinen bossche meer gaen dan hem in synder cavelen wtgesteken zyn, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. partien dien last ooc evengelyc gelden ende dragen selen, na inhoud des voers. scheydebriefs.

Item, als vanden VI moeken rogx erflic die de voers. Henric Claus Heyns wt sinen goeden betalen moet ende hem inder scheydinge ende deilinge niet wtgesteken en syn, na inhoud des scheybriefs voers, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, evenverre des voers. Henric Claus Heyns goede metten voers. VI moeken rogx erflic belast syn ende nergens met anderen goeden daerjegens verleken en is, soe selen de voers. partien die VI moeken rogx erflic evengelyc gelden ende dragen, ende ooc den achterstel daeraf verloopen, betalen.

Item, als van alsulken II ℔ groten erflic als Jan Claus Heyns heffende is op Henricx, syns brueders, bosch ende huys, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Jan den voers. Henricke, sinen brueder, hieraf Scepenenbrieve verlyden sal, ende als vanden VII stuvers erflic die de voers. Jan opten voers. Henricke heffende is, sal de voers. Henric den voers. Janne, sinen brueder, Scepenenbrieve verlyden.

Item, als vanden tavereel ende sarcke die de voers. Henric alleene seeght betaelt hebbende, gedragende XXXVIII scellinge grote Brabants, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. partien die evengelyc betalen selen.

Item, als vanden XXXIIII scellingen VI deniers groten Brabants eens ende vanden twee croesen, wegende beyde VI onsen, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Claus Heyns eenyegelyc van sinen brueders ende susters huer gedeele daeraf opleggen ende betalen sal.

Item, als van alsulken VII scellingen groten Brabants eens als Jan Claus Heyns heysschende is Janne de Smit, sinen

swager, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Jan de Smit den voers. Janne Claus Heyns, sinen swager, die betalen sal, na inhoud syns selfs kennen ende lyden.

Item, van alsulken anderhalven groten erflic als de voers. Jan Claus Heyns heysschende is Peteren, sinen brueder, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Peter den voers. Janne, sinen brueder, daeraf genoech doen sal ende betalen.

Item, als van alsulken VII stuvers erflic als Jan Claus Heyns heffende is Henricke, sinnen brueder, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Claus Heyns, na wtwysen syns selfs kennen, den voers. Janne, sinen brueder, dat oprechten ende voldoen sal.

Item, als van alsulken XX scellingen groten erflic als Jan Claus Heyns voers. heysschende is vore vte als vander leengoeden, mids dat hy de leenhouwere is, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Jan Claus Heyns van dien XX scellingen groten erflic gheen restitucie hebben en sal in gheenre manieren.

Item, als van alsulken IX scellingen groten Vleems eens als de voers. Jan Claus Heyns seeght verleyt hebbende, voer synder moeder, aen Adriane van Maersselaer, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Jan ooc daeraf gheene restitucie hebben en sal.

Item, als vanden vischputte ten Nessche, etc., is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, evenverre dien noch ongedeylt is, soe sal men setten ende dien hooghen met eenre bornender keerssen, ende soe wie van henlieden meest daeromme biedet, bynnen den tyde dat de keerse barnt, die sal de naeste daeraf wesen ende behouden.

Item, als van alsulken XXX scellingen groten erflic als Peter Claus Heyns heffende is op Joes, syns brueders, goede, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de

voers. partien die rente ende achterstel evengelyc hebben, heffen ende paerten selen.

Item, als vanden twee buynderen lants met roggen besaeyt ende daeraf de voers. swagers van Henricke Loumans restitucie begeeren te hebbene, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Loumans gheene restitucie daeraf doen en sal, aengesien dat den rogge daerop gesaeyt eerdvast was.

Item, als vander messyen die op des voers. Henric Loumans hoeve was, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat die messye der hoeven bliven ende volgen sal.

Item, als van alle den houte ende mutsaerde dat de voers. partien oft ennich van hen te hemwaert gehadt heeft, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat nyemant vanden voers. partien den anderen eenige restitucie daeraf doen en sal.

Item, als vanden huysraide die opte hoeve te Nessche staet, te deylene, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat men dien huysraet deylen sal hoot hootsgelike.

Item, als van eenen jaer pacht die zy heysschende syn Henricke Loumans, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat zy dien pacht gelikerhant heysschen selen den pachteneere die de hoeve beseten heeft.

Item, als vanden XXX scellingen groten lyftochten die Henric Loumans afgequeten heeft vander hoeven ende daeraf de voers. gebruederen restitutie begeeren, mids dat die min af gequeten was, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Henric Loumans gheen restoor daeraf doen en sal.

Item, als van alsulken VII scellingen groten erflic als de voers. gebruederen ende gesusteren hebben wouden van Henricke Claus Heyns huyse, van naderscapen, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat nyement daeraf yet hebben sal.

Item, als vanden X stuvers erflic die vten huyse inde Ziericstrate gestaen, gaende syn, Janne de Smit toebehoerende, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. partien die evengelyc gelden selen, na inhoud heurer scheydebrieve.

Item, als van alsulken bedde metten toebehoerten als Jan de Smit met synder huysvrouwen gehaelt ende gehadt hebben vten sterfhuyse van huerer moeder wilen, dat zy seeght dat huer gegeven soude hebben Jouffrouw sGheyters, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, overmids dat de voers. Magriete tvoers. bedde vten sterfhuyse van huerer moeder gehaelt heeft, ende dat zy, na der stad recht van Antwerpen, inden voers. sterfhuyse gheen makinge ende deilinge beyde hebben en mach, gehouden sal wesen elken van hueren voers. III brueders ende suster te ghevene XX scellinge grote Brabants eens.

Item, als van alsulken X ₶ groten Brabants tsjaers als Jan de Smit ende syn huysvrouwe jaerlicx gehadt ende gehaven hebben, etc., ende want huere voers. brueders ende suster noeyt meer gehadt en hebben dan VI ₶ grote Brabants tsjaers, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Jan de Smit ende syn huysvrouwe daeraf inbrengen selen, int gemeyne sterfhuys, den achterstel van IIII ₶ groten tsjaers ende tverloop van alsoe vele jaeren als zy die gehaven hebben, te wetene vanden date van huerer huwelicxsche vorwaerden tot huerer moeder sterfdach toe.

Item, als vanden X scellingen groten erflic die de voers. Jan de Smit heysschende is ende den achterstel van drie jaeren, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, evenverre datmen bevind dat de voers. Jan de Smit yet daeraf tachter is oft ennich gebrec heeft, dat de voers. partien dien last evengelyc gelden ende dragen selen, na inhoud der scheydebrieve die daeraf zyn.

Item, als vanden XX Croonen eens die Jan de Smit ende syn huysvrouwe heysschende zyn Peteren Claus Heyns, hueren broeder, toecomende vanden coope van den sterfhuyse

Adriaens van Maersselaer wilen, etc., Is der goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat dien coop heelic ende al te nyeute syn sal, behoudelic dat zy op tvoers. sterfhuys eendrachtelic selen moegen volgen ende aenspreken.

Voerdane seggen de voers. seggers ende arbiters eendrachtelic, dat de voers. partien evengelyc betalen selen alle de oncosten die om deser scheydingen wille gedaen zyn byden seggers, ende desgelycx ooc noch V Rynssche guldenen eens, die de voers. seggers bekeeren ende beleggen selen aen dese voers. scriftueren te maekene ende ooc aen registreren inder stad register by eenen geswoeren secretarys, ende voert daer henlieden die gelieven selen te bekeerne.

Item, dese voers. wtsprake selen de voers. partien aen allen zyden moeten voldoen ende volvueren, bynnen den yersten XIIII dagen na Paesdach naestcomende, ende voert houden tallen dagen gelyc ende in aller manieren oft zy metten vonnisse daertoe gewesen waeren, ende voert op alsulken penen ende verbuerten als inder voers. submissien begrepen ende verclaert staen ende gelyc zy ende elc van hen daertoe verbonden is.

Ende oft ennige duysterheyt, ongelike verstandenisse oft geschil tusschen den voers. partien hierinne gebeurde, nu oft in toecomende tyden, omme der goeden ende geschillen wille voerscreven, daeraf behouden de voers. seggers ende arbiters tverclaeren te hemwaert, omme dat in tyden ende in wilen te doene als des van noode wesen sal ende partien des begeerende selen wesen.

Deze wtsprake was gedaen ende wtgesproken byden voers. drie keerslieden, mids dat zy den vierden hierinne vervingen, eendrachtelic, opten XVII^en^ dach van Meerte int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende achtentsestich, na costume van scrivene des Hoifs van Cameryc, ter presencien van Gielise Mennens ende Willeme van Doerne die men heet van Sompeken, Scepenen tAntwerpen.

W. Pauli.

27 Maart 1468.

« Terminatie » in een geschil tusschen Jan van den Velde, meerssenier, en Ida Smekens.

Alsoe tusschen Janne vanden Velde, meerssenier, ter eenre ziden, ende Yden Smekens, ter andere, die eenen zekeren tyt tsamen in keesdomme geseten hadden, zekere geschille voere den Heeren Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen vander stad geport waeren, omme der goeden wille die zy tsamen beseten ende by malcanderen bracht hadden, ende oic van die zy tsamen vercregen hadden ende des daeraen cleeft, etc., Soe is ten slote biden Heeren voergenoemt, na dat zy alle de gelegentheit vander zaken verstaen hadden, getermineert ende vuytgesproken, dat de voers. Jan vanden Velde te hemwaert nemen ende behouden sal alle de goede die hy by zinen eede dorste houden dat hy bider voers. Yden bracht hadde, ende dat deselve Yde hem die terstont soude laten volgen ende aenveerden, ende soe wes goede die zy tsamen sittende vercregen mochten hebben, die souden zy hebben ende deylen, half ende half, behoudelic dat elc van hen borge stellen soude omme de voers. goede even groot te houdene, totter tyt dat zy voere de Heeren vanden Payse ende anderssins gesleten ende voert vereenicht selen syn, behoudelic dat elc zyn redelike nootdorst daeraf nemen sal. Dit geschiede des Maendaechs inde Goede Weke, XXVII dage in Meerte int jaer Ons Heeren XIIII^c ende LXVIII.

PALUDE.

26 Mei 1469.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Wouter Blien, Priester, van Sint-Truyden, en Hendrik Eymerix, poorter van Antwerpen.

Op alsulcken gescillen als vutstaende waren tusschen Heer Wouter Blien, Priester, van Sint Truyden, als eysschere, ter eender ziden, ende Heinricke Eymerix, poortere deser stadt

van Antwerpen, als verantwoordere, ter andere, aengaende eenen packe met saergien dat de vors. Heer Wouter seide dat hi tes vors. Heinrics huse staende hadde, begeerende tselve pac van Heinricke weder te hebbene; daerop Heinric allegeerde dat hi tachter ende in gebreke was aen Willeme Blien, des vors. Heer Wouters broeder, de somme van XVI ℔ groten Vleems, daervore Wouter Blien des vors. Heer Wouters ende Willems vaders wilen borge bleven was, van welcken sinen vader de vors. Heer Wouter de goede gedeilt hadde, concluderende mids dien hi, Heinric, dat hi sculdich ware tvors. pac in handen te behoudene tot der tyt dat hi vander vors. sommen betaelt ware, etc., Soe wert biden Heeren Borgmeesteren ende Scepenen geappointeert ende vutgesproken, dat de vors. Heinric sculdich soude syn den vors. Heeren Wouter over te ghevene ende te leverne tvors. pac daer questie af is, behoudelyc dat de vors. Heer Wouter sculdich sal syn goeden borge te stellene den vors. Heinric te rechte te stane om te betalene de weerde ende estimacie vanden vors. packe, bi alsoe dat namaels met rechte bevonden werde dat de vors. Heer Wouter inden vors. Heinricke, vut crachten van eeniger scult die syn broeder Heinricke sculdich was oft vut crachten van geloften oft bortochten die de vader vanden vors. Heeren Wouter ende Willeme voor denselven Willeme, sinen sone, gedaen mochte hebben, gehouden ware. Dit was gedaen biden Heeren Borgmeesteren ende Scepenen voergenoemt, den XXVI dach in Meye anno LXIX.

W. Pauli.

9 Juni 1469.

« Oirvrede » gezworen door Christiaan Joes Willemssone, van Santvoert in het Vrije.

Anno XIIII^c LXIX, IX dage in Junio, soe geloefde ende zwoer lyflic ten Heiligen Kerstiaen Joes Willemssone, van Zantvoert int Vrye, ende dede oervrede Aechten Rut, Sanders dochter, van Ziericxee, dat hy huer niet misdoen en sal of doen misdoen, in woorden oft in werken, heymelic oft open-

baer, by hem selven oft by yemande anders van zinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemande die huer yet misdoen soude willen, by dage oft by nachte, dat soude hy huer in goets tyts kundigen ende laten weten, op zoenbrake ende op vredebrake ende op gerechten oervrede. Present: Jacop Wielant, Onderschoutet, die hem den eedt ende den oervrede voers. staefde inder Hoeger Vierscaeren, in presencien van Burgermeesteren ende Scepenen.

PALUDE.

9 Juni 1469.

« Emancipatie » van Jan van den Eynde.

Anno XIIII[c] ende LXIX, den IX[en] dach in Junio, soe quam inder Hooger Vierschaer ons Genedichs Heeren, Pauwels vanden Eynde, ende begeerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Janne vanden Eynde, sinen wittigen sone, metten rechte vut sinen broode ende plichte te doene ende van allen sinen sculden, misgrepen ende anderen saken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hi hem twee oude grote Tournoyse tsjaers erffeliker renten, jaerlix altyt opden iersten dach van Junio te heffene op syn nieu huis met hove, gronde ende toebehoerten, gestaen in Kypdorp, tusschen syn andere huysinge, aen deen side, ende Jacops de Laet, des smits, huis, aen dander side. Bad ende versochte aen Jacop Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hi de Wet daeromme manen soude wes recht ware. Daerop, bi manissen desselfs Schouteten, gewyst wert met eenen vonnisse bi Meesteren Willeme vander Heyden, Scepene, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen, oec inder selver Vierscharen sittende, de vors. Jan vanden Einde vut des vors. Pauwels, syns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte synre stadt van Antwerpen, mids der bewysingen vors.

W. PAULI.

2 Maart 1469.

« Emancipatie » van Jan Ghisels, inwoner van Lier.

Anno XIIII^{c} LXIX, II dage in Meerte, soe quam inder Hooger Vierscaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Jan Ghisels, Janssone, die men heet vander Vonderen, woenende te Liere, ende begheerde, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren voerscreven ende de rechte synre stad van Antwerpen, Janne Ghisels die men heet vander Vonderen, den jongen, sinen wettigen sone, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, metten rechte vuyt sinen broode ende plichte te doene ende van allen sinen sculden, misgrepen ende anderen saken ongelast te blivene, overmids dien dat hy denselven sinen sone jaerlix opten yersten dach van Meerte bewyst heeft te heffene, na vutwisen des Scepenenbriefs van Antwerpen daeraf gemaect, twee oude grote Turnoeyse tsjaers erfliker renten op syn huys metten gronde ende toebehoerten, gestaen ende gelegen te Liere, inde Barlaerstrate, voere de butenste Loevensche poerte, tusscen Jan Maes erve, aen deen zide, ende Jans Schoonen erve, aen dandere zide. Bad ende versochte aen Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet ende Mercgrave etc., aldaer inder Vierscaeren te rechte sittende, dat hy de Wet daeromme manen soude wes recht waere. Daerop, by manissen desselfs Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse by Janne van Mechelen, Burgermeester ende Scepene, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen, ooc inder selver Vierscaeren sittende, den voers. Jan Ghisels, den jongen, vut des voers. Jans, syns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen voergenoemt, mids der bewyssenissen voerscreven.

Palude.

10 Juli 1469.

« Hootvonnisse » door het Magistraat van Antwerpen, aan de Wet van Bergen-op-Zoom gegeven, in een geschil tusschen Margaretha Rombout en Hendrik Nicolaas Gheerdssone.

Alsoe eenen langen tyt zekere questien ende geschillen

vutstaende zyn geweest tusschen Magrieten Rombout, Gheerds dochter, wedewe wilen Jan Gheerdssoens, ende hueren gemechtichden, ter eenre ziden, ende Heinricke Claus Gheerdssones, daer de voers. Jan Gheerdssone oem af was, ter andere, omme der goeden wille daer de voers. Jan Gheerdssone vuyt verstorven is geweest ende achtergelaten heeft ende des daeraen cleeft, etc., daeraf tanderen tiden zekere hanteringen van rechte geweest zyn voere de Wethouderen der stad van Antwerpen, die zekere vonnissen daeraf gegeven ende gewyst hebben ende naderhant zekere verclaeren daerop gedaen, naden welken de voers. partien nochtans jegens malcanderen dingtalich zyn geworden voere den Schoutet ende Wethouderen der stad van Bergen opten Zoom, daer de gemechtichde der voers. wedewen, onder dandere, begheert ende ernstelic versocht heeft gestelt te wordene inde possessie vander eenre helft van alle den goeden voers., navolgende den sterfhuysrechte van Bergen by huer daeraf betuyght, ende oic navolgende den vonnisse ende verclaerne der Wethouderen van Antwerpen voers.; daeraf de voers. Heinrick, de contrarie houdende, meynde te wesene possesseur der voers. goeden, mids zekeren redenen by hem geallegeert, etc. ; welker zaken ende hanteringen van rechte de voers. Wethouderen van Bergen, des niet vroet zynde, hebben met hueren voers. Schoutet tproces daeraf overbracht den Wethouderen van Antwerpen, hueren wittigen hoode, die daeraf den voers. Wethouderen van Bergen huere hootvonnisse overgesonden ende gewyst hebben in alsulker maten als tselve hootvonnisse wel verclaert, ende al eest soe dat tvoers. hootvonnisse biden Wethouderen van Bergen dueghdelic gevuyt is alsoet hen biden hoode overgesonden is geweest, soe heeft de gemechtichde der voers. wedewen hen des nochtans te meer stonden, soe voere den Schoutet ende Wethouderen van Bergen voers., soe hy seeght, soe voere de Wethouderen van Antwerpen beclaecht, dat hem tvoers. hootvonnisse niet geexecuteert oft volvuert noch inde possessie der goeden voers. gestelt en wort, etc., daeromme dat byden Wethouderen der stad van Antwerpen voerscreven alrehande brieve aenden Schoutet ende Scepenen van Bergen gescreven zyn geweest omme dat te volschiene ende gedaen te wordene,

boven denwelken de voers. Heinric Claus Gheerdssone de voers. zake betrocken heeft voere mynen Heere den Zegeleere ende Raidslude van Brabant, die de geheele zake ende de gelegentheit daeraf al int lange verstaen ende ripelic daerop gedelibereert hebbende, geappointeert hebben voere recht dat tvoers. hootvonnisse byden hoode geleert sculdich is ter executien gestelt te wordene, etc. Ende navolgende dien zyn de voers. partien, te beyden ziden, geweest biden Schoutet ende Wethouderen van Bergen, die se nochtans niet en hebben connen beslichten, maer hebben de voers. partien voert gewyst voere de Wethouderen van Antwerpen, thueren hoode, die tvoers. hootvonnisse gegeven hebben, omme by hen huere verclaeren daerop gedaen te wordene, etc., daer deselve partien comparerende, te beyden ziden, huere bescheit ende alle dat zy ende elc van hen wouden allegeren opgedaen hebben, ende na dat deselve Wethouderen van Antwerpen weder van nyeuws gevisiteert, oversien ende duersien hebben dierste handelinge van gedinge tusschen de voers. partien geschiet ende tvonnisse daerop gewyst, tverclaeren daerop gedaen ende oic tproces dat naderhant biden Schoutet ende Scepenen van Bergen ten hoode overbracht is, ende thootvonnisse daerop gewesen, ende oic tvoers. appointement by mynen Heere den Zegeleere ende den Brabantschen Raide daeraf gegeven, ende voert alle tgene des zy ende elc van hen mondelinge ende by gescrifte meer hebben willen seggen ende allegeren, etc., Soe hebben deselve Wethouderen van Antwerpen daerinteynden huere verclaeren daerop gedaen, in formen van rechte, inder manieren hierna verclaert, te weten is :

Dat de voers. wedewe biden Schoutet ende Wethouderen van Bergen, navolgende van al des voers. is, terstont gestelt sal worden inde possessie vander helft van allen alsulken erfliken ende onruerenden goeden ende renten als daer de voers. Jan Gheerdssone vut verstorven is ende de wedewe heysschende is geweest, ende daerin bliven totter tyt ende wilen dat zy met vonnisse ende met rechte daervuyt gewonnen sal worden, alsoe dat behoert.

Item, als vanden achterstelle ende gebruyke der voers.

goeden ende renten die verschenen ende vervallen zyn, vander tyt dat de voers. Jan Gheerdssone aflivich wart totten dage toe van heden, etc., daeraf zullen de voers. partien terstont, oft ten lanxten bynnen V oft VI dagen, neder gaen sitten ter wittiger rekeningen voere III oft IIII Scepenen van Bergen ende by noch III oft IIII andere goede manne, ende tgene des men inder selver rekeningen bevinden sal dat de voers. Heinric inder voers. wedewen gehouden sal syn vanden achterstelle ende gebruyke der goeden ende renten voers., dat sal hy derselver wedewen opleggen ende voldoen bynnen den genechte, behoudelic dat daeraf afcorten sal tgene des men dueghdelic bevinden sal dat de voers. Heinric betaelt ende verleyt heeft aende reparacien vander huysinge ende goeden voers. ende oic vanden commere ende chyse daer vutgaende, ende behoudelic dat de voers. wedewe goeden zekeren borge stellen sal den voers. Heinricke van des zy ontfangen sal, omme hem dat weder te keerne, by alsoe dat hy huer de proprieteit vanden goeden voers. weder afwonne met rechte.

Item, ende alsoe verre alst aengaet den zilveren juweelen ende anderen ruerenden haefliken goeden na de doot des voers. Jan Gheerdssone gebleven, etc., daeraf zullen de voers. partien insgelycx voere de persone voers. malcanderen bescheit doen binnen den tide voers., ende by alsoe dat men ter waerheit bevonde dat de voers. wedewe huere poertrecht ende gedeel daeraf alnoch nyet gehad en heeft, daeraf sal de voers. Heinric huer oic bewysenisse ende vutreikinge doen bynnen den genechte voers.

Ende van al des voers. is selen de voers. Schoutet ende Scepenen van Bergen de executie doen sonder vertreck, in alle der manieren dat dit verclaeren voers. begrepen heeft.

Ende oft in dezen, oft in eenigen vanden punten voerscreven, alnoch namaels eenige duysterheyt oft verscheiden verstantenisse gebuerde tusschen de partien voers., daeraf reserveren ende houden de Wethouderen der stad van Antwerpen voerscreven huer interpretacie ende verclaeren te hemwaert, omme dat te doene in tiden ende wilen als dat gebueren soude.

Dit was aldus biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen voere recht vutgesproken ende verclaert anno LXIX, X dage in Julio.

Ende ten selven jaere ende dage, soe geloefde ende zwoer lyflic ten Heiligen de voers. Heinric Claus Gheerdssone, dat hy bynnen drie dagen naestcomende der voers. wedewen, oft hueren gemechtichden, goeden zekeren borge stellen sal binnen der stad van Bergen, omme tvoers. verclaeren na te volgene ende volvuert te wordene in alle der manieren dat voers. staet. Present : de stedehoudere vanden Amman ende de Heere Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt.

PALUDE.

10 Juli 1469.

« Submissie ende vuytsprake van zoeninghe » voor den manslag gepleegd op Jan van der Voert alias van den Vene.

Alsoe om des dootslaechs ende ongevals wille die tanderen tyden gedaen ende geschiet is geweest by handen van Janne vander Voert die men heet vanden Vene, aenden persoen van Janne van Cortbeemde wilen, zekere questien ende gescillen geresen zyn tusscen Janne van Cortbeemde, als moetsoendere, Matheeuse ende Henricke van Cortbeemde, gebruedere, alle wittige sonen des voers. Jans van Cortbeemde wilen, ende Clause van Cortbeemde, brueder desselfs Jans van Cortbeemde, ende den anderen vrienden ende magen des voers. wilen Jans van Cortbeemde, ter eendere, ende denselven Janne vander Voert ende sinen vrienden ende magen, ter andere zyden, van welken gescillen deselve partien hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben inden Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, Soe hebben de voers. Heeren, navolgende der voers. submissien, met ryper voersieniger deliberacien die zy yerst daerop gehadt hebben, met malcanderen eendrachtelic geordineert ende overdragen een volcomen soenninge ende wtsprake, alsulc hierna volght :

Ende inden yersten, soe sal de voers. Jan vander Voert, ter eeren Goods ende in laeffenissen vander sielen des voers. dooden wilen ende ter beternissen ende moetsoenen synder magen ende vrienden, doen doen, bynnen der stad van Antwerpen, drie hondert sielmissen, te wetene, de twee hondert sielmissen daeraf ten Predickeeren, ende de hondert sielmissen daeraf in Onser Liever Vrouwenkerke, welke drie hondert sielmissen al gedaen ende gecelebreert selen moeten zyn bynnen sesse weken na dat dese wtsprake gedaen sal zyn.

Item sal noch de voers. Jan, ter eeren Goods ende in laeffenissen der zielen des voers. dooden ende ter beternissen van sinen vrienden ende magen, doen doen drie dertichste, ten plaetsen daer de moetsoendere ende den anderen vrienden ende magen vanden dooden dat gelieven sal, welke voers. drie dertichste begonst ende voertgedaen ende gecontinueert selen moeten worden bynnen achte dagen na dat dese voers. wtsprake gedaen sal wesen.

Item noch sal de voers. Jan vander Voert, ter eeren Goods ende in laeffenissen der zielen des voers. dooden, geven ende betalen tweelve ponden was, bynnen vierthien dagen na dese voers. wtsprake, te wetene, de viere ponde was daeraf Onser Liever Vrouwenkerke alhier, ende dandere achte ponde was daeraf inden kerken, capellen oft godshuysen daer den voers. moetsoendere ende den voers. vrienden ende magen vanden dooden dat gelieven sal.

Item noch sal de voers. Jan, ter eeren Goods ende in laeffenissen der zielen des voers. dooden ende ter beternissen van sinen vrienden ende magen ende tot gerechter moetsoenen, geven hondert guldene, elken gulden tot thiene stuvers gerekent, oft de weerde daervore in anderen goeden ghelde, ende die brengen opter stad wissel van Antwerpen, binnen jaers na dat dese wtsprake gedaen sal zyn, te drie terminen, te wetene, telken seventhiene weken een derdendeel daeraf, gelyc men na den lantrechte soenpenninge gewoenlic is te betalene.

Item sal noch de voers. Jan, ter eeren Goods ende den vrienden vanden dooden in eeuwiger gedenckenissen vander zielen des voers. dooden, bynnen drie maenden na dat dese voers. wtsprake gedaen sal zyn, doen setten ende rechten, bynnen der prochien van Doerne, opte strate omtrent der moelen aldaer, een houten cruys van goeden eyckene houte eycken hert, vyfthiene voeten lanc ende thiene duymen viercant wesende, oft daervoere geven ende betalen den moetsoendere ende sinen bruederen voers. ende den anderen vrienden ende magen des voers. dooden thiene scellinge grote eens, daeraf de voers. moetsoendere ende die andere syn bruederen ende vriende ende mage kuere hebben selen.

Item noch soe sal de voers. Jan, God ter eeren ende in laeffenissen der sielen des voers. dooden, porren, tusscen ditte ende Vastelavont naestcomende, ende doen eenen wech tSinte Jacops in Galissien, ende na dien dat hy den wech gedaen ende goet bethoon daeraf gebrocht sal hebben, soe sal hy weder porren, bynnen sesse weken daerna, ende doen eenen wech ende een pelgrimagie ten Heiligen Drie Coningen tot Colene, ende daeraf soe sal hy ooc goet bethoon brengen.

Item soe sal voert de voers. Jan, den vrienden des voers. dooden ter eeren ende ter soenen, bynnen vierthiene dage na dat hy in sinen persoen sinen voetval gedaen sal hebben, drie jaer lanc zyn ende bliven wt den steden ende vriheden van Antwerpen ende van Liere ende wt den dorpe van Wommelgheem, ende en sal bynnen den voers. drie jaeren in gheene vanden twee steden, vriheden oft dorpe van Wommelgheem niet moegen comen.

Item, oft soe gebuerde dat de voers. Jan wiste metter waerheyt dat de voers. moetsoendere, oft zyn twee bruederen, oft Claus van Cortbeemde, brueder vanden doode voers., oft ennich van hen vieren, in ennigen huysen, herbergen oft tavernen , dat hy dan inden selven huyse, herbergen oft tavernen niet comen en sal, soe lange zy oft ennich van hen daerinne waere, ende oft hy niet wetende ende

onverhuets quame in ennigen huysen, herbergen oft tavernen daer hy ennige vanden voers. personen vonde, dat hy dan hueschgelyc wederomme van daer gaen sal in een andere huys, herberge oft taverne, maer waert dat hy, Jan voers., yerst in ennige herberge oft taverne waere ende ennich vanden voers. personen dan aldaer inne quamen, soe sal hy aldaer moegen bliven, opdat hem gelieft.

Item voert seggen de voers. Heeren, als seggeren in desen, dat de voers. Jan vander Voert dese soene ende wtsprake, soeverre die aengaet den sielmissen, dertichste, wasse, soenpenninge ende den cruyce voergenoemt, verborgen sal met twee goeden sekeren vasten borgen daervoere goet genouch zynde ende daer partien wel ane versekert selen zyn.

Item voert soe seggen de voers. Heeren dat de voers. Jan van Cortbeemde, moetsoendere, ende Matheeus, Henric ende Claus van Cortbeemde, na tconsent dat zy in deser soenen gedragen hebben, geloven selen voer hen ende hueren nacomelingen, tallen dagen, goet, vaste ende van weerden te houdene alle tghene dat in deser wtspraken van punte tot punte gescreven staet, ende selen vervangen alle die andere vander dooder zyden, het zy van svaders wegen oft vander moeder wegen, ende daervoere selen zy verbinden hen selven ende alle huer goede.

Ende, mids desen, soe seggen de Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt de voers. partien met allen denghenen die daerane cleven moegen, te beyder zyden, van desen voers. dootslage ende ongevalle wel versuent, vereenicht ende goede gevriende, van desen dage tot eeuwigen dagen, ende wie van hen deen den anderen hierenbove misdade oft dede misdoen, dat soude wesen op soenbrake ende op vredebrake. Item, oft de voers. Jan vander Voert oft syn borgen inder betalingen vander voers. soenpenningen ten tyde voergenoemt, oft inden dienste vanden voers. missen, dertichsten, wasse, oft vanden cruyce te settene, oft de penninge daervoere te betalene, inder manieren als dat voerscreven is, gebreckelic waere oft waeren, des oft God wilt niet geschieden en sal, in dien

gevalle, soe souden zy verbueren alsoe vele als tghene daerinne zy gebreckelic vielen gedroege, welke brueke bekeert soude worden tot behoef vanden ghenen daer tprincipael daerinne sy versuymelyc hadden geweest, na wtwysen der soenen, sculdich soude zyn te comene.

Ende oft in deser wtsprake oft ennigen vanden punten derselver namaels ennige duysternisse oft ongelyke verstantenisse gebuerde tusscen de voers. partien, daeraf soe behouden de voers. Heeren, als seggers, die interpretacie ende tverclaeren tot henwaert, omme tot allen tyden als dat soude moegen gebueren, partien daeraf te beslichtene.

Dese voers. soene ende wtsprake wart gedaen ende wtgesproken int jaer Ons Heeren M CCCC ende neghenentsestich, opten thienden dach van Julio, tot Wommelgheem, by Heere Janne van Berchem, Riddere, Borgermeester, Henric vanden Werve ende Aert vander List, Scepenen der stad van Antwerpen, als vander stad wegen daertoe gedeputeert ende des volcomelyc gelast, daer de vriende ende mage van beyden partien voergenoemt in grooten getale vergadert waeren. Ende mids dien dat de voers. Jan vander Voert, misdadige voergenoemt, ten selven dage niet comen en was, Soe wart byden voers. gedeputeerden hierinne soe verre gesproken als dat de vriende ende mage vander dooder zyden te vreden gestelt ende gecontenteert werden in deser navolgender vuegen, te wetene, mids dat drie vanden naesten bloede des voers. Jans vander Voert swoeren lyflyc aenden Heiligen dat zy niet en wisten weder de voers. Jan levende was oft doet, ende dat zy ooc niet en wisten wat redenen oft saken hem geport oft belet hadden dat hy ten voers. dage niet comen en was, ende dat zy met gheenen liste oft opsette hem en hadden doen absenteren. Ende waert daerna byden voers. gedeputeerden vercleert ende wtgesproken, dat de vriende ende mage vanden voers. Janne vander Voert souden doen doen alle de missen ende dertichsten ende betalen tvoers. was ende soenpenninge ende ooc doen setten tvoers. cruys oft de penninge daervoere geven, in alle der manieren ende bynnen den tyde dat de voers. wtsprake dat verclaert, ende daeraf borge setten, ende by alsoe dat de

voers. Jan, als principaele, des versocht zynde, sinen voetval niet doen ende alle tghene des de voers. wtsprake begrepen heeft volvueren en wouden, soe geloefden sine voers. vriende ende mage dat zy hem huysen, hoven noch herbergen, noch raet, noch hulpe, noch bystant doen oft doen doen en souden, op soenbrake ende op vredebrake, totter tyt dat hy volveerdich ende bereet soude wesen den voers. voetval ende soene te volvuerne, ende soude ooc, by alsoe hy den voers. voetval ende soene niet voldoen en woude, als voer sinen persoen staen ende zyn als ongesoent tegen partien, behoudelic dat zyn vriende ende mage met deser voers. wtsprake ende metten vrienden ende magen vander dooder zyden versoent zyn ende bliven selen, behoudelic, waert by alsoe dat de voers. Jan bynnen lants quame ende volveerdich waere sinen voetval te doene ende voert de voers. soene te volvuerne, dat hy dan vierthiene dage lanc, onbegrepen van zynder wederpartien, sal moegen staen ende verkeeren daer hem dát gelieven sal omme syn saken te beschieckene, ende waert dát de voers. Jan nu doot waere oft storve eer hy de voers. pelgrimagie volvuert hadde, soe souden zyn vriende ende mage ongehouden zyn omme de voers. pelgrimagie te doen doene, ende soude de voers. misdaet synder sielen om Goods wille vergeven zyn.

W. Pauli.

10 Juli 1469.

« Borchtochte » tot het volvoeren van voorgaande uitspraak.

Opten thienden dach van Julio anno LXIX, soe geloefden Jan Luydinc ende Meester Willem Bertels, elc een voer al, te voldoene al tghene dat de voers. soene begrepen heeft, als vander missen, dertichsten, wasse ende soenpenningen te betalen, ende tcruys te settene, oft de penninge daervoere te betalene, inder manieren als duytsprake dat inheeft, ende geloefden malcanderen hieraf ter hant te stane ende wel te quitene *cum se et suis*, ende by alsoe dat de voers. Jan Luydinc ende Meester Willem voers. hieraf ennigen cost, last oft scade hadden, soe geloefden Jan vander Hese hen

voer deen helft indempneren (*cum*) *relevacione*, ende Cornelys vander Voert voer dander helft. Present : de gedeputeerde voergenoemt.

W. PAULI.

23 Juni 1469.

« Borchtochte » voor de zoenschuld van Laureis de Wale.

Alsoe, tanderen tyden, inder Hoogher Vierscharen ons Genadichs Heeren sHertogen, achtervolgende den vonnisse by Scepenen van Antwerpen gegeven, Laureys de Wale, cleermakere, oorvrede gedaen heeft Peteren van Yedegheem ende ten Heyligen geswoeren dat hy denselven Peteren niet en soude misdoen oft doen misdoen, by hem selven oft by yemende anders, heymelyc oft openbaer, ende waert dat hy yemende wiste die denselven Peteren in meyningen ware te misdoene oft te doen misdoene, dat hy hem dat in goets tyts cundigen soude ende laten weten, op gerechten oorvrede, op soenbrake ende op vredebrake, gelyc dat behoert na deser stad recht, ende het ooc metten selven vonnisse gewesen was dat hy denselven oorvrede verborgen soude met twee borgen, tot der summen toe van vyftich Ryders, dwelc hy tot noch toe niet gedaen en heeft, Alsoe geloven, achtervolgende denselven vonnisse, Kerstiaen de Wale, oem, ende Jan de Wale, brueder vanden selven Laureyse, ende elc van hen een voer al, dat by alsoe de voers. Laureys den voers. Peteren boven den voers. oorvrede yet mishandelde oft misdade ende dien niet en hielde, dat zy dan voldoen ende betalen selen de summe van vyftich Ryders eens den voers. Peteren, ende hiervoere hebben zy verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende noch vercrigen selen, ende elc van hen een voer al. Maer de voers. Jan de Wale geloefde wederomme den voers. Kerstiane daeraf scadeloes tontheffene, met hem selven ende met alle sinen goeden voergenoemt, ende omme deswille dat de voers. Laureys begheert vterlic met herten den voers. oorvrede te onderhoudene ende omme sine borgen des ver-

sekert te moegen sine, soe heeft hy denselven Janne, sinen brueder, in handen gestelt alle zyn goede, have, erve, erfrente oft lyftochte, welkerhande die wesen moegen, die hy nu heeft oft namaels mach, omme die in sinen handen te blivene ende van hem geregeert te wordene tot desselfs Laureys profyte, sonder die te vercoopene oft te vertierene, totter tyt ende der wilen dat hy den voers. sine borgen gelost sal hebben vander voers. borchtochten. Actum anno LXIX, XXIII dage in Junio. Present : Henric vanden Werve, stedehoudere vanden Borgermeestere, ende Meester Willem vander Taneryen, Scepene.

W. Pauli.

26 Juli 1468.

Uitspraak van aangestelde scheidsrechters in het geding tusschen Albrecht van Aemstel en Hendrik de Coelnere.

Alsoe zekere questien ende geschillen vutstaende zyn geweest tusschen Aelbrechte van Aemstel, ter eenre zyden, ende Heinricke de Coelneere, voere hem selven ende inden name van Katlinen, Heinric Netesoens dochter, zynen wettigen wive, die voertyden getrout hadde Jacop den Hooge, hoeymakere, ter andere zyden, toecomende van zekeren goeden tOssendrecht gelegen ende van zekeren anderen punten ende gebreken daervuyt spruytende, daeraf zekere hanteringen van rechte voere de Wethouderen der stad van Antwerpen ende elwaerts, ende oic zekere vuytspraken ende terminacien soe by zekere arbiters ende seggers soe byden Wethouderen voers. gedaen ende vutgesproken zyn geweest, na den welken de voers. partien nochtans weder in questien ende gescillen gevallen zyn, daeraf zy gheenssins en consten overcomen met rechte oft anderssins, mids alrehande swaricheden ende gebreken die elc vanden voers. partien inbrachte, Soe is ten lesten, by tusschensprekene ende onderwyse van Burgermeesteren ende Scepenen der voers. stad ende van anderen goeden mannen, soe vele daerinne gedaen, by consente van beyden partien voers , als dat zy noch houden souden een minlike dachvaert tot Ossendrecht, daer die

goede gelegen syn, omme by zekere goede mannen die daertoe geordineert warden, te wetene, Jacop van Aemstel, des voers. Aelbrechts brueder, Laureys de Pape, Dycgreve aldaer, Joes vander Heyden, Dycgreve tSantvliet, ende Mathys vanden Broeke, Secretarys der voers. stad, alle de questien ende geschillen voers. ende des daervuyt spruyten mochte, het waere van dycagien, van reparacien vanden huysingen, vander metingen vanden lande oft anderssins, welkerhande die wesen mochten, den grond ende alle gelegentheyt vander questien ende gescillen voers. wel ondertast ende ondervraeght te wordene, ende omme by middele vanden goeden mannen voers. de voers. partien verlyct ende vereenicht te wordene ten naesten dat zy souden konnen ende moegen, ende oft zy se nyet vereenigen en consten, dat zy dan deselve gescillen ende questien ende alle de duysterheyden ende twydracht die zy daerinne bevonden oft hadden, weder brengen souden byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, om daerin gedaen te wordene alsoe behoeren soude. Ende alsoe hebben de voers. partien, dien navolgende, de voers. dachvaert tot Ossendrecht gehouden, daer de voers. goede manne getrocken zyn, ende de voers. partien gehoort in al des zy ende elc van hen daer hebben willen seggen ende allegeren, ende voort informacie genomen vanden genen die vander voers. materien mochten weten te sprekene, ende daerinteynden hebben zy, na vele swaricheden die daerinne gebuerden, de voers. partien, by huerer beyder consente, met minlicheiden ende montsprekens verlyct, vereenicht ende veraccordeert inder manieren hierna verclaert, te weten is:

Dat alle rekeningen ende gescriften tot beyder ziden overgegeven ende oec alle vutspraken die voere desen dach tusschen hen gedaen zyn, selen wesen doot ende te nyeuten

Item desgelycx selen oic doot ende te nyeuten zyn alle zaken van reparacien van huysingen, van dycagien, vander maten, vanden winter, watere, etc., sonder deen den anderen eenige vergeldinge oft vuytreykinge oft oec eenige mate vanden lande oft anderssins te doene, te heysschene oft te bewysene.

Item sy selen malcanderen overleveren alle de brieve die eenich van hen onder heeft, daer dandere in gericht mach syn.

Item Heinric sal Aelbrechte betalen de hueringe die verschenen is oft verschinen sal, vanden lande daeraf hy ende Joes vanden Coeveringen de meede vuyt gedaen hebben, te wetene vanden gemete XIX stuvers, tusschen dit ende Kerssavond naestcomende.

Item de hueringe die Pier Jan sculdich mach wesen vanden vyf gemeten die hy gebruyct heeft, die sal de voers. Heinric all heysschen ende vervolgen, ende tgene des daeraf comen sal, dat selen Aelbrecht ende hy gelyc deylen, ende eest dat men bevint dat Heinric, oft zyn huysvrouwe, oft yement van hueren wegen, yet onfaen hebben van Pier Jan, daeraf sal Heinric den voers. Aelbrechte wederkeeren deen helft, ende Aelbrecht en sal nyet gehouden syn yet weder te keeren vanden XV scellingen groten die hy vanden Dycgreve ontfaen heeft, ende Heinric en sal nyet gelast zyn inde XV scellinge die inde dycagie gegaen syn vanden lande dat Pier Jan gebruyct heeft.

Item Aelbrecht sal Heinricke goedinge doen, na den lantrechte oft na der stadrechte, vanden lande dat hy Heinricx huysvrouwe vercocht heeft, ende dat geloven te waerne ende te claerne van allen commere die hy oft yemendt van synen wegen daerop gemaect mach hebben.

Item alle de costen die eenich van hen voere desen tyt gedaen heeft van vervolgene, daeraf sal elc de zyne gelden, maer alle de montcosten van deser dachvaert selen zy betalen, half ende half.

Item insgelycx selen zy, half ende half, betalen de costen van Mathyse vanden Broeke voers.

Ende waert dat inder vutspraken ende minliken accorde voers. namaels eenige duysterheyt oft versceyden verstantenisse gebuerde tusschen de partien voers., daeraf behouden de voers. viere goede manne huere verclaeren te henwaerts, omme dat te doene in tyden ende wilen als dat gebueren soude.

Dit was aldus gedaen ende veraccordeert tOssendrecht, int jaer XIIII^c LXVIII, sessentwintich dage in Julio, ende dit wart aldus, ten versueke vanden partien ende goeden mannen voers., by consente vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, inder stad register gestelt.

J. DE PALUDE.

27 Juli 1469.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen de Predikheeren en Jan van Dorene, koopman, van Keulen, nopens het door hem op te bouwen huis in de Koepoortstraat.

Alsoe sekere questien ende gescillen wtstaende geweest zyn tusscen den Prioer ende convente des godshuys vander Predickeren tAntwerpen, ter eendere, ende Janne van Dorene, coopman, van Colene, ter andere zyden, aengaende der erven ende den huyse dat hy, Jan van Dorene, nu heeft begonst te doen makene buyten de Coepoerte, tusscen syn huis geheeten *Colene*, aende zuytzyde, ende thuys geheeten *dExterken*, aende noortzyde, comende achter jegens des voers. godshuys hof ende op desselfs godshuys muer etc., van welken geschillen zy hem gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Adriane van Ghiessen ende Mertene vanden Hove, van des voers. Prioers ende convents wegen daertoe gecoren, ende in Janne de Smit ende Adriane Steedinc, van des voers. Jans van Dorene wegen daertoe gecoren, ende inden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, als overmannen, in alsoeverre de voers. vier arbiters vanden voers. gescillen niet en conden overcomen ende partien beslichten, Soe hebben de voers. Heeren Borgermeesteren ende Scepenen, de gescillen vanden voers. partien ende die opinien vanden viere goede mannen yerst gehoort ende op al rypelyken gelet hebbende, met goeder deliberacien geordineert, gesloten ende gemaect alsulken wtsprake als hierna volght, te wetene, dat de voers. Jan van Dorene des voers. godshuys muer achter aen syn erve comende sal doen afbreken ende wederomme eenen

nyeuwen steenenen ghevel daerop doen maken, ende dien sal hy tallen dagen houden, sonder des voers. godshuys cost, te looye opgaende, alsoe hooge als hem gelieven sal, in welken ghevel hy sal moegen doen maken achte vensteren ende nemmermeer meer, te wetene, twee cruysvensteren ende een cleyn vensterken, alle drie onder den nedersten solder, item twee vensteren opten nedersten solder, item desgelycx twee vensteren opten tweeden solder, ende een venstere opten derden solder, welke achte vensteren voers. sullen moeten staen, tallen dagen, soe hooghe opwaert boven den vloer ende boven de solders als dat men van daer op stoelen, op bancken, noch op spennen staende, gheensins en sal mogen wtsien in des godshuys hof voers., ende sullen oec deselve vensteren moeten gehouden worden tallen dagen, te wetene, de nederste met stercken yseren traelgien, ende dandere opwaert met stercken yseren gheerden, algader vast staende ende soe na een dat men gheen hoot daerdore steken en moege ende dat men gheenderhande onreynicheyt noch ander dingen daervte en sal moegen ghieten, stortten oft worppen, noch ooc eenigerhande ongerief, stoornisse oft creetsel doen ten voers. godshuyse waert, in gheenre manieren, dan alleene themellicht van boven sceppen metten voergenoemden achte vensteren inder manieren voers., ende anders niet. Ende en selen de voers. Prioer ende convent nu zynde oft namaels wesende dlicht vanden voers. huyse niet moegen betymmeren oft benemen, maer selen de boome die in haeren hof aen ende tegens des voers. Jans van Dorene huys ende vensteren nu staen, weselic ende tamelic doen opsloeven ende ruymen, soe dat des voers. Jans huys daer weselic ende ter goeder wys syn licht behouden moege door de voers. achte vensteren. Ende mids desen soe sal bekennen de voers. Jan van Dorene, voer de erflicheit vanden voers. muere ende voer de sceppinge vanden lichte voers., dat hy sculdich is van gerechter wittiger schout den Prioer ende convente des voers. godshuys die nu zyn ende by tyden wesen selen, elcx jaers, viere scellinge grote erflic, gelyc telken dage van betalene gemeynlic bynnen Antwerpen in Borsen gaen selen, jaerliker ende erfliker renten, te geldene ende te betalene alle jare te Kerssavonde, ende hiervoer, sal hy, Jan van Dorene, verbinden met Scepenenbrieven van Antwerpen, opdats

behoeft, tvoers. huys dat hy nu sal doen maken, metten gronde ende met alle datter toebehoert, daer tvoers. godshuys van te voeren eenen ouden groten erflic op heeft ende heffende blyft, behoudelic dien dat hy, Jan voers., oft syn nacomelinge de voergenoemde viere scellinge grote erflic selen moegen aflossen ende quiten tot huer goeder moeten, wanneer zy willen, teenen male, elken penninc daeraf met sesthiene penningen eens alsulcx ghelts als ten dage vander afquitingen gemeynlic bynnen Antwerpen in Borsen gaen sal, ende met vollen renten. Ende hiermede soe seggen de voers. Heeren, als overmannen, de voers. partien wel vernuecht ende beslicht etc. van allen den gescillen voergenoemt. Dit was gedaen byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, den XXVII^en dach in Julio anno LXIX.

W. PAULI.

10 Juli 1469.

« Terminatie » in een geschil tusschen de gilde van den Ouden Voetboog en Joes Gheeroncx, bontwerker, aangaande de rent op zijn huis, hoek der Warmoesstraat.

Alsoe voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen zekere geschille ende questien geport waeren tusschen den hoofdman, deken ende oudermans vander gulden vanden Ouden Voetboghe tAntwerpen, ter eenre ziden, ende Joese Gheeroncx, bontwerckere, ter andere, omme der afquitingen wille van alsulken elve oude Schilden erflikere renten als de voers. gulde heffende was op thien Nobele erflic die men jaerlix heffende is optes voers. Joes huysinge, geheeten *den Creeft*, opten hoeck vanden Warmoesstraetkene gestaen, na vutwysen der brieve, welke elve oude Schilde erflic de voers. Joes Gheeroncx meynde af te lossene ende te quitene ende te betalene den penninc sesthiene ende voere elken ouden Schilt viere scellinge grote Brabants, gelyc hy jaerlix daervoere betaelt heeft, etc.; daeraf de dekens ende oudermans vander gulden voers. meynden dat zy inder afquitingen sculdich waeren te heb-

bene voere elken ouden Schilt VII scellinge IIII Engelsche Brabants, etc. ; met meer woerden te beyden ziden daertoe geallegeert, Soe wart biden Heeren voers. getermineert ende vutgesproken, na alle tgene dat de voers. partien te beyden ziden daertoe geseit ende geallegeert hadden, ende na de terminacie die voere daeraf gegaen was, dat de voers. Joes Gheeronck de penninge vander afquitingen vanden geheelen X Nobelen erflic voers. stellen sal opter stad wissel van Antwerpen, ende daer staende, dat dan de dekens ende regeerders voers. ende andere interest daertoe hebbende deselve penninge selen moegen vervolgen, omme henlieden te volgene, alsoe vele als zy inder voers. afquitingen van rechtswegen daeraf sculdich selen syn te hebbene. Dit was gedaen int jaer XIIII^c ende LXIX, X dage in Julio.

PALUDE.

4 Augustus 1469.

« Appoinctement » van het Magistraat in het geschil tusschen Adriaan Pot en de kinderen van Raas van den Dorpe.

Van alsulken gescillen als wtstaende waeren tusschen Adriane Pot, ter eendere, ende Rase vanden Dorpe, inden name van sinen wittigen kinderen, daer moeder af was Jouffrouw Marie vanden Houte, ter andere zyden, spruytende wt eenen seggene ende verclarene byden arbiters by hen gecoren gedaen, in welken de voers. Adriaen allegeerde dat de voers. arbiters gedoelt hadden seggende dat hy daerinne gegraveert was aengaende twee punten, te wetene, van IX scellingen groten Vleems op sekere schoren te Merxhem gelegen, die wilen Ghyselen vander Biest toe te behoeren plagen, ende van eenen eeusselen te Doerne gelegen, etc., begeerende naerder hierop byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen gelet te hebbene, daeraf byden selven Heeren sekere gedeputeerde gestelt syn geweest omme die gelegentheyt daeraf te ondersueckene, dewelke gedeputeerde den voers. Heeren Borgermeesteren ende Scepenen, haeren medegesellen, bybracht hebben tghene des sy in desen bevonden hebben, ende na dien dat sy de voers. wtsprake ende verclaeren, Scepenenbrieve ende bethoone van partien oversien

ende trappoert der voers. gedeputeerden overhoort hebben, Soe is byden selven Heren met rypen raide geappointeert dat, navolgende der voers. wtspraken ende verclarene, de kindere des voers. Raes vanden Dorpe selen bliven in possessien ende gebruke vanden voers. IX scellingen groten Vleems ende vanden eeussellen te Doerne gelegen, ende dat de voers. Adriaen Pot, ter eendere, ende Raes vanden Dorpe, ter andere zyden, voert volvueren ende voldoen selen alle tghene dat de voers. wtsprake ende verclaeren begrepen hebben, behoudelic, oft de voers. Adriaen ennige actie oft gebrec meer dan inder voers. wtsprake ende verclarene begrepen is, hadde aenden voers. Rase oft aen syn kindere, dat hy daeraf sal moegen aenspreken, daer ende alsoe dat behoort. Dit was gedaen byden Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, opten vierden dach van Augusto anno LXIX.

W. PAULI.

9 Augustus 1469.

« Oirvrede » gezworen door Jan van Corpt.

Opten IX^en^ dach in Augusto inden jaere Ons Heeren als men screef M CCCC ende negenentsestich, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jan van Corpt, Aerdssone, ende dede oorvrede Cornelyse de Bot ende synen wive, Pauwelse Volkaert, ende synen jongwive, als dat hy hen oft gheenen van hen van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van synen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die hen oft ennigen van hen misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende op vredebrake ende opten gerechten oorvrede. Present : Jacop Wielant, Onderschoutet, die hem den eed staefde, Meester Willem vander Heyden, Heinric vanden Werve ende Willem van Doerne die men heet van Sompeken, Scepenen.

PALUDE.

22 Augustus 1469.

„Appoinctement ende vuytsprake" in het geding tusschen Peter van Aken, van Breda, en Peter van Meerle, van Keulen.

Na de handelinge van gedinge die voer Amman ende Scepenen van Antwerpen geweest is tusscen Peteren van Aken, van Breda, als aenleggere, ter eendere zyden, ende Peteren van Meerle, van Colene, als verweerdere, ter andere, seggende de voers. Peter van Aken dat hem de voers. Peter van Meerle tanderen tyden inder stad van Colene hadde doen commeren ende rasteren voer de summe van XLIII Rynssche guldenen, daeraf hy denselven Peteren van Meerle Scepenenbrieve van Colene moeste verlyden ende sweeren ten Heyligen hem deselve somme tot sekeren dagen te betalene, seyde voert hoe dat hy tot dier tyt den voers. Peteren van Meerle niet sculdich en was, maer dat de voers. Peter van Meerle hem sculdich was XLVIII Rynssche guldenen ende eenen halven, die hy hem tanderen tyden overbetaelt hadde, na wtwysen van sekeren obligacien die hy, Peter van Aken, daeraf thoonde, dewelke hy presenteerde te sterckene met zynre eed, concluderende, mids dien, want de voers. Peter van Meerle hem alnoch sculdich is de voers. XLVIII Rynssche guldenen ende eenen halven ende hy denselven Peteren van Meerle nochtans daertoe heeft moeten betalen de somme van XLIII Rynssche guldenen, die hy, van noots wegen, omme vanden arrestemente ontslagen te sine, moeste bekennen sculdich te sine ende ten Heiligen sweeren te betalene, hoewel hy daeraf ongehouden was, dat hem de voers. Peter van Meerle sculdich sal syn de voers. sommen van XLIII ende XLVIII Rynssche guldenen ende eenen halven weder over te leggene ende te betalene ; ende na tverantwoerden byden voers. Peteren van Meerle gedaen, ontkennende tghene des de voers. Peter van Aken hem aengeseyt hadde, seggende dat hy ter contrarien duechdelyc bewysen woude, met zyns vaders rekenboeken wilen, dat de voers. Peter van Aken sinen vader sculdich was ende dat alsulken betalinge als de voers. Peter van Aken bewysen

woude met eenre obligacien vander daten vanden jare van LXIIII niet en geschiedde int jaer van LXIIII maer int jaer van LXIII, dwelc hy presenteerde te thoonene, concluderende, mids desen ende mids de bethoone vanden voers. Scepenenbrieve ende andersins, dat hy sculdich waere vanden heyssche des voers. Peters van Aken ontlast te sine; ende na dien dat de voers. partien, te beyden zyden, ter ordinancien vander Wet, hare gescriften, rekeningen, obligacien ende bethoone overbracht ende met haeren eeden gesterct hebben, ende na trappoert dat die viere goede mannen die in deser saken met den vonnisse van Scepenen gelast synde om dese rekeninge ende alle bescheyt van partien te ondersueckene ende te aenhoorne, gedaen hebben den Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen voergenoemt, Soe hebben deselve Heeren, alle bescheyt oversien ende daerop rypelyc gelet hebbende, met goeder deliberacien geappointeert ende wtgesproken, gelyc oft met eenen vonnisse alsoe by hen gewesen ware, dat Peter van Meerle voers. overleggen ende betalen sal Peteren van Aken voers. de somme van XLVIII Rynssche guldenen ende eenen halven ende daertoe de summe van XLIII Rynssche guldenen, maken tsamen XCI Rynssche guldenen ende eenen halven, die blyken dat de voers. Peter van Aken overbetaelt soude hebben boven tghene dat hy Peteren van Meerle oft sinen vader wilen sculdich was, behoudelic, oft de voers. Peter van Meerle gethoonen can, den rechte alhier genouch synde, tusscen dit ende Kerstdach naestcomende, dat alsulken betalinge als de voers. Peter van Aken, na wtwysen van eenre obligacien vander date vanden jare van LXIIII, gedaen soude hebben int jaer van LXIIII, alsoe hy seyt, gheschiet is int jaer van LXIII daer te voeren, soe sal hem de voers. Peter van Aken alsdan sculdich syn de voers. somme die hy, Peter van Meerle, nu betaelt sal hebben, weder over te leggene, ende des sal hem de voers. Peter van Aken sculdich syn hier inder stad alnu goeden vasten borge te stellene omme de voers. penninge weder te keerene, by alsoe de voers. Peter van Meerle desen thoon als voers. is geleyden can, ende oft hy, Peter van Meerle, dien thoon tusscen dit ende Kerstdach voers. niet geleyden en can, soe sal hy daeraf van dan voerdane versteken zyn ende bliven.

Ende wart voert gewesen met eenen vonnisse, dat partien malcanderen hieraf voldoen ende tevreden stellen selen bynnen den derden dage, ende behoudelic ooc dat de voers. Peter van Aken open ende onverlet sal bliven staende van alsulken gebreken als hy bevonden mach hebben, het zy van gebreken die hy bevonden mach hebben in eenige wyne oft van costen ende teeringen die tot sinen huyse gedaen moegen syn, oft andersins, sonder argelist. Dit was gedaen byden Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, opten XXII^{en} dach van Augusto XIIII^{c} ende LXIX jaer.

W. Pauli.

23 Augustus 1469.

« Oirvrede » gezworen door Cornelis de Bruyn.

Opten XXIII^{en} dach in Augusto, inden jaere Ons Heeren als men screef M CCCC ende negenentsestich, soe geloefde, sekerde ende zwoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren, Cornelis de Bruyne, Janssone, ende dede oervrede Peteren vander Eerdbruggen, Diericxsone, als dat hy hem van nu voerdane niet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbair, by hem selven oft by yemande anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemande die hem misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende op vredebrake ende opten gerechten oervrede. Present : Jacop Wielant, Onderschoutet, die hem den eedt staefde, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Willem van Tichelt, Gielys Mennens, Willem van Doerne die men heet van Sompeken, Scepenen.

Palude.

23 Augustus 1469.

« Oirvrede » gezworen door Jan Wortelman, ingezetene van Mortsel.

Opten XXIII^{sten} in Augusto inden jaere Ons Heeren als

men screef M CCCC ende negenentsestich, soe geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jan Wortelman, Janssone, geseten te Mortssele, ende dede oervrede Jan Coddere, plattynmakere, als dat hy hem van nu voerdane niet mesdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbair, by hem selven oft by yemande anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemande die hem misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende op vredebrake ende opten gerechten oervrede. Present : Jacop Wielant, Onderschoutet, die hem den eedt staefde, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Willem van Tichelt, Gielys Mennens, Willem van Doerne alias van Sompeken, Scepenen.

PALUDE.

16 Augustus 1469.

« Terminacie » in een geschil tusschen Elisabeth sBruekers en Herman Zelis, van Keulen.

Alsoe Lysbeth sBruekers, die voertiden getrout hadde Peteren van Ochtendonck, nu ter tyt wettich wyf Claus van Putte, des caescoepers, navolgende zekeren vonnissen onlanx tusscen huer ende Herman Zelis van Coelne gewyst, denselven Hermanne bewyst heeft zekere percheelen van schulden die, alsoe zy seyde, zekere persone huer ende den voers. Peteren, hueren man wilen, sculdich waeren ter tyt doen hy aflivich wart ende zy den sluetel opt graf leyde, ende want de voers. persone die schulden nyet en hebben willen bekennen ende de voers. Herman die nyet en heeft connen gecrigen, mids dien dat hy se opte voers. persone met rechte nyet en conste gehouden oft gewarigen, Soe syn de voers. Herman, ter eenre ziden, ende de voers. Lysbeth met hueren voers. man ende mombore, ter andere, daeromme weder gecompareert voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, die, na dat zy beyde deselve partien gehoert ende verstaen hadden, getermineert ende vutge-

sproken hebben, dat de voers. Lysbeth met hueren man ende mombore ende de voers. Herman gelikerhant ende ter selver Lysbetten coste aenspreken selen de voers. persone ende schuldeneeren met banden van rechte, omme de voers. percheelen van schulden te gecrigene, ten naesten dat men sal connen ende moegen, ende soe wes zy daeraf alsoe met rechte gecrigen selen connen, dat sal de voers. Herman heffen ende ontfaen, in mindernisse ende afcortingen van tgene des hem, na vutwisen den voers. vonnissen, opter voers. Lysbetten toegewyst is, ende soe wes zy alsoe metten rechte nyet gecrigen en connen, daeraf deselve Lysbeth hem tsurplus opleggen, navolgende denselven vonnisse, behoudelic emmer dien dat dit der voers. Lysbetten nyet prejudicieren oft achterdeel wesen en sal aen huer andere schuldeneeren, die, ten ocsuyne van desen, souden moegen seggen dat zy eenige schulden die men den voers Peteren, hueren man, ende huer sculdich was, vervolcht oft gecregen hadde sint dat deselve Peter starf ende zy den sluetel opt graf leyde, want zy dit vervolgh van rechte navolgende den voers. vonnisse doen sal, ten bevele vanden Heeren, ten profite vanden voers. Hermanne ende nyet tot hueren profite. Dit was gedaen anno XIIII^{c} LXIX, XVI dage in Augusto.

PALUDE.

19 Mei 1469.

« Vuytsprake » in het geschil rakende de nalatenschap van Godevaart Mentssoen, tusschen zijne dochter Petronella en zijne weduwe Agnes Tielmans.

Al eest soe dat opten XXVIII^{sten} dach van Julio int jaer XIIII^{c} ende LXVIII lestleden, een zeker vonnisse gewesen is tusschen Joese Hoene, inden name van Peternellen, Godevaert Mentssoens dochter, synen wettigen wive, ter eenre ziden, ende Agneesen Tielmans, die des voers. Godevaerts wettich wyf was ende nu ter tyt wettich wyf is Adriaen Spychouts, ter andere, omme des sterfhuys ende goeden wille des voers. Godevaerts ende des daeraen clevede, etc.,

Soe zyn nochtans deselve partien alnoch voere Burgermeesteren ende Scepenen vander stad in geschille gevallen van zekeren punten hierna volgende, spruytende genouch vter hanteringen van rechte voere tusschen hen geschiet, op welke punten de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt rypelic gedelibereert hebbende, huer vutsprake ende verclaeren daeraf gedaen hebben inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, als vanden XIX pond grote die de voers. Adriaen, inden name van Agneesen, synen wive voers., den voers. Joese heysschende is geweest van zekeren costen die gedaen souden zyn opte brulochtfeeste des voers. Joes ende syns wyfs, etc., Is byden Heeren voers. vuytgesproken, alsoeverre als Jouffrouw Alyt, Danaels dochter, des voers. Joes moeder, derve sweeren ten Heiligen dat zy deen helft vander bruloftcoste voers. betaelt heeft Godevaerde Mentssone, soe sal de voers. Joes daeraf ongehouden zyn.

Item, op tpunt daer de voers. Adriaen, inden name van synen wive, begheert dat Joes Hoone voers. inbrengen soude alle de renten ende alle tgene dat hy daeraf ontfangen heeft, etc., Is geappointeert byden Heeren voerscreven, dat de voers. Joes gestaen sal metten inbrengene vanden principalen renten ende metter bladingen daeraf verschenen sint der doot des voers. Godevaerts, sonder meer.

Item, op tpunt daer de voers. Adriaen seeght dat de voers. Godevaert ende syn wyf den voers. Joese ende synen wive den cost gegeven souden hebben drie quartier jaers, daeraf deselve Adriaen vuytreykinge begheerde, etc., Is geappointeert byden Heeren voers., na tgene des de voers. Joes daerop verantwoordt heeft, dat deselve Joes daeraf nyet geven en sal.

Item, als vanden lesten punte daer de voers. Adriaen seeght dat de voers. Joes sculdich soude syn mede te dragene ende te betalene de rente die der voers. Agneesen verschenen soude syn, van viere jaren, van alsulken X ℔ grote erflic als zy na inhoud huerrer huweliker vorwaerden scul-

dich is voere vuyt te hebbene na des voers. Godevaerts doot, daeraf de voers. Joes, mids zekeren redenen by hem geallegeert, meynde ongehouden te zyne, etc., Is geappointeert byden Heeren voerscreven, dat de voers. Joes gehouden sal syn te betalene deen helft vanden achterstelle vanden X ℔ groten tsjaers, van viere jaeren, behoudelic dien dat dien achterstel sal bliven stille staende tot dat zy met malcanderen gerekent selen hebben.

Dit was aldus geappointeert, verclaert ende vutgesproken byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, int jaer XIIII^c ende LXIX, XIX dage in Meye.

20 September 1469.

Vanden Alderluden vander Duytscher Henze tegens die van Coelne.

Opten dach van heden hieronder bescreven, zyn comen voir Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, Meester Mathys Craen, Secretaris, soe hy seide, der stad van Coelne, ter eenre zyden, ende de Alderlude vander Duytsscher Henze tot Brugghe in Vlaenderen residerende, ter andere, verhalende aldaer deselve Meester Mathys hoe, des vyfsten daechs deser jeghewoirdigher nabescrevender maent Septembris, byden Hoeghen Raide ons Genedichs Heeren tsHertoghen van Bourgoingen, opte gescillen wtstaende tusschen de voirs. partien ende spruytende wt zekeren scote dat deselve Alderlude dien van Coelne met hueren adherenten, te wetene van elken ponde groten Vleems eenen groten derselver munten, heisschende zyn, etc., een zeker appointement gegeven ende gepronuncieert es gheweest, dwelc, onder dandere, begrypt dat die van Coelne voirs. met hueren adherenten sculdich sullen zyn te doene goede ende zekere caucie ende borchtocht inden handen vanden Burgermeesteren, Scepenen ende Raid der stad van Antwerpen, ondersaten ons Genedichs Heeren voirs., totter sommen toe van twee hondert Rynsscher ghuldenen, etc., gelyc tselve appointement dat int langhe naerdere verclairt, begheerende vterlic, inden name vanden Burgermeesteren ende Raid der

voirs. stad van Coelne, sinen meesteren, den voirs. appointemente ghenouch te sine, presenterende aldair de voirs. caucie ende borchtocht te doene vanden II^{c} Rynsguldenen voirs., na inhoude desselven appointements met Peteren Jonghelinc die men heet Inden Haghe ende Janne Cant den jonghen, dair jeghewoirdich zynde, ende biden voirs. Meester Mathyse dairtoe verbeden ; dairop de voirs. Alderlude antwoerdden, segghende ende begheerende dat deselve Meester Mathys, eer hy de voirs. caucie dade, hun sculdich waere te verclaerne ende te specificeerne wie deghene waeren die inder voirs. saken der voirs. van Coelne adherenten waren, ende dat zy die weten mochten, opdat zy gheen onrechte aentaste oft arrestemente en daden op eenighe cooplude die in gebreke mochten wesen vanden voirs. scote te betalene, die haer adherenten waren ; dairop de voirs. Meester Mathys replicerende seyde, dat tverclaren vanden selven adherenten der voirs. van Coelne tot sinen bevele niet en stont, maer dat soude hem bevinden inden processe dat noch voir ons Genedichs Heeren Hooghen Raid ongedecideert hinghe, presenterende hem volveerdich ende bereet de voirs. caucie te doene, na inhoude des voirs. appointements ; meynende de voirs. Alderlude van desen de contrarie, protesterende aldaer teghens de voirs. van Coelne opte weygeringe vanden verclaerne van haeren adherenten etc., ende dat zy oic niet en wisten oft de voirs. twee borghen goet genoech waren voere de voirs. somme, hoewel zy die kenden voir goede eerbare mannen, hen des gedraghende totten Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs., die se naerdere kennen mochten; met meer woerden ende allegacien te beiden zyden dairtoe gheseit, Dairop de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, na dat zy dappointement ons Genedichs Heeren voirs. gevisiteert ende rypelic oversien ende naer alle tgene des zy vanden voirs. partien te beiden zyden verstaen hadden, appointeerden, stellende de partien voirs. aengaende den verclaerne der voirs. adherenten voir ons Genedichs Heeren Hoeghen Raed voirs., dair haerlieder principale questie dair dit wt spruytende es noch ongesleten hangt, presenterende hen voort willich ende bereet de voirs. caucie ende borchtocht vanden voirs. Meester Mathyse, inden name als voere, na dbegryp des voirs. appointements te nemene, bekennende

dat de voirs. twee personen borghen goet genoech waren voer de voirs. somme van II^c Rynsguldenen, welke appointement gegeven zynde, soe bleven de voirs. Peter Jonghelinc ende Jan Cant, ter beden ende begheerten des voirs. Meester Mathys inden name als voere, borghe voer de voirs. van Coelne voir de voirs. somme van II^c Rynsguldenen, ende elc van hen een voere al, inder manieren tvoirs. appointement dad begrepen heeft, gelovende deselve Meester Mathys, inden name als voere, deselve twee borghen ende huere nacomelinge van deser borchtocht voirgenoemt costeloes ende scadeloos tontheffene ende te quitene tallen daghen, met hem selven ende met alle sinen goeden. Gedaen des Woensdaechs, den XX^sten dach van September int jaer duysent vierhondert neghene ende tsestich.

Hierna volght dinhout vander acten ende appointemente dair boven mencie af gemaect is.

Sur les requestes faictes au jour d'huy, Vme de Septembre l'an mil IIII^c LXIX, à Monseigneur de Goux et de Wedergrate, Chevalier, Chancellier, et autres Messeigneurs du Grant Conseil de mon Tres Redoubté Seigneur Monseigneur le Duc de Bourgoingne, de la part de ceulx de la cité de Coulongne, en la qualité qu'ilz procèdent, la première tendant à fin que, en ensuivant l'appointement darrièrement fait et donné en la cause pendant par-devant mon dit Seigneur et mes dits Seigneurs du dit Grant Conseil entre les dits de Colongne et les Aldermans et ceulx de la Hanze d'Alemengne résidens en la ville de Bruges, par lequel avoit esté dit que les secrétaires et procureurs des dits Aldermans qui jusques à présent avoient occupé pour eulx en la dicte cause devoient fournir et mettre par devers la Court procuracion et aveu souffisant des dits Aldermans et ceulx de la dicte nacion, leurs maistres, endedens certain jour à eulx ordonné, lequel estoit passé et expiré sans ce que de la part des dits Aldermans y avoit esté fourny, requirans pour ce avoir deffault à l'encontre d'eulx à tel prouffit qu'il appartiendroit, et la seconde requeste à fin que, par manière de provision, il feust interdit et deffendu de par mon dit Seigneur aus

dits Aldermans eulx déporter d'empeschier les marchans du dit Coulogne, par arrest ou autrement, pendant ce procès, meismement en la prochaine feste d'Anvers, à cause du gros de chascune livre de groz qu'ilz prétendent povoir et devoir lever sur les marchandises des dits de Couloingne, dont est question entre les dictes parties, après ce que de la part des dits Aldermans et ceulx de la dicte nacion a esté soustenu au contraire, et premiers en tant qu'il touchoit la dicte procuracion que le jour endedens lequel ilz devoient mettre par devers la Court leur dicte procuracion n'estoit encores venu, et que, au regart d'eulx, ilz espéroient de y fournir au dit jour ainsi qu'il appartiendra, et que au regard de la dicte provision requise par les dits de Coulongne pour leur dicte seconde requeste, icelle provision ne leur devoit estre faicte, si non moiennant que tous les marchans du dit Coulongne feussent tenus de namptir le dit gros de chascune livre de groz venans de toutes leurs marchandises qu'ilz vendroient pendant le dit procès, attendu meismement que l'exécucion du dit gros dont est question avoit esté faicte par vertu de la sentence de la Court de céans passée en force de chose adjugée, en alléguant à ceste fin par les dictes parties pluiseurs raisons et moyens servans à leur intencion, finallement icelles parties oyes par mon dit Seigneur Chancelier et autres Messeigneurs du dit Grant Conseil, A esté et est appoinctié et ordonné que, en tant qu'il touche la dicte procuracion, iceulx procureurs feront toute diligence d'ensuir par devers la Court au jour à eulx ordonné, ou autrement la Court pourverra sur ce aus dits de Coulongne ainsi qu'il appartiendra, Et en tant qu'il touche la dicte seconde requeste faicte affin de provision, appoinctié a esté que tous empeschemens et exécucions rigoreuses d'emprisonnement et autres faictes jusques à présent et que encores vouldroient faire les dits Aldermans à cause du dit gros dont est question, cesseront jusques à ce que, parties oyes, aultrement en soit ordonné, moyennant et parmy ce que les dits de Coulongne pour eulx et leurs dits adhérens sont tenus de bailler bonne et souffisante caucion ès mains des Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, subgette à mon dit Seigneur, jusques à la somme de deux cens florins de Rin, laquelle pendant et durrant ce présent

procès tiendra lieu pour sur icelle prendre, lever et recevoir tel droit d'un groz pour chascune livre de groz qui sera aus dits Aldermans pour les marchandises qui seront exposées en vente et vendues ès foires d'Anvers par les dits de Coulogne, se par la fin du dit procès il est dit que ainsi se faire doye, selon l'affirmacion que seront tenuz de faire les dits de Coulongne et leurs dits adhérens ès mains des dits de la Loy d'Anvers par la manière que l'ont fait en cas pareil en sa ville de Bruges des biens et marchandises de la dicte nacion que l'on y vend et expose à vente, toutes et quantes fois qu'ilz vouldront avoir la mainlever de la dicte caucion, et ou cas que les dits de Coulongne et leurs dits adhérens feussent reffusans de faire la dicte affirmacion, en ce cas la dicte somme de deux cens florins de Rin demoura au prouffit des dits Aldermans pour le dit droit prétendu, le tout sans préjudicie du droit des parties d'une part et d'autre. Ainsi fait et prononcié à La Haye en Hollande, en la présence et consentement d'icelles parties, le dit Ve de Septembre, l'an dessusdit. Ainsi signé : G. Domessent.

30 September 1469.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Dominicus Bembo, koopman van Venetië, en Hendrik Bueis, van Mechelen.

Alse van alsulken geschillen als voer Amman ende Scepenen van Antwerpen gehandelt hebben geweest tusscen Dominicus Bembo, coopman van Venegyen, ter eendere, ende Henricke Bueis, van Mechelen, ter andere zyden, spruytende mids der coopmanscapen van sekeren couthoene dat de voers. Henric tegens den voers. Dominicus gecocht heeft, welke couthoen, wt crachten vanden vonnisse byden voers. Scepenen gewesen, gevisiteert heeft geweest by goede mannen cooplieden hen des verstaende, welcke coopliede die gebreke die zy int voers. couthoen bevonden hebben, bybracht hebben den Heeren voergenoemt, Soe dat deselve Heeren, soe na tghene des zy byden rappoerte der voers. coopliede die tvoers. goet gevisiteert hebben, soe byder

handelingen anderssins hieraf geschiet, met rypen raide wtgesproken, geappointeert ende verclaert hebben, dat de voers. Dominicus den voers. Henricke afslach doen sal aende penninge van cathoone die hem de voers. Henric betalen sal, alsulken gebrec als int tvoers. cathoen bevonden is, als van houte ende steenen, na davenant vanden gewichte dat de voers. steenen ende hout bevonden selen syn wegende ende na davenant vanden pryse vanden coope des voirs. couthoens, ende als voer die andere gebreken int voers. couthoen bevonden ende voer andere moeyenissen, soe sal de voers. Dominicus den voers. Henricke afslaen aende penninge voergenoemt viere ponde grote Vleems, maer vanden costen die zy inden rechte gedaen hebben, soe sal yegelyc dragen sine costen. Dit was gedaen opten lesten dach van September int jaer Ons Heeren M CCCC neghen ende tsestich.

W. Pauli.

28 September 1469.

« Submissie » in een geschil tusschen Thomas von Riethoven, ter eene, en Nicolaas Peter Claussone, ingezetene van Reymerswale, ter andere zijde.

Alsoe zekere geschille vutstaende syn geweest tusscen Thomase van Riethoven, ter eenre ziden, ende Clause Peter Claussone, tot Reymerswale geseten, ter andere, spruytende van twee Nobelen tsjaers erflikere renten die de voers. Thomaes jaerlix heffende is optes voerscreven Claus huysinge metten toebehoerten, geheeten *de Baergie*, tot Reymerswale voers. gestaen, item noch vanden achterstelle die daeraf van derthiene jaren verschenen was, ter tyt doen deselve Claus deselve rente cochte, welken achterstel de voers. Thomaes denselven Clause doen vercochte omme XIX Nobele eens, ende daertoe noch vanden achterstelle die vanden selven II Nobelen erflic sint dier tyt van viere jaren verschenen ende verloopen is, Soe hebben de voers. Thomaes, ter eenre ziden, ende Meester Symoen Symoenssone, Claus de Knoppere, Jacop Peterssone die men heet Coepal ende Jacop Adriaenssone, inden name vanden voers. Clause Peter Claussone,

absent wesende, dien zy hierinne vervingen ende geloefden te vervane, ter andere, van alle den geschillen voerscreven geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert, te wetene, de voers. Thomaes in Willeme van Riethoven, sinen brueder, Janne Coelgheenensone, sinen swager, ende in Meester Anthonyse Laureyssone, der stad surgyn tAntwerpen, ende heeft geloeft deselve Thomaes van weerden te houdene alle tgene dat biden selven sinen seggers ende ooc bydes voers. Claus seggers vutgesproken sal worden, ende de voers. Meester Symon, Claus de Knoppere, Jacop Peterssone ende Jacop Adriaenssone geloefden insgelycx vter name des voers. Claus Peter Claussoens ooc denselven Clause van weerden te doen houdene, tallen dagen, alle tgene des zy ende des voers. Thomaes seggers vanden geschillen voerscreven vutspreken selen, ende geloefden daertoe selve die vutsprake te voldoene ende daeraf voere den voers. Clause Peter Claussone inne te stane, altyt opte peyne van XX Croonen te verbeurne vanden ghenen die jegens tselve seggen dede, deen helft daeraf onsen Genadigen Heere den Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant etc , ende dandere helft der partien die tselve seggen van weerden hielde, ende nochtans tselve seggen altyt in synre volder macht ende weerden te blivene. Ende omme alle tgene des voerscreven staet te voldoene, soe hebben de voers. Thomaes, ter eenre ziden, ende de voergenoemde Meester Symon, Claus de Knoppere, Jacop Peterssone ende Jacop Adriaenssone, ter andere, daervoere verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende noch vercrigen selen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXIX, XXVIII dage in September, voere Heeren Janne van Berchem, Riddere, Burgermeester, ende Meester Willeme vander Tanerien, Scepene.

28 September 1469.

« Vuytsprake » in de voorgaande zaak.

Achtervolgende der submissien voerscreven, soe hebben de voers. persone ende seggers, voere hen ende inden name vanden voers. Meester Anthonise Laureyssone, hueren mede-

geselle, in presencien vanden Heeren voergenoemt ende ten jare ende dage voerscreven, vanden geschillen voerscreven huer vutsprake gedaen eendrachtelic inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voers. Claus den voerscreven Thomase, tusscen dit ende Sinte Jansmisse in midzomere naestcomende, opleggen sal de voergenoemde XIX Nobele eens, als vanden ouden achterstelle vanden XIII jaeren voerscreven, item noch sal hy hem ten selven dage opleggen viere Nobele eens ende nyet meer, als voere den achterstel van IIII jaeren die verschenen soude syn vanden voers. II Nobelen tsjaers sint dat de voers. Claus de voers. II Nobele jegens den voerscreven Thomase opte voers. huysinge geheeten *de Baergie* gecocht heeft, maer waert dat de voers. Thomaes duechdelic bewisen can dat hem meer verschenen is dan vanden voers. IIII jaren, dat dan deselve Claus hem sal moeten opleggen ten voerscreven Sinte Jansmisse tgene dat hy meer sculdich sal wesen. Voort seggen de voers. seggers eendrachtelic, dat de voers. Claus Peter Claussone, opdat hem gelieft, de voergenoemde II Nobele erflic hierenboven ten voerscreven Sinte Jansmisse nu naestcomende sal moegen aflossen ende quiten met XXVIII Nobelen eens ende sonder daeraf als vanden lesten jare ennige verschenen rente te gevene, ende oft hy des nyet en dade, soe sal hy altyt deselve rente moegen quiten tsynre goeder moeten, teenen male, den penninc daeraf met XIIII penningen ende met volder jaerrenten, maer waert dat de voers. Claus Peter Claussone de voergenoemde twee Nobele erflic ten voerscreven dage noch nyet af en quete, dat dan de voers. Claus de Knoppere, Burgermeester tot Reymerswale nu ter tyt, die den Scepenenbrief sprekende vanden voers. II Nobelen erflic onder heeft, den voerscreven Thomase overgeven ende televereren sal, omme denselven Thomase van dan voerdane syn II Nobele erflic voerscreven daermede te heffene, ende waert dat se de voers. Claus Peter Claussone alsdan afquete, dat men hem dan denselven Scepenenbrief overgeven ende televereren sal. Voerdane seggen de voers. seggers dat de voers. Thomaes den voergenoemden Clause Peter Claussone, tusscen dit ende Sinte Mertensmisse naestcomende, goeden vasten borge stellen sal moeten bynnen der stad van Reymerswale voers., daer de voers. Claus wel ane versekert sal wesen,

tot XXVI Nobelen toe, omme denselven Clause daeraf te voldoene ende schadeloos te houdene, by alsoe dat hem ennigen last oft scade quame als vanden ouden achterstelle vanden XIII jaeren voerscreven. Seggen voort dat de voers. partien tselve seggen houden selen opte peyne inde voerscreven submissie begrepen. Ende oft in deser vutspraken eenige duysterheit oft ongelike verstantenisse gebuerde, daeraf houden deselve seggers te henwaerts huer interpretacie ende verclaeren.

26 Juni 1468.

Borchtocht van Wouter Bonicroys wissel.

Anno LXVIII, XXVI dage in Junio, soe warden ontslagen de weduwe ende erfgenamen van wilen Meester Jan Pots ende alle de goede die Meester Jan Pot achtergelaten heeft, van alsulker borchtochten, verbonden ende geloften als de voirs. Meester Jan Pot tanderen tyden, te wetene opten XXVIII[ten] dach van Augusto anno LXV lestleden, gedaen heeft, met hem ende met zynen goeden, vore de hanteringe vanden wissele die Wouter Bonicroy bynnen der stad van Antwerpen houdende ende hanterende is, na inhout des registers vander stad, ende ten selven XXVI[ten] dage Junii, inde stede vanden selven Meester Janne Pot, soe zyn terstont borge bleven Adriaen Pot, Jan Cant douwe ende Robbrecht Sas, ende vanden dage dat Meester Jan Pot yerst borge wardt tot desen dage toe ende oic van desen dage voerdane, voere de voers. hanteringe vanden wissele die de voirs. Wouter Bonicroy zynt dier tyt herwaert gehanteert heeft ende voerdane hanteren sal, ende geloefden in goeden trouwen de voirs. drie personen ende oic de voirs. Wouter Bonicroy, den voirs. erfgenamen ende alle Meester Jans goede wilen daeraf costeloes ende schadeloes tontheffene, commerloes, vry, quyte ende ongemoeyt te houdene tallen dagen, alsoe dat de voirs. erfgenamen ende alle de goede achter Meester Janne gebleven, daeraf ontlast ende ontslagen sullen zyn, ende hiervore hebben de voirs. Adriaen Pot, Jan Cant, Robbrecht Sas ende Wouter Bonicroy verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede die

zy nu hebben ende namaels vercrigen sullen, ende elc van hen een vore al. Maer de voirs. Wouter Bonicroy geloefde den voirs. drie personen ende huer goede hieraf schadeloes te houdene ende te quytene met hem ende met zynen goeden voirs. Gedaen inder raetcameren, in presencien van Heeren Janne van Berchem, Riddere, Janne van Ranst, Borgermeester, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Willem van Tichelt, Jan Coelgenezone, Peter vanden Werve, Aert vander List, Willem van Duerne die men heet van Sompeken, ende Claus vander Voert, Scepenen.

BUEKELER.

26 Juni 1468.

Zelfde zaak.

Anno LXVIII, XXVI dage in Junio, soe quam vore Borgermeestren ende Scepenen hierna bescreven, Meester Peter vander Voert ende geloefde dat hy Jacope Pot, des voirs. Meester Jans brueder, bringen sal vore den voirs. Borgermeestren ende Scepenen, omme insgelycx inde stede van Meester Janne Pot voirs. borge te bliven met Adriane Pot, zynen brueder, Janne Cant den ouden ende Robbrecht Sas voirs., elc een vore al, vore de hanteringe vanden voirs. wissele, ende dat de voirs. Jacop Pot de voirs. erfgenamen ende goede van Meester Jan Pot sal ontslaen vander voirs. borchtocht, ende oic borge bliven van den dage dat Meester Jan borge was totten dage toe van huyden ende voerdane borge bliven, gelyc de voirs. Jacop eenen zekeren tyt geweest heeft, ende dat oic deselve Jacop te vreden wezen sal metten voirs. drie personen te staene elc een vore al, ende dat deselve Jacop Pot oic mede geloven sal den voirs. erfgenamen ende alle Meester Jans goede wilen daeraf te ontslaene, costeloes ende schadeloes tontheffene, commerloes, vry, quite ende ongemoeyt te houdene tallen dagen, ende hiervore soe heeft de voirs. Meester Peter verbonden ende te pande geset hem selven ende alle zyn goede die hy heeft oft vercrigen sal, tot dat de voirs. Jacop dit aldus gedaen sal hebben. Maer Wouter Bonicroy voirs. geloefde Meester

Peteren voirs. ende zyn goede hieraf schadeloes te houden ende wel te quyten met hem ende met alle zynen goeden die hy heeft oft vercrigen sal, sonder argelist. Dit was gedaen inder raetcameren, in presencien van Heeren Janne van Berchem, Riddere, Jan van Ranst, Borgermeester, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Willem van Tichelt, Jan Coelgenezone, Peter vanden Werve, Aert vander List, Willem van Doerne die men heet van Sompeken ende Claus vander Voert, Scepenen.

BUEKELER.

9 October 1469.

« Expurgatie » van Philips van Schoonhoven en Raas van Cruyningen, als erfgenamen van Jan Pot.

Anno LXIX, IX dage in Octobri, soe deden Heere Philips van Schoonhoven, Ridder, ende Raes van Cruyningen hueren eedt ende swoeren lyflic aenden Heyligen, dat zy gheen gelt noch goet onder en hebben dat Meester Jan Pot, huer sweer, in voerledenen tyden hen geleent mach hebben, noch dat zy gheenrehande gelt, coren, silver noch schulden aenveert en hebben noch onder hen en hebben, daer zy ennich verrechtinge af schuldich zyn deen den anderen te doene oft in te bringen ter gemeynder deylingen inden sterfhuyse van wilen Meester Jan Pot, hueren sweer voirs., noch oic gheenrehande brieve oft gescriften onder hen en hebben daer zy deen den anderen in veronrechten oft vercorten mochten, maer dat zy dat geheel ende al, na den sterfhuysrechte voirs., te voerschyn gebracht hebben, ende oft zy oft eenich van hen in toecomende tyden eeniche goede bevonden den gemeynen sterfhuyse voirs. toebehoerende, dat zy die duechdelic te voerschyn bringen sullen, behoudelic van alsulken hondert ponde grote Brabants eens als Raes voirs., na de doot van Jouffrouwen Margrieten sConincx, zynre sweger, schuldich is in te bringen, na inhout der brieve daeraf met zyns selfs zegel bezegelt, dat de voirs. Raes die na der voirs. Jouffrouwen Margrieten doot inbrin-

gen sal, na inhout der voirs. brieve. Gedaen in presencien Willems van Tichelt, stadhoudere des Ammans, die hem den eedt staefde ten jare ende ten dage voirs.

BUEKELER.

20 October 1469.

Afgeleverd aan Pauwel Wielant de brieven der kinderen van Ymmerseele, door de stad in bewaring gehouden.

Anno XIIII^c LXIX, XX dage Octobris, soe warden, by consente van Aerde ende Gielise van Ymmersseele die men heet vanden Wiele, gebruedere, ende ooc van Goesseme van Ymmersseele, hueren brueder, die dat voertiden ooc geconsenteert heeft, ende daertoe ooc by consente vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad hierna bescreven, overgegeven Pauwelse Wielant, dertich brieve die onder de stad stonden in 1 doese, toebehoerende oft sprekende opte kinderen van Ymmersseele die men heet vanden Wiele, ende oft namaels ennigen last, crot of cost quame van yemende, wie dat het waeren, als vanden XXX brieven voerscreven, dat geloefden de voers. Pauwels Wielant, de voers. Aerd ende Gielys van Ymmersseele altyt op te rechten, te voldoene ende daervoere inne te stane met hen selven ende met allen hueren goeden die zy nu hebben ende namaels vercrigen moegen, ende elc van hen drien ongesondert een voere al. Present : Joncker Berchem, Riddere, Burgermeester, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Henric vanden Werve, Aerd vander List, Willem van Doerne alias van Sompeken, Claus vander Voort ende Reyneere van Urssele, Scepenen.

PALUDE.

26 October 1469.

« Appoinctement » in een geschil tusschen den Abt van Perck ende Juffrouw Zanders.

Alsoe zeker geschillen wtstaende waren tusschen Jacope

den Geytere, inden name ende als gemachticht vanden Eerweerdigen Heere ende Vader in Gode mynen Heere den Abdt van Perke by Loevene, ter eenre, ende Jouffrouw Zanders ende Adriane, haren sone, ter ander zyden, toecomende vander avaluacien van zekeren Ryders die tgoidshuys van Perke met Scepenenbrieven van Antwerpen heffende is opter selver Jouffrouwen ende haer soens huysinge geheeten *den Helm*, gestaen inde Hoechstrate, ende daerop zy, te beyden zyden, vore de Heeren Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad alhier comen waren, etc., Soe wardt geappointeert byden Heeren voirs., dat Jacop de Geytere, inden name als boven, ontfaen sal alsulken sessenvyftich Ryders ende drie stuvers opten wissel staende, zoe de voirs. Jouffrouw Sanders seyde, ten pryse van XXVI stuvers elken Ryder, behoudelic dat myn Heere van Perke zyn gehout doen sal, opdats de voirs. Adriaen Zanders oft zyn Jouffrouw moeder voirs. begeert, op alsulken costen als de Heeren ordineren sullen, behoudelic oic, bevonde men namaels dat myn Heere schuldich ware meer te hebbene vore den Ryder, dat soude hem Adriaen ende zyn Jouffrouw moeder opleggen ende betalen, ende oft men oic bevonde dat hy myn schuldich ware te hebbene vore den Ryder, dat soude myn Heere voirs. Adriane ende zynre Jouffrouwen moeder voirs. wederkeeren. Navolgende desen, is de voirs. Jacop, inden name als vore, comen vore Borgermeesteren ende Scepenen voirs., seggende dat hy opten wissel voirs. niet meer gelts vonden en heeft by Adriane oft zynre Jouffrouwen moeder geset zynde dan negenenviertich Ryders ende sesse stuvers, elken Ryder te XXVI stuvers gerekent, als vore, welke somme hy in myndernissen der voirs. geheelder sommen ontfaen heeft, ende daeraf hy quytancie vore Scepenen verleden heeft, soe dat hy daeraf noch rest sesse Ryders ende XXIII stuvers, ende de wittelike costen die opt voirs. huys gedaen zyn, zo hy seyde, daeraf hy protesteerde die te volgen in tyden ende wilen als hem dat believen sal. Gedaen anno LXIX, XXVI dage in Octobri. Present : Duerne alias van Sompeken, als stedehoudere vanden Borgermeester, Herde, Heyden, Tichelt ende Urssele, Scepenen.

Wedergaaf aan de rechthebbende kooplieden van de vracht der schepen beschadigd of gezonken bij den storm op de Schelde, 21 September 1464.

Alsoe int jaer M CCCC LXIIII, des Vridaechs, XXI dage in Septembri, op Sinte Matheeusdach, voer der noenen, overmids den groten storme ende tempeesten van winde die ten selven daghe ghebuerde, mids welken tempeesten vele scepen by ende aen der stad mueren alhier liggende in zeer groten noode ende pericule waren, ende onder dewelke verdorven twee Ghenssche pleyten, liggende by ende onder de mueren vander stad torre aende Vischmerct, geladen al vol goets, toebehoerende dmeeste deel daeraf coopluden van Dornicke, vanden welken deen pleyte in stucken ghesteken ende gestoeten wart van anderen meerderen scepen daeraen liggende, by fortssen vanden voirs. storme, ende dander dairaf metten watere vervulde ende te gronde sanck, alsoe dat de goede dairinne wesende, zommege van dien wechvloeten, die tot diversen plaetssen, te wetene, byden Baergivliet tOutssersweele ende voirdere eensdeels wederom gevischt ende gecregen warden, welke gesonckene pleyte, naer menegherley engeen ende listen by scipluden, tymmerluden ende anderen meesteren dairtoe gebesicht ende gedaen, metten selven goeden daerin zynde opgewonden wart, des Woensdaechs na der noenen dairnaest volgende, alsoe dat mids dien eenige derselver goeden al ende eenige eensdeels verdorven waren, was oic, ten dage ende tide voirs., een geheeten Joes Aechtenssen, scippere van Ghend, met zynre zoyen, oic gheladen met menegertieren goeden, wtgesteken om te Ghent waert te vaerne, ende comende boven den Chartroysen alhier, mids den voirs. tempeeste ende storme van wynde, om meerdere periculen te verhuedene ende om hem ende sine voirs. soye ende der coepluden goede daerin zynde te salveerne, moeste vele vanden selven goeden wtworpen, dewelke inder manieren als voere eensdeels in diversen plaetssen voirs. wedergevischt ende gecregen waren, Soe warden, ten eernstigen vervolghe van een deel vanden coepluden die de voirs.

goede toebehoorden, ende by avise ende goetdunckene van mynen Heeren den Cancellier ende van eens deels vanden Heeren vanden Brabantsscen Raide, die te dier tyt alhier waren, ende oic de voirs. tempeest ende periculen saghen, by Heeren Janne vander Brugghen, Ridder, Heere tot Blaersvelt, Mercgreve slants van Ryen ende Schoutet van sHeeren weghen, ende by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, vander selver stad wegen, geordineert ende gestelt zekere gedeputeerde, die gesamentlic alle de voirs. ghevischte ende wedergecregen goede ende die oic droege vten voirs. twee pleyten ende anderen scepen gedaen warden, te bescrivene ende by goeder declaracien te inventorieerne, ende dairinteynden deselve goede den coopluden die se toebehoirden te laten voghen by haerlieder mercken ende anderen teekenen ende bescheide. Wart oic ten selven tide byden Heere ende Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs., van ons Genedichs Heeren tsHertogen, van des Schouteten ende der stad weghen, openbaerlic ter poyen wtgeroepen ende gekundicht, dat alle deghene die eenich goet gevischt, oft anderssins opt lant aenveert hadden, oft noch visschen oft aenveerden souden, dat goet terstont ende sonder vertreck, op haren redeliken loon ende salarys, brengen souden oft doen brenghen inde Borchkerke, in handen vanden ghenen die dairtoe ghestelt zyn byden Heere ende byder stad, om dad voirt te beweghene denghenen diet toebehoort, ende wie des niet en dade, ende men namaels bevonde dat yement daeraf versumelic ware, die soude daeraf, als verhaelt van openbaren dieften, byden Heere van live ende van goede bezwaert ende verwonnen worden, om dairover te rechtene alsoe men van openbaren dieften sculdich es te rechtene. Dwelke aldus gesciet, ende naer dat de voirs. verdroncken ende gesoncken pleyte opgewonden is geweest, als voirs. is, hebben voer hen genomen ende gemeynt de voirs. Schoutet ende oic Jannes vanden Eede, vter name vander espargnien ons Genedichs Heeren tsHertogen, dattet scip ende goet datter gesoncken ende opgewonden was, als voere, verbuert ware tsHeeren behoef, mids dattet over den drien ghetiden inden watere verdroncken geweest ware, verbiedende dairomme den scippere ende coeplieden voirs. eenighe vanden selven haren goeden taenveerdene, dwelke deselve

coeplude clachtelyc Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. te kennen gaven, seggende ende alligerende dat de Heere gheen drift alhier en hadde noch oic noeyt gehad en hadde, meynende, mids dien ende anderen redenen die zy dairtoe alligeerden, dat zy deselve huere goede sculdich souden zyn taenveerdene, sonder van den Heere dairaf belast oft gepraemt te wordene, op welke gescillen gesonden warden zekere gedeputeerde van des Schouteten ende der stad weghen voirs. tot Bruessele byden Heeren Cancellier ende Raet van Brabant voirs., die, naer dat zy de voirs. gescillen ende voirnemen des Schouteten ende Jannes vanden Eede voirs. verstaen hadden, ordineerden ende appointeerden, dattet verstaen niet en is dat tvoirs. scip oft goet eenichsins toebehoeren soude minen Genedigen Heere, maer dat men dad sal laten volghen denghenen diet toebehoirt, gelyc men gedaen hadde vanden anderen scepe ende goeden, maer, omme der meerdere zekerheit des Scouteten voirs., was voirt geordineert dat hy vanden coepluden vertasten soude, ten naesten dat hy conste, de weerde van eenyegelycx goede, ende dat hy, dad geweten, dan mochte nemen van elken coepman simpel gelofte, sonder eed oft borchtocht te moeten doen, oft myn Genedige Heere recht meynde te hebbene totten selven goede, dat elc voir tsine, als hys versocht warde, dairaf comen soude voer den voirs. minen Genedigen Heere ende presenteren hen dairaf te rechte. Welken voirs. appointemente navolgende, heeft men den scippere zyn scip, ende den coepluden haer goet laten volgen, mids den geloften die zy daeraf deden den Schoutet voirs. ende mids borchtochten die eenyegelyc vanden voirs. coepluden alhier stelde voer de costen die om de goede voirs. te visschene, weder te crigene ende de voirs. pleyte op te windene ende andere oncosten gedaen waren, welke costen de voirs. coeplude na davenant ende de weerde vanden voirs. haren wedergecregenen goeden betaelden ende anders niet, sonder dat deselve onse Genedige Heere oft yement vter name van hem, hem eenich recht voirdere totten voirs. goeden vermeten, noch oic eenich vanden voirs. coepluden daerom met rechte oft anderssins gemoeyt oft aengesproken heeft.

BUEKELER.

1 December 1469.

Oorvrede en scheidsgerecht tusschen Jacob van Geetsem, ter eene, en Jacob Ghijsels, zijnen schoonvader, ter andere zijde.

Van alsulken geschillen als geresen zyn tusscen Jacoppe van Geetsem, ter eendere, ende Jacoppe Ghysels, sinen swagher, ter andere zyden, toecomende mids sekeren dreychelyken woerden ende overlaste die deselve Jacop van Geetsem den voers. Jacope Ghysels, sinen swager, inder Hoogher Vierschaeren ons Genadichs Heeren, aenseide dat hy hem gegeven ende gedaen soude hebben ende ooc synder dochter, desselfs Jacop Ghysels huysvrouwe, vermetende hem van al desen kennisse ende waerheit, ende begeerende, mids desen, dat hem deselve syn swager oorvrede ende voert reparacie van tghene des hy hem te cort gedaen hadde, doen soude; daertegen de voers. Jacop Ghisels, mids sekeren redenen by hem geallegeert, hem verontsculdichde ende excuseerde, Soe wart by Janne van Mechelen, Scepene, met vollen gevolge van Scepenen sinen medegesellen, gewesen, na tconsent dat partien tot beyden zyden droegen, omme dese sake wt den rechte te treckene ende met gevoege beslicht te wordene, dat de voers. Jacop Ghysels den voers. Jacope van Geetssem, sinen zweer, oorvrede doen soude met der eedt, alsoe dat behoort na der stad recht. Ende als vanden injurien ende ongelycke daeraf hem de voirs. Jacop van Gheetssem voer sinen persoen ende voer synder dochter beclagende was, soe souden partien, tot beyden zyden, nemen twee goede mannen, die hen hieraf beslichten souden tusscen ditte ende Kersdach naestcomende, opdat sy consten, ende by alsoe sy des onder hen vieren niet gedoen en conden, soe souden zy tot beyden zyden daertoe nemen eenen gelyken overman. Denwelken vonnisse achtervolgende, soe swoer ten Heiligen de voers. Jacop Ghysels, dat hy den voers. Jacope van Geetssem, sinen sweer, oft den sinen niet en soude misdoen oft doen misdoen by hem selven oft by yemende anders, heymelic oft openbaerlic, in gheender manieren, ende vername hy yemende die hem in meyningen waere te misdoene, dat soude hy hem

goets tyts cundigen, op gerechten oorvrede ende op soenbrake ende vredebrake. Ende als vanden voers. viere goede manne, soe werden byden voers. Jacope van Geetssem gecoeren Wouter Bonnecroy, Rentmeester ons Genadichs Heeren, ende Dieric Venbosch, ende byden voers. Jacope Ghysels, Jacop Volkeric ende Willem Sommer. Dit was gedaen opten yersten dach van December anno LXIX.

W. Pauli.

15 December 1469.

« Terminatie » in een geschil tusschen de weduwe Jans van Oerle en Jan van Rienigheem.

Omme achtervolgende tghene des tanderen tyden inder saken tusscen der wedewen Jans van Oerle wilen, ter eendere, ende Janne van Rienigheem, ter andere zyden, geappointeert ende geordineert is geweest, hen gesleten te moegen wordene van haeren geschillen, Soe is, op heden, byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen tusschen denselven partien geтermineert ende wtgesproken, want der punten daeraf haer de voers. wedewe beclagende is vele ende divers syn, soe dat by der menichvuldicheit derselver punten de materie duyster ende onverstandelyck gemaect wordt, dat men inden selven punten by ordenen ende regulen procederen ende voertgaen sal, omme elc punt op hen selven te clarene ende daertoe te comene, soe sal de voers. Jan van Rienigheem, want hy de huysinge geheeten *de Gans* eenen tyt beseten heeft, in gescrifte met goeder declaracien setten hoevele dat deselve huysinge ter hueren ghelt, ende hoevele commers dat wt der wedewen vierendeele alleene gaet, ende hoevele costs hy aende selve huysinge geleet heeft van nootlycker reparacien, ende wes hy vanden aengedeel der voers. wedewen vierendeel betaelt heeft ende wes hy daeraf noch sculdich is. Dese declaracie sal hy overbrengen tusscen ditte ende Maendage naestcomende, ende, dit punt beslicht synde, sal men by ordenen voert procederen inde andere punten. Dit was gedaen

byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, des Vridaechs, vyfthien dage in Decembri anno LXIX.

W. PAULI.

9 December 1469.

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Aard van Opbueren, ter eene, en zijne zusters Joanna en Maria, ter andere zijde, rakende de nalatenschap hunner ouders en zuster.

Alsoe sekere geschille wtstaende syn gheweest tusscen Aerde van Opbueren die men heet van Nyeuwenrode, ter eenre ziden, ende Jouffrouwen Johannen van Opbueren die men heet van Nyeuwenrode, synre zuster, met Gielise Damaes, hueren wittigen man ende mombore, ende Jouffrouwen Marien van Opbueren die men heet van Nyeuwenrode, ooc synre zuster, met Janne vander Heyden, hueren wittigen man ende mombore, ter andere, toecomende ende spruytende omme der goeden wille die bleven ende verstorven syn vander doot van Ghysbrechte van Opbueren die men hiet van Nyeuwenrode ende Jouffrouwen Gheertruden Vileyns ende ooc van Jouffrouwen Trisanen van Opbueren die men hiet van Nyeuwenrode, hueren vader, moeder ende zuster wilen, ende want de voirgenoemde partien, te beyden ziden, hen dies geschils ende des daeraen cleven mach, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in sesse goede mannen, die zy samentlic daertoe gecoren ende gebeden hebben, dewelke hierna bescreven staen, te wetene, in Bertelmeeuse van Raporst, Meester Willeme vander Heyden, Janne van Mechelen, Henricke vanden Werve, Walraven Drake ende Gielise Breem, omme van hueren geschillen by henlieden vereenicht, veraccoerdeert ende gesleten te wordene, ende hebben geloeft goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene ende ooc te volvuerne tallen dagen allen tghene des de voirgenoemde sesse goede manne, als seggers, daeraf seggen ende wtspreken souden, gelyc de submissie opten XV^sten dach van November lestle-

den daeraf gemaect dat wel int langhe verclaert, Soe hebben de voergenoemde seggers, na dat zy der voirgenoemde partien geschillen te beyden ziden gehoort, verstaen ende rypelic daerop gelet hebben, huer wtsprake eendrachtelic daeraf gedaen inder manieren hierna bescreven :

Te wetene, inden yersten, van alsulken XXII gemeten erven, bynnen Vlaenderen in Melselbroec gelegen, als de voergenoemde Aert van Opbueren tanderen tyden gecocht ende gecregen heeft jegens Janne van Nyeuwenrode die men heet Jan Doerlant, na inhout eens Scepenenbriefs van Beveren inden jare M CCCC ende LXVI, XXVII dage in Louwe, daeraf gemaect,

Daeraf is der voirgenoemde seggers seggen ende wtsprake, dat de voirgenoemde Aert van Opbueren die XXII gemete erven voirgenoemt geheelic ende al te hemwaert alleene hebben ende behouden sal, voer hem ende voer syn nacomelinge, sonder sinen twee zusteren voirgenoemt yet daerinne te hebbene, te paertene ofte deylene in eeniger manieren.

Item, van alsulken XXXVI ℔ groten Vleems als de voirgenoemde wilen Ghysbrecht van Opbueren, inden jare van LXII, XIII dage in Julio, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen bekent heeft schuldich synde den voirgenoemden Aerde van Opbueren, sinen sone,

Daeraf is der voirgenoemde seggers seggen ende wtsprake, dat die XXXVI ℔ grote ende ooc den voers. Scepenenbrief daeraf gemaect, selen syn ende bliven doot, quite, te nyeute ende van gheenre weerden, ende dat de voirgenoemde Aert daeraf niet hebben en sal.

Item, van alsulken XXIIII ℔ groten Vleems eens als de voirs. Jouffrouw Johanne van Opbueren ende huer man vander selver Jouffrouwen Johannen vader ende moeder te huwelike gehadt hebben voer huer wtsetsel, ende noch van alsulken XI ℔ groten Vleems eens als de voirs. Jouffrouw Marie van Opbueren ende huer man vander selver Jouffrouwen Marien vader ende moeder ooc te huwelike gehadt hebben ooc voer huer wtsetsel,

Daeraf is der voirgenoemde seggers seggen ende wtsprake, dat zy ende elc van hen die penninge te henwaert selen bliven behoudende, sonder die in te brenghene ende ooc sonder den voirs. Aerde, hueren brueder, daerjegens verlyct te wordene, maer alle dander goede die zy meer te huwelike gehadt hebben, die selen zy inbrengen, oft stille staen alsoe lange tot dat de voirs. Aert, huer brueder, daerjegens verlyct sal syn.

Item, van alsulken XII ℔ groten Vleems eens als de voirgenoemde twee gezusteren ontfangen hebben vanden goeden die vander voirgenoemden Jouffrouwen Trisanen, huerer zuster wilen, verstorven syn,

Daeraf is der voirgenoemde seggers seggen ende wtsprake, dat deselve twee gezusteren die XII ℔ grote ooc selen bliven behoudende, sonder in te brengene ende ooc sonder den voirs. Aerde, hueren brueder, daerjegens verlyct te wordene, maer waert dat se vander selver huerer zuster goeden meer ontfangen hadden dan dese XII ℔ grote, dat souden zy moeten inbrengen, oft stille staen tot dat de voirs. Aert, huer brueder, daerjegens ooc verleken soude syn, ende alle dander goede dier meer syn ende hier niet genoemt oft wtgesteken en worden, die selen de voirgenoemde Aert ende syn twee zusteren onder hen drien hebben, paerten ende deylen evenghelyc.

Ende hiermede soe seggen de voirgenoemde seggers de voirgenoemde partien, te beyden zyden, verlyct, vereenicht, veraccoerdeert ende gesleten, tallen dagen, van alle den geschillen ende goeden voergenoemt, behoudelic, oft hierinne eenighe duysterheit oft ongelyke verstandenisse gebuerde, daeraf behouden de voirgenoemde seggers huer verclaren te henwaert, na inhout vander submissien voirgenoemt, om dat te doene ende partien daeraf te beslichtene altyt als des van noode wesen sal, alle punten ten goeden verstane, sonder fraude ende argelist. Dese wtsprake was aldus gedaen ende wtgesproken byden seggers voirgenoemt, ende wart voert inder stad van Antwerpen register gestelt, int jaer Ons Heeren M CCCC neghen ende tsestich, opten IX^{sten} dach in Decembri.

16 December 1469.

Consent om eenen nyeuwen brieff te mogen lichten.

Alsoe Heere Aert Hoot, Priester ende Religieux tot Hafflegem, vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide comparerende, te kennen gegeven heeft dat hy ende Peter Hoot, zyn brueder, met Scepenenbrieven van Antwerpen jaerlix heffende waren XXXIII scellinge ende IIII deniers grote Vleems tsjaers lyftochtrenten, ten lanxtlevende live van hen beyden geduerende, op een hoeve met alle hueren toebehoerten geheeten *tGoet ter Wyct*, gelegen te Rumpst, seggende voert dat den voirs. Scepenenbrief onlangs leden met meer anderen gescriften hem ontvrempt ende genomen is geweest, soe dat hy hem metten selven brieve, als hy des te doene soude hebben, niet en soude connen behelpen, welken brief oic inde banc van Scepenen alhier van desen jare gevisiteert ende gelesen was geweest in zekeren gedingen die hy vore Amman ende Scepenen alhier gehadt hadde, begeerende dat men hem consenteren wilde eenen nyeuwen brief wten prothocolle gemaect te wordene, etc., Soe wardt byden Heeren voirs., yerst daerop gelet hebbende ende na dat hen kenlic was ende voerstont dat den voirs. brief inder bancken voirs. geweest was ende dien oic gesien hadden ende horen lezen, geappointeert ende geconsenteert, dat men den voirs. Heeren Aerde ende zynen brueder wten prothocolle eenen nyeuwen brief maken sal, behoudelic, oft den voirs. verlorenen brief weder te voerschyn quame oft wedervonden warde, dat dien van geenre weerde wezen en sal ende alsdan wederom gecasseert ende te nyeute gedaen worden, behoudelic oic dengenen die de pande besitten oft gebruyken inden voirs. Scepenenbrief begrepen, haer actie ende goet recht, inzoeverre zy eenige afquytinge vander voirs. lyftocht in toecomenden tyde alligeren wouden. Ende wardt byden voirs. Heeren bevolen dit inder stad register gestelt te wordene. Actum XVI Decembris anno LXIX.

BUEKELER.

28 December 1469.

« Terminatie » in een geschil tusschen de weduwe Jans van Oerle en de weduwe Stevens van Oerle, nopens de huurpenningen van de herberg de Gans op de Koornmarkt.

Opte geschille die wtstaende waren tusschen de weduwe Jans van Oerle, ter eenre zyde, ende de weduwe Stevens van Oerle met Janne van Ryningen, hueren swager, ter andere, aengaende der rekeningen vanden proffyten ende hueringen van des voirs. Jans van Oerle gedeele vander herbergen metter gasterien geheeten *de Gans*, aende Coremerct gestaen, vanden termyne van III 1/2 jaren lanc, Soe is getermyneert byden Heeren Borgermeestren, Scepenen ende Raide, dat de voirs. Jan van Rynegem betalinge doen sal der weduwen Jans van Oerle voers. als van desselfs Jans van Oerle vierendeele, van zynre moeder wegen, vanden proffyten ende vander hueringen vander herbergen metter gasterien voirs., te wetene na de doot des voirs. Stevens van Oerle van 1 1/2 jare lanc, gerekent de geheel herberge te XXX ℔ grote Brabants tsjaers, ende vanden anderen twee jaren gerekent de geheel herberge te XXXVI ℔ grote tsjaers, des soe sal de hueringe vander voirs. herbergen, na dat de voirs III 1/2 jaer geleden sullen zyn, eynden ende wtgaen. Actum XXVIII dage in Decembri anno LXIX.

Buekeler.

4 November 1469.

« Eedt van getrouwe administratie » van Jan Loefssoon aan de voogden van de kinderen van den Loepe.

Inden jare Ons Heeren M CCCC ende LXIX, opten vierden dach van November, soe swoer Jan Loefssone met opgerechten vingeren lyflic ten Heiligen, dat hy Peteren vanden Loepe, Janne van Oekele, Janne de Backere ende Clause Beertrams, als momboers van Huygen ende Lysbetten, wet-

tigen kinderen wilen Lodewycx vanden Loepe, wettige rekeninge ende bewys gedaen heeft van alle der hanteringen, regimente ende bewinde van vutgevene, van innemene, van coepene, van vercoopene ende van al des hy anderssins vanden goeden, coopmanscapen, sculden ende wedersculden des voerscreven wilen Lodewycx vanden Loepe gedaen ende gehanteert mach hebben, ende dat hy anders egheene en weet, noch hier noch boven inden lande oft elders, dan hy den voers. momboren bewyst ende ter rekeningen gebracht heeft, ende swoer voort, waert dat hy namaels ennige goeden oft sculden meer bevonde, het ware bynnen desen landen boven inden landen oft elders, waer dat het ware, dan hy gerekent ende hen nu bewyst heeft, dat hy denselven momboren insgelycx daeraf ooc altyt wettige rekeninge ende bewys doen sal, soe wanneer zy des begheeren selen, ende waert dat deselve Jan Loefssone daeromme ennige costen dede, daeraf geloefden hem de voers. viere momboeren, vander voers. kinderen wegen, altyt ter hant te stane, ende dat hy ende de voers. kindere altyt de profiten hebben selen, half ende half, van tgene des hy meer bevinden sal connen. Dit geschiede voere Willeme van Doerne die men heet van Sompeken, als stedehoudere vanden Borgermeester, die den voers. Janne Loefsone den eed staefde, ende Reyneere van Urssele, Scepene.

PALUDE.

5 Januari 1469.

« Vuytsprake » in een geschil over de goederen deelmakende van de nalatenschap van Willem Noyts, tussehen zijnen zoon Jan en zijne weduwe Catharina Wouters.

Alsoe na sekere questien ende geschillen voer Amman ende Scepenen met gedinge gehandelt tusscen Janne Noyts, Willemssone wilen, als aenleggere, ter eendere, ende Jouffrouwen Katlinen Wouters die men heet Lenaerts, wittich wyf te wesen plach des voers. Willem Noyts, des voers. aenleggers vader, ende nu wittich wyf is Gielys Mennens,

als verweerdstere, ter andere syden, een vonnisse ende sentencie byden voirs. Scepenen, den lesten dach van Februario int jaer LXVIII lestleden, gegeven was, met denwelken gewesen wart dat de voirs. Jan Noyts met sinen medeplegers deylen souden, na der stad recht, in alle de huysen metten gronde die der voirs. Jouffrouwen Katlinen, der verweerdsteren, toebehoerden ende daer sy inne gericht was ter tyt vander date vander huwelicxscher vorwaerden tusscen huer ende den voers. Willeme Noyts wilen gemaect, etc., ende het soe is dat deselve partien, mids diversen ende ongelyken verstane desselfs vonnis, naderhant weder in questien gecomen syn voer den voers. Heeren, meynende de voers. aenleggere dat hy, wt crachten vanden voers. vonnisse, ooc sculdich soude syn te deylene in sekeren huysen die der voers. verweerdsteren bleven waeren van haerder moeder wilen, overmids dat deselve verweerdstere, ten tyde vander daten der voers. huwelyker vorwaerden, inde selve huysen gericht was, wt crachten van opdrachten die de voers. haer moeder haeren kinderen gedaen hadde van allen haeren goeden met Scepenenbrieven van Antwerpen ; daertegens de voers. verweerdstere allegeerde dat deselve huysen haer ten tyden vander daten der huwelyker vorwaerden voers. niet toe en behoerden, want sy dier niet en gebruycte noch bate oft prouffit daeraf en hadde, maer bleef haer voers. moeder die besittende, gebruyckende ende de prouffyten daeraf heffende haer leefdage lanc, hoopende mids dien dat, navolgende den voers. vonnisse, de voers. aenleggere inde selve huysen niet sculdich en soude syn te deylene ; met meer redenen byden voers. partien, elken tot synder meyningen dienende, overgegeven met gescrifte, van welken zy tot beyden syden begeerden te hebbene der voers. Heeren interpretacie ende verclaeren, Soe eest dat deselve Heeren, navolgende denselven voergewysden vonnissen ende al dat voer hen comen is, wtspreken ende verclaeren, dat de voers. Jan Noyts met sinen medeplegers deylen selen in alle de huysen metten gronde die der voers. Jouffrouwen Katlinen, verweerdstere, toebehoerden ende daer sy inne gericht was ter tyt vander date vander huwelicxscher vorwaerden voers., alsoeverre als deselve Jouffrouw Katline, verweerdstere, ten tyde vander date derselver

huwelicxscher vorwaerden die selve huysen gebruycte, besichde, besat ende met der hant hadde, nemende ende ontfangende daeraf de prouffyten ende baten, ende in anders gheen huysen oft anders niet, behoudelic haer, haere leefdage lanc, alsulken tocht als de voers. Willem ende sy malcanderen gemaect hebben, na wtwysen der brieven daeraf synde ende navolgende den voergewysden vonnissen. Dit was aldus gedaen byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen, opten VI^en dach van Januario anno LXIX.

W. PAULI.

26 November 1469.

« Compromis ende vuytsprake op zoeninghe » over den manslag gepleegd op Peter Adriaenssone.

Alsoe omme des dootslaechs ende ongevals wille die Jan de Cock ende Anthonys Pierssone, van Middelborch, tanderen tyden gedaen ende begaen hebben aenden persoen van Peteren Adriaenssone die men heet de Bierstekere wilen, die zy van levende live ter doot bracht hebben, sekere questien ende geschillen geresen zyn tusschen de voers. Janne ende Anthonise, ter eendere, ende Petren de Smit, broeder des voers. Peters wylen, als moetsoendere, ende sinen vrienden ende maghen, ter andere zyden, van welken questien ende geschillen de voers. partien, tot beyden zyden, omme te commene tot eender minliker soenen, hen gekeert ende gesubmitteert hebben in sesse goede mannen, die zy tot beyden zyden daertoe gecoren hebben, te wetene, in Andriese de Buekeleere, Adriane van Ghiessen ende Janne vanden Berge, byden voers. moetsoendere ende sinen vrienden ende maghen gecoren, ende in Heeren Janne van Bercheem, Riddere, Burgermeester van Antwerpen op desen tyt, ende in Costene Jacopsone ende Triestrain Mertenssone, byden voers. misdadighe gecoeren, welke sesse goede mannen voers. daeraf samentlyc ende eendrachtelyc gesloten ende geoerdineeert hebben alsulken soene ende vutsprake als hiernae volght :

Ende inden iersten, dat de voers. Jan de Cock ende Anthonys Pierssone, ter eeren Gods ende in laeffenissen vander sielen des voers. dooden, selen doen doen ende celebreren, bynnen den cloestere vanden Predickeren tAntwerpen, vyf hondert zielmissen.

Item, selen noch de voers. misdadighe, ter eeren Gods ende in laeffenissen der sielen des voers. dooden, doen doen ende celebreren, bynnen den cloestere vanden Predickeren voers., vyf dertichste.

Item, selen noch de voers. misdadighe, ter eeren Gods ende in laeffenissen der sielen des voers. dooden, gegeven ende betalen vyf ℔ was, dewelke die keersliede vander dooder zyden bekeeren ende geven selen daer hen dat gelieven sal.

Item ende voer de voers. zielmissen, dertichsten ende vyf ℔ was voers., soe selen de voers. misdadighe geven ende besorghen inden handen van Andriese de Beukelere voers., tusschen ditte ende Onser Vrouwendach Lichtmisse naestcomende, XXXIIII scellinge IIII ende 1/2 grote Brabants, om die bekeert te wordene tot behoef vanden zielmissen, dertichsten ende wasse voers.

Item, selen noch de voers. misdadighe, ter eeren Gods ende in laeffenissen vander zielen des voers. dooden ende den moetsoendere ende sinen vrienden ter eeren ende ter beternissen, doen twee pelgrimagien, te wetene, die eene van hen een pelgrimagie tot Rome, ende die andere van hen tot Onser Liever Vrouwen tot Nyseele, voer welke twee pelgrimagien voers. de voers. moetsoendere ende sine vrienden ende mage gecoren hebben alsoe vele penninghen als daer vore staen, na vutwysen vanden Paysmakersboeke, welke penningen sy geven ende besorghen selen tusschen ditte ende Paeschdach naestcomende.

Item, selen noch boven desen de voers. misdadighe, ter eeren Gods ende in laeffenissen vander sielen des voers. dooden ende sinen vrienden ende maghen ter eeren ende

ter beternissen ende ter gerechter moetsoenen, geven ende betalen hondert ende viventwintich gulden, elken gulden tot X stuvers gerekent, dewelke sy gheven, betalen ende besorghen selen op deser stad wissel bynnen jaers naestcomende, tot drien terminen, te wetene telken XVII weken een derdendeel daeraf, alsoe dat gewoenlyc is.

Ende mids desen voers. soenen ende vutspraken seggen de voers. keersliede de voers. partien wel vereenicht, versoent ende veraccordeert van allen den geschillen die omme des voers. ongevals ende doetslaechs wille partien gehadt hebben jegens malcanderen, ende wie den anderen hierenboven iet misdede, dat soude wesen op soenbrake ende op vredebrake.

Ende sal de voers. moetsoendere, mids desen, hierinne vervangen alle de vriende ende maghe vanden dooden voers. ende alle degheene die daer aencleven, ende alle zyn goede.

Ende oft in deser voers. vutsprake namaels eenige duysternisse, questien, geschillen oft ongelycke verstantenissen gebuerden, daeraf houden de voers. keerslieden te henwaert haer interpretacie ende verclaeren, omme partien daeraf te beslichtene soe wanneer dat gebuert.

Dese soene ende vutsprake was in deser voerscreven manieren gedaen ende vutgesproken byden voers. keerslieden int jaer Ons Heeren M CCCC LXIX, den sessentwintichsten dach Novembris.

15 Januari 1469.

Uitspraak der Peismakers in het geschil tusschen Jan van den Moere, timmerman, ter eene, Aard Tielmans met zijne echtgenoote en zijnen zoon, ter andere zijde.

Opten dach van huden, XV dage in Januario anno XIIII^c LXIX, soe warden, bider vutspraken van Janne van Molle, Janne Peters, Clause Libbrechts ende Janne Adriaens, vereenicht Meester Jan vanden Moere, tymmerman, ten eenre

ziden, ende Aert Tielmans ende Ritchart Arnoutszone, voer hen ende inden name van Hazen van Ghestele, des voers. Aerts wettich wive ende Ritchaerts moedere, die zy na huers selfs consent hierinne vervingen ende geloefden te vervane, ter andere ziden, vanden questien die zy onderlinge vutstaende hadden vander ghoten tusschen huerer beider husingen liggende, item vanden waterbacke des voers. Meester Jans ende oec vander ghoten onder denselven waterbac liggende, daeromme zy malcanderen diveerse woorde gegeven hadden ende daeromme zy elc den anderen voere de Paysmakers te rechte betrocken hadden, in deser manieren, te wetene, Dat de voers. Meester Jan aen de voers. gote achter die nu gecort is, tusschen dit ende Paeschen naestcomende, sal doen maken ende hangen een contergote, omme themel-water daerinne comende te leydene in sinen waterbac voers., ende deselve contergote houden ende tvoers. water leyden over syn erve teewigen dagen, sonder der voers. Hazen oft harer nacomelingen cost, maer dat zy de principale gote boven houden selen gelyc die nu leeght, na inhout der Scepenenbrieve, te geliken coste, des sal Meester Jan cortten, boven de voers. gote, den voet van sinen dake, binnen den tide voers., op eenen halven steen, na den rechten muere, ter minster scaden van hen beiden, ende dat ende oec tgene des nu ter tyt aender voers. Hazen dack gebroken is, dat sal Meester Jan custbaerlic doen repareren, sonder derselver Hazen oft harer nacome-lingen cost, Item als vanden watre comende van Vrancx van Halen erve ende oec vander voers. Hazen huys ende erve, dwelc de voers. Meester Jan leyden moet onder sinen waterbac in ende doer de ryole, na vutwisen der Scepenen-brieven, dat water sal Meester Jan alsoe vordane moeten bliven leydende, ende oft de voers. Meester Jan tgat daeraf te cleyn maecte ende dat water nyet gepasseren en conste mids der nauwicheit, soe sal hy oft sine nacomelinge dat altyt moeten openen ende beteren, alsoeverre daer gheen vuylnisse oft onredelicheit toe oft voere gebracht oft oec geleyt en warde, Item tgene dat de voers. Haze gebroken heeft aen Meester Jans waterbac, dat sal zy custbaerlic wederomme moeten doen maken, sonder Meester Jans cost, tusschen dit ende Paeschen voers., Item vanden muere

tusschen huerer beider huys, soe sal de voers. Haze, die denselven muer gedunt heeft, van daer den ammarys te stane plach inde coekene daer Jan vander Elst nu ter tyt woent, dien wederomme moeten doen maken, binnen den voers. tide, eenen steen dicke, daer hy nu maer eenen halven steen dicke en is, vanden voers. amarise tot onder den boge gesloten. Ende mids deser vutspraken, soe seiden de voers. seggers de voers. partien vanden geschillen voers. ende oec vanden injurieusen woorden voers. wel vereenicht ende versoent na derselver partien consente, gelyc oft dat alsoe biden Amman, Scepenen, Paysmakers oft Erfscheiders gewyst ware, ende dat deselve partien oec deen den anderen hierenboven nyet meer messeggen en selen, opte peyne vanden Paysmakersboecke. Welke voers. vutsprake aldus ten bancke vanden Heeren ende vut begerten vanden partien geregistreert wart ten jaere ende dage voers.

PALUDE.

9 Februari 1469.

« Compromis ende vuytsprake » tusschen Catharina Convents, als eenige erfgename van haren broeder Jan, in den vreemde overleden, en de voogden van laatstgenoemde.

Alsoe Ghysbrecht Vrancken, stoeldraeyere, inden name van Katlinen Convents, sinen wettigen wive, omtrent over II jaer geleden comen is geweest voere Burgermeesteren ende Scepenen vander stad, opdoende ende te kennen gevende hoe dat Jan Convents, Andriessone, der voers. Katlinen brueder, tSinte Jacops in Compostelle int cleyn gasthuys aldaer aflivich worden ware ende aldaer begraven, des hy hem gedroech aen Adryane van Ghierle, geboeren poertere tAntwerpen, die daerby ende mede was doen hy starf ende halp begraven, etc., begheerende mids dien dat Heinric ende Jan Convents, gebruedere, Jan Volaert ende Jan der Kindere, als momboren des voers. Jan Convents wilen, hem ende der voers. Katlinen Convents, sinen wive, souden laten volgen ende hen overgheven alle de goede die hen vander doot desselfs Jan Convents, brueder derselver Katlinen, daer

zy alleene erfgename af is, bleven ende verstorven waeren etc.; daerop de momboren doen antwoorden, kennende genouch dat de voers. Katline zuster ende gerechte erfgename was des voers. Jan Convents, Andriessoens, maer seyden ende meynden dat vander doot desselfs Jans meer bescheits behoerde gedaen te zyne, dwelc deselve momboeren stelden ter discretien vanden Heeren Burgermeester ende Scepenen voergenoemt, als oppermomboeren, etc.; ende na dien dat zy den voers. Adryane hadden geexamineert ende ondervraecht vander doot ende aflivicheit des voers. Jan Convents, die met synre eed presenteerde te houdene dat deselve Jan aflivich worden ende begraven ware ende selve hadden helpen begraven tsinte Jacops voers., gelyc voerscreven is, Soe wart op dien tyt getermineert biden Heeren voerscreven, dat de voers. Ghysbrecht, inden name van sinen wive voers., des voers. Jan Convents renten ende goede aenveerden ende gebruyken soude ende alleene de bladinge daeraf hebben eenen zekeren tyt, sonder die te moegen vercoopen, belasten, beswaeren oft verbaelmonden in eeniger manieren, ende stellen den momboren goeden zekeren borge ende vesticheit deselve bladinge weder te keerne, by alsoe dat de voers. Jan Convents namaels te lande quame, etc. Ende alsoe de voers. Ghysbrecht, opten dach van huden hieronder bescreven, inden name van sinen wive voers., weder comen is biden Heeren voergenoemt, seggende dat de voers. Jan Convents inder waerheit aflivich worden ware, ende begheerde alnoch dat zy den voers. Adriane by sinen eede examineren ende ondervragen wouden, ende evenverre dat deselve Adriaen dat alsoe by zinen eede woude affirmeren ende houden, dat men dan denselven Ghysbrechte ende sinen wive, als gerechte erfgenamen, nyet alleene de bladinge, maer ooc de proprieteit vanden renten ende goeden voers. liete volgen, alsoe dat behoerde, etc.; daerop de momboeren voers. genouch antwoordden gelyc zy yerstwerf gedaen hadden, etc., Soe wart biden Heeren voers., na dien dat zy den voers. Adryaen alnoch geexamineert ende ondervraecht hadden, die alnoch by zinen eede presenteerde te affirmeerne alsoe voerscreven is, voert getermineert ende vuytgesproken, dat de voers. Ghysbrecht ende Katline, syn wyf, des voers. Jan Convents goede selen aenveerden ende gebruyken, sonder eenige borchtochte daeraf te stellene ende sonder die te

moegen vercoopen, belasten of beswaeren, totter tyt dat de Heeren breedere kennisse hebben selen vandes voers. Jan Convents doot dan zy noch doen, oft totter tyt dat den tyt soe lange geleden sal syn dat den Heeren moegelic sal duncken der voers. Katlinen oft hueren nacomelingen hueren wille metten selven goeden te moegen doene, behoudelic emmer dat de voers. Ghysbrecht ende syn wyf met hen selven ende met alle hueren goeden altyt daervore instaen selen, by alsoe dat men bevonde dat de voers. Jan Convents noch leefde oft te lande quame, omme hem de voers. goede ende renten metter bladingen weder te keerne ende de voers. momboeren tontlastene ende ongemoeyt te houdene van allen coste ende laste die hen daeraf gebueren mochte, ende behoudelic dat de principale brieve vanden voers. renten ende goeden sprekende, selen bliven berustende teenre zekere plaetsen daer de voers. momboren ende Ghysbrecht ende syn wyf dat ordineren ende overdragen selen, ende behoudelic oic dat de penninge vander afquitingen van vyfthiene scellingen groten erflic die de voers. Jan Convents heffende was in vivendertich scellinge grote erflic op wilen Jan Melis huys inde Huydevettersstrate gestaen, welke penninge nu opter stad wissel staen, beleit selen worden aen andere XV scellinge grote erflic, die altyt staen ende gaen selen ter selver natueren als vore. Dit was aldus getermineert ende vuytgesproken biden Heeren voergenoemt, IX dage in Februario int jaer Ons Heeren XIIII^{c} ende LXIX, na scriven sHoofs van Cameryck.

PALUDE.

16 Februari 1469.

Overeenkomst getroffen tusschen Franck Ghisels, ter eene, en Nicolaas van der Achtert met zijnen zoon Joes, ter andere zijde, nopens het aanleeren door dezen laatsten van den schrijnmakersstiel.

Navolgende der terminacien ende appointemente vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen, opten dach van huden, XVI dage in Februario XIIII^{c} LXIX jare na scriven sHoofs van Cameryck gedaen, tusscen Vrancken

Ghisels, in deen partie, ende Clause vander Achtert, inden name van Joese vander Achtert, sinen sone, dien hy vervinc ende geloefde te vervane, in dander partie, vanden gescillen die zy onderlinge vutstaende hadden vander leeringen des voers. Joes ambachte van scrynmakene, daeromme hy aenden voers. Vrancken drie jaeren bestaet was te leerene, ende dwelc hy omtrent een half jaer gedaen ende geleert heeft, Soe syn de voers. partien daeraf vereenicht ende overcomen biden dekenen vanden Tymmerlieden, vander Cuypers ende Scrynmakersambachten op desen tyt, in deser manieren, te wetene, dat de voers. Joes tvoerscreven ambacht volleeren sal ende sinen meester dienen tusscen dit ende van Sinte Jacopsdage naestcomende over een jaer daer naestvolgende, hem daerinne vuegende ende quitende duechdelic, gelyc dat behoort, ende dat de voers. Claus vander Achtert daervoere den voers. Vrancken geven sal twee ponde drie scellinge sesse penninge grote Brabants, deen helft daeraf te Halfvastene naestcomende, ende dandere helft tusscen dan ende Sinxendach daer naestvolgende, sonder langer vertrec, ende waert dat de voers. Vrancke Ghisels aflivich warde eer de voers. Joes volleert hadde sinen tyt voers., dat desselfs Joes gebrec dan getaxeert soude worden biden dekenen vanden Cuypers ende Scrynmakersambachte voers., ende dat de voers. partien dese vutsprake volvueren selen ende navolgen opte peyne vanden vonnisse, navolgende den bevele vanden Heeren voers. Ende is te wetene dat Willem Pauwels geloeft heeft ende borge bleven is voere de voers. II ponde III scellinge VI deniers grote Brabants, behoudelic dat de voers. Claus ende Joes denselven Willeme daeraf scadeloes selen moeten quiten, opte peyne vanden vonnisse voerscreven.

PALUDE.

21 Februari 1469.

« Oirvrede » gezworen door Willem van Puers en Frans de Vriese.

Opten XXIsten dach van Februario int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXIX, soe geloefden, zekerden ende swoeren lyflic ten Heiligen met opgerichten vingeren, Willem van

Puers ende Frans de Vriese, ende deden oervrede Ulricke Cheringer, coopman van Norenberch, ende Heinricke Garstwildere, verwere, als dat hy hen van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van synen wegen, in gheenre manieren, ende vernamen zy yemende die denselven Ulricke oft Heinricke misdoen woude oft doen misdoen, dat souden zy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die hen den eed staefde, ter presencien van Burgermeester ende Scepenen inder raetcameren.

PALUDE.

15 Januari 1469.

« Terminatie » in een geschil tusschen het klooster van het Derde-Order en Adriaan Biggen, graankoopman.

Alsoe voer de Heeren Borgermeesteren ende Scepenen in terminacien gecomen zyn de meestersse ende andere zusteren voer ende inden name vanden godshuyse van der Derder Oerdene van Sinte Franciscus hier inder stad gestaen, ter eendere, ende Adriaen Biggen, corencoopere, ter andere zyde, clagende deselve zusteren hoe dat Adriaen voers. hen weygerde betalinge te doene van sekeren achterstelle van thiene scellingen groten sjaers erfliker renten die zy sculdich zyn te heffene op een huys gestaen op tSant, geheeten *tScip van Valkenisse*, tusschen thuis geheeten *Sint Jorys*, aen deen zyde, ende thuys geheeten *tCleyn Scaep*, aen dandere zyde, welke erfrente denselven godshuyse in tyden voerleden Gielys wyf int Scip wilen beset ende gegeven heeft tot eender erfliker missen behoef, begeerende mids dien betalinge vanden voers. Adriane te hebbene vanden achterstelle voers., oft dat hy redenen allegeerde ter contrarien ; daertegens de voers. Adriaen allegeerde dat de voers. zusteren sculdich waeren te bewysene witteliken titel met bethoone van brieven oft instrumenten, hoe zy aende voers. rente gecomen waeren, eer hy hen sculdich soude syn betalinge daeraf te doene ;

daerop de voers. meestersse ende zusteren weder allegeerden als voere ende dat zy ende hare voersaten van langen tyden herwaert de voers. rente paiselyc ende vredelyc gehaven ende gehantplicht hadden totter voers. missen behoef, sonder stoot oft tegenseggen van yemende anders dan vanden selven Adriane op dien tegenwoerdigen tyt, ende waeren daeraf in vredelyker possessien, seyden ooc dat Pauwels Symoenssone, daertegen de voers. Adriaen tselve huys gecocht hadde ende die daer tegenwoerdich was, hem Adriane tselve huys opten voers. commer vercocht hadde, des zy hen gedroegen aenden selven Pauwelse, die hen des gestont, concluderende dat sy sculdich waeren te blivene in haerder possessien ende vanden voers. achterstelle betalingene te hebbene ; ende na dien dat de voers. Adriaen niet en ontkende tvoers. godshuys in possessien geweest te hebbene, kennende ooc dat hem in den voers. coope byden voers. Pauwelse deselve rente wtgesteken hadde geweest, Soe wert byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, alle bescheyt van beyden partien overhoort ende op al rypelyken gelet, gedetermineert ende wtgesproken, dat tvoers. godshuys in possessien bliven soude vander voers. renten ende die van nu voerdane bliven heffende opt voers. huys, ende dat de voers. Adriaen betalinge doen soude vanden verschenen achterstelle ende hen ooc vidimus doen wt sinen brieven daermede hy tvoers. huys gecocht heeft, opdats de voers. meestersse ende susteren begeeren. Dit was gedaen by Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXIX, XV dage in Januario.

W. PAULI.

8 Februari 1469.

« Arbitrale vuytsprake » in het geschil tusschen de kinderen van Barkelaer nopens de nalatenschap hunner ouders.

Alsoe opte questien ende gescillen die tanderen tiden geweest syn tusscen Peteren Craenbout, inden name van Johannen van Berkelaer, sinen wettigen wive, Katlinen van Berkelaer, wettigen wive Jans van Couwenberge, ende

Janne van Barkelaer, natuerlic sone wilen Gielis van Barkelaer, inden name van Mechtelden, Jans van Barkelaer dochter wilen, etc., omme der goeden wille die bleven ende verstorven waeren achter Janne van Barkelaer wilen ende versterven mochten van Magrieten van Berchem oft vanden Heykene, sinen wive, voertiden een zekere vutsprake by vive goede mannen daertoe gecoren, te wetene, by Michiele van Barkelaer, Godevaerde Voet, Janne van Loocke, Gielise van der Biest ende Janne van Barkelaer, natuerlic sone Jans van Barkelaer, gedaen ende vutgesproken is geweest, naden welken de voers. partien weder in gescille vielen, daeraf deselve seggeren huere verclaeren deden in alsulker manieren als de gescriften vander selver vutspraken ende verclarene dat int lange hebben begrepen, boven allen denwelken de voers. partien nochtans, omme derselver questien ende geschillen wille, tot twee reysen dingtalich syn geworden voere de Wethouderen der stad van Antwerpen, die zekere vonnissen daeraf gegeven ende gewyst hebben ende daeraf dleste vonnisse gegeven wart opten XXIX^en^ dach van Aprille in dit jegewoerdige jaer van LXIX by Willeme van Doerne die men heet van Sompeken ende gevolge van sinen medegesellen, dwelc ten slote begrepen heeft dat de voers. partien versamenen souden huere arbiters die tanderen tiden met hueren gescillen gemoeyt syn geweest, ende voere hen opdoen huere gescillen, ende, die gehoort, deselve partien verliken, opdat zy consten, ende en consten zy des nyet gedoen, soe souden zy huere gescillen brengen biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, ende oft ennige vanden selven seggers oft arbiters aflivich worden ware, soe souden partien inde stede van dien aflivigen andere inde stede nemen, etc., ende al eest soe dat, navolgende denselven vonnisse, den voers. seggeren, soeverre die noch leven, met brieven der stad van Antwerpen voers. gescreven ende bevolen is geweest de voers. partien te verlikene ende te beslichtene, etc., Soe hebben de viere seggers vanden vive seggers voerscreven hen des nochtans geweygert te doene, seggende dat Michiel van Barkelaer, die de vyfste segger was, aflivich is geworden, ende dat zy by hueren lesten verclarene alnoch gedaen hebben ende afgegaen syn der macht die zy inde principale vutsprake behielden, mids

denwelken de viere seggeren voers. die noch leven de heyssche ende gebreke vanden partien voerscreven ende elcx verantwoorden daerop gedaen, gebracht hebben biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, omme by hen huere verclaeren daerop gedaen te wordene na de gelegenheit vander saken, etc., Ende na dat de voers. partien hen des inde Heeren voers. gekeert ende gesubmitteert hebben, na vutwisen der submissien op ghisteren daeraf gemaect ende gepasseert, ende na dat deselve Heeren de questien ende gescillen voers. by beyden voers. partien overgegeven wel int lange gevisiteert hadden, ende daerop raed ende advys genomen metten viere seggeren voers., ende op al ripelic gelet ende gedelibereert, Soe hebben deselve Heeren huer arbitrale sentencie ende vutsprake gedaen ende vutgesproken inder manieren hierna verclaert:

Te wetene is, inden yersten, als van dat Peter Craenbout begheert een verclaeren te hebben vanden sesse viertelen rox die hy, na vutwisen vander vutspraken, tsinen laste ende vanden halse nemen soude Janne van Couwenberge ende sinen wive, ende setten daeraf vaste ende cautie Gielise vanden Vliete ende zinen wive, etc., Daerop seggen de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voergenoemt dat, want Peter Craenbout voers. daervoere heeft anderhalf buynder lants, dat hy mids dien deselve VI viertelen rox tsinen laste nemen sal, etc.

Item, als vanden XI scellingen groten biden voers. Peteren Craenbout overgegeven, daeraf hy verclaeren begheert te hebbene, etc., Soe seggen de Heeren voergenoemt dat zy daeraf bliven by alsulken verclaeren als de voers. seggers daeraf tanderen tiden gedaen hebben.

Item, op tpunt daer Peter Craenbout voers. heyscht ende begheert verclaeren te hebben wat hy soude moegen heisschen Jan van Barkelaer, syns wyfs vader, oft den sinen, in pachte, in chyse ende in sculden die doen verschenen waren tot dien dage toe, etc., Daerop seggen de Heeren voergenoemt dat, want de seggers voergenoemt bevonden hebben dat Jan van Barkelaer wilen sculdich was Janne van Barkelaer,

sinen neve, ende Janne van Couwenberge ende sinen wive, alsoe wel als Peteren Craenbout ende sinen wive, ende dat de voers. seggers mids dien in huerer vutspraken geseit hebben, soe wes elc van hen daeraf heisscende was, dat dat quite soude syn ende van gheenre weerden tot op dien dach toe, soe sal dat alnoch quite syn ende van gheenre weerden.

Item ende van dat Peter begheert een verclaeren te hebbene van VI buynderen rox die op syn lant te dier tyt gesaeyt was, etc., Daerop seggen de Heeren voergenoemt, want dien rogge gesaeyt was te geliken coste ende in huerer alre mes ende doen daer noch mes inde messie bleef hen allen toebehoerende daer men de evene in saeyen soude, etc., dat daeromme de voers. partien den rogge voers. sculdich waeren af te doen doene te gemeynen coste, ende dien opt velt te deylene ende elc syn deel thuys te vuerene, ende by alsoe dat dat alsoe nyet geschiet en is, soe selen zy dat malcanderen verliken.

Item ende aldaer Peter begheert ende versuect een verclaeren te hebbene, wat pachte, chyse, kueren oft commere vuyt allen den voers. goeden gaen, ende wie se daerop heffen, die hy seeght dat se in duytsprake nyet genoemt en staen, begheerende voort dat zy dien gelyc gelden ende dragen souden, elc syn gedeel daeraf, etc., Daerop seggen de Heeren voergenoemt dat zy daeraf bliven by tgene des duytsprake vanden seggers voerscreven daeraf begrepen heeft.

Item, van dat de voers. Peter noch verclaeren begheert dat eenyegelyc dragen soude de kueren ende laste die op syn goede staen ende den heerenchys, sonder des anders cost oft last, etc., Daerop seggen de Heeren voergenoemt dat zy daeraf bliven by alsulken verclaeren als de voers. seggers daeraf tanderen tiden gedaen hebben.

Item, van dat Peter voers. begheert een verclaeren te hebbene van dat hy ende syn wederpartie voerscreven malcanderen vesticheit doen souden, na vutwissen der vutspraken, seggende dat hy vore de manne van leene den

cost ende last gedragen heeft, etc., Daerop seggen de Heeren voergenoemt dat zy daeraf ooc bliven biden verclarene dat biden seggeren voerscreven voertiden daeraf gedaen is, etc.

Item ende als vanden XVII Mottoenen die Peter Craenbout ende syn wyf heisschen opte geheel goede, etc., Daerop seggen de Heeren voergenoemt dat men de voers. partien daeraf stelt int recht, ter plaetsen daer dat behoort.

Dese vutsprake ende verclaeren geschiede biden Heeren voergenoemt, opten achtsten dach van Februario int jaer XIIII^c ende negenentsestich, na scriven sHoofs van Cameryck.

PALUDE.

28 Februari 1469.

« Submissie ende arbitrale vuytsprake » in een geschil tusschen de erfgenamen van Gielis van der Biest.

Alsoe zeker questien ende geschillen wtstaende waren tusschen Marien Boemaerts, weduwe wilen Gielys vander Biest, ter eenre zyden, Peter de Deckere, vore hem selven ende inden name van Katlinen vander Biest, zynen wive, Willeme de Cammer, Peter vander Biest, Peter Colcman ende Jan van Dorenhoven met hueren medeplegers, als erfgenamen van den voirs. Gielyse vander Biest, ter andere, toecomende om der goeden wille ende versterffenissen gebleven achter de doot van den voirs. Gielyse vander Biest wilen, van welken geschillen zy hen aen allen zyden gekeert ende gesubmittert hebben in Jacope, Jan Danckaertssone, ende Laureyse van Ferere, byder voirs. weduwen gecoren, in Janne Vorsselman ende Jacope de Cock, byden voirs. erfgenamen gecoren, ende in Adriane Gheerts, byden voirs. partyen gemeynlic gecoren, na inhout der submissien die daeraf is, welke vyf goede mannen, yerst ripelic opte voirs. geschillen gelet hebbende, met goeder deliberacien huer wtsprake eendrachtelic daeraf gedaen hebben inder manieren hierna bescreven :

Inden iersten, seggen de voirs. vyf goede mannen arbyters vore huer wtsprake, dat de voirs. Marie hebben sal huer tocht ende bylevinge, huer lyf lanc, aen een huys metten plaetsen ende toebehoerten gestaen inde Meere opten hoeck vander Ouder Vesten, daer de voirs. Gielys wtsterf, gelyc zy dat nu besittende is, ende met alsulken commere ende laste van reparacien als een tochtersse schuldich is te geldene ende te houdene, behoudelic dat na huer doot gaen sal daert schuldich is te gaene.

Item noch sal de voirs. Marie hebben XXVIII ℔ grote Brabants eens, die huer de voirs. erfgenamen wtreyken ende betalen selen tusschen ditte ende Sinte Jansdach in midzomere naestcomende, ende oft zy dat bynnen den voirs. tyde niet en daden, soe sullen de voirs. erfgenamen alsdan der voirs. Marien besorgen ende daervore bewyzen II ℔ grote erflic op goede zeker pande, bynnen der stad ende vryheit van Antwerpen gelegen, met Scepenenbrieven van Antwerpen, die ter quytingen sullen staen na der stad recht van Antwerpen.

Item, de voirs. erfgenamen sullen tsamen hebben ende behouden alle alsulken partcheelen van goeden als hierna volgen, in den iersten, een nyeu huys met zynre toebehoerten dat Gielys vander Biest met zynen wive in geheelen bedde tanderen tyden getymmert ende geset heeft optes voirs. Gielys gront, gestaen ende gelegen in dOude Veste, tusschen Peters sDeckers erve, aen deen zyde, ende de voirs. huysinge daer de voirs. Marie huer tocht aen heeft metten hove, aen dander zyde.

Item noch sullen de voirs. erfgenamen hebben ende behouden een stuc lants metten gronde, geheeten *den Ypere*, gelegen te Doerne, na inhout der brieve die daeraf zyn.

Item noch sullen zy hebben een strepken lants gelegen te Doerne aen de hoeve die den voirs. Gielyse toe te behoren plach.

Item nog een streepken lants gelegen in dOude Veste

achter des voirs. Gielys nyeu huys was, dat den erfgenamen voirs. boven aengescheiden is.

Item noch sullen de voirs. erfgenamen hebben X scellinge grote erflic die men heffende is op zeker pande geheeten *Boshoven Veken*, gelegen te Doerne, na inhout der brieve.

Item, alse vanden II zisteren rox lyftochtrenten die de voirs. Gielys voertyden met gemeynen penningen in geheelen bedde gecocht oft gequyt heeft jegens de natuerlike kyndere wilen Bouwens vander Biest, Daeraf seggen de voirs. arbyters, dat die den erfgenamen bliven selen ende der weduwen gheen verlikenisse oft rastoer daeraf doen.

Item, alse vanden XX scellingen groten lyftochten die de voirs. Gielys tot zynen live ende Marien, zyns wyfs, live gecocht soude hebben, na inhouden der houweliker vorwaerden, item vanden goeden te Putte ende te Beerendrecht gelegen, ende van VI moedeken rox erflic die Gielys in heelen bedde van hueren goeden vercocht heeft oft laten quyten, ende van alsulken XXX scellingen groten erflic als Gielys der voirs. Marien in zynen testamente gemaect heeft, Daeraf seggen de voirs. arbyters, dat de voirs. erfgenamen ongehouden sullen syn tallen dagen der voirs. weduwen oft hueren erfgenamen eenich restitucie daeraf te doene, des sullen de voirs. erfgenamen thueren laste hebben ende behouden alsulken II ℔ groten erflic als Gielys vander Biest in zynen testamente gegeven ende gemaect heeft der kercken van Doerne tot eenre vroemissen ende jaergethyden behoef, na inhout eens instruments, ende die jaerlix ende erflic betalen te Doerne oft eldere daer de misse ende jaergetyden geleyt mochten worden, sonder commer, cost, last oft schade vander voirs. weduwen ende hueren nacomelingen, ende huer ende huer goede ende nacomelingen daeraf ongelast ende ongemoeyt houden, ende die bewysen op sulke pande dat de weduwe ende huer goede ende nacomelingen daeraf ongemoeyt moegen bliven.

Ende hiermede seggen de voirs. vyf goede mannen arbyters de voirs. partyen aen beyden zyden wel ende wittelic

vereenicht, veraccordeert ende gesleten van allen den punten ende gebreken voirgenoemt, ende dat zy ende elc van hen die onderhouden, navolgen ende volvoeren sullen, ende oic deen den anderen Scepenenbrieve van quytancien verliden, opte peyne van hondert gouden Croenen te verbuerene vanden genen die daerjegens dade, deen derdendeel daeraf tot behoef van onsen Genedighen Heere, dander der fabriken tOnser Vrouwen ende tderde derdendeel dengenen die tseggen van weerden hielde, ende nochtan soude de voirs. wtsprake altyt in machten moten bliven.

Ende oft in eenigen punten der voirs. wtspraken namaels eenige duysterheit oft verscheiden verstennisse gebuerde, daeraf houden de voirs. vyf personen huer interpretacie ende verclaren te henwaert, om dat by hen gedoempt ende gemodereert te wordene alsoe hen dat goetduncken sal na gelegentheit behorende, dwelc verclaeren de voirs. partyen oic sullen alsoe onderhouden, opte peyne voirs.

Deze wtsprake was gedaen ende wtgesproken byden vyf seggeren voirs. anno LXIX, opten lesten dach van Februario, in presencien Willems van Rythoven ende Aerts van Gheele die men heet Wynricx, Scepenen, ten bywezen vanden partien voirs., die de voirs. wtsprake terstont approbeerden ende metter selver te vreden waren, begeerende deselve wtsprake in der stad register gestelt te wordene, ter eeuweger memorien.

BUEKELER.

Inzage genomen, namens Heer Jan van Berchem, van zekere bescheeden berustende in de abdij van St-Michiels, die zijne belangen raakten.

Alsoe, opten dach van huden, voir Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt, in harer raidcameren vergadert zynde, voer oeghen bracht es gheweest een grote viercantte laeye, dairinne waren de vive nabescreven brieven, aengaende eensdeels minen Heere Her Janne van Berchem, Riddere, Burgermeester op dese tyt, ende eensdeels wilen Vrouwe Sapiencien van Bigaerden erfgenamen, die wittich wyf was wilen Her

Willems van Berchem, ouder- vader des voirs. Heeren Jans, welke brieve, die over langen tyt inden goidshuyse ende onder den Abd van Sinte Michiels gestaen ende gestelt zyn geweest, ter selver partien behoef, byden voirs. Heeren aldaer gevisiteert ende oversien waren, ter eernstigher begheerten Heeren Jans van Berchem voirs., ende want Rutgheer de Hoege, aldair jegewoerdich zynde, deselve brieve ende laeye weder van myns Heeren des Abds weghen voirs. begheerde te hebbene, Soe warden de voirs. vive brieven, gans gheve ende geheel zynde, metter laeyen denselven Rutgheer, by consente Heeren Jans van Berchem voirs., aldan wederom gegeven, om die weder inden goidshuyse ende onder minen Heere den Abd voirs. geset ende gestelt te wordene, tot behoef der voirs. partien, ende voirt byden voirs. Heeren ende ten versoeke Heeren Jans voirs. bevolen dat men deselve brieven specificeren soude, waeraf zy mencie maecten, midsgaders hueren daten etc., ende dat stellen in der stad register ter eeuwiger memorien ende tot behoef vanden ghenen die dairinne gerecht zyn, oft in toecomender tyt eenichsins gerecht mochten worden, welke brieve hierna bescreven de voirs. Heere de Abd naderhant kende onder ende vanden voirs. Rutgheeren ontfangen hebbende.

Hierna volgen de specificacie ende dbegryp der voirs. V brieven inder voirs. laeyen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. yerst gevisiteert zynde ende den voirs. Rutgheeren overgegeven, als voirs. is.

Inden yersten, eenen Scepenenbrief van Bruessel, in Latine gescreven, dair wilen Her Jan vander Aa, Heere van Gruythuysen ende van Grymbergen, wilen Henricke Keerle ghelooft heeft van X ℔ groten outs der munten sConincx van Vrancrycke, bezeghelt metten zegelen wilen Willems, sone wilen Henrix geheeten Hertewyck, ende Henricx vanden Coudenberghe geheeten Rolibuch, Scepenen tot Bruessel, van daten M CCC LXXX, II dage in Junio.

Aldus geteekent : ARNOLDUS DE EYCKE.

Item noch I brief, in Duytssche, dair wilen Heere Jan

vander Aa, Heere vanden Gruythuise ende van Grymberghen, vercocht heeft X ℔ ouder grote Tournoys Henricke Keerle, Wouterssone, van daten tot Bruessel IIª Junii anno M CCC LXXX, bezegelt metten zegelen Vrou Johannen, Hertoghynne van Luccemborch, van Lothryck, van Brabant ende van Limborch, Mercgrevinne des Heilicx Rycx, Heeren Jans van Bouchout, Borchgreve van Bruessel, Jans van Calsteren, Ridder, Gheeryts van Berghen, Costins van Ranst, Florens van Bigaerden, Gheerit van Musen ende Gheerits van Staedbroeck ende des voirs. Heeren Jans vander Aa.

Item noch eenen brief van Vrou Johanna voirs., dair Henrick Keerl, Wouterssoen, opten commer vanden X ℔ ouder groten voirs., begheerde Heeren Willem van Berchem, Riddere, ende Vrouwen Sapiencien, sinen wive, ende den lanxtlevenden van hen beiden, ende opdroech in tochten te houdene, bezegelt met haren zegele ende oic metten zegelen Heeren Jans Heere van Rotselaer, Erfdrossaet van Brabant ende Voecht van Tricht, Jans Heere van Bourgenael, Jans van Ophem, Ridder, doen ter tyt Amman van Bruessel, Nicolaes Canre, Florens van Bigaerden, Walravens vanden Berghe ende Loeuys Merte, van daten tot Bruessel XIII dage in Meye M CCC LXXXIIII.

Item, eenen Scepenenbrief van Bruessel, bezegelt metten zegelen Wouters van Cariloe ende Reyniers Moers, Scepenen te dier tyt tot Bruessel, gegeven int jaer M CCCC ende II, XV Januarii, dair Wouter Kerle, Henricxsone, opdroech met vertidene Willeme van Berchem, Heere Willems soen, Ridders, alle trecht dat hy hadde inde waerscap den voirs. wilen Henricke Kerle, sinen vader, by wilen Heeren Janne vander Aa, Heere van Gruythuisen ende van Grymbergen, met brieven der Scepenen van Bruessel, tanderen tiden gelooft van X ℔ groten out Tournoyse der munten sConincx van Vrancrycke.

Item, eenen Scepenenbrief van Bruessel, metten zegelen der voirs. Scepenen bezegelt, van daten M CCCC ende III, XIII dage in Meye, dair Henric ende Gielis Kerle, sonen Henricx, opgedragen hebben met vertidene Her Florens

Heere van Bigarden, Riddere, tot behoef Willems van Berchem, sone Her Willems van Berchem, Ridders, alle trecht dat zy, Henrick ende Gielys, hadden in een zeker waerscap den voirs. wilen Henricke Keerle, hueren vader, by wilen Her Janne vander Aa, Heere van Gruythuise ende van Grymbergen, met Scepenenbrieven van Bruessel, tanderen tiden ghelooft, van X ℔ ouder groten Tournoyse der munten sConincx van Vrancrycke.

20 Februari 1469.

« Submissie » in een geschil tusschen de erfgenamen van Wouter Bacx.

Cornelis Gheens, viscoopere, voer hem selven ende inden name van Ghysbrechte Gheens, sinen wettigen sone, daer moeder af was Lysbeth Bacx, natuerlike dochter Her Wouter Bacx wilen, dien hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, in deen partie, Katline, ooc des voers. Her Wouter Bacx dochter, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, voer haer selven, Jan ende Cornelis, huer wettige sonen, daer vader af was Adriaen, Cornelis Alaertssoens sone, ende Alyt Alaerts, huer dochter, met Janne de Gruyter, garreelmaker, hueren wettigen man ende momboere, ende Cornelis vanden Steene, huer swager, voer hem selven ende inden name van Lysbetten Alaerts, sinen wettigen wive, oec der voers. Katlinen Bacx dochter, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, tsamen in dander partie, bekenden ende verliden' onderlinge, alse van allen alsulken questien ende gescillen als zy onderlinge vutstaende moegen hebben, toecomende ende spruytende vanden goeden die bleven ende verstorven zyn vanden voers. Her Wouteren Back wilen ende ooc van Yden Nokerboems, der voers. Katlinen ende Lysbetten Bacx moeder was, dat zy hen daeraf geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in IIII goede manne, te wetene, in Jacope Danckaertssen ende in Janne Bouwens, biden voers. Cornelise Gheens voer hem ende inden name van sinen voerscreven sone gecoren, ende in Wouteren Back ende Janne Pieterssen die men heet Spernagel, bider voers. Katlinen Bacx ende hueren kinderen ende swagers

gecoren, ende hebben geloeft in goeden trouwen, te beyden siden, goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle tghene dat biden voers. IIII goede mannen ende seggers eendrachtelic vutgesproken ende gepronunciert sal worden, opte peyne van XXXV Cronen te verbueren vanden ghenen die de contrarie daeraf dede, te wetene, deen helft daeraf onsen Genadighen Heere den Hertoge van Brabant, ende dander helft der fabriken tOnser Vrouwen, ende nochtans tselve seggen altyt in syne macht, cracht ende weerden te blivene, ende hiervoere soe hebben de voers. partien, te beyden zyden, verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen mogen, die zy nu hebben ende noch vercrigen selen, sonder argelist. Gedaen anno LXIX, XX dage in Februario, voere Gielise Mennens ende Aerde van Gheele die men heet Wynricx, Scepenen tAntwerpen.

20 Februari 1469.

« Arbritrale vuytsprake » in voorgaande zaak.

Achtervolgende der submissien voerscreven, soe hebben de voers. IIII seggers eendrachtelic, voer de Scepenen voerscreven, ten voers. dage, huer vutsprake gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voers. Cornelis Gheens ende Ghysbrecht, syn sone, hebben selen de twee derdendeele van eenen huyse met alle sinen toebehoerten, gestaen tAntwerpen inde Kerchofstrate, daer Yde Nokerboems ute gestorven is, te wetene, de voers. Cornelis Gheens deen derdendeel, ende de voers. Ghysbrecht, syn sone, dander derdendeel, ende dat de voers. Katline Bacx ende huer kindere hebben selen tderde derdendeel vanden selven huyse metten toebehoerten voerscreven, behoudelic dien dat de voers. Cornelis Gheens ende syn sone der voergenoemden Katlinen Bacx ende hueren kinderen selen moeten vutreyken ende betalen, vut hueren II derdendeelen van den huyse voerscreven, XX scellinge grote tsjaers erflikere renten, die verschinen selen jaerlix, half tSinte Jansmisse ende half te Kersmisse, ende dat deselve Katline Bacx daerane huer tocht ende bilevinge hebben sal huer leefdage lanc, sonder die te moegen vercoepen, belasten oft

beswaeren in gheenre manieren, ende dat men die na derselver Katlinen Bacx doot sal moegen quiten na der stadt recht van Antwerpen, ende dat alle den chys ende commer die vuten voers. huyse gaende is ende ooc alle den cost oft last die daerop comen mochte van ennigen personen, wiet waere, de voers. Cornelis daeraf altyt gelden ende dragen sal deen derdendeel, item de voers. Ghysbrecht, syn sone, dander derdendeel, ende de voers. Katline Bacx met hueren kinderen tderde derdendeel. Voort seggen de voers. seggers dat de voers. Cornelis Gheens ende Ghysbrecht, syn sone, van hueren gedeele vanden goeden voerscreven selen moeten vutreyken ende betalen der voergenoemden Katlinen Bacx IIII ℔ grote Brabans eens, ende dat alsulken testament als Her Wouter Bacx ende Yde Nokerboems voers. gesamenderhant gemaict ende geordinert hebben, ende ooc alsulken testament als deselve Yde in hueren utersten wille begheert heeft, in anderen punten die boven nyet verclaert en staen, bliven selen in huerer macht crachte ende virtuten.

Ende waert dat hieraf namaels ennige duysterheyt, gescil oft ongelike verstantenisse geviele, daeraf houden de voers. seggers huer interpretacie ende verclaeren te henwaerts.

PALUDE.

10 Maart 1469.

« Arbitrale vuytsprake » in een geschil tusschen de echtelieden Palm en Jan van Riemen.

Alsoe zekere questien ende geschillen vutstaende zyn geweest tusschen Tielmanne Palm, voere hem selven ende inden name van Lysbetten van Putte, sinen wettigen wive, ter eenre ziden, ende Janne van Riemen die men heet van Mechelen, ter andere, toecomende van zekeren mishandelingen ende woerden wille die de voers. Jan ten voers. Tielmanne ende sinen wive waert geseyt, voertgekeert ende gedaen heeft, van welken questien ende geschillen hen de voers. partien geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben, te wetene, in Heeren Willeme van Liere, Riddere, Meester Willeme vander Heyden, Heinricke vanden Werve ende Walravene Drake, ende

voert geloeft te houdene goet, vaste, gestentich ende van weerden tallen dagen alle tgene dat biden voers. viere goede mannen daeraf gepronunciert ende vutgesproken soude worden, op eene zekere peyne, gelyc de submisse daeraf voere Scepenen van Antwerpen gepassert dat volcomelikere int lange heeft begrepen, Soe hebben de voers. viere goede manne, na dat zy de gelegentheyt vander zaken ende alle besceyt daeraf volcomelic ende al gehoort ende verstaen hadden, huer vutsprake ende sententie arbitrael daeraf gedaen ende vutgesproken inder manieren hierna verclaert :

Te weten is, inden iersten, dat de voers. Jan van Riemen, in presencien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, den voers. Thielmanne ende sinen wive vergheffenisse bidden sal van alsulker mishandelingen ende woerden als hy tot henwaert voortgekeert, misdaen ende geseit mach hebben, ende dat hy denselven Thielmanne ende sinen wive, op in Sondage naestcomende, omtrent tusschen den thien ende elve uren voere der noenen, hen beyden, staende in *Spaengien* voere huer dore, insgelycx vergheffenisse bidden sal, gelyc voers. is, in presentien vanden vier seggers voerscreven ofte den meesten deel van hen.

Item, dat de voers. Jan van Riemen, den voers. Thielmanne ende sinen wive ter eeren ende beternissen, doen sal een pelgrimage tSinte Joes, ende die porren tusschen dit ende Beloken Paesschen naestcomende, ende die pelgrimage gedaen ende weder thuys comen synde, soe sal deselve Jan, bynnen sesse weken daerna, moeten porren ende doen een pelgrimage tSinte Mathys, te Tryere, ende sal bethoen brengen van beyden pelgrimagien voerscreven, ende zweeren oec ten Heiligen, opdats de voers. Thielman begheert, dat hy deselve twee pelgrimagien omme der voers. mesdaet ende saken wille gedaen heeft ende nergens omme el.

Voerdane sal de voers. Jan gheven, ter eeren ende beternessen, negene ponde was, te wetene, de sesse ponde daeraf Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, ende dander drie ponde den outare van Sinte Jorysgulde vanden Ouden Voetboge inder selver kerken, tusschen dit ende Palmsondach naestcomende.

Voert meer soe sal de voers. Jan van Riemen oervrede doen, alsoe dat na de hooge heerlicheyt ons Genedichs Heeren ende na der stadt rechte van Antwerpen behoort, den voers. Thielmanne ende sinen wive ende huerer beyder vrienden ende magen, in alsulker manieren als men oervrede gewoenlic is te doene, welken oervrede de voers. Jan van Riemen dede in presencien vanden Heeren, ten dage nabescreven, doen dese vutsprake geschiede.

Item, dat oec de voers. Jan van Riemen gheenrehande afdragende woorde ten voers. Thielmanne oft sinen wive waert oft oec op hueren wine spreken en sal in gheenre manieren, opte peyne van XXIIII gouden Croonen te verbuerene telken male dat geschiede, deen helft daeraf onsen Genedighen Heere den Hertoge van Brabant, item tvierendeel Onser Liever Vrouwenkerke voerscreven, ende tvierde vierendeel den voers. Thielmanne ende sinen wive.

Seggen voert de voers. goede manne dat de voers. Jan van Riemen sal zweeren ten Heiligen dat hy nemmermeer comen en sal bynnen den huyse oft tavernen daer de voers. Thielman oft syn huysvrouwe in woenen, het en zy by huerer beyder consente ende wille, maer dies en selen de voers. Thielman oft zyn wyf hierinne gheen consent moegen dragen bynnen jaers, opte peyne van XX gouden Ryders te verbueren, deen helft daeraf onsen Genadighen Heere den Hertoge voerscreven, ende dander helft Onser Liever Vrouwenkerke voers.

Ende waert dat de voers. Jan van Riemen in eenich vanden voers. punten de contrarie dede ende de voers. Thielman ende syn wyf hen des becroenden, soe souden zy dat moegen bethoenen alsoe wel met eerbaeren vrouwenpersonen als met mannepersonen, omme wtgericht te wordene alsoe dat na der vutspraken voerscreven ende voert na gelegentheyt vander zaken behoeren soude.

Dit was aldus byden voers. vier goeden mannen gedaen ende vutgesproken, in presencien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, opten thiensten dach van Meerte int jaer Ons Heeren M CCCC ende negenentsestich, na costume van scrivene sHoifs van Camerike.

Palude.

22 Meert 1469.

Bescheeden rakende het geschil tusschen Willem en Antoon de Moelnere, en de testamentuitvoerders van wijlen hunnen vader Lenaard de Moelnere, in naam van zijnen anderen zoon Jan.

Opten XXII^en^ dach van Meerte XIIII^c^ LXIX jaere, na coustume van scrivene sHoefs van Camerike, soe warden, ten bevele vanden Heeren ende ten versueke van Janne van Woelputte den ouden ende van Clause Boydens, alse testamentuers ende executeurs van wilen Lenaerde de Moelneere, ende oic alse regeerders van wilen Janne, desselfs Lenaerts wettich zone, gestelt in dit register de gescriften hierna volgende :

Ego, frater Arnoldus de Insula, in sacra pagina Professor, Prior fratrum ordinis Fratrum Beatissime Dei Genitricis Marie de Monte Carmeli conventus Tholoze, assero, presencium tenore, Johannem Molinerii, filium Leonardi Molinerii, nacionis Almanie et loci Antwerpiensis, obisse Tholoze anno Domini M° IIII^c°^ LXIII, quo anno pestis sevissima tunc Tholoze vigebat, et moriebatur ipse Johannes de peste seu bossio in domo Johannis de Fan, cui tunc serviebat exequendo officium pistoris, et sepultus honorifice fuit in conventu nostro Fratrum Beate Marie de Monte Carmeli, et de supradictis quoscunque presentem cedulam legentes in verbo veritatis certifico. Et in horum presencium tenorem ego, Prior prenominatus, presentem scripsi manu propria cedulam et signavi in presencia Gileken vander El, Danielis Teutricii et Johannis Ceu, anno Domini IIII^c°^ LXVIII et die nona mensis Marcii.

DE INSULA.
Ita est.

Circumspectis et Nobilibus Viris et amicis Magistris Scabinis ville Antorbiencis.

Lune, decima nona mensis Junii, anno ab Incarnatione Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono, et infra horam vesperorum, ac coram nobilibus et potentibus viris Dominis Sthephano Marronis, Hugone Boyssonis, Jacobo Gebelin, Guilhermo Pagesie, Petro de Monteforti, Petro Pastelli et Ludovico de Burgo, Concapitulariis urbis Tholose, in consistorio seu pretorio domus communis ejusdem urbis ubi negocia ville tractari sunt solita, existentibus, veniens et se presentans Johannes Ansems, ville, ut dixit, *d'Anvers*, patrie Alamanie, quasdam exhibuit et presentavit missorias clausas litteras in papiro scriptas, quodam sigillo cere viridis in sui clausura sigillatas, in quo sigillo et illius medio erat forma turris cum nonnullis armis ab utroque latere formatis, quod dicebat ipse presentans fore sigillum dicte ville *d'Anvers*, simul cum quibusdam aliis litteris patentibus papireis, in pede illarum seu albo quodam sigillo cere rubee sigillatis, horum qui sequitur tenorum :

A Honnourables et Saiges noz très Chiers Seigneurs et bons amis les Gouverneurs et Justiciers de la ville de Tholouze-le-Galharde,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, prestz à voz plaisirs.

Palude.

Honnourables et Saiges noz très Chierz Seigneurs et bons amis, Nous noz recommandons à vous tant et le plus que povons. Et vous plaise savoir que certain différent par devant nous est meu entre Guilhame et Anthoine sMoelneeren, frères, filz légitimes de feu Lenart sMoelneeren, noz inhabitans bourgois, d'une part, et les testamentuers et executeurs d'icellui feu Lenaert, pour eulx et ou nom de Jehan de Moelneere, aussi filz légitisme d'icellui feu Lenaert, d'autre, à cause de la succession des biens demourez après le trespas du dit Lenaert, lesquelz biens les ditz Guilhame et Anthoine dient à eulx devoir compéter et appartenir et à nul autre, pour ce qu'ilz offrent à faire apparoir souffisamment, soubz seel auctenticque,

que le dit Jehan de Moelneere, leur frère, soit trespassé et enseveli en la ville de Tholouze, comme ils dient assez apparoir par une lettre à nous présentée soubz le seel du Prieur des Carmes du dit lieu, dont Jehan Ansems, porteur de cestes, nostre messagier juré en ceste partie, vous fera ostencion. Et pour che, Honnourables et Saiges noz très Chiers Seigneurs et bons amis, nous, qui n'avons congnoissance du dit seel, ne savons de vray par aucun tesmoingnaige ou certificacion souffisante se le dit Jehan de Moelneere soit trespassé et enseveli en la dicte ville de Tholouze, ou non, combien que aucunes personnes y demourrans en sacent à parler, si vous prions bien affectueusement qu'il vous plaise mander par devant vous telles personnes que le dit porteur de cestes vous nommera ou fera nommer, et les examiner par serment s'il leur souvient que le dit Jehan de Moelneere est trespassé et enseveli, ou non, au dit lieu ou autre part, et de ce qu'ilz déposeront, baillier au dit porteur certifficacion en fourme deue, soubz le seel auctentique de la dicte ville, à ses despens raisonnables, affin que nous, de ce véritablement et souffisamment infourmez, povons faire et administrer aux parties droit et raison, comme ou cas verrons appartenir. Honnourables et Saiges noz très Chiers Seigneurs et bons amis, en ce vous voz veullez exhiber comme en vous de faire avons parfaite confidence. Nostre Seigneur Dieux soit garde de vous. Escript soubz le seel aux causes de ceste ville d'Anvers, le IXe jour de May l'an LXIX.

Ego, frater Arnoldus de Insula, in sacra pagina Professor, Prior fratrum ordinis Fratrum Beatissime Dei Genitricis Marie de Monte Carmeli conventus Tholoze, assero, presencium tenore, Johannem Molinerii, filium Leonardi Molinerii, nacionis Alamanie et loci Antwerpiensis, obiisse Tholose anno Domini M° IIII^c° LXIII°, quo anno pestis sevissima tunc Tholoze vigebat, et moriebatur ipse Johannes de peste seu bossio in domo Johannis de Fan, cui tunc serviebat exequendo officium pistorum, et sepultus honorifice fuit in conventu nostro Fratrum Beate Marie de Monte Carmeli, et de supradictis quoscunque presentem cedulam legentes in verbo veritatis certifico. Et in horum presencium tenorem ego, Prior prenominatus, presentem scripsi manu propria cedulam et signavi in presencia

Gileti vander El, Danielis Teutrici et Johannis Ceu, anno Domini M° IIII^c° LXVIII° et die nona mensis Marcii.

DE INSULA. Ita est.

Petens et humillime supplicans et requirens super contentis in illis expediri et certificatoriam de presentacione et contentorum in litteris expedicione sibi, pro repportando rectoribus rey publice seu majoribus dicte ville d'*Anvers*, concedi et tradi. Qui memorati Domini Concapitularii, receptis dictis, ut decuit, litteris illisque et maxime que clause sub sigillo erant apertis et prelectis, et cunctis tam in data quam sigillo et contentis in illis rimatis, mandarunt michi, Notario infrascripto et eorum scribe, de presentacione et illarum receptione ac inde agendis et appunctandis processum fieri et villam d'*Anvers* seu illius rectores seu majores certificari, appunctantes de et super decessu Johannis Molinerii in ipsis litteris nominati et ejus ecclesiastica sepultura ac aliis contentis in eisdem inquiri, depputando ad hoc ex ipsis dominis Dominum Stephanum Marronis, in legibus Licenciatum.

Martis autem, vicesima ejusdem mensis Junii, memoratus Marronis, Concapitularius et commissarius, personaliter una mecum notario ad conventum Fratrum Carmelitarum se transportans, diligenter de fratre Arnoldo de Insula, Priore dicti conventus, in litteris testimonialibus nominato, se informavit, tandem quod, habita ejus presencia, eundem, virtute dicte sue commissionis ac virtute juramenti per eundem de Insula supra pectus more religiosorum prestiti, interrogavit si erat prior dicti conventus aut ne, et quo nomine et cognomine vocabatur. Qui dixit et respondit quod erat prior dicti conventus et per plures annos prior fuerat, et ejus nomen proprium et cognomen erat Arnoldus de Insula. Interrogatus si cognoscebat, tempore quo in humanis vivebat, quendam Almanum de nomine Johannem Molinerii, dixit prima facie non recordari. Interrogatus super littera et sigillo litterarum patencium illis perprius sibi exhibitis, dixit quod illas manu sua propria, ut prior, scripserat, et sigillo quo utuntur et soliti sunt uti priores conventus Carmelitarum Tholoze, illas sigillaverat. Interrogatus si cognoscebat, tempore quo vivebat,

Johannem Molinerii in ipsis litteris nominatum, dixit quod ejus noticiam non habuerat, dixit tamen fore verum quod, cum anno et tempore in ipsis litteris expressatis pestis epidimie in Tholosa vigeret, inter alios decessit quidam, ut dicebatur publice, Alamanus, pistor seu pancosserius et famulus Johannis de Fan, pancosserii Tholoze, et ville d'*Anvers*, patrie Alamanie, oriundus, habens patrem de nomine Leonardum Molinerii, ejusdem ville habitatorem, qui fuit sepultus et ecclesiastice sepulture traditus in ecclesia ipsius conventus et ante capellam beati Honorati, in qua pistores seu pancosserii Tholose consueverunt tenere eorum confratriam. Aliter nec alias de contentis in litteris predictis dixit se nescire deponere, sed ad relationem nonnullorum noticiam et originem dicti quondam Molinerii habencium, dictam litteram testificatoriam scripserat. Plura non dixit.

Et ibidem uno instanti fuit interrogatus per eundem Dominum Commissarium, tam super contentis in litteris clausis quam litteris patentibus, Reverendus Magister Ramundus Galhardus de Ruppe, Magister in sacra pagina et frater seu religiosus ejusdem conventus. Qui dixit, virtute juramenti supra pectus prestiti, tantum de contentis in illis scire, quod sigillo quo priores ipsius conventus uti solent, dicte littere erant in earum pede sigillate, et illud erat verum sigillum, et littere ipse fuerant scripte manu propria religiosi fratris Arnoldi de Insula, Prioris dicti conventus. Plura non dixit.

Mercurii vero, vicesima prima ejusdem mensis Junii, memoratus commissarius, ejus commissionem continuando, ad examinationem nonnullorum testium infrascriptorum processit, ut sigillatim sequitur :

Girardus Bomine, pellisserius et habitator Tholoze, oriundus tamen loci *de Braban* diocesis *de Liége*, etatis viginti octo annorum seu circa, juratus de veritate dicenda de et super contentis in dictis litteris que sub sigillo clause existebant, qui deposuit Tholoze, die vicesima mensis Junii anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono, et primo dixit verum esse quod tredecim anni poterant esse decursi quod ipse testis loquens continuam moram fecit in Tholoza, et per

ipsum tempus noticiam cujusdam Alamani, pistoris seu pancosserii, pro famulo commorantis cum quodam pistore Tholoze de nomine *le Ligeoys,* ubi per decennium et ultra pro famulo degit, habuit, et cum eodem diversis et multiplicatis vicibus bibit et comedit, et se reputabat ipse Alamanus oriundum ville d'*Anvers,* dicebatque habere fratres in eadem villa et patrem. Dicens ulterius quod se dicebat nominari proprio nomine et cognomine interdum Johannem Candelerii et interdum Johannem Molinerii, et vulgariter vocabatur *le Mauvays Annequin.* Dicens ulterius quod sex anni erant decursi quod ipse Johannes Molinerii peste epedimie decessit in Tholoza, nullis superstitibus liberis nec uxore, cum uxorem unquam habuisset nec se maritasset, et fuit sepultus in ecclesia conventus Carmelitarum et ante capellam beati Honorati, prout ipse idem testis loquens dici audivit Johanni Amelii, pancosserio Tholoze, et Arnoldo Rosselli, lanternerio, qui in ejus excequiis et funerariis interfuerant. Dicens ulterius quod tres aut quatuor anni erant decursi quod ipse loquens adiverat nundinas singulis annis teneri solitas post festum Penthecostis Domini in villa d'*Anvers,* tandem quod una die quidam sartor ville d'*Anvers* interrogavit ipsum loquentem si sciebat aliquem habitatorem Tholoze qui dictas nundinas adfuisset, et cum ipse loquens responderet se fore habitatorem Tholoze, dictus sartor, cujus nomen et cognomen dixit se ignorare, dixit se habere unum fratrem in Tholoza commorantem et cum dicto *le Ligeoys,* petendo nova de ipso fratre, qui testis loquens respondit quod erat mortuus in Tholoza et sepultus in dicta ecclesia Carmelitarum. Interrogatus si sciebat quod pater dicti Johannis Molinerii vocaretur Leonardus Molinerii, dixit se de contentis in dictis litteris alias nec aliter deponere.

Johannes Amelii, pancosserius Tholoze, oriundus tamen loci *de Brabant* diocesis *de Liége,* etatis quadraginta annorum seu circa, qui deposuit juratus Tholoze, anno et die quibus supra, et primo dixit verum esse quod decem anni poterant esse decursi quod ipse loquens, excercendo officium pancosserii, degit in Tholoza et, pendente ipso tempore, vidit et novit quendam commorantem pro famulo cum quodam *le Ligeoys,* pancosserio, qui famulus erat ydiomatis ville d'*Anvers,*

distantis per unam dietam a villa *de Braban*, cujus occasione et eciam occasione officii pancosserie, ipse loquens ejus noticiam habuit et in ejus comitiva bibit et sepissime rebibit, et sepe eidem dici audivit quod erat oriundus ville d'*Anvers* habebatque patrem et duos fratres in eadem villa d'*Anvers* et vocabatur vulgariter *le Mauvays Annequin*, ejus vero proprium nomen et cognomen dixit se ignorare. Dicens quod quinque vel sex anni possint esse decursi quod peste epedimie mortis persolvit debitum et sepultus extitit in ecclesia Carmelitarum et ante capellam beati Honorati, et ipse loquens unus ex portitoribus funeris extitit. Interrogatus si habuerat uxorem vel liberos, dixit quod nunquam sciverat nec dici audiverat quod fuisset conjugatus nec conjugio subditus. Interrogatus si sciebat aut dici audiverat quod cum dicto *le Ligeoys* aut cum aliquo alio pancosserio Tholoze degisset pro famulo aliquis alius de villa d'*Anvers* preter dictum *Annequin*, dixit quod non. Interrogatus si audiverat dici dicto quondam *Annequin* quod vocaretur nomine proprio Johannes Molinerii, et pater ejusdem Leonardus Molinerii, dixit non recordari. Plura non dixit.

Johannes de Haut alias *le Ligeoys*, pancosserius Tholoze, etatis, ut dixit, quinquaginta annorum et ultra, qui deposuit juratus Tholoze, anno et die quibus supra, et primo dixit quod erat pancosserius Tholoze et, ut pancosserius, tenuerat diversos famulos et inter alios unum qui cum eodem loquente degerat fere per tempus decem vel duodecim annorum, qui se faciebat nominari Johannem Candelerii, vulgariter tamen vocabatur *le Mauvais Annequin*. Dicens quod sibi diversis vicibus dici audiverat quod erat oriundus ville d'*Anvers*, habebat patrem et duos fratres in eadem villa d'*Anvers*, qui famulus decessit in Tholoza morbo epidimie a quinque vel sex annis citra, et fuit sepultus in ecclesia Carmelitarum et ante capellam beati Honorati, prout ipse loquens vidit. Interrogatus si audiverat dici eidem famulo quod ejus nomen proprium et cognomen essent Johannes Molinerii, et ejus pater vocaretur Leonardus Molinerii, dixit quod non. Interrogatus si decesserat ipse famulus relictis liberis et uxore, dixit quod nullos habebat liberos neque uxorem, neque habuerat quod ipse sciret, neque dici audivisset. Interrogatus idem testis loquens, si aliquis

alius qui se diceret dicte ville d'*Anvers* manserat cum eodem teste loquente pro famulo in officio pancosserie preter dictum *Annequin*, dixit quod non recordaretur sibi testi loquenti. Plura non dixit.

Johannes Coucy, boneterius Tholoze, oriundus Nostre-Domine-Dacx, diocesis *du Liége*, etatis, ut dixit, viginti quinque annorum seu circa, qui juratus deposuit Tholoze, anno et die quibus supra, et primo dixit verum esse ipse testis loquens, quod ipse idem loquens, exercendo officium boneterie, continuo degit in Tholoza decem annis, et habuit noticiam Johannis Molinerii, in ipsis litteris nominati et de presenti defuncti, occasione cujus noticie diversis vicibus simul biberunt et comederunt, et perfecte recordatur ipsi loquenti quod, licet vulgari vocabulo vocaretur *le Mauvays Annequin*, ipse Molinerii dixit pluries eidem loquenti quod ejus nomen proprium et cognomen erat Johannes Molinerii, habens patrem et duos fratres in villa d'*Anvers*, cujus erat oriundus, et ulterius dixit recordari quod ipse Molinerii faciebat se nominari ex parte matris Johannem Candelerii, de nomine vero patris dicti Candelerii dixit se nescire. Dixit ulterius quod dictus Molinerii per magnum tempus degerat pro famulo, exercendo officium pancosserie, cum quodam pancosserio vocato *le Ligeoys*, et decesserat ipse Molinerii in Tholoza, fere poterant esse decursi quinque vel sex anni, absque libero vel liberis, cum maritatus non existeret, et sepultus in ecclesia Carmelitarum ante capellam beati Honorati, in cujus funerariis et obsequiis ipse loquens interfuit. Plura non dixit.

Presentis processus et inquisitionis super decessu Johannis Molinerii copia, sub quinque foliis papiri majoris forme, isto presenti computato, contenta, fuit a suo vero originali extracta, et inde per me, Guillermum Petrum de Fraxino, Notarium et scribam Consistorii domus communis Tholoze, collacionata et signo meo publico in fidem premissorum et sequenti signata, G. P. Et ad majorem roboris premissorum veritatem, nos, Capitulum Nobilium regie urbis et suburbii Tholoze, sigillum curie nostre quo utimur ad causas, in presenti copia apponi, et sub illo ipsam copiam claudi et sigillari mandavimus.

A noz très Chiers et Honnourés Seigneurs et amis Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

Les toz vostres Capitoulz de Thoulouze.

TRÈS CHIERS ET HONNOUREZ SEIGNEURS ET AMIS,

Tant que povons nous recommandons à vous. A jour d'uy, date de ces présentes, avons receu certaines voz lettres patentes par Guillame sMoelneeren, porteur d'icelles, à nous présentées, par lesquelles nous requierez vous estre certifié du décès de Jehan sMoelneren, ès dictes lettres nommé. Très Chiers et Honnourez Seigneurs et amis, plaise vous savoir que, au mois de Juing derrièrement passé, receumes unes autres voz lettres clauses sur le dit décès, ensemble une certificatoire du prieur du couvent des Carmes de la présente ville de Thoulouze, par Jehan Dansems, messagier vostre et porteur d'icelles, en vous certifiant que incontinent, veu le contenu d'icelles, députâmes, pour enquirer et faire inquisition, Messire Estienne Marronis, Licencié en loix, capitoul et compaignon nostre, ensemble nostre greffier, lesquelz firent leur inquisition et apprisie. Et pour ce que le dit Jehan Dansems, vostre dit messagier, s'en alla *hospite insalutato*, Girard Bonine, natif de Brabant, pelissier et merchant à présent de Thoulouze, print la charge de vous porter le procès sur le contenu des dictes lettres fait, et, selon qu'il nous a relaté, il le vous envoia par ung merchant seur et homme de bien, et peust de vray que par le présent vous avez le dit procès recouvré et receu, aidant le Saint-Esperit, Très Chiers et Honnourés Seigneurs et amis, que vous donne bonne vie et longue. Escript à Thoulouze, le Xe jour de Novembre.

PALUDE.

6 April 1469.

« Emancipatie » van Jan Vrient.

Inden jare Ons Heeren als men screef M CCCC ende negenentsestich, sesse dage in Aprille vore Paesschen, soe quam inder Hoeger Vierscharen ons Genedichs Heeren tAntwerpen, Jacop

Vrient die men heet Troest, veruwere, ende begeerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Janne Vrient die men heet Troest, zynen wittegen zone, metten rechte wt zynen broede ende plichte te doene, ende van allen zynen schulden, misgrepen ende anderen saken ongelast te blivene, ende, mids dien, bewysde hy hem twee oude grote erflic, jaerlix opten iersten dach van Aprille te heffene op zyn huys metten gronde ende toebehoerten, gestaen byde Melcbrugge, tusschen de roeye, aen deen zyde, ende der Capittelen erve, aen dander zyde, badt ende versocht voert aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hy de Wet daerom manen soude wes recht ware, Daerop, by manissen des voirs. Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse by Meester Willeme vander Heyden, Scepene, ende gevolge van zynen medegesellen Scepenen, oic inder voirs. Vierscharen sittende, den voirs. Janne Vrient wt des voirs. Jacops, zyns vaders, broede ende plichte, na de heerlicheit ons Genedichs Heeren ende den rechte deser zynre stad van Antwerpen, mids der bewysenissen voirs.

BUEKELER.

1 Mei 1470.

Uitspraak van het Magistraat in een geschil tusschen Jan Vorsselman, als voogd der kinderen van Jan van den Putte, ter eene, en Barbara Rogmans, weduwe van Wouter Michiels, met hare kinderen, ter andere zijde.

Alsoe, mids zekeren geschillen wtstaende tusschen Janne Vorsselman, als vrient ende maech, macht ende last hebbende van Janne vanden Putte wilen, wisseleere inder stad alhier, alsoe hy seyde, ter eenre, ende Barbelen Rogmans, weduwe wilen Wouter Michiels, Janne Michiels, hueren zone, ende den momboren vanden anderen drien ombejaerden kynderen desselfs wilen Wouters Michiels, ter ander zyden, vore Borgermeestren, Scepenen ende Raet der stad alhier comen waren partien voirs., seggende de voirs. Jan Vorsselman dat hy, tot

behoef der voirs. weduwen, Jans ende der momboren voirs., inden name vanden voirs. drie kynderen, opten wissel Jans Chermoeys inder stad alhier, in goids tyts, te weten opten XXVII^{ten} dach in Februario lestleden, geset hadde de somme van hondert ende achtenviertich ponde groeten Vleems, om te lossen ende af te quyten alsulken coep als de voirs. wilen Wouter Michiels tanderen tyden gedaen hadde tegens de borgen des voirs. Jans vanden Putte, van eenre hoeven met alle hueren toebehoerten, gelegen tot Cruybeke in Vlaenderen, die den voirs. Janne vanden Putte toe te behoren plach, ende daertoe noch XII ℔ groeten Vleems, oft des van noode meer geweest ware, in welke hoeve de weduwe voirs. in deen helft, ende haer viere kyndere voirs. in dander helft gerecht waren, begeerende uterlic de voirs. Jan Vorsselman, navolgende zekeren appointementen daeraf tanderen tyden by zekeren ons Genedichs Heeren Commissarisen daertoe gecommitteert, gegeven zynde, daeraf hy een acte byden selven Commissarisen gehanteykent thoende ende dede lezen, die dat int lange naerdere verclaerde, dat de weduwe, Jan, haer zone, ende de momboren, inden name als vore, haer hant schuldich waren te lichten ende af te doene vander voirs. hoeven met allen hueren toebehoerten, latende hem die geheel ende al volgen ende ontfangende haer penningen die hy, als vore, tot haren behoef om der aflossingen wille voirs. ende in goids tyts opten voirs. wissel geset hadde, gelyc de voirs. Jan vanden Putte, oft zake oft macht van hem hebbende, dat na wtwysen des voirs. appointements doen mochte, welke somme van penningen de voirs. Jan Chermoy, wisseleer, daer vore oegen zynde, bekende alsoe vanden selven Janne Vorsselman tot behoef als vore ontfangen hebbende; seggende daerop de weduwe ende momboren voirs., insoeverre hen dese zake aenginc ende hen aencleefde, dat zy te vreden waren haer hant vander voirs. hoeven te doene ende harer lieder aengedeelte te laten volgen den voirs. Janne Vorsselman, ende waren wel te vreden dat zy haer penningen opten voirs. wissel geset zynde, na avenant van eenenyegelycx gedeelte dat zy inder voirs. hoeven hadden, aenveerden ende opbueren mochten, presenterende den voirs. appointemente navolghich te zyne; de voirs. Jan Michiels seggende dat hy, boven de voirs. somme van C ende XLVIII ℔ groeten Vleems, noch aende

huysinge vander voirs. hoeven geleyt hadde X ℔ groeten van reparacien, ende daertoe noch XV ℔ groeten aen dikagien, doen tlant daeromtrent ingegaen was inden jare van LXVIII lestleden, begerende daeraf oic restitucie te hebbene ; met meer woerden ende allegacien te beyden zyden daertoe gealligeert, Soe wardt by Borgermeestren, Scepenen ende Raet voirs., tvoirs. appointement ende allet des partyen voirs. hebben willen seggen ende alligeren yerst by hen gevisiteert ende aengehoert zynde, geappointeert ende getermineert, remitterende de sake van geschille ende de partien voirs. vore ons Genedichs Heeren Raet, oft vore de Heeren die Commissarise inder voirs. zaken geweest zyn, mids dien dat tselve appointement by hen van ons Genedichs Heeren wegen geordineert ende wtgesproken is geweest. Actum anno LXX, prima Maii.

BUEKELER.

9 Mei 1470.

« Terminatie » in een geschil tusschen Lucas van der Elst en Damaas Noyts, van Eeckeren.

Alsoe zekere geschille vutstaende waeren tusscen Luycke vander Elst, ter eenre ziden, ende Damase, Jan Noyts sone, van Eekeren, ter andere, omme twee zisteren rox erflic wille die wilen Laureys Mierselman ende Gheerd Boel, ten tide doen zy leefden, te heffene plagen op zekere goede tEekeren inde Biest gelegen, van welken II zisteren rox erflic nu deen zister rox erflic toebehoort Lysbetten, des voers. wilen Laureys dochter, ende dandere zister rox erflic Jacope Boel, seggende de voers. Luyck, dat inden jaere M CCCC ende XXXVII, XII dage in Octobri, een zekere scheydinge ende deylinge gemaect is tusscen hem ende Magrieten vander Elst, synre suster, met Clause Dycstrate, hueren wettigen man ende mombore, ende Lysbetten vander Elst, ooc synre suster, ende dat in dier selver scheydingen ende deylingen de voers. Magriete met hueren voers. man ende mombore, onder dandere, doen geloefde, voere huer ende vore huer nacomelinge,

af te dragene ende jaerlix te betalene ende te geldene de twee zisteren rox erflic voergenoemt, sonder des voers. Luycx stuc lants, houdende XII gemete, gelegen tEekeren in de Biest voers., ende synre nacomelingen cost, last oft scade, ende dat deselve Magriete doen daervoere verbant huer selven ende alle huer goede etc., des hem de voers. Luyck gedroech aen de Scepenenletteren van Antwerpen ten voers. jare ende dage daeraf gemaect, die hy dede lesen, seggende voort dat hy omme des voers. erfrogs wille gemaent ende gemoeyt is geweest, mids dat syn XII gemete voerscreven mede daervoere verbonden staen, ende dat de voers. Damaes der voers. Magrieten goede in al oft in deele hantplichte oft dede hantplichten, daeraf hy denselven Damase custboodde metter eed, concluderende, mids dien, dat deselve Damaes sculdich sal syn hem ende syn XII gemete voers. van den voers. erfrogge costeloos ende scadeloos tontheffene ende dien te betalene, sonder cost oft last vanden voers. Luycke ende synre nacomelingen, na vutwisen der voers. Scepenenletteren, etc. ; daerop de voers. Damaes genouch kende dat hy vander voers. Magrieten goede hantplichte, maer seyde dat hy de voers. Scepenenletteren selve nyet bekent oft verleden en hadde, hopende, mids dien, te gestane na avenant te geldene dat hy goede daeraf gebruycte etc., Soe wart biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen, na dien dat zy de voers. Scepenenbrieve gevisiteert hadden ende elcx bescheit aengehoert, getermineert ende vuytgesproken, dat de voers. Damaes des voers. Luycx XII gemete voers. ende ooc hem ende syn nacomelinge lasteloos ende ongemoeyt houden sal vanden voers. erfrogge, na vutwisen des voers. Scepenenbriefs, behoudelic dien, weet de voerscreven Damaes eenige andere goede die der voers. Magrieten toe te behoeren plagen ende die daerinne sculdich syn mede te contribueerne ende te geldene, dat hy daerop sal moegen volgen, omme hem daerane te verrichtene ende te verhalene alsoe hy sal meynen te wynnen. Dit was aldus gedaen ende vutgesproken biden Heeren voers., int jaer Ons Heeren M CCCC ende tseventich, negen dage in Meye.

PALUDE.

2 Juni 1470.

Borg te stellen door Anthonis Picolet in zijne rechtvordering tegen Willem van der Tanerien.

Opten tweesten dach van Junio anno LXX, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Meester Willeme vander Heyden, Scepene, alsoeverre als Anthonis Picolet op Meester Willeme vander Tanerien recht hebben, geven ende nemen wille, soe sal hy hem stellen goeden vasten borge, bynnen der stad van Antwerpen gegoet ende geerft ende den rechte alhier bedwanclic zynde, daer de voers. Meester Willem tallen dagen mede verwaert mach wesen ende hem aen verhalen mach van tgene des deselve Meester Willem op hem sal moegen wynnen. Present : Claus de Herde, Henric vanden Werve, Jan van Ranst, Willem van Doerne alias van Sompeken ende Aerd van Gheele die men heet Wynricx, Scepenen.

Ten jaere ende dage voerscreven, geloefde ende bleef borge Jacop Danckaerts, barbier, voere den voers. Anthonise Picolet, navolgende den vonnisse voers., maer Anthonis de Villa geloefde den voers. Jacope daeraf scadeloes tontheffene, ende de voers. Anthonis Picolet geloefde hen beyden scadeloes tontheffene. Present : Tichel, Doerne ende Gheele, Scepenen.

PALUDE.

4 Juni 1470.

Verpachting van de stadswaag.

Anno LXX, in Junio, soe verpachte Daneel vander Moelen, als principael pachtere, jegens de stad ende derfgenamen vander wagen tAntwerpen, deselve wage met huerer toebehoerten, drie jaer lanc, elcx jaers omme twee hondert eenentachtentich ponde grote Brabants, verschinende alle jaere, deen helft daeraf int vutgaen vander Sincxenmarct, ende dander helft int vutgaen vander Bamismerct, daeraf dierste marct was de Sincxenmarct anno LXX voers., ende daervoere verbant de voers. Daneel hem selven ende alle

zyn goede etc., ende oft gebrec waere aen hem oft aen zyn goede, soe hebben daervoere geloeft ende zyn borge bleven, Wouter van Hove, Jacop Clieck, Willem vanden Male, Eemont de Keyser ende Harman Wychman, met hen ende met alle hueren goeden dat te voldoene, ende elc van hen een voere al. Present : Herde, Tichelt, Doerne ende Gheele, Scepenen. Anno predicto, IIII dage in Junio.

PALUDE.

10 Juni 1470.

« Emancipatie » van Adriaan Mommaert alias de Cuyper.

Anno LXX, X^a^ Junii, soe quam inder Hoeger Vierschaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Gheerd Mommaert alias de Cuypere, metsere, ende begheerde, na de hoege heerlicheit ons Genadichs Heeren voerscreven ende na den rechte zynre stad van Antwerpen, Adryane Mommaert alias de Cuypere, zinen zone, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, metten rechte vuyt zinen broode ende plichte te doene ende van alle zinen schulden, misgrepen ende anderen zaken ongelast te blivene, overmids dien dat hy denselven zinen zone jaerlix, opten yersten dach van Junio, bewysde te heffene twee oude grote Turnoyse tsjaers erfliker renten op zyn huys metten gronde ende toebehoerten, geheeten *den Dondercloot*, gestaen buyten Sinte Janspoerte opte Steenhouwersveste, opten hoeck vander Ridderstraten, badt ende versochte aen Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet ende Mercgreve etc., aldaer inder Vierscaeren te rechte sittende, dat hy der Wet daeromme manen soude wes recht waere, Daerop, by manissen desselfs Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse by Henricke vanden Werve, Scepene, ende gevolge van zinen medegesellen Scepenen, oic inder selver Vierscaeren sittende, den voers. Adryane vuyt des voers. Gheerds, zyns vaders, broode ende plichte, na de hooge heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte zynre stad van Antwerpen, mids der bewyssenissen voerscreven. Present : omnes Scabini preter Mennens.

PALUDE.

22 Mei 1470.

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Jan van der Noot, van Brussel, ende Cornelis Beyerssone, van Voxdale, rakende de heerlijkheid tot Ossendrecht, hun beiden toebehoorende.

Alsoe vanden geschillen die over langen tyt geresen ende geweest syn tusschen Janne vander Noot, Wouters zone, van Bruessele, in deen partie, ende Cornelis Beyerssone, van Voxdale, in dandere, omme huerer beider heerlicheit wille binnen Ossendrecht ende des daeraen cleeft, daerinne de voers. Cornelis meer gedeels oft rechts meynde te hebbene dan de voers. Jan, deselve partien hen gekeert ende gesubmitteert hebben, te wetene, de voers. Jan in Henrick vanden Werve, ende de voers. Cornelis in Wouteren Breem, ende oec geloeft goet, vaste, gestade ende van weerden te houdene tallen dagen, op sekere peynen begrepen inde submissie voer Scepenen van Antwerpen opten VII^{en} dach van Junio lestleden gepasseert, welke submissie partien, na den tyt daerinne begrepen, drie maende tyts verlengt ende gecontinueert hebben, na inhout eens openen briefs daeraf metten segele ten saken der stad van Bruessele opten XXVII^{en} dach van Novembris lestleden besegelt ende gemaect, Soe hebben de voers. Henrick ende Wouter, als arbiters, omme te schuwene tproces dat van desen in toecomende tiden gebueren mochte ende omme vrientscap tusschen de voers. partien ende hueren nacomelingen te houdene, oversien ende gevisiteert daensprake, tverantwoorden, replike, duplike, triplike, quadruplike, getugenissen, brieven ende gescriften die partien, te beiden ziden, hen overgebracht hebben omme elc tot huerer meyningen te comene, ende oec partien selve daerby genomen ende overhoort, ende op al ripelic gelet, ende daerenteynden, na huerer beider consente, eendrachtelic huere vutsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

Te wetene, dat van nu voerdane tusschen Janne ende Cornelise voers. ende hueren nacomelingen, teewigen dagen,

gemeyne syn ende hen evengelyc toebehoeren sal huerer beider heerlicheit binnen Ossendrecht, die men van minen Heere van Berghen te leene houdende is, in allen keuren, breuken, chysen, thienden, vogelrien ende visscherien, in hooghen en leeghen, in naten ende droogen, welkerhande dat die wesen mogen, binnen huerer beider heerlicheit, vutgenomen de thiende die zy gewoenlic plegen te heffene op huers selfs erve, geheeten de maetthiende, dat die elc sal bliven heffende alleene, gelyc zy tot hiertoe gedaen hebben.

Item, dat den willaert tusschen hen beiden voerdane gemeyne syn ende bliven sal, ende waert dat daeraf ennige percheelen verchyst oft vutgegeven warden, dat daeraf alle profiten, chysen, thienden, keuren ende brueken comen selen tot geliken profite.

Item, dat Cornelis Beyerssone voers. te hemwaerts behoudende blyft den wintmoelen tOssendrecht, metter baten ende profiten, gelyc hy dien tot hiertoe gehad heeft, mids dat daeromme tusschen hem ende Janne voers. gheen questie geweest en is.

Item, dat de voers. Jan vander Noot, omme te schuwene tgedinge, na gelegentheit vander saken, ende omme de voers. goede gelyc te blivene inder manieren voers., den voergenoemden Cornelise ende sinen nacomelingen geven ende besorgen sal twee pond XV scellinge grote Brabants erflic op syn helft van den goeden voers., oft op andere goede vaste pande binnen den mercgreefscape van Antwerpen gelegen, daeraen dat deselve Cornelis ende syn nacomelinge wel versekert syn ende bliven selen tallen dagen, verschinende alle jaere opten yersten dach van Meerte, daeraf dierste rente verschinen sal van nu opten yersten dach van Meerte naestcomende over een jaer daer naestvolgende, behoudelic dat Jan oft syn nacomelinge die rente selen mogen quiten wanneer zy willen, teenen male, elken penninc daeraf met XVI penningen ende met verschenender renten, na avenant van den tide.

Item, dat de voers. Jan ende Cornelis, oft huere nacome-

linge, tsamen selen mogen stellen ende setten eenen persoen die huerer beider Dycgreve ende Scoutet tOssendrecht wesen sal, dewelke hen beiden doen sal eenen behoorliken eed omme huerer beider heerlicheit in beiden bancken te bewaerene, tot besorge van hen ende van partien die recht begheeren, ende waert dat hen geliefde elken eenen persoen te stellene die Dycgreve ende Scoutet wesen soude, dat zy dat elc bisundere selen mogen doen, behoudelic dat elc van dien dieneeren beide den heerscapen geliken eed doen sal, ende dat huere heerscapen gelyc de profiten daeraf hebben selen, ende dat deen dieneere sonder consent oft macht vanden anderen nyet en sal mogen manen oft meer voerdeels hebben dan dandere, maer dat zy malcanderen behulpich ende vorderlic selen moeten wesen omme trecht vander heerlicheit ende van partien te vorderen ende te bewaeren, als zy des malcanderen vermanen.

Item, dat eenyegelic vanden voers. Janne ende Cornelise ende huere nacomelinge gehouden selen wesen op hen selven te dragene alle den commer ende last by hem oft sinen voersaten gemaect, daerinne de heerlicheit ennichsins belast mochte wesen, sonder des anders goeden cost oft last.

Item, dat de voers. partien, omme te volvuerene duytsprake voers. inder manieren boven verclaert, voer Scepenen van Antwerpen verbinden selen huere goede binnen Ossendrecht gelegen.

Ende, mids desen, soe seggen de voers. arbiters de voers. partien vereenicht ende wel beslicht van hueren geschillen voerscreven ende des daeraen cleven mach, opte peyne inder voers. submissien begrepen, ende oft hierinne namaels ennige duysterheit oft swaricheit gebuerde by ennigen van den voers. partien huer des becroonende, die behouden deselve arbiters te henwaerts, om huere verclaeren daeraf te doene in tiden ende wilen.

Dit wart aldus geraemt ende gesloten tot Calmthout, den XX^en^ dach van Februario anno XIIII^c^ LXIX, na scriven sHoefs van Camerike. Ende wart alsoe voort vutgesproken tAntwerpen, ter presencien vanden partien voers.,

den XXII^{en} dach van Meye anno LXX, by Henrick vanden Werve voers., voer hem ende inden name des voers. Wouters, syns medegesellen, mids synre siecten absent wesende, die deselve vutsprake tot Calmthout besegelt hadde met sinen zegle. Daerby ende over waeren : Aert vander Lyst, Willem van Doerne alias van Sompeken ende Aert van Gheele alias Wynricx, Scepenen tAntwerpen, voere dewelke partien huere voers. goede tOssendrecht gelegen verbonden, soe verre elken van hen dat aencleefde ende aenghinc, na inhout der voers. vutspraken.

PALUDE.

10 Juli 1470.

« Oirvrede » gezworen door Jan Claesheyns.

Achtervolgende der vutspraken ende terminacien biden Heeren onlancx gedaen ende vutgesproken tusschen Cornelien vander Bruggen, wettich wive Jan Claesheyns, ende Janne de Weert, hueren swager, ter eenre ziden, ende denselven Janne Claesheyns, ter andere, inhoudende dat de voers. Jan Claesheyns hen beiden ende hueren vrienden oorvrede sweeren soude ende daertoe dien verborgen tot drie hondert Bourgoensche guldenen etc., gelyc de voerscreven vutsprake ende terminacie dat wel verclaerde, Soe eest dat de voers. Jan Claesheyns, achtervolgende dien, opten dach van huden, X dage in Julio anno LXX, den voers. oorvrede gesworen heeft gelyc hierna volght, te wetene, dat hy van nu vordane den voers. sinen wive noch Janne de Weert, noch gheenen van hueren vrienden, nyet mesdoen en sal noch doen mesdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die hen yet mesdoen woude oft doen mesdoen, dat soude hy hen goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende op vredebrake ende op gerechten oorvrede. Present : Jacob Wielant, Onderschoutet, die hem den eedt staefde, Henrick vanden Werve, Willem van Tichelt, Willem van Doerne alias van Sompeken ende Meester Peter vander Voort, Scepenen.

PALUDE.

2 Augustus 1470.

Scheidsgerecht in een geschil tusschen Frank Luycx en zijnen broeder Jan, aandeelhouders eener lakenscheerderij in de Vleminckstraat.

Alsoe, een wile tyts geleden, zekere questien ende geschillen geweest zyn tusschen Vrancken Luycx, ten eenre ziden, ende Janne Luycx, zinen brueder, ter andere, spruytende vuyt zekeren hanteringen ende gebruyke die de voers. Jan Luycx met Peteren Luycx, zinen brueder, na de doot van Janne Luycx, huererlieder vader, omtrent twee jaer lanck gehad heeft mettes voers. Vrancx gedeele vanden alame ende gereetscapen vander scheerderien ende gereyderien in des voers. Peters ende Vrancx huysinge opte Vleemincstrate gestaen, van welken questien ende geschillen, tanderen tiden, een zekere vutsprake ende terminacie byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad gedaen is, naden welken de voers. partien nochtans voere deselve Heeren daeraf dingtalich zyn geworden, ende alsoe deselve Heeren, int proces ende beleit vanden gedinge, gevuelden dat men totten gronde ende vuytterster verstentenissen vander saken niet soewel metten gedinge en soude konnen geraken als by middele van goeden mannen hen des verstaende, die den gront ende gelegentheit daeraf souden moegen ondersueken by zekere interrogatorien ende anderen manieren ende circunstancien daertoe dienende, Soe hebben de Heeren voergenoemt met hueren vonnisse daertoe geordineert ende gestelt vier goede manne, te wetene, twee van hueren medegesellen, Claus de Herde ende Willeme van Doerne die men heet van Sompeken, Scepenen, ende Peteren Cant ende Jacotyn de Schot, beyde lakengereyders, die metter hanteringen vander gereyderien plegen omme te gane, ende die de voers. partien ende elc bizundere oic daertoe gecoren hebben, omme byden selven IIII goeden mannen, de gront ende gelegentheit vander zaken voers. ondersocht, daerinteynden huere vuytsprake gedaen te wordene, opdat zy des accordeerden ende overquamen, ende oft zy des niet en consten overcomen, dat zy dan

huere twidracht brengen souden biden Heeren voerscreven, Soe hebben de voers. IIII goede manne tot diversen stonden hierop vergadert geweest ende alle bescheit van brieven, terminacien, gescriften ende getuygenissen ende voert alle tgene des totten gronde ende verstantenissen der materien mochte dienen, overhoert ende ernstelic ondersocht, ende daerinteynden huere advys daerop geraemt ende dat byden Heeren bracht, ende voert by ripen raide derselver Heeren huere vuytsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert, te weten is, dat voere tgebruyk ende hanteringe dat de voers. Jan Luycx met Peteren, zinen brueder voers., van des voers. Vrancx gedeele van der scheerderien ende bereyderien voerscreven, de voers. II jaer lanc, gehad heeft in des voers. Peters ende Vrancx huysinge, deselve Jan Luycx geven ende betalen sal de voers. Vrancken, zinen brueder, XXIIII ℔ grote Brabants eens, deen helft daeraf tSinte Bavondage naestcomende, ende dander helft tOnser Liever Vrouwendage Lichtmisse daer naestvolgende, ende telken male met gereeden gelde, sonder pande, gelyc oft metten vonnisse gewyst waere, behoudelic dien, hadde de voers. Vranck Luycx yet ontfaen van alsulken parcheelen van schulden als de voers. Jan Luycx seeght dat hy hem tanderen tyden overbewyst heeft te heffene, na vuytwisen van eenre cedullen daeraf geexhibeert ende geteykent metten hanteykene Meester Peters van der Voert, dat dat afcorten soude aende somme voerscreven, ende behoudelic, weet de voers. Jan Luycx hem daeraf yet te verrichtene aen Peteren Luycx, zinen brueder, oft aen yemande anders, dat hy daerop sal moegen volgen alsoe hem sal moegen dienen, ende dat elc van hen betalen sal zyn costen in deser zaken gedaen. Dit was aldus vutgesproken ter presencien vanden Heeren ende partien voerscreven, int jaer XIIII^c ende tseventich, II dage in Augusto.

20 Juli 1470.

Proef der Schrijnwerkers.

Opten XX^ten dach van Julio int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXX, wardt by Jacope Wielant, Onderschoutet,

Borgermeestren, Scepenen ende Raide deser stad, den dekenen, geswoernen ende den gemeynen geselscape vanden Cuypers- ende Scrynmakersambachte alhier, ende ten eernsteger beden ende versoeke van hen, mids merckeliken redenen hen daertoe porrende, geconsenteert, gewillecoert ende verleent dat, soe wie van nu voerdane int voirs. ambacht comen wille, in zynre proeven sal moeten maken eene spenne, een tritsoer ende eenen rondeeldisch oft een viercante tafel daervore, alsoe den dekenen vanden voirs. ambachte by tyden zynde dat goetduncken ende gelieven sal, inder manieren als de oude cedulle daeraen dese ghehect is, begrepen heeft, nettegenstaende dat inder selver ouder cedullen vander selver viercanter taeflen niet geruert en staet, blivende deselve oude cedulle altyt andersins in machten ende van weerden.

Buekeler.

7 Augustus 1470.

Ziekenbus der Korenmeters.

Alsoe de goede knapen de XV geswoeren Corenmeters te watere gethoent ende te kennen gegeven hebben Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet, ende den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, hoe dat zy alle meest arme scamele gesellen zyn ende niet vele anders en hebben dan zy met hueren zueren arbeide wynnen moegen, ende dat somwilen gebuert heeft ende gebueren mach dat eenige van hen, mids onvermoegentheiden ende crancheiden ende oic mids ziecten vander pestilencien oft anderssins, huere broot niet gewynnen oft hueren medegesellen int meten gehelpen en konnen, ende dat zy dan des waesdoms vanden metene moeten derven, ende dat die crancke oft zieke dan groot gebreck van nootdorsten souden hebben ende liden, opdat zy malcanderen in dier noot niet en subvenieerden oft te hulpen en quamen, alsoe zy bilicx van Gods wegen ende vuyt medelidene, bruederliker mynnen ende liefden souldich zyn van doene, biddende mynen Heere den Schoutet ende den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt zeer

oetmoedelic dat zy hen consenteren ende verleenen wilden dat, soe wanneer eenich van hen, mids ziecten oft cranckheden, te bedde leeght, oft soe gedisponeert ende gestelt is dat hy zyn broot niet gewynnen en can, dat dan dandere gesellen dien zieken oft crancken te hulpen comen selen, ende geven hem van hueren arbeide ende gewynne alle weken XII groote Brabants, alsoe lange als hy alsoe metter selver ziecten oft crancheden bevaen sal zyn, Soe eest dat deselve Heeren Scoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, geneycht ter beden vanden goeden knapen voergenoemt, aensiende ende merckende dat dit is een werck van caritaten, duechden ende bruederliker mynnen, hebben, vuyt goedertierenheden ende van gracien, denselven goeden knapen belieft, geconsenteert ende verleent alle tgene dat voerscreven is van nu voerdane te houdene ende te onderhoudene, ende dat alsoe rastelic ende vredelic te useerne ende te gebruykene, sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende tseventich, seven daghe in Augusto.

Palude.

24 September 1470.

« Compromis ende vuytsprake op zoeninghe » nopens den mansslag gepleegd op Hendrik van Riemen door zijnen broeder Jan.

Alsoe als tanderen tyden, bynnen den dorpe van Heyst, een ongeval ende dootslach geschiet ende gheperpetreert is by Janne van Riemen aen den persoen van Henricke van Riemen, sinen brueder, dien hy van levenden live ter doot bracht heeft, diens ziele God genadich syn wille, daeraf de vriende ende mage vander levender ziden, tot huerer oetmoediger beden ende begheerten ende by tusschensprekene van goeden mannen, sekere dachvaerden ende minlike sprake geconsenteert ende gehouden syn geweest byden vrienden ende magen vander dooder zyden, inden welken byden selven goeden mannen soe vele gedaen ende gesproken is als dat deselve partien, te beyden ziden,

hen dies geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in vive goede manne die zy daertoe gecoren ende gebeden hebben, te wetene, in Janne de Boc, backere, Woutren Lambrechts, cleermakere, Gielise Colensoene, nestelmakere, Henricke Pauwels, outcleercoopere, ende in Gielise van Ghestele, taelsprekere, welke vive goede manne, de sake wel verstaen ende rypelic daerop gelet hebbende, tsamen eendrachtelic gesloten ende gemaect hebben een minlike soene ende huer wtsprake daeraf gedaen inder manieren hierna bescreven :

Inden yersten, aengesien de onnoselheit vanden voirs. ongevalle tusscen den voirgenoemden II gebruederen geschiet, soe hebben Gielys van Riemen, Luycas vander Elst ende Jan vander Elst, Luycassone, als montsoenders vander voirs. dooder zyden, met hueren vrienden ende magen, de voirs. misdaet die de voirs. Jan van Riemen aenden voirs. Henricke, sinen brueder, misdaen mach hebben, quytgeschouden ende vergheven puerlic om Gods wille, sonder eenige penninge oft goet daeraf te willen hebbene.

Item, want dat niet genouch en is, soe sal de voirs. Jan van Riemen, de misdadege, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen der zielen vanden doode voirs. ende ter beternissen van sinen vrienden en magen, doen een pelgrimagie tSinte Peters ende Pauwels te Rome, bynnen jaers naestcomende, ende daeraf goet bethoon brengen dat hy daer geweest heeft om deser saken wille ende om anders gheene, ende oft hy die pelgrimagie niet doen en wille, soe sal hy daervore moegen gheven XII Peters, XVIII stuvers voer elken Peter gherekent, om daermede coren te coopene ende broot daeraf te doen backene, om voert den armen te deylene ter lavenissen der zielen vanden dooden voirgenoemt, ende dat ter ordinancien vanden voirgenoemden seggers, ende hieraf sal de voirs. Jan van Riemen kuere hebben welc hem van desen gelieven sal te doene.

Item, dat de voirs. misdadege noch, ter eeren Gods, ter lavenissen der zielen vanden dooden ende ter beternissen van sinen vrienden ende magen voirgenoemt, sal doen

celebreren XIII^c zielmissen, ende daertoe noch, een jaer lanc geduerende, alle weken, II missen van requiem, te wetene, deene daeraf des Maendaechs ende dandere des Vridaechs, ende dit ooc al ter ordinancien vanden seggers voirgenoemt.

Item, ten selven tyde, soe koos de voirs. Jan van Riemen, de misdadege, voer den wech die hy te Romen soude hebben moeten doen, te ghevene de XII Peters inder manieren voirscreven, ende van dien XII Peters ende ooc vanden penningen vanden missen voirgenoemt heeft deselve misdadege aldaer genouch gedaen ende die geheelic ende al opgeleyt ende wel betaelt.

Ende, mids desen, soe seggen de keersliede voirgenoemt de voirgenoemde partien te beyden zyden vereenicht, veraccoerdeert ende wel versoent van alle den questien ende geschillen die zy, om des dootslaechs wille voirgenoemt, onderlinge jegens malcanderen wtstaende moegen hebben gehadt in eeniger manieren, ende soe wie hierinboven den anderen misdede oft dede misdoen, heymelic oft openbaer, in eeniger manieren, dat soude wesen op soenbrake ende vrebrake, ende hierop heeft Jan Mynnebode, Roedragere, geboden ban ende vrede, alsoe dat behoorde na de hooghe heerlicheit ons Ghenedichs Heeren sHertogen van Brabant ende synre stad recht van Antwerpen.

Dese wtsprake was aldus byden keerslieden voirgenoemt gepronuncieert ende wtgesproken, ende ooc den voetval byden voirgenoemden Janne van Riemen, den misdadegen, gedaen, alsoe dat behoort, buyten Antwerpen, inder kerken van Sinte Willeboerts, int jaer Ons Heeren M CCCC ende tseventich, opten XXIIII^sten dach van Septembre.

22 Maart 1470.

« Oirvrede » gezworen door Willem van der Werft, inwoner van Gheel.

Opten XXII^en dach van Meerte voere Paesschen int jaer

Ons Heeren M CCCC ende tseventich, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Willem vander Werft, wonende te Gheele, ende dede oervrede Peteren Theeus, ooc aldaer wonende, als dat hy hem van nu voerdane nyet misdoen en sal, noch doen mysdoen, in woorden oft int wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vermane hy yemende die den voers. Peteren misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Willeme van Doerne die men heet van Sompeken, Burgermeester, die hem den eed staefde, ter presencien Heer Jans van Berchem, Ridders, Meester Willems vander Heyden, Peters vanden Werve, Gielis Mennens ende Meester Peters vander Voort, Scepenen.

Palude.

5 October 1470.

Gosuinus Luytens verbindt zich hier ter stede, twintig jaar gedurende, de nering « vander battelrien » te drijven.

Goessem Luytens, battelier, bekent ende verlydt dat hy geloeft heeft ende geloefde den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rentmeesters vander stad van Antwerpen, dat hy, dierste twintich jaeren naestcomende, met alle zynre familien ende huysgesin, hier inder stad van Antwerpen staetvast sal woenen ende bliven wonende, ende de coepmanscap ende neeringe vander battelrien hanteren, ende die hier helpen multipliceeren ende vermeerderen met alle zynre machte, diligencie ende ernsticheit. Ende want de voers. Heeren hem, mids dien, vuyt goedertierenheyden ende goeder gunsten, geleent hebben de somme van hondert tsestich ponden groten Vleems eens, omme hem daermede te geneerne ende de voers. coepmanscap ende neeringe alhier te hanteerne inder manieren voerscreven, Soe eest dat hy, mids dien, voert geloeft heeft ende oec gesekert ende lyflic ten Heiligen

geswoeren met opgerichten vingeren, in handen Willems van Tichelt, als stedehoudere des Ammans, dat hy de voerscreven somme den voerscreven Rentmeesters, ter stad behoef, wel ende duechdelic betalen sal ten terminen hierna bescreven, te wetene, X ℔ grote Vleems daeraf van Bamisse naestcomende over een jaer daer naestvolgende, item noch thiene ℔ grote Vlems daeraf te Bamisse daer naestvolgende, ende alsoe voert vervolgende, telken Bamisse daer naestvolgende, thiene ponde grote Vleems daeraf, totter tyt toe dat de voers. somme al betaelt sal wesen, oft bynnen VI weken na elken voers. termyn ombegrepen wel betaelt te zyne, sonder langer vertreck, ofte dat hy, telken termyne voerscreven daeraf hy in gebreke waere van betalen, onvermaent inder hachten ende gevenckenissen tAntwerpen gaen sal, ende daer nyet vuytscheyden, ten zy dat hy dien termyn betaelt hadde oft der Heeren goeden moet gecregen. Ende hiervoere heeft de voers. Goessem verbonden ende sette in handen vander stad voers. alle zyn goede, ruerende ende onruerende, die hy nu heeft oft namaels vercrigen sal, alsoeverre als die onder dbedwanc ende gerichte vander selver stad gelegen zyn. Ende waert dat derselver stad daerane eenich gebrec hadde, soe dat zy huer aende selve goede niet verrichten en mochte oft en conste als vander voers. sommen oft reste daeraf, dat geloefde Jan van Aelst, Gielyssone, wonende te Mechelen, der voers. stad op te rechtene ende te voldoene met hem selven ende met alle zinen goeden, ruerende ende onruerende, hoedanich die wesen moegen, die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal, waer se gelegen syn oft vonden moegen worden, maer de voers. Goessem geloefde wederomme den voers. Janne van Aelst ende alle syn goede voergenoemt vander voers. borchtochten ende geloeften costeloes ende scadeloes tontheffene ende wel te quitene, tallen dagen, met hem selven ende met alle zinen goeden, ruerende ende onruerende, die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal, waer se gelegen oft bevonden selen moegen worden. Actum anno XIIII^{c} ende LXX, vive dage in Octobri.

PALUDE.

5 October 1470.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Andries Gulde, koopman, van Bresseloir, ter eene, Willem Schat en Andries Rave, ter andere zijde, over schending der marktvrijheid.

Van alsulken geschillen ende twiste als wtstaende waren tusschen Andriese Gulde, coopman, van Bresseloir, met hem ghevuecht den oudermannen vander eerweerdiger nacien des coopmans vander Duytscher Hansen, ter eendere, ende Willeme Schat ende Andriese Rave, ter andere ziden, oerspronc nemende deselve geschillen wt sekeren quetsueren ende overlaste die de voirs. Willem Schat ende Andries Rave den voirs. Andriese Gulde aengedaen hadden bynnen deser tegenwoirdeger jaermerct van Antwerpen, van welken geschillen de voirs. partien, tot beyden ziden, met gescrifte overgegeven hebben alsulken punten ende artikelen als elken van hen dienen mochte tot synder meyninghen, Soe is by minen Heeren den Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen, na dien dat zy deselve gescriften oversien ende de vors. partien in al dat elc van hen met monde heeft willen allegeren, gehoort hebben, ende op al rypelic gelet, wtgesproken ende getermineert, inden yersten, alsoeverre als de voirs. Willem Schat ende Andries Rave derren leggen hande op Heiligen ende sweeren dat zy den voirs. Andriese Gulde niet gequetst, gewont oft misdaen en hebben in achterdeele, cleynicheden oft versmadenissen vander voirs. nacien, oft ooc wt eenigen evelen moede, quaden wille oft ocsuyne die zy mochten hebben oft dragen tot der voirs. nacien, of tot eenigen vanden cooplieden oft ondersaten derselver, Soe selen zy gestaen met den voirs. Andriese Gulde alsulken beternisse te doene als hierna volcht, te wetene, dat de voirs. misdoenders, na dien dat zy den voirs. gequetsten oetmoedelic verghiffenisse gebeden selen hebben, oervrede selen doen, met eede sweerende dat zy den voirs. Andriese Gulde oft nyemende vanden cooplieden vander voirs. nacien, wt clachten van desen

vervolge, en selen misdoen oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic noch openbaer, by hen selven oft by nyemende anders, ende dat zy, by alsoe zy yemende wisten die om hen te misdoene wtwaren, dat zy dat hen kundigen souden ende laten weten, op gherechten oervrede ende op soenbrake ende op vredebrake, ende dat na desen de voers. misdoenders selen gelden ende betalen den Meester den loon vander cueren der voirs. quetsueren, gedragende twee Rynsche guldene, ende gheven daertoe den voirs. gequetsten viere Rynsche guldene, omme die bekeert te wordene tot synder gelieften, welke betalinge vanden voirs. gelde geschien zal tusscen dit ende morgen avont, bynnen sonschyne, Ende want de voirs. quetsuere ende overlast gedaen ende geschiet syn byden voirs. misdoenders sonder redene oft sake hebbende tot den voirs. Andriese Gulde, die een goet, eerbaer coopman is, ende bynnen der vriheit der voirs. jaermerct, Soe selen, mits dien, de voirs. misdoenders, in eerliker beternissen van dien misgrype, doen elc een pelgrimagie, te wetene, de voirs. Willem Schat tSinte Mathys te Triere, ende de voirs. Andries Rave tSinte Joes opte zee, welke pelgrimagien elc van hen schuldich sal wesen te porrene ende voert te voldoene tusschen dit ende Kerstdach naestcomende, oft, insoeverre daer gebrec in viele, daerenteynden alsoe lange uter stad ende vriheit van Antwerpen te blivene tot dat deselve pelgrimagien voldaen selen wesen, op de verbuerte van dertich Ryders te verbuerne byden ghenen daer gebrec in viele, te bekeerne in drien, te wetene, deen derdendeel daeraf minen Ghenedigen Heere den Hertoge, dander derdendeel daeraf Onser Liever Vrouwenkerke hier inder stad, ende tderde derdendeel den voirs. gequetsten, ende selen, boven desen, elc vanden voirs. misdoenders, tusscen dit ende avont, gheven ende betalen drie pond was, omme die ter eeren Gods bekeert te wordene biden voirs. Andriese Gulde inden godshuysen oft kerken daer hem dat gelieven sal. Ende warden, mids deser voirs. wtspraken, de voirs. partien geseit vereenicht ende verleken. Ende na dien dat de voirs. Willem Schat ende Andries Rave hen ghepresenteert hadden te purgerene met haren eeden, omme te sweerene dat zy tghene des voirs. is niet gedaen en hadden in cleynicheden vander voirs. nacien etc., Soe wart hen

byden voirs. oudermannen denselven eed verdragen, ende deden alsoe daerenteynden den oorvrede metter eed inder manieren boven verclaert. Dit was aldus gedaen ende wtgesproken byden Heeren voirgenoemt, int jaer Ons Heeren M CCCC ende tseventich, opten vyfsten dach Octobris.

Den XX^en^ dach Decembris anno LXX, soe presenteerde Andries Rave sinen brief vander pelgrimagien tSinte Joes opde zee den Borgmeester ende anderen Gedeputeerden die tot Bruesel waren, dewelke Gedeputeerde den vors. brief met hen brachten.

W. PAULI.

26 October 1470.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Jan Tymmerman en Jan Berbier, zijnen zwager.

Van alsulken geschillen als wtstaende geweest zyn tusscen Jan Tymmerman, sagere, ter eenre, ende Jan Berbier, sinen swager, ter andere zyden, welke geschillen yerst ter Vierschaeren van Antwerpen ingestelt ende begonst waeren ende namaels, by appointemente vanden Heeren den Wethouderen, mits redenen hen daertoe porrende, uter Vierschaeren rechte genomen ende sommierlyc alsoe gehandelt, Soe is byden selven Heeren, na dien dat zy alle bescheyt overhoort ende daeroppe rypelic gelet hebben, wtgesproken ende verclaert, inden yersten, alsoeverre als de voers. partien in geschille syn van ennigen percheelen van goeden, dat zy malcanderen daeraf metter minnen behoerlycke restitucie doen selen, elc van hen alsoeverre als hy inden anderen gehouden is, ende insoeverre als zy daeraf met minnen niet en connen overcomen, dat die ghene die gebrec heeft daeraf sal moegen aenspreken metten rechte. Ten anderen male, als van tghene dat de voers. Jan Tymmerman vanden voers. sinen swager begheert heeft versekert te sine van sinen live, Soe is der Heeren wtsprake, dat de voers. syn swager, na tghene des zy in deser saken bevonden hebben, daeraf ongehouden wesen sal, maer als vanden onbehoorlycken worden

daer hem de voers. Jan Tymmerman af beclaecht heeft, soe is der Heeren wtsprake, dat de voers. syn swager den voers. sinen sweer bidden sal dat hy hem die woerde om Gods wille vergheven wille, ende daertoe gheven Onser Liever Vrouwenkerke alhier, ter beternisse van tghene des hy daerane misseyt mach hebben, twee ponde was, ende die betalen tusscen ditte ende Allerheiligendach naestcomende. Is voert der Heeren wtsprake, dat de voers. Jan Tymmerman, want hy synder dochter, des voers. Jan Barbiers huysvrouwe, hout by hem ende van haeren voers. man, dat hy die van hem doen sal, tot dien eynde dat zy weder gaen mach by haeren man ende haer beteren, opdat zy te samen leven moegen eerbaerlyc, alsoe dat behoort, oft daeraf, insoeverre hen beyden des niet en geliefde, verwachten ende nemen scheydinge vanden gheestelicken rechtere. Ende als vanden costen vanden getuygen ende anderen costen ter Vierschaeren ende inder gevanckenissen gedaen, sal de voers. Jan Tymmerman geheel ende alleene betalen, maer vanden costen die naderhant gedaen syn, te wetene sinder den tyt dat de sake uter Vierschaeren rechte genomen is, soe sal elc de costen die hy gedaen heeft, alleene dragen ende gelden. Ende mids deser wtspraken, soe seggen de voers. Heeren partien tot beyden zyden verleken ende vereenicht van allen haeren geschillen, ende dat zy malcanderen hierinboven niet en selen misdoen oft belasten, in woerden oft ooc in wercken, op soenbrake ende op vredebrake, behoudende niettemin de voers. Heeren tot hemwaert dmisgryp als vander oneerbaerheit die de voers. Jan Tymmerman in desen begaen mach hebben, ommen metten Heere in tyden ende in wilen daerop naerderen raet te moegen hebbene. Dit was aldus gedaen ende wtgesproken den XXVI^en^ dach Octobris anno LXX.

8 October 1470.

„ Terminatie ” in een geschil tusschen Elisabeth van den Wouwer en Maria Pinaerts.

Alsoe vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen in geschille comen zyn Jouffrouw Lysbeth

vanden Wouwere, wittich wyf Heinricx van Lich, ter eenre zyde, ende Jouffrouw Marien Pinaerts, weduwe wilen Claus sPapen, ter andere, seggende deselve Jouffrouw Lysbeth dat zy ende huer kyndere, daer vader af was Aert van Corpt, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, heffende waren een zister rox erflic op de goede wilen Peters sConincx bynnen Conticke gelegen, ende dat tanderen tyden een zeker gedinge was vore de Wet van Conticke tusschen der voirs. Jouffrouwen Lysbetten ende de momboren van hueren kynderen, ter eenre zyde, ende Willem vanden Mortere, ter andere, daeraf der Wet van Conticke een hoetvonnisse byden Scepenen vander Banc van Putte alsdoen gegeven was, dat de voirs. Jouffrouw Lysbeth ende huer kyndere den voirs. Willeme vanden Mortere hantvullinge doen souden van alsulken Scepenenbrieve als hy opte voirs. goede sprekende hadde, oft dat zy huer hande vanden selven goede doen souden, mids denwelken ende oic ten bevele van Borgermeestren ende Scepenen de voirs. Juffrouw Lysbeth ende de momboren van hueren kynderen den voirs. Willeme inden jare M CCCC ende LIIII, vyftien dage in Meerte, deselve goede met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen overgegeven ende opgedragen hebben, ende dat mids dien deselve Willem gelooft hadde tvoirgenoemt zister rox erflic der voirs. Jouffrouwen Lysbetten ende hueren kynderen te betalene, na inhout huers outs Scepenenbriefs, verbyndende daervore deselve goede ende voerdane hem selven ende alle zyn ander goede, gelyc de voirs. Scepenenbrieve die zy thoende ende dede lezen, dat al met meer punten int lange begrepen hadden, seyde voert de voirs. Jouffrouw dat Peter de Lichte ende Wolffaert van Carrenbroeck, elc met eenen jongeren Scepenenbrieve dan derselver Jouffrouwen Scepenenbrief, daerna optes voirs. Willems vanden Mortere goede te Conticke gelegen metten rechte aldaer gevolget hadden, daer de voirs. Jouffrouw Marie met eenen mombore huer met rechte gegeven den voirs. Wolffaerde ende Peteren presenteerde ende geloefde hantvullinge van hueren voirs. gebreken te doene ende begeerde tselve recht dat zy gevolget hadden over te hebben, alsoe dat de voirs. Wolffaert ende Peter huer tvoirs. huer recht dat zy optes voirs. Willems goede gevolget hadden, mids derselver geloften, alsoe overdroegen, welke goede huer

doen terstont metten vonnisse gelevert warden, behoudelic alle ouder brieve in huerer weerden, ende want der voirs. Jouffrouwen Lysbetten Scepenenbrief daermede Willem vanden Mortere alle zyn ander goede over tvoirs. zister rox verbonden heeft, ouder is dan Juffrouwen sPapen Scepenenbrief ende alle oudere Scepenenbrieve in huerer weerden gewezen zyn ende huer, Jouffrouwen Marien, desselfs Willems goede daerop gelevert zyn, gelyc de voirs. Jouffrouw Lysbeth dat duechdelic gethoent heeft, soe hoepte deselve Jouffrouw Lysbeth dat Jouffvrouw Marie voirs. huer schuldich soude zyn hantvullinge te doene vanden achterstelle van seven jaren vanden selven hueren sister rox erflic verloepen, met meer worden, etc. ; daeraf de voirs. Jouffrouw Marie de contrarie meynde ende dat Jouffrouw Lysbeth voirs. schuldich ware te volgene op huer principael pande, na inhout van hueren ouden Scepenenbrieve, ende oft zy dan gebreck hadde, soe mochte zy volgen daer zy meynde te wynnen, want de voirs. Willem vanden Mortere hem ende zyn goede niet verbonden en hadde dan soeverre aende principael pande gebreck ware, seyde voert dat zy der voirs. Jouffrouwen Lysbetten noch hueren kynderen niet geloeft en hadde, ende dat tvoirs. vonnisse van Conticke niet en sloech op Jouffrouwen Lysbetten oft hueren kynderen, maer alleene op Wolffaerde ende Peteren voirs., ende dat zy, Jouffrouwe Marie, des voirs. Willems goede metter hant niet en hadde, maer die metten voete stiet, hopende mids dien ongelast te zyne vanden voirs. heyssche, met meer woerden, etc. ; daerop Jouffrouw Lysbeth repliceerde, seggende dat zy tanderen tyden, navolgende eenre terminacien vanden Heeren, duechdelic gethoent hadde dat huer principael pande wtgewonnen waren, gelyc dat alnoch bleec by eenre certificacien vander Wet van Conticke, hopende mids dien ende oic want Willem vanden Mortere, in sterkenissen vanden ouden brieve, hem selven ende alle zyn ander goede sonder myddel oft condicie over tvoirs. zister rox verbonden ende te pande geset hadde, dat huer Jouffrouw Marie voirs. schuldich soude zyn hantvullinge van hueren voirs. gebreken te doene ; met meer woerden te beyden zyden daertoe gealligeert ende geseyt, Soe wardt by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. getermyneert ende wtgesproken, dat de voirs. Jouffvrouw Lysbeth ende

huer kyndere voirdane volgen sullen op huer pande, na inhout van hueren Scepenenbrieve die huer Willem vanden Mortere verleden hadde, te wetene, op alle desselfs Willems goede die hy alsdoen hadde ende synt den datum desselfs Scepenenbriefs vercregen heeft, oft opte hantplichters derselver goede. Actum VIII dage Octobris anno LXX. Present : Tichelt loco Ammani, Mechelen, Borgermeester, Herde, Heyden, Werve, Sompeken, Geele ende Werda, Scepenen.

BUEKELER.

31 October 1470.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Jan Peten en Aard Snelle, over toegebrachte wonden aan eerstgenoemde.

Van alsulken geschillen als wtstaende geweest zyn tusscen Jan Peten, ter eendere, ende Aerde Snelle, ter andere zyden, ter saken van alsulken quetsueren als de voers. Aert den voers. Janne gegeven ende gedaen heeft, Soe is by den Heeren Borgermeesteren ende Scepenen wtgesproken, dat de Aert Snelle sal doen een pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen te Lovene ende aldaer offeren een keersse van eenen ponde was, tusscen ditte ende Vastelavont naestcomende, ende daeraf goet bethoon brengen, ende doen noch een pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen tot Parys, te vermanene vanden Heere ende vander stad, item ende mids der ongehoorsamheit die de voers. Aert tegen den regeerders van sinen ambachte bewesen heeft, sal hy gheven twee ponde was, tusscen dit ende Vastelavont naestcomende, omme die by hen bekeert te wordene daer hen dat sal gelieven, ende, boven desen, sal de voers. Aert den Meester die den voers. Janne genesen heeft, geven ende betalen achte Cronen voer den loon van synder cueren, ende gheven den voers. Janne Peten XVI Cronen voer syn smeerte, die te betalene ten termynen hierna bescreven, te wetene, den yersten dach van Februario naestcomende twee Cronen daeraf, item noch twee Cronen den yersten dach van Meye daerna volgende ende nu naestcomende, item den yersten dach van Augusto daerna volgende ende ooc naestcomende twee Cronen, item den yersten dach van November int jaer van LXXI twee Cronen, item

noch twee Cronen den yersten dach van Februario daerna volgende, item den yersten dach van Meye daerna volgende twee Cronen, item den yersten dach van Augusto daerna volgende twee Cronen, ende den yersten dach van November daerna volgende ooc twee Cronen, ende elken termyn op de peyne vanden Paysmakersboecke, mids welker wtspraken de voers. partien geseit syn wel ende minlic versoent, ende is hen bevolen dat zy malcanderen niet en selen misdoen oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, op soenbrake ende op vredebrake. Dit was gedaen int jaer van LXX, op den lesten dach van October.

Eodem die, soe quam voer Scepenen, Jan Claus Heyns, viscopere, ende bleef borge voore de voirs. XVI Croonen die aenden vors. Janne Peten comen souden, gelovende die te betalene ten terminen vors., insoeverre gebrec ware aenden vors. Aerde Snelle oft aende betalinge daeraf. *Unde obligavit se et sua.* Present : Tichelt, Mennens, Scepenen.

W. PAULI.

7 November 1470.

Goedkeuring door Nicolaas Steynemans van den verkoop van zeker erfrenten gedaan door Jan Rombouts, Priester, als testamentuitvoerder van zijnen vader Willem.

Claus Steynemans, wittich sone Willems Steynemans wilen des ouden, froyteniers, daer moeder af was Magriete sProosts, by consente, bywesene ende goetdunckene van Henricke den Proost, sinen ouder vader, Willeme Pauwels ende Janne vanden Wouwere die men heet Jan Claus, sinen momboeren vander stad wegen daertoe gestelt, bekent ende verlyt van alsulken coope vanden percheelen van erfliken renten, te wetene van XVIII scellingen ende VI deniers groten tsjaers erflic, die men heffende is op een camere met hove, gronde, der wedewen Jan Bernaerts, des lyndraeyers, nu toebehoerende, inde Riddersstrate gestaen, item noch van X scellingen ende III deniers groten tsjaers erfliker renten die men heffende is op een camere met hove, gronde, der wedewen Jan Wouters, des lyndraeyers, toebehoerende, ooc inde Riddersstrate gestaen, ende noch van X scellingen III deniers groten tsjaers erfliker renten die men

heffende is op een camere met hove, gronde, Rase Henricxsone, lyndraeyere, toebehoerende, ooc inde Riddersstrate gestaen, als Jan van Mechelen, Borgermeester op desen tyt, als leeste ende hoochste verdierdere ende meest omme de voers. erfrenten biedende, tanderen tyden, ter Vridaechsmerct, daer de voers. percheelen van erfrenten openbaerlyc wtgeroepen ende geveilt warden, te coope gedaen heeft, in welken coope hy dien navolgende met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, opten neghensten dach van October lestleden, gegoet wart by Heeren Janne Rombouts, Priester. als testamenteur ende executeur van des voers. wilen Willem Steynemans testamente, ende by advise vander Wet, dat hy, Claus Steyneman, voergenoemt, by consente ende bywesene der personen voergenoemt, denselven coop geloeft heeft ende geloefde, voer hem ende voer zyn nacomelinge, goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen, sonder daerjegens te doene oft te doen doene oft hem eenichs rechts in toecomenden tyden daertoe te vermetene in enniger manieren, behoudelic dat alsulken penningen als vanden selven coope overschieten selen, afgeslagen alsulken schult als de voers. Jan van Mechelen tachter was aen Willeme Steynemans den jongen wilen, dat die bate ende penninge comen selen ten orboere ende profyte van hem, Clause, voergenoemt, ende van Gheertruyden Steynemans, dochter vanden voers. jongen Willem Steynemans, ende van Magrieten van Doerne, synder huysvrouwen, na avenant van tghene dat elc van hen beyden daerinne gericht sal wesen, des soe sal de voers. Gheertruyt, inder deylingen vanden goeden achter den ouden Willeme Steyneman wilen gebleven, alsoe lange stille bliven staende, sonder te deylene, tot dat de voers. Claus verleken sal wesen vanden selven goeden tegens der voers. Gheertruyden van alsulken paerte ende gedeele als men bevinden sal dat Willem Steyneman wilen de jonge, haer vader, vanden selven goeden des voers. Willem Steynemans des ouden wilen, vader vanden voers. Clause ende den jongen Willeme Steyneman, wech gehadt heeft. Gepasseert in presencien vanden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen in de banc, opten sevensten dach van November int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tseventich.

W. Pauli.

28 November 1470.

« Submissie » in een geschil tusschen Jan Reynkens en zijne dochters Barbara en Catharina, rakende de nalatenschap zijner eerste vrouw, Elisabeth Kercx.

Jan Reynkens, in deen partie, ende Marten van Doermale, syn swager, voer hem selven ende inden name van Berbelen Reynkens, sinen wittigen wive, ende voert inden name ende als gemechticht van Franchoysen de Vriese ende Katlinen Reynkens, sinen wittigen wive, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, in dander partie, bekenden ende verlyden onderlinge, in beyden partien, van alsulken geschillen als zy onderlinge wtstaende moegen hebben als vanden ruerenden haefliken goeden die Lysbet Kercx, des voirs. Jan Reynkens yerste wyf, achtergelaten heeft, ende die deselve Lysbet Kercx der voirs. Berbelen ende Katlinen Reynkens gegeven ende gemaect hadde, dat zy hen vanden selven ruerenden haefliken goeden geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Petren de Lichte ende Andriese van Oevele, byden voers. Janne Reynkens gecoren, ende in Meester Janne vanden Moere ende Petren Truyden, berbier, byden voers. Mertene voer hem ende inden name als boven gecoren, ende hebben geloift in goeden trouwen de voirs. partien te houdene goet, vaste, gestentich ende van weerden, tallen dagen, alle tghene dat byden voirs. IIII goeden mannen eendrachtelic wtgesproken ende gepronuncieert sal worden, gelyc ende in alle der manieren oft dat alsoe metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst ware. Ende hiervore hebben de voirs. partien, te beyden zyden, verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende tseventich, XXVIII dage in Novembri, voer Gielise Mennens ende Meester Petren vander Voert, Scepenen.

29 November 1470.

« Vugtsprake » in voorgaande zaak.

Navolgende der submissien voirgenoemt, soe hebben de voirs. viere seggers, by advyse vanden Heeren, eendrachtelic huer wtspraken gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voirs. Jan Reynkens te hemwaert hebben sal alle alsulken ruerende haeflike goede als de voirgenoemde Lysbet Kercx wylen der voirs. Berbelen ende Katlinen, des voirs. Jan Reynkens dochteren, gegeven ende gemaect hadde, na wtwysen des Scepenenbriefs van Antwerpen daeraf inden jare M CCCC ende LIIII, XIII dage in Septembri, gemaect, ende dat ooc deselve Jan Reynkens te hemwaert hebben sal alle de inschult die men hem ende Lysbetten Kercx, sinen wive wilen, schuldich mach wesen, ende hy sal mids dien betalen alle de wtschulden die zy wederomme schuldich moegen wesen, ende voer dese ruerende haeflike goede soe sal de voers. Jan Reynkens den voergenoemden Mertene, voer hem ende inden name als boven, gheven ende betalen achthien pond grote Brabants eens, te wetene, IIII ℔ grote daeraf te Kerssavonde naestcomende, item noch IIII ℔ grote daeraf te Paesschen daer naestvolgende, item noch V ℔ grote daeraf tSinte Jansdage Baptisten in midsomere daer naestvolgende, ende dander V ℔ grote te Bamisse daer naestvolgende, gelyc oft alsoe metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst ware, des soe selen den voirs. Janne Reynkens, ten voirs. lesten paeyementen, daeraf afcorten sesse scellinge grote Brabants eens, die hy vore den voirs. Mertene aen sekere costen wtgeleyt ende betaelt heeft.

Voerdane hebben de voirs. goede mannen, by advyse ende terminacien vanden Heeren voirgenoemt, wtgesproken dat de voirs. Merten sal bliven staende op syn goet recht van synre huweliker vorwaerden, ende als vanden huysen, erven ende erfrenten, waer se gestaen oft gelegen syn, soe sal de voirs. Merten bliven by alsulken vonnisse als onlanx by Scepenen van Antwerpen daeraf tusscen de partien voirgenoemt gegeven ende gewyst is.

Dit was aldus wtgesproken XXIX dage in Novembri anno LXX. Daerby ende over waren Claus de Herde, Gielys Mennens ende Aert vander List, Scepenen.

Anno predicto, XIX dage Decembris, was dit aldus gelesen ende gepasseert voer de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, ende wart bevolen in der stad register gestelt te wordene.

31 December 1470.

Bij voortvluchtigheid van Ulric Scheringer, koopman van Nurenberg, huurder van het huis « Valkenburg », wordt het huurceel verbroken.

Opten lesten dach Decembris anno LXX, soe quam by Borgermeestren ende Scepenen Jan van Overnest, cleermakere ende ingeseten poertere deser stad, te kennen gevende hoe dat hy, onlangs leden, verhuert heeft Olryck Scheringer, coepman van Nurenborch, tvoerhuys geheeten *Valkenborch*, te weten, vander plaetsen vorwaert, metten keldere, solderen ende toebehoerten, van Kerssavont lestleden ingaende ende IIII jaer lanc duerende, tsjaers omme XIX ℔ grote Brabants, te betalene jaerlix, deen helft op Sinte Jansdach in midzomere, ende dander helft te Kerssmisse, met zekeren vorwaerden na inhout der cedullen daeraf zynde, ende want de voirs. Olryc hem voervluchtich hout ende absenteert vore zyn schult, ende tvoirs. huys ledich soude bliven staene, ten achterdeele des voirs. Jans, die in toecomenden tyden daerby verachtert soude moegen zyn van zynre hueringen, soe begeerde de voirs. Jan dat men hem woude consenteren tvoers. huys taenveerden, te verhueren ende ten hoechsten proffyte te bringen enigen personen die daer gerief in hadden, het ware den keldere, soldere oft voervloer, bruylochten in te houdene oft andersins etc., omme de penninge daeraf comende bekeert te wordene in oirbore ende proffyte der voers. huyshueren oft dergheenre die dbeste recht daertoe hebben mochte etc., Soe wardt by Borgermeestren ende Scepenen, inder raetcameren versament zynde, geconsenteert ende gewillecoert den voirs. Janne van Overnest, dat hy tvoirs.

huys sal moegen aenveerden, gebruyken, verhueren ende ten hoechsten proffyte bringen, het zy in al oft in deele, eenenyegeliken zyn gerief, ten besten dat hy conde, ende dat hy de penninge daeraf comende sal ontfangen ende bewaren ter witteger rekeningen, tot behoef der voirs. huyshueren oft tot desgheens behoef die men bevynden sal dbeste recht daertoe hebbende. Gedaen anno et die predictis. Present : Duerne, Borgermeester, Tichelt, Werve, Mennens, Ranst, List ende Urssele, Scepenen.

Buekeler.

18 Januari 1470.

Uitspraak in een geschil tusschen Geeraard de Naeyere en Jan Kegel.

Alsoe, opten dach van huyden, vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen comen zyn Gheert de Nayere, ter eenre, ende Jan Kegel, poertere der voirs. stad, ter ander zyden, mids zekeren questien ende geschillen die tusschen henluden, een wile tyts geleden, wtgestaen hebben ende noch ongesleten wtstaen, toecomende van zekeren comanscapen van houte die zy onderlinge ende met malcanderen gehanteert hebben, op welke huer geschillen deselve partyen hen oic voertyts gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Janne ende Heinricke van Mechelen, gebrueders, Willem van Rythoven ende Meester Peteren vander Voert, die, aengehoert hebbende der voirs. partien geschillen te beyden zyden, daerop eendrachtelic huer wtsprake gedaen hebben, na wtwysen den gescriften daeraf zynde, die dat bat verclaren, seggende de voirs. Gheert, want de voirs. wtsprake, onder dander, begrepen hadde dat deselve partyen by malcanderen gaen souden te Putte, by goede mannen die zy te beyden zyden daertoe nemen souden, en aldaer deen metten anderen rekenen van hueren geschillen ende comanscapen die zy tsamen gehanteert hadden, om byden selven goeden mannen aldaer verleken te wordene, ende oft zy metter mynnen aldaer niet verliken en consten, dat zy alsdan deen den anderen ten lantrechte staen souden tot Putte voirs., sonder deselve zake voerdere

oft breedere elders te bekeren, ende dat de voirs. Jan Kegel zynen zone in dien hebben soude dat hy trecht by hem inder Universiteyt tot Loven begonst op Gheerde voirs., afgaen ende vertien sal ende doen smelten, ende de costen aldaer gedaen zynde souden by de voirs. goede mannen oft de Wet tot Putte voirs. geordineert ende gemodereert worden alsoe na gelegentheit der saken behoren soude, soe hadde deselve Gheert, desen navolgende, zyn eernsticheit gedaen tot Putte voirs. om deselve wtsprake in dien tachtervolgene, soe verre dat by hem niet en stont daerom dat punt by hem niet achtervolget en is geweest, hem niettemyn alnoch daertoe bereet presenteerende, dewelke wtsprake hy oic in allen anderen hueren punten volcomelic ende al volvoert ende voldaen hadde, seggende voert dat, derselver wtspraken nietjegenstaende, de voirs. Jan Kegel zynen voirs. zone niet en heeft doen cesseren noch ophouden van alsulken vervolge van rechte als hy tegens hem inder voirs. Universiteit begonst ende ingeset hadde, maer heeft dien nietjegenstaende op hem voert aldaer geprocedeert tot zynen groeten laste ende verdriete, dwelc alsoe niet en behoerde, zoe hy zeyde, concluderende ende presenterende alnoch der voirs. wtspraken navolgich te willen zyne ende te Putte tot gelegenen dage te comene, om deselve geschillen by goede mannen oft byden rechte aldaer afgeleyt te wordene, behoudelic dat Jan voirs. zynen zone in dien hadde dat hy alnoch cesseerde ende liet smelten alsulken ombehoerliken vervolgh als hy tot Loevene voirs. ende na der wtspraken voirs. op hem gedaen hadde, oft noch dede, met meer woerden etc. ; antwoerdende daerop Jan Kegel voers. dat hy gheerne, ter liefden ende ten bescriven der voirs. stad van Antwerpen, alhier comen was met protestacien ende sonder nochtans vanden voirs. geschillen vore Borgermeestren ende Scepenen alhier eenichs rechts te plegene ende oic sonder prejudicie vanden rechte dat zyn zone voirs. tot Lovene voirs. volgede, seggende voert dat hy oic te diversen stonden geweest hadde te Putte voirs., om der voirs. wtspraken navolghic te zyne hem aldaer vore de Wet presenterende, daer hy denselven Gheerde noyt vernomen en hadde, soe dat by hem niet en stont daeromme tselve punt niet achtervolget en is geweest ; met meer woerden ende redenen te beyden zyden daertoe

geallegeert ende geseyt, Daerop Borgermeestren, Scepenen ende Raide voirs., de voirs. wtsprake yerst by hen gevisyteert ende de seggeren derselver by hen daerop ontboden int lange gehoert zynde, de Blide Incompst ende andere previlegien vanden lande in desen by hen oversien ende gewegen zynde, getermyneert hebben ende geappointeert dat partyen voirs., te beyden zyden, alnoch gaen ende comen souden, tot eenen gelegen dage die zy daertoe nemen souden, tot Putte voirs., omme hem aldaer te laten vereenigen ende sliten van hueren voirs. geschillen, midsgaders oic den costen tot Loeven oft oic andersins gedaen, het zy by middele van goeden mannen oft metten rechte aldaer, na inhouden der voirs. wtspraken, ende dat deselve Jan Kegel alnoch zynen zone voirs. in dien hebben soude dat hy alsulken recht als hy aldaer tot Loevene voirs. volghde, casseerde, te nieute dede ende liet smelten, gemerct sonderlinge dat dopdrecht die hy daeraf zynen voirs. zone gedaen hadde, contrarieerde der Blider Incompst ende den previlegien vanden lande, begripende dat nyemant den anderen opdragen en mach enich goet oft actie oft querele in calaengien staende, om anderen daermede buyten hueren behoerliken bancken te moeyene oft te quellen, op zeker groete peynen ende verbuerten, dwelc, inzoeverre hy dat niet alsoe en dade, hem gescapen ware alsdan te comene tot meerderen verdriete ende laste. Actum anno LXX, XVIII Januarii.

BUEKELER.

18 Januari 1470.

« Oirvrede » gezworen door Wouter Vleeminc, van Kieldrecht.

Opten XVIII^en^ dach van Januario int jaer Ons Heeren M CCCC ende tseventich, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Wouter Vleeminc, van Kieldrecht, ende dede oervrede Gielise Boyt, scipman, van Saeftingen, ende sinen vrienden ende magen, als dat hy hen van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre

manieren, ende vername hy yemende die denselven Gielise Boyt, oft sinen vrienden ende magen, mysdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die hen den eed staefde, ter presencien van Her Hectore van Liere, Riddere, Willeme van Tichelt ende Reyneere van Urssele, Scepenen.

PALUDE.

8 Maart 1470.

« Terminatie » in een geschil tusschen Dierk van Tuldel, Abt van Perck, en Christiaan van Hofsteden.

Alsoe zeker geschillen waren tusschen den Eerweerdigen Vader in Goede Meester Diericke van Tuldel, Abdt des goidshuys van Perke by Loevene, ter eenre, ende Christiaen van Hofsteden die men heet Inde Helle, ter ander zyden, toecomende van zekeren lyftochtrenten van dertich gulden Philipspenninge geheeten Ryders, van munten tsHertogen van Bourgoendien ende van Brabant etc., staende ten liven van brueder Daneele van Beeringen, monc inden voirs. goidshuyse van Perke, Janne ende Margrieten van Beeringen, zynen brueder ende suster, ende Wouters van Beeringen, Christoffels zóne, die wilen Jan Sanders ende Gielys Sanders, zyn natuerlic brueder, elc een vore al, opten sesten dach van November inden jare van XLVII lestleden, denselven pensionarisen vercocht hebben opte huysinge met hove, gronde, van vore tot achter, geheeten *den Helm*, gestaen inde Hoechstrate, tusschen de Halle van Lyere, aen deen zyde, ende Symoen Draecx erfgenamen erve, aen dander zyde, ende welke lyftochtrenten ter quytingen staen metter sommen van drie hondert der voirs. gulden Ryders ende metter verschenen rente na davenant vanden tyde, na wtwysen van sekeren Scepenenbrieven van Loevene, Antwerpen ende Mechelen daeraf zynde, die dat naerdere verclaren, welke huysinge met hueren toebehoerten de voirs. Christiaen, onlangs leden, ter Vrydagesmerct, als

hoechste verdierende ende meest daervore gevende, gecocht heeft, na wtwysen oic van Scepenenbrieven van Antwerpen daeraf zynde, die, alsoe hy zeyde, de geheel penningen vander afquytingen der voirs. dertich Ryders opter stad wissel alhier, tot behoef des Abdts van Perke voirs., geset hadde, meynende te gestaene inder selver afquytingen met te geven de weerde derselver Ryderen, alsoe die gevalueert waren ten tyde als die vercocht warden, oft met alsulker valuacien als den Heeren Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen goetduncken ende hem aentermynen souden, opdat hy daermede gestaen mochte ende ombelast bliven mochte, zoe vanden genen die de jonxste brieven hadden sprekende opte voirs. huysinge, soe oic van allen anderen, wie die wezen mochten, seggende voert deselve Christiaen ende begeerde dat de voirs. Abdt van Perke, eer hy zyn penninge vander voirs. quytingen stryken soude, hem schuldich ware te stellen goede vasticheit ende weerliken borge inder stad alhier, daeraen hy hem verhalen mochte, oft hem, om der voirs. afquytingen oft valuacien der voirs. Ryders wille, van yemande renten opte voirs. huysinge hebbende, oft oic vanden voirs. pensionarisen, oft eenigen van hen, stoet, hynder, cost, last oft moeyte aengedaen worde, etc.; de voirs. Meester Dieric, Abdt, seggende dat hy schuldich was tontfaene ende te hebbene inder voirs. afquytingen gulden Ryders, na wtwysen zynre brieve, oft de weerde daervore, presenterende de voirs. pensionarisen in desen te vervane ende den voirs. Christiane in desen van hen ende allen anderen ombelast te houdene; met meer woerden te beyden zyden daertoe gealligeert ende geseyt, Soe wardt by Borgermeestren, Scepenen ende Raide voirs., de voirs. brieve by hen yerst gevisiteert zynde ende op al rypelic gelet hebbende, getermineert dat Christiaen voirs. inder voirs. afquytingen geven ende betalen sal den voirs. Meester Diericke, Abdt, gulden Ryders, na wtwysen der brieve, oft de weerde daervore, na der valuwacien soe die nu loep hebben ende gevalueert zyn, des soe sal de voirs. Abdt Christianen voirs. stellen bynnen der stad alhier goede vasticheit ende waerborge, daeraen de selve Christiaen hem verhalen mach, inzoeverre hem eenigen stoet, hynder, moeyte, cost oft last aengedaen warde, soe vanden voirs. pensionarisen,

soe van yemande renten opte voirs. huysinge hebbende, oft andersins, totter tyt toe dat Christiaen de voirs. huysinge ter Vierscharen alhier verreyct, verjaert ende verdaget sal hebben. Welken appointemente navolgende, stelde terstont de voirs. Meester Dieric, Abdt, den voirs. Christiaene te borgen Jacope de Geytere ende Mathyse den Blabbenere, daer tegewoerdich zynde, die, tot zynre begeerten, daervore ende inder manieren voirs. borge bleven zyn ende geloefden den voirs. Christianen op te rechten ende te voldoene alle hynder, cost, last ende schade die hem, om der voirs. afquytingen wille, van wien dattet ware aengedaen mochte worden, in eniger manieren, ende elc een vore al, met hen ende met alle hueren goeden, totter tyt toe dat de voirs. huysinge ter Vierscharen verreyct, verjaert ende verdaget sullen zyn, als vore. Des geloefde Meester Dieric, Abdt, denselven zynen borgen ende huer goede hieraf costeloes ende schadeloes tontheffene, met hem ende met alle zyns goidshuys goede voirs. Actum des Vrydages, VIII dage in Meerte anno LXX.

BUEKELER.

29 April 1471.

Verbindtenis van Jan van Loy, zijne zonen en zijnen zwager, hier ter stede, twintig jaar gedurende, de nering « vander battelrien » te drijven.

Jan van Loy, Jan ende Andries van Loy, zyn zonen, ende Johan Noy, des voers. Jans van Loy des vaders zweer, alle viere batteliers, bekenden ende verlyden dat zy geloeft hebben ende geloefden den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rentmeesteren vander stad van Antwerpen, dat zy, dierste XX jaren naestcomende, met alle huere familien ende huysgesin, hier inder stad van Antwerpen staetvast selen woenen ende bliven wonende, ende de coepmanscap ende neeringe vander battelrien hanteren, ende die hier helpen multipliceren ende vermeerderen met alle huerer machte, diligencie ende ernsticheit. Ende want de voers. Heeren hen, mids dien, vuyt goedertierenheiden ende goeder gunsten, geleent hebben de somme van hondert ponde grote Vleems

eens, omme hen daermede te generene ende de voerscreven coepmanscap ende neeringe alhier te houdene ende te hanteerne inder manieren voers., Soe eest dat zy, mids dien, voert geloeft hebben ende ooc gesekert ende lyflic ten Heiligen geswoeren met opgerichten vingeren, in handen Willems van Tichelt, als stedehoudere des Ammans, dat zy de voerscreven somme den voers. Rentmeesters, ter stad behoef, wel ende duechdelic betalen selen ten terminen hierna bescreven, te wetene, X ₶ grote Vleems daeraf van Bamisse naestcomende over een jaer daer naestvolgende, ende alsoe voert telken Bamisse daer naestvolgende thiene ponde grote Vleems daeraf, totter tyt toe dat de voers. somme al betaelt sal wesen, oft bynnen sesse weken na elken voers. termyn, onbegrepen, vol betaelt te zine, sonder langer vertreck, ofte dat zy telken termyne voerscreven daeraf zy in gebreke waeren van betalene, onvermaent, inder hachten ende gevenckenissen tAntwerpen gaen selen, ende daer niet vutscheyden, ten zy dat zy dien termyn betaelt selen hebben oft der Heeren goeden moet gecrigen. Ende hiervoere hebben de voers. IIII persone batteliers verbonden ende setten in handen vander stad voers. hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, hoedanich die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen, waer ende te wat steden oft plaetsen dat se gelegen zyn oft bevonden selen moegen worden, ende elc van hen vieren een voere al. Dit was gedaen in vollen raide van Burgermeesteren, Scepenen ende Rentmeesters, int jaer Ons Heeren XIIII^c ende eenentseventich, XXIX dage in Aprille.

PALUDE.

15 Mei 1471.

« Terminatie » in een geschil tusschen Faas Willemssone en Margareta, Jan Janssoons dochter.

Alsoe zekere questien ende geschillen vutstaende zyn geweest tusscen Fase Willemssone, cordewagencruydere, ter eênre ziden, ende Heilwygen, Jan Janssoens dochter, als gemechticht van Magrieten, Jan Janssoens dochter, huerer suster, ter andere, omme V scellinge grote erflic wille, die Heinric vander Vloet voertiden den voers. Fase vercocht

heeft op een huys metten toebehoerten, gestaen inde Predickeerenstrate by tclooster van Sinte Michiels, na vutwisen eens Scepenenbriefs van Antwerpen die daeraf is, met welken Scepenenbrieve de voers. Faes, by gebreke van betalingen, hem leveringe heeft doen doen aen tvoers. huys, met Amman ende Scepenen, voere syn achterstellige verschenen rente etc., welke leveringe ende Scepenenbrief de voers. Heylwych, gemechticht als voere, seyde onduechdelic synde ende nyet sculdich en was van weerden te zyne oft stat te gripene, want de voers. Heynric nyet machtich en was der voers. Magrieten huys oft goede te belastene of te beswaerne, gemarct dat hy derselver Magrieten nooyt wittelic getrout en hadde na state der Heiliger Kerken metten solempniteiten daertoe behoerende, etc. ; daeraf de voers. Faes de contrarie houdende, seyde dat de voers. Heinric der voers. Magrieten emmer getrout hadde, daeraf goet bescheit was, ende dat ooc tanderen tiden tusscen hem ende der voers. Heilwigen zekere hanteringen van rechte geweest syn omme der V scellingen groten erflic voergenoemt ende ooc zekere vonnissen daeraf gegeven ende gewyst, na vutwisen der copien die hy thoonde, daerby hy hoopte dat hy sculdich was te blivene ende daerinne gehoudene te wordene ; met meer woorden ende redenen inder repliken ende dupliken daertoe biden voers. partien geseit ende geallegeert, etc., Soe wart biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, na dien dat zy de voers. partien ende gelegentheit vander saken al int lange gehoert ende verstaen hadden, ende op al ripelic gelet ende gedelibereert, vuytgesproken ende getermineert dat de leveringe voerscreven op desen tyt stad gripen sal ende dat de voers. Faes vanden huyse voers. oft vander voers. Heilwigen, die dat verantwoort, betalinge hebben sal van alle den achterstelle die vanden voers. V scellingen groten erflic verschenen is totten dage toe van heden, maer soe wes van nu voerdane daeraf vallen ende verschinen sal, daeraf en sal hem gheen leveringe oft betalinge gedaen worden voere aender tyt dat het metten gheesteliken rechte gepuert sal syn weder de voers. Magriete des voers. Heinricx getroude wyf is oft nyet, omme dwelke gepuert te wordene, de voers. Heilwych, gemechticht van huerer zuster voers., ter eenre ziden, ende Jan vander Vloet, als gemechticht vanden

voers. Heinricke, sinen brueder, ter andere, jegens malcanderen dach namen voere mynen Heere den Officiael van Camerycke, tot Bruessele residerende, ende wart denselven partien biden Heeren voers. bevolen, dat zy de voers. sake voort vervolgen ende continueren souden ten eynde toe vuyte, sonder aflaten, te dien eynde dat eenyegelyc hem daerna mochte weten te rechtene. Voert meer wart getermineert biden Heeren voergenoemt, dat de voers. Faes stellen soude der voers. Heilwigen goeden zekeren borge, waert by alsoe dat men bevonde dat de voers. Magriete des voers. Heinricx getroude wyf nyet en waere, dat hy dan der voers. Heilwigen, oft Magrieten, huerer suster, wederkeeren soude alle den achterstel die hy nu ontfangen sal oft ontfangen heeft, ende als hy den voers. borge gestelt sal hebben, soe sal de voers. Heilwych hem, bynnen achte dagen daerna, de rente die nu verschenen is, moeten opleggen ende betalen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren XIIII^c ende eenentseventich, XV dage in Meye.

19 Mei 1471.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil rakende de hoeve « Mattevelt » te Lillo.

Alsoe vanden questien ende geschillen die vutstaende syn tusschen der wedewen Jacop Casseleers, nu ter tyt wettigen wive Willem Zimaers, ende hueren ende desselfs Jacops wettigen kinderen, ter eenre ziden, ende Peteren Broodeloos, Willeme Pauwels ende Janne vanden Wouwere die men heet Jan Claus, voere hen selven ende ooc als borgen van Danckaerde Broodeloos, des voers. Peters brueder, ter andere ziden, deselve partien hen vanden voers. geschillen dewelke toecomen van eenre hoeven, geheeten *Mattevelt*, tot Lilloe gelegen, ende des daeraen cleven mach, geheelic ende al, na vutwisen eens Scepenenbriefs van Antwerpen, opten achthiensten dach van Meerte lestleden, voere Meester Willem vander Heyden ende Reyneere van Urssele, Scepenen tAntwerpen, gepasseert, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Janne Martens ende Petren van Steelant, bider voers. wedewen ende kinderen

Jacop Casseleers gecoren, ende in Wouteren Bac ende Janne Peterssone die men heet Spernagel, biden voers. Peteren Broodeloos met sinen medeplegers gecoren, Soe hebben de voers. viere seggers, navolgende derselver submissien, ende na de heisschen ende verantwoerdene biden partien voerscreven ende elker bisundere hen overgegeven, ende ooc na de waerheyden ende getuygenissen by hen geproduceert ende geleit ende bide selve seggers overhoort, ende op al ripelic gelet, huer vutsprake eendrachtelic gedaen inder manieren hierna verclaert:

Te wetene, inden yersten, dat de voers. Peter Broodeloos, Danckaert, syn brueder, ende desselfs Danckaerts borgen ongelast ende ongehouden selen syn van tgene des hen de wedewe ende erfgenamen Jacops Casseleeren geheyscht hebben van dicagien, sluysgelde ende lantgelde.

Item, vanden III ℔ XVII scellingen grooten Vleems die deselve wedewe ende erfgenamen geheischt hebben Peteren Broodeloos voers., ende die Danckaert Broodeloos met eenen Scepenenbrieve bekent hadde schuldich synde Jaspar Hoot, Soe seggen de voers. seggers, alsoeverre als Willem Pauwels derre sweeren dat hy de III ℔ XVII scellinge groote Vleems den voers. Jaspar Hoot betaelt heeft van syn selfs gelde, dat dan de voers. Peter Broodeloos ende des voers. Danckaerts, syns brueders, borgen daeraf ongelast ende ongehouden selen syn nyet te gevene.

Item, vanden XIII scellingen grooten die de voers. wedewe ende erfgenamen Jacops Casseleeren voers. den voers. Peteren hiesschen ende die Jacop Casseleere voere hem verleet soude hebben des Saeterdaechs na Jaersdach anno LXVIII, Daeraf seggen de voers. seggers, alsoeverre als deselve Peter derre sweeren ten Heiligen dat hy die XIII scellinge groote selve betaelt heeft ende dat se de voers. Jacop voere hem nyet verleet en heeft, soe sal hy daeraf ongehouden syn.

Item, seggen voort deselve seggers dat de voers. wedewe ende erfgenamen Jacops Casseleeren den voers. Peteren geloven selen costeloos ende scadeloos te houdene, ende uter hoeven voergenoemt geheeten *Mattevelt*, sonder desselfs Peters

ende synre nacomelingen cost oft last, jaerlix te geldene ende te betalene alsulken twee zisteren rox erflic als optes selfs Peters goede sprekende syn, daeraf de wedewe Faes, van Hoboken, deen zister rox erflic heffende is, ende Robbrecht Sas dandere zister, gelyc Danckaert Broodeloos voers., inder scheydingen ende deylingen tusschen hem ende syn brueders gemaect, uter hoeven voers. geloeft heeft te betalene etc., oft dat de voers. wedewe ende erfgenamen Jacops Casseleeren, tusschen dit ende Kerssavonde naestcomende, voere deselve II zister rox erflic selen moegen geven achtiene ponde groote Brabants eens, ende II zister rox eens voere de verschenen rente, ende hieraf selen de voers. wedewe ende erfgenamen kuere hebben, ende zy selen daeraf terstont moeten kiesen.

Item, seggen voort de seggers voers. dat de voers. wedewe ende erfgenamen Jacops Casseleeren den voers. Peteren Broodeloos, tusschen dit ende Sinte Jansdach Baptisten in midzomere, opleggen ende betalen selen tgene dat deselve Peter by sinen eede derre houden ende sweeren dat hy vanden achterstelle vanden twee zisteren rox erflic gegeven ende betaelt heeft sint den tide dat Jacop Casseleere wilen de voergenoemde hoeve geheeten *Mattevelt* cochte.

Item, seggen voert deselve seggers dat de voers. wedewe ende erfgenamen Jacops Casseleeren, boven tgene des voerscreven is, den voergenoemden Peteren noch geven ende betalen selen thiene ponde groote Brabants eens, te wetene, deen helft daeraf tSinte Jansdage Baptisten in midzomere naestcomende, ende dandere helft tSinte Bavendage daer navolgende.

Item, seggen voert deselve seggers dat de partien voerscreven, tusschen dit ende morgen avont, tot Jan Martens huyse, voere de costen vanden getuygen die in deser saken overhoort syn, item voere tregistreren deser vutspraken, voere III copien derselver vutspraken ende voere montcosten ende theeringen tot diveersen stonden biden partien ende seggeren voerscreven gedaen, brengen selen XXX scellinge groote Brabants, te wetene elke partie deen helft daeraf.

Dese vutsprake wart aldus vutgesproken, in presencien vanden partien voerscreven, int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende eenentseventich, opten negenthiensten dach van Meye.

19 Juni 1471.

Getuigenis van Amman en Schepenen nopens de borgstelling van Jan van Cruyningen.

Op de begheerte van Janne van Cruyningen gedaen voer Borgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, als dat men overhoeren soude de kenlyc vanden Amman ende ennigen vanden Scepenen opt punt dat deselve Jan seyde dat Henric de Bal, voer denselven Amman ende Scepenen, onlancx bekent hadde, te wetene, hoe dat hy, Jan, tanderen tyde borge geset hadde omme int sterfhuys van synder moeder wilen te comene, van welken sterfhuyse Henric de Bal besittere was, ende dat men hem daeraf verleenen soude een acte, Soe hebben verclaert Willem van Tichelt, stadhoudere vanden Amman, ende Meester Willem vander Heyden, Scepene, hoe dat hen kenlyc is dat, Saterdage nu lestleden, de voers. Jan, ter eendere, ende Henric, ter andere zyden, voer henlieden waeren, ende dat, na vele woerden die zy jegens malcanderen hadden aengaende der borchtochten voergenoemt, de voers. Henric seyde, al waest dat sake dat Jan voers. tanderen tyden borge gestelt hadde, dat die borchtochte niet genoech en waere na recht, want hy met dien borge niet te vreden en was, want hy ne niet goet genoech daervore en kende, ende dat denselven borge naderhant derselver borchtochten berouwen was ende dat hy daeraf begeert hadde ontslagen te wesene. Verclaerden voert de voers. Willem ende Meester Willem hoe dat de voers. Henric den voers. Janne op dien tyt noch toegaf, insoeverre hy, na der stad recht van Antwerpen, bynnen den derden dage noch borge gestellen conste omme des sterfhuys recht te plegene, dat hy hem dan met rechte antwoerden soude ende dan al tghene doen dat recht wesen soude. Actum XIX Junii anno LXXI.

5 *October 1470.*

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Johanna van Renissen, Vrouw van Sint-Jacobscappellen, en de erfgenamen van haren eersten man Willem de Vriese, van Ostende.

Opten vyfsten dach der maent Octobris int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tseventich, soe bekenden ende verlyden die edele ende voorsienige personen hierna bescreven, te wetene, Jouffrouw Johanne van Renissen, Vrouwe van Sinte Jacopscapelle ende in Eekeren, met Janne de Corte, hueren wettigen man ende momboere, ter eendere, ende Heere Olivier vander Maelsteden, van Everingen, Riddere, Willem van Oistende ende Heere Jan van Oistende, Riddere, gebruedere, beyde wittige sonen der voers. Jouffrouwen Johannen, daer vader af was Willem de Vriese, van Oistende, wilen, ter andere zyden, dat zy, by middele, tusschensprekene ende goeden onderwyze vanden Heeren ende goeden mannen hieronder bescreven, wel ende minlic verleken, vereenicht ende veraccordeert waren van allen den geschillen ende twisten die zy jegens malcanderen tot dier tyt toe wtstaende gehadt hadden, na wtwysen van tghene dat in eender papieren rollen, die zy daer overgaven, int lange gescreven stont, ende begeerden dinhout derselver rollen inder stad van Antwerpen registre van woerde te woerde gestelt te hebbene, in eeuwiger gedenckenissen, omme daerute, opdat hen geliefde, behoorlycke brieve te moegen hebbene, van welker rollen de tenuere van woerde te woerde hierna volcht ende is aldus :

Hierna volgen alle alsulke geschillen ende twisten als geweest zyn totten dage van heden tusschen Jouffrouwen Jannen van Renissen, Vrouwe van Sinte Jacopscapelle ende in Eekeren, wedewe wilen Willem de Vriese, van Oistende, saliger gedachten, ende Jannen de Corte, van Hoisden, haeren man, aen deen zyde, ende de erfgenamen van Willem van Oistende voergenoemt, te wetene, Heeren Olivier vander Maelsteden, van Everingen, Riddere, Willem de Vriese, van Oistende, ende Heeren Jan van Oistende, Riddere, aen dander zyde, Soe hebben partien bovengescreven alle saken

gesubmitteert ende geset in minliker submissien aende edele ende wyze Heere Jan vander Bruggen, Heere van Blaersvelt etc., Heere Jan van Berchem, Ridders, Jan van Blaesvelt, Gielys Mennens, Gielyssone, Cristoffel vanden Hove alias de Balgere, dewelke voerscreven personen geseyt ende wtgesproken hebben tusschen beyden partien, om minlic te vereenigen, in manieren hierna bescreven :

Item, inden yersten, van alsulken coope als de voers. erfgenamen van Willem van Oistende gecocht hebben tegens mynen Genedigen Heere, sal bliven van weerden tot eeuwigen dagen, na wtwysen huerer brieven, dies soe sullen de voers. erfgenamen van Willem van Oistende voergenoemt Jouffrouwen Jannen van Renissen laten opheffen ende bueren alle toecomende renten ende profyten vanden selven goeden, haer leven lanc, behoudelic dies dat de voers. Jouffrouw Janne betalen sal den voergenoemden erfgenamen die principael somme daerom zy de goeden gecocht hebben tegens mynen Genedigen Heere voerscreven, ende oic de costen die de voers. erfgenamen ter causen van dien coope gedaen hebben, ter taxacie vanden voergenoemden goede mannen. Dese betalinge sal men nemen vanden selven goeden in erflycke penningen gerekent alsoe men hedendaechs gewoenlic is te coopen, behoudelic dies dat men gheen taxacie setten en sal op thuys staende in Middelborch.

Item, van alsulken heyssche als Willem Bolle der voers. Jouffrouwen Jannen ende erfgenamen heysschende is ter causen van sinen wive, sullen de voergenoemde Jouffrouw Janne ende erfgenamen voergenoemt samentlyc ende eendrachtelyc aftervolgen ter plaetsen daert behoeren sal, ende gelycke costen doen elc na zyn avenant, opdats van noode zyn sal, ende hebben win ende verlies.

Item, van alsulken viere hondert Croonen als de Rentmeester van Antwerpen heysschende is den sterfhuyse vander Jouffrouwen van Cruyningen, uten name van mynen Genedigen Heere, ter causen van sekere obligacien die gevonden zyn souden Tygaert, bastaert van Sevenbergen, toebehoerende in sinen levenden tyden, alsoe de Rentmeester seyt, welke obligacien gewyst zyn mynen Genedigen Heere te betalen

by sinen Raide van Brabant, aengesien dat Tigaert was een bastaert, welke vonnissen gewesen is tot myns Genedichs Heeren behoef, mer niet gespecificeert wie de gelden geven soude, Soe coemt deselve Rentmeester ende heyscht Jouffrouwen Jannen voergenoemt ende haeren man, waeraf de voergenoemde erfgenamen Jouffrouwen Jannen ende haeren man help ende bystand doen sullen, buyten haeren cost, omme dat te vervolgen ter plaetsen daert behoeren sal, metter minnen oft metten rechte, ende voert in allen saken daer de voers. Jouffrouw ende haeren man den voergenoemden erfgenamen te doene sullen moegen hebben, opter voers. Jouffrouwen Jannen cost, als goede kindere sculdich zyn van doene, te wetene, bynnen de lande van Brabant, van Hollant ende van Zeellant, oft te scriven uten naem van henluyden daer de voers. Jouffrouw oft haeren man van doen wesen sal, ende tot behoef van desen costen die de voers. Jouffrouw daerom doen sal, sullen de voers. erfgenamen opleggen ende betalen viere ponde grote Vleems, daermede sullen de voers. erfgenamen ontslagen wesen van dien laste vanden vier hondert Croonen.

Item, soe sullen de voers. erfgenamen volcomen de wtsprake vanden Heere vander Vere, daeraf Jouffrouw Janne voers. in gebreke is, van allen haeren gebreken, na inhout der voers. wtspraken, tusscen dit ende tsanderdages na Sinte Martynsdach, ende de voirs. Jouffrouw Janne oft haer man sal gehouden wesen alsdan quytscheldinge te geven den voers. erfgenamen in alder manieren als wtgesproken is byden Heere vander Vere, ende al te volcomen dat zy sculdich is te volcomen na der wtspraken voerscreven.

Item, van alsulken renten als de bastaert sculdich is te hebbene op tgeheel sterfhuys, daeraf Jouffrouw Jannen voergenoemt de drie vierendeele comt te betalen ende de erfgenamen een vierendeel, soe sal de voers. Jouffrouw Janne den bastaert alle jare betalen ende ooc de achterstellen sint der doot van Willem van Oistende, ende of de voers. bastaert yet ontfangen heeft, sal wesen in minderinge in afslage vanden selven, ende woude de voergenoemde bastaert ennige afterstellen heysschen voerdere, soe sal Heere Olivier ende

Willem van Oistende ende Heere Jan der voers. Jouffrouwen ende hueren man af quyt houden, ende of de voers. bastaert zyn handen geslagen heeft aen ennige goeden in Borssel oft anders, daer sal hy syn hant aftrecken ende rekeninge ende bewys doen van sinen ontfange, ende dat ontfanc sal wesen in afcortinge van sinen renten ende afterstellen, gelyc voerscreven staet, behoudelic zyn goede recht, of hy op dat goet bewesen is, de bewysinge in weerden te bliven.

Item en sullen de voers. Jouffrouw Janne van Renissen oft Jan de Corte, huer man, gheen leene erve eyckenhout oft andere staende op erve of leene afhouwen, anders dan een tochtersse schuldich is af te houwen, den leene toebehoerende, ende der voers. Jouffrouwen Jannen toebehoert opten dach van heden, vercoopen, belasten noch becommeren in gheenre manieren nemmermeer, ende waert dat de voers. goeden belast oft becommert waeren byder voers. Jouffrouwen oft haren man Jan de Corte voers. oft van haerer beyder wegen, die zullen zy afdoen ende claeren, sonder cost vanden erfgenamen, behoudelic dies dat de voers. Jouffrouw rustelic ende vredelic besitten sal, haer leven lanc, alle renten, bladinge, nutscepen ende profyten vande voers. goeden ende alle vervallen herlicheden, huysen, moelen, besitten sal ende custbaer houden sal van alle reparacien, van bynnen ende van buyten, alst behoeren sal.

Item, waert dat de voers. Jouffrouw Janne gebrake ende aflivich worde voer Jannen de Corte, hueren man, soe sal de voers. Jan behouden twintich ponde grote Vleems, alle jare, zyn leven lanc geduerende, ende na synre doot te keeren ende te comen den gerechten erfgenamen vander voers. Jouffrouwen Jannen van Renissen, syn huysvrouwe, die versekert op alle de goeden die de voers. Jouffrouw Janne toebehooren bynnen den lande van Brabant, Zeellant oft elders, waer dat se gelegen zyn, dat tot eenen sekeren dage te betalen verpeynt ende gehouden na de wtsprake vanden Heere vander Vere, ende alle dandere wtspraken in hoerer weerden, dese niet vermindert ende ooc van weerden te wesen, ende hieraf eenen brief gheven onder stedesegel van Antwerpen, welken brief spreken sal houder

sbriefs, ende van desen brief sullen zy versekeringen doen opter stad wissel van Antwerpen, ende mids desen soe verthyt de voers. Jan de Corte alle de goeden vander voers. Jouffrouwen Jannen, syn huysvrouwe, haer die te volgen ende hare erfgenamen, gelyc als voerscreven is, na zynre doot.

Item, oft de voers. erfgenamen ennige renten of gelden ende afterstellen ontfangen moegen hebben ter causen van desen coepe, sullen zy rekeninge ende bewys af doen, ende dat sal zyn in afcortinge vander principaelder sommen vanden voers. coope byden erfgenamen gedaen, ende van desen dage voert niet meer ontfangen anders dan haer gelden van haeren coope ende coste dat hem daeraf aengetåxeert sal worden.

Item, van alsulken ballincscepe als Willem de Vriese van Oistende heeft op de goeden van Jouffrouwen Jannen, zynre moeder, en sal hem Willem voers. nemmermeer daermede behelpen ende de voers. Jouffrouw, haren man, oft haren goeden daermede nemmermeer belasten oft becommeren en sal, ende alsulken ballincscepe als Heere Olivier heeft op die voers. goeden, sal doot ende te nyeute wesen, ende sullen beyde dese ballincscepe doot ende te nyeute verlyen, tot Jouffrouwen Jannen oft haeren mans vermanen, voer Scepenen van Middelborch.

Item, van allen huysen in Middelborch, tEekeren ende anderssins, sal de voers. Jouffrouw Janne gehouden wesen die te houden ende te repareren ende recht op staende, haer leven lanc, voer water ende winde, als dat tamelyc behoort, ende of daer gebrec an waere, sullent de erfgenamen moegen doen tot coste vander Jouffrouwen voergenoemt.

Item, soe sal de voers. Jouffrouw Janne moegen maken, bynnen haeren levenden live, haer testament totter sommen van XXX ponden groten Vleems eens wechdragens, daervore zy de voers. erflycke goede die zy tot haerder voers. kinderen behoef, als voerscreven is, nu wtgaet ende verthyt, sal moegen belasten, ende niet hoogere, ende oft zy een meerdere testament

dan totter voers. sommen maken wille, dat sal zy moegen doen op hare have oft op de vercregen goeden die zy na desen vercrigen sal.

Item, van allen desen goeden, leenen, erven, tot wat plaetsen dat se gelegen zyn in al myns Heeren lande oft elders, onder gheestelike oft weerlike heeren, sal Jouffrouw Janne voers. gehouden wesen den voers. oiren erfgenamen van haer diet van rechts wegen toebehoert, brieve te gheven, sonder cost van haer, Jouffvrouw Janne voergenoemt, vanden ghenen daert behoert haer goeden voergenoemt nemmermeer te becommeren, te belasten, oft doen becommeren ende belasten, in enniger manieren.

Item, waert by alsoe dat Philips van Reymerswale met desen minliken appointementen niet te vreden en waere, soe draecht zy over de voers. Jouffrouw Janne met haeren voecht dat vierendeel dat hem aencomen soude op die andere drie, te wetene, Heere Olivier vander Maelsteden, Willem ende Heere Jan van Oistende.

Item, al dit volcomen zynde, soe heeft geloeft Jan de Corte voergenoemt goet, eerbaerlyc ende wel met myn Jouffrouw syn huysvrouwe te leven, ende metten goeden Heeren haeren kinderen ende swagers, ende daervan in gheenre gebreke te wesen.

Item, soe sal tmandement datter vercregen is op Jouffrouwen Jannen, hueren man ende goeden, te voerschyne gebracht werden in presencie vander voers. Jouffrouwen Jannen ende Jan de Corte ende dat te nyeute gedaen werdden, ende nemmermeer andere mandementen ofte brieven impetreren oft doen vercrigen tegen of op de voers. Jouffrouwen Jannen, Janne de Corte, haeren man, oft haere goeden, van ennigen punten die in voerleden tyden geschiet moegen wesen totten dage toe van heden, alle dingen sonder arch oft list.

Item, omdat de erfgenamen van Jouffrouwen Janne voers. erfnisse ende renten vanden selven coope daer de voers.

Jouffrouw Janne die bladinge af hebben sal, voer huer principael ghelt ende costen die zy daerom gedaen sullen hebben, de erfgenamen jaerlicx, tsy lant oft renten, behouden de somme van XII ponden X scellingen groten Vleems, ende daer sal elc erfgename voers. af hebben, in erve of renten, alsoe vele na avenant als hy van sinen penningen verleyt heeft, ten verclaeren vanden voers. goeden mannen.

Item, soe heeft de voers. Jouffrouw Janne ende haer voecht voerscreven geloeft ints Mercgreven handen, uten name van mynen Genedigen Heere, als luyden van trouwen ende eeren in rechter eed stad, dese voers. punten alle te onderhouden, op die verbuerte van alsulker bladinge als zy jaerlicx heffende is van allen desen voers. goeden, het derdendeel tot behoef van mynen Genedigen Heere den Hertoge, ende die twee deele den erfgenamen daertegens zyt doen souden, te wetene, elc na zyn aendeel. Ende, ter andere zyden, soe hebben geloeft Heere Olivier, Willem ende Heere Jan van Oistende voerscreven inden Mergreven handen, uten name van mynen Genedigen Heere, als mannen van trouwen ende eeren in rechter eedt stad, dese voers. punten te onderhouden, op die verbuerte van alsulken opdracht als de voers. Jouffrouw Janne hemluyden gedaen heeft, ende tderdendeel mynen Genedigen Heere ende die twee deele der voers. Jouffrouwen, te wetene, dat nyement verbueren en sal dan die hiertegen dade, ende ooc en sal de Jouffrouw oft hoeren man voers. niet verbueren dan daer zy tegen daden.

Item, oft soe gebuerde dat ennige duysternisse oft ongelycke verstantenisse in ennige van desen voers. punten gebuerde oft dat daeraen cleefde, soe hebben hem beyde de partien verconsenteert ende verconsenteren dat de voers. Heeren ende goede mannen, oft de meestendeel van hemluyden, tallen tyden sullen moegen beslichten ende vereenigen ende de voers. punten interpreteren ende verclaeren, welc zy alsdan schuldich selen zyn te onderhouden, op die verbindenisse ende peyne voers., te keeren als voeren.

Item, om al tghene bovengescreven duechdelyc te onder-

houden ende een minlyke pays te houden tot eeuwigen dagen, ter begeerten vander voers. Jouffrouwen Janne van Renissen, Jan de Corte, haren man. Heeren Olivier vander Maelsteden ende van Everingen, Riddere, Willem van Oistende ende Heere Jan van Oistende, Riddere, Soe zyn partien minlyc geappointeert ende overcomen, by toespreken vanden vrienden bovengescreven, dat Heere Olivier, Philips, Willem ende Heere Jan voergenoemt sullen doen een oirvre Janne de Corte in manieren hierna bescreven, te wetene, met behoorlycken eede, elc bysunder, in handen vanden Mercgreve ende in kennissen van ons, vriende bovengescreven, ende ooc Scepenen van Antwerpen, ende dien eeuweliken pays segele ende brieve daeraf te gheven wel ende trouwelic te houden nemmermeer denselven Janne de Corte te misdoene of te doen misdoene by yemende inder wierelt, in enniger manieren, ende oft zy wisten dat hem yet misschien soude, daeraf sullen zy hem de wete doen, by dagen ende by nachten, tot wat tyden dat geboeren moechte. Ende omme alle dese punten te onderhouden als mannen van trouwen ende eeren, soe hebben wy, Olivier, Philips, Willem, Jan van Oistende voerscreven ende Jan de Corte voergenoemt desen brief besegelt met onsen segelen, ende ter meerdere sekerheyt, soe hebben wy gebeden Heeren Janne vander Bruggen, Mercgreve der stede van Antwerpen, Heeren Jan van Berchem, Ridders, Jan van Blaesvelt, Gielys Mennens, Gielyssone, Cristoffel de Balgere, als getuygen hiertoe gebeden ende geroepen, dit met ons te besegelen. Ende wy, Jan vander Bruggen, Heere Jan van Berchem, Ridders, Jan van Blaesvelt, Gielys Mennens, Cristoffel de Balgere, overmids dat wy hierby aen ende over geweest hebben daer de voers. partien minlyc overcomen zyn, ende ter begheerten van hen allen voergenoemt, hebben wy onsen segelen hier mede aengehanghen.

23 Maart 1470.

Vonnis van het Magistraat dat de twee lijfrenten van Margareta van Robbertingen in de bepaalde munt zullen uitbetaald worden.

Alsoe, op huyden, vore Borgermeestren ende Scepenen comen is Jouffrouw Margriete van Robbertingen, Diericx dochter, die men heet van Hasselt, wonende te Bruessel, thonende twee Scepenenbrieve van Antwerpen, sprekende, den eenen, van vive overlanxe Rynsguldene tsjaers lyftochtrenten, voer datum sbriefs gemunt ende geslagen, die de voirs. Dierc, huer vader, inden jare M CCCC ende tweenviertich XXII dage in Septembri, tot zekeren liven gecocht heeft jegens Merttene Beernaerts, zone wilen Beernaerts, van Sinte Bernaerts, op II ℔ X scellingen groten erflic op zeker pande ende op VIII ℔ groten lyftochten, tes voirs. Mertens live sprekende, opt huys geheeten *den Aren*, gestaen aende Merct, nu den ambachte vanden Scrynmakers toebehorende, seggende deselve Jouffrouw dat zy schuldich ware te hebben ende jaerlix te heffene gouden Rynsgulden, na inhout huers briefs, sonder met eeniger valuacien oft anderen gelde betaelt te wordene ; daerop de dekens vanden voirs. ambachte seyden ende alligeerden dat zy jaerlix niet meer gegeven en hadden dan XX stuvers vore den Rynsgulden, ende dat zy daermede tot hertoe te vreden geweest hadde, hopende alnoch daermede te gestaene, etc. ; Ende den anderen brief sprekende van XII gulden Peters tsjaers lyftochtrenten, voer datum sbriefs gemunt ende geslagen, die de voirs. Dieric, huer vader, inden jare M CCCC XLIII, XX dage in Meerte, cochte ende creech jegens Adriane Moens die men heet van Achter, op een huys met zynre toebehoerten gestaen inde Meere ende opte helft van eenen huyse oic inde Meere gestaen, seggende oic deselve Jouffrouw dat zy schuldich ware te hebben ende jaerlix te heffene gouden Peters, na inhout huers briefs, sonder met eeniger valuacien oft anderen gelde betaelt te worden ; daerop Willem van Cantelbeke, als houder vanden pande, seyde dat hy jaerlix niet meer gegeven en hadde dan XVIII stuvers vore elken Peter, ende dat zy daermede tot hertoe te

vreden geweest hadde, hopende oic daermede te gestaen, etc., Soe wardt getermyneert by Borgermeestren ende Scepenen voirs., dat de voirs. Jouffrouw Margriete ende de pensionarisen jaerlix hebben ende heffen selen gouden Rynsgulden ende gouden Peters, na inhout huerer voirs. Scepenenbrieve. Actum anno LXX, XXIII dage in Meerte vore Paesschen.

BUEKELER.

28 Juni 1471.

« Arbitrale vuytsprake » in het geschil tusschen Jan van Oeyenbrugge met zijne kinderen, ter eene, en Jan van der Dilft, ter andere zijde, rakende de heerlijkheid van Borgvliet.

Alsoe zekere questien ende geschillen opgestaen ende geresen waeren tusschen Janne van Oeyenbrugge, van Mechelen, Janne ende Osten van Oeyenbrugge, sinen wittigen sonen, voere hen selven ende inden name vanden anderen haeren bruederen ende zusteren, die zy hierinne geloefden te vervane, ter eendere, ende Janne vander Dilft, wittige sone wilen Meester Franchois vander Dilft, ter andere zyden, toecomende, spruytende ende oersprone nemende deselve questien ende gescillen wt dien dat de voers. Jan ende zyn kindere hen vermeten, gemeynt ende gepretendeert hebben dat zy sculdich waeren gerecht te sine int derdendeel van eender thienden, capuynen, heertsteden, in Betkensveer, inden molenberch ende in anderen goeden ende rechten toebehoerende der heerlicheit van Borchvliete ende des daerane cleeft etc. ; daertegens de voers. Jan vander Dilft, ontkennende den voers. Janne van Oeyenbrugge ende sinen kinderen hare voertstel ende vermet, ter contrarien gehouden ende gesustineert heeft dat deselve Jan oft zyne kinderen inde voergenoemde thienden, capuynen, heertsteden, Betkensveer, inden molenberch oft anderen goeden ende heerlycken rechten derselver heerlicheit van Borchvliete toebehoerende niet gericht en waeren voerdere dan in een seker gedeel int geleyde opt Schelt, gelyc hy dat gebruyct moecht hebben, ende niet voerdere ; ende het zoe zy dat

omme alle costen, lasten ende moeyenissen van processe die hieraf gescapen ende in wege waeren te comene, te schoudene ende om minne ende vrientscap te onderhoudene, tot dien eynde dat elcx recht met gevuege soude moegen worden gewegen ende gehandelt sonder strencheit oft rigeur van processe, de voers. partien hen des gekeert ende gesubmitteert hebben inde eerbare ende voersienige mannen, Meester Janne Boeds, Canonic in Onser Liever Vrouwenkerke ende Pensionarys der stad van Antwerpen, byden voers. Janne van Oeyenbrugge ende sinen twee sonen voergenoemt, voere hen ende inden name als boven, daertoe gecoeren, ende in Meester Willeme vander Heyden, Scepene derselver stad van Antwerpen, inden name vanden voers. Janne vander Dilft, daertoe gecoeren, als in haeren seggers, arbiters ende minlycke dadincxliede, ende hebben geloeft, opte peyne ende verbuerte van hondert merc silvers, te houdene, te voldoene ende te volvuerne in allen haeren punten alsulken wtsprake, sentencie arbitrael ende appointement als de voers. arbiters ende minlycke dadincxliede daeraf wtspreken, pronuncieren ende verclaeren selen, opte peyne ende verbuerte van hondert merc silvers te verbuerne byden ghenen die de contrarie daeraf dede, alsoe dicke ende menichwerf als dat gebuerde, te bekeerne, deen derdendeel daeraf mynen Genedigen Heere den Hertoge van Brabant, dandere derdendeel daeraf den Eerweerdigen Vader in God mynen Heere den Bisscop van Camerycke, ende tderde derdendeel daeraf der partien die deselve sentencie ende wtsprake van weerden hielde, ende nochtans deselve sentencie ende wtsprake in machten ende van weerden te blivene, gelyc dat inden compromisse daeraf voere notarius ende getuygen gepasseert, int lange begrepen is, etc., Soe hebben, dien navolgende, de voers. arbiters, seggers ende minlycke dadincxliede voergenoemt, yerst alle alsulken redene, vermete, voertstelle ende actien als de voers. Jan van Oeyenbrugge ende sine voers. sonen, inden name als boven, hebben willen voertstellen ende pretenderen, ende ooc alle alsulken bethoone, bescheyt ende bewys als zy in sterckenissen van dien voer hen hebben willen produceren, ter eendere, ende ter contrarien van dien alle alsulken bethoone, bescheit, titele ende andere wittelycke bewysingen, redenen ende

anderen saken als ten wederleggene ende wrakingen van des voers. Jans van Oeyenbrugge ende synder kinderen vermet ende voertstelle de voers. Jan vander Dilft heeft willen seggen ende allegeren, ter andere zyden, gehoort ende gesien, ende op al met goeden advise ende ryper deliberacien gelet hebbende, wtgesproken, geseit ende verclaert voere hoere wtsprake ende sentencie arbitrael tghene dat hierna volcht, te wetene, want de voers. Jan van Oeyenbrugge ende sine kinderen by gheenen wittelycken titele, bescheyde oft bethoone genoech zynde, en hebben doen blycken dat hy, Jan, oft sine voersaten, alsoe hy dat voertgestelt ende hem vermeten heeft, gericht zyn ennichsins inde thienden, capuyne, heertsteden, int Betkensveer, inden Molenberch oft in ennigen anderen goeden oft rechten der herlicheit van Borchvliete toebehoerende, noch dat hy ooc daeraf possessie, gebruyc oft beset gethoont en heeft anders dan dat hy ende zyn voersaten in possessien ende gebruycke geweest zyn van eenen sekeren gedeele inde geleiden aldaer opt Scelt gelegen, te wetene, int groote ende int cleyne geleyde, dat zy, seggers, arbiters ende minlycke dadincxliede voergenoemt seggen ende pronuncieren voer hare sentencie arbitrael ende wtsprake, dat Jan van Oeyenbrugge voergenoemt, Jan ende Oste, syn sonen, inden name als boven, van haeren heyssche, vermete ende voertstelle aengaende den rechte dat zy gepretendeert hebben te hebbene inde thienden, capuyne, heertsteden, Betkensveer, molenberch ende anderen herlycken goeden ende rechten der voers. herlycheit van Borchvliete ennichsins toebehoerende, ongefundeert zyn, ende dat zy ende hare nacomelinge, van nu voerdane tot eeuwigen dagen, swygen, cesseren ende aflaten selen omme daerna te stane, te talene, te vervolgene oft hen ennichs rechts te vermetene, questie oft gescille hieromme te moverene, behoudelic ende wtgenomen dat deselve Jan ende sine kinderen ende haere nacomelinge behoudene selen bliven, tot eeuwigen dagen, alsulken gedeelen ende poercien als de voers. Jan van Oeyenbrugge, de vader, ende sine voersaten gehadt, gebruyct ende beseten hebben inde geleyden aldaer opt Schelt gelegen, te wetene, int groote ende int cleyne geleyde, ende in anders gheene goeden oft herlycken rechten

derselver herlicheit toebehoerende. Seggen ende pronuncieren voert de voers. arbiters ende minlycke dadincxliede voergenoemt dat, by deser tegenwoerdiger sentencien ende wtsprake voergenoemt, de partien tot beyden zyden van allen den gescillen die zy deser saken aengaende tegens malcanderen wtstaende gehadt hebben, tot eeuwigen dagen verleken, verscheyden ende wel vereenicht selen zyn ende bliven, ende dat zy, ter saken van desen oft des daerane cleeft, hierenboven malcanderen nemmermeer meer aenspreken, heysscen oft moeyen en selen, by hen selven oft by yemende anders, tot gheender plaetsen oft in gheender manieren, opte peyne van hondert merc silvers te verbuerne byder partien die hierjegens dade, alsoe dicke ende menichwerven als dat gebuerde, te bekeerne, deen derdendeel daeraf mynen Genedigen Heere den Hertoge van Brabant, ende dandere derdendeel den Eerweerdigen Vader in God mynen Heere den Bisscop van Camerycke, ende tderde derdendeel der partien die dese sentencie ende wtsprake van weerden hielde, ende dese sentencie ende wtsprake nochtans in machten ende van weerden te blivene in allen haeren punten, allet na wtwysen den compromisse daeraf byden partien verleden. Actum anno LXXI, XXVIII dage in Junio.

10 Juli 1471.

« Arbitrale vuytsprake » tusschen Cornelis Hoeven en zijne echtgenoote Margareta Carys.

Alsoe zekeren twist ende geschilt geweest is tusschen Cornelys Hoeven, stroedecker, ter eenre zyde, ende Margrieten Carys, zynen wittegen wive, ter andere, van zekeren woerden die zy deen jegens den anderen gehadt hebben, wt welken woerden dat hy, Cornelys voirs., zyn wyf mishandelt heeft, waervore hy in hachten gelegen heeft, van welken geschillen zy hen te beyden zyden gekeert hebben ende gesubmitteert in Janne vanden Wouwere ende in Rutgeer de Hoege ende oic in Luycas Rauwelyn, huerer beyder dochter man, om daerop alsulken ordinancie te maken alsoe hen best sal duncken dienende om in toecomende tyden pays ende vrede tusschen hen beyden te houdene ende te bliven, ende dat

geloefden zy te houden, op alsulken pene ende ordinancie als daerop geset sal worden vanden voirs. seggers ende gelyc oft dat byder stad gedaen ware, navolgende welker submissien de voirs. seggers geordineert hebben ende wtgesproken, dat de voirs. Cornelys sal geloven ende sweren ten Heylegen met zynen wive te gaen wonen ende met huer verkeeren rastelic ende vredelic, eerlic ende tamelic, ende huer al dat doen dat een goet eerbaer man zynen wive schuldich is te doene, ende oft hy de contrarie daeraf dede ende men dat over hem bethonen conde met eerbaren mannen oft vrouwen, dat hy alsdan, bynnen den derden dage daerna, tAntwerpen in hachten gaen sal, ende daer niet wtscheiden, ten zy dat hy der voirs. Margrieten goeden zekeren vasten borge geset sal hebben, daer zy mede te vreden sal zyn, totter sommen toe van XXV ℔ groten Brabants eens, die deselve borgen geloeven selen te betalene tot behoef der voirs. Margrieten, om die by huer gehaven te worden, op alsoe dat hy huer daerna yet meer misdade oft hem oneerlic droege, ende oft hy huer daerinteynden yet misdade oft hem eenichsins misdroege, soe selen de voirs. borgen schuldich zyn der voirs. Margrieten alsdan over te leggen ende te betalen de voirs. XXV ℔ grote Brabants eens, ende die sal Margriete alsdan heffen ende hebben, om hueren wille daermede te doene, sonder yemants toeseggen oft sonder Cornelyse oft yemant anders enich recht oft deel daerin te hebbene oft rekeninge daeraf te doene, in eeniger manieren, welken eedt Cornelys vore Amman, Borgermeestren ende Scepenen alsoe volcomelic terstont dede. Was voert der voirs. goeder mannen wtsprake ende seggen, dat Margriete Carys gheenrehande vrouwen oneerbaer wezende en sal laten houden bynnen hueren huyse, gaen oft comen, noch hen geen geloeve geven van eenigen aenbringen van clappagien tusschen huer ende hueren man ende anderen personen aenclevende, noch dat zy hueren man hierenboven nymmermeer arguacie maken en sal oft eenigen onvrede doen, in eeniger manieren, dan hueren man hueschelic met sueten woerden te waerschouwen ende noemen hem de personen diet huer geseyt hebben, om hem te verantwoerden ende hem van schaden ende lasten daerwt te houdene, ende oft zy de contrarie

daeraf dede, dat sal altyt staen ter moderacien ende correctien vanden Heeren, alsoe dicke ende menichwerven alst gebuerde, dwelc de voirs. Margriete, met eenen vremden mombore huer gegeven metten rechte, alsoe geloefde te doene. Gedaen ende wtgesproken anno LXXI, X Julii, in presencien van Borgermeestren ende Scepenen. Ende wardt voert, ter begeerten van partien, gestelt inder stad register, in meerder vasticheiden der wtspraken ende geloften voirs.

BUEKELER.

9 Juli 1471.

« Minnelyck appoinctement » in een geschil tusschen kooplieden van Londen en Jehan Salfort, facteur van Willem Schoor.

Op de geschillen voer den Borgermeesteren, Scepenen ende Wethouderen vander stad van Antwerpen gehandelt tusschen Thomaes Rasson, Jehan Eesten, Robert Sieret ende Thomaes Waryn, coopliede van Londen in Engelant, ter eendere, ende Jehan Salfort, als facteur van Willeme Schoor, ter andere zyden, spruytende wt dien dat de voers. coopliede vanden voers. Jehanne Salfort begeerden over ende weder gelevert te hebbene alsulken XII packe Engelsche lakene als de voers. Jan van hen aengenomen hadde, met anderen zyns meesters lakene, van Calays hier te brengene, etc. ; daerop de voers. Jan Salfort seggende want, boven brieve van sauveconduyten, de voers. lakene, met anderen zyns meesters lakene, tot Brugge, ten vervolge van ennigen, aldaer gecommert ende belet hadden geweest, ende hy, omme derselver betalingen wille ende omme die afgedaen te wordene, tot grooten coste ende laste hadde moeten vervolgen aen mynen Genedigen Heere ende anderssins, dat hy hoopte dat hy niet sculdich en waere de voers. lakene over te gevene, het en waere dat de voers. coopliede haere porcie ende aengedeel yerst gegouden ende betaelt hadden vanden selven costen, na avenant van haeren lakene, etc.; den voers. coopliede ter contrarien houdende want zy, omme eenen sekeren loon ende by vorwaerden tusscen hen ende den voers. Janne gemaect, de voers. lakene besteet hadden aenden selven Janne, hoopten ende meynden daermede te gestane ende van anderen

costen voerdere ongehouden te wesene; gemerct ooc dat, ter saken vanden costen voergenoemt, tusscen denselven Janne ende den beletters proces opgestaen ende beruert was voere mynen Genedigen Heere ende sinen Hoogen Raet, etc., Soe wert byden Wethouderen voergenoemt tusscen de voers. partien, by manieren van genoege ende minlycken appointemente, wtgesproken ende verclaert, dat van deser questien principael dbeslich sal geschien voer den Courtmeester ende anderen Raetslieden vander nacien vanden coopliedeen van Engelant, ende dat zy daervoere compareren selen ten yersten dat zy gevoegelycxt selen connen ende moegen, het zy tot Londen, hier inder stad, tot Bergen oft eldere, daer hen dat best gelegen sal wesen, des soe selen alsnu de voers. viere coopliede overgeven ende verleggen in handen vanden voers. Janne Salfort de twee deele van alsulken coste als deselve Jan, ter bescuddenissen vanden voers. lakene, wtgeleet heeft ende na avenant van alsoe vele lakene als zy daeronder hebben hen toebehoerende, ende niet voerdere, van welken costen de voers. Jan hen sal rekeninge ende bewys doen. Des soe sal ooc deselve Jan alsnu borge setten, oft alsoe gebuerde dat hy in sinen heyssche van desen verviele ende tonderginge, ende de voers. coopliede byden appointemente vanden Courte vander voers. nacien quite ende vanden costen voerscreven ongehouden te wesene geseit ende verclaert warden, dat hy in dien gevalle de voers. somme vanden twee deele vanden costen voergenoemt by hem alsoe ontfangen, hen wederkeeren ende opleggen sal, ende desgelycx soe selen de voers. coopliede wederomme nu borge setten den voers. Janne, oft alsoe gebuerde dat byden appointemente vanden Courte voergenoemt geseit warde dat zy voerdere inne de voers. costen dan zy nu verleggen selen gehouden waeren, dat zy dan dat den voers. Janne opleggen selen. Ende, mids desen, soe sal de voers. Jan Salfort den voers. cooplieden overgeven haere voers. lakene, hierinne versien, dat by alsoe oft de voers. Jan Salfort vanden voers. costen verrichtinge vercrege aende ghene die hem tvoers. belet gedaen hebben, dat in dien gevalle dat afslaen sal den voers. cooplieden, het zy in al oft in deele, na avenant vander selver verrichtingen ende costen voergenoemt, afgetogen ooc yerst ende voer al de

costen die hy noch om des vervolchs wille vanden voers. processe doen sal. Dit was gedaen ende wtgesproken IX dage Julii anno LXXI.

5 Maart 1470.

« Compromis ende arbitrale vuytsprake » in een geschil tusschen Jan Noyts, ter eene, en Adriaan Everdij, in naam zijner moeder, ter andere zijde.

Op de geschillen ende questien wtstaende tusschen Janne Noyts, ter eendere, ende Adriane Everdey, als gemachticht ende inden name van zynder Jouffrouwen moeder, ter andere zyden, daeraf zy noch tegens malcanderen seyden onverleken ende ongesleten te wesene, hoewel tusscen henlieden by ennigen goeden heeren ende meesteren van rechte, daerin zy hen tanderen tyden gesubmitteert hadden, van ennigen anderen punten een wtsprake gedaen hadde geweest, daerinne dese navolgende punten niet gesleten en hebben geweest, ende daeraf zy, mids dien, van nyeus gekeert ende gesubmitteert hebben in de viere goede mannen hierna bescreven, by hen daertoe gecoren, te wetene, in Janne van Ranst, Daneelssone, ende in Janne Schoyte, byden voers. Janne Noyts daertoe gecoeren, ende in Meester Janne Boods, Pensionaris der stad van Antwerpen, ende in Janne Coelgeenensone, byden voers. Adriaene daertoe gecoeren, Soe is byden viere seggeren eendrachtelyc, na dien dat zy de heysschen, gebreken, punten, redenen ende artikelen by beyde de voers. partien met gescrifte overgegeven, oversien, gevisiteert ende ondersocht hebben, ende op al rypelyc gelet ende geadviseert, wtgesproken, verclaert ende gedetermineert voer haer sentencie arbitrael tgene des in desen tegenwoerdige gescrifte ende haerder navolgender wtspraken verclaert ende wtgesproken is, stellende ende insettende den voers. partien ende elken van hen de punten ende artikelen hierna bescreven te volvuerne, te voldoene, te volbrengene ende na te volgene, op de peyne ende brueken inden compromisse begrepen.

Ende inden yersten, alsoeverre alst aengaet den heyssche

des voers. Jan Noyts vanden drie punten hierna bescreven, te wetene, als van anderhalven gemete lants min XVI roeden, gelegen int Noortlant, gecocht tegen Jan Gheertssone wilen, ende vanden lande inden Poldere gelegen, gecocht tegens Cornelys Everdey, ende noch vanden drie gemeten lants gecocht tegen Claus Tol, van welken percheelen deselve Jan Noyts in sinen gescriften gehouden ende gesustineert heeft dat hy de helft daeraf, als erfgename van Janne Noyts den ouden wilen, sinen oom, sculdich waere te hebbene, metter helft vander baten daeraf gecomen, alsoe wel vanden twee jaeren voere de doot zyns voers. ooms wilen, dat Symoen Everdey daeraf tregiment gehadt hadde, als daerna, mids dat deselve zyn oom met des voers. Adriaens moeder, die zyn huysvrouwe te wesene plach, in geheelen bedde sittende, by sinen levenden live die gecocht hadde, etc.; daertegen de voers. Adriaen in sinen scriftueren geallegeert heeft dat die goede niet sculdich en waeren deilbaer te wesene, want die gecocht waeren met penningen gecomen van ennigen vercochten goeden die der voers. synder moeder ende haeren voerkinderen alleene toebehoerden, daerinne de voers. wilen Jan Noyts niet gerecht en was noch ooc mids dien sculdich en waere te wesene inden percheelen byden voers. Janne Noyts geeyscht, want, na duytwysen der huwelycxscher vorwaerden, deselve percheelen sculdich syn te wesene van alsulken natueren, te wetene erve, als de vercochte percheelen vanden goeden hierna volgende waeren, te wetene als alsulken meestove metter moelen ende toebehoerten, een soutkiete ende een half huys tot Steenbergen gestaen ende een half huys ter Tolen gestaen, ende daertoe XXXVI ℔ grote van soute als de voers. wilen Jan Noyts vercocht ende ontfangen hadde, welke percheelen na den rechte aldaer erve waeren, concluderende, mids dien, de voers. Adriaen dat zyn voers. moeder vanden heyssche der voers. percheelen sculdich waere ongehouden te wesene, maer dat de voers. Jan Noyts sculdich soude wesen over te leggene tsurplus van dat de somme vanden voers. vercochten percheelen meer gedroech dan die somme die zyn voers. oom voere de voers. gecochte percheelen gegeven hadde, etc., Soe is der voers. seggeren wtsprake van desen punten, dat de voers. Jan Noyts opleggen ende betalen sal der

voers. wedewen de somme van IIII ℔ groten Brabants eens, mids welken hy voert ongehouden wesen sal vanden sommen die hem de voers. wedewe oft kinderen ter saken vanden voers. goeden vercocht by sinen voers. oom wilen souden moegen heysschen, ende sal hem ooc, mids dien, de voers. wedewe laten volgen deen helft vanden drie percheelen vanden lande voergenoemt, ende als vander bladingen ende profyten die vanden voers. percheelen van lande gecomen zyn, soe sal Symoen Everdey, die daeraf dbewynt ende tregiment gehadt heeft, rekeninge ende bewys doen alsoe dat behoert, soe verre alst aengaet den termynen die gevallen ende verschenen moegen zyn sint de doot vanden voers. Janne Noyts den ouden wilen, maer van tghene des gevallen, verschenen ende by hem ontfangen mocht wesen de twee jaer voere des voers. wilen Jan Noyts doot, sal hy gestaen met zynder eedt, opdat hem gelieft.

Item, ende als vanden punte ruerende vanden lande gelegen in Steenbergerlant, dat Jan Noyts seyt gecocht te wesene by sinen oom wilen, inder manieren boven verclaert, tegen Joes Maessone, mids welken hy daeraf ooc de helft ende vanden profyten daeraf gecomen begeert te hebbene, etc.; daeroppe de voers. Adriaen geantwoert heeft dat hy daeraf niet en weet, Soe is der voers. seggeren wtsprake dat de voers. Jan Noyts daeraf sal bliven staende op zyn actie ende goet recht voer zyn helft, omme die te gecrygene, ende daerna te stane met rechte daer ende tegen die ghene daer hy sal meynen winnen.

Item, ende als vanden IX gemeten lants gelegen op Creke, gecocht tegen Bouden Huygesone, Soe is der voers. seggeren wtsprake dat Jan Noyts voers. daeraf hebben sal de drie gemete, ende den achterstel daeraf na avenant sint den tyt vander doot zyns voers. ooms.

Item, als vanden gedeele dat de voers. Jan Noyts heysschende is van IIII ℔ groten eens, toecomende vanden gedeele vanden huyse hier inder stad gestaen, geheeten *den Hert*, Soe seggen de voers. arbiteren dat de voers. Jan Noyts sculdich sal wesen den voers. seggers by te bringene, alsoe

dat behoort, dat de voers. IIII ℔ grote gecomen zyn vanden vercoope vanden gedeele vanden huyse voergenoemt ende van gheender ander vercochter erven oft renten, insoeverre hy daeraf wynnen wille.

Item, als vanden XXV scellingen Brabants lyftochtrenten op Ziericzee daeraf partien voers. in questien zyn, Soe seggen de voers. arbiteren dat de voers. Adriaen den brief van dier renten sal te voerschyne brengen, oft bethoonen met behoorliker certificacien dat die man daer dese lyftochtrente op stont, gestorven was voere ende eer de voers. wilen Jan Noyts doude, welken thoen hy leyden sal tusscen dit ende Vastelavont naestcomende.

Item, als vanden VI scellingen III deniers op Steenbergen, geheyscht byden voers. Janne Noyts, daertegen de voers. Adriaen seyt dat zyn voers. moeder niet meer daervoere en heeft dan IIII scellinge VI deniers, ende dat die rente haer sculdich is alleene toe te behoerne, mids dat se op haer lyf alleene staet ende gecocht was eer zy den voers. wilen Janne Noyts troude, Soe seggen de voers. arbiteren dat alsoeverre als de voers. Adriaen, inder manieren als boven, bethoonen can, tusscen dit ende Vastelavont naestcomende, dat de voers. rente gecocht was voere de trouwe vanden voers. Janne Noyts wilen ende zynder Jouffrouwen moeder, soe sal deselve zyn Jouffrouw moeder ongehouden zyn yet den voers. Janne Noyts daeraf te deelene, ende oft hy des niet alsoe bethoonen en can, soe houden de voers. arbiters daeraf tot hemwaert haere interpretacie ende compensacie.

Item, ende als vanden XX scellingen groten Brabants lyftochten sprekende op Jan Norys, Seggen de voers. arbiters, want de voers. Adriaen daeraf den Scepenenbrief hen gethoont heeft, dat zyn voers. moeder daeraf ongehouden wesen sal.

Item, ende als vanden XX scellingen groten lyftochten die de voers. wedewe heffende is, op haere kindere toecomende mids dat derselver haerder kinderen kavelinge beter was dan de haere, etc., Soe is der voers. seggeren wtsprake dat

Jan Noyts daertegen verleken sal worden, alsoe wel voer den toecomenden tyt als voer den voerleden tyt, met IIII ℔ groten Brabants eens, ende mids dien soe selen de IIII ℔ grote Brabants die, na wtwysen den voers. yersten artikele van deser wtspraken, de voers. Jan Noyts sculdich soude wesen op te leggene, hiertegen quite, verleken ende betaelt te wesene, het en waere dat de voers. Adriaen, inden name als boven, tusscen dit ende Vastelavont naestcomende, gethoonen conde dat de scheedinge tusscen synder voers. moeder ende haeren kinderen geschiet waere te voeren eer zy den voers. Janne Noyts troude, oft dat de voers. XX scellinge grote haer gegeven waeren in duwarien.

Item, als vanden XX scellingen outs staende ten live van Janne Noyts den jongen, wittige sone van Willem Noyts den bastaert, ende ten live van Willeme, wittige sone Willem Noyts des jongen, ende vanden XX scellingen outs staende ten live van Janne, natuerlic sone Jan Noyts wilen des ouden, ende ten live van Janne, wittige sone Meester Henric Lenaerts, ende noch van XX scellingen outs aengaende den bastaert, Soe seggen de voers. arbiters dat de voers. wedewe den voers. Janne Noyts sal doen hebben copie oft vidimus auctentyc wt den rentbrieven daer de voers. Jan Noyt ennichsins in gericht mach wesen, ende selen Adriaen ende die andere der voers. wedewen kinderen den voers. Jan Noyts besorgen alsoe dat hy de principael brieve vanden voers. lyftochtrenten daer hy in gericht mach wesen, over soude moegen hebben, insoeverre het gebuerde dat de voers. wedewe eer storve eer hy.

Item, opt punt ruerende vander helft van IIII ℔ Brabants die Claus Tol sculdich was van verschenen pachte, daerop de voers. Adriaen gheseyt heeft dat die gerekent zyn inder scheydingen ende deilingen, Soe seggen de voers. arbiters dat zy dit punt recompenseren tegen dartikel onder bescreven, daer de voers. Adriaen sekere gebrec geeyscht heeft van huysrade, te wetene, van eender betstede ende cleederscappraye, welke punten mids desen tegen malcanderen verleken ende doot selen wesen.

Item, ende als vanden XIIII scellingen Brabants die de

voers. Jan Noyts seyt tachter te wesene van huysrade, ende vanden vive Rynsche guldenen van eenen vossen tabbaert, ende noch van XIII Rynssche guldenen verleyt vanden oncosten gedaen in haeren yersten gescillen, Soe is der voers. seggeren wtsprake, dat de voers. Jan Noyts ende Adriaen daeraf met malcanderen rekenen selen ende daeraf malcanderen voldoen, behoudelic dat elc den last van sinen seggers dragen sal.

Item, ende opt punt dat de voers. Jan Noyts begeert verleken te zyne tegen alle de erve die de voers. wedewe aenden voers. Jan Noyts wilen den ouden, sinen oom, te huwelike brachte, gelegen onder dlant van Bergen, etc., Soe is der voers. seggeren wtsprake, dat men in dien volgen sal ende onderhouden tgene des daeraf inder huweliker vorwaerden tusscen den voers. Jan Noyts wilen ende der voers. wedewen gemaect, begrepen is.

Ende op de punten ende artikelen byden voers. Adriane, inden name als boven, in manieren van reconvencien geheyscht den voers. Janne Noyts, soe seggen de voers. arbiteren :

Ende inden yersten, als vanden percheelen van renten by Janne Noyts den ouden wilen te huwelike gegeven Jouffrouwen Marien, Meester Henric Lenaerts huysvrouwe wilen, ende van haeren wtsetsele ende coste daeromme gedaen, ende opt punt ruerende dat Jan Noyts de oude ende zyn huysvrouwe den voers. Jan Noyts den jongen gehouden hebben wel thiene jaer lanc, begeerende daeraf verleken te zyne, Seggen de voers. arbiteren dat Jan Noyt sculdich sal wesen Adriane te gevene ende te betalene de somme van VII ₶ groten Brabants eens, tusscen dit ende Paesschen naestcomende, ende des soe sal hy vanden punten begrepen inden voers. tween artikelen ende ooc vanden punte ruerende van Claus Libbrechts ende van zyns ooms contore ongehouden zyn, mids dien dat dit punt gerecompenseert is tegen den heysch die Jan Noyts gedaen heeft den voers. Adriane van eender obligacien met Thymans hant gescreven, mencie makende van drie hondert ₶ groten Brabants.

Item, als vander rekeningen ende bewyse die de voers. Adriaen begeert als vander obligacien sprekende op Tyman, de wisselaere, van XL ℔ groten Brabants eens, Soe seggen de voers. arbiters dat partien van dien punte gaen selen by Tymans boeck ende soeken naden date vander voers. obligacien, omme te wetene waer de voers. Tyman de voers. penninge bekeert heeft ende aen wyene.

Item, ende als vanden punte ruerende vanden duwarien opten Jonckere van Wesemale, daeraf de voers. Adriaen begeert dat zyn moeder verleken worde, etc., Seggen de voers. arbiters, want de voers. zyn moeder haer duwarie behout op Meester Peteren vander Voert, dat zy niet voerdere daeraf verleken en sal worden.

Item, ende opt punt vanden huysrade, te wetene van eender betstede ende cleerscappraye die der voers. wedewen aengedeelt waeren ende haer niet volgen en mochten ende daer Jan Noyts tegen verleken soude wesen, etc., Seggen de voers. arbiters dat zy dit punt recompenseren metten artikele ruerende van Clause Tol, etc., gelyc als boven int selve artikel begrepen is.

Item, ende als vanden tween punten daerinne de voers. Adriaen hem beclaecht dat de voers. Jan Noyts hem niet en heeft willen voldoen, navolgende der yerster wtspraken, vanden chysen ende renten comende van Jouffrouwen Lysbetten ende Johannen Noyts, wilen Willem Noyts kindere, hoewel hy hem daeraf versocht heeft voer notarys ende getuygen, etc., Seggen de voers. arbiters dat sy verstaen dat de voers. Jan Noyts daeraf presenteert den voers. Adriaene vanden selven chysen ende renten, insoeverre die by sinen oom niet vercocht en zyn, een derdendeel, ende oft de voers. Adriaen daerenboven van desen voerdere gebrec heeft, dat hy dat sal mogen volgen na der yerster wtspraken ende aen die arbiters vander selver.

Item, als vanden Scepenenbrieven die de voers. Adriaen begeert te hebbene voer oogen, navolgende der wtspraken, Soe seggen de voers. seggeren, want de voers. Jan Noyts seyt ende ooc sinen eed presenteert dat hy gheen brieve

en heeft noch en weet, den voers. Adriane oft zynder moeder aengaende, het en waere dat die waeren onder Meester Gielys vanden Wyngaerde, dat hy daermede gestaen sal.

Ende mids deser voers. wtspraken, soe seggen de voers. arbiteren eendrachtelyc de voers. partien wel ende minlyc met malcanderen vereenicht, gesleten ende veraccordeert van allen den geschillen die zy tegens malcanderen ennichsins moegen hebben wtstaende gehadt totten dage toe van heden, bevelende denselven ende elken van hen desen navolgich te wesene ende te voldoene, op die peynen ende brueken inden compromisse begrepen, ende oft boven desen in ennige der voers. punten oft des daeraen cleeft, ennige questie, geschille, duysterheyt oft ongelycke verstantenisse gebuerde, daeraf houden de voers. arbiters haer verclaeren ende interpretacie te henwaert. Dit was gedaen tAntwerpen int jaer Ons Heeren M CCCC LXX, den vyfsten dach Januarii, na costumen van scrivene des Hoofs van Camerycke.

5 Augustus 1471.

Dekens der Droogscheerders tegen Jacob Haghen, lakenkoopman, en Jan van der Rijt, lakenbereider.

Op de geschillen gehandelt voere Borgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen ende met gescrifte overgegeven, tusscen den dekens ende gesworenen vanden Droechscheerders ende Gereydersambacht, ter eendere, ende Jacope Hagen, coopman, ende Janne vander Ryt, gereydere, met hem gevuecht, ter andere zyden, seggende de voers. dekens dat de voers. Jacob Hagen haere ambacht in sinen rechten, usaigen ende gewoenten vercort ende verongelyct hadde in dien dat hy tselve ambacht ende dat den meesteren vanden selven ambachte alleene toebehoerde, gedaen ende gehanteert hadde ende dagelycx dede ende hantierde, want hy den allaem van Jans vander Ryt gereiderien tegen denselven Janne gecocht hadde ende denselven alaem den voers. Janne voert, onder den schyn van eender geveisder vor-

waerden, verhuert, alsoe dat deselve Jan, onder decsel van dien, des voers. Jacops lakene gereydde om huere ende om eenen besprokenen loon, maer dat den derden penninc die den meesteren vanden ambachte ter saken van haerder meesterien toebehoert voere haeren alaem, hy, Jacop, aen hem selven afsloech ende dat dien alleene aen hem quam, seggende ooc dat deselve Jacop by gehuerden ambachtslieden op hem selven ende sonder bymiddele des voers. vander Ryt caerden gecocht hadde ende daermede sine lakene doen rouwen ende hantieren, welke punten den voers. Jacope niet en betaemden te doene, want hy int ambacht vanden voers. Droechscheerders oft Gereyders niet en waere, noch dat geleert oft daertoe gedaen en hadde tghene dat daertoe sculdich waere te geschiedene na des ambachts statuten, kueren ende ordinancien, maer betaemde alleene den meesteren int voers. ambacht wesende ende niemende anders, met vele meer redenen daertoe int lange by gescrifte overgegeven, concluderende dat byden voers. Wethouderen geseit, wtgesproken ende verclaert werde den voers. Jacop in desen gedaen te hebbene tegen des voers. ambachts rechte, ende dat hem verboden warde dit voert meer te doene, ende bevolen daeraf tot eeuwigen dagen te cesserene, ende de voers. vorwaerde wel ende van onweerden te wesene, etc.; den voers. Jacope ende Janne vander Ryt ter contrarien sekere redenen allegerende, ende onder dandere seggende de voers. Jacop hoe dat hy, over XX jaer ende meer, den voers. Janne vander Ryt ende sinen wive gunstich geweest hadde omme hen sine lakene te doen bereydene, mids haerder getrouichheit, ende dat onlancx als de voers. Jan ende syn wyf hueren staet hem te kennen gaven dat zy den voers. alaem vander gereiderien van noode moosten vercoopen, dat hy dien doen tegen hem cochte, ende dat hy daerna de ramen, perssen ende anderen alaem vander gereiderien metten voerhuyse vander huysingen opte Vleemincstrate gestaen, die hy gehuert hadde, den voers. Janne ende sinen wive voert verhuert heeft wt melydene, mids haerder scamelheit ende getrouichheit, om eene jaerlicxsche huere ende loon, ende dat hy hen wt goeder jontsten sine lakene doet bereyden, alsoe lange zy hem die te genuege bereyden connen ende

niet langere, omme eenen besprokenen penninc van elken lakene, seggende voert dat dese hueringe vanden alame der gereiderien voergenoemt duechdelyc geschiet is ende niet in frauden vanden voers. ambachte oft des ambachts rechte, ende dat hy gheen paert oft gedeel inde voers. bereiderie anders en heeft, noch dat hy daerane en wint oft en verliest, daervoere presenterende hy genoech te doene, seggende voert opt punt aengaende den rouwene vanden lakene, dat de voers. Jan vander Ryt ende andere gereideren hem tanderen tyden geclaecht hebben, souden zy hem de caerde leveren ende sine lakene rouwen na synder begeerten, dat zy dan ghelt toe souden geven ende daerane verliesen, ende dat hy mids dien, ten besorge vanden selven lakene, caerden gecocht hadde ende dat hy daermede sine lakene hadde doen rouwen by vryen personen int dambacht synde, daerane hy den ambachte niet en meynde te cort gedaen te hebbene, want tanderen tyden geappointeert hadde geweest tusscen de Droechscheerders ende Volders dat elc coopman syn selfs lakene van over zee ende over sant comende, gelyc zyn lakene gecomen syn, soude moegen doen rouwen tot synder gelieften, concluderende, mids desen, ter contrarien, dat hy int gene des voers. is den ambachte niet te cort gedaen en hadde in sinen rechte ende dat hem dat wel te doene georloeft waere ; met meer woerden daertoe geallegeert, Soe wert byden voers. Borgermeesteren ende Scepenen, by raide ende advise vanden Ouden Scepenen yerst hieroppe gehadt, geappointeert ende wtgesproken, alsoeverre als Jacop Hagen ende Jan vander Ryt derren leggen handen op Heiligen ende zweeren dat de hueringe vanden alame vander gereiderien daer questie af is, duechdelyc geschiet is, ende dat hy, Jacop, met Janne vander Ryt oft Jan vander Ryt met hem inden waesdom vander selver gereiderien en paerten oft en deilen, en winnen oft en verliesen, ende dat zy mids deser hueringen met malcanderen niet verbonden en staen, de voers. Jacop en soude sine lakene elders mogen doen wercken ende bereyden, opdat hem geliefde, dat dan de voers. Jacop ende Jan vander Ryt ombelast selen syn vander calengieringen byden dekens vanden ambachte over hen gedaen, behoudelic dat de voers. Jacop Hagen sine lakene niet en sal moegen doen rouwen anders

dan by vryen gesellen vanden ambachte, het en zy dat hy yerst bethoont sal hebben, den rechte genouch zynde, dat hy dat by anderen personen int voers. ambacht niet wesende doen soude moegen. Dit was gedaen ende wtgesproken int jaer Ons Heeren M CCCC een ende tseventich, opten vyfsten dach van Augusto.

27 Juli 1471.

Uitspraak van het Magistraat in een geschil tusschen Lodewijk van Temsicke en Gillis Butoir, Amman van Antwerpen.

Opde geschillen wtstaende voere de Wethouderen van Antwerpen tusscen Lodewycke van Temsicke, ter eendere, ende den gemechtichden van Gielise Butoir, Amman van Antwerpen, ter andere zyden, aengaende der weerden ende valuacien van XIIII Ryders tsjaers erflikere renten die de voers. Lodewyc jaerlicx heffende is, met Scepenenbrieven van Antwerpen, opden voers. Gielise Butoir ende op zyne goede, daeraf hy tachter was seven der vors. Ryders, meynende dat hy, na den loop vanden gelde ende na de weerden vanden Rydere, sculdich waere voer elken der voers. Ryders te hebbene ende te ontfangene XXVII stuvers oft de weerde daervore ; den voers. gemechtichden ter contrarien houdende dat de voers. Gielys Butoir sculdich waere te gestane met te betalene voere elken der voers. Ryders XXV stuvers, sonder meer, mids den redenen by hen daertoe verhaelt, Soe wert byden selven Wethouderen wtgesproken ende geappointeert dat Gielys Butoir, oft sine gemechtigde van sinen wegen, den voers. Lodewycke van Temsicke betalen sal voere elken vanden voers. VII Ryders hem verschenen XXVI stuvers, ende als vanden XXVII^en^ stuvere die de voers. Lodewyc hem vermeten heeft dat hy sculdich waere meer te heffene, houden de voers. Wethouderen de questie te henwaert, omme in tyden ende wilen daeraf naerdere te sprekene, te appointerene ende partien te beslichtene gelyc zy na recht bevinden selen daertoe dienende. Actum XXVII dage Julii anno LXXI.

7 Augustus 1471.

„Arbitrale vytsprake" in een geschil tusschen Jan Chermoey en Jan Michiels.

Alsoe vanden gescillen die wtstaende waeren tusscen Janne Chermoey, ter eendere, ende Janne Michiels, ter andere zyden, byden goeden mannen arbiters daertoe by hen tot beyden zyden gecoeren, een eendrachtich tractaet ende appointement gemaect ende gesloten is van allen den punten ende artikelen daeraf de voers. partien in gescille waeren, gelyc de voers. arbiters dat by gescrifte overgebracht hehben, ende het soe is dat deselve arbiters swaricheit ende twyfel gehadt ende gevonden hebben van tween punten daeraf zy de voers. partien niet en hebben connen vereenigen, mids welken zy den Borgermeesteren ende Scepenen vander Wet van Antwerpen, als overmannen daeraf, de voers. punten overgebracht hebben, omme de voers. partien daeraf vereenicht te wordene, te wetene, dierste punt van dien ruerende van XXVIII ℔ en IIII scellingen groten Vleems die Peter Quaeyhage sculdich was Janne Michiels van viere lasten harincx, dewelke penninge Loy, des voers. Jan Chermoeys brueder, ontfaen heeft ende de voers. Jan Chermoey niet en rekent in sinen scriftueren ontfaen te hebbene, Soe geven de voers. Heeren voer haer appointement ende wtsprake, als van desen punte, na tgene des zy in desen bevonden hebben by goeder informacien daeraf gedaen, dat de voers. somme van XXVIII ℔ IIII scellingen groten Vleems de voers. Jan Chermoey sculdich sal syn ter rekeningen te brengene, het en zy dat deselve Jan Chermoey naerdere bethoonen can dan hy alnoch bethoont heeft, den rechte genoech zynde, dat de voers. somme gerekent is inde LV ℔ scellinge ende penninge die hy in sine scriftueren ende rekeningen overgegeven heeft van Peteren Quaeyhage ontfaen te hebbene, oft dat die anderssins in des voers. Jan Michiels handen oft profyte gecomen is, Ende als vanden anderen punte ruerende vanden percheelen overgegeven ende gerekent by Janne Chermoey, gedragende totter sommen van LXXXVI ℔ XIIII scellingen VI 1/2 deniers Vleems, die hy scryft verleet ende betaelt te hebbene,

dewelke Jan Michiels ontkent heeft, Soe geven de voers. Heeren voere hare appointement ende wtsprake, na tgene des zy bevonden hebben int visiteren van haerder beyder boecken ende ooc by goeder informacien die zy anderssins daerop gedaen hebben aenden meestendeel vanden personen in dien percheelen genoeten, alsoeverre als de voers. Jan Chermoey derre leggen hande op Heiligen ende sweren dat hy de penninge inden voers. percheelen begrepen, na wtwysen van synder rekeningen, duechdelyken wtgeleet ende betaelt heeft, dat in dien gevalle de voers. percheelen, gedragende totter sommen voergenoemt, sculdich selen zyn inder rekeningen te comene, ende selen, mids desen, de voergenoemde goede mannen byden partien gecoeren, de gescriften vander rekeningen van beyden partien overnemen ende daeraf maken den staet ende de somme van wtgevene ende van ontfangene, te wetene, hoe vele de voers. Jan Michiels tachter ende gehouden mach wesen inden voers. Janne Chermoey. Dit was gedaen by Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, opten VII[en] dach van Augusto int jaer LXXI.

9 Augustus 1471.

« Vuytsprake » van het Magistraat in een geschil tusschen de borgen van wijlen Aard Bout, wisselaar te Antwerpen, en deszelfs dochters.

Aengesien de questien ende geschillen die lange tyden wtstaende geweest zyn tusschen Janne ende Peteren de Hertoge, gebruederen, Janne Moens, Henricke van Smaelvoert die men heet de Coc, Willeme vanden Bogaerde ende Janne van. Tolsende, als borgen van Erde Bout wilen, wisseleere tAntwerpen, ende voere sinen wissel, ter eendere, ende Jehannen ende Heylwygen Bouts, gesusteren, wittige dochteren desselfs Aerts wilen, ter andere zyden, toecomende mids der scaden, costen ende lasten die de voers. borgen seiden dat zy gehadt ende geleden hadden ter saken vander borchtochten by hen gedaen voer den voers. wilen Aerde Bout, daeraf zy hielden ende meynden dat de voers. gesusteren

hen sculdich souden wesen scadeloes tontheffene ; den voers. gesusteren de contrarie houdende ende sustinerende, hoopende daeraf lasteloes, vry, quite ende ongemoeyt te wesene ; mids vele redenen tot beyden zyden daertoe geallegeert ende in gescrifte overgegeven den Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, daerinne zy, tot beyden zyden, hen geheelic ende al des gekeert ende gesubmitteert hadden, Soe hebben de voers. Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, na dien dat zy alle de scriftueren byden voers. partien overgegeven tot beyden zyden hebben hoeren lezen, ende op al rypelyken gelet ende gedelibereert met goeden advise ende voerrade, geappointeert, wtgesproken ende gepronuncieert voere hare wtsprake ende sentencie arbitrael tgene dat hierna volcht, te wetene, dat de voers. gesusteren geven, opleggen ende betalen selen den voers. borgen de somme van vyftich ponden groten Brabants eens, deen helft daeraf tusscen dit ende Onser Vrouwendach Lichtmisse nu naestcomende, ende dandere helft tusscen ditte ende Sinte Jansdage Baptisten in midzomere daer naestvolgende, oft dat zy denselven borgen selen laten volgen de helft vander hoeven ende goeden met alle den toebehoerten, gelegen te Doerne by Boelaer, omme die helft te hebbene, te behoudene ende te gebruyckene vanden voers. borgen ende haeren nacomelingen, eeuwelic ende erflic, metter helft van allen den profyten, baten, vruchten, bladingen ende profyten derselver, opte helft van allen den commere daer wtgaende, daerinne mede begrepen de helft vanden XLV scellingen groten Brabants erflic die de voers. borgen tanderen tyden vercocht hebben sekeren personen, daeraf de voers. gesusteren geloeft hebben de voers. borgen lasteloes te houdene, ende die andere helft vander hoeven ende goeden voergenoemt, metter helft vanden baten, profyten ende incomene, op die andere helft van allen den voers. commere inder manieren voers., selen de voers. gesusteren hebben, behouden ende besitten voere hen ende voere haere nacomelinge, eeuwelic ende erflic, navolgende den testamente van Janne den Hertoge den ouden wilen, haeren grootvader, behoudelic, oft de voers. gesusteren geliefden de voers. summe van vyftich ponden groten Brabants inder manieren ende ten dagen voergenoemt

den voers. borgen op te leggene ende te betalene, dat in dien gevalle deselve gesusteren behouden, hebben ende gebruken selen, eeuwelic ende erflic, de voers. geheel hoeve ende goede te Doerne gelegen, met allen den geheelen vruchten, baten, profyten, bladingen ende incomene ende met alle datter toebehoert, des selen zy aen hen moeten nemen, gelden ende betalen, teeuwigen dagen, allen den geheelen commer, chys ende pacht wter voers. hoeven ende goeden gaende, ende ooc den commer vanden voers. XLV scellingen groten Brabants erflic, sonder der voers. borgen oft haerder goeden oft nacomelingen cost oft last, ende selen hieraf de voers. gesusteren kuere hebben, te wetene, weder zy den voers. borgen op willen leggen ende betalen de voers. somme van vyftich ponden groten voergenoemt ende behouden de geheel hoeve ende goede inder manieren voers., oft dat zy denselven borgen willen laten volgen de helft vander selver hoeven ende goeden inder manieren voers., daeraf de voers. gesusteren hen verclaeren ende antwoerde geven selen tusscen ditte ende Donderdach naestcomende, ende oft zy bynnen dien middelen tyde hieraf niet en koren, dat in dien gevalle de voers. borgen daeraf kuere hebben selen, ende als vanden profyten, vruchten ende bladingen vander hoeven ende goeden voergenoemt, geblaet oft ontfaen byden voers. borgen oft ennigen van hen, ter eendere, oft byden voers. gesusteren, ter andere zyden, vanden tide voerleden totten dage toe van heden, dat zy daeraf malcanderen rekeninge ende bewys doen selen, ende wes men alsdan bevinden sal oeverende boven den commer, costen ende reparacien vander selver hoeven ende goeden voergenoemt, dat deselve borgen ende gesusteren dat deilen selen, half ende half, insoeverre deselve gesusteren kiesen ende den borgen selen laten volgen de helft vander hoeven ende goeden voergenoemt, maer anders oft zy liever hebben te betalene de voers. vyftich ponden ende de geheel hoeve te behoudene, dat zy dan tot beyden zyden ongehouden selen zyn malcanderen ennige rekeninge oft restoir te doene vanden tyde voerleden, ende mids desen selen de voers. gesusteren, hare goede ende nacomelinge tot eeuwigen dagen syn ende bliven vry ende ombelast van allen den heysschen, actien ende moeyten die de voers. borgen ter

saken vander scaden geleden wt crachten vander voers. borchtochten hen ennichsins souden moegen heysschen oft thyen, behoudelic dat deselve borgen opbueren, innemen, ontfaen ende vervolgen selen moegen alle de sculden, resten ende penninge die men den voers. Aerde Bout wilen noch sculdich mach wesen, na inhout der wisselbrieven, totter betalingen van haerder scaden, ende niet voerdere, dats te wetene, oft men in toecomenden tyden bevonde dat de voers. borgen metter helft vander voers. hoeven oft metten vyftich ponden groten voergenoemt ende metten ghenen dat zy ontfangen hebben oft ontfangen selen van des voers. wilen Aerts wegen, zy volle betalinge hadden van haerder scaden, dat dan tgene des zy meer bevonden souden worden ontfaen te hebbene dan haere scade gedroege ende de percheelen ende resten alsdan noch openstaende, comen souden aen den voers. twee gesusteren. Ende mids deser voers. wtspraken seggen de voers. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide de voers. partien wel vereenicht ende verleken van allen den geschillen voergenoemt ende des daeraen cleeft, seggende ende verclaerende dat zy deene den anderen hieraf niet meer aenspreken, quellen, heysschen, belasten oft moeyen en selen in gheender manieren, maer dese voers. wtsprake houden van machte ende van weerden in allen haeren punten, opte peyne van tegen der Scepenen van Antwerpen vonnisse te doene by denghenen die de contrarie daeraf dade, alsoe dicwille ende menichwerven als dat ennichsins geschiede, ende daertoe deselve wtsprake in machten ende van weerden te blivene, in desen versien oft eenige duysterheit, geschille, twist oft ongelycke verstantenisse in deser tegenwoerdiger wtspraken gebuerde, dat daeraf de voers. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide tot henwaert houden haere interpretacie ende verclaeren, Alle dinc sonder argelist. Dit was gedaen ende wtgesproken by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, inder stad van Antwerpen inder raetcameren opten Raethuyse aldaer vergadert zynde, int jaer Ons Heeren M CCCC een ende tseventich, neghen daghe in Augusto.

19 Augustus 1471.

Uitvoering der voorgaande uitspraak.

Achtervolgende der wtspraken voergenoemt, soe quamen, opten XIX^en dach van Augusto, voere Willeme van Tichelt, stadhoudere vanden Amman, Aerde vander List ende Reyneere van Urssele, Scepenen, Jehanne Bouts met Henricke de Westvalinc, haeren wittigen man ende momboere, ende Heylwych Bouts, haere zuster, wittige kindere wilen Aert Bouts, met eenen momboere huer gegeven metten rechte, ende koren ende begeerden te behoudene de geheel hoeve voergenoemt, opten commer, chys ende last voers., ende geloefden, achtervolgende derselver wtspraken, den voers. borgen te betalene de somme van vyftich ponden groten voergenoemt, ten dagen inder voers. wtspraken begrepen, ende is te wetene dat den dach die inder selver wtspraken geordinert was voere den kuere vanden voers. dochteren, naderhant verlengt is geweest acht dage, mids der absencien van my, die de scriftueren daeraf onderhadde.

Uitspraak in een geschil tusschen Gillis Butoir, Amman, en de weduwe Mercelis van Milon.

Op de questie van gedinge gehandelt voer den stadhoudere vanden Amman ende den Scepenen van Antwerpen tusscen Gielise Butoir, Amman van Antwerpen, ter eendere, ende Lodewycke van Temsicke, als gemechticht vander wedewen wilen Mercelys van Milon, ter andere zyden, als van drien percheelen van gelde, gedragende X ℔, V ℔ ende IIII ℔ Vleems, die de voers. Gielys seide dat, na wtwysen van sinen tolboecken, de voers. Mercelys wilen hem schuldich hadde geweest, ende dat hy oppe de betalinge vander sommen niet meer gehadt oft ontfangen en hadde dan een silveren targienap ende twee silveren peeren, min weert wesende dan de voers. drie percheelen van sculden omtrent

de XII ₶ grote Vleems, dewelke hy hielt ende sustineerde dat de voers. wedewe hem sculdich soude wesen op te leggene ende te voldoene ; den voers. gemechtichden, inden name der voers. Juffrouwen houdende ende sustinerende daeraf ongehouden te wesene ; mids den redenen tot beyden zyden daertoe int lange verhaelt byden partien voergenoemt, Soe gaf Meester Willem vander Heyden, Scepene, met gevolge van sinen medegesellen *(onvolledig gebleven)*

23 Augustus 1471.

« Appoinctement » in een geschil tusschen de personen zich aanstellende als erfgenamen van Catharina Meygers en hare dochter, ter eene, en de uitvoerders van dezer testament, ter andere zijde.

Opte gescillen die wtstaende waeren tusscen Janne Luydinc, als gemechticht van Cornelise ende Laureyse de Coninck, inden name van haeren huysvrouwen, ende Jacope de Smit, van Wilmaerdonc, hen seggende erfgenamen te wesene van Katlinen Meygers, wittigen wive was Willems vanden Berge, ende van haerder beyder dochter wilen, ende dat zy sculdich waeren de goede achter derselver Katlinen Meygers ende van haerer dochter, als erfgenamen, mede te deylene ende te paertene, niettegenstaende ennigen testamente byder voers. Katlinen Meygers wilen gemaect, dwelc zy meynden dat na recht niet sculdich en ware van weerden te wesene, presenterende daeraf in te stane ter plaetsen daer dat behoerde, met meer woerden daertoe by hen geseyt, ter eendere ; ende den executeurs vanden testamente der voers. wilen Katlinen Meygers testamente daer voer oogen wesende, seggende tselve testament rechtverdich, duechdelyc ende van weerden te wesene, ter andere zyden, Wert by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen geappointeert ende wtgesproken , dat die goede daer questie af is by inventarise soude gescreven ende by declaracien in gescrifte gestelt worden, ende van dien inventarise de erfgenamen copie souden moegen hebben, opdat hen geliefde, ende dat die testa-

menteurs deselve goede souden houden geheel ende in bewaernissen totter tyt dat metten gheesteliken rechte gepurgeert soude wesen, ter plaetssen daer dat behoort, weder tvoers. testament van weerden wesen soude oft niet, oft totter tyt dat zy van haeren geschillen anderssins beslicht souden wesen metter minnen oft metten rechte. Dit was gedaen XXIII dage in Augusto anno LXXI.

16 Augustus 1471.

Vergund aan de kloosterzusters van het Derde-Order, het door de goede lieden geschonken bier, tot 6 vaten jaarlijks, vrij te mogen inleggen.

Anno LXXI, des Vrydages, XVI dage in Oeghstmaent, wardt hy Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad alhier, in huerer raetcameren vergadert synde, gewillecoert ende geconsenteert den meesterssen ende convente des goidshuys vander Derder Oerdenen, gestaen inde Gasthuysstrate alhier, ende ter oitmoediger beden derselver ende oic huerer momboren, te weten, Claus de Herde ende Meester Willems vander Heyden, daer jegewoerdich zynde, dat deselve meestersse ende gemeyn susteren voirs. nu zynde ende by tyden wezende, van nu voerdane alle jare sullen moegen inleggen, hebben ende drincken alsulken bier, tot VI vaten toe elx jaers ende niet meer, als hen de goede lude om Goidswille ghunnen ende geven sullen moegen, behoudelic dat deselve meestersse ende gemeyn susteren geloven selen den Wethouderen nu zynde oft namaels wezende, dat zy tvoirs. bier, hen inder manieren voirs. alsoe gegunt ende gegeven, niet en selen moegen vercoepen, noch gelt noch goetdoen van nyemande daeraf nemen, ende behoudelic oic den Borgermeestren, Scepenen ende Raide voirs. nu zynde ende namaels wezende, hierinne altyt huer wederroepen, huer mynderen ende meerderen, in al oft in deele, alsoe hen dat gelieven ende naer alle gelegentheyt goetduncken sal.

BUEKELER.

22 Augustus 1471.

Verklaring van Dijkgraaf en Schepenen hoeveel lands Nicolaas de Herde in bezit heeft te Oosterweel.

Cond ende kenlic zy allen denghenen die dese cedulle sullen zien oft hooren lesen, dat comene is Claus de Herde, opten dach van heden, voere Dycgrave ende Scepenen van Outserweele, als voere Laureys Loys, als Dycgrave, Wouter Ghys, Jan Bouwens, Jan vander Biest ende Gielis Bollaert, als Scepenen, ende heeft begheert een kennisse van hen van hoevele waterlants dat Claus voers. liggende heeft in Outserweele, Soe eest den voers. personen kenlic dat Claus heeft liggende, inden derden hoeck van den Poldere, drie ende een half gemet lants, item noch inde Quade Sesse sesse gemete lants, item noch inden anderen hoeck vanden Oudenlande negene vierendeel lants, item inden derden hoeck vanden Nyeuwenlande veerthiene gemete lants, item inden vierden hoeck vanden Nyeuwenlande twee ende een half gemet lants, item inden vyfsten hoeck vanden Nyeuwenlande sevene gemete lants, coemt tsamen vivendertich gemete lants een vierendeel, dwelc voers. lant Claus den Herden bleven ende verstorven is van Clause den Herde, sinen vader, ende vredelic tot noch gebruyct heeft, gelyc dlantboec wel verclaert. In oerconden der waerheit, soe hebben wy, Scepenen voers., dit doen setten int lantboeck by onsen geswoeren clerc Jan van Wouwe, int jaer M CCCC eenentseventich, tweentwintich dage in Ooxtmaent.

Ende vuyt begheerten Claus de Herde voers., soe is dit, by bevele van Burgermeesteren ende Scepenen, inder stad register gestelt *per me*

PALUDE.

31 Augustus 1471.

Toegestaan aan Maria Gijsbrechts, een gedeelte harer goederen te verkoopen, tot delging harer schulden en voor hare nooddruft.

Anno XIIII[c] ende LXXI, opten lesten dach van Augusto,

Soe wart by Burgermeesteren ende Scepenen gewillecoert ende geconsenteert dat Marie, Jan Ghysbrechts dochter, wettich wyf Pauwels van Oesthuys, sal moegen vercoepen, ten bywesene van Clause van Galdere die men heet Rombouts ende zweer Jan Wouterssone, alsoe vele van hueren haefliken goeden als daermede zy sal moegen betalen de wettige sculden die zy sculdich is, ende oec alsoe vele als dat zy daeraf huer redelike nootdorste sal moegen nemen.

PALUDE.

6 Januari 1469.

« Terminatie » in een geschil tusschen Gijsbrecht van Cruyningen en Jacob de Meyer.

Alsoe, navolgende den vonnisse onlancx tusscen Ghysbrechte van Cruyningen, ter eendere, ende Jacope de Meyere met sinen medeplegers, ter andere zyden, gegeven aengaende den achterstelle van eenen dubbelen Mottoene tsjaers erfliker renten, daeraf de voers. Ghysbrecht tot sinen gehouden gewesen was, deselve partien naderhant voere den Heeren Borgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen weder in questien gecomen zyn omme der valuacien wille vanden selven dubbelen Mottoene, meynende de voers. Ghysbrecht dat den voers. dubbelen Moettoen in sinen Scepenenbrieve ende chysrollen begrepen, waere eenen dubbelen Vranckerycxschen Mottoen ende dat hy daervoere sculdich waere te hebbene ende te ontfangene alsoe vele als men voere eenen dubbelen Vranckerycsschen Mottoen bynnen Brabant dagelycx betaelt; daertegens de voers. Jacop met sinen medeplegers, ontkennende den voers. Ghysbrechte dat sine Scepenenbrieve oft chysrolle van ennigen dubbelen Vranckerycsschen Mottoene yet verclaerde oft specificeerde anders dan int general van eenen dubbelen Mottoene, hoopten ende meynden dat zy gestaen souden metter betalingen van eenen dubbelen Brabantsschen Mottoene, oft met alsulker weerden ende valuacien daervoere als men inder stad van Antwerpen voere eenen dubbelen Brabantschen Mottoene gewoenlyc is te betalene, sonder meer ; met vele redenen tot beyden zyden daertoe geseyt ende verhaelt, Soe is byden voers. Heeren,

na dien dat zy de voers. partien in al dat zy hadden willen seggen ende allegeren gehoort, ende de voers. Scepenenbrieven, rollen ende andere bethoone by hen geproduceert, oversien ende op al rypelyc gelet hebbende, getermineert, wtgesproken ende verclaert, want byden Scepenenbrieven, rollen ende bethoone byden voers. Ghysbrechte op desen tyt geproduceert, niet gebleken en is dat den voers. dobbelen Mottoen eenen dobbelen Vranckerycxsschen Mottoen is, dat mids dien de voers. Jacop met sinen medeplegeren gestaen selen metter betalingen van eenen Brabantschen dobbelen Mottoene, oft met alsulker weerden daervoere als men bynnen der stad van Antwerpen dagelycx costumelic is te betalene voere eenen dubbelen Brabantsschen Mottoene, totter tyt ende der wilen dat de voers. Ghysbrecht met beteren bethoone sal hebben doen blycken dat den voers. dobbelen Mottoen daer questie af is, eenen dubbelen Vranckerycsschen Mottoen is. Dit was gedaen ende wtgesproken byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, XVI dage in Januario anno LXIX.

16 September 1471.

„ Terminacie " in een geschil tusschen Michiel Doenaert, klerk der Rekenkamer te Rijssel, en Jan Goudacker.

Alsoe voere den Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen zekere questien ende gescillen geport syn geweest tusschen Michiele Doenaert, clerc inder Rekencamere van Ryssele, ter eenre syden, ende Janne Goutacker, ter andere, ter causen van XXXV Rynssche guldene die deselve Jan, opten XVI^ten^ deser maent van September, den voers. Michiele bekent heeft sculdich synde ende geloeft bynnen tweelve dagen doen naestcomende te betalene, gelyc de obligacie mettes selfs Jans hant gescreven ende met sinen segele besegelt, dat wel verclaert, van welker voers. sommen de voers. Michiel begeerde borge ende sekerheit vanden selven Janne omme ten voerscreven dage wel betaelt te wordene, etc. ; daerop de voers. Jan Goudacker geantwordt heeft dat de voers. somme eensdeels toecompt van sculden

die voere de vryheit van deser Bamismerct van Antwerpen gemaect syn ende dat hy hier comen waere opte vryheit vander selver marct ende op sinen gerechten tol ende ongelt, hopende mids dien derselver vryheit te gebruykene ende van des voers. Michiels heissche ongelast te sine, etc.; daerop de voers. Michiel gerepliceert heeft, al mochte de voers. schult insdeels voere de marct gemaect syn, dat en gedroech nyet vele, ende ooc soe heeft se de voers. Jan bekent, beloeft ende besegelt bynnen derselver marct, etc., begeerende mids dien borge ende sekerheit als vore, etc., Soe wart byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt getermineert ende vuytgesproken, dat de voers. Jan Goudacker den voers. Michiele borge ende vasticheyt stellen sal, omme de voers. somme bynnen den tyde inder voers. obligatien begrepen betaelt te wordene, gemarct dat de gelofte daeraf bynnen deser vryer jaermarct geschiet is. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren XIIII^{c} ende LXXI, sesthien dage in September.

PALUDE.

24 September 1471.

Simon Noel en Jan de Brouwer verbinden zich hier ter stede, gedurende twintig jaren, de nering « vander battelrien » te drijven.

Symoen Noel ende Jan de Brouwere, beyde batteliers, geboeren van Bovynes, bekenden ende verliden dat zy geloeft hebben ende geloefden den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rentmeesters vander stad van Antwerpen, dat zy, dierste twintich jaeren naestcomende, met alle huerer familien ende huysgesin hier inder stad van Antwerpen staetvast selen woenen ende bliven woenende, ende de coopmanscap ende neeringe vander battelrien hanteren ende die hier helpen multipliceeren ende vermeerderen met alle huerer macht, diligencie ende ernsticheit. Ende want de voers. Heeren hem mids dien, vuyt goedertierenheiden ende goeder gunsten, geleent hebben de somme van hondert ponde grooten Brabants eens, omme hen daermede te geneerne ende de voers. coopmanscap ende neeringe alhier te houdene ende te

hanteerne inder manieren voerscreven, Soe eest dat zy, mids dien, voert geloeft hebben ende ooc gesekert ende lyflic ten Heiligen geswoeren met opgerichten vingeren, in handen van Willems van Tichelt, als stedehoudere des Ammans, dat zy de voers. somme den voers. Rentmeesters, ter stad behoef, wel ende duechdelic betalen selen ten terminen hierna bescreven, te wetene, thiene ponde grote Brabants daeraf van Bamisse naestcomende over een jaer daer naest volgende, ende alsoe voert telken Bamisse daer naestvolgende thiene ponde grote Brabants daeraf, totter tyt dat de voers. somme al betaelt sal wesen, oft bynnen sesse weken na elken voers. termyn ombegrepen wel betaelt te sine, sonder langere vertreck, ofte dat zy telken termine voerscreven daeraf zy in gebreke waeren van betalene, onvermaent inder hachten ende gevenckenissen tAntwerpen gaen selen, ende daer nyet vuytscheiden ten zy dat zy dien termyn betaelt selen hebben oft der Heeren goeden moet gecrigen. Ende hiervoere soe hebben de voers. Symoen Noel ende Jan de Brouwere batteliers, verbonden ende setten in handen vander stad voers. hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, hoedanich die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen, waer ende te wat plaetsen oft steden dat se gelegen syn oft bevonden selen moegen worden, ende elc van hen een voere al. Dit was gedaen in vollen raide van Burgermeesteren, Scepenen ende Rentmeesters, int jaer Ons Heeren XIIII^{c} ende eenentseventich, vierentwintich dage in Septembri.

PALUDE.

25 September 1471.

« Oirvrede » gezworen door Peter van den Putte.

Opten XXV^{sten} dach van September int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentseventich, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren, Peter vanden Putte, Peter sPapen knecht, ende dede oervrede Lysbetten Tymmermans, Henricx dochter, ende hueren vrienden ende magen, als dat hy huer van nu voerdane

niet misdoen en sal noch doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemande anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemande die derselver Lysbetten Tymmermans oft hueren vrienden ende magen misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy huer in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Costene van Berchem, Burgermeester, die hem den eed staefde, ter presencien van Reyneere van Urssele, Scepene.

PALUDE.

2 October 1471.

« Vuytsprake vanden dekens vanden Schippers » in een geschil tusschen Nicolaas Baers, schipper, met Jan van Crompvliet, reeder, ter eene, en Cornelis Nicolaas Hendrikszoon, klerk, ter andere zijde.

Alsoe voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad van Antwerpen, zekere questien ende geschillen geport waeren tusschen Clause Baers, als scippere vanden schepe geheeten *den Zwane*, ende Janne van Crompvliet, als reedere vanden selven schepe, aenleggers, ter eenre zyden, ende Cornelise Claus Henricxsone, als huerliede gehuerde clerck vanden selven schepe, verweerdere, ter andere, welke geschillen ende questien, na dat de voers. Heeren die insdeels gehoort ende verstaen hadden, zy gemitteert ende gewyst hebben aende dekens, geswoerne ende ouders vanden Scipambachte tAntwerpen, ende dat de voers. partien tgene des deselve dekens, geswoerne ende ouders daeraf souden termineren ende wisen, houden souden gelyc oft metten vonnisse by Scepenen gewyst waere, voere welke dekens, geswoerne ende ouders voers. de voers. aenleggers hueren heysch ende gebrec jegens den clerck voers. opgedaen hebben, ende specialic van drie punten daer zy hen af beclagende waeren, te wetene, inden yersten, dat hy den voers. scippere ende syn scip tot London in Engelant, daer

zy der coopluden goet dat zy van hier ende vuyt Zeelant aldaer gevuert hadden ende aldaer losten ende leverden, gediffameert hadde met achterspraken ende afdragenden woorden, etc., item ten anderen male, dat de voers. clerck die in Ingelant op die tyt selve een schip cochte tot sinen behoef, zyn harnas ende cleedere vuyt huerlieder schepe voers. geheeten *de Zwane* gehaelt heeft, ende aldaer bleven is sonder met hen wederomme te comene, alsoe hy geloeft hadde te doene, daerby de aenleggers seyden groote verderffelike schade geleden hebbende, nyetjegenstaende nochtans dat de schippere hem des versochte ende dat hy syne volle huere, gedragende achte Nobele, ende daertoe drie Nobele voere coste ende theeringen van henlieden ontfangen hadde, etc., ende ten derden male, dat de voers. clerc met ennigen coopluden tot London zekere soudygelt oft conduytgelt opte goede die int schip daer overcomen waeren, omme de soudeniers mede te betalene, opgestelt ende geordineert heeft, ende dat selve soudygelt of conduytgelt ontfangen, dwelke, alsoe zy seyden, gedroech alsoe vele oft meer als de principale vracht, ende dat daeraf boven den loon vanden soudeniers overgeschoten souden zyn de somme van XIIII oft XV ℔ groten Vleems, soe zy zeyden, daerinne zy meynden gericht te syne ende die van hem over te hebbene, ende ooc reparacie ende restitucie vanden yersten twee punten voers., na duyterste waterrecht, etc.; daerop de voers. clerc zekere verantwoerden gedaen heeft, ende yerst op dierste punt vander diffamacien, etc., dat tgene des hy daeraf geseit hadde, dat hadde hy geseyt van hooren seggene ende vanden ghenen daert de voers. schippere selve toegeseit hadde, etc., item op dandere punt, kende hy genoech de voers. huere van achte Nobelen ende drie Nobele van theeringen ontfangen hebbende, ende seyde voert dat hy metten schippere voers. wedergecomen soude hebben, hadde deselve schippere noch IIII of V dagen willen beyden, etc., ende op tderde punt, seyde ende presenteerde hy dat hy vanden voers. soudygelde oft conduytgelde gheerne rekeninge woude doen voere dambacht voers. ende voere de coopliede, ende ooc tgelt dat daeraf overgeschoten ware, laten onder tselve ambacht, opdat hy met eenen betalene quite mochte syn; met vele meer woorden ende redenen te beyden zyden daertoe geseyt ende geallegeert,

Soe hebben de dekens, geswoerne ende ouders vanden ambachte voers., na dien dat zy de voers. geschillen ende gelegentheit daeraf met alle des daerane cleefde, al int lange gehoort ende verstaen hadden, ende op al ripelic gelet, huere sentencie ende vutsprake, by rade ende advise vanden Heeren voergenoemt, gegeven, vuytgesproken ende gedaen inder manieren hierna verclaert: te wetene is, inden yersten, dat de voers. clerck bidden sal vergheffenisse den aenleggers voers. van tgene des hy hem misseyt ende te cort gedaen heeft, ende geven der capellen vanden Schipambachte in Onser Vrouwenkercke, sesse ponde was, tusschen dit ende Alleheiligenmisse naestcomende, item ten anderen male, mids dat de clerck met sinen schippere nyet wedercomen en is, dwelcke men na waterrecht sculdich waere hooge ende swaer te wegene, soe seggen nochtans de voers. dekens, geswoerne ende ouders, by raide ende advyze vanden Heeren voergenoemt, dat zy thoochste ende tscherpste van dien op desen tyt hierinne nyet voortkeeren en willen, maer dat de voers. clerck, voere de achte Nobelen ende drien Nobelen voers., die tsamen loopen elve Nobele, den voers. aenleggers wedergeven sal tweewerf alsoe vele, te wetene XXII Nobele, bynnen achte dagen naestcomende, met gereeden gelde, sonder pande, oft daervoere in hachten gaen oft hueren goeden moet hebben, ende op tderde punt aengaende den voers. soudygelde oft conduytgelde, etc., soe wart vuytgesproken ende getermineert dat de voers. clerck, na syn selfs presentacien voerscreven, vanden selven soudygelde oft conduytgelde bynnen den genachte rekeninge ende bewys doen sal, in presentien vanden dekens, geswoerne ende ouders vanden ambachte voers. ende vanden coopluden die daerane cleven ende daerby comen willen, ende hem daeraf claren by sinen eede, opdat mens begheert, ende tgelt dat daeraf boven den loon vanden soudeniers voers. overen sal, sal bliven rustende onder tScipambacht voers., totter gheenre behoef die hem daertoe recht selen mogen vermeten. Ende hiermede soe warden de voers. partien goede gevriende geseit, ende dat zy hierinboven deen den anderen nyet misseggen oft misdoen en selen, in woorden oft in wercken, by hen selven oft by yemende anders, in gheenre manieren, opte peyne van twintich Noblen te verbüerne

vanden ghenen die de contrarie daeraf dede, deen derdendeel onsen Genadigen Heere, dandere derdendeel Onser Liever Vrouwenkercke tAntwerpen, ende tderde derdendeel der stad van Antwerpen, ende voort opte correctie vanden Heere ende vander selver stad, ende nochtans de voers. vutsprake in machte ende van weerden te blivene. Dit was gedaen, vuytgesproken ende getermineert int jaer Ons Heeren XIIII[c] ende eenentseventich, twee dage in Octobri.

PALUDE.

21 October 1471.

Convent van Sinte Salvator vry van accyse voer 4 amen wyns jaerlycx.

Int jaer Ons Heeren XIIII[c] ende eenentseventich, XXI dage in Octobri, soe wart, ter ootmoediger beden van mynen Heere den Pryoer ende gemeynen convente des godshuys van Sinte Salvatuers tAntwerpen, inde Munsterstrate gestaen, biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, denselven Pryoere ende convente, vuyt goedertierenheyden ende van gratien, omme dat zy te devotelikere voere de ingesetene vander stad bidden souden, gewillecoert ende geconsenteert dat zy, van nu voerdane, alle jaere selen moegen hebben ende coepen viere amen Ryns wyns ende nyet meer, tot huers selfs drincken, sonder weder te moegen vercoepen, ende die moegen inleggen met geheelen amen oft met halven amen, sonder ennige assise daeraf te gevene, ende dit sal altyt staen ende gedueren ten goedunckene ende wederseggene vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voers. nu zynde ende namaels wesende. Sonder fraude ende argelist.

PALUDE.

27 October 1471.

Provende vanden armen Aelmoesenhuyse teynden de Lombaertstrate, van XII susteren.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentseventich, XXVII

dage in Octobri, soe wart, ter oetmoediger beden vander Meesterssen ende gemeynen zusteren vanden armen Aelmoesenhuyse tAntwerpen, teynden de Lombaertstrate gestaen, biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, derselver Meesterssen ende gemeynen susteren gewillecoert ende geconsenteert dat, van nu voerdane, tweelve vanden zusteren voerscreven wesen selen die de provende vanden Heiligen Gheest in Onser Liever Vrouwenkercke hebben selen, darer somwilen maer elve te zine en plagen, te wetene, alsoeverre als daer nu gheen XII susteren en zyn de voers. provende hebbende, soe sal men dat getal vervullen, ende alsoe voert altyt alsser yemant starft, soe sal men een andere in die stede nemen ende altyt vanden armsten onvermogensten ende oudsten vroukens ende zusteren die des best behoeven, ende alle de have ende tgoet vanden voerscreven proveniers zusteren sal den voers. Aelmoesenhuyse bliven gelyc tgoet vanden anderen zusteren die gheen provende en hebben, dwelc de Heilige Gheest voers. plach te hebbene, ende de voers. Meestersse ende Heilige Geestmeesters van Onser Liever Vrouwenkerke voers. nu zynde ende namaels wesende, selen, als dat gebuert, ghifters wesen vanden provenden voerscreven ende thuerer discretien staen, geduerende dese willecoeringe ende consenteringe dierste XXV jaer naestcomende, ende daerinteynden ten wederseggene vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen dan wesende. Sonder fraude ende argelist.

PALUDE.

26 October 1471.

„Vuytsprake" in een geschil tusschen Winand van Cuylenborch en Margareta Tesch.

Alsoe Winant van Cuylenborch, ter eenre zyden, ende Jan Beys, inden name van Margrieten Teschs, Henricx dochter, wedewe Henricx van Blakenbroec wilen, desselfs Jan Beys wettigen wive nu ter tyt, ter andere, hen, opten XXIX[en] dach van September lestleden, vore Scepenen van Antwerpen van allen alsulken questien ende ghescillen als zy jegens

malcanderen wtstaende hadden, aengaende alsulken gheloften ende toeseggene als de voirs. wilen Henrick van Blakenbroec ende Margriete Teschs den voirs. Winande gelooft ende toegeseeght mochten hebben, soe Winant seyde, etc., gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Janne van Mechelen ende Janne Luydinck, biden voirs. Winande gecoren, ende in Henricke vanden Werve ende Meester Clause de Schermere, byden voirs. Janne Beys gecoren, ende oft zy hieraf niet eendrachtelic en consten overcomen omme huer wtsprake te doene, dat dan de Wet ende Heeren der stad van Antwerpen overman daeraf zyn souden, als arbiters ende minlike compositeurs, welke partien voirs. op een zeker peyne geloeft hebben goet ende van weerden te houdene, tallen daghen, alle tgene dat biden voirs. viere goeden mannen oft biden Heeren vander stad als overman hieraf geseit, wtgesproken ende gepronuncieert soude worden, gelyc deselve submissie dat wel int lange verclaert, Soe hebben de voers. viere goede manne ende arbiters, achtervolgende der voirs. submissien, hiertoe verstaen ende oversien de brieve, instrumenten ende bethoene die zy te beiden zyden hebben willen exhiberen, ende oic overhoort de levende waerheiden ende alle tgene dat de voirs. partien hebben willen seggen ende alligeren, ende daerinteynden, in presencien vanden Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen voirscreven, eendrachtelic huer wtsprake ghedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene is dat, nietjegenstaende den instrumenten byden voirs. Winande gheexhibeert, de voirs. Jan Beys ende syn wyf ongelast sullen zyn ende bliven vanden vier hondert Rynsschen guldenen eens byden voirs. Winande geheyscht, ende oic vanden verloepenen achterstelle van sesse ponde groten tsjaers die hy heyscht daeraf verloepen zynde, ende oic van enniger renten in toecomenden tiden dairaf te ghevene, behoudelic dien, dat de voirs. Jan Beys ende zyn wyf, na huers selfs presentacie ende consent dat zy daerinne gedragen hebben, thuys geheeten *den Meersman*, tAntwerpen aende Marct gestaen, overgeven selen den voirs. Winande, opdat hem ghelieft over te nemene, op alsulken commer ende last als dairop stont ter tyt doen de voirs. Henrick van Blakenbroeck tselve huys met rechte ter Vierscaren wtwan, ende inden

gevalle dat de voirs. Winant tselve huys alsoe overnemen wille, daeraf hy sal moeten kiesen bynnen vive daghen naestcomende, soe selen zy hem dan rekeninge ende bewys doen ende overleggen alle tgene des men bevynt dat zy jairlicx, boven den commer dier op dien tyt wtghinc ende boven de behoorlike reparacie, ontfaen hebben, ende mids zekeren redenen den voirs. arbiters daertoe porrende, soe seggen zy dat de voirs. partien elc huer costen in deser saken gedaen betalen selen. Dit was aldus gedaen ende wtghesproken opten XXVI[en] dach van October int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentseventich.

4 November 1471.

« Terminatie » in voorgaande zaak.

Al eest soe dat vanden questien ende geschillen die vutstaende syn geweest tusscen Wynante van Cuylenborch, ter eenre ziden, ende Janne Beys, inden name van Magrieten Teschs, sinen wettigen wive, ter andere, navolgende der submissien voere Scepenen van Antwerpen daeraf geschiet, een zekere vutsprake biden viere arbiters daertoe gecoren, opten XXVI[en] dach van October lestleden, gepronuncieert ende vutgesproken is, na vutwisen den gescriften die den voers. partien daeraf gegeven syn, soe syn deselve partien nochtans daerinboven voere deselve seggers ende voere de Heeren Burgemeesteren ende Scepenen vander stad voers. wedercomen, opdoende zekere geschillen daer de voers. Wynant begheerde ruyminge vander huysingen geheeten *den Meersman*, tAntwerpen aende Marct gestaen, die de voers. Wynant, navolgende der voers. vutspraken, gecoren heeft over te nemene, seggende dat de voers. Jan Beys ende syn wyf hem de voers. huysinge nyet geruymt en hadden oft doen ruymen, maer dat de huerlinge vast daerinne bleven sittende, begheerende voort vanden voers. Janne Beys ende sinen wive naerdere rekeninge ende bewys te hebbene dan zy hem gedaen hadden metten gescrifte dat zy hem overgegeven hebhen, meynende dat se nyet sculdich en is te passerene, etc., ende na dien dat de

arbiters ende Heeren voers. den voers. Janne Beys ende sinen wive daerop gehoort hadden ende huer rekeninge ende bewys voers. gevisiteert, ende des voers. Winants wederleggen met gescrifte daerop gedaen, ende voort alle tgene dat deselve partien voort mondelinge daertoe seyden, Soe hebben zy, in sterkenissen vander vutspraken voers., getermineert ende verclaert dat, evenverre de voers. Jan Beys ende syn wyf dorsten leggen hant op Heiligen ende sweeren dat zy vander hueringen vander huysingen geheeten *den Meersman* voers. nyet meer ontfangen en hadden dan zy in huerer voers. rekeningen met gescrifte overgegeven hadden, ende dat zy ooc de reparacie ende achterstellige verschenen rente, die zy inder selver rekeningen insgelycx overgegeven hadden, duechdelic alsoe daerane geleyt ende betaelt hadden, soe souden deselve Jan Beys ende syn wyf daermede volstaen, sonder voerdere daeromme gepraemt te wordene, ende alsoeverre ooc als zy voort dorsten sweeren dat zy de voers. huysinge verhuert hadden alsoe hooge als zy hadden gekonnen ende gemoegen, ende dat zy ten achterdeele des voers. Winants oft der huysingen voers. deselve huysinge nyet verhuert en hebben tot minderen prise, omme hem oft yemende daerby vercort oft gedefraudeert te wordene, soe souden zy daermede ooc volstaen, ende dat de huerlinge huerer hueringen voort gebruyken souden, ten ware oft de voers. Winant de huerlinge soe lieve gespreken conste dat zy daeraf ruyminge wouden doen, ende by alsoe dat hy deselve huerlinge alsoe lieve nyet gespreken en conste, de Heeren voergenoemt souden gheerne, opdat hys begeerde, deselve huerlinge voere hen ontbieden ende daertoe bewegen ende onderwisen, opdat zy consten, dat zyt daden. Ende de voers. Jan Beys ende syn wyf beyde huere hande op Heiligen hebbende omme, navolgende der voers. Heeren terminacie ende verclaeren, hueren eed te doene, soe verdroech hen de voers. Winant vanden selven eede. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXI, viere dage in November.

PALUDE.

7 Januari 1471.

« Vuytsprake » van scheidsrechters alhier in een geding tusschen Willem der Muyden en Hendrik van Keerschot, vóór het gerecht van Breda begonnen.

Alsoe Willem der Muyden, aenleggere, ter eender zyden, ende Heinric van Keerschot, verweerdere, ter ander zyden, hen, voer Scepenen van Breda, vanden geschillen vanden verre daeraf tusschen hen questien was, gekeert ende gesubmitteert hebben, te wetene, de voers. Willem in Heeren Aerde van Berchem, Riddere, ende Janne van Meerbenne, ende de voers. Heinric in Heeren Janne van Urssele, Riddere, ende Janne van Ranst, Borgermeester tAntwerpen, ende geloeft van weerden te houdene tgene des byden arbiteren ende keersluyden voers. daeraf vuytgesproken soude worden, opte peyne van hondert gouden Ingelsche Nobelen, gelyc de voers. submissie, die onder Reyneere Boydens, Secretarys tAntwerpen rustende blyft, dat int lange verclaert, Soe hebben de voers. arbiteren ripelic opte voers. geschillen gelet ende gehoort ende gevisiteert tproces vande gedinghe dat daeraf voer Scepenen ende mannen van Breda gehandelt geweest is, ende oec de getuygen daer geproduceert, ende voert al tghene dat hierinne te ziene ende te mercken was, ende daerinteynden, opten VII^{en} dach van Januario anno XIIII^{c} LXXI, na scriven sHoifs van Cameryck, eendrachtelic haer wtsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

Te wetene, inden yersten, dat de voers. Heinric van Keerschot, in Saterdaghe naestcomende voere der noenen, opte Merct tAntwerpen brengen sal aen twee vanden voergenoemden seggeren den verre voerscreven, ende hen dien leveren omme daermede te doene ende dien te ghevene ende te bestadene daer ende alsoe de voers. arbiteren daeraf overcomen zyn.

Item, dat elc vanden voers. partien aen hem selven gelden ende dragen sal sine costen die hy hieromme tot hiertoe ennichsins gehad ende geleden mach hebben, sonder deen den anderen daeraf eenige restitucie te moeten doene.

Item, dat elc vanden voers. partien, bynnen sonneschyne, brengen sal inder voers. arbiteren handen VII Rynsgulden, tot XX stuvers tstuc, omme die byden selven arbiteren bekeert te werdene daer ende alsoe zy daeraf overcomen zyn.

Ende dat gheen vanden selven partien van nu voerdane hem beroemen en sal hieraf beter recht gehad hebbende dan dander, noch daeraf ennigerhande meere maken voer oft achter den oegen, op alsulken peyne als de voers. submissie begrepen heeft, te verbuerne byden ghenen die de contrarie daeraf dade, alsoe dicke ende menichwerven men dat ter waerheyt bevonde, ende die te bekeeren na inhoud derselver submissien.

BOYDENS.

1 Februari 1471.

Vidimus van twee getuigenissen rakende den manslag op Frederik Pieterssone te Nieuwkerke gepleegd, en den zoen die daarop gevolgd is.

Anno LXXI, opten yersten dach van Februario, na scriven des Hoifs van Cameryck, soe warden, in presencien van Burgermeesteren ende Scepenen alhier, overgegeven by Cornelius Aertssone ende Eeuwout Huygensone, van Reymerswale, Peteren de Brockere, outcleercoopere, ende sinen medeplegers, alsulken twee brieve als hierna volghen ende bescreven staen ende daeraf de tenuere vanden yersten brieve luydt ende beghint aldus : — Hoert hierna, mannen der graeffelicheyt van Zeelant, dat Claus Janssone ende Anthonys Janssone ende Michiel Janssone ende Luyc Pierssone, als een broeder, als by opdracte van Pieter Vredericxzone, als een vader van Vrederic Pieterssone, die daer doot is, daer God de ziele of hebben moet, dat gheven wy U te kennen Florys Symoenssone, Jan Jan Borwartszone, Anthonys Heyn Doggheezone, Witte Jan Claussone, wy gheven U te kennen hoe dat Vrederic Pieterssone hoe hy moerdalicke vander lyf ter doot comen es, daer hy ghinc ter Nyeuport in Vlaenderen in een herberghe met sinen scepper, daer hy niet dan een brootmes aen hem en hadde, daer Coppen de Brocker, zyn scipper, versiendelicke een callare opgeheven hevet ende hevet

hem in zyn hoot geslegen, al en hadde hy anders gheen smarte gehadt, hy mochter of gestorven hebben, ende Jan die Brocker hevet genomen een langhe Ygghelsche dagghe of een Vlaemsche dagghe ende hevet hem van boven in gesteken, naby ter hecten toe, al hadde hy gheen anders smerte gehadt, hy mochter of gestorven hebben, daer Andries die Felle gecomen es, ende hevet een mes genomen, daer hy onder voeten lach, ende hevet daer zyn roeper of gesneden, ende wy gheven U, mannen der gravelicheyt van Zeelant voers., dat zy aldus mordalicken Coppen die Brocker ende Jan de Brocker ende Andries de Felle soe zy moordalicken Vrederic Pieterssone ter doot gebracht hebben ter Nyeupoort in Vlaenderen, in een herberghe, ende dit verlies ende dese moortdaet die leggen zy ende houen op desen drie personen die hier voers. staen, dat gheven wy U te kennen Florys Symoenssone ende Jan Jan Borwartssone, Anthonys Heyn Doggheezone ende Witte Jan Claussone, dat ghy dese beclachte in uwen hoghenisse nemen wilt ende wel onthouen, ende dat dese goede luden mede behulpen moegen wesen horens rechts tot alser nauwer tyt dat ons Genadich Heere int lant coemt ende zy hieraf recht crigen moegen hoors behelpelic te wesen tot hoeren rechte na den rechte van Zeelant, soe bidden wy U, mannen van Zeelant voers., soe als wy U alle digghen te kennen gegeven hebbe, dat ghy doechdelike U zegel hieraen steken wilt om ons te helpen tot onsen rechte. Ende dese beclachte es geschiet te Westenschouwen, in die kercke, opten XII^sten^ dach in Junio, ende wy, mannen voers., kennen alle dese voers. pointen dat se ons te kennen gegeven synne als doe men die beganckenisse dede te Westenschouwen in die kercke, als voers. staet, behoudelic eeniggelicxs zyns rechts. In kennisse der waerheit, soe hebben wy, mannen, desen brief besegelt met onsen zegelen. Gegeven int jaer Ons Heeren M CCCC LXIII, opden XII^sten^ dach in Junio. — Ende den anderen brief volght hierna van woerde te woerde: Wy, Anthonys Heynensone, Jan Barwoutszone ende Jan Jan Blocxzone, mannen der graeflycheyt van Zeelant, kennen dat Mathys Janssone, als een effen overman des doot van Vrederyc Pieterssone zaliger gedachten, comen es met vier keerslieden te Vestenschouwen, voer die kerke, als vanden

dootslage van Vrederyc Peterssone voers., daer Mathys Janssone voers., by medegheven ende gevolge vanden vier keerslieden voers., te wetene, Florys Willemssone ende Claes Janssone, als keerslieden van Vrederyc Pieterssone wegen, op die een zide, Claes Aertssone ende Jan Claessone, als keersluyden van Elyaen Oelenzone, Cornelys Oelenzone ende Eeuwout Huygenzone van Ramerswale wegen, op die ander zide, een vuytsprake gedaen heeft voer die mannen voers., dat Eliaen Oelenzone, Cornelys Oelenzone ende Eeuwout Huygenzone voers. comen zyn als onschuldich magen ende des doots Vrederyc Pieterssone saliger gedachten voers., ende wy, mannen voers., kennen dat des voergenoemden Perssone van Ramerswale den voers. Vrederyc Pieterssone voers. gesoent ende gebetert hebben na den rechte van Zeelant, welken zoen voers. Eliaen Oelenzone, Cornelys Oelenzone ende Euwout Huygenzone voers. gesoent ende gebetert hebben voer Jacop die Brocker ende Andries zyn medegeselle, als principael des doots van Vrederyc Pieterssone voers. saliger gedachten, ende daervoeren hebben dees voergenoemde personen Eliaen Oelenzone, Cornelys Oelenzone ende Euwout Huygenzone voers. voren gesoent ende gebetert als onsculdich magen ende des doots van Vrederyc Pieterssone voers., ende wy, mannen voers., kennen dat Eliaen Oelensone, Cornelys Oelensone ende Euwout Huygenzone voers. een voetval te Westenschouwen, voer die kerke, daervoren gedaen hebben met haer magen ende vrienden die zy op die tyt daer by hem hadden, als kenlyc is, met die mannen voers., daer dien overman een vuytsprake gedaen heeft voer die mannen voers. dat alle zaken volcomen zyn als van des doots van Vrederyc Pieterssone voers., na den rechte van Zeelant, ende wy, mannen voers., kennen dat den voers. overman Mathys Janssone geseyt heeft, met eendrachticheit ende gevolge vanden voers. vier keersluden, dat Pieter Vrederyczone, die vader van Vrederyc Pieterssone voers., voer hem selven ende voer alle zyne vrienden ende alle zyne magen, Claes Jan Mechielssone ende Mechiel Janssone, al omers vander moeder wegen van Vrederyc Pieterssone voers., voer hem selven ende voer alle haer vrienden ende alle haer magen, dat zy opheffen sullen haer handen ende zweren daerna alle voldoen ende beteringe die dees voer-

genoemde personen van Ramerswale Eleas Oelenzone, Cornelys Oelenzone ende Eewout Huygenzone gedaen hebben na den rechte van Zeelant, als onsculdich magen ende des doots van Vrederyc Pieterssone voers. saliger gedachten, een eewige zoen ende een vaste pays alle haer vrienden ende alle haer magen, voer geboeren ende voer ongeboeren, voer gewonnen ende voer ongewonnen, ende voer alle die ghene die zy besoenen ende bevreden mogen na den rechte van Zeelant, ende den voers. zoen sal staen ende dueren mansleven lancs legher hondert jaer ende een dach ende daerteynden euwelic, ende wy, mannen voers., kennen dat den voers. overman Mathys Janssone voers. die vuytsprake aldus gedaen heeft van punte te punten, van woerde te woerden, als voers. es, ende den voers. overman die hevet geboden Jan Jan Barwoutsone voers. dat hy Pieter Vrederycsone, die vader Vrederyc Pieterssone voers., Claes Jan Michielszone ende Michiel Janssone voers., als omers van Vrederyc Pieterssone voers., van zyn moeders wegen, den eet stoen soude als den voers. overman die vuytsprake gedaen heeft ende voers. is, Jan Jan Barwoutzone voers. die heeft gedaen als hem den overman voers. gebeden heeft, ende hy heeft Vrederyc Pieterssone, Claes Jan Michielszone ende Michiel Janssone den eet gesteet, ende sy hebben alle drie haer handen opgeheven ende zy hebben den voers. zoen gezworen te vollen rechte te houden mansleven lanc leger hondert jaer ende eenen dach ende daerteynden eewelic, in alre manieren als voers. is, na den rechte van Zeelant, ende die mannen voers. kennen dat alle saken volbrocht ende volcomen zyn. Pieter Vrederyczone, Claes Jan Mechielssone ende Michiel, Janssone voers. belien hem voldaen van Eliaen Oelenzone, Cornelys Oelenzone ende van Eewout Huygenzone voers., na die vuytsprake die den voers. overman gedaen heeft, van beyde partyen wegen voers., als vander misdaet die Jacop die Brocker ende Andries, zyn medegeselle, gedaen hebben aen Vrederyc Pieterssone voers. Omdat dit waer es, soe hebben wy, mannen voers., onsen zegel aen desen yegewordigen brief gehangen. Gedaen int jaer Ons Heeren duysent vier hondert viventzestich, op den derthienden dach in Octobri.

Boydens.

Henrick de Proest
Margriet — Wouter
x Willem Steynemans

21 Januari 1471.

« Appoinctement » van het Magistraat, op aanvraag der voogden, nopens het beheer der goederen van Nicolaas en Gertrudis Steyneman.

Alsoe Henrick de Proest, als groetvader van Clause Steyneman, wettigen zone wilen Willem Steynemans des ouden, daer moeder af was Margriete sProests, desselfs Henricx dochter wilen, Wouter de Proest, Henricxzone voers., als momboer vanden voirs. Clause Steyneman, ende Gielys Maes, als momboer van Gheertruyden Steynemans, des jongen wilen Willem Steynemans dochter, dair moeder af is Margriete van Doerne, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide te kennen gegeven hebben hoe dat de goeden die den voirs. Clause ende Gheertruden Steynemans van hueren ouwers gebleven ende verstorven zyn, die met diversen brieven ende sculden belast zyn, ongeregeert ende oic ongehantplicht liggen, mids der gescillen wille die over langen tyt gerezen zyn ende noch dagelicx vallen tusschen den momboeren vanden voirs. twee kinderen, totter selver kinderen scaden ende hindere ende der sculdeneren voirs. groten achterdeele ende verachteringen, biddende den Heeren voirs. de grootvader ende momboeren voirscreven dat zy, als oppermomboeren van allen weesen ende onbejaerden kinderen, hen hierinne wouden versien, opdat de sculden die men sculdich wezen mach betaelt mochten worden, ende dat oic de goede voirs. geregeert ende gehantplicht mochten worden ten meesten prouffite der voirs. kindere, ende oic om hen hieraf ombelast ende ongemoeyt te blivene, Soe hebben Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs., yerst hierop gelet ende gedelibereert hebbende, geordineert ende geappointeert dat de voirs. momboeren, ten bysine van Willeme Pauwels ende Janne Claus, vander stad wegen als oppermomboeren dairtoe gestelt, oft by raide ende advyse van hen, alle de goede die den voirs. kinderen toecomen bleven ende verstorven mogen zyn, van wien dattet zy, sullen regeren ende doen

hantplichten ten meesten oirboere ende prouffite, ende die oic te verhuerene, te vercoepene, om metten penningen dairaf comende dueghdelike sculden te betalene, ende die oic te vervolgene metter mynnen oft metten rechte, sonder derselver momboeren cost, ende oic behoudelic dien dat deselve momboren in desen niet en sullen moegen worden belast van yemende voirdere dan der voirs. kindere goede strecken moegen, de voirs. goede oic te paertene ende te deilene, ende van hueren bewynde in desen altyt goede wettige rekeninge ende bewys te doene den voirs. Heeren, alsoe dat behoort ende gewoenlic is te geschiedene. Dit was gedaen XXI dage in Januario anno LXXI.

BUEKELER.

26 Februari 1471.

Straf van Jan van der Creke voor het ongelijk gepleegd aan Willem Bertels en zijne echtgenoote.

Opten XXVI[en] dach van Februario anno XIIII[c] LXXI, na scrivene sHoofs van Cameryck, soe wart biden Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen vander stad geordoneert dat Jan vander Creke vergeffenisse bidden sal Barbelen vander Beke, wettigen wive Meester Willem Bertels, ende ooc denselven Meester Willeme, van tgene des hy aen huer misdaen heeft, in woorden oft in wercken, item hy sal voort Onser Liever Vrouwenkerke gheven XII ponde was, tusscen dit ende Paesschen naestcomende, ende daertoe noch, ter eeren ende beternissen, doen 1 pelgrymagie tOnser Liever Vrouwen te Nyzeele, ende die porren tusscen dit ende Meye naestcomende, ende daeraf goet bethoon brengen, ende voort soe sal hy den voers. Meester Willeme ende sinen wive oervrede doen, als van hen oft ennich van hen nyet te misdoene noch oneerbaerlike te volgene, by hem oft by yement anders van sinen wegen, heymelic noch openbaer, ende oft hy yemande wiste oft vername die hen misdoen wouden, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, op soenbrake ende vredebrake, ende in

gerechten oervrede. Welken oervrede hy alsoe dede, biddende hen vergeffenisse, als voers. is. Actum anno et die predictis, in camera consilii, etc.

BUEKELER.

21 October 1471.

« Terminatie » in een geschil tusschen de abdij van Villers ende Willem Wesemael, over achterstallige schulden.

Alsoe Her Obeert Trabekier, religieus inden godshuyse van Vileer, als gemechticht ende inden name van mynen Heere den Abdt desselfs godshuys, ter eenre zyden, ende Willem Wesemael alias van Elshoute, ter andere, voer Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen in questien ende gescillen comen waeren, alse van XXXVII ℔ groten Brabants, daeromme zy lange te voeren in gedingen ende gescillen gehangen hadden, ende die de voers. Her Obeert den voers. Willeme heisschende was van achterstelligen verschenen hueren vandes voers. godshuys hove ten Elshoute, dat deselve Willem in hueren gehad heeft, ende noch van XIIII ℔ groten Brabants die hem deselve Her Obeert heisschende was van verschenen paeymente, te Bamisse in jaer van eenentseventich gevallen, vandes godshuys bosschen toecomende, van welken gescillen partien voers., omme alle meerdere costen ende gedingen te verhuedene, hen gekeert ende gesubmitteert hebben inder vutspraken ende terminacien van Burgermeesteren ende Scepenen voers., ende na al tgene dat deselve partien, ter eenre ende ooc ter andere zyden, in deser saken geseeght ende gealligeert hebben ende den voers. Heeren ter kennissen comen is, Soe wart by Burgermeesteren ende Scepenen voers. getermineert, geappointeert ende wtgesproken, in alle der manieren gelyc oft met hueren vonnisse alsoe gewesen waere, dat de voers. Willem den voers. Her Obeert, tot behoef des voers. Abds oft godshuys, opleggen ende betalen sal XXII ℔ grote vanden XXXVII ℔ groten voers., te wetene, deen helft daeraf tOnser Vrouwendage Lichtmisse naestcomende anno LXXI, ende dandere helft tSinxen daer naestvolgende anno LXXII°, ende

als vanden anderen XIIII ℔ groten voers., soe wart getermineert ende wtgesproken, inder manieren voers., dat de voers. Willem die den voers. minen Heere opleggen ende betalen sal tSinte Martensmisse naestcomende, ende dat de voers. Willem minen Heere voers. van allen desen goeden zeker ende borge stellen sal, ende dat alle vorwaerden in machten ende van weerden bliven souden tot dat hy den voers. minen Heere vanden voers. sommen wel versekert ende alsulken borge gestelt heeft daer hy wel mede bewaert zy. Dit was gedaen XXI dage Octobris anno LXXI.

12 Maart 1471.

« Terminacie » in een geschil tusschen de vrienden en magen van Margareta Coels, ter eene, en de voogden haar door de Wet gegeven, ter andere zijde.

Alsoe vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen zeker geschillen wtstaende waren tusschen Adrianen Nagels, lynenwevere, ende Jannen, Jan Coels dochter, zynen wive, vore hen ende inden name van Janne, Cornelyse, Heylwygen ende Katlinen Coels, der voirs. Johannen brueders ende susters, ende voert inden name van Janne, Peter Coels zone, hueren neve, die zy hierinne geloefden te vervane, als vriende ende mage, van svader zyden, van Margrieten, wittege dochter Heinric Coels, des metsers, wilen, daer moeder af was Lysbeth, Laureys Boeydens dochter, ende Heylwych, Laureys Boeydens dochter, met Peteren de Coninck, hueren man ende mombore, Laureys Huygenzone, scipman, Lysbeth Huygensone, zyn suster, met Wouteren Willemssone, hueren man ende mombore, als vriende ende mage vander voirs. Margrieten Coels, vander moeder zyde, ter eendere zyden, Adriaen Nagels voirs., Cornelys de Brekere ende Jacop Block, als momboren der voirs. Margrieten Coels vander stad wegen daertoe gestelt, ter andere, spruytende wter rekeningen des voirs. Jacop Blocx, die dbewynt ende hanteringe der voirs. Margrieten goede alleene gehadt heeft, ende oic opte houdinge derselver Margrieten, op

welke rekeninge Pauwels van Ranst ende Willem van Sompeken, Scepenen, vander stad wegen daertoe gecommitteert zynde ende die metten geschillen daerwt spruytende int lange overhoert hebbende, daeraf huer rappoert den Heeren vander Wet voirs., hueren medegesellen, gedaen hebben, midtsgaders eenre wtspraken daeraf by goede mannen gedaen zynde ende van al des daeraen cleven mochte, ende daerinteynden partien voirs. int gene des zy te beyden zyden hebben willen seggen ende alligeren opte voirs. geschillen int lange by Borgermeestren, Scepenen ende Raide voirs. gehoert zynde, hebben daerop geappointeert ende getermyneert, approberende duytsprake voirs. byden goeden mannen gedaen zynde ende oic de rekeninge die Jacop Bloc vandes voirs. kynts goede van wtgeven, innemen ende al des daeraen cleven mochte vore de voirs. gecommitteerde gedaen hadde, goet ende van weerden te zyne ende dat zyn medegesellen momboren voirs. hem daeraf quytancie verliden souden van alle zynre voirs. hanteringen totten dage toe van huyden, welke quytancie zy hem daeraf verleden, scellende hem daeraf quyte tallen dagen. Wardt voert byden Heeren voers., als oppermomboren van allen weezen, geappointeert dat de voirs. momboren samentlic tvoirs. kynt selen doen houden ende stellen tot alsulker plaetsen daer hen dat aldernutst ende proffitelicxt sal duncken, ten mynsten coste desselfs kynts, ende voerdane tselve kynt ende zyn goede regeren ter witteger rekeningen, als goede momboren schuldich zyn van doene. Actum XII Marcii anno LXXI.

BUEKELER.

21 Februari 1471.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Aard van der List, eigenaar, en de erfgenamen van Aard Peters, pachter der hoeve ter List gelegen.

Alsoe zeker questien ende geschillen wtstaende waren tusschen Aerde vander List, ter eenre zyde, ende den erfgenamen Aert Peters, des voirs. Aerts vander List laet was

op zyn hoeve *ter List*, ter andere, aengaende der pachtingen vandes voirs. Aerts vander List hoeve ter List gelegen, die de voirs. Aert Peters in pachte genomen hadde, daerop onlangs byden Heeren Borgermeestren ende Scepenen geter-myneert is geweest dat Aert vander List de voirs. hoeve aenveerden soude, etc., ende als vanden gebreken die de voirs. Aert vander List hadde aen zynen laet voirs., als dat de voirs. hoeve niet en was besaeyt met braecrogge ende somervruchten oft gelaten in drie lagen, na hoefrecht, noch de huysinge niet gedect, geleempt oft gerepareert, de hey-ningen ende grachten niet gegraven ende de poten niet geset na der vorwaerden daeraf gemaect, item vander coe die de laet jaerlix schuldich was te gerssene, ende van reparacien die de laet gedaen hadde die Aert vander List hadde moten betalen, ende van meer gebreken die Aert vander List hadde, etc. ; daerop derfgenamen hielden de contrarie, meynende dat die beter ware dan men die schuldich ware te latene, etc., Soe hebben hen partyen, te beyden zyden, van allen hueren geschillen ende des daeraen cleven mach, gekeert ende gesubmitteert in viere goede mannen, te wetene, Aert vander List in Clause Ruelens ende in Bertelmeeuse de Bisschop, ende de voirs. erfgenamen in Costene van Dycke ende in Janne Wils, om huer wtsprake daeraf te doene, ende oft zy des niet overcomen en connen, dat die huer geschillen souden bringen by der stad, als overman, ende geloeft, wes de arbiters oft de stad daeraf wtspreken souden, dat zy dat houden souden gelyc oft metten vonnisse gewyst ware, ende na dien dat de viere goede manne arbyters, versament geweest zynde ende de geschillen der voirs. hoeven aengaende van beyden zyden aengehoert hebbende, daeraf niet overcomen en conde, soe hebben zy de geschillen, metgaders hueren advyse, overbracht den Heeren Borgermeestren ende Scepenen voirs., die yerst daerop gelet hebbende, huer wtsprake daeraf gedaen hebben dat de voirs. Aert vander List hebben ende behouden ende metter hoeven terstont aenveerden sal alle de vruchten, het zy coren oft ander granen, die nu ter tyt opte voirs. hoeve besaeyt staen, ende oic alle tstroe ende mes opte hoeve zynde, wtgenomen dat de weduwe ende erfgenamen Aert Peters hebben selen half traepsaet dat nu ter tyt opte

selve hoeve besaeyt staet, ende dat selen zy gemeyne doen dorsschen, ende thoey dat hen te Meye hueveren sal, dat zy dat oic af selen moegen voeren, des soe selen de erfgenamen ongehouden zyn vanden pachte vanden rogge die te Kerssavonde naestcomende verschinen sal, ende daertoe selen zy noch hebben XI żister rox eens vanden coren opt lant staende ende die heffen als de vruchten volcomen ende inde schuere zyn, ende hiermede selen de erfgenamen nu scheyden vander hoeven, ende partien selen vereenicht zyn van allen den geschillen om der voirs. hoeven willen tusschen hen wtstaende. Sonder argelist. Actum in camera consilii anno LXXI, XXI Februarii.

10 April 1472.

« Terminatie » in een geschil tusschen de Droogscheerders en Ulrik Conincxberch, die voorwaardelijk in het ambacht aanvaard was.

Alsoe sekere questien ende geschillen voere de Wethouders der stad van Antwerpen geport warden tusschen de dekens ende gezwoerne vanden Droechscheerdersambachte der voers. stad, voere hen ende inden name van allen hueren medegesellen vanden selven ambachte, ter eenre zyden, ende Ulryck Conincxberch, ter andere, oerspronck hebbende mids dien dat den voers. Ulrycke voertiden, vuyt sonderlinger beden ende begheerten van hem ende van ennigen Heeren die voer hem screven zekere brieve van recommendacien by den Wethouderen, dekens ende gezwoerne vanden voers. Droechscheerdersambachte doen wesende, geconsenteert is geweest, vuyt sonderlinger gracien, sonder prejudicie vandes voers. ambachts rechte, de neeringe ende dambacht vanden droechscherene ende gereyderien te moegen hanteren inder stad van Antwerpen, hoewel hy nochtans tselve ambacht niet geleert en hadde, gelyc hy na vuytwysen desselfs ambachts rechte sculdich hadde geweest te doene, op alsulken condicie ende vuege dat de voers. Ulrick, bynnen eenen sekeren tyde, sonder des voers. ambachts cost, impetreren ende verwerven soude aen onsen Genadigen

Heere den Hertoge zekere brieve van nonprejudicien etc. tesselfs ambachts behoef, te wetene, al waert dat den voers. Ulrycke dat alsoe vuyt sonderlinger gracien geconsenteert is geweest, gelyc voerscreven is, dat men dat in toecomenden tyden niet en soude moegen trecken tot ennigher consequencien, dat het namaels meer geschieden soude yemande int voers. ambacht tontfane hy en hadde dat geleert eenen tyt van II jaeren onder eenen vryen meester ende in een vrye stad daer men tvoers. ambacht hanteert, ende dat hy daerop int tvoerscreven ambacht ontfangen souden worden, ende de voers. brieve van nonprejudicien den voers. ambachte alsoe overbracht hebbende, dat hy dan eed soude doen hem te vuegene ende te regulerene na des ambachts rechte, alsoe een goet guldebroeder sculdich is van doene etc., alle dwelke de voers. dekens ende gezworene seyden dat de voers. Ulrick alsoe geloeft hadde te doene, des zy hem gedroegen ter kennissen vanden ghenen die doen Wethouderen waeren, seggende voert de voers. dekens ende geswoerne dat de voers. Ulrick tvoerscreven ambacht vanden droechscheerne ende gereyderien inder voers. stad van Antwerpen eenen sekeren tyt gehanteert hadde ende nochtans denselven ambachte de voers. brieve van nonprejudicien niet gebracht oft gelevert en hadde bynnen den tyde die daertoe gestelt was, noch oick int voers. ambacht niet gecomen en waere, noch oic den voers. eed gedaen inder maten voerscreven, begheerende ten slote dat hy, sonder des voers. ambachts cost, de voers. brieve alsoe impetreerde ende verwerfde ende volvuerde voirt tgene dat voers. is, ofte dat hy cesseerde ende afliete tvoers. ambacht meer te ruerene ende te hanterene, by hem selven oft by yemande van sinen wegen, totter tyt ende wilen dat hy dat alsoe gedaen soude hebben, met meer woerden, etc. ; daerop de voers. Ulryck zekere verantwoerden dede, seggende ende meynende dat hy tvoers. ambacht doen soude sonder de voers. brieve te impetreerne tot synre cost, ontkennende dat hy den voers. Wethouderen ofte den dekens ende gezwoerne vanden voers. ambachte te dien tyde wesende alsoe geloeft hadde te doene ende hy en dachs oec alnoch niet te doene, met vele meer vremden woerden ende manieren by hem gesproken ende voertgekeert, Soe hebben de Wethouderen der voers. stad

nu wesende van deser materien hoeren spreken deghene die Wethouderen waeren ten tyde doen de voers. saken geschiet souden zyn geweest, denwelken, ernsteliken daerop ondervraecht ende geexamineert wesende, claerlic voerstont dat de voers. saken ende geloften geschiet waeren inder manieren voerscreven, gelyc de voers. dekens ende gezwoerne opgedaen ende geseecht hadden, ende deselve Wethouderen nu synde hebben daerinteynden vuytgesproken ende getermineert, dat de voers. Ulryck de voers. brieve van nonprejudicien van onsen Genadigen Heere impetreren ende verwerven sal, sonder des ambacht cost, tusschen dit ende den yersten dach van Meye naestcomende, ende comen dan voert int ambacht voers. ende doen den voers. eed, gelyc voerscreven is, ende by alsoe dat de voers. Ulrick des niet en dede bynnen den tyde voerscreven, dat hy oft nyemant anders van sinen wegen dan daerenteynden tvoerscreven ambacht niet meer en souden moegen rueren oft hanteren voere der tyt dat hy volcomen ende volbracht hadde tgene dat voerscreven is. Dit was gedaen anno XIIII^c ende tweentseventich, thiene dage in Aprille, na Paesschen.

PALUDE.

17 April 1472.

« Terminatie » in een geschil tusschen Maria Hermans en de gehuisschen van den Moere.

Opten geschillen voer Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusscen Marien Hermans, wedewe wilen Jans van Molle, ter eenre ziden, ende Willeme vanden Moere met synen wive, der voers. Marien nichte, ter andere, seggende deselve Willem ende syn wyf dat de voers. Marie haer aen hen bestaet hadde te houdene, huer leefdage lang, van etene, van drinckene, ende huer te hantherene, omme de bladinge van hueren huyse, daer de voers. Jan van Molle ute gestorven is, byde de vuyterste Kypdorppoerte gestaen, ende daerinne zy navolgende den voers. contracte getogen waeren metter woene, ende dat de voers. Marie daerenboven hen ontgaen

was, begheerende mids dien dat zy wederomme by hen quame, navolgende den voers. contracte, gelyc zy te voeren gedaen hadde ; ende deselve Marie gehoort ter contrarien, seggende dat zy een wedewe was ende datter noyt brieve van eenigen contracte gemaect en waeren, ende dat zy haer nyet verlooft en hadde oft verbonden eenigen tyt met hen te woenen, ende dat, mids vele redenen by haer gealligeert, huer nyet en stont met hen te woenen, begheerende mids dien elder de voers. bladinge te moegen vertheeren daer ende alsoet huer geliefde ; met meer woerden, etc., Soe wart byden voers. Heeren Borgermeesteren ende Scepenen, na alle tgene des voer hen comen was, geappointieert, getermineert ende vuytgesproken dat de voers. Marie ongehouden sal syn metten voers. Willeme ende sinen wive te moeten woenen, ende dat se kuere hebben sal te woenen daert huer gelieft, vertheerende de bladinge vanden voers. hueren huyse, behoudelic dat de voers. Willem ende syn wyf, van Sinte Jansmisse naestcomende voerdane, tvoers. huys in hueringen selen moegen bewoenen ende gebruyken voere yemende anders, opdat hem gelieft, omme denselven prys dat een ander soude willen hueren, ende dat deselve Marie huer met nyemende bestaden en sal te houdene oft te woenene, noch oic dat huys noch ghene van hueren anderen goeden vercoepen, becommeren noch versetten en sal moegen dan by consente ende advise vanden voers. Heeren, die huere oppermomboeren zyn. Gedaen opten XVII[en] dach van Aprille int jaer XIIII[c] ende LXXII, na Paesschen.

BOYDENS.

23 April 1472.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Jan de Corte, van Heusden, en zijne gezellin Joanna van Renissen, Vrouw van Sint-Jacobscappellen, ter eenre, en Jonker Willem van Osteynde, zoon der laatstgenoemde, ter andere zijde.

Alsoe Jan de Corte, van Outhuesden, ende Jouffrouw Johanne van Renissen, zyn wittege gesellinne, Heere ende Vrouwe

van Sint Jacopscapelle ende in Eekeren, ter eenre zyden, ende Joncker Willem van Osteynde, der voirs. Jouffrouwen Johannen zone, ter andere, opten XVIII^ten^ dach van Januario lestleden, zeker vorwaerden, tractaten ende ordinancien met malcanderen gemaect, getracteert ende gesloten hebben, na inhout eens opens briefs metten zegel ten zaken der stad van Antwerpen wthangende besegelt, ende alsoe deselve partien hen, te beyden zyden, van zekeren punten inden voirs. brieve begrepen aengaende der valuacien ende jaerlixer weerden ende profyten vanden goeden die de voirs. Jan de Corte ende Jouffrouw Johanne den voirs. Joncker Willeme metten selven brieve overgegeven ende opgedragen hebben, gekeert hebben ende gesubmitteert in Janne van Ranst, Borgermeester, ende Meester Janne Boidts, byden voirs. Janne de Corte ende zynre gesellinne gecoren, ende in Jacope Wielant, Onderschoutet tAntwerpen, ende Christoffle de Balgere, byden voirs. Joncker Willeme gecoren, ende het oic inden selven brieve ende submissien vorwaerde ende ondersproken is, waert dat in eenich vanden voirs. kersluden ennich gebreck gebuerde, soe dat zy totter wtspraken van deser zaken niet verstaen en mochten, dat zy dan andere inde stede van dien souden moegen kiesen, ende alsoe de voirs. Jan van Ranst ende Jacop Wielant, mids anderen lasten, daertoe niet gevoechelic en hebben moegen verstaen, soe hebben de voirs. partien inde stede van hen twee andere goede mannen gecoren, te wetene, inde stede van Janne van Ranst, Janne Draken, ende inde stede van Jacope Wielant, Heeren Michiele vanden Werve, Riddere, welke viere arbiteren, te weten, Heere Michiel vanden Werve, Riddere, ende Jan Drake, Christoffels de Balgere ende Jan Boidts, navolgende den brieve ende compromisse voirs., by hen ontboden ende eernstelic by huerer trouwen, zekerheiden ende manwaerheiden geexamineert, ondervraget ende gehoort hebben alle de rentmeesters vanden selven goeden ende elken bysondere, ende na alle tgene dat zy byden voirs. rentmeesters vander valuacien ende weerden derselver goede bevonden ende verstaen hebben, Soe hebben de voirs. kerslude daerop ende oic op alle tgene dat zy meer tusscen de voirs. partien wtstaende bevonden hebben, ripelic gelet ende gedelibereert, ende haer seggen ende wtsprake daeraf gedaen ende wtge-

sproken inder manieren hierna verclaert, te wetene, inden iersten, want men inden rekeningen ende verclaerne vanden voirs. rentmeesters bevonden heeft dat de goede die de voirs. Jan de Corte ende Jouffrouw Johanne den voirs. Joncker Willeme opgedragen hebben, boven alle jaerlixe lasten, gedragen ende weert zyn sevenenvyftich ponde ende vive scellinge groete Vleems, van welker sommen gaen ende corten moten thien ponde groete Vleems, na wtwysen des voirs. briefs, ende noch XII ℔ X scellinge groete Vleems vore den coep vanden geconfiskeerden goeden in Zeelant gelegen, welke voirs. twee sommen vanden voirs. LVII ℔ V scellingen groeten Vleems tsjaers afgecort, de reste vanden selven goeden blyft net vierendertich ponde vyftien scellinge groete Vleems, soe is der voirs. viere arbyters seggen ende wtsprake, dat de voirs. Joncker Willem den voirs. Janne de Corte ende Jouffrouwen Johannen, alsoe lange als deselve Jouffrouw Johanne leven sal ende niet langer, alle jare geven ende betalen sal de somme van XXXIIII ℔ XV scellingen groeten Vleems, tot viere termynen tsjaers verschynende, ende telken termyne een vierendeel daeraf, te wetene, een vierendeel daeraf te Paesschen, item dander vierendeel daeraf tSinte Jansdage Baptisten in midzomere, item tderde vierendeel daeraf tSinte Bavendage, ende tvierde vierendeel te Kerssavonde, oft bynnen XIIII dagen na elken voers. termyn ombegrepen, ende telken termyne de voirs. penninge stellen opter stad wissel van Antwerpen, na wtwysen des tractaets ende briefs voirs., ende opte pene inden selven brieve begrepen, ende daeraf den iersten termyn vervallen is te Paesschen lestleden, denwelken de voirs. Joncker Willem hem betalen sal bynnen VIII dagen naestcomende. Des is verclaert byden arbyters voirs. dat den voirs. Joncker Willeme volgen zelen de vruchten, chysen ende renten der voirs. goeden vanden jare voerleden, behoudelic, heeft de voirs. Jan de Corte oft zyn gesellinne daeraf yet ontfangen, dat dadt afcorten sal aenden iersten termyn voirs., ende dat oic de voirs. Jan de Corte ende zyn gesellinne den voirs. Joncker Willeme ruyminge doen selen vanden huysen ende hove tEekeren tusschen ditte ende tSinte Jansmisse naestcomende. Item seggen voert de voirs. viere arbiteren eendrachtelic, eest dat men ter waerheit bevynt dat de

voirs. Jan de Corte bewezen heeft Her Olivier van Everingen drie ponde groete Vleems tsjaers vanden XII ℔ X scellingen groeten Vleems tsjaers voirs. op eenige goede oft pande daeraf de voirs. rentmeesters nu ter tyt gheen rekeninge overbracht en hebben, dat in dien gevalle de voirs. Joncker Willem jaerlix den voers. Janne de Corte ende Jouffrouwen Johannen, derselver Jouffrouwen Johannen leven lanc ende niet langer, noch wtreyken ende betalen sal, opten voirs. wissel tAntwerpen, ten dagen ende termynen voirs., drie ponde groete Vleems, sonder myndernisse vanden anderen XXXIIII ℔ XV scellingen groeten Vleems tsjaers voirs. Item seggen voert de voirs. viere arbiteren als vore, waert sake dat byden voirs. Janne de Corte bynnen jaers bevonden warden eenige goede meer ter Tolen oft elswaer gelegen, der voirs. Jouffrouwen Johannen toebehorende, daeraf denselven arbyteren geen rekeninge oft estimacie byden voirs. rentmeesters gedaen noch overbracht en is, dat daeraf de voirs. Joncker Willem sal moegen kiesen ende kuere hebben, jaerlix ten dagen ende termynen voirs. ende inder voirs. manieren te betalene de estimacie oft valuacie daer die byden voirs. arbyters op geestimeert ende gevalueert selen worden, oft die selve goede den voirs. Janne de Corte ende Jouffrouwen Johannen payselic ende vredelic te laten gebruyken, derselver Jouffrouwen Johannen leven lanc ende niet langer, behoudelic dat die goede gelyc den anderen, na der voirs. Jouffrouwen doot, comen souden op huer gerechte oore ende erfgenamen die zy na recht schuldich souden zyn toe te comen, sonder den voirs. Janne de Corte daerinne yet gerecht te zyne, behoudelic den voers. Janne de Corte zyn actie ende recht van hondert Croenen tsjaers op alle de goede voirs., na wtwysen den arbitralen vonnisse byden Heere vander Vere met zynen medeplegers in Zeelant daeraf wtgesproken ende gegeven ende oic by mynen Heere den Mercgreeve ende zynen medeplegers tAntwerpen daeraf wtgesproken. Item is voert der voirs. goeder mannen wtsprake, dat de voirs. Jan de Corte ende zyn gesellinne den voirs. Joncker Willeme overgeven selen alle de brieve den voirs. goede aengaende, het zy van Eekeren oft andere, ende dat oic de voirs. Joncker Willem schuldich sal zyn den voirs. Janne de Corte ende zynre gesellinnen los, vry ende

ombelast te houdene tegens alle die gene die hen rechts totten voirs. goeden souden mogen vermeten oft vore hen nemen wouden daerin gerecht te zyne. Item, als vanden huysingen in Middelborch gestaen, is gedeclareert ende verclaert byden kersluden voirs. dat Joncker Willem voirs. die behouden sal, des sal hy den voirs. Janne de Corte ende Jouffrouwen Johannen, zynre gesellinnen, daervore geven, der voirs. Jouffrouwen Johannen lyf lanc geduerende, tsjaers X ℔ groete Vleems, vrys gelts, ten termynen voirs., ende die telken selven termynen oic bringen ende stellen opter stad wissel voirs., na wtwysen des voirs. tractaets ende briefs, ende opte pene inden selven brieve begrepen. Item declareren ende seggen voert de voirs. arbyters eendrachtelic als vore, dat alle punten ende articulen inden brieve vanden voirs. tractate ende submissien begrepen ende gespecificeert, midtgaders deser huerer wtspraken, in huerer volder macht, auctoriteyt ende weerden zyn ende bliven selen tallen dagen, ende dat de voirs. partien noch geen van hen nymmermeer daerjegens doen noch comen en selen, noch doen comen noch doen, in geenre manieren, opte pene ende verbuerte inden compromisse begrepen. Ende oft in deser wtspraken eenige duysterheit oft verscheiden verstennisse gebuerde, daeraf houden de voirs. arbyters huer interpretacie ende verclaren te henwaert, om dat te doene in tyden ende wylen als dat gebueren soude. Dit was gedaen ende wtgesproken opten XXIII^ten^ dach van Aprille, na Paesschen, int jaer Ons Heeren XIIII^c^ ende LXXII. Ende is voert, ten versueke ende begeerten vanden partien ende seggers voirs. ende by bevele ende consente vanden Heeren Borgermeestren ende Scepenen der stad van Antwerpen, inder selver stat register gestelt, per me

DE PALUDE.

27 April 1472.

Uitspraak van het Magistraat in een geschil tusschen de Tapijtwerkers en Aard van Duffel.

Alsoe voere Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen in gescille comen syn de regeerders vander neeringen vanden Tappytwerckers alhier, ter eenre ziden, ende Aerd van Duffel, tappytwerckere, ter andere, seggende de voers. regeerders dat de voers. Aerd nyet geleert en hadde tvoers. ambacht oft neeringe vanden tappytwerckene den behoerliken tyt, alsoe hy sculdich hadde geweest te doene ende alsoe andere vander selver neeringen doen moeten, begeerende dat deselve Aerd nyet meer en wrochte anders dan als leerknape voere der tyt dat hy drie jaer geleert hadde, alsoe inder selver neeringen costumelic is, met meer woorden, etc. ; daerop de voers. Aerd antwoorde, seggende dat hem de voers. regeerders, ander jaers, omme derselver sake wille, ooc gemoeyt ende aengesproken hebben ende dat alsdoen biden voers. Burgermeesteren ende Scepenen getermineert was, dat de voers. Aerd alsoe vry in de voers. neeringe vanden tappytwerckene syn ende bliven soude als andere, gemarct dat hyt XIX jaer gehanteert ende gedaen hadde voere ende eer hy daeraf gecalengiert is geweest, hopende ende begeerende ten slote deselve Aerd dat hy sculdich ware te blivene ende gehouden te wordene bider voers. terminacien, gelyc dat ander jaers biden voers. Heeren getermineert was, met meer woorden, etc., Soe wart by Burgermeesteren ende Scepenen voers. getermineert ende geappointeert dat, gemarct den redenen voerscreven, de voers. Aerd vry syn ende bliven soude inde neeringe voers. ende daerinne bliven werckende gelyc hy tot hiertoe gedaen heeft, nyetjegenstaende den brieven den regeerders voers. verleent ende sonder prejudicie vanden selven brieve, behoudelic dat men van nu voerdane nyet meer personen int voers. ambacht als meesters en soude laten wercken noch daerop settene, zy en hadden yerst geleert den tyt vanden drie jaeren voerscreven, na vutwisen desselfs briefs. Actum XXVII Aprilis anno LXXII.

11 Juni 1472.

Inwoner van Bremen door poorters van Antwerpen, tot schaverhaling, in hechtenis gezet.

Opten elfsten dach in Junio anno LXXII, ter begheerten van Janne Joes ende Janne Pels, voor hen ende inden name vanden anderen haren medeplegeren, bescadichden poorteren by dien van Breemen, soe bekende Tiel de Goldsmit, hier gevangen man, in presencien van Burgermeesteren, Scepenen, Pensionarisen ende Secretarisen der stede van Antwerpen, in haerder raetcameren, dat hy een borgere ende inwoendere is der stede van Breemen voers., ende dat hy daer wyf ende kindere heeft ende huys ende woninge. Present den personen voergenoemt, te wetene, Janne van Ranst, Burgermeester, Her Janne van Halmale, Her Woutere van Liere, Her Willeme van Berchem, Ridderen, Janne van Mechelen, Janne Coelgheenensone, Pauwelse van Ranst, Willeme van Rythoven, Willeme van Sompeken, Aert Wynricx ende Anthonys van Tichelt, Scepenen, Meester Jan Boods, Pensionaris, Mathys van den Broeke, ende my

8 Juni 1472.

Goederen van Digna Raessen ontheven van de renten door haren man, Anthonis de Clerc, ten onrechte daarop genomen of te nemen.

Op de clachte gedaen voer Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, by Dignen, Peter Raessoens dochter, over Anthonise de Clerc, haeren man, seggende dat hy hem hielt van haer, levende oneerlyc met anderen vrouwen, ende dat hy hare goede hem pynde te beswarenne ende te belastene, ende die ooc belast hadde met sekeren renten by hem vercocht aen eenen geheeten Cornelys Mentsaert, die daer jegenwordich was, sonder wille, wete oft consent van haer, begerende, want zy grooten last ende cost hadde die haer

swaer genoech was van haerder beyder kinderen, die zy houden ende voeden moeste, dat men haer van desen provisie dade, opdat zy met haeren voers. kinderen nyet met allen ontgoet ende arm gemaect en warde byden quaden regimente haers voers. mans, Soe wart byden Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, na dien dat zy van desen genoech geinformeert waeren, wtgesproken ende verclaert, alsoeverre alst aengaet der voers. vercochter renten die de voers. Anthonys, van sinen wive sittende, vercocht hadde sonder haeren wille, wete oft consent, ende sonder dat die penninge daeraf gecomen zyn in haeren orboer ende proffyt, dat haer goede daeraf ongehouden ende ongelast selen zyn, ende desgelycx ooc van allen gelycken belastingen, becommeringen ende vercoepingen die de voers. Anthonys, tvoers. leven aldus leydende ende van synder huysvrouwen sittende, soude moegen maken sonder den wille oft consent der voers. synder huysvrouwen, verbiedende ooc de voers. Heeren haeren secretarissen ende clercken den voers. Anthonise eenige brieven, contracten oft vorwaerden te laten verlydene oft passerenne, dewelke, oft zoe gebuerde dat hy die passeerde voer Scepenen alhier sonder expres consent vander Wet ende sonder derselvere yerst daeraf geadverteert te zyne, si nyet en meynden van weerden te wesene. Dit was gedaen VIII dage in Junio int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXII.

5 Juni 1472.

Zoening bekrachtigd, bij zijne meerderjarigheid, door Peter van der Straten, over den moord eertijds op zijnen vader geplecgd.

Alsoe vanden dootslage ende ongevalle byden kinderen Ghisseleers die men heet Brants, te Brechtschate onder Eeckeren voertiden gedaen aen ende inden persoen van Peteren vander Straten, een soenninc gemaect ende wtsprake gedaen is, inhoudende, onder dandere, want de wedewe vanden voers. Peteren te dien tyde bevrucht was van kinde, evenverre tselve kint een sone waere die ter weerelt levende bleve, dat die, tsynen mondigen jaeren comen zynde, kuere

hebben soude weder hy tvoergenoemt soenninc van weerden houden woude, oft aennemen de veette van sinen vader voergenoemt, ende want die vrucht een sone is, nu tot sinen mondigen jaeren comen zynde, ooc geheeten Peter vander Straten, Soe syn, opten dach van heden hieronder gescreven, voere Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen gecomen de vriende ende mage vanden misdadigen voergenoemt, ende hebben aldaer, in huerer presencien ende ten biwesene van Janne vander Straten, Henricke Wouterheyns, des voers. Peters ooms, ende van Rase Henricxsone, sinen neve, denselven Peteren gevraecht oft hy tvoers. soenninc onderhouden oft de veette van sinen vader aennemen woude, na denwelken de voers. Peter, die by Borgermeesteren ende Scepenen voers. daerop ooc ondervraecht wart, ende na rype deliberacie, coes tvoers. soenninc tonderhoudene, ende geloefde daerjegens nemmermeer te doene of te comene, in geenre manieren, renuncierende der voers. veetten geheel ende al. Dwelc aldus, ter begeerten der vrienden vanden misdadigen voers., geregistreert wart int register der voers. stad, den V^{en} dach van Junio anno XIIII^{c} LXXII.

BOYDENS.

23 Juni 1472.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Jacob Pot en Philips van Schoenhoven, zijnen zwager, rakende den eigendom « den Doel » te Kieldrecht gelegen.

Alsoe zeker questien ende geschillen wtstaende zyn geweest tusschen Heeren Jacope Pot, Ridder, ter eenre zyde, ende Heeren Philipse van Schoenhoven, oic Ridder, zyn swager, Heere tot Waenroye etc., ter andere, aengaende zekeren gronde van erven geheeten *den Doel*, gelegen inder vierscharen van Kieldrecht, die de voirs. Heere Jacop tanderen tyden den voirs. Heeren Philipse overgegeven heeft ende daervore deselve Heere Philips den voers. Heeren Jacope wederbekende XXXVIII Rynsche guldene erflic, na wtwysen der Scepenenbrieve van Antwerpen die daeraf gemaect waren, ende daeraf zeker hanteringen van rechte ende

vonnissen tAntwerpen ende tot Kieldrecht gegaen ende geschiet zyn, ende van welken voirs. questien ende geschillen de voirs. partien hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede manne, te wetene, in Heeren Clause vanden Werve, Ridder, Drossaet slants van Bergen opten Zoem, ende in Meester Peteren vander Voert, byden voirs. Heeren Jacope gecoren, ende in Heeren Willeme van Lyere, oic Ridder, ende Clause vander Voert, byden voirs. Heeren Philipse gecoren, ende geloeft, op een zeker pene, te houdene van weerden tgene des byden viere arbiters oft overman daeraf wtgesproken soude worden gelyc de Scepenenbrieve van Antwerpen vander selver submissien gemaect dat wel int lange verclaren, ende na dien dat de voirs. viere goede manne arbyters alle de voirs. questien ende geschillen vanden partien voirs. aengehoert ende verstaen hadden, ende rypelic daerop gelet ende hen beraden metten wysen ende meesters van rechte hen des verstaende, ende oic na dien dat zy den voirs. partien in goidts tyts, vore den lesten dach dat zy de voirs. wtsprake gehouden waren te doene, gekundicht ende sonderlinge den voirs. Heeren Jacope Pot doen bescriven metter stad brieve van Antwerpen om der voirs. arbiters wtsprake te comen aenhoren, hem intimerende metten selven brieve, evenverre hy niet en quame, dat zy dan deselve wtsprake doen souden in zynre absencien, Soe hebben deselve viere arbyters, in absencien des voirs. Heere Jacops, die nochtans niet en compareerde, ter presencien vanden Scepenen van Antwerpen nabescreven, ende oic ten dage nabescreven, omme goede gunste, vrientscap ende eendrachticheit tusschen de voirs. partien, die swagers zyn, te vuedene ende alle costen ende moeyten te schouwene, huer wtsprake ende sentencie arbitrael gedaen ende wtgesproken inder manieren hierna verclaert :

Te wetene is, dat de principale Scepenenbrieve van Antwerpen vander overgevingen vander erven geheeten *den Doel* voirs. ende vander erfrenten voirs. die de voirs. Heere Philips den voirs. Heeren Jacope daervore bekent heeft, ende desgelycx alle de hanteringen van rechte tot Kieldrecht ende Antwerpen oft elders geschiet ende al des

daeraen cleeft, geheelic ende al wezen selen doot, te nyeute ende van geenre weerden, behoudelic dien dat de voirs. Heere Philips hebben ende behouden sal, erflic ende eeuwelic, alle des voirs. Her Jacops deel, recht, toeseggen ende gesach dat de voirs. Heere Jacop inden *Doel* voirs. heeft oft houdende mach zyn in eeniger manieren, ende daerinne sal deselve Her Jacop den voirs. Heer Philipse goeden ende vestegen ter plaetsen daer dat behoert, tusschen ditte ende Kerssavont naestcomende, ende hant ende mont daertoe leenen, sonder desselfs Her Jacops cost, des sal de voirs. Heere Philips den voirs. Heeren Jacope besorgen ende geven drie hondert Croenen, elke Croene te VI scellingen groten Brabants, deen derdendeel daeraf te Kerssavonde naestcomende, item dander derdendeel daeraf te Bamisse daer naestvolgende, ende tderde derdendeel te Bamisse daer naestvolgende, sonder langer vertreck, ende van dier sommen sal Heere Philips voirs. den voirs. Her Jacope goede vasticheit ende versekernisse doen, met borchtochten oft anders, vore Scepenen van Antwerpen, tusschen ditte ende Bamisse naestcomende, daermede deselve Her Jacop verwaert sal zyn.

Ende alle alsulken costen als inne oft omme deser zaken wille gedaen zyn, gedragende sestien Croenen, selen de voirs. partien betalen half ende half, behoudelic dat de voirs. Heere Philips deselve costen verleggen sal tusschen ditte ende Donderdach noene naestcomende, ende die bringen in handen van Heeren Willeme van Lyere voirs., ende des sal des voirs. Her Jacops helft afcorten aende ierste paye voirs.

Ende waert dat in deser wtspraken namaels eenige duysterheit oft verscheiden verstennisse gebuerde tusschen de voirs. partien, daeraf behouden de voirs. arbiters huer moderacie, interpretacie ende verclaren te henwaert, omme dat te doene in tyden ende wilen als dat gebueren soude moegen.

Ende waert oic dat eenich vanden partien voirs. gebreckelic viele int volvoeren vanden punten ende articulen voirs., oft oic int gene des de voirs. arbyters namaels daerop souden moegen modereren, interpreteren ende verclaren, dat soude

wezen opte peyne int voirs. compromis begrepen, ende nochtans tvoirs. seggen, wtsprake ende verclaren altyt in huerer volder macht ende van weerden te bliven. Dit was gedaen ende wtgesproken opten XXIII[ten] dach van Junio int jaer M CCCC ende LXXII, ter presencien Heeren Willems van Berchem, Ridders, ende Willems van Rythoven, Scepenen tAntwerpen. Ende is, ter begeerten vanden arbiters voirs., dese wtsprake bevolen te stellene inder stad register van Antwerpen.

PALUDE.

10 Juli 1472.

« Terminatie » in een geschil tusschen Philips Thoer en Zeger Koecke, zijnen neef.

Alsoe tanderen tyden zeker geschillen ende dingtalen vore Amman ende Scepenen alhier geweest zyn tusschen Philips Thoer, ter eenre, ende Zeger Koecke, zynen neve, ter andere zyden, spruytende wt zekeren gebreken ende schulden die deselve Philips denselven Zegeren, zynen neve, heysschende was, daerinne soe verre geproduceert is geweest dat deselve Zeger gecondempneert wardt op te leggene ende te voldoene Philipse, zynen oom voirs., de somme van XXVII ℔ grote Brabants, mids welken vonnisse ende sonderlinge mids dien dat deselve Zeger te dier tyt denselven vonnisse niet genoech gedoen en conde, daervore gevangen moste gaen ende daerna eenen zekeren tyt van jaren gevangen heeft moten bliven, soe verre dat ten slote, naer allen desen, vore Borger meestren, Scepenen ende Raed der stad alhier comparerende, de voirs. Zeger, gevangen als vore, met zynen vrienden, ter eenre, ende de momboren oft procurueren vanden voirs. Philipse hem, mids zynre outheit ende crancheit van sinnen, totten regimente van hem ende zynen goeden vander voirs. stad wegen gestelt ende geordineert, ter ander zyden, tenderende de voirs. Zeger, die lange gevangen hadde gelegen, om wter hachten te comene ende den voirs. Philipse, zynen oem, na zyn vermoegen vanden voirs. gewysden vonnisse te voldoene, ende de momboren, inden name vanden voirs. Philipse, daertoe huer consent gevende, insoeverre hen

gebueren mochte, tgene des zy in gescrifte in eenre cedullen aldaer den Heere overgaven, daeraf dinhout hierna volget : — Achtervolgende den voergewysden vonnissen die voertyden vanden Heeren vander stad van Antwerpen gewyst zyn tusschen Philips Toer, ter eenre zyde, ende Zeger Coeke, ter ander zyden, die hout Philips voirs. ende zyn momboren in huerer goeder weerden ende bliven daerby, ten ware by alsoe dat Zeger doen ende aennemen wille de punten hierna bescreven te doene, inden iersten, soe sal Seger wtgaen ende opdragen Amelen, zynre suster, alle alsulken goede ende versterf als hem bleven ende verstorven zyn mach van Diericke vanden Heetvelde, zynen brueder wilen, vore Wetten van Bornhem ende daer de goede onder gelegen zyn, ende oic desgelycx alle alsulken goede als bynnen Antwerpen oft daerbuyten gelegen zyn, sal Seger oic wtgaen vore Scepenen van Antwerpen, ende al tot zynen coste, item noch sal Zeger wtgaen ende Amelen opdragen dat een zister rox erflic dat hy jaerlix heffende is int Waterlant ende daer Gommaer vander Borch de brieve af onderheeft, item voert meer sal Zeger geloven te gevene jaerlix, alsoe lange als Philips leven sal, XX scellinge grote tsjaers ende daer goeden borge af setten, item oic sal Zeger ten Heylegen sweren Philipse ende Amelen, noch haren momboren die nu zyn ende namaels wezen sullen, dat hy hen nymmermeer aenspreken noch moeyen en sal noch heysschen, in geesteliken noch in weerliken rechte, by hem selven oft by yemande anders, in geenre manieren, die hy oft yemant van zynen wegen gevynden soude connen, aengaende den goeden die hy aldus overgeven sal, noch oic hueren personen voirgenoemt, ende dat hy oic bynnen Philips noch Amelen oft hueren momboren huyse niet comen en sal om hen eenigen oploep te doene, in woerden noch in wercken, noch oic te doen doene, in geenre manieren, ende oft Zeger Koeke vanden sinne niet en is dese voirs. punten te doene, soe hout hem Philips ende zyn momboren aende voirgenoemde vonnissen, gelyc voirs. staet. — Soe wardt ten slote by Borgermeestren, Scepenen ende Raide voirs., de partyen voirs. tot allen mynliken wegen van genoege om den gevangenen voirs. wter hachten te helpene, daerinne hy meer dan VIII jaer lanc geweest hadde, met allen eernste bewegende ende inducerende,

ripelic daerop gelet hebbende, geappointeert ende getermyneert, achtervolgende altyt den voergewysden vonnissen ende oic der cedullen byden momboren boven overgegeven, dat Zeger voirs. wtgaen ende opdragen sal, tot Philips oft Amelen, zynre suster, behoef, alle alsulken goede ende versterf als hem toecomen bleven ende verstorven zyn moegen van Diericke van Heetvelde, zynen brueder wilen, ter plaetsen ende vore de Wet daeronder die gelegen zyn ende bevonden sullen worden, het zy te Borhem, inder stad alhier, oft daerbuyten, ende daertoe alsulken een zister rox erflic als hy, Zeger voirs., jaerlix heffende is te Hoochbome bynnen Eekeren, na wtwysen vanden brieven daeraf zynde, ende daertoe sal Zeger voirs. Philipse jaerlix geven ende betalen een pont grote Brabants lyftochten ten live vanden selven Philipse geduerende, ende oft tgene des voirs. is niet en gedroege totter sommen toe van XXVII ℔ groten Brabants voirs., daeraf sal deselve Zeger stellen causie ende borchtochte dat te voldoene totter voirs. sommen toe, ende oft de voirs. partcheelen van goeden meer gedroegen dan de voers. sevenentwintich ponde grote, daeraf sullen Philips oft zyn momboren voirs. schuldich zyn restitucie te doene, ende daertoe sal Zeger voirs. sweeren aenden Heylegen dat hy Philipse, zynen oom, oft zynen momboren nu zynde oft namaels wezende, Amelen, zynre suster voirs., hierenboven nymmermeer, te genen tyde toecomende, om den voirs. overgegevender goeden wille, moeyen, heysschen noch aenspreken en sal, in geesteliken oft weerliken rechte, noch oic denselven oft enigen van hen enigen oploep oft overlast doen, in woerden oft in wercken, by hem oft by yemande anders van zynen wegen, in eniger manieren. Welken navolgende, is comen vore de Heeren voirs. Vranck van Domborch ende heeft aldaer geloeft, oft eenich gebreck ware aende partcheelen van goeden voirs. ende totter sommen toe voirs., dat te voldoene, verbindende daervore hem selven ende alle zyn goede, etc. Actum X^{a} Julii anno LXXII. Welken navolgende de voirs. Zeger zynen eedt gedaen ende ten Heylegen gesworen heeft, ter presencien Jan Coelgenezons, stadhoudere des Ammans, die hem den eedt staefde, Pauwels van Ranst ende Aerts van Gheele die men heet Wyntys, Scepenen, dat hy zynen voirs. oem ende momboren noch zynre suster voirs. niet

mysdoen noch moeyen en sal, in geenre manieren, ende gelyc boven verclaert staet. Gedaen anno predicto XIIII Julii int selve jaer.

Bedevaart in geldboet veranderd uit hoofde van oorlog tusschen den Hertog en den Koning van Frankrijk.

Alsoe Adriaen de Laet, cordewagencruydere, ingeseten poertere deser stad, vore Jannese Mynnenbode, Roeydragere alhier, geweygert heeft vrede te gevene, mids denwelken deselve Adriaen, na wtwysen des Paysmakersboeke, schuldich was te doene een pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen te Rutsemaerdouwe, ende want mids der oirlogen die nu ter tyt is tusscen onsen Genedigen Heere den Hertoge van Bourgoendien ende van Brabant etc. ende den Coninck van Vranckerycke, den voirs. Adriane niet wel moegelic en ware de voirs. pelgrimagie te doene, Soe is, wt sonderlinger gracien ende goedertierenheit, byden Schoutet, Heeren Borgermeestren ende Scepenen geconsenteert den voirs. Adriane, dat deselve Adriaen vore den voirs. wech sal moegen geven VIII Ryders, alsoe men vore eenen wech te Rutsemaerdouwe geven mach, na inhout des Paysmakersboeke voirs., te wetene, de IIII Ryders daeraf den Heere ende dander IIII Ryders der stad, welke VIII Ryders de voirs. Adriaen de Laet ende Gheertruyt vander Gouwe, Jans dochter, met eenen momhore huer gegeven metten rechte, geloeft hebben ende geloefden te betalene, te wetene, de IIII Ryders daeraf den Heere inde Bamismeret van Antwerpen naestcomende, ende dander IIII Ryders daeraf der stad te Kerssavonde daer naestvolgende, verbyndende daervore hen selven ende alle huer goede etc. Ende oft aen hen hieraf eenich gebreck ware, dat geloefden Anthonys Weyns, Jan Canis, Clement Ghysels ende Jan vanden Venne, alle cordewagencruyders, te voldoene met hen selven ende met allen hueren goeden etc., maer de voirs. Adriaen ende Geertruyt voirs. met hueren mombore voirs. geloefden den voirs. IIII personen borgen ende hueren

goeden schadeloos te houdene met hen ende hueren goeden voirs. Dit was gedaen inder raetcameren, in presentcien Jacop Wielants, Onderschoutet, Borgermeesters ende Scepenen.

18 Maart 1471.

Uitspraak van het Magistraat in een geschil tusschen de Beggaarden en Olivier Drake, over de waarde der drij oude Schilden staande op zijn huis op den Kauwenberg.

Opte geschillen voere Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen den Minister des godshuys vanden Beggaerden, ter eenre zyden, ende Oliviere Drake, voere hem ende inden name van Jouffrouwen Magrieten van Berchem, sinen wive, ter andere, omme der betalingen wille van drien oude Schilden erflic die tgodshuys voerscreven jaerlicx, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen gemaect inden jare M CCC LXXX ende een, XXVII dage in Oeghst, heffende is opte huysinge metten hove, bogaerde, gronde ende toebehoerten, nu den voers. Oliviere ende sinen wive toebehoerende, opten Coudenberch gestaen, seggende de voers. Minister dat tgodshuys voerscreven vander voers. renten tachter was ende dat hy ende zyn voersaten tot noch toe voer elken ouden Schilt voers. gehaven hadden XLIIII Vlaemsche grote ende daeraf in possessien waeren, hopende, want den voers. Scepenenbrief inhielt gulden penninge geheeten oude Schilde goet ende custbaer van gouwe ende van gewichte, oft XLIIII Vleemsche grote voere elken ouden Schilt, dat mids dien hem de voers. Olivier inde betalinge voergenoemt gulden oude Schilde, oft XLIIII Vleemsche grote, schuldich sal zyn opte leggene ende te betalene ; daerjegens de voers. Olivier, voere hem ende inden name als boven, seyde hoe dat den ouden Schilt voertiden anderssins gevalueert is, ende dat men op huyse bynnen der stad ende vriheyt van Antwerpen voere den ouden Schilt nyet meer en betaelt dan IIII scellinge grote Brabants, hopende, mids dien ende anderen

redenen by hem geallegeert, inder voers. betalingen te gestane met IIII scellingen groten Brabants voere elken ouden Schilt voers., Soe wart geappointeert, getermineert ende wtgesproken byden Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, dat Olivier voers. keure hebben soude weder hy geven woude gouden oude Schilde, oft XLIIII grote Vleems daervoere, na inhout des Scepenenbriefs voergenoemt. Gedaen den XVIII^en^ dach van Meerte int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXI, na costume van scrivene sHoefs van Camerycke.

BOYDENS.

20 Juni 1472.

« Oirvrede » gezworen door Adriaan van Houte, kuiper.

Opten XX^en^ dach van Junio int jaer Ons Heeren duysent vier hondert ende tweentseventich, soe geloefde, zekerde ende zwoer lyflic ten Heilegen, met opgerechten vingheren, Adriaen van Houte, cuypere, ende dede oorvrede Jacope van Zaventhen, dieneere myns Heeren des Abds van Sinte Michiels, ende sinen vrienden ende maghen, als dat hy denselven Jacope van nu voirdane niet misdoen en sal noch doen misdoen, in woerden oft in werken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Jacope van Zaventhen oft sinen vrienden ende magen misdoen woude, oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oorvrede. Ende geloofde daertoe de voirscreven Adriaen te betalene twee pont was, tusschen dit ende dat men dbeelde van Onser Liever Vrouwen alhier omdragen sal, te wetene, deen pont dairaf int clooster van Sinte Michiels, ende dander pont tOnser Vrouwen tot Doerne. Ende waert dat aende betalinghe vanden voirs. wasse eenich gebrec ware, dat geloofde Wouter Esselinck, cuypere, op te rechtene ende te voldoene, maer de voirs. Adriaen geloofde den voirs. Wouteren

Esselinck dairaf costeloos ende scadeloos tontheffene ende wel te quitene tallen dagen. Dit gesciede voor Janne Mynnebode, Roedragere, die den voirs. Adriane den eed staefde, ter presencien van Janne van Ranst, Burgermeester, Her Michiel vanden Werve, Her Wouteren van Lyere, Ridders, ende Janne van Mechelen, Scepenen.

14 Augustus 1472.

« Minnelycke verzoeninghe » tusschen Marten van der Braken en Willem Margrieten, wiens broeder Hendrik eertijds den vader van eerstgenoemde vermoord had.

Alsoe Marten vander Braken, Janssone wilen, wonende te Loenhout, ter eenre zyden, ende Willem Margrieten, backere, ter andere, jegens malcanderen in vrede ghestaen hebben, omme des ongevals enne dootslaechs wille dat tanderen tiden, tot Loenhout, by Henricke Margrieten, des voirs. Willems brueder, begaen is geweest inden persoen van wilen Janne vander Braken, des voirs. Martens vader, ende want zy desen vrede zeer lange aldus gehouden hebben, ende de voirs. Henric Margrieten, die tvoirs. feyt bedreef, oic aflivich worden is, Soe zyn de voirs. partien vanden voirs. ongevalle met malcanderen minlic overcomen, vereenicht ende verzoent, ende hebben malcanderen den vrede geheellic ende al quytgeschouden, mids dien dat de voirs. Marten, voere hem ende inden name van allen sinen vrienden, magen ende medeplegers, den voirscreven Willeme Margrieten ende allen sinen vrienden ende magen tvoirs. ongeval ende dootslach van sinen voirs. vader, omme Goids wille, vergeven ende quytgescouden heeft, mids eender cleynder sommen van penningen die hem de voirs. Willem wtgereyct ende betaelt heeft, alsoe dat de voirs. Marten, voer hem ende inden name als voere, den voirs. Willeme ende allen sinen vrienden ende maghen, ende hueren nacomelingen, dairaf clairlic quytscaudt tallen daghen, gelovende in goeden trouwen hierinboven denselven Willeme noch sinen vrienden ende magen, oft hueren

nacomelingen dairaf nemmermeer te moeyene, te vervolgen, te heisschen oft aen te spreken met geenen rechte, geestelic oft weerlic, by hem selven oft by yemende anders van zyns vaders oft zyns selfs wegen, in gheenre manieren. Ende hierop geboot Jannes Mynnebode, Roedragere, ban ende vrede, op zoenbrake ende vredebrake, gelyc dat na der hooger heerlicheit ons Genedichs Heeren ende den rechte der stad van Antwerpen behoort. Gedaen XIIII[a] Augusti int jaer M CCCC ende LXXII°.

PALUDE.

4 September 1472.

« Borchtochte » voor Joos Henricxsone, in zijn geschil met Gielis Butoir, Amman van Antwerpen, door de Vierschaar naar het landrecht van Zeeland verwezen.

Navolgende den vonnisse inder Hooger Vierscaren alhier gewyst, vander tichte ende aensprake die de rentmeester van Gielise Butoir, Amman van Antwerpen etc., gedaen heeft Joese Henricxsone, als dat men die sake ende questie remitteert ten lantrechte in Zeelant, daer die behoort, behoudelic dat de voers. Joes alhier goeden borge stellen soude daeraf aldaer te rechte te stane ende te voldoene daer hy met recht inne gewesen mochte worden, gelyc hy dat in sinen verantworden ende declinatorien gepresenteert heeft, Soe quamen voer Burgermeesteren ende Scepenen, inder Vierschare voers., Meester Daneel Sandrien, Costen Henricxsone, des voers. Joes broeder, wonende te Rillant, ende Bertoen Bertoenszone, van Ouderdingen, ende geloefden ende bleven, elc een voer al, borgen voer den voers. Joese Henricxsone, gelyc tvoers. vonnisse begrepen heeft, ende daervoere hebben zy verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, die zy hebben ende vercrigen sullen, ende elc van hen een voer al. Maer de voers. Joes geloefde sine voers. borgen ende alle huere goede daeraf costeloes ende scadeloes tontheffene ende wel te quitene, tallen dagen, met hem selven ende met alle sinen goeden,

ruerende ende onruerende, die hy nu heeft ende noch vercrigen mach, dewelke hy daervoere verbonden ende te pande geset heeft. Gedaen viere dage Septembris anno LXXII.

BOYDENS.

19 September 1472.

De Stad gevrijwaard tegen alle aanspraak op het zilverwerk door haar afgeleverd aan Cornelis van Hoecke, priester, zoon van Jan en Joanna Danckaert.

Anno XIIII^{c} LXXII, XIX dage in September, soe quam voere Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, Janne Danckaert, Diericxsoens dochter, wettich wyf Jans van Hoecke, met eenen vremden momboere haer gegeven metten rechte, mids dat zy vanden selven hueren man metten gheesteliken rechte gescheiden is, ende bekende, navolgende der terminacien op huden bide voers. Heeren gedaen, van alsulken twee silveren schalen, viere zilveren gobbeletten, onder cleyn ende groot, ende sesse silveren lepelen, als voertiden onder de voers. stad ende Wethouderen derselver biden voers, Janne van Hoecke gestelt zyn geweest, dien se jegens sinen wive voerscreven te deele waeren bevallen, ende die opten dach van huden overgegeven syn Her Cornelise, huerer beyder sone, priester, mids den instrumente dat hy voere de voers. Heeren thoonde, metten welken hem de voers. Jan van Hoecke, zyn vader, alle zyn goede overgegeven heeft, dat zy gelooft heeft ende geloefde, waert dat de voers. stad oft de Wethouderen derselver namaels cost, last oft schade vanden voerscreven zilvere hadde, het waere vanden voers. Janne van Hoecke, hueren man, oft van yemende anders, dat zy dat wel ende volcomelic oprechten ende voldoen sal met huer selven ende met allen hueren goeden, ruerende ende onruerende, die zy nu heeft ende noch vercrigen mach.

BUEKELER.

12 October 1472.

Voogden gesteld over Dierik Diericxssen, uit hoofde der schulden van zijnen afgestorven vader.

Opten XII^{en} dach van Octobri anno XIIII^{c} LXXII, quam Lysbeth vanden Scriecke, wedewe wilen Huyge Diericxsoens, des droogscheerders, voer Janne Coelgenensen, stadhoudere des Ammans, Janne van Mechelen ende Pauwelse van Ranst, Scepenen tAntwerpen, te kennen gevende hoe zy, ten tide doen de voers. Huge, huer man, aflivich wert, belast bleef met eenen kinde ende met vele meer sculden dan hy goets achter liet, daeraf zy lyflic presenteerde hueren eed te doene aenden Heiligen, begerende daeromme dat Dierick, huere ende des voers. Huychs zone ende kint voergenoemt, gestelt warde in vooghdien ende momborien, na den rechten ende costumen alhier, ende overmids der absencien van des voers. Diericx vrienden ende magen van sins vaders ziden voergenoemt, Soe warden, van der stad wegen, Jan de Hertoge ende Jan vanden Winckele, alse van svaders wegen, tot ende met Willeme Truyen ende Henricke Wouterheyns, vander moeder wegen voergenoemt, na dat zy oversien ende bevonden hadden dat de voers. wedewe ten tiden voers. meer sculden dan goets behielt, daeraf zy hueren eed dede ten Heiligen, biden stadhoudere ende Scepenen voers. geset ende gestelt, met vonnisse en met rechte, totter momboirscap ende vooghdien vanden voirs. Diericke, gelyc dat na den rechte ende costumen deser stad behoorde, dwelc, ter begeerten vander wedewen voergenoemt, aldus geregistreert wart ten jaere ende dage voerscreven.

Boydens.

September 1472.

Schulderkentenis van Jan Ghys, kleermaker, ten gunste van Jan van Mechelen.

Anno XIIII^{c} ende LXXII, in Septembri, soe kende Jan Ghys, cleermakere, vore Burgermeesteren ende Scepenen,

in hueren rade inder raedcameren vergadert synde, dat alsulken Scepenenbrief van Antwerpen als hy int jaer XIIII^c ende XLIX, XVI dage in Decembri, bekent ende verleden heeft Janne van Mechelen, als van drie ponden grooten Brabants eens, dat deselve Jan van Mechelen van dier schult alnoch ombetaelt is, ende dat denselven Scepenenbrief alnoch in machte ende van weerden is ende bliven sal, sonder geacht te zine voere verhouden brief, totter tyt toe dat hy den voers. Janne van Mechelen duechdelic vernuecht ende betaelt sal hebben.

PALUDE.

23 October 1472.

« Terminatie » in een geschil tusschen Jan en Peter Bertels, ter eene, en Gertrudis Bertels, ter andere zijde, rakende de nalatenschap van Maria Lybaerts.

Opte geschille wtstaende tusschen Janne ende Peteren Bertels, gebruederen, ter eenre zyden, ende Willeme vanden Bogaerde, wter name van Geertruyden Bertels, zynen wittegen wive, der voirs. gebruederen suster, ter andere, spruytende wten goeden gebleven achter de doot van wilen Marien Lybaerts, weduwe wilen Jan Schuyts, ende den goeden die deselve Marie wilen der voirs. Geertruyden, huerer nychten, ten twee malen te houwelic gegeven soude hebben, ende oic wten bewynde, regemente ende den ontfange dat deselve Willem over derselver Marien ende haren goeden bynnen hueren levende live gehadt hadde, ende mids twee ponde groten erflic die deselve wilen Marie na huer doot gemaect heeft met Scepenenbrieven van Antwerpen, ende oic mids eenre sommen van LXIIII ℔ groten die Willem voirs. vander voirs. Marien ontfangen soude hebben, alsoe deselve Marie dat in hueren dootbedde gekent ende verleden soude hebben, ende daeraf de voirs. gebruederen meynden dat Willem ende zyn wyf voirs. schuldich souden zyn den Scepenenbrief vanden II ℔ groten erflic, ende voert alle brieve, have ende ander goede die zy onderhadde ende te

houwelic gehadt hadde, ende voert rekeninge ende bewys te doene van alle desselfs Willems regemente, bewynde ende ontfange, ende oic de somme van LXIIII ℔ groten voirs. hen over te leggene, rekeninge ende bewys te doene, ende die somme met oic alle den anderen goeden voirs. inden voirs. sterfhuyse te bringene ; seggende ende antwoerdende de voirs. Willem ende meynende te blivene byder makingen vanden twee ponde groten erflic voirs., ende ontkennende dat hy enich ontfanc vander voirs. Marien goeden gehadt hadde ende dat hy daeraf in huer oic niet gehouden en was noch oic inde somme van LXIIII ℔ groten voirs.; met vele meer langer redenen, woerden ende wederwoerden te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe wardt, na alle tgene des by partien voirs. geseit ende gealligeert is geweest, ende na de getuygenissen, kennissen ende waerheiden by hen te beyden zyden geleyt ende geproduceert, by Borgermeestren, Scepenen ende Raet der stad van Antwerpen geappointeert ende getermyneert, alsoeverre als de voirs. Willem vanden Bogaerde in sterfhuys van wilen Marien Lybaerts voirs. comen wille, soe sal hy de II ℔ groten erflic die deselve Marie wilen tanderen tyden Geertruyden, haerder nichten voirs., met Scepenenbrieven van Antwerpen, na huer doot gemaect heeft, ende oic alsulken sommen van penningen als huer ten twee malen te houwelike gegeven zyn byder voirs. Marien wilen, inden selven sterfhuyse bringen, oft daermede wten selven sterfhuyse bliven, item van alsulken ontfange oft bewynde als Willem voirs. over derselver Marien oft hueren goeden enichsins gehadt mach hebben, daeraf sal hy hem oic puergeren metter eedt dat hy huer daeraf geheel ende al voldaen heeft ende daeraf niet onder en heeft, sonder fraude ende argelist, ende deselve Willem ende Geertruyt, zyn wyf voirs., selen oic by hueren eede inbringen alle brieve, have ende ander goede die zy oft eenich van hen onderhebben oft weten moegen den voirs. sterffhuyse enichsins toebehoerende, ende insoeverre deselve Willem ende zyn wyf voirs. oic hueren eedt dorren doen dat zy vanden LXIIII ℔ groten die de voirs. wilen Marie Lybaerts in haren wtersten bekent soude hebben dat Willem onderhebben soude, als deselve Jan ende Peter Bertels seyden, ende daeraf zy denselven Willeme metter eedt ghecustboot hebben

dat zy die somme van huer niet ontfaen noch oic daeraf niet ondergehadt noch onder en hebben, soe selen zy daeraf ongehouden zyn yet te gevene Peteren ende Janne Bertels, oft oic schuldich zyn deselve somme int sterfhuys voirs. te bringene. Actum anno XIIII^{c} LXXII, opten XXIII^{ten} dach Octobris.

BUEKELER.

3 November 1472.

« Terminatie » in een geschil tusschen Sint-Barbaraklooster te Delft, ter eene, en de erfgenamen van Jan Snack, ter andere zijde.

Alsoe zeker questien ende geschillen wtstaende waren tusschen Meester Mathyse Janssone, van Delft, Priester ende Pastoer van Voirhout, Licenciaet inden geesteliken rechte, ende Heeren Cornelyse Bettezone, Priester ende Rentmeester vanden convente van Sinte Barbelen bynnen der stad van Delft, als gemachticht vanden selven goidshuyse, daerinne geproffessyt is Margriete, wilen Jan Snacx dochter, ende oic als gemechticht van Ingelen Snacx, derselver Margrieten suster, wittich wyf Jan Boydens, die oic inden selven goidshuyse op desen tyt wonechticht is, na wtwysen van tween openen besegelden brieven van procuracien die zy thoenden ende deden lezen, ter eenre zyden, ende den momboren, vrienden ende magen der voirs. gesusteren, ter andere, spruytende wten goeden die denselven gesusteren toebehoren ende van hueren vader ende moeder ende van hueren ouders gebleven ende verstorven zyn, die de voirs. gemachtichde, midsgaders alle brieven ende bethonen daertoe dienende, begeerden denselven goidshuyse te volgene ende vanden momboren ende erfgenamen voirs. te hebbene, gemerct sonderlinge der proffessien der voirs. Margrieten, seggende, waert dat deselve momboren oft erfgenamen meynden inde selve goede ende brieve gerecht te zyne, soe mochten zy dat volgen na de doot vanden gesusteren voirs., alsoe hen dat gelieven sal, etc.; daerop de voirs. momboren

ende erfgenamen seyden, want de voirs. Margriete sonder hueren consente geprofessyt ware, ende oic mids dien dat in testamente geordineert ware van wilen Katlinen Everdeys, die oude moeye was vanden voirs. wilen Jan Snacke, dat alle huer goede volgen souden ende descenderen van oore te oore, sonder die te moegen vercoepen oft alieneren, etc., meynende mids dien dat deselve goede schuldich waren na de doot vanden voirs. gesusteren den rechten oore te moten volgene, ende dat deselve originale brieve schuldich waren te blivene te mynsten onder de stad alhier ; met meer woerden te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe wardt by Borgermeestren, Scepenen ende Raet der stad van Antwerpen daerop geappointeert ende getermyneert, dat men partien, te beyden zyden, geven sal vidimusbrieve wt beyde der gesusteren brieven, ende de originale brieve sullen onder de stad bliven tot dat deselve twee kyndere, die noch van hueren goeden omverscheyden zyn, van malcanderen gescheyden zullen zyn, om daerenteynden voerts daerinne gedaen te wordene, partien voirs. alsdan daerop yerst gehoert zynde, alsoe na redene ende recht behoren sal, des soe sullen de voirs. gemachtichde tot dien tyde toe bliven byder bladingen vander gesusteren goeden voirs. Actum anno LXXII, III[a] Novembris.

BUEKELER.

22 October 1472.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen de erfgenamen van Margareta de Graef, afgestorven echtgenoote van Jan Mertens, ter eene, en gezegden Jan Mertens, ter andere zijde, rakende de rent waarmede dezes huis op de Korenmarkt belast is.

Opde handelinge van gedinge die geweest is, voor Amman ende Scepenen van Antwerpen, tusschen de erfgenamen van wilen Magrieten sGreven, Jan Mertens, des teengieters, yerst wyf was, te wetene, Janne van Battele, voer hem selven, Peter de Vryese ende Jan Kennens, ooc voer hen selven

ende inden name vanden anderen haeren medeerfgenamen in desen, ter eendere, ende den voers. Janne Mertens, ter andere ziden, ter saken van drie ponde twee scellinge grote Brabants tsjaers erfliker renten staende op des voers. Jan Mertens huys opte Corenmerct gestaen, van welken questien de voers. partien, tot beyden ziden, willende scuwen de strencheit van gedinge, om gevoechs wille, hen naderhant gesubmitteert hebben in alsulken vuytsprake, middel ende appointement als Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt daeraf vutspreken ende verclaren souden, gelyc oft metten vonnisse alsoe gewesen ware, dewelke Burgermeesteren ende Scepenen, yerst overhoort hebbende tgene des elcke der voers. partien heeft willen seggen dienende tot zynen vermete, ende ooc oversien hebbende de bethoone van Scepenenbrieven ende andere geleyt byden voers. partien, ende op al ripelic gelet, hebben geseyt, vutgesproken ende verclaert, by wille ende consente der partien voergenoemt daer jegenwoerdich wesende, des begheerende ende hen kennende gesubmitteert te hebbene, te wetene, dat de erfgenamen voergenoemt hebben ende behouden selen de eerflicheit ende properteyt vanden drie ponden twee scellingen groten Brabants voergenoemt daer questie af is, ende dat de voers. Jan Mertens, syn leefdage lanc, hebben ende hehouden sal syn tocht inde helft vander voers. renten, sonder meer oft voordere daerinne gericht te zyne. Dit was aldus vutgesproken, verclaert ende getermineert by Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, in haerder raetcameren tAntwerpen, anno LXXII, XXII dage Octobris.

BOYDENS.

2 December 1472.

« Oirvrede » gezworen door Jacob Pot tegenover zijnen broeder Peter.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXII, II dage in December, soe geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jacop, wettige sone Adriaen Pots, ende dede oervrede Peteren Pot, sinen brueder, als dat

hy denselven Jacope, sinen brueder, van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Peteren, sinen brueder, yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Walraven Drake, als stedehoudere des Ammans, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ter presencien Her Jans van Halmale, Ridders, ende Meester Claus de Schermere, Scepenen tAntwerpen.

7 December 1472.

Borgen van Rijkaard van Loerwaert, koopman der Duitsche Hanze, ontlast door zijnen tegenstrever Everaard van Nyeukerke.

Opten sevensten dach van December anno XIIII^{c} LXXII, in presencien vanden Heeren Amman, Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, in huerer raetcameren vergadert synde, soe quamen Cornelis de Coninc, int Reecalf, ende Gommaer vander Borch, verwere, poerters tAntwerpen, voer hen ende inden name van Gheeride Croes, coopman, woenende te Brugge, hueren medepleger in desen, seggende hoe dat zy tanderen tyden borge geworden waren voer Ryckaerde van Loerwaert, coopman vander Duitscher Hansen, aldaer present ende tegenwoerdich wesende, om hem te rechte te brengene van alsulker saken als tusschen Everaerde van Nyeukerke, ter eenre, ende den voirs. Ryckaerde, ter andere ziden, wtstaende hadde geweest, daerinne de voirs. Ryckaert metten vonnisse gecondempneert was, begeerende, want zy daer voer recht brochten ende presenteerden den voirs. Ryckaerde, die daervore presenteerde metten lyve in hachten te gane, dat zy ontslegen souden moegen wesen vander voirs. borchtochten, dwelke Jan van Nyeukerke, brueder vanden voers. Everaerde, als procureur ende gemechticht vanden selven sinen brueder, aldaer present ende voer oegen wesende,

willecoerde, consenteerde ende beliefde, houdende syn recht aenden voirs. Amman om den voirs. Ryckaerde in hachten gheleyt te wordene, dwelc alsoe geschiedde. Sonder argelist.

BOYDENS.

16 December 1472.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Gillis van der Wyct, ter eene, en Jan van Doerne, sluiter van St-Jorispoort, ter andere zijde.

Omme te verhuedene dat in toecomenden tyden gheen geschillen oft ongenuechten meer en rysen oft en gebueren tusschen Gielise vander Wyct, met zynen wive in doostzide van Sinte Joryspoerten wonende, ter eenre zyden, ende Janne van Doerne, met zynen wivė inde westzyde vander voers. poerten wonende ende sluytere vander selver porten, ter andere, Soe is by Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, na trapport hen gedaen vanden gedeputeerden die gescyct waeren opte voers. poerte omme de gebreke ende geschillen der voers. partien taenhoorne ende toversiene, geappointiert ende wtgesproken, dat de voers. Jan van Doerne ende zyn wyf terstont weder overgeven selen Gielise voergenoemt den sluetel die zy hebben doen maken totter doeren van zynre woningen voergenoemt, ende dat zy inde selve woeninge, noch inde voorcamere boven, daer de schotporte hanct, gheen gesach hebben oft behouden en selen, het en waere in noode van brande, orloghen oft anderen nootsaken, als Burgermeesteren ende Scepenen bevalen dat de voers. Jan daerdore lyden soude omme te versiene totter voers. schotporten oft anderen dingen die deselve Jan seyt bezwoeren hebbende, ende dat de voers. Gielys ende zyn wyf, in dien gevalle ende anders nyet, den voers. Janne openinge van huerer woningen ende voercameren voers. doen selen moeten, item dat de voers. Gielys ende zyn wyf voerdane selen bliven gebruykende, tot hueren laste, der ambachten camere opte selve porte, ende doer deselve camere de allee totter middelpoerten toe, ende nyet vordere, sonder den voers. Janne oft zynen wive daerinne ennich gesach te hebbene, item dat

de voers. Jan, voer dalleye voers., daer ende gelyc hem dat byden gedeputeerden voers. beteykent is, terstont sal moeten doen hangen een dore, die de voers. Gielys van bynnen sine allee sluyten sal, item dat ooc deselve Jan terstont, sonder des voers. Gielys cost, weder sal doen hangen de duere vanden ambachten camere die hy afgebroken ende wechgedragen heeft, ende die maken sluytende gelyc zy was, ende dat hy, Jan, ooc den voers. Gielyse terstont wedergeven sal dandere doeren, vensteren oft stocken die hy meer van hem heeft, ende dat zy voerdane te beyden zyden vredelic leven ende malcanderen gheen ongerief doen en selen, opte correxie van Burgermeesteren ende Scepenen. Dit wart aldus gedaen inde raedcamere vanden Burgermeesteren ende Scepenen voers., des Woensdaechs, XVI dage Decembris anno XIIII^{c} LXXII, ende bevolen int register gestelt te wordene.

BOYDENS.

21 December 1472.

Kwijtbrief van Marten van Ymmerseele ten voordeele van de weduwe en testament-uitvoerders van Geeraard van Ymmerseele.

Achtervolgende der wtspraken opten XXV^{en} dach van Junio lestleden gedaen ende wtgesproken by Henricke van Ymmerseele, Jan van Mechelen ende Gabriel Tryapayn, als arbiters tanderen tyden gecoeren omme te vereenigen de partien hierna bescreven van alsulken geschillen als zy tegens malcanderen wtstaende gehadt hebben, te wetene, Merten van Ymmerseele, ter eendere, ende de wedewe ende executeurs van wilen Gheerde van Ymmerseele, ter andere zyden, in welker wtspraken verclaert ende geseyt is dat de voers. executeurs ende wedewe, van gracien ende omme alle moeyten te schoudene, opleggen ende voldoen souden den voers. Mertene vander sommen van XXXII Rynssche guldenen eens, elken gulden tot XX stuvers gerekent, met condicien daerinne besproken dat de voers. Merten den voers. executeurs ende wedewen stellen soude sekere ende borge als dat zy vanden kinderen van Walschote oft vanden erfgenamen wilen Gheert Cooppens vanden gebreken

die zy souden moegen heysschen, ongemoeyt souden bliven, Soe kende ende verlyde de voers. Merten, kent ende verlyt, want hem de voers. executeurs ende wedewe de voers. penninge duechdelic opgeleyt ende betaelt hebben geheelic ende al, dat hy geloeft heeft ende geloefde, voere hem ende voer zyn nacomelinge, dat by alsoe in toecomenden tyden de voers. executeurs oft wedewe gemoeyt werdden vanden voers. kinderen van Walschote oft vanden erfgenamen wilen van Gheerde Coppens oft van ymende van haeren wegen, dat hy, in dien gevalle, de voers. somme van penningen geheelic ende al wederomme den voers. executeurs ende wedewen wedergeven ende wederkeeren sal. Ende hiervoere heeft deselve Merten verbonden ende te pande geset hem selven ende alle zyn goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die hy nu heeft ende noch vercrigen sal, ende swoer daertoe ten Heyligen, in handen van . . . . , dat hy nooyt raet oft informacie den voergenoemden kinderen van Walschote oft erfgenamen van Gheerde Coppens gegeven en heeft omme tegens den voers. executeurs ende wedewe te volgene ter saken vanden gebreken voergenoemt, oft hen enghenen raet, informacie, hulpe oft bystant in toecomenden tyden daertoe geven en sal, noch ooc de voers. executeurs oft wedewe meer moeyen oft doen moeyen by hem selven oft by yemende anders, inden gheesteliken oft weerliken rechte, ter saken van ennigen actien, heysschen oft gebreken die hy aen den voers. wilen Gheerde van Ymmerseele soude moegen hebben, ende oft ooc gebuerde dat, boven desen, de voergenoemde executeurs oft wedewe niettemin gemoeyt werden vanden voergenoemden kinderen van Walschote oft vanden erfgenamen wilen van Gheerde Coppens oft van yemende anders, ende dan gebrec waere aenden voers. Mertene ende aen zyn goede, alsoe dat hy de voers. somme van XXXII Rynssche guldenen niet wederkeeren ende opgeleggen en conste, soe quam mede voer Borgermeesteren ende Scepenen Magriete van Luysbeke, met een momboere huer gegeven metten rechte, ende geloefde dat te voldoene, ende hiervoere heeft zy verbonden ende te pande geset een huys metten gronde ende toebehoerten, gestaen te Liere, te Moersdycke, tusscen der wedewen Mertens erve, aen deen zyde, ende Gielys Goos erve, aen dandere

zyde, ende noch eenen hof buyten de Mechelsche poerte te Liere gelegen, tusscen Meester Willems de Winter erve, aen deen zyde, ende Her Anthonys Ysendyc, priesters, erve, aen dander syde, behoudelic der voers. wtspraken in allen anderen haeren punten van machten ende van weerden te blivene. Actum XXI dage in Decembri anno LXXII, voer Borgermeesteren ende Scepenen. Ende begeerden partien dat inder stad register gestelt te wordene.

26 November 1472.

« Terminacie » in een geschil tusschen Sint-Annengodshuis en Peter van den Putte, in zake van lichtschepping.

Opte geschillen voer Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen den momboeren ende regeerderen des godshuys van Sinte Annen inde Corte Nyeustrate gestaen, ter eenre zyden, ende Meester Peteren vanden Putte, ter andere, omme eens weyndelsteens wille die de voers. Meester Peter aen zyn nyeu huys aldaer, achter neffens de gelasen venstere vander capellen voers., hadde begonst te doen makene, dwelc de momboeren voers. seyden wesende contrarie der vorwaerden geexhibeert, inden jare M IIII^{c} ende LXVII, XXVII dage in Augusto, tusschen de voers. mombors ende regeerders vander voers. capellen wegen, ter eenre zyden, ende den voers. Meester Peteren, ter andere, met Scepenenbrieven van Antwerpen gemaect waeren, concluderende, mids dien ende meer anderen redenen, dat de voers. Meester Peter den voergenoemden weyndelsteen wederomme schuldich waere af te doen brekene, etc. ; den voers. Meester Peteren seggende dat hy niet en ontkende dinhout des Scepenenbriefs vander vorwaerden voers., maer dat hy eenen muer staende hadde op zyn plaetse die hooger was dan den voet vander gelasen vensteren voers., welken muer hy daer mochte houden staende ende der voers. capellen vele meer lichts benamen dan den wendelsteen voers. benam, presenterende nochtans, omme alle beters ende geriefs wille ende omme den voers. wendelsteen te behoudene, den voers. muer af te doen brekene tot

beneden den voet oft beghin vander gelasen vensteren voerscreven, ende daertoe den voers. wendelsteen te doen wittene, ende alsoe denselven muer ende weyndelsteen te houdene teeuwigen dagen sonder der voers. capellen ennich licht meer te benemene, Soe wart, na al des voer de voers. Borgermeesteren ende Scepenen comen was, geappointeert, getermineert ende wtgesproken, dat de voers. Meester Peter keure hebben soude weder hy den voers. muer afbreken ende den voergenoemden wendelsteen witten ende teewigen dagen houden woude, navolgende zynre presentacien voerscreven, ende daerenboven, wt zynre voergenoemden huysingen, der voers. capellen, erflic ende eeuwelic duerende, jaerlicx op Sinte Symoens ende Judendach wtreycken ende betalen twee oude grote tot gheenre quitingen staende, oft dat hy liever hadde den voers. wendelsteen wederomme af te breken ende den voers. muer te houdene gelyc hy tot hiertoe geweest was. Daerop de voers. Meester Peter hem beraden hebbende, coes den voers. wendelsteen te behoudene ende den voers. sinen muer tegen de gelasen venstere voerscreven te leegene, ende ooc den voers. wendelsteen te wittene, ende denselven muer ende wendelsteen alsoe teewigen dagen te houdene, ende daertoe jaerlicx te betalene de voers. twee oude grote wt synre huysingen voerscreven, die welke hy daervoere verbonden ende te pande geset heeft, behoudelic dat dit algader zyn ende bliven soude sonder prejudicie vanden anderen vorwaerden inden voergenoemden Scepenenbrief meer gemaect ende begrepen. Gedaen den XXVI^en^ dach in Novembri anno IIII^c^ ende LXXII.

Boydens.

13 Januari 1472.

Gevolg der « emancipatie » van Jan Wielant.

Wtgeroepen ende gepubliceert by Jacope Wielant, Onderschoutet, ende Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, opten XIII^en^ dach van Januario anno XIIII^c^ ende LXXII°.

Alsoe Jacop Vrient die men heet Jacop Troost, verwere,

tanderen tiden Janne Vrient die men heet Troostken, sinen wettigen sone, mids desselfs Jans quaden regimente, inder Hooger Vierscaren alhier, gelyc alst na derselver Vierscaren recht behoorde, wt zynre plicht ende broode gedaen heeft, ende deselve Jan alnoch niet af en laet zyn quade regiment ende quade coopmanscappen ende financien te doene ende te hanteerne ende zyns vaders goede ende sculden op te heffene ende ongetidichlic dore te slane, Soe kundicht men ende laet weten eenenyegeliken dat nyement, wie hy zy, die den voirs. Jacope, den vader, eenige sculden, gelt oft penninge sculdich is oft sculdich sal worden, den voirgenoemden Janne, sinen sone, gheen betalinge daeraf en doe oft yet daeraf en gheve, ende dat nyement tegens hem en coope oft en vercoope, ende dat ooc nyement den voirgenoemden Janne meer oft hoogere en borge, van wat saken dat zy, dan tot VI groten Brabants eens, wetende, oft yement waere die den voirs. Janne eenige betalinge van zyns vaders sculden dede, oft hem hoogere dan tot VI groten toe borchde, dat hen die betalinge gheenen afslach aenden voirs. Jacope doen en soude, ende dat men hem vanden voirs. geborghden gelde boven den VI groten eens gheen betalinge oft recht doen en soude.

PALUDE.

16 Januari 1472.

« Oirvrede » gezworen door Joos van der Heyden, van Mechelen.

Opten XVI^en^ dach van Januario int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXII, na scriven sHoofs van Cameryck, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Joes vander Heyden, Joessone, van Mechelen, ende dede oervrede Magrieten vander Heerstraten, Mathys dochter, geboeren van Westdoerne, als dat hy huer van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven of by yemende anders van sinen wegen, in gheerne manieren, ende vername hy yemende die der voers. Magrieten oft hueren vrienden ende magen misdoen woude oft doen misdoen, dat soude

hy huer in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Walraven Drake, stedehoudere des Ammans, die hem den eed staefde, ter presencien van Henricke van Kuyct ende Meester Clause de Schermere, Scepenen.

7 Januari 1472.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen de kinderen de Moelnere en Daniel Thonys, van Wilmarsdonck.

Opte geschillen voer Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Godevaerde de Buysschere, Godevaertssone, Lenaerde Vlinckenborch, Henricke Ymmesone ende Janne Volaert, als vriende ende regeerders van Huygen, Cornelise ende Magrieten, wittigen kinderen wilen Cornelys Huyghs sMoelneren zone, daer moeder af is Lysbet Bordincx, inden name vanden selven kinderen aenleggers, ter eenre zyden, ende Daneele Thonys van Wilmaersdonc, voere hem ende inden name van Katlinen Woyts, sinen wive, die hy in desen verving, verweerdere, ter andere, oerspronc nemende uter huweliker vorwaerden voertyden tusschen den voers. wilen Huyghe de Moelnere ende Zoeten Woyts, sinen wive, der voers. Katlinen zuster, gemaect, die de voers. aenleggers thoonden, inhoudende, onder dandere, dat alle de goede die den voers. Huygen van Zoeten sMoelneren, synre zuster wilen, verstorven waeren, daer Bouwen vander Zypt aende sommige zyn tocht hadde, altyt gaen ende keeren souden tes voers. Huyghs zyden waert, ende nergens el, seggende voert de voers. aenleggers, inden name als boven, dat vanden selven goeden, bynnen den voers. Huygs tyde, afgequeten zyn XX scellinge grote Brabants erflic, die men jaerlicx te heffene plach opte huysinge geheeten *de Keersse*, alhier tAntwerpen aende Merct gestaen, item dat de voers. Huyge daeraf noch vercocht hadde de percheelen hierna bescreven, te wetene, een oude schuere in dOudane alhier gestaen, item noch een huys tOutserweele aenden Scheldyc gestaen, ende noch zekere goede te Gheele gelegen daer de voers.

Bouwen vander Zypt syn tocht aen hadde, ende dat de voers. Huyge metten penningen vander afquitingen der voers. renten ende vanden vercoope der voers. goeden gecomen, gecocht hadde vier gemete ende drie vierendeel gemets lants tot Wilmaersdonc voers. gelegen, te wetene, de twee gemete opten Worp aldaer, noch een gemet inde Brantmade aenden Zomerwech ende dander seven vierendeele aenden Schenkeldyc aldaer, ende dat ooc de voers. Huyge in sinen dootbedde geseyt ende bekent hadde, ter presencien van sinen wive voers., die daer niet tegens en seyde, dat de V ℔ XVI scellinge grote Brabants die hy in een borsse alleene gesteken hadde, ooc comen waeren vanden vercochten ende veranderden goeden voers., des de voers. Godevaert de Buysschere ende Jan Volaert lyflic hueren eed presenteerden te doene, concluderende, mids dien, deselve aenleggeren, inden name als boven, dat de voers. viere gemete ende drie vierendeele lants te Wilmaersdonc gelegen, ende ooc de voers. V ℔ XVI scellinge grote Brabants schuldich waeren te stane ter selver natueren dat de voers. afgequeten rente ende veranderde goede stonden eer die verandert waeren, ende te volgene den voers. kinderen ende hueren nacomelingen tallen dagen, sonder den voers. Daneele ende synre huysvrouwen oft hueren nacomelingen ennich recht oft gesach daerinne te hebbene oft te behoudene, met meer woerden, etc. ; den voergenoemden verweerdere seggende, want de voers. viere gemete ende drie vierendeele lants gecocht ende gecregen waeren by des voers. Huyghs ende zyns wyfs tyde, ende desselfs Huyghs wyf ende zyn wyf twee gesusteren waeren van getrouden bedde, dat zyn wyf voergenoemt daeraf ende ooc vanden voers. V ℔ XVI scellingen groten schuldich waeren te hebbene deen helft, met meer woerden, etc., Soe wart, na al des voer de voers. Heeren comen was, byden selven geappointeert, getermineert ende wtgesproken, dat tvoers. lant te Wilmaersdonc gelegen inde stede vander afgequetender renten ende vercochten goeden voers. sculdich waere te blivene den voers. kinderen ende hueren nacomelingen, sonder den voers. Daneele oft sinen wive daerinne ennich recht oft gesach te hebbene, ende dat desgelycx ooc denselven kinderen sculdich waeren te volgene de voers. V ℔ XVI scellinge grote Brabants, alsoeverre de voers. Godevaert de Buysschere ende Jan Volaert

dorsten sweeren aenden Heiligen dat de voers. Huge die bekent hadde comen synde vanden veranderden goeden voers., ten bisine van sinen wive voerscreven, sonder ennich tegenseggen vanden selven sinen wive, welken eed zy alsoe deden. Gedaen den VII^en^ dach van Januario XIIII^c^ LXXII jaere, na scrivene sHoefs van Camerycke.

BOYDENS.

4 October 1472.

Geding tusschen Adriaan de Smit en Cornelis Alaertssone, over de betaling van den koopprijs eener hoeve te Wouwe, naar het landgerecht dier plaats verzonden.

Opte handelinge van gedinge die voere den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geweest is tusschen Adriane de Smit, aenleggere, ter eenre zyden, ende Cornelise Alaertssone, van Wouwe, ter andere, seggende de voers. Adriaen dat Lysbet vanden Beemdekene, zyn moeder, voertyden den voers. Cornelise vercocht heeft een stede met hueren toebehoerten, bynnen der prochien van Wouwe te Luekene, ende noch twee stucken lants aldaer bygelegen, omme de somme van viventwintich ponden thien scellingen groten Brabants, te betalene bynnen jaers naden selven coop, ende dat dien tyt lange overleden was ende dat de voers. zyn moeder, die onlancx aflivich geworden was, noch hy daeraf gheen betalinge oft bewysinge gehadt en hadde, hopende mids dien dat de voers. Cornelys hem, als erfgename van zynre moeder voerscreven, die erfpenninge schuldich waere opte leggene ende te betalene, oft rekeninge ende bewys te doene waer ende aen wien hy die gegeven hadde, met meer woerden, etc. ; ende de voers. Cornelys, als verweerdere, daerop antwoerdende dat hy jegens den coop voerscreven nyet seggen en woude, maer seyde dat de voers. Lysbet hem inde voers. goede, met eenen voeght na den lantrechte tot Wouwe, geerft en die daerna geloeft hadde te waerne, opten heerenchys ende anders nyet daer wtgaende, des hy hem gedroech aen eenen Scepenenbrief van Wouwe,

die hy produceerde inden rechte, seggende voert dat hy opte selve goede bevonden hadde meer commers ende dat hy daeraf verwonnen ende bescadicht was metten rechte van Huymanne Janssone, des hy hem gedroech aen eene certificacie vander stad van Antwerpen, die hy produceerde, ende dat hy van Diericke Adriaenssone ooc bescadicht was voere zekere lyftochtrente die hy daerop sprekende hadde, ende dat hy de voers. achterstellen hadde moeten betalen, ende dat hy vele costs ende scaden omme der voergenoemde goeden wille geleden hadde, soe vanden Heere van Bergen soe anderssins, gedragende metten voers. achterstellen totter sommen van XXVII ℔ VII scellingen IIII 1/2 deniers groten, dwelc hy presenteerde te bewysene, hopende mids dien ongehouden te zyne vanden voers. XXV ℔ X scellingen, ende dat de voers. Adriaen hem opleggen ende betalen soude tghene des de voers. sine wtgeleyde somme meer gedroege dan deselve XXV ℔ X scellinge grote, ende dat ooc deselve Adriaen hem schuldich waere den voers. verswegenen commer af te doene, met meer woerden, etc., Soe wart byden Heeren voerscreven geappointeert, getermineert ende wtgesproken, alsoeverre de voers. Adriaen den voergenoemden Cornelise yet heysschen wille aengaende den erfpenningen voerscreven, oft dat ooc de voergenoemde Cornelys volgen wille van ennige gebreke vander voers. waerscap, na inhoude des voers. Scepenenbriefs van Wouwe, dat die dat doen sal ten lantrechte daer den coop, goedinge ende waerscap vanden voers. goeden geschiet is ende deselve goede gelegen zyn, ende dat de getuygenissen byden voers. partien in desen geproduceert, alhier tAntwerpen onder de voers. Wethouderen selen bliven berustende tot behoef vanden selven partien, omme die ten lantrechte voerscreven gesonden te wordene als partien dier behoeven ende daertoe gewyst selen worden. Gedaen den IIII[en] dach Octobris anno LXXII.

Boydens.

17 Februari 1472.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Joris van Varelaer, poorter van Antwerpen, en Raas van Oeye, pachter van het issuegeld te Duinkerke.

Alsoe vore Borgermeestren ende Scepenen der stad van Antwerpen comen zyn, in questien ende geschillen, Jorys van Varelaer, ingeseten poerteren derselver stad, ter eenre zyde, ende Raes van Oeye, van Duynkercke, ter andere, mids dien dat deselve Jorys den voirs. Raese alhier tAntwerpen hadde doen commeren ende arrasteren om des wille dat deselve Raes, soe hy seyde, verpachter ende dienere was vanden assougelde der stad van Duynkercke, omtrent Meye lestleden, denselven Joryse, oft Margrieten, Willems dochter, zynen wive, afgenomen hadde ende doen betalen XII ℔ XII scellinge grote Vleems vore dassouwe die hy den voirs. Joryse van zynen goeden aldaer, mids zynen vertreckene, heysschende was, welke penninge ende somme van XII ℔ XII scellinge grote de voirs. Jorys meynde ende begeerde weder te hebbene, want de Bailu ende de Borgermeester der stad van Duynkerke ende ooc Peter Balleken, als gedeputteerde vander selver stad, den voirs. Joryse ende zynen wive de voirs. assouwe quytgeschouden hadden, des hem deselve Jorys kennisse ende waerheit vermat, etc. ; daerop de voirs. Raes onder dander zeyde tgene des hy inder voirs. zaken gedaen hadde, dat hadde hy gedaen als dienere der voirs. stad van Duynkercke, ende en wiste oic niet dat den voirs. Joryse de voirs. assouwe quytgeschouwen was geweest ; met meer woerden te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe wardt geapointeert dat de voirs. Raes dese zake te kennen soude geven oft doen geven der stad van Duynkercke voirs., te dien eynde dat deselve stad of huer gedeputterde den heysch des voirs. Jorys mochten comen verantwoerden tusschen dit ende Half Vastenen naestcomende, ende by alsoe dat de voirs. stad oft huer gedeputterde bynnen desen middelen tyde dat niet en quamen verantwoerden, soe soude de voirs. Jorys zyn recht voert vervolgen opten voirs. Raese,

oft op Alaerde Peterssone, caescoeper alhier, desselfs Raes borge, die daervore geloefde in te stane, etc. Actum XVII dage in Februarii anno LXXII.

PALUDE.

25 Februari 1472.

« Vuytsprake » van scheidsrechters in een geschil tusschen de kinderen van den Broeke, rakende de nalatenschap hunner ouders.

Alsoe Jouffrouw Adriane vanden Broeke, wittich wyf Rombouts van Battele, van Mechelen, als gemachticht van hueren man, ter eenre zyde, ende Dierick vanden Broeke, geseten tSanthoven, ende Jouffrouw Marie vanden Broeke, zyn suster, vore hen ende inden name van Jouffrouwen Margrieten vanden Broeke, huerer suster, die buyten lants is, ter andere zyden, hen van allen den questien ende geschillen die zy jegens malcanderen wtstaende moegen hebben aengaende den goeden ende versterffenissen die na de doot van Wouteren vanden Broeke, hueren vader, ende Jouffrouwen Margrieten Schermers, huerer moeder wilen, gebleven zyn, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in IIII goede manne, te wetene, in Gielyse van Gestele ende in Janne vanden Broeke, byder voirs. Jouffrouwen Adrianen gecoren, ende in Meester Clause de Schermer ende Laureyse van Frere, byden voirs. Diericke ende Jouffrouwen Marien gecoren, gelyc de Scepenenbrieve van Antwerpen daeraf gemaect ende gepasseert wel int lange verclaren, Soe hebben de voirs. viere goede mannen, achtervolgende der submissien voirs., huer wtsprake eendrachtelic gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voirs. Jouffrouw Adriane hebben sal de hoeve met alle huerer toebehoerten geheeten *tGoet te Lare*, gestaen ende gelegen te Massenhoven, met alsulken commere ende laste als daerop stont ter tyt doen de voirs. Wouter vanden Broeke, huer vader, aflivich wardt, item noch sal zy hebben de VI zisteren rox erflic vanden XI zisteren ende drie viertelen rox erflic die van huerer moeder zyden gecomen zyn ende die men heffende is opt

Goet te Halle inde prochie van Mynderhout gelegen, na inhout der brieve die daeraf zyn, ende zy sal daeraf hebben de brieve auctentyck oft vidimus daerwte, ende noch sal zy hebben vanden achterstelle der voirs. XI zisteren ende drie viertelen rox erflick, de VI zisteren rox eens die daeraf te Kerssavonde lestleden verschenen zyn, maer alle andere achterstelle die verschenen zyn totten dage toe van heden, het zy van huwelike goeden oft anders, selen hiermede doot ende te nyeute zyn, ende dat de voirs. Jouffrouw Adriane hiermede bliven sal wt alle den goeden die huer van hueren vader ende moeder wilen bleven ende verstorven moegen zyn, ende dat alle huwelicxe vorwaerden ende geloften die deselve huer vader ende moeder wilen huer voertyden bekent oft geloeft hebben, ende alle wtspraken die vore deser wtspraken gedaen moegen zyn, ende oic alle testamenten of ander bethoene daer zy huer mede soude moegen behelpen, te nyeute selen zyn ende van gheenre weerden, ende oft hierinne namaels eenige duysterheit oft ongelike verstennisse gebuerde, daeraf houden de voirs. vier goede manne seggers de interpretacie ende verclaren te henwaerts. Dit was gedaen ende wtgesproken opten XXV^{ten} dach van Februario anno LXXII, na costume van scrivene sHoefs van Camerryck. Present : Berchem, Ridder, ende Doerne, Scepenen.

PALUDE.

23 Maart 1472.

Geding tusschen Hendrik Luytgaert, ter eene, Heeren Godevaard Vilain en Jan van Dorenhoven, ter andere zyde, door een vonnis van Lier gewezen, ter hoofdbank van Antwerpen in beroep gebracht ; de appelant, niet verschenen zijnde, wordt van zijn recht verstoken.

Inder saken van appeele die Henric Luytgaert die men heet Myalen, als appellant, gedaen hadde aen mynen Heere de President ende Raitsliede van Brabant, van eenen vonnisse oft terminacien gegeven by Scepenen van Liere, in eenre

saken tusscen den voers. Henricke, ter eenre ziden, ende Heeren Godevaerde Vilain, Riddere, ende Janne van Dorenhoven, ter andere, daeraf de voers. Heeren President ende Raidsliede die sake van appeele ende de partien versonden hadden ter kennissen ende berichte der Wethouderen van Antwerpen, als hoot sonder middel der voers. Scepenen van Liere, bescheydende den partien dach des Dynstdaechs na Onser Vrouwendach Lichtmisse om te compareren voer de Wethouderen van Antwerpen, omme inder saken voert te procederene, ende na dien dat de voers. Her Godevaert ende Jan van Dorenhoven, ten voers. dage bescheyden vanden voers. President ende Raide van Brabant, hen verthoont ende gecompareert hebben voer de voers. Wethouderen van Antwerpen, ende nyet de voers. Henric Luytgaerden noch gemechtichde van sinen wegen, noch dat ooc tot anderen dagen daeraf onderhouden die den voers. Henricke Luytgaerden tot diversen stonden betekent, gecundicht ende wtgestelt hebben geweest, mids synder absencien, deselve Henric oft zyn gemechtichde nyet gecompareert en hebben, ende dat, hoewel ten utersten hem gescreven ende gecundicht heeft geweest, met brieven der voers. Wet van Antwerpen, dat hy opten XVII[en] dach deser maent van Meerte voer hen soude comen ende compareren om syn appeel te vervolgene, welken dach hem uterlic gestelt ende geordineert was met condicien, oft hy alsdan nyet en compareerde ofte gemechtichde van sinen wegen, dat men syn appeel soude houden over desert ende voort inder saken procedeeren alsoe men bevynden soude daertoe behoerende, hy, Henric voers., oft gemechtichde van sinen wegen aldaer nyet gecommen oft gecompareert en heeft, latende alsoe syn appellacie onvervolcht, Soe hebben Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, ten ernstigen vervolge vanden voers. Heere Godevaerde Vilain ende Janne van Dorenhoven, die altyt in hueren persoenen oft by procueruere ten dagen hen gestelt gecompareert hebben, ende nyet de voers. appellant oft syn gemechtichde, geappointeert, getermineert ende wtgesproken dat de appellacie gedaen byden voers. Henricke is gesmolten, desert ende van nyeute, condempnerende denselven appellant inder costen gedaen deser instancien. Actum des Dynstdaghs, XXIII dage in Meerte anno LXXII.

26 Maart 1472.

Bericht van den stadsbode Dierik Moons over den gesloten brief, met cedel, gestuurd door de stad, op verzoek van Godevaard van der Dilft, aan Anthonis van der Wyct te Rumpst.

Opten XXVI[en] dach van Meerte inden jare duysent vier hondert ende LXXII, na costume van scrivene sHoofs van Cameryc, soe quam voor Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, Dierick Moons, gezworen bode derselver stad, ende nam lyflic op sinen eed die hy tot zynre officien gedaen heeft, dat hy, op eerghisteren, den XXIIII[en] dach deser maent van Meerte, te wetene op Onser Liever Vrouwenavont, was tot Rumpst by Anthonise vander Wyct, ten huyse van desselfs Anthonys moeder, ende dat hy aldaer denselven Anthonise, in presencien van zynre moeder ende oic in presencien van Aerde de Creemere van Rumpst, gaf ende presenteerde eenen beslotenen stadbrief van Antwerpen met eenre cedullen dairinne besloten, die by ons, ten versueke van Godevaerde vander Dilft, aenden selven Anthonise ende sine medeplegers, als erfgenamen van wilen Janne Zoetmont vander moeder wegen, gescreven was, ende dat terstont dairna, als de voirs. Dieric inder herbergen was by Schoutet ende Scepenen van Rumpst, de voirscreven Anthonys vander Wyct aldaer byden voirs. Diericke quam ende met hem dranc, ende oic den voirs. brief noch in zyn hant hadde, van welken beslotenen brieve de tenuere van woerde te woerde hierna volcht ende is aldus :

Eerbare, Lieve ende zeere Gheminde Vriende,

Alsoe Godevaert vander Dilft voor ons te rechte betrocken word van Her Michiele vanden Werve, Riddere, voor zekere erflike ende lyftochtrenten, met zekeren achterstelle dairaf verloopen, die wilen Jan van Hoboken die men hiet Jan Zoetmont, dair ghy met uwen medeplegers, vander moeder wegen, ende de voirs. Godevaert, van svaders wegen,

erfgenamen af zyt, voortiden met Scepenenbrieven van Antwerpen vercocht heeft opte goede ende pande inder cedullen die wy u hierinne besloten oversenden begrepen, ende want u dese sake principaellic mede aencleeft, alsoe ghy byder declaracien vanden panden wel gehevuelt, ende de voirs. Godevaert hem beduchtende is dese sake alleene niet soe wel te connen verantwoerden als ghy se samentlic wel verantwoerden sult, Soo eest dat wy, wt beden ende versueke des voirs. Godevaerts, jegewoerdichlic aen u scriven, kundigen ende laten weten zeer eernstelic, dat ghy, op nu in Maendage naestcomende, vroech vore der noenen, hier tAntwerpen opten raidhuyse by ons comen ende zyn wilt, omme uwen voet byden voirs. Godevaerde te settene ende hem dese sake te helpen verantwoerdene alsoot behoort, gemerct dat alle de voirs. pande tot uwer zyden waert gegaen ende vanden Heere by u ontfangen zyn ende voortiden by u ghebruyct zyn geweest, soe wy verstaen, dwelc wy u, Lieve Vriende, kundigen ende laten weten, omme u dairna te vuegene ende u by redenen van ignorancien niet te dorven beclagen. Onse Heere God neme u altyt in hoeden. Gescreven des Dysendaechs, den XXIII[en] dach van Meerte anno XIIII[c] LXXII, na scriven sHoofs van Cameryck.

DE STAD VAN ANTWERPEN.

Eerbaren ende Wysen onsen Lieven Vrienden Anthonys vander Wyct, te Rumpst oft dairomtrent geseten, met sinen medeplegers, als erfgenamen, van der moeder wegen, van wilen Janne van Hoboken die men hiet Zoetmont.

Ende van welker voirs. cedullen die daerinne besloten was, de tenuere in substancien hierna volcht :

Her Michiel van den Werve heeft aengesproken Godevaerde vander Dilft voor XXX scellingen groten Brabants lyftochten staende ten liven van Janne ende Philipse Booms, gebrueders, dairaf die eenre een religieus is inden goidshuyse van Bethleem, ende voere XV ℔ groten van X jaren achterstels, ende dairtoe noch voor XXV ℔ II scellingen IIII deniers groten van costen, ende dairtoe van jaere te jare vander selver renten verzckert te sine, welke rente Jan Zoetmont voortiden

vercochte ende verpandt heeft op XX buynder wynnens lants ende X buynder boschs tot Rumpst gelegen. Item noch heeft deselve Her Michiel aengesproken denselven Godevaerde voere X ℔ groten erfliker renten van III 1/2 jaren achterstels, die de voirs. Jan Zoetmont vercocht heeft op XX buyndere wynnens lants, noch V buynder wynnens lants, IIII buynder beemds, II 1/2 buynder boschs, huys ende hof, groot zynde II 1/2 buynder, ende al gelegen onder de heerlicheit van Rumpst. Item noch heeft deselve Her Michiel aengesproken denselven Godevaerde voere I ℔ groten lyftochten met III 1/2 jaeren achterstels, dwelc de voirs. Jan Zoetmont vercocht heeft, ten live van Bertelmeeuse Leest ende sinen wive, op IIII buynder beemds gelegen oic te Rumpst. Item noch heeft deselve Her Michiel aengesproken denselven Godevaerde voor II ℔ X scellingen groten lyftochten ende van IIII jaeren achterstels, ende die de voirs. Jan Zoetmont vercocht heeft, ten live van Roelande van Cruybeke ende Peteren, sinen zone, op IIII buyndere beemds gelegen tot Rumpst. Item noch heeft deselve Her Michiel aengesproken den voers. Godevaerde voor XXXIIII scellingen IIII deniers Vleemsscher grote tsjaers ende van VIII jaren achterstels, die de voirs. Jan Zoetmont vercocht hadde op huys ende hof ende XXIX buynder lants gelegen tot Rumpst. Ende van allen desen renten, achterstelle ende costen voirscreven, ende ooc van allen toecomenden costen begeert de voirs. Her Michiel betalinge, ende voort vasticheit van panden te hebbene omme van jaere te jaere vanden selven renten versekert te sine ende betalinge te hebbene.

5 Februari 1472.

« Terminatie » in een geschil tusschen Laurens Rubbens alias van Swaervelde, en Margareta Bouts, zijns broeders echtgenoote.

Vanden geschillen wtstaende tusschen Laureyse Rubbens die men heet van Swaervelde, die, mids gebreke van schulden die hy tachter was aen Joose Rubbens, sinen brueder, ghevolcht ende sekere rechtvorderinge inne gestelt hadde op des voirs.

Joes ende Magrieten Bouts, syns wyfs, goede, ter eenre, ende Gielise van Loenhout, inden name vander voirs. Magrieten Bouts, seggende dat, mids den inhoudene vander huweliker vorwaerden voermaels gemaect tusscen den voirs. Joese ende sinen wive, deselve rechtvorderinge niet schuldich en ware te slane op hare huwelike goede inden voirs. brieve begrepen, mids den redenen ooc meer daertoe gheallegeert, ter andere ziden, Wart by Burgermeestren ende Scepenen ghetermineert ende wtgesproken, dat de voirs. Laureys yerst sal volgen sine gebreke op de andere goede des voirs. Joes, ende oft hy daerenteynden gebrec heeft, dat hy dan sal moegen volgen opde goede der voirs. Magrieten. Actum vive dage in Februario anno LXXII.

2 April 1472.

In het geding tusschen Godevaard van der Dilft en Michiel van den Werve, wordt aan dezen, aanlegger, slechts de lezing toegestaan van de dupliek des verweerders.

Alsoe zekere questien ende gescillen wtstaende ende voor Burgermeesteren, Scepenen ende Raid der stad van Antwerpen ongesleten hangende waren tusschen Godevaerde vander Dilft, ter eenre zyden, ende Her Michiele vanden Werve, Riddere, ter andere, in welker saken deselve partien heesch ende antwoerde, replike ende duplike, in rechte ende in gescrifte, tegens malcanderen overgegeven hebben, soe dat vander selver dupliken by Godevaerde voirs. overgegeven, Her Michiel voirs. begeerde copie te hebbene, om hem dairop te beraden, Godevaerde voirs. de contrarie houdende, seggende dat hy nyet sculdich en ware die te hebbene nocht ooc meer te scrivene; dairop byden Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers., als Wethouderen, geappointeert wart dat Her Michiel voirs. alleene hebben soude de lecture vander voirs. dupliken, eens of tweewerf, ende oft hy yet nyeus dairinne bevonde, dairaf soude men hem copie geven, opdat hys begeerde, om dairop te mogen verantwoerden ende dat wederleggen, met monde oft met gescrifte, na zynre gelieften; ende na dat

de voirs. Her Michiel eenen zekeren tyt zyn beraet dairop begeerde ende genomen hadde, ende Godevaert voirs. den Heeren voirs. eernstelic om deynde van deser questien te hebbene vervolchde, soe zyn partien voirs., opten dach van huden hieronder gescreven, voor de Wethouderen voirs. gecomen ende gecompareert, tenderende deselve Godevaert ten eynde als voere, alligerende ende seggende Her Michiel voirs. noch nyet volcomelic dairop te antwoerden beraden zynde, met meer woerden etc., Soe wart alnoch byden Heeren voirs. gheappointeert, als voere, dat Her Michiel voirs. soude comen ten III uren na der noenen van dien dage opte Peysmamakerscamere, oft des anderen daechs dairna, te IX uren voor noene, by twee Scepenen ende eenen Secretaris, die de Heeren ende Wethouderen voirs. dairtoe scicken souden, om aldair Her Michiele voirs. aen te hooren, eens oft tweewerf, de voirs. lecture, om dairintenden te mogen wederleggen tgene des hy van nyeus dairinne bevinden soude overgegeven zynde, dair men hem copie af geven soude, om hem dairop te verantwoerden, als voere, opdat hem geliefde, oft anders soe en souden de Heeren voirs. nyet ghelaten connen, ten eernsten vervolge van Godevaerde voirs., hem voort trecht te doene alsoe zy na alle gelegentheit bevinden souden dairtoe behoorende. Welke uren ende dage de voirs. Godevaert verwacht ende verbeit heeft, Her Michiel voirs. aldair nyet comende nocht comparerende, soe dat daerintenden deselve Godevaert voort begeert heeft hem voort recht ghedaen te wordene, dwelc hem de Heeren alsoe gepresenteert ende gewillecoort hebben te doene, der absencien Her Michiels voirs. nyettegenstaende. Dit was gedaen opten tweeden dach van Aprille voor Paesschen int jaer XIIII^{c} ende LXXII.

BUEKELER.

30 April 1473.

« *Emancipatie* » *van Jan Wageman, nestelmaker.*

Anno XIIII^{c} LXXIII, den lesten dach van Aprille, soe quam inder Hooger Vierschaeren ons Genedichs Heeren, Peter Wageman, taelsprekere tAntwerpen, ende begheerde, na de

hooghe heerlicheit ons Genedichs Heeren voers. ende na den rechte sinre stad van Antwerpen, Janne Wageman, nestelmakere, sinen zone, mids sekeren redenen hem daertoe porrende, metten rechte vuyt sinen broode ende plicht te doene ende van allen sinen sculden, misgrypen ende anderen saken ongehouden ende ongelast te zine ende te blivene, overmids dat hy denselven sinen zone jaerlix, opten lesten dach van Aprille, bewysde te heffene twee oude grote Turnoise tsjaers erfliker renten op syn huys metten hove, gronde ende toebehoorten, daer deselve Peter, syn vader, inne woent, inde Lange Gasthuysstrate gestaen, bad daeromme ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierschaeren te rechte sittende, dat hy der Wet daeromme manen woude wes recht waere. Daerop, by manissen des Scouteten voergenoemt, gewyst wart met 1 vonnisse by Janne Noyts, Scepene, ende gevolge van sinen medegesellen, oec inder Vierscaeren sittende, den voers. Janne Wageman vuyt des voirs. Peters, syns vaders, broode ende plichte, mids der bewisenissen voers., na de hooge heerlicheit des voers. ons Genadichs Heeren ende den rechten sinre stad van Antwerpen voergenoemt.

BOYDENS.

12 Mei 1473.

« Oirvrede » gezworen door Jan van der Heyden, bakker.

Opten XII[en] dach van Meye int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jan vander Heyden, backere, ende dede oervrede den vrienden ende magen van Lysbetten Buykelaers, sinen wettigen wive wilen, ende ooc alle den anderen die de sake van sinen mysgripe den Heere ende der stad te kennen gegeven hebben, als dat hy hen van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die henlieden mysdoen

woude oft doen mysdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die hem den eed staefde, ter presencien van Clause vander Voort, Burgermeester, Janne Noyts, Willeme van Tichelt ende Heinricke van Kuyc, Scepenen.

PALUDE.

30 April 1473.

« Emancipatie » van Jan de Meyer.

Inden jare Ons Heeren als men screef M CCCC ende drientseventich, opten lesten dach van Aprille, soe quam inder Hoeger Vierscharen ons Genedichs Heeren tAntwerpen, Weyn de Meyere, huydevettere, ende begeerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Janne den Meyere, zynen wittegen zone, metten rechte wt zynen brode ende plichte te doene ende van allen zynen schulden, misgripen ende anderen saken ongelast te bliven, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote tsjaers erflic jaerlix, opten iersten dach van Meye, te heffene op zyn huys metten gronde ende toebehoerten, gestaen opt Zant tusschen des godshuys van Sinte Baefs erve, aen deen zyde, ende Mertens van Hove, cuypers, erve, aen dander zyde, badt ende versocht voert aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscharen te rechte zittende, dat hy de Wet daerom manen soude wes recht ware. Daerop, by manissen des Schouteten, gewyst wardt met eenen vonnisse by Janne Noyts, Scepene, ende gevolge van zynen medegesellen Scepenen, oic inder Vierscharen sittende, den voirs. Janne Smeyers wtes voirs. Weyns, zyns vaders, broede ende plichte, na de heerlicheit ons Genedichs Heeren ende den rechte deser zynre stad van Antwerpen, mids der bewysenissen voirs.

12 Juni 1473.

« Vuytsprake » door gedeputeerde van Antwerpen en Brugge gedaan, over het niet volbrengen der zoenvoorwaarden opgelegd aan Jan Abboud, schipper van Brugge, die Jan Delle, schipper van Antwerpen, gekwetst had.

Alsoe sekere geschille geresen ende opgestaen waeren tusschen Janne Delle ende Cornelise van Mampay, poerteren ende sciplieden tAntwerpen, ter eenre zyden, ende Janne Abboud ende Symoene de Weert met hueren medeplegeren, poerteren ende sciplieden tot Brugge, ter andere, spruytende wt dien dat de voers. Jan Abboud ende Symoen de Weert nyet voldaen en hadden alsulken zoenninc ende wtsprake als by Jacope Wielant, Onderschoutet alhier, ende meer anderen goeden mannen voertiden tusschen de voers. partien gemaect ende wtgesproken was, van sekeren quetsueren die de voers. Jan Delle vanden voergenoemden Janne Abboud ontfangen hadde, etc., ende want, omme alle beters wille ende omme de voers. geschille metten minsten ter neder geleyt ende beslicht te wordene, de Wethouderen vanden voers. twee steden zekere gedeputeerde gegeven ende geordineert hadden, Soe hebben de voers. gedeputeerde, na dat zy hierop int lange verhoort hadden den voers. Janne Delle ende Cornelise van Mampay, ter eenre zyden, ende den voers. Janne Abboud, voere hem ende inden name vanden voers. Symoene ende sinen medeplegeren, die hy in desen geloefde te vervane, ter andere, ende partien te beyden zyden hen vanden selven hueren geschillen inde voers. gedeputeerde gesubmitteert hadden ende geloeft van weerden te houdene ende te voldoene tgene des deselve gedeputeerde daeraf wtspreken souden, op soenbrake ende op vredebrake, opten dach van heden, XII dage in Junio anno XIIII^c LXXIII, ter presencien van Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen in huerer raidcameren vergadert zynde, vanden voergenoemden geschillen tusschen de voers. partien, aldaer jegenwoerdich wesende ende de voers. submissie bekennende, wtgesproken

dat de voers. Jan Abboud, tusschen dit ende mergen avont, voldoen ende betalen sal Meester Janne Schuttere, cirurgyn, van des hy noch tachter is vander cueren by hem aenden voers. Janne Delle gedaen, item dat de voers. Jan Abboud ende Symoen de Weert, oft deen van hen, bynnen VI weken naestcomende, porren selen oft sal ende doen de pelgrimagien ten Heyligen Bloede te Wilsenaken ende ooc ten Heiligen Drie Coningen te Coelne, gelyc den voers. pays dat begrepen hadde, ende, na tporren daeraf, nyet wedercomen inde steden van Antwerpen oft van Brugge, den dekenen vanden Scipambachte tAntwerpen en zy yerst gebleken goet bethoon vanden selven pelgrimagien omme deser saken wille gedaen zynde, item dat de voers. Jan Abboud, voer de negligencie van dat den voers. pays nyet tot behoorliken tyde volcomen en is, daeraf hy vergheffenisse gebeden heeft, ter eeren ende beternissen geven sal, tusschen dit ende mergen avont, in handen vanden voers. dekenen vanden Scipambachte alhier, drie Ryders, omme die te bekeeren aen was oft anderssins tot godsdienste, daer ende alsoe den voers. Janne Delle ende Cornelise van Mampay dat gelieven sal, ende dit algader voldoen ende volcomen in maten ende bynnen den tyde voerscreven, op soenbrake ende vredebrake, ende behoudelic den voers. yersten payse in allen sinen anderen punten ende artikelen ende tghene des daeraf inden Paysmakersboeke tAntwerpen geregistreert is, goet ende van weerden, ooc op soenbrake ende op vredebrake, gelyc denselven pays ende boec dat inhouden ende begrepen hebben. Dit wart aldus gedaen ende wtgesproken ten jare, dage ende inder raidcameren voer de Heeren ende Wethouderen voerscreven, my daer by zynde

Boydens.

Gepresenteert den Heeren Symoens de Weert brief vanden pelgrimagien by hem te Coelne gedaen, ultima Julii anno LXXIII.

4 Juli 1473.

« Appoinctement » op eene aanklacht van Jan Toerken, van Weerle bij Zoest, tegen Andries Verkeman, die hem, tijdens de paardenmarkt van Sinksen, mishandeld had.

Opte twiste ende geschille die voere den Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geport waeren ende geresen tusschen Janne Toerken, van Weerle by Zoest, ter eenre ziden, ende Andriese Verkeman, beyde coepliede van peerden, ter andere, daerinne men, na de getuygenissen te beyden ziden overhoort, ter waerheyt bevant dat de voers. Andries, bynnen deser jegenwoerdiger Sincxemerct, hem opten Tooch aenden voers. Janne Toerken grotelic misdragen ende denselven nageloepen, aengeveert, geslagen ende ter eerden geworpen oft gestooten hadde, etc., Soe wart, opten dach van huden, vier dage in Julio anno LXXIII, na alle tgene des daeraf voere de voers. Heeren comen was, vutgesproken ende geappointiert biden selven, dat de voers. Andries den voergenoemden Janne vergheffenisse bidden soude vander voers. synre misdaet, dwelc hy alsoe dede, item dat hy denselven Janne, die daeromme biden Schoutet aengetast ende gevangen was, ende desgelycx syn peert, daeromme gearresteert oft beslagen zynde, wederom vanden selven aentaste, gevangenissen ende arreste costeloes ende scadeloes ontslaen soude, item dat hy, ter beternissen van synre mesdaet voers., geven soude der fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen een gouden Crone, item Sinte Loy op Clapdorp III ℔ was, ende ooc den voers. Janne wederkeeren ende betalen XII stuvers die hem gebraken vanden gelage daerute den voers. twist in deele gesproten was, ende dit algader doen ende geven ennigen vander voers. stad Secretarissen, tot behoef als boven, tusschen dit ende mergen bynnen sonneschine, item dat hy noch, ter beternessen vander voers. synre misdaet, den voers. Janne ende synen vrienden ter eeren, doen soude een pelgrimagie tSinte Mathys te Triere ende die porren tusschen dit ende half Oeghst naestcomende, ende goet bethoon daeraf moeten brengen dat hy om deser saken wille aldaer geweest is, oft voer deselve pelgrimagie geven III Riders,

omme die bekeert te wordene daert den voers. Janne gelieven soude, vanden welken hy de voers. pelgrimagie coes te doene, ende dat deselve partien hiermede vanden voers. hueren geschillen ende twisten versoent zyn ende bliven souden, op soenbrake ende op vredebrake.

BOYDENS.

15 Juni 1473.

« Minnelyck accord van zoeninghe » over den manslag gepleegd te Vorsselaer op Mattheus van der Spreet.

Alsoe omme des ongevals ende dootslaechs wille, over omtrent V oft VI jaeren geleden, tot Vorsselaer geschiet aenden persoen van Matheeuse vander Spreet, Wouterssone, die Wouter Dioricx met Anthonise de Corte, sinen medeplegere, van levenden live ter doot bracht heeft, opten dach van heden datum van desen, voer de Heeren Borgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen gecomen zyn Jan Diericx, meerssenier, te Leyden geseten, des voers. Wouters brueder, voere hem selven ende inden name van alle sinen vrienden ende magen vander misdadiger zyden, ter eenre zyden, ende Jan vander Spreet, als moetsoendere, van svader zyden, ende Gielys Lammens, vander moeder zyden, voere hen selven ende inden name van alle hueren vrienden ende magen vander dooder zyden, ter andere, ende hebben, by tusschensprekene van hueren gemeynen vrienden, magen ende anderen goeden mannen, omme vanden ongevalle ende dootslage voergenoemt een volcomen pays ende zoene gemaect te wordene, soe vele gedaen als dat de voers. moetsoendere met sinen vrienden ende magen, voere hen ende inden name van alle hueren medeplegeren dier meer aencleven moegen vander dooder zyden, de misdaet die de voers. Wouter Diericx metten voers. Anthonise de Corte aenden voers. Matheeuse misdaen moegen hebben, vergheven ende quitegeschouden hebben, puerlic omme Gods wille, op alsulken condicien, vorwaerden ende beternissen als hierna bescreven staen :

Te wetene, dat de voers. Wouter Diericx, ter beternissen

ende laeffenissen vander zielen vanden dooden voergenoemt, sal doen een pelgrimagie tSinte Peters ende Pauwels te Rome, ende daeraf goet bethoon brengen dat hy omme deser saken wille daer geweest heeft ende omme anders gheene, ende die porren bynnen jaers naestcomende, oft des voers. moetsoenders goeden moet daeraf gecrygen.

Item, dat de voers. Anthonys de Corte ooc, ter beternissen ende laeffenissen der zielen vanden dooden voergenoemt, doen sal een pelgrimagie ten Heyligen Bloede te Wilsenaken, ende daeraf ooc goet bethoon brengen dat hy omme deser saken wille daer geweest heeft ende omme anders gheene, ende die porren ooc bynnen jaers naestcomende.

Item, dat de voers. Wouter Diericx daertoe noch, ter beternissen ende laeffenissen vander zielen voergenoemt, sal doen celebreren, tusschen dit ende Bamisse naestcomende, II^c zielmissen ende II dertichste, te wetene, deen hondert zielmissen ende deen dertichste daeraf inder kerken tot Vorsselaer, daer, de voers. doode begraven leyt, ende dandere hondert zielmissen ende dertichste inden godshuyse vanden Predickeeren tAntwerpen, ende daeraf goet bethoon doen dat deselve missen alsoe gedaen selen zyn.

Item, dat deselve Wouter, boven desen noch, ter beternissen ende laeffenissen derselver zielen, gheven sal, tusschen dit ende Bamisse naestcomende, IIII pond was, te wetene, de II ℔ daeraf inder kerken van Vorsselaer, item I pond Sinte Cornelysoutaer in Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende tvierde pond Sinte Anthonysoutaer ten Predickeeren voergenoemt.

Item, is voert vorwaerde ende ondersproken dat de voers. misdadege, bynnen vyf jaeren naestcomende, nyet en selen moegen woenen bynnen der prochien van Vorsselaer, noch daer gaen noch staen, het en waere oft hueren wech daer gelegen waere ende zy daer yet te doen hadden, dat zy dan daer selen moegen comen, nemende huesschelic huer logys eenen nacht oft II ende nyet langere, ende zy en selen ooc, bynnen denselven tyde, nyet moegen comen in

ennigen taveernen, huysen oft plaetsen daer de vriende vanden voers. dooden zyn, het en waere dat se deselve vriende riepen oft deden roepen by hen te comene, behoudelic dien, waert dat de voers. Anthonys de Corte hiermede aldus gelyc voerscreven staet nyet te vreden en waere ende hy des nyet doen en woude, dat hy dan buyten sal bliven staende op daventure van zynre misdaet. Alle punten ten goede verstane, sonder fraude ende argelist. Dit was aldus gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, opten XV^en^ dach van Junio. Ende wart, ter begheerten vanden partien voergenoemt, byden Heeren Borgermeesteren ende Scepenen voerscreven bevolen inder stad van Antwerpen register gestelt te wordene.

BOYDENS.

25 Juni 1473.

« Submissie ende vuytsprake van zoeninge » over den manslag gepleegd op Nicolaas Baers.

Alsoe Jan Baers, als moetsoendere ende brueder van Clause Baers wilen, voere hem selven ende inden name van Yneten Baers, des voers. Claus dochter, die hy verving by consente, bywesene ende goetdunckene van Fredericke ende Ysebrande Baers, gebruederen, sinen neven ende bruederskinderen, ende ooc van Gheride Claessone, synre zuster sone, ende den anderen vrienden ende magen daeraen clevende, ter eenre zyden, ende Jan Claessone, van Woensdrecht, met sinen vrienden ende magen, ter andere, hen vanden ongevalle ende dootslage voertiden alhier tAntwerpen byden voers. Janne Claessone gedaen ende geperpetreert aen ende inden persoen vanden voers. Claese Baers, ende des daeraen cleefde, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in Henricke van Mechelen ende Jacope Egbaertssone, byder dooder zyden gecoeren, ende in Anthonise Willemssone, Schoutet tot Woensdrecht voerscreven, ende in Jacope Wilmaer, byder levender zyden gecoeren, ende geloeft, op soenbrake ende vredebrake, goet, vast, gestade ende van weerden te houdene ende ooc te volvuerne alle tghene des

byden viere arbiteren ende goeden mannen voerscreven daeraf wtgesproken oft naderhant verclaert soude worden, Soe hebben deselve arbiters opte voers. sake van ongevalle rypelic gelet tot vele diversen stonden, ende ten utersten eendrachtelic tsoenninck daeraf gemaect ende huere wtsprake gedaen inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, dat de voers. misdadige, ter laeffenissen vander zielen voerscreven, sal doen celebreren IIII XXXe ende die bestaden terstont omme gedaen te wordene, te wetene, de II XXXe daeraf inden godshuyse vanden Predickeeren tAntwerpen, ende dander II daert den keerslieden vander dooder zyden gelieven sal, ende hieraf goet bethoon moeten brengen in handen vanden selven keerslieden vander dooder zyden.

Item, dat de voers. mesdadige noch, ter laeffenissen ende salicheden vander zielen voers., sal doen celebreren X^{c} zielmissen ende die bestaden terstont, te wetene, de III^{c} tOnser Vrouwen, noch III^{c} ten Predickeeren tAntwerpen, item noch I^{c} ten Observanten aldaer, ende dander III^{c} inden clooster tot Huybergen, ende daeraf goet bethoon brengen, als voere.

Item, dat deselve misdadige noch geven sal, ter beternissen ende salicheiden vander zielen voerscreven, tusschen dit ende half Oeghst naestcomende, XXV ℔ was, de XX ℔ daeraf in handen vanden seggeren vander dooder zyden, ende dander V ℔ in handen vanden seggeren vander misdadiger zyden voergenoemt, omme die te bekeeren daer ende alsoe zy die geordineert hebben gegeven ende geberrent te wordene, te wetene, V ℔ daeraf ten Predickeeren voerscreven, item noch V ℔ tOnser Vrouwen, item noch V ℔ ten Observanten voerscreven, item noch V ℔ tSinte Magrietendale, item noch II $1/2$ ℔ was tot Huybergen voerscreven, ende dander II $1/2$ ℔ den outare vanden Sciplieden tOnser Vrouwen.

Item, dat deselve misdadige noch, ter salicheiden ende laeffenissen der zielen vanden voers. dooden ende ter eeren van desselfs vrienden ende magen, sal moeten porren uter stad van Antwerpen ende voert uten lande van Brabant,

bynnen sesse weken naestcomende, ende inden selven lande niet wedercomen moegen, hy en hebbe yerst gedaen I pelgrimagie tSinte Peters ende Sinte Pauwels te Rome, ende brenge daeraf goet bethoon in handen vanden seggeren vander dooder zyden voerscreven dat hy mids deser saken aldaer geweest heeft ende omme anders gheene.

Item, dat deselve misdadige, bynnen VI weken na dat hy de voers. yerste pelgrimagie gedaen ende dbethoon daeraf gebracht sal hebben, wederomme porren sal uter stad ende lande voerscreven, ende daer nyet weder inne moegen comen, hy en hebbe yerst, ter salicheiden ende laeffenissen voerscreven, gedaen I pelgrimagie tSinte Jacobs in Galissien, ende brengen daeraf ooc goet bethoon, als voere.

Item, dat hy bynnen VI weken na dat hy de voers. II pelgrimagie gedaen ende dbethoon daeraf gebracht sal hebben, desgelycx porren sal uter stad ende lande voergenoemt, ende daer nyet weder inne moegen comen, hy en hebbe yerst, ter salicheden ende laeffenissen voerscreven, gedaen een pelgrimagie ten Heiligen Bloede te Wilsenaken, ende daeraf ooc goet bethoon gebracht, als voere.

Ende dat hy ooc brengen sal, tusschen dit ende Onser Vrouwendach voerscreven, in handen vanden seggeren vander dooder zyden voergenoemt, alsulke penninge als de sirurgyn die denselven dooden, eer hy starf, visiteerde, van assatrien gehadt heeft.

Item, voere de XXX^en zielmissen, was ende assatrigelt voerscreven, geloefden ende bleven borgen Mathys Claessone, van Lilloe, ende Huyge Claessone, tOssendrecht geseten, des voers. Jan Claessoens bruederen, Jan Cornelys Blecxsone ende Pauwels Janssone, te Woensdrecht geseten, ende elc van hen vieren een voere al, maer zy geloefden malcanderen ter hant te stane ende elc van sinen vierendele scadeloes te quitene, maer de voers. Jan Claessone geloefde hen allen scadeloes te quitene.

Ende dat de voers. partien ende alle deghene dien aencleven

moegen, hiermede vanden voers. ongevalle ende dootslage versoent zyn ende bliven selen, tallen dagen, op soenbrake ende op vredebrake, ende oft hierinne namaels ennige duysterheyt oft ongelike verstantenisse gebuerde, die hielden de voers. arbiters te henwaerts, omme huere verclaeren daeraf te doene in tyde ende wilen alsoe behoeren soude.

Dit wart aldus gedaen inden godshuyse vanden Predickeeren tAntwerpen, daer den voetval ende oetmoet gedaen wart, ende byden Roeydragere Jan Mynnebode ban ende vrede geboden in behoorliker manieren, des Vridaechs, XXV dage in Junio XIIII^c LXXIII jare, voere den montsoendere, vrienden ende magen voerscreven, ter presencien vanden arbiteren ende ooc van Janne Joes, Peter Galopyn, Anthonys ende Cornelys van Vorspoele, Jacop Slabbaert, Gielys van Ghestele, ende meer anderen omstanderen. Ende wart oec, tot begheerten ende besorge van beiden partien, in dit register gestelt.

Boydens.

28 Juni 1473.

Uitspraak van nieuwgekozene scheidsrechters in het geschil tusschen Hendrik van Crocht en Wouter Brugman.

Alsoe Henric van Crocht, in deen partie, ende Wouter Brugman, in dandere, over langen tyd zekere geschille onderlinge wtstaende gehad hebben, daeraf zy tot meer stonden hen gekeert ende gesubmitteert hebben inder wtspraken van diversen arbiteren, die hen tot hertoe nyet en hebben connen vereenigen, ende mids dien de voers. Henric, ter eenre zyden, ende de voers. Wouter ende Marie, Jacop Claessoens dochter, zyn wyf, ter andere, opten dach van huden, XXVIII dage Junii XIIII^c LXXIII jare, wederomme comen zyn voer Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen ende, renunchierende den voergaenden submissien, hen van nyeus gekeert ende gesubmitteert hebben, van allen den geschillen die zy met oft jegens malcanderen wtstaende hadden, in Meester Clause de Schermere, Scepene tAntwerpen, Janne van Wale, wyn-

coopere aldaer, Fredericke Loerker, van Wesele, ende Jacope van Berchem, van Coelne, hueren vrienden, by hen samentlic ende over beyden zyden gecoeren, ende geloeft van weerden te houdene ende te voldoene alle tghene des zy onder hen vieren eendrachtelic daeraf wtspreken, oft naderhant verclaeren souden, opdatter duysterheyt inne gebuerde, ende dat opte peyne van hondert gouden Leeuwen te verbuerene byden ghenen van hen dier jegens dade, alsoe dicwyle ende menichwerven alst gebuerde, te bekeeren, deen derdendeel daeraf tot behoef myns Genedichs Heeren tsHertogen van Bourgoendien ende van Brabant, dander derdendeel tot behoef vander fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, ende tderde derdendeel ter stad van Antwerpen behoef, blivende nochtans deselve wtsprake altyt in machte ende van weerden, Soe hebben de voers. arbiteren rypelic opte voers. geschille gelet, ende daerenteynden huere wtsprake eendrachtelic daeraf gedaen ende wtgesproken inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, dat de voers. Wouter ende zyn wyf betalen selen, sonder des voers. Henricx cost, VII^{c} Rynssche guldene, tot V scellingen groten Brabants elken guldene, te wetene, den voers. Jacope van Berchem ende Fredericke Loerker tsamen de VI^{c} guldene daeraf, ende dander hondert Cornelise Dycke ende Janne Chermoey, in mindernissen ende afcorten vanden schulden die de voers. partien henlieden sculdich moegen zyn, ende die geven ende besorgen tot alsulken dagen ende terminen als zy die van henlieden verwerven selen connen, ende daeraf goeden vasten borge moeten stellen der Wet van Antwerpen bedwanglic zynde, eer deselve Wouter uter hachten daer hy nu inne is sal moegen comen, ende dat de voers. Henric tsurplus vander selver viere personen sculden voergenoemt ende daertoe dandere schulden die zy samentlic nu ter tyt meer sculdich moegen zyn vanden jaere ende tyde daer questie af was, sal moeten betalen, sonder Wouters cost, behoudelic oft deselve Wouter ennige andere schulden gemaect hadde Henricke nyet aengaende, dat deselve Wouter die alleene dragen ende ghelden soude moeten, sonder Henricx cost.

Item, dat de voers. Wouter, mids desen, te hemwaert hebben ende behouden sal alle de sculden die men alnoch sculdich is vanden wynen die Wouter voerscreven, bynnen den jaere ende tyde daer questie af is, ute geborcht heeft, ende oft den ontfang van dien schulden meer gedroege dan de voers. VII^{c} Rynssche guldene, boven den weseliken cost ende arbeyt die de voers. Wouter daeromme lyden ende doen moeste, dat hy den voers. Henricke dat restitueren sal moeten, ende oft men bevonde dat de voers. Henric ennige sculden van dien jaere ende tyde selver ontfaen hadde oft doen ontfaen, dat hy dan den voers. Wouteren dien ontfang selve sal moeten opleggen ende voldoen, wtgenomen alleene de schulden die vervolcht ende gecregen zyn daermede Henric vanden Werve betaelt is oft betaelt sal moegen worden.

Item, vanden anderen schulden die men den voers. Henricke van Crocht schuldich mach wesen vanden tyde daer te voeren ende die byden voers. Wouteren inder huysingen geheeten *dEycke* wtgeborcht zyn, dat de voers. Wouter den voers. Henricke die sculden claerlic ende by gescrifte overgeven sal moeten, ende de boeke oft brieve daeraen clevende die hy onderheeft, tusschen dit ende Onser Vrouwendach half Oeghst naestcomende, ende oft de voers. Henric synre behoefde int vervolgen der voers. schulden, het waere by mynnen oft met rechte, dat de voers. Wouter hem daertoe sal moeten doen alle hulpe ende bystant, op Henricx cost.

Item, oft men ter waerheit bevonde dat de voers. Wouter ennige vandes voers. Henricx renten oft onruerende goeden vercocht ende ennige penninge daeraf ontfaen hadde, dat de voers. Wouter die penninge dan den voergenoemden Henricke restitueren ende betalen soude moeten.

Item, dat de voers. Wouter hem selven lossen sal uter gevangenissen voerscreven, sonder Henricx cost, ende dat elc van hen dragen sal dandere costen by hem gedaen, sonder des anders cost.

Item, dat de voers. partien deen den anderen nyet diffameren

oft injurieren en selen, voere oft achter den oogen, opte peyne van XXVI gouden Cronen te verbueren byden ghenen van hen diet dade, alsoe dicwille alst gebuerde, te bekeerne in drien, als voere, ende dat zy ooc malcanderen nyet mesdoen en selen oft doen misdoen, by hen selven oft by yemende anders, op soenbrake ende op vredebrake.

Ende oft hierinne namaels ennige dusterheyt gebuerde, die behielden darbiters te henwaerts, omme huere verclaeren daeraf te doene in tyden ende wilen, maer waert dat ennich vanden arbiteren dan absent ende vander hant waere, dat dan de Wethouderen deser stad inde stede van dien stellen selen andere persone de gelyke macht hebbende, gelyc de voers. partien dat ooc geconsenteert hebben.

Dit wart aldus gedaen ende wtgesproken byden arbiteren voergenoemt voere Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen, in huerer raidcameren vergadert zynde, ten jare ende dage voerscreven.

Boydens.

20 Juni 1473.

Frederik Sneppel, koopman van Bremen, door Antwerpsche poorters in hechtenis gezet, wordt onder voorwaarde geslaakt.

Na dien dat Jan Joes, Henric vanden Kerchove, Christiaen van Hofsteden, Jan Pels, Cornelys Dyck, Robbrecht Sas ende Jacop Danckaerts, beschadichde poerteren der stad van Antwerpen, voere hen selven ende inden name vanden anderen hueren medeschadichden poerteren, die zy geloefden te vervane, verhaelt ende verclaert hadden voere Borgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen de redenen ende saken waeromme zy, wt crachten van sekeren mandementen myns Genedichs Heeren, hadden doen arresteren ende vangen Fredericke Sneppel, coopman, seggende, onder dandere, dat de voers. Frederic ware van Breemen ende dat hy ooc met Hannekyn Voet, die hem tanderen tyden sekere

hare goede geroeft ende afgenomen hadde, gepaert ende gedeylt hadde ende aen zyn roofscip een medegereedere hadde geweest, ende na dien dat ooc de voers. Frederic ende zyn vriende seyden dat men des nemmermeer ter waerheit bevinden en soude, maer de contrarie daeraf, van welker saken, na wtwisen der voers. brieven, de kennisse daeraf myn voers. Genedich Heere gecommitteert heeft mynen Heere den Canchellier ende anderen Heeren vanden Hoogen Raide, Soe hebben daerna de voers. Jan Joes, Henric vanden Kerchove, Christiaen van Hofsteden, Jan Pels, Cornelys Dyck, Robbrecht Sas ende Jacop Danckaerts, poerteren derselver stad van Antwerpen, voere hen ende inden name als boven, den voers. aentaste ende arreste nietteghenstaende, gewillecoert, geconsenteert ende te vreden geweest, omme alle gevuechs ende des besten wille, dat de voers. Frederic ende zyn goede vander voers. hachten, gevanckenissen ende arreste geslaect souden worden, op zekere caucien ende borchtochten hieraf gedaen inder manieren hierna bescreven ende by consente van beyde den partien, te wetene, dat Jan vander Locht, van Luybeke, Henninc Vlaton, van Brandenborch, Claus Michielssone, Hans Laethuysen, Jorys Crosse, Hans Jonge, alle viere van Homborch, Aelbrecht Falant, van Dansicke, ende Henric Voget, van Hildessem uten lande van Zassen, voere de voers. Wethouderen comparerende, geloefden, als goede coopliede, samentlic ende elc van hen een voere al, ende warden borgen voere den voers. Fredericke hem te rechte te brengene voere de Heeren vanden Grote Raide myns Genedichs Heeren voerscreven, jegens de voers. beschadichde poerteren te compareren, des Dysendaechs na Onser Liever Vrouwendach Assumpcionis naestcomende, ter plaetsen daer denselven raed dan gehouden soude worden, ende alsoe voert van dage te dage totter diffinitiven vander saken incluz, alsoeverre de voers. poerteren des versueken ende begheeren oft doen versueken ende begeeren, seven oft achte dage daer te voeren inder Oosterlinger huys alhier tAntwerpen aende Corenmerct gestaen, ende oft de voers. Frederic in sinen persoen alsoe dan nyet en compareerde maer hem absenteerde voere de diffinitive voerscreven, dat deselve borghen gehouden selen wesen den voers. beschadichden poerteren,

in mindernissen van hueren scaden, alsdan sonder proces oft langer vertrec te moeten betalen ende opleggen twee hondert ponde grote Vleems ghelts, goet ende custbaer, behoudelic emmer dien, al waert dat de voers. poerteren den voers. Fredericke, zyn dage van rechte continuerende totter diffinitiven voerscreven, voer meerder somme verwonnen met rechte dan de II^c ℔ grote Vleems voergenoemt, dat de voers. borgen nochtans gestaen souden metten voers. II^c ℔ grote Vleems te betalene in mindernissen van dier meerderder ende groter sommen, ende dat in dien gevalle de voers. poerteren tsurplus daeraf souden moegen verhalen opten voers. Fredericke oft op zyn goede, ende oft deselve Frederic, te rechte, gelyc voerscreven is, comparerende, byder diffinitiven voerscreven in minder somme dan de voers. II^c ℔ grote Vleems gecondempneert warde, dat de voers. borgen dan daermede gestaen souden, sonder meer, daerinne ooc versien, oft de voers. Frederic, comparerende als boven, aflivich warde voere den tyt vander diffinitiven voerscreven, dat dan de voers. borgen nochtans gestaen souden metten II^c ℔ grote Vleems voergenoemt den voers. poerteren te gevene, opdat zy des voers. Fredericx sake met rechte alsdan nyet sustineren oft voerdere vervolgen en wouden, ende oft zy de sake voert metten rechte vervolgen wouden na des voers. Fredericx doot totter diffinitiven, dwelc zy in dien gevalle doen souden moegen, ende zy alsoe van desselfs Fredericx wegen byder diffinitiven in nyet oft minder somme gewyst oft gecondempneert warden, dat zy dan daermede gestaen souden moegen, ende oft zy ooc alsoe procederende in meerder somme dan de voers. II^c ℔ grote Vleems na Fredericx doot gecondempneert warden, dat zy nochtans metter selver sommen van II^c ℔ groten Vleems vlieden ende gestaen souden moegen, behoudelic den voers. poerteren, in dien gevalle, huere actie vanden surplus optes voers. Fredericx goede ende erfgenamen. Ende hiervoere hebben de voers. borgen verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy hadden ende vercrigen mochten, tot wat steden oft plaetsen die goede gelegen waeren oft bevonden mochten worden, ende elc van henlieden een voere al, verthyende ende renun-

chierende in desen deselve borgen der composicien die de coopliede vander Duytscher Hanzen, daer zy inne zyn, metter voers. stad overcomen waeren, ende alle andere gheestelike ende weerlike rechten, privilegien, vriheden ende costumen, generale ende speciale, die hen jegens dese te baten ende den voers. bescadichden poerteren te hindere ende scaden comen mochten, in enniger manieren, ende behoudelic dat dese borchtochte ende gelofte den voers. poerteren van Antwerpen gheen prejudicie dragen en sal inden rechte daer zy inne staen jegens die van Breemen omme tgebrec van hueren anderen scaden ende gebreken te moegen verhalen aende selve van Breemen oft aen andere daer zy meynnen wynnen. Sonder fraude arch oft list. Dit wart aldus gedaen ende gepasseert voere de Wethouderen voerscreven, in huerer raidcameren zynde, des Sondaechs, XX dage Junii XIIII^c LXXIII jare.

BOYDENS.

30 Juni 1473.

« Vonnisse » der hoofdbank van Antwerpen in een geschil tusschen Jan Heers of Beers, van Ryckevorsel, en Felix Speecx.

Alsoe Goessem vanden Wyngaerde, als gemechticht van Janne Heers die men heet Jan Aerd Denys, geseten te Ryckevorssele, ter eenre zyden, ende Felix, Jan Speecx sone, ter andere, opten dach van huden hieronder bescreven, comen syn voere Burgermeesteren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen, omme zekere gescillen wille die zy hadden, spruytende vuyt zekeren saken die voere Schoutet ende Scepenen van Ryckevorssele in rechte hingen, als van eenen zistere rox erflic dat Peter van Bieshoven voertiden vercocht heeft Gheerde vander Brake op zekere goede ende pande nu den voers. Janne Beers toebehoerende, te Ryckevorssele gelegen, ende alsoe Aernout Speecx, des voers. Felix ouder vader, inden jaere M CCCC ende XXXIX, X dage in Meerte, tvoers. zister rox erflic, dwelc doen Jan Heyns ende syn wyf heffende waeren, geloeft heeft van

doen voerdane alle jaere te geldene ende te betalene, sonder Wouters van Bieshoven ende Lysbetten, synre suster, goede geheeten *tGoet te Bieshoven*, te Ryckevorssele gelegen, cost, last oft scade, daervoere deselve Aernout verbant hem selven ende alle syn goede ende daervoere Jan Speecx, desselfs Aernouts zone, ende Oeye Permans, syn wyf, des voers. Felix vader ende moeder, als waerborgen geloeft hebben ende ooc hen selven ende alle huer goede verbonden, na inhoud van Scepenenbrieven van Antwerpen, etc., Soe is biden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, na vele argumenten ende disputacien die voere hen tusschen de voers. partien geweest zyn, na de Scepenenbrieve voers. ende na zekere Scepenenbrieve van Ryckevorssele, daermede de voers. Jan Speecx ende Oeye, syn wyf, den voers. Felix, hueren sone, alle huer goede overgegeven ende opgedragen hebben, daervoere hy ze weder geloeft heeft te houdene van etene, van drinckene ende van allen nootdorften, etc., ende ooc na dien dat men genouch bevant dat desselfs Felix vader ende moeder ende de voers. Aernout Speecx, syn ouder vader, tvoers. zister rox erflic, sint den voers. jaere van XXXIX, altyt geplogen hebben te betalene, etc., dat deselve Felix ende syn nacomelinge tselve zister rox erflic altyt selen bliven geldende ende betalende, totter tyt toe dat hy oft zyn nacomelinge bethoont selen hebben, den rechte genoech zynde, dat yemant anders tselve zister rox erflic naerdere ende schuldigere is te geldene ende te betalene. Dit was gedaen opten lesten dach van Junio anno XIIII^{c} LXXIII.

PALUDE.

16 Juli 1473.

« *Terminatie* » *in een geschil tusschen Margareta Pyls en Dankaard Boudenssone, stadsbode, rakende een deel van het huis* « *de Witte Valck.* »

Alsoe vore Burgermeestren ende Scepenen der stad van Antwerpen in questien ende geschillen comen zyn Margriete, Peter Pyls dochter, wedewe wilen Peter Lemssoens, ter eenre

zyden, ende Danckaert Boudenssone, der stad bode, ter andere, omme eens gedeels wille, te wetene, tsevende deel in een vierendeel vander helft van eenen huyse metten gronde ende toebehoerten geheeten *den Witten Valcke*, gestaen opte Roye, tusschen thuys geheeten *den Vilten Hoet*, aen deen zyde, ende thuys geheeten *tHoefyser*, aen dander zyde, welc huys geheeten *den Witten Valc* de voirs. Danckaert Boudenssone nu ter tyt besittende is, seggende de voirs. Margriete dat huer tvoirs. gedeel van rechtswegen toebehoert ende op huer gesuccedeert ende verstorven is wt crachte van zekeren testamenten ende ghiften tanderen tyden by Peteren Pyl, hueren ouden oom, gegeven ende gemaect, hopende ende concluderende ten slote dat huer tvoirs. gedeel schuldich sal zyn te volgene ende dat huer de voirs. Danckaert voert schuldich sal zyn vanden selven gedeele rekeninge ende bewys te doene, etc.; daerop de voirs. Danckaert zeker verantwoerden gedaen heeft, seggende, onder dander, al mocht der voirs. Margrieten een zeker gedeel vanden voirs. huyse verstorven zyn, soe hadde hy se nochtans daeraf wtgecocht ende betalinge daerop gedaen, dwelc zy hem ontkende ; met meer woerden ende redenen te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe wardt byden Heeren Borgermeestren ende Scepenen voirs., na alle tgene dat byden selven partien daertoe geseyt ende gealligeert wardt, getermyneert ende wtgesproken dat, evenverre de voirs. Margriete dorste leggen hant op Heylegen ende sweeren dat zy tvoirs. sevenste gedeel int vierendeel vander helft vanden huyse voirs. daer questie af is geweest, den voirs. Danckaerde noyt vercocht en heeft noch des gederft noch wtgegaen en is geweest, noch dat zy oic geen betalinge daerop ontfangen en heeft, soe sal huer tvoirs. gedeel volgen ende toebehoren. Welken eedt voirs. zy alsoe dede. Wardt voert getermyneert ende wtgesproken dat hy der voirs. Margrieten vander renten die huer daeraf verschenen mach zyn, rekeninge ende bewys doen soude, tusschen dat ende des Maendages daer naestvolgende. Dit was aldus gedaen int jaer XIIII^{c} LXXIII, XVI dage in Julio.

PALUDE.

30 Juli 1473.

« Oirvrede » gezworen door Hendrik Paridaens.

Opten XXX^en dach van Julio int jaer Ons Heeren M .CCCC ende LXXIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Heinric Paridaens ende dede oervrede Lysbetten van Ghierle, sinen wive, als dat hy huer van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die der voers. Lysbetten, sinen wive, oft hueren vrienden ende magen, mysdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy huer in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die den voers. Heinricke den eed staefde, ter presencien van Burgermeester ende Scepenen, inde volle Vierschaere.

PALUDE.

4 Augustus 1473.

« Oirvrede » gezworen door Peter Mynten, van Lier.

Peter Mynten, Janssone, van Liere, geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren, ende dede oorvrede Janne van Oevele, synen sweer, te Millegheem geseten, ende sinen kinderen, als dat hy hen van nu voerdane niet en sal misdoen oft doen misdoen, in woerden oft in werken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Janne oft sinen kinderen misdoen woude oft doen misdoen, dat hy hen dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gherechten oorvrede. Dit geschiede voer Jacope Wielant, Onderschoutet, die den voirs. Peteren den

eed staefde, ter presencien van Clause vander Voert, Burgermeester, ende Gheerde van Eyck, Scepenen, int jaer Ons Heeren duysent vier hondert drie ende tseventich, viere dage in Augusto.

BOYDENS.

27 Augustus 1473.

« Oirvrede » gezworen door Anthonis de Backer, van Roosendaal.

Anthonys de Backere, van Roosendale, geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren, ende dede oorvrede Ruysschen, Gielys Claus dochter, als dat hy huer van nu voerdane niet en sal misdoen oft doen misdoen, in woerden oft in werken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die huer misdoen woude oft doen misdoen, dat hy huer dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gherechten oorvrede. Dit geschiede voer Jacope Wielant, Onderschoutet, die den voirs. Anthonise den eed staefde, ter presencien van Burgermeester ende Scepenen, inde volle Vierschare, int jaer Ons Heeren M CCCC drie ende tseventich, sevenentwintich dage in Augusto.

BOYDENS.

9 Augustus 1473.

« Terminatie » in een geschil tusschen Geertruid Houwers en Peter de Meere, voogd harer kinderen.

Opte geschillen die voere Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen geweest syn tusschen Gheertruyden, Claus Houwers dochter, ter eenre syden, ende Peteren de Meere, cruydenier, ter andere, ter causen van sesse ponde grote Brabants eens die de voers. Peter, als momboer ende tot behoef vander voers. Geertruyden wettigen kinderen,

daer vader af was Henric van Wolfsgate, onderhadde, ende die deselve Geertruyd, tot behoef vander houdingen der voers. kindere, begheerde te hebbene ; daerop de voers. Peter antwoerde dat hy niet sculdich en waere der voers. Geertruyden de voers. sesse ponde grote over te gevene, ten waere dat zy geloefde huere voers. kindere te houdene van etene, van drinckene, van cleederen ende schoenen ende van allen hueren nootdorften, tot dat elc kint bejaert waere, ende ten waere oec dat hy vander momborien derselver kindere ontslagen warde ; met meer woerden, etc., Soe wart by Burgermeesteren ende Scepenen voers. getermineert ende geappointeert, alsoeverre de voers. Geertruyd geloven woude huere voers. kindere te houdene van etene, van drinckene, cleederen, schoenen ende van allen hueren nootdorften, tot dat elc van hen bejaert waere, ende dat zy oic deselve huere kindere, noch gheen van hen, al waert oic dat se verhuwede, van huer vervremden, versteken noch wechdoen en soude, maer dat se soude bliven houden als een goede moeder sculdich waere te doene, dat huer dan de voers. Peter overgeven soude de voers. VI ℔ grote. Welke gelofte de voers. Geertruyd, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, doen terstont dede, mids denwelken de voers. Peter de penninge terstont overgaf ende vander momborien voers. ontslagen wart. Dit was gedaen opten negensten dach van Augusto int jaer Ons Heeren M CCCC ende drientseventich.

Palude.

21 September 1473.

« Accord arbitrael » in het geschil tusschen Roeland en Mechteld Rabode, ter eene, en Nicolaas Rabode, hunnen vader, ter andere zijde, over de nalatenschap hunner moeder Agnes van Ranst.

Alsoe zekere questien ende geschillen opgestaen ende geweest zyn tusschen Roelande Rabode ende Jouffrouw Mechtelt, zynre zuster, met Aerde vanden Vekene, hueren man ende momboere, heysschers, ter eenre zyden, ende Clause Rabode, vader vanden voers. twee kinderen, daer moeder

af was Jouffrouw Angneese van Ranst wilen, wittige huysvrouwe vanden voers. Clause, verweerdere, ter andere, heysschende ende begheerende de voers. Roelant ende Jouffrouw Mechtelt met Aerde voers., hueren man ende momboere, dat de voers. Claus, huer vader, opdoen soude dat sterfhuys van Jouffrouwen Angneesen van Ranst wilen, huerer Jouffrouwen moeder voers., ende voert dat de voers. Claus, huer vader, sint der doot van huerer moeder, vanden jare XXXIX herwaert oft daeromtrent, rekeninge ende bewys doen soude van huerer voers. moeder goeden, have, erve, vercregen goeden, verschenen renten, wtschulden ende inschulden, ende daertoe in alsulken baten ende profyten als men met hueren moederliken goeden ende verschenen renten, bynnen middelen tyde, in redelicheyden hadde moegen coopen ende vercrigen, gelyc ende in alle der manieren ende alsoe dat na redene ende van rechtswegen ende ooc navolgende der provisien ende mandamente van onsen Genedigen Heere den Hertoge daerop beworven, behoort ende schuldich is te geschien, met meer woerden die zy daertoe seyden ende deden seggen ; waerop de voers. Claus, huer vader, seyde ende presenteerde sinen voers. twee kinderen dat sterfhuys van huerer voers. Jouffrouwen moeder op te doene na der bancken ende lantrechte daer de moeder gestorven waere, na welker bancken recht, mids dien dat met huerder moeder hem te huwelic anders nyet gegeven en waren dan gereede penningen, soe hoopte Claus dat hy schuldich soude zyn te houden ende te hebben de helft van dien penningen, want have waere, ende seyde voert dat hy na der voers. bancken recht nyet schuldich en is ennich bewys oft rekeninge van erven, renten oft van ennigen baten oft profyten te doene, alsoe zyn voergenoemde kindere dat begeert hebben, mids dien, alsoe voerscreven staet, dat de moederlike goede nyet dan ghereede penninge en waeren ende have is, daeraf de helft hem toebehoert, maer als vanden vercregenen ende haefliken goeden, daeraf soe presenteerde de voers. Claus sinen voers. kinderen te doene ende te bewysen gelyc dat behoort na der bancken recht, soe dat voerscreven staet, begeerende voert de voers. Claus dat hy in redelicheyden hebbe vergeldinge ende betalinge van vele groote ende menichfuldige costen ende lasten die

hy van sinen voers. twee kinderen, bynnen ende buyten lants, heeft gehadt ende betaelt sint der voers. huerer moeder doot; met vele meer anderen woerden, redenen ende onderwyse die de voers. partien, op diverse dachvaerden, in presencien van sommigen magen ende vrienden, int lange hebben geseyt ende doen seggen, van allen welken voers. heysschen, gebreken ende geschillen ende ooc dat daeraen cleven mach ter saken vander doot ende versterve van Jouffrouwen Angneesen voers., ende by tusschensprekene ende onderwysene van magen ende vrienden, Soe hebben hen de voers. partien volcomelic gekeert ende gesubmitteert in Willeme vander Heyden ende Aerde van Alcmaer, woenende beyde inde Borch, byden voers. Clause Rabode gecoeren, ende voert in Jacope de Gheytere ende Janne den Hertoge, byden voers. Roelande Rabode ende Jouffrouw Mechtelt, zynre suster, met Aerde vanden Vekene, hueren man ende momboere, gecoeren, dat de voers. partien sullen houden ende onderhouden alsulke seggen ende wtsprake ende arbitrael sentencie als byden voers. viere goede mannen wtgesproken soude worden, ende dat opte peyne van hondert Leeuwen te verbueren, in drien, ende al na wtwysen den compromisse daeraf gemaect ende verleden.

Op alle welke voers. questien ende gescillen, na dien dat de viere arbiters voerscreven tot meer stonden de voers. partien hebben hoeren spreken ende ooc wel verstaen, ende op al rypelic gelet, Soe syn zy eendrachtelic overcomen vanden voers. questien ende gescillen ende hebben daeraf eendrachtelic huer wtsprake gedaen inder manieren hierna verclaert:

Item, inden yersten, dat de voers. Claus Rabode geven ende bewysen sal Roelande Rabode, sinen sone, ende Jouffrouwen Mechtelden, zynre dochter, met Aerde, hueren man ende momboere voerscreven, in goeden erfliken goeden oft erflycken geldrenten bynnen den Mercgreefscape gelegen, weert zynde tweelve ponde grote Brabants erflic, ende dese voers. XII ℔ grote erflic die sal de voers. Claus sinen voers. twee kinderen moeten bewysen bynnen viere weken na datum van deser wtspraken, tot dien eynde dat de voers. twee kindere hueren vader nyet meer en selen volgen oft moeyen, etc.

Item, by alsoe dat de voers. Roelant ende Jouffrouw Mechtelt, zyn suster, alle beyde aflivich warden, sonder wittige gebuerte van hueren live comende achter te latene, dat dan de achte ℔ grote erflic vanden voers. XII ℔ groten erflic aencomen ende volgen selen den erfgenamen vanden voers. twee kinderen vander voers. huerer moeder wilen Jouffrouwen Angneese van Ranst, etc., gelyc ende alsoe die van rechts ende van bescheyts wegen op die moederzyde schuldich zyn te comene ende te volgen, ende dat Claus Rabode voers. ende zyn nacomelinge ende zyn goeden daeraf sullen bliven ongelast, noch dat de erfgenamen vanden voers. twee kinderen van huerer moeder zyden den voers. Clause noch zyn nacomelinge noch zyn goeden daeraf nemmermeer en sullen moegen moeyen oft aenspreken, inden gheesteliken oft weerliken rechte.

Item, vanden anderen viere ponden groten erflic vanden tweelve ponden groten erflic voergenoemt, by alsoe dat de voers. twee kindere alle beyde aflivich warden, sonder wittige gebuerte van hueren live comende achter te laten, soe voerscreven staet, soe selen daeraf de twee ponde grote erflic volgen der vaderliken zyden van Clause Rabode oft sinen erfgenamen, ende die andere twee pond grote erflic vanden voers. viere ponden groten, die selen gaen ende volgen ter vader oft moederzyden, daer de voers. twee kindere dat sullen ordineren ende disponeren, ende by alsoe dat de voers. twee kindere nyet daeraf en disponeerden, soe sal dat een pond grote erflic vanden twee ponden groten volgen der vaderliker zyden, ende dat ander pond grote erflic der moederzyden, etc.

Item, dat de voers. Claus Rabode sinen voers. twee kinderen, Roelande ende Jouffrouwen Mechtelden, zynre suster, bynnen XIIII dagen na datum van deser wtsprake, bekennen ende verlyden sal, voer Scepenen van Antwerpen, op hem selven ende op alle zyn goede, tot sinen voers. twee kinderen liven ende ten lancstlevenden live van hen beyden, viere pond grote Brabants lyftochtrenten, verschinende deen helft daeraf te Kerssavonde ende dander helft tSinte Jansdage Baptisten in midzomere, ende daeraf dierste rente verschinen

sal nu te Kerssavonde naestcomende, behoudelic dien, dat de voers. Claus dese voers. viere ponde grote lyftochtrenten elder sal moegen coopen ende bewysen met Scepenenbrieven van Antwerpen, op goede zekere pande bynnen der stad oft Mercgreefscape van Antwerpen gelegen, daer de voers. twee kindere wel mede sullen versekert ende bewaert zyn, ende dat gedaen zynde, soe selen de voers. Claus ende zyn goede vanden voers. viere pond grote lyftochten ontslagen zyn ende bliven tot eeuwigen dagen.

Item, dat de voers. Claus Rabode sinen voers. twee kinderen geven ende betalen sal, mids den verloopenen tyt ende mids zekeren redenen die den voers. viere arbiters daertoe porren, de somme van sesthiene ponde grote Brabants eens in de hant, daeraf hy de achte pond grote terstont sal geven ende die andere achte ponde grote bynnen XIIII dagen na datum van deser wtspraken.

Item, van allen den anderen onruerenden goeden die de voers. Claus noch houdt ende besit, het zyn leengoede, erven, eygen huysingen, erfrenten ende hoedanich dat die wesen moegen ende tot wat plaetsen ende bancken die goede gelegen moegen syn, dat de voers. Claus Rabode alle de voers. onruerende goede sal hebben ende gebruyken ende houden na den lantrechte, op al alsulke recht als hy totten selven goeden heeft ende hadde voere den datum vanden compromisse ende deser wtsprake, ende al sonder fraude ende argelist.

Item, dat de voers. Claus Rabode oec hebben ende te hemwaert behouden sal alle de ruerende haeflike goede, het zy in gereede penningen, gout, silver, cateelen, wtschulden, inschulden ende andere haeflike goeden, van wat natueren die zyn ende tot wat plaetsen ende bancken die gelegen moegen wesen, ende metten selven haefliken goeden sinen vryen wille moegen doen ende daeraf disponeren ende ordineren soe hem dat gelieven sal, sonder calengieren oft wederseggen van sinen voers. twee kinderen oft yement anders, in enniger manieren.

Ende mids allen desen dat voers. staet, selen de voer-

genoemde Roelant Rabode ende Jouffrouw Mechtelt, zyn suster, met Aerde vanden Vekene, hueren man ende momboere, voere hen ende voere huere erfgenamen ende nacomelingen van allen den gebreken, heysschen ende actien die zy hebben gehadt oft hebben souden moegen, toecomende vander doot, versterve ende goeden van Jouffrouwen Angneesen van Ranst, huerer moeder wilen voerscreven, tot ende op Clause Rabode hueren vader ende sinen goeden moeten wesen ende bliven content, voldaen, vernuecht ende wel vergouden vanden voers. Clause Rabode, hueren vader, sinen nacomelingen ende goeden, ende dat zy oft huer erfgenamen ende nacomelingen oft ennich van hen den voers. Clause, hueren vader, oft zynen erfgenamen ende nacomelingen daeraf nemmermeer en selen mogen moeyen, heysschen oft aenspreken, inden gheesteliken oft weerliken rechte, by hen selven oft by yemende anders van hueren wegen in gheenre manieren, ende dat ooc de voers. Claus Rabode, ter eenre zyden, ende Roeland Rabode, sine sone, ende Jouffrouw Mechtelt, syn zuster, metten voers. Aerde vanden Vekene, hueren man ende momboere, ter andere, tegens dese voers. wtsprake ende seggen nyet en selen móegen doen noch hen behelpen met ennigen previlegie, beneficie van rechte, gracie oft ennige impetracie van gheesteliken oft weerliken Heeren oft rechten, by hen selven oft by yemende anders van hueren wegen, etc.

Ende omme dat de voers. wtsprake in alle hueren punten te vaster ende van meerder weerden gehouden soude zyn, soe selen de voers. partien, navolgende der submissien daeraf gedaen ende gepasseert, de voers. wtsprake altoes goet ende van weerden moeten houden ende daerjegens nyet moegen doen oft comen, by hen selven oft by yemende anders van hueren wegen, inden gheesteliken oft weerliken rechte, alsoe dat voerscreven staet, ende opte peyne inder voergenoemden submissien begrepen, ende waert dat in deser wtspraken ennige duysterheyden oft diverse verstantenissen gebuerden oft worden bevonden, daeraf houden de voers. arbiteren te henwaert haer verclaeren te doene, na inhout derselver submissien.

Dese wtsprake wart aldus gedaen ende overgegeven in

presencien van Her Willeme van Berchem, Riddere, ende Meester Clause de Schermere, Scepenen tAntwerpen, des Disendaeghs, XXI dage in Septembri XIIII^{c} drie ende tseventich jare, ende voert bevolen by Clause vander Voert, Borgermeester tAntwerpen ter selver tyt, in deser stad registre gestelt te wordene ende partien daeraf copien te gevene tot huerer cost.

BOYDENS.

13 Mei 1473.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Wouter van Beeringen, van Vilvorde, ter eene, Christiaan van Hofsteden, ter andere, en den Abt van Perck, ter derde zijde.

Alsoe, opten dach van huden, voir Burgermeesteren, Scepenen ende Raid der stad van Antwerpen comen zyn Wouter van Beeringen, van Vilvoerden, ter eenre, Christiaen van Hofsteden die men heet In de Helle, ter andere, Jacop de Gheytere ende Mathys de Blabbeneere, als gemechticht ende inden name van minen Heere den Abdt des godshuys van Perke, ter derdere zyden, begheerende Wouter voers. denselven Christiaen metten rechte voere de Heeren vander stad voers. aen te sprekene ter causen van X gouden Ryders lyftochten die hy hem heysschende waere, na inhout der brieve die hy daeraf hadde, also hy seyde ; de voers. gemechtichde, settende hueren voet voer Christianen voers., daerop antwoerdende ende seggende hoe, tanderen tyden, de voers. Heere van Perke, vuyt crachte van eender inhibicien by hem vanden Conservatuer der Universiteyt van Loevene verworven, den Heeren voers. hadde doen verbieden ennige kennisse inder voers. saken te nemene, ende om welke inhibicie te nyeute te doene ende te casseerne, Wouter voers. verworven hadde zekere opene mandementen onses Genadichs Heren tsHertogen, byden welken, zoeverre dese saken reel waeren, op sekere peynen verboden es geweest den voers. Conservatuer eenige kennisse vander selver te nemene ende den voers. Heere van Perke eenich vervolgh daerop voirts te doene, ten waere oft hem yemant dairjegens opposeren wilde etc.,

gelyc deselve Heere van Perke dien achtervolgende geopposeert hadde, om die redenen van synder opposicien voir minen Heere den President ende den anderen Heeren vanden Brabantschen Raide te verclarene, gelyc tvoers. mandement ende dexecutie desselfs voir de Heeren voers. geexhibeert dat int lange naerdere verclaeren, concluderende deselve gemechtichde dat deselve opposicie sculdich waere byden Heeren vanden Brabantschen Raide voers. yerst gepurgeert te zine, ende dat Wouter voers. tonrechte moyde den voers. Christiaen voer Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voers., ende dat hy sculdich ware daeraf hem ongemoeyt te laten; de voers. Wouter de contrarie van dien houdende, mits dat hy, ten dage vander opposicien, den vierden dach deser maent van Meye, voere de voers. Heeren vanden Raide dienende geweest hadde, daer de voers. Heere van Perke deselve syn redenen synder opposicien voers. niet verclaert en hadde; met meer woerden te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe wart by Burgermeesteren, Scepenen ende Raid voers. geappointeert, dat de voers. partien tot eenen gelegenen dage, navolgende den mandemente ende der executien voers., compareren souden voer de Heeren vanden Raide voers., om aldaer te purgeren de redenen der voers. opposicien, ende dat men alsdan de rechtvorderinge die Wouter voers. in meyningen es te doene opten voers. Christiaen, naden vuytganc van tgene des byden Heeren vanden Rade voers. daeraf geappointeert sal worden, vuegen ende beleyen sal. Welken navolgenden, hebben de gemechtichde voers. daerop dach genomen voir de Heeren vanden Raide voers. op van in Maendage naestcomende over VIII dage, welken dach Wouter voers. niet aengenomen en heeft. Dit was gedaen opten derthiensten dach van Meye int jaer XIIII^c ende drientseventich.

BUEKELER.

5 October 1473.

« Oirvrede » gezworen door Melis Norys, ingesetene van Wouwe.

Opten V^en dach van October int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten

Heiligen met opgerechten vingeren, Melys Norys, wonende te Wouwe, ende dede oervrede Pauwelse de Vuystere, meerssenier, als dat hy hem van nu voerdane nyet mysdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. Pauwelse mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hem dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die den voers. Melys den eed staefde, ter presencien Her Willems van Berchem, Ridders, Jan Noyts ende Henricx van Kuyc, Scepenen.

8 October 1473.

« Oirvrede » gezworen door Jan de Wagemakere, van Linter.

Opten VIII^en^ dach van Octobri XIIII^c^ ende LXXIII jaere, soe geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerichten vingeren Jan de Wagemakere, Henricxzone, van Lyntere, ende dede oorvrede Janne Cole, tymmerman, ende sinen wive, als hy hen voerdane nyet mesdoen en sal oft doen mesdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Janne Cole oft sinen wive yet mesdoen woude oft doen mesdoen, dat hy hem dat goets tyts kundigen ende waerschouwen soude, ende al op soenbrake ende op vredebrake, ende op gerechten oorvrede. Dit geschiede aldus voere Jacop Wielant, Onderschoutet, die den voers. eedt staefde, ter presencien van Heer Willeme van Berchem, Riddere, Janne Noyts, Willeme van Tichelt, Willeme van Doerne alias van Sompeken, Reyneere van Urssele, Gheerde van Eyck, Henric van Cuyck ende Meester Clause de Schermere, Scepenen tAntwerpen, inder Hoogher Vierschaeren myns Genedichs Heeren tsHertogen aldaer te rechte sittende, my daer oec by zynde,

BOYDENS.

1 October 1473.

Marten van Ymmerseele verklaart zich door Jan Rombouts voldaan van de som hem toegekend bij uitspraak van scheidsmannen.

Achtervolgende der wtspraken op huden, den yersten dach van October anno XIIII^{c} LXXIII, gedaen ende wtgesproken by Janne ende Heinricke van Mechelen, gebruedere, ende Joese van Doerne die men heet de Kempeneere, als arbiters tanderen tyden gecoren omme te vereenigene de partien hierna bescreven van alsulken gescillen als zy jegens malcanderen wtstaende gehad hebben, te wetene, Marten van Ymmerzeele, voere hem selven ende voere de kinderen van Waelscot ende andere erfgenamen wilen Gheert Coppens, die deselve Marten hierinne vervinck ende geloefde te vervane, ter eenre zyden, ende Jan Rombouts, Peterssone, inden name ende van wegen brueder Peters Rombouts, zyns zoens, religieux inden godshuyse vanden Troone, Vrancx, Bastiaens, Aerts, Lysbetten, Marien ende Katlinen Rombouts, ooc synre wettiger kinderen, daer moeder af was Jouffrouw Jacomine van Steyvoort, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane ende ooc als gemechticht, inden name ende van wegen Jouffrouwen Johannen van Steyvoert, wettige suster Jouffrouwen Jacomynen wile, synre wettiger gesellynnen voergenoempt, ter andere, in welker wtspraken verclaert ende geseit is dat de voers. Jan Rombouts, voere hem ende inden name ende gemechticht als voere, van gratien ende omme alle moeyten te schouwene, opleggen ende voldoen soude den voers. Martene de somme van viventwintich Rynssche guldene eens, elken gulden te twintich stuvers gerekent, met condicien daerinne besproken dat de voers. Marten der voers. synre wederpartien stellen soude sekeren borge als dat zy vanden kinderen van Waelschote oft vanden erfgenamen wilen Gheert Coppens, vanden gebreken die zy souden moegen heysschen, ongemoeyt souden bliven, Soe kende ende verlide de voers. Marten, kent ende lyt, want hem de voers. syn wederpartien de voers. penninge duechdelic opgeleyt ende betaelt hebben, geheelic ende al, dat hy geloeft heeft ende geloefde, voer

hem ende voer syn nacomelinge, dat by alsoe in toecomenden tyden de voers. wederpartie gemoeyt werden vanden voers. kinderen van Waelschote, oft van den erfgenamen wilen van Gheerde Coppens, oft van yemende van hueren wegen, dat hy, in dien gevalle, de voers. somme van penningen, geheelic ende al, wederomme der voers. synre wederpartien wedergeven ende wederkeeren sal. Ende hiervoere heeft deselve Marten verbonden ende te pande geset hem selven ende alle syn goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die hy nu heeft ende noch vercrigen sal, ende zwoer daertoe ten Heiligen, in handen van Walraven Drake, als stedehoudere vanden Burgermeester, dat hy noyt raet oft informacie den voergenoëmden kinderen van Waelschote oft erfgenamen van Gheerde Coppens gegeven en heeft, omme tegens des voers. Martens wederpartie te volgene ter saken vanden gebreken voergenoempt, oft hen engheenen raet, informacie, hulpe oft bistant in toecomenden tyden daertoe geven en sal, noch ooc de voers. syn wederpartie meer moeyen oft doen moeyen by hem selven oft by yemende anders, inden gheesteliken oft weerliken rechte, ter saken van ennigen actien, heisschen oft gebreken die hy aen syn wederpartie voers. van des voers. wilen Gheerts van Ymmerseele wegen soude moegen hebben.

4 October 1473.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Joos Henricxzoon en Godevaard de Maeyer, zijnen borg, in de zaak tegen Gielis Butoir, Amman van Antwerpen.

Opte geschille voere Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Joese Henricxzone ende Godevaerde de Maeyere, vischcoopere, omme der costen wille die de voers. Joes voertyden gehadt ende geleden hadde vander saken inder Hooger Vierschaeren alhier gehandelt tusschen den rentmeester van Gielise Butoir, Amman van Antwerpen, aenleggere, ter eenre zyden, ende den voers. Joese, verweerdere, ter andere, welke sake byden voers.

Heeren geremitteert wart ten lantrechte in Zeelant, daer die behoorde, op zekere caucie ende borchtocht, gelyc tvonnisse opten vierden dach van Septembri anno LXXII daeraf gewyst dat verclaerdt, ende van welken costen, hoewel de voers. Godevaert daervoere kende als borge geloeft hebbende, hy nochtan hoopte ongehouden te zyne tot dat de voers. sake ten lantrechte gesleten soude zyn, Soe wart byden voers. Heeren geappointeert, getermineert ende wtgesproken, dat de voers. Godevaert soe vele doen sal dat de voers. rentmeester de voers. sake, navolgende den voers. vonnisse, ten lantrechte instellen ende van genechte te genechte vervolgen sal, tusschen dit ende Kerssavonde naestcomende, totten eynde toe, alsoe dat hy daeraf in gheenen gebreke en zye, oft dat deselve Godevaert, als borge voere denselven rentmeester, dan den voers. Joese de voergenoemde costen betalen sal moeten ter taxacien vanden Heeren voergenoemt. Gedaen des Maendaechs, viere dage in Octobri XIIII^{c} LXXIII jare, my daerby zynde,

BOYDENS.

11 November 1473.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Jacob Bouchout en Adriaan de Cater, over achterstal eener lijfrent.

Opte geschille die voere de Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen waeren tusschen Willeme Gobbe, als gemechticht ende inden name van Jacope, Jan Bouchouts zone, die buytenlants was, ter eenre zyden, ende Adriane de Cater, ter andere, omme der lyftochtrenten wille van drie ponden groten Brabants tsjaers die de voers. Adriaen voertyden, na wtwysen van sekeren Scepenenbrieven van Antwerpen, den voergenoemden Jacope tot sinen live bekent hadde schuldich zynde, daeraf de voers. Willem, inden name als boven, den voers. Adriane hyesch den achterstel van III $^{1}/_{2}$ jaeren, tSinte Jansmisse lestleden verschenen, vanden welken de voers. Adriaen hoopte ongehouden te zyne totter tyt toe dat de voers. Willem soude hebben doen blyken, met

behoorliken certificacien auctentyc, dat de voers. Jacop ten voers. Sinte Jansmisse alnoch levende was, etc., Soe wart byden Borgermeesteren ende Scepenen voerscreven, na dat zy by eede overhoort hadden zekere getuygen die affirmeerden dat zy den voers. Jacope, omtrent Vastelavont ende ooc inde maent van Meye lestleden, tot Bordeaus in levenden live gesien ende gesproken hadden, geappointeert, getermineert ende wtgesproken, dat de voers. Adriaen den voers. Willeme, inden name als boven, opleggen ende betalen soude den achterstel vander voers. renten tot Meye toe lestleden verschenen zynde. Gedaen den XI^en^ dach van Novembri XIIII^c^ LXXIII jare.

BOYDENS.

12 November 1473.

Uitspraak in een geschil tusschen de Droogscheerders en Jacob Haghen.

Opte handelinge van geschillen voer Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen vutstaende tusschen de dekenen, gesworenen ende andere goede mannen vanden Drooghscheerdersambachte, ter eenre ziden, ende Jacop Haghen, ter andere, omme der hanteringen wille vanden voers. ambachte die de voers. Jacop begonst hadde ende meynde dat hy doen mochte, daeraf de voers. vanden ambachte meynden de contrarie, mids sekeren redenen by hen te beyden ziden geallegeert ende met gescrifte overgegeven, Soe wart, na al des voer de voers. Wethouderen comen was, geappointieert, getermineert ende vutgesproken dat Jacop Haghe cesseren sal van synre hanteeringen aengaende der neeringen vanden Droochscheerders ambachte voers., daer questie af is, ende dat hy dambacht gheenssins rueren en sal voere der tyt dat de questie daeraf vutstaende gesleten sal wesen metter minnen oft metten rechte. Gedaen den XII^en^ dach van Novembri XIIII^c^ LXXIII jaere.

BOYDENS.

18 November 1473.

Geschil tusschen Anthonis de Ville, tafelhouder der Lombarden, en Jan Chadron, huismeester des Hertogs, naar den Grooten Raad van Mechelen verzonden.

Opte geschille voer Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Anthonise de Ville, taflier vanden Lombarden aldaer, ter eenre ziden, ende Janne Chadron, hem seggende ende dragende huysgesin ende dieneere myns Genedichs Heeren tsHertogen van Bourgoengien ende van Brabant, etc., ter andere, omme sekere penningen wille, gedragende totter sommen toe van dertich Cronen, XXIIII stuvers voer elke Crone gerekent, die de voers. Anthonis den voers. Janne Chadron heysschende was ende Meester Janne van Houplines, Secretaris myns Genedichs Heeren voers., tes voergenoemden Jan Chadrons behoef seyde geleent hebbende op tesselfs Jan Chadrons twee peerde, die daervoere den voergenoemden Anthonise in handen gestelt ende daerna, tesselfs Anthonis versueke, biden Amman ende Scepenen voers. metten rechte beset ende beslagen waeren, Soe wart biden voergenoemden Wethouderen, gemerct de qualiteyt vander saken ende vanden personen voers., deselve sake geremitteert ende versonden voer minen voers. Genedigen Heere oft minen Heere den President ende anderen Heeren vanden Hoogen ende Groten Raide desselfs myns Genedichs Heeren tot Mechelen residerende, behoudelic dat de voers. peerde souden bliven staende in arreste totter tyt toe dat by minen voers. Genedigen Heere oft den Heeren van sinen Hoogen ende Groten Raide voers. daeraf anderssins sal syn geordineert, oft tot dat hy, Jan Chadron, daeraf behoorlike caucie gestelt sal hebben. Dit wart gedaen des Donderdaeghs, XVIII dage in Novembri anno XIIII^{c} LXXIII. Ende des anderendaeghs daerna quamen de voers. Anthonis ende Jan Chadron wederom voer de Wethouderen voers., ende namen dach jegens malcanderen des Sondaeghs daer naestvolgende savonts tot Mechelen voers., inder herbergen te

zine, omme des anderendaeghs te compareren ende inden voers. saken te procederen alsoe behoeren soude.

BOYDENS.

20 November 1473.

« Vuytsprake » van scheidsmannen in een geschil tusschen Geeraard van der Heyden en Gillis Nyeuwelant.

Alsoe Gheerd vander Heyden, Mathyssone, ter eenre ziden, ende Gielis Nyeuwelant, Gheerdssone, ter andere, hen van zekeren gescillen, na inhoud eens Scepenenbriefs van Antwerpen opten XIII[en] dach van deser maent van November gemaect, gekeert ende gesubmitteert hebben in Cornelise Breecscilt, biden voers. Gheerde gecoren, ende in Meester Willeme de Wynter, biden voers. Gielise gecoren, etc., Soe hebben deselve Cornelis ende Meester Willem, navolgende dien, als seggers huer vutsprake ende seggen eendrachtelic gedaen inder manieren na verclaert, te wetene dat de voers. Gielis den voerscreven Gheerde bekennen oft bewysen sal dertich scellinge groote Brabants erflic op goede zekere pande daer deselve Gheerd ende syne nacomelinge mede bewaert ende versekert selen wesen, ende die XXX scellinge groote erflic selen deselve Gielis ende syn nacomelinge altyt moegen lossen ende quiten, thuerer goeder moeten, den peninc met sesthien penningen na der stad recht van Antwerpen, item noch soe sal deselve Gielis den voerscreven Gheerde terstont moeten gheven ende opleggen drie ponde groote Brabants eens, ende, mids desen, soe sal de voers. Gheerd geloven, voere hem ende voere syne nacomelinge, dat hy den voerscreven Gielise nemmermeer meer aenspreken, heysschen noch moeyen en sal van ennigerhanden heysschen oft gebreken die hy hem tot desen dage toe soude moegen heysschen, waeraf dat het zy, daer denselven Gielise oft sinen goeden nu oft namaels hynder oft last af soude moegen comen, ende dat de voers. Gheerd hierinboven op nyemende anders en sal moegen volgen oft ooc moeyen daer deselve Gielis oft syn goede mede gepraemt, beswaert oft belast souden moegen

worden, in enniger manieren. Dit was aldus bide seggers voerscreven gedaen ende vutgesproken, in presencien van Walraven Drake ende Willems van Doerne alias van Sompeken, Scepenen tAntwerpen, int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, opten XX[en] dach van Novembri. Ende wart bevolen inder stad register geregistreert te wordene, my

Palude.

29 November 1473.

Vonnis van het Magistraat in een geschil tusschen Willem van der Tanerien, ter eene, en Nicolaas Staec, beheerder in zijne plaats van de goederen des Heeren van Arnburch, ter andere zijde.

Opte geschille voere den Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Meester Willeme vander Taneryen, ter eenre zyden, ende Clause Staec, ter andere, spruytende uten bewinde dat de voers. Claus gehadt hadde als substituyt byden voers. Meester Willeme ende Peteren van Bevenhoven, tolneere, van des Heeren wegen van Arnburch, gestelt van desselfs Heeren goeden ende renten, na inhoude der rekeningen ende gescriften byden voers. partien overgegeven, Soe is byden voers. Wethouderen, na dat zy de voers. geschille verstaen ende de rekeninge ende gescriften voers. rypelic oversien ende daerop gedelibereert hadden, na alle tghene des voere hen comen is, geappointeert ende wtgesproken, inden yersten, als vanden drie hondert Rynssche guldene die de voers. Claus tot Jan Chermoeys scryft gehaelt hebbende ten bevele vanden voers. Peteren van Bevenhoven, ende die denselven Peteren overgedragen, alsoeverre hy, Peter, des den voers. Clause gestaet ende deselve Claus can gedoen blyken by duechdeliken bethoone dat de Heere van Arnburch voerscreven daermede te vreden geweest heeft, dat Claus voerscreven dan daermede gestaen sal, item als vanden punten die de voers. Meester Willem den voers. Clause in zynre rekeningen passeert, gedragende totter sommen toe van omtrent XXXVIII ℔ VIII scellingen II deniers

grooten ende VI myten Brabants, dat die denselven Clause aen sinen ontfang afcortten selen, item als vanden punten die de voers. Meester Willem vanden voers. Clause begheert gedoceert te hebbene, gedragende omtrent XVI ℔ scellinge ende deniers, na inhoude vanden parcheelen, alsoeverre Meester Willem voers. die punten wederleggen can met duechdeliken bethoone oft bescheyde, tusschen dit ende Derthiendach naestcomende, dat dan den voers. Clause, die punten, alsoe wederleeght zynde, gheenen afslach doen en selen, ende oft de voers. Meester Willem des alsoe nyet gedoen en can, ende de voers. Claus sine rekeninge daeraf verificeert by sinen eede, dat hem dan die corten ende afslach doen selen van sinen ontfange, item als vanden punten die de voers. Claus rekent wtgegeven hebbende, gedragende omtrent XCIIII ℔ scellinge ende deniers groote, die Meester Willem hem nyet en gestaet oft bevolen en heeft ute te gevene, alsoe hy seeght, hoewel nochtan deselve Claus van vele derselver parcheelen des voers. Meester Willems hantgescrifte heeft, alsoeverre de voers. Claus in sterckenissen vanden selven hantgescrifte derre sweeren ten Heyligen dat hy die parcheelen alsoe gecocht ende verleyt heeft by Meester Willems consente oft bevele, ende de voers. Meester Willem die parcheelen nyet wederleggen en can met duechdeliken bethoone oft bescheyde bynnen den tyde voerscreven, ende de voers. Claus dan sine rekeninge daeraf derre verificeren als voere, dat in dien gevalle dan denselven Clause die parcheelen ooc passeren selen, ende als van des voers. Claes reysdagen die hy gereden heeft ende daervoere hy rekent elcx daechs XVIII groote, dat die denselven Clause ooc in sine rekeninge passeren selen, ende wes men, dit algader aldus volschiet zynde, bevint dat deen vanden voers. partien der andere tachter blyft, dat die dat gebrec den anderen voldoen sal tusschen dan ende Onser Liever Vrouwendach Lichtmisse daer naestvolgende, gelyc oft alsoe by Scepenen metten vonnisse gewyst waere. Dit warts aldus gedaen ende gesloten den XXIX^{en} dach van Novembri XIIII^{c} LXXIII jare, inde volle vergaderinge van Borgermeesteren ende Scepenen.

BOYDENS.

7 December 1473.

« Vuytsprake » op de klacht van Jan Molkenbuer, zadelmaker, tegen Gillis de Moelnere, gemachtigde van Margareta Costers, die een vroeger gewijsde voor den Officiaal van Kamerijk wilde trekken.

Gehoort by minen Heeren Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen de clachte gedaen by Janne Molkenbuer, zadelmakere, haeren poortere, over Gielise de Moelnere, als gemechticht van Margrieten sCosters, seggende hoe dat de voers. gemechtichde hem hadde gepynt te rechte betreckene vore minen Heere den Officiael van Cameric, tot Bruesele, van zekeren saken daeraf by hem tanderen tide tot twee diversen stonden voere de Wet van Antwerpen aengesproken hadde ende daerop zekere vonnissen gegeven ende gegaen waeren tot sinen profite, na wtwisen vanden acten daeraf zynde, begeerende, want dit vervolch biden voers. gemechtichden nu geattempteert waere contrarie den privilegien des lants ende zunderlinge in quetsen van sinen gewysden vonnissen, daerinne hy begeerde gehouden te sine, dat de voers. gemechtichde onderwesen warde dat hy cesseerde ende afliete vanden voers. vervolge voere den voergenoemden minen Heere den Officiael begonst; ende op dandere zide gehoort de antwoorde des voers. gemechtichden, seggende dat inden voergenoemden vonnissen, na wtwisen vanden selven acten, der voergenoemden Magrieten haere actie van tgene des tot den geesteliken rechte behoorde gereserveert waere, ende dat hy met goeder saken aldaer haere recht begonst hadde ende dat voert soude moegen vervolgen, etc., Soe wart by minen voers. Heeren, verclaerende in desen haere meyninge, vutgesproken ende geseit dat de voers. gemechtichde, alsoeverre alst aenginge den punten ende articulen daeraf hy den voergenoemden Janne tanderen tiden voer hen aengesproken hadde ende daerop dat haere vonnissen tanderen tyden gegeven waeren, sculdich waere te cesserene ende afstant van vervolge te doene, gemerct dat de vonnissen daeraf in gewysder dinc ongeappelleert ende onberoepen

gegaen waeren, ende dat partien die geadvoueert hadden, ende oft de voers. gemechtichde boven desen daeraf eenich vervolch meer dade, dat de voers. Jan daeraf vanden voers. Officiael declineren soude moegen, ende by alsoe hem van minen voers. Heeren eenich advertissement in desen aenden voergenoemden Officiael behoefde, in bethoone der waerheit, daeraf soe souden zy, ten onderhoudene van haeren vonnissen, doen alsoe behooren soude, maer oft de voers. gemechtichde eenich vervolch dade van eenigen saken die ten geesteliken gerichte behoeren, nyet aengaende den voers. haeren vonnissen, daeraf lieten zy partien geworden, ende als vanden misgrepe op datter eenich in gelegen waere, dat hielden myn voers. Heeren te henwaert, om in tiden ende wilen daer naerdere af te sprekene. Gedaen VII[a] Decembris XIIII[c] LXXIII jaere.

BOYDENS.

14 December 1473.

» Arbitrale vuytsprake op zoeninghe » over den moord te Antwerpen gepleegd door Andries Ingelen, van Lommel, op Severijn van der Lynden.

Alsoe vanden dootslage ende ongevalle voermaels by Andriese Ingelen, van Loemele, bynnen der stad van Antwerpen gedaen ende geperpetreert aen ende inden persoen van Severyne vander Lynden saliger gedachten, Jan vander Lynden, desselfs Severyns vader, Godevaert ende Marcelys vander Lynden, zyn oems wilen, Dieric vander Spreet, Bouwen van Hasselt ende Bouwen de Poortere inden name van Lancelote, sinen vader, als momboeren van Janne ende Adrianen, des voers. wilen Severyns wittegen kinderen, metten anderen vrienden ende magen daer meer aenclevende vanden dooden voergenoemt, ter eenre ziden, ende de voers. Andries Ingelen met Laureyse Ingelen, synen vader, ende anderen sinen vrienden ende magen, ter andere, hen vanden voers. dootslage ende ongevalle ende des daerane cleven mach geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in Henricke vanden Werve, Borgermeester, ende Janne Schoyte,

Scepene tAntwerpen te dier tyt, byder levender ziden gecoeren, ende in Bouwene vanden Zype ende Pauwelse van Eemeren, bider dooder ziden gecoeren, ende hebben geloeft goet, vaste, gestade ende van weerden te houdene, tallen dagen, alle tgene des de voers. viere arbiters ende goede mannen eendrachtelic daeraf wtspreken oft naderhant verclaeren souden, op soenbrake ende op vredebrake, Soe hebben deselve arbiters tot meer stonden op dese sake ende materie ripelyc gelet ende daerenteynden eendrachtelic huere wtsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

In den yersten, dat de voers. Andries, ter salicheiden vander zielen vanden voers. dooden, sal doen celebreren IIII^{c} zielmissen, tusschen ditte ende Onser Liever Vrouwendach Lichtmisse naestcomende, inden godshuyse vander Predickeren tAntwerpen, ende daeraf goet bethoen doen blyken den seggeren voergenoemt.

Van desen is den seggeren gebleken behoorlic bethoon.

Item, dat hy noch, ter salicheiden als voere, sal doen doen viere XXX^{te} bynnen den tyde voergenoemt, te wetene, II daeraf ten Witsusteren tAntwerpen, tderde ten Predickeren oft elders, ende tvierde aen Her Cornelise de Hont, Priester ende Capellaen tOnser Vrouwen, ende goet bethoen daeraf doen blyken.

Van desen is oec den seggeren gebleken behoorlic bethoon.

Item, dat hy noch, ter salicheiden als voere, geven sal, tusschen dit ende Kerssavont naestcomende, in handen vanden voers. arbiteren oft eenigen van hen, XII ponde was, omme die gegeven ende bekeert te wordene, te wetene, II ℔ Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, item den Witsusteren voers. II ℔, item Sinte Cornelise tOnser Vrouwen II ℔, item II ℔ Sinte Sebastiaen tOnser Vrouwen, item II ℔ Sinte Katlinen aldaer, ende dandere II ℔ was Sinte Jacope in Kypdorp.

Item, dat hy noch, ter laeffenissen ende salicheiden vander zielen ende ter eeren vanden vrienden ende magen vanden dooden voerscreven, doen sal een pelgrimagie tSinte Peters ende Pauwels te Romen, ende misse moeten doen

celebreren op eenen Saterdach tSinte Jans te Latranen, ende die hooren op beyde sine knyeden, ende offeren een keersse van eenen pond was, ende voert comen doene de pelgermagie ten Heiligen Drie Coningen te Coelne in eenen weghe, ende die porren tusschen dit ende groot Vastelavont naestcomende, ende in Antwerpen nyet wedercomen, hy en brenge oft seynde daeraf goet bethoon in handen, als vore.

Item, dat hy, bynnen sesse weken na dat hy tvoers. bethoen gebracht oft gesonden heeft, noch porren ende doen sal een pelgermagie ten Heiligen Bloede te Wilsenacken, ende ooc inder stad van Antwerpen nyet wedercomen, hy en brenge daeraf goed bethoen in handen, als vore.

Item, dat hy noch den voers. kinderen met hueren vrienden ende magen vanden dooden voers. geven sal hondert ende twee guldene, tot twee scellinge sesse penninge grote Brabants tstuc gerekent, bynnen jaers naestcomende, ende telken seventhiene weken een derdendeel daeraf stellen opter stad wissel tAntwerpen, tot behoef als vore.

Item, dat hy van nu voerdane nyet comen en sal in eenigerhande taverene daer hy weet dat eenige vanden vrienden ende magen vanden dooden voerscreven inne is, behoudelic, oft hy eer daerinne waere, dat hy dan daerinne soude moegen bliven huesschelic sittende ende theerende ombegrepen, maer emmers dat hy voerdane in gheene herberge oft caetspel tusschen den Witzusteren ende Cammerpoerte en sal moegen drincken oft verkeeren, anders dan huesschelic doer de strate zyns weeghs liden ombegrepen, ende dit punt geduerende drie jaer lang ende nyet langere, ende sal ooc van datum deser wtspraken een jaer daerna uter stad van Antwerpen moeten bliven.

Item, dat de voers. Jan vander Lynden, de zone van Severyne voergenoemt, vanden voers. soenpenningen hebben sal deen helft, ende de vriende ende mage dander helft, behoudelic dat de voers. Adriane, zyn zuster, daerute versien sal worden ter ordinancien vanden vrienden, magen ende keerslieden voergenoemt, ende behoudelic oec denselven

Janne, den zone voers., zyn actie, als hy tsinen mondigen jaeren comen sal wesen, omme te moegen kiesen trecht van sinen dooden vader voerscreven, in welken gevalle de voers. misdadige oft zyn vriende weder aenveerden selen de penninge voerscreven metten racatte daeraf dan verloopen zynde, voer welke penninge ende racat borge bleven zyn Jan vander Lynden, de vader vanden voergenoemden Severyne, ende Godevaert vander Lynden, zyn oom wilen, ende oft bynnen den middelen tyde een vanden voers. borgen aflivich warde, dat men dan eenen anderen in zyn stede stellen sal moeten, ende hebben daervoere deselve borgen verbonden hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, die zy hebben ende vercrigen selen, etc.

Item, voer de voers. zielmissen, XXX[te], was ende soenpenningen bleven borgen ende geloefden Jan Cant, weert in den *Zwarten Ram*, Wouter Luytens, keerdrivere, ende Willem Godevaerts, cordenwagencrudere, ende elc van hen een voer al, ende hebben daervoere verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, die zy hebben ende namaels vercrigen selen, maer de voers. Laureys Ingelen geloefde wederomme de voergenoemde borgen hieraf costeloes ende scadeloes tontheffene ende wel te quitene met hem selven ende met alle zynen goeden, ruerende ende onruerende, die hy nu heeft ende vercrigen sal.

Item, ende oft in deser vutspraken namaels eenige duysterheit oft ongelycke verstantenisse gebuerde, die behielden de voers. arbiters te henwaerts, omme haer verclaeren daeraf te doene in tiden ende wilen als men des behoeven ende van noode wesen sal.

Ende, mids desen, soe seggen de voers. viere keersluyde de voers. partien ende alle deghene die daerane cleven moegen, ter eenre ziden ende ter andere, wel versoent, vereenicht ende goede gevriende vanden voers. dootslage ende ongevalle, van desen daghe tot eeuwigen dagen, ende soe wie van hen hierinboven den anderen misdede oft dede misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft

openbaer, by hen selven oft by yemende anders, in eeniger manieren, dat soude wesen op zoenbrake ende vredebrake, alsoe dicke alst gebuerde.

Dese vutsprake voerscreven geschiede bynnen der stad van Antwerpen inden godshuyse vanden Predickeren, daer den voetval, vergeffenisse ende oetmoet gedaen wart, opten XIIII[en] dach van Decembri int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII. Ende waert, ten tyde voerscreven, ban ende vrede daerop geboden by Janne Minnenbode, roeydragere tAntwerpen, in alsulker vuegen ende manieren als dat behoert, na de Hooghe Heerlicheit ons Genadichs Heeren sHertogen van Brabant, ende den rechte zynre stad van Antwerpen.

BOYDENS.

23 December 1473.

Getuigenis van Willem Smit, bakker, van Broechem, nopens het ongeval te Avignon overkomen aan Peter de Huecker, bakker, geboortig van Antwerpen.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, XXIII dage in Decembri, soe waert ter presencien van Janne van Mechelen, stedehoudere des Ammans, Pauwelse van Ranst, Gheerde van Eyck ende Meester Clause de Schermere, Scepenen tAntwerpen, getuycht tgene dat hierna volght : Willem Smit, backere, wittege zoon Claus Smyts, geboeren van Broechem, die tuychde by sinen eede dat hy, omtrent derdalf jaer geleden, was inder stad van Avengioen ende dat te dier tyt aldaer woenachtich was een geheeten Peter de Huecker, backer, geboeren van Antwerpen, ende dat deselve Peter inde selve stad van Avengioen tot eens backers huyse geheeten Franchois van eenen grate gevallen hadde, alsoe dat hy int hoot gequetst was, daer hy te bedde aen lach, welke quetsuere men, na dat die genesen was, weder opsnyden moeste, ende dat de voers. Peter corts daerna tot Meester Laureys, des barbiers, huyse, inde

selve stad daer hy te meester lach, sterff ende van live ter doot quam, ende leget begraven inde voers. stad van Avengioen, int cloester vanden Augustinen opt kerchof.

BOYDENS.

23 December 1473.

Getuigenissen afgelegd aangaande de belofte van Bancman, waard in het « Scaecbert » aan zijne nicht Joanna Stynen, bij hare verloving met Lancelot van Eygen.

Int jaer XIIII[c] ende LXXIII, XXIII Decembri, soe waert voere Janne van Mechelen, stadhoudere des Ammans, Pauwelse van Ranst ende Meester Clause de Schermere, Scepenen tAntwerpen, ten versuecke van Lantslote van Eygen ende Jannen Stynen, sinen wittegen wive, getuycht tgene dat hierna volgt :

Katline Wouters tuycht ende neemt op hueren eed, dat huer wel kenlic is ende voere staet ende dat zy daerby ende mede was tot Bancmans int *Scaecbert*, daer de huwelike vorwaerde gemaect wart tusschen den voers. Lantslote van Eygen ende Jannen, des voers. Bancmans brueder dochter, ende dat de voergenoemde Bancman aldaer inder selver huweliker vorwaerden der voers. Jannen, zynre nichten, geloefde dat zy, terstont na syn doot, hebben ende behouden soude alle tgene dat hy achter hem soude laten boven alsulke XVIII ℔ grote als hy der voers. Katlinen, dier tuycht, na inhout eens Scepenenbriefs sculdich was ende boven zyn ander schulden die hy alsdan schuldich wesen soude, ende dat thuwelic op die vorwaerde ende geloefte toeginc ende opgeslagen wardt.

Henric van Beyeghem, wullenwevere, ende Henric van Este, droechscheerdere, tuygen ende nemen op hueren eed dat hen wel kenlic is ende voerstaet ende dat zy oec daerby ende mede waeren daer tvoers. huwelic gemaect ende gesloten was, ende daer de voerscreven Bancman de voers. geloefte dede

in alle der manieren als boven vander voerscreven Katlinen Wouters gescreven staet.

Cornelys Janssen, arbeydere, tuycht ende neemt op sinen eed dat des Saterdachs als men des anders daechs de bruylocht vanden voers. Lantslote ende Jannen gehouden wart, den voers. Bancmanne geseyt wart dat betere ware dat hy een vat biers wt sinen keldere inde bruylocht liete leggen, ende dat Bancman daeroppe antwoerde, dat hy dat nyet doen en soude ende dat hy genoech gegeven hadde ende dat hy woude bliven gevende, ende seyde oec dat alle tgene dat hy achter hem laten soude boven zyn schult ende boven Katlinen Wouters brief, dat de voers. Janne, zyn nichte, dat behouden soude.

BOYDENS.

30 December 1473.

« Appoinctement » aangaande de scheidsmannen die in het geschil tusschen Wouter Brugman en Hendrik van Crocht handelen zullen.

Geappointeert byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen, den XXX^en^ dach van Decembri XIIII^c^ LXXIII jaere na scriven sHoefs van Cameryc, inder saken tusschen Wouteren Brugman ende Henricke van Crocht, alsoeverre de voers. Henric soe vele dade, tusschen Vastelavont doen naestcomende, dat Frederic Loerker, die een van hueren arbiteren geweest is, alhier tAntwerpen quame, omme hen te helpen beslichten vanden geschillen die zy alnoch onderlinge wtstaende hebben, dat dan Meester Claus de Schermere ende Jan van Wale, die gelyc den voers. Fredericke ooc huere arbiteren geweest zyn, metten selven Fredericke ende voert met Reyneere van Urssele oft Clause vander Heyden, inde stede van Jacope van Berchem, van Coelne, hen byden voers. Heeren toegevueucht zynde, totten beslichte der voers. partien ende saken verstaen selen, ende oft de voers. Frederic daerenbynnen alhier tAntwerpen nyet en quame, dat dan de voers. Meester Claus, Reyneere, Claus ende Jan

voert alse arbiters inden saken doen ende besoingnieren sullen gelyc zy navolgende der submissien ende wtspraken daeraf gedaen ende na alle bescheyt selen vinden behoerende, nyettegenstaende des voers. Fredericx ende Jacops absencie.

BOYDENS.

17 Januari 1473.

Uitspraak van scheidsmannen in het geschil tusschen Jan de Mileville ter eene, en Jan de Smit met zijne broeders en zusters, ter andere zijde.

Dits alsulken wtsprake als Jan Claus, Henric vanden Kerchove, Peter de Meere ende Jan Bollaert, als seggeren ende arbiteren gecoeren van Janne de Milevile, ter eenre zyden, ende Janne Smit ende den momboeren van sinen bruederen ende zusteren, te wetene Luyc der Kindere ende Peter Pekelharinc, ter andere, gedaen hebben, toecomende vanden geschillen die de voers. partien jegens malcanderen wtstaende hadden omme der goeden ende versterffenissen wille van Jouffrouwen Jaqueminen, des voers. Jans de Mileville wittich wyf ende der voergenoemde kinderen moeye wilen, te wetene, na allet bescheyt hen byden voers. partien met gescrifte ende anders overgegeven, dat Jan Smit voerscreven met sinen bruederen ende susteren ende de voers. momboeren vanden ombejaerden kinderen alsoe vele doen selen dat alsulke goede als Jan Smit voers. met zynre partien alhier beslagen heeft Janne de Mileville toebehoorende, wederomme sal oft selen doen ontslaen ende hem die laten volgen costeloes ende scadeloes, behoudelic, oft de voers. kinderen Jan Smits wilen meynen te deylen inde goede bleven by Jouffrouwen Jaqueminen, huerer moeyen wilen, dat zy daeromme volgen selen tot Brugge daer tsterfhuys gelegen is ende daer deylen dat zy sculdich selen zyn te deylene nader stad recht aldaer, sonder argelist. Dit was aldus gedaen ter presencien van Borgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, des Maendaechs, XVII Januarii XIIII^{c} LXXIII jaere, na scriven sHoefs van Cameryck.

BOYDENS.

19 Januari 1473.

« Vonnisse » in een geschil tusschen Jan Robyns, ter eene, en Jacob Bierman, van Brugge, ter andere zijde, in zake van handel.

Opte geschille voer de Heeren Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Janne Robyns, ter eenre ziden, ende Jacope Bierman, van Brugge, ter andere, alse van drie hondert duysent noten die de voers. Jan den voergenoemden Jacope vercocht ende deen derdendeel daeraf gelevert hadde, ende daeraf de voers. Jacop noch leveringe vanden anderen twee derdendeelen begheerde, daerop de voers. Jan seyde dat de voers. Jacop, int leveren vanden derdendeele voers., hem vander geheelder coopmanscapen voers. verdragen ende quite geschouden hadde, des hy hem waerheyt vermat, ende daerjegens de voers. Jacop seyde dat noedeloes was ennige waerheiden daeraf te leydene, want hy hem daeraf custbode metter eed, Soe wart, na alle tgene des voer de voers. Heeren comen was ende na den eedt die de voers. Jan dede vander quytscheldingen voerscreven, deselve Jan geappointiert ende getermineert quite ende verweert vander leveringen vanden anderen twee derdendeelen der coopmanscapen voerscreven. Gedaen den XIX^en^ dach van Januario XIIII^c^ LXXIII jaere, na scrivene sHoefs van Cameryke.

BOYDENS.

22 Januari 1473.

Oorvrede gezworen door Jacob Ymans alias van den Berghe.

Opten XXII^en^ dach van Januario int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, na scriven sHoofs van Cameryc, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jacop Ymans, Wouterssone wilen, die men heet vanden Berghe ende dede oervrede Janne Denys, backere,

als dat hy hem van nu voerdane nyet mysdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. Janne Denys mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hem dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Heinricken vanden Werve, Burgermeester, die den voers. Jacope den eed staefde, ter presencien van Her Wouteren van Liere, Riddere, Janne Schoyte, Clause vander Voort, Meester Clause de Schermere ende meer andere Scepenen.

PALUDE.

14 October 1473.

„ Vuytsprake " in een geschil tusschen Hendrik Steenwech en Maria Pinaerts, weduwe van Nicolaas de Pape, rakende eenen Schepenbrief.

Alsoe opten yersten dach van deser maent van Octobri byden Heeren ende Wethouderen der stad van Antwerpen een sekere wtsprake gedaen ende gepronuncieert is opte questien ende geschillen wtstaende tusschen Henricke Steenwech, ter eenre syden, ende Jouffrouwen Marien Pinaerts, wedewe wylen Claus sPapen, ter andere, omme eens Scepenenbriefs wille van Antwerpen sprekende van drie sisteren rocx erflic die Thomaes de Meyere ende syn huysvrouwe, inden jaere M CCCC ende vyftich, bekent hebben Johannen, huerer wettiger dochter, ende Janne van Hamele, hueren toecomenden man, op hen selven ende op alle huer goede, in hulpen van hueren huwelicke etc., welken Scepenenbrief de voers. Henric Steenweechs der voers. Jouffrouwen Marien overgegeven ende in handen geset hadde, ende welke voerscreven wtsprake, onder dandere, begrepen hadde dat de voerscreven Jouffrouw Marie Pinaerts Henricke voers. sculdich soude wesen den voers. brief wederomme te leveren oft daeraff syn goet gemoeye te hebbene, behoudelic der voers. Jouffrouwen huer verrichten ende verhalen opte ghene daer zy soude

hopen ende meynen te wynnen oft huer te verhalen, etc., gelyc de voers. wtsprake dat allet claerdere heeft begrepen, ende alsoe deselve wtsprake gegaen synde, de voers. Jouffrouw Marie aen de Heeren den Wethouderen voers. begheerde alhier bescreven te hebbene den voers. Thomase de Meyere, die den voers. Scepenenbrief bekent hadde, ende andere die vanden voers. saken ende materien mochten weten te sprekene omme deselve geexamineert ende ondervraecht ende informacie genomen te wordene oft men de voers. erfrente opte voers. goede sculdich waere te heffene oft wes daeraf waere etc., Soe hebben de Heeren Wethouderen voergenoemt, ter beden ende begheerten der voers. Jouffrouwen Marien, sekere personen alhier doen bescriven ende hem ondervraecht ende geexamineert opte materie ende questien voers., ende na de informacie ende gelegentheyt vander saken die zy daerinne bevonden, soe hebben zy daerinne teynden voort gepronuncieert, wtgesproken ende verclaert dat, evenverre de voers. Henric Steenwechs, tusschen dit ende Sinte Andriesdach des Apostels naestcomende, duechdelic conste bewysen met goeden bescheyde dat hem de voers. drie sisteren rocx erflic toebehoerden ende dat hy daeraf in possessien van heffene geweest hadde, soe soude men denselven Henricke uten prothocolle weder doen grosseren ende maken eenen nyeuwen Scepenenbrief vanden selven jaere ende date dat den ouden Scepenenbrief was, ende daerenteynden recht. Dese wtsprake geschiede ende wart gedaen inden jaere M CCCC ende drieentseventich, opten XIIII dach der maent van Octobri voerscreven.

PALUDE.

29 Januari 1473.

Yse Willemssone ziet af van alle aanspraak op het vaartuig van Jan Janssone, schipper van Bergen-op-Zoom.

Yse Willemssone die men heet schipper Ys, na sekere arreste by hem gedaen opten persoen van Janne Janssone, schipman van Bergen op ten Zoom, ende syn schip, boven sekere vonnissen daeraf gewesen alhier tAntwerpen ende

oic te Bergen, ende die wederom afgegaen ende verthegen, heeft yerst geloeft ende gesekert by synre trouwen ende eeren ende daerna met opgerichten vingeren lyflic aen den Heiligen gesworen, dat hy den voers. Janne noch syn schip voergenoemt nemmermeer meer aenspreken, becommeren oft arresteren en sal, by hem selven oft yemende anders, ter saken vanden selven schepe oft den penningen vanden vercoope daeraf gecomen, bekennende deselve Yse dat hy gheen recht, toeseggen oft gesach totten voers. schepe meer en hadde ende dat de voers. Jan daeraf in hem nyet gehouden en was. Dit wart aldus gedaen voere Janne van Mechelen, stadhouder des Ammans tAntwerpen, die den voers. eed staefde, ende voer Borgermeesteren ende Scepenen, aldaer te rechte sittende, des Saterdaeghs, XXIX dage Januarii XIIII^c LXXIII jaere, na scriven sHoefs van Brabant.

BOYDENS.

1 Februari 1473.

Gelofte van Jan van den Mortere en Margareta, zijn zuster, tot eene nieuwe scheiding en deiling over te gaan van de goederen door hunne ouders nagelaten.

Des Disendaeghs, den yersten dach van Februario XIIII^c LXXIII jaere, na scriven sHoefs van Brabant, consenteerden ende geloefden Jan vanden Mortere, in deen partie, ende Jouffrouw Magriete, syn suster, met Willeme Damas, hueren man, in dandere, elc weder inne ende byeen te brengene alle de goede van erven ende leenen die hen van Symone vanden Mortere ende Jouffrouwen Lysbetten vanden Houte, hueren vader ende moeder, verstorven syn, waer die goede gelegen syn, ende die wederom van nyeus te deylen alsoe dat na recht behoeren sal, binnen XIIII dagen naestcomende, nyettegenstaende der scheydingen anno LV den lesten dach van Meye met Scepenenbrieven van Antwerpen daeraf gedaen, ende gelyc oft daeraf noyt scheydinge oft deylinge geschiet en waere, opte peyne van hondert noblen te verbueren biden ghenen van hen die de contrarie daeraf dade, deen helft tot behoef myns Genedichs Heeren tsHertogen, ende dander

helft totter fabriken behoef van Onser Vrouwenkerke tAntwerpen. Dit geschiede ten jaere ende dage voergenoemt, voer Janne van Mechelen, Stadhoudere des Ammans, Pauwelse van Ranst, Gheerde van Eyck, Meester Clause de Schermere ende Costene van Halmale, Scepenen.

BOYDENS.

23 September 1473.

« Oirvrede » gezworen door Nicolaas van Cortbeemde, huidevetter.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, XXIII dage in Septembri, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Claus van Cortbeemde, huydevettere, ende dede oervrede Clause Cornelis, vutsnydere, ende Katlinen van Zelle, sinen wettigen wive, als dat hy hen van nu voerdane nyet en sal mysdoen oft doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende dat hy ooc van nu voerdane tot gheenen tiden den voers. Clause Cornelis ende sinen wive, noch gheenen van hen, voere oft omtrent huer huys oft ooc voere huer craem daer zy huer lakene vercoopen, en sal comen oft seynden, oft hen oft ennigen van hen overladen oft doen overladen met woorden oft met daden, noch ooc gheen laken jegens hen in huer huys oft craem moegen oft comen coopen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Clause Cornelis oft sinen wive yet mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hen dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Ende waert dat de voers. Claus van Cortbeemde hierjegens dade ende men dat ter waerheit bevonde, soe geloefden Jacop Mannaert, tenghietere, Jacop vander Heyden, huydevettere, Jan van Cortbeemde, des voers. Claus van Cortbeemde brueders sone, ende Cornelis Doncker, metsere, syn swager, ende elc voere al, als borgen desselfs Claus van Cortbeemde, daervoere alsdan op te leggene ende te betalene hondert Bourgoensche schilde, welken oervrede deselve Claus van Cortbeemde alsoe verborgen moeste,

navolgende der terminacien ende appoinctemente vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad daeraf gegeven. Present : Jacop Wielant, Onderschoutet, die den voers. Clause van Cortbeemde den eed staefde, Her Willem van Berchem, Riddere, ende Meester Claus de Schermere, Scepenen.

PALUDE.

16 Februari 1473.

Merten Wyns, handelende voor de kinderen van Ancem vanden Woelputte, ziet af van alle aanspraak op de opbrengst der goederen van Hendrik vanden Woelputte, die, volgens verbintenis, aan Thomas Maes, van Rethy, toekwam.

Opte geschille voere Borgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Thomase Maes, Jannes Willem Maeszone, van Rethy, als deghene daeraen hem Henric vanden Woelputte bestaet hadde te houdene voere sine ruerende haeflike goede ende voere de bladinge van sinen erfliken ende onruerenden goeden, na inhoude eens Scepenenbriefs van Antwerpen, thiene dage in Octobri anno LXXII lestleden daeraf gemaect, ter eenre zyden, ende Mertene Wyns, van Beerse, als gemechticht vanden kinderen wilen Ancems vanden Woelputte die men hiet Dits, na inhoude eens Scepenenbriefs van Antwerpen, den XII^en^ dach van Januario lestleden gemaect, ter andere, seggende voers. Thomaes dat, na tverliden vanden yersten Scepenenbrieve voergenoemt, mids den geschillen voere de voers. Heeren doen geport tusschen des voers. Henricx vanden Woelputte vrienden ende den voergenoemden Thomase, als vander houdingen desselfs Henricx ende den overgevene van sinen voers. ruerenden haefliken goeden ende bladingen van sinen erfliken ende onruerenden goeden, byden selven Heeren geappointeert was dat de voers. Thomaes bliven soude by der houdingen vanden voers. Henricke, by sinen haefliken goeden ende ooc by der bladingen voerscreven, na inhoude eenre acten XX dage Januarii anno LXXII voerscreven daeraf gemaect, ende dat nochtan de voers. kindere daerinboven hem, Thomase,

hinder ende stoot begonst ende gepynt hadden te doene inde bladinge van des voers. Henricx onruerenden ende erfliken goeden voerscreven, soe dat hem die nyet rastelic volgen en mochte, des hy hem waerheit vermat, concluderende dat hem de voers. Merten dien hinder ende stoot schuldich waere af te doene etc., Soe heeft de voers. Merten, gemechticht inden name als boven, na sekere verantwoerden daerop gedaen, ende na dat hy gevuelde tvoers. voortstel jegens tvoers. appointement ende terminacie begonst ende innegestelt wesende, voere de Heeren Borgermeesteren ende Scepenen voerscreven gerenonchieert, verthegen ende afgegaen des voers. voortstels ende ooc alle der actien ende des rechts dat de voers. kindere, daer hy af gemechticht was, hebben souden moegen aen des voers. Henricx ruerende haeflike goede ende aen de bladinge van sinen onruerende ende erfliken goeden, tes voers. Thomaes behoef, kennende dat deselve kindere, alsoe lange als de voers. Henric levet oft metten voers. Thomase woent, daer gheen recht aen en hebben, gelovende in goeden trouwen deselve gemechtichde, inden name als boven, tvoers. belet af te doene ende den voergenoemden Thomase hierjegens nemmermeer meer aen te sprekene, te heysschene, te moeyene, gheenrehande hinder oft stoot te doene, opte peyne van thiene cronen te verbuerene, alsoe dicwille ende menichwerven alst gebuerde, te bekeeren, den derdendeel daeraf tot behoef myns Genadichs Heeren tsHertogen, dander tot behoef vander fabriken van Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende tderde derdendeel tes voers. Thomaes behoef, altyt sonder prejudicie vanden appointemente voergenoemt. Dit wart aldus gedaen des Woensdaechs, XVI dage Februarii XIIII^c LXXIII jare, na scriven sHoefs van Brabant.

Boydens.

24 Februari 1473.

« Oirvrede » gezworen door Simon Wielant.

Opten XXIIII^en dach van Februario anno XIIII^c LXXIII, na scriven sHoofs van Cameryck, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Symoen

Wielant, Pauwelssone, ende dede oervrede Jacope vanden Bloke, als dat hy hem van nu voerdane nyet mysdoen en sal oft doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voerscreven Jacope mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hem dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Janne van Ranst, Burgermeester, die den voers. Symoene den eed staefde, ter presencien van Janne Schoyte, Janne van Mechelen, Gheerde van Eycke ende Meester Clause de Schermere, Scepenen.

22 Juni 1473.

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Wouter van der Ryt, van Herenthout, met zijnen zoon Willem, ter eene, en de Wethouderen van Herenthals, als oppervoogden der kinderen van wijlen den tweeden zoon Wouter, ter andere zijde.

Alsoe zekere questien ende gescillen vutstaende syn geweest tusscen Wouteren vander Ryt, van Herenthout, voere hem selven, ende Willeme vander Ryt, sinen wettigen sone, ooc voere hem selven ende inden name van sinen wettigen kinderen, die hy daerinne gelooft heeft te vervane, ter eenre ziden, ende Rutgheer van Eycke, Heinricke Colibrant, Wouteren de Wolf ende Janne van Gheele, als gedeputeerde der stad van Herentals, inden name vanden gemeynen Wethouderen hueren medegesellen derselver stad, als oppermomboeren, ende by consente van Janne van Haecht, als mombore, ende Joese vanden Strale, als toesiendere vanden wettigen kinderen wilen Wouters vander Ryt, ooc sone was Wouters vander Ryt voergenoemt, ter andere, toecomende ende spruytende omme der renten ende goeden wille die vanden voers. Wouteren vander Ryt den ouden bliven ende versterven selen, die van Magrieten, Peter Godevaerts dochter, desselfs Wouters wettigen wive wilen, bleven ende verstorven

syn, item noch omme der goeden wille die deselve Wouter ende Magriete, syn wyf, oft ennich van hen den voers. Willeme ende Wouteren vander Ryt, hueren sonen, oft ennigen van hen te huwelike gegeven ende geloeft hebben, item omme der goeden wille die de voers. Magriete metten voers. Wouteren, hueren man ende mombore, den voers. Willeme, hueren sone, terve gegeven hebben, ende ooc omme der renten wille die zy oft ennich van hen denselven Willeme, hueren sone, vercocht ende bekent moegen hebben, het zy met Scepenenbrieven oft anderssins, ende ooc omme des achterstels wille daeraf verloopen ende zekere sculden wille van pyne ende arbeyde biden voers. Willeme tot syns vaders huyse gedaen ende van al des meer daeraen cleven oft vuytspruyten mochte, van welken questien ende gescillen vele hanteringen van rechte ende anderssins, soe voere gheestelike ende weerlike Hoven, tot diveersen stonden ende plaetsen geweest syn, soe hebben de voers. partien, omme alle gedingen, oncosten, moeyselen ende lasten voerdane te schuwene, hen te beyden ziden van alle den questien ende gescillen voers. ten lesten geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in Burgermeesteren ende Scepenen der goeder stad van Antwerpen ende geloeft goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle tgene dat biden selven Burgermeesteren ende Scepenen daeraf vutgesproken, gepronuncieert ende getermineert sal worden, in alle der manieren oft metten vonnisse biden selven Scepenen alsoe gewyst waere, gelyc de submissie inden jaere van LXXII, VII dage in Aprille voere Paesschen lestleden, daeraf gepasseert, dat volcomelikere int lange heeft begrepen, navolgende welker submissien de voers. Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen oversien ende gevisiteert hebben alle de Scepenenbrieven, cedullen ende scriftueren biden voers. partien geexhibeert ende geproduceert, ende ooc deselve partien ende elker bisundere ernstelic geexamineert ende ondervraecht vander duecht ende onduecht vanden voers. Scepenenbrieven ende scriftueren, ende na alle andere circonstancien die totter voers. saken ende materien ennichsins mochte dienen, ende na dat de voers. Burgermeesteren ende Scepenen op alle tgene dat voerscreven is rypelic gelet ende gedelibereert hadden ende alle gelegentheit vander saken

wel overdacht, Soe hebben zy daerinteynden huer vutsprake ende sentencie arbitrael daeraf vutgesproken ende gepronuncieert inder manieren hierna verclaert :

Te wetene is, dat de voers. kindere Wouters vander Ryt wilen ende huer nacomelinge ongelast ende ongehouden sullen syn ende bliven van allen achterstelle ende sculden die men hen omme der voers. goeden ende renten wille oft omme des sterfhuys wille van hueren grootvader ende grootmoeder, nu ofte in toecomenden tiden, ennichsins souden moegen heysschen.

Item, dat de voers. Willem vander Ryt, hebben ende behouden sal, voere hem ende voere syn nacomelinge, alle de onruerende goede, erve ende leenen, welkerhande die wesen moegen, die vander voers. Magrieten, synre moeder, bleven ende verstorven syn, behoudelic dat elc behouden sal de ruerende have die hy wech heeft, ende sal daertoe hebben alle de goede, have, erve ende leene die vanden voers. Wouteren vander Ryt, sinen vader ende oudervader derselver kinderen, bliven ende versterven selen moegen, waer ende tot wat plaetsen dat die gelegen syn oft bevonden sullen moegen worden, des selen deselve Willem ende syn nacomelinge, van ende vut denselven goeden voergenoemt, vutreycken ende betalen den wettigen kinderen Wouters, syns brueders voergenoemt, alsulken drie mudde rox erflic Herentalscher maten als de voers. Wouter vander Ryt doude ende Magriete, syn wyf, voertiden den voers. Wouteren, hueren sone, vader der voers. kinderen, in huweliker vorwaerden gegeven ende geloeft hebben, die van nu voerdane alle jaere te Kerssavonde oft tOnser Liever Vrouwendage Lichtmisse verschinen selen, des selen deselve kindere daeraf jaerlix gelden den voers. Janne van Haecht een mudde rox erflic ter quitingen staende, dat hem de voers. Wouter, huer vader, voertiden bynnen sinen levenden live vercocht heeft, ende de voers. Willem ende syn nacomelinge selen daertoe, na de doot des voers. Wouters, syns vaders, noch vutreycken ende betalen den kinderen Wouters, syns broeders voers., ende hueren nacomelingen, alle jaere ten terminen voers., sesse mudde custbaers rox erfliker renten, ende

dese voers. drie mudde ende sesse mudde rox erflic sal de voers. Willem des voers. Wouters, syns brueders, kinderen voergenoemt bewysen op goede zekere pande die vander voers. Magrieten, synre moeder, verstorven syn ende van sinen voers. vader bliven ende versterven selen, ende die altyt leveren te Herenthout metter Herentalscher maten, ende dat, mids desen, doot ende te nyeute selen syn alle de brieve, vorwaerden, gescriften ende geloeften tanderen tiden omme der voers. renten ende goeden wille bekent, gedaen ende gemaect. Voerdane soe is biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt verclaert ende vutgesproken, waert dat den voers. Willeme oft sinen nacomelingen namaels ennigen stoot oft calaengie aengedaen warde in ennige parcheelen vanden goeden voergenoemt, by yemanden die se hem metten leenrechte oft anderssins woude afwynnen oft afwonne, dat hem de voers. kindere ende huer nacomelingen daeraf ter hant souden moeten staen, ende dat helpen verantwoorden ende half gelden ende dragen. Ende waert dat in deser vutspraken ende sentencien arbitrael namaels ennige duysterheit oft verscheiden verstantenisse gebuerde tusscen de partien voerscreven, daeraf behouden de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt de interpretacie ende verclaeren te hemwaert, omme die te doene in tiden ende wilen als dat soude gebueren, in alsulker manieren als hen godlic ende redelic soude duncken. Dit was aldus gedaen, gepronuncieert ende vuytgesproken XXII dage in Junio int jaer Ons Heeren M CCCC ende drientseventich.

PALUDE.

26 October 1473.

Vonnis van het Magistraat, op aanklacht der Meerschen, tegen Bartel de Hase, tengieter.

Alsoe voere den Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen zekere questien ende gescillen geresen ende geport syn geweest tusschen de dekens ende gesworene vanden ambachte vander Meerssen, voere hen ende inden

name vanden gemeynen gesellen desselfs ambachts, ter eenre zyden, ende Bertelen de Hase, tenghietere, ooc medegeselle desselfs ambachts ter andere, seggende deselve dekens ende geswoerene, voer hen ende inden name als voere, dat zy denselven Bertelen int beghintsele vander Bamismerct van Antwerpen lestleden gecalengiert hadden, mids dien dat hy zekere tenwerc opte merct in syn crame gestelt hadde, dwelc nyet dan gedraeyt en was ende nochtans op geslagen vormen gegoten, ende hadde dat werc nochtans onder opten bodem ende ooc boven opt boert geteykent metter borch, dwelc na der ouder costumen ende usagien vander neeringen vanden tenghietene alst nyet en behoerde oft ooc noyt alhier gesien en was, maer behoorde tselve werc geslagen te sine metten hamere ende onder den bodem geteykent metter borch ende boven opt boert den hamer metter croonen, ende dat omme dies mysgryps wille ennige van des voers. Bertels vrienden ende goeden mannen gecomen syn byden dekens ende geswoerene voers., omme dat geschil met mynlicheiden ende goeden gevuege afgeleet te wordene, te dien eynde dat de voers. Bertel in guntsten ende vrientscapen metten voers. dekens, geswoerene ende gemeynen ambachte bliven soude moegen, ende gheen saken van gescillen tegens hen wtstaende en soude hebben, ende dat ten utersten alsoe verre daer tusschen gesproken wart als dat hen de voers. dekens ende geswoerene, ter eenre zyden, ende de voers. Bertel, ter andere, keerden ende submitteerden in de goede manne voers., te wetene, in Janne Martens, Janne de Ticheleere, beyde tenghieters, ende in Janne vander Vueren, backere, die ten sloote, na dat zy de gelegentheit vander saken verstaen hadden, huer wtsprake daeraf deden in deser manieren, te wetene, dat de voers. Bertel van doen voerdane gheenrehande alsulken onduechdelik werc als voerscreven is meer maken, vercoopen ofte in syne craem stellen en soude, ende dat hy, in beternissen van des hy hem contrarie der ouder costumen ende gewoenten ende der welvaert ende profyt vander neeringen ende comenscapen vanden tenghieteren misgripen ende misdragen mocht hebben, geven soude, tot der gulden van Sinter Claus behoef, viere ponde was, ende daertoe, ten vermanene vanden goeden mannen voers. gaen soude een pelgrymagie tOnser Liever Vrouwen sHertogen-

bossche, seggende voort deselve dekens ende geswoerene dat, nyetjegenstaende ende boven der wtspraken voerscreven, de voerscreven Bertel sulken onduechdelic werc als voerscreven is, bynnen der Bamismerct voerscreven, weder opte merct in syn crame gebracht ende gestelt heeft, ende dat daeromme, wt laste ende bevele vanden voers. dekens, een vanden geswoerenen vander nacien vanden Tenghieters voers. gegaen is met Janne de Beere, ooc tenghietere, totten selven Bertelen ende heeft hem daeraf gecalengiert, ende dat doen deselve Bertel den voers. Janne de Beere overladen heeft met quaden en fellen woorden, seggende: Gaet, ghy verradere, van mynen crame, ghy coemt hier voer myn craem om my te verradene, — ende dreychde ooc denselven Janne de Beere metten gewichte te worpene etc., des zy hen van al waerheit vermaten, ende want dit is een groote rebellicheit, onverhooricheit ende versmadenisse byden voers. Bertelen jegens zyn voers. dekens, geswoerene ende gemeyne ambacht voortgekeert, ende ooc tegens de welvaert vander neeringen vanden tenghietene, ende ooc ten grooten achterdeele ende scaden vander gemeynre policien vander stad ende allen coopluden van buyten ende van bynnen, die daerby grootelic bedrogen mochten worden etc., Soe begheerden zy, mids dien, aende Heeren Schout, Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, omme huer behoorlike provisie hierop, als dat deselve Bertel by hem daeraf alsoe onderwesen warde dat desgelycx nyet meer en gebuere, stellende voort ter discrecien ende moderacien vanden Heeren tgene des hem de voers. Bertel daerinne misgrepen heeft, etc., Ende na zekere verantwoorden byden voers. Bertelen ter excusacien van dien gedaen, ende na zekere getuygenissen ende waerheiden die de Heeren Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen opte materie ende saken voerscreven overhoort hebben, soe vanden drie goeden mannen voerscreven, soe van allen oft den meesten deel van den goeden mannen die de voerscreven neeringe vanden tenghietene hanteren, soe van anderen die vander selver saken wisten te sprekene, Soe hebben deselve Heeren Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen daerenteynden wtgesproken ende geappointeert :

Dat de voerscreven Bertel volvueren ende voldoen sal

dierste wtsprake byden voerscreven drie goeden mannen gedaen, ende dat hy alsulken onduechdelic werc als voerscreven is nyet meer maken, vercoopen oft in syn crame stellen en sal.

Item, dat hy daertoe, voer tgene des hy hem in deser saken misdragen ende misgrepen heeft, aen de dekens, geswoerene ende ambacht voerscreven, doen sal een pelgrymagie ten Heiligen Drie Coningen tot Coelne, ende die porren tusschen dit ende Kerssavont naestcomende, ende goet bethoon daeraf brengen, oft daervoere geven der fabriken van Onser Liever Vrouwenkercke tAntwerpen alsoe vele als men, na wtwisen des Paysmakersboecke, voere een pelgrymagie tot Coelne sculdich is te gevene, te wetene III Ryders.

Item, soe wanneer de voers. Jan de Beere thuys comen sal syn, soe sal de voers. Bertel, optes ambachts camere van der Meerssen, in presencien vanden dekens ende geswoerene aldaer, denselven Janne de Beere vergeffenisse bidden van tgene des hy hem misseit ende misdaen heeft, ende geven daertoe, in beternissen van dien, der gulden van Sinter Claus III ℔ was ende den outaer van den Drie Coningen voere den hoogen choor alhier ooc III ℔ was, bynnen den tyde voerscreven, ende sal daertoe deselve Bertel doen een pelgrymagie tOnser Liever Vrouwen tHertogenbossche, ende die porren bynnen den tyde voerscreven ende ooc goet bethoon daeraf brengen, oft daervoere geven der fabriken van Onser Liever Vrouwenkercke voers. alsoe vele als men, na wtwysen des Peysmakersboeke voerscreven voere een pelgrymagie tot sHertogenbossche sculdich is te gevene, te wetene, eenen Ryder. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende drientseventich, XXVI dage in Octobri.

PALUDE.

14 Maart 1473.

« Terminatie » in een geschil tusschen Reinier van Urssel en Jan Rockoc, over het ruimen van den beerput van eerstgenoemde langs eenen gemeenen uitgang.

Opte geschillen wtstaende tusschen Reynere van Urssel, vore hem ende inden name van zynre Jouffrouwen moeder ende anderen zynen broederen, ter eenre zyden, ende Janne Rockoc, weert inden *Roeden Schilt*, gestaen opte Coremerct, ter andere, toecomende vander ruymingen van eenre weerdtribben die de voirscreven van Urssel wt hueren huyse geheeten *den Wygaert*, gestaen inde Hoecstrate, in meyningen waren te ruymene doer den duerganc achterwte dore den *Roeden Schilt*, die gemeyne is ende die deselve twee huysinge gemeyne gebruyken moegen, vore hem nemende de voirscreven Jan dat deselve van Urssele huer weerdribbe duer denselven ganc niet schuldich en waren te ruymene, mids der ongebuerlicheit wille etc., ende na de Scepenenbrieve ende ander bethonen byden voirs. partien te beyden zyden geproduceert, Wardt getermyneert ende by Burgermeestren, Scepenen ende Raide voirs. geappointeert, want den voirs. ganc, na wtwysen der Scepenenbrieven voirs., gemeyne is, dat den voirs. van Urssel wel georloeft is de voirs. weerdtribbe tot behoerliken tyden te ruymene, ende over ende doer den voirs. ganc wt te doene voeren, ten mynsten hyndere ende ongerieve dat men sal connen. Dit was gedaen opten XIIII^ten^ dach van Meerte anno LXXIII.

Buekeler.

18 Maart 1473.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Jan vander Hulst, Vorster des Hertogs te Leuven, en Jan de Deckere, poorter van Antwerpen, wegens de onderhoudskosten van Wouter de Pundere, in het gevang van Leuven door dezes toedoen opgesloten.

Op ende vanden geschillen voere Borgermeesteren ende

Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Janne vander Hulst, Vorstere ende dieneere onses Genadichs Heeren sHertogen inder stad van Loevene, ter eenre zyden, ende Janne de Deckere, poertere tAntwerpen, ter andere, omme der vruentcosten wille die de voerscreven vorstere den voergenoemden Janne de Deckere heysschende was vanden persoene van Wouteren de Pundere, dien de voers. Jan de Deckere inder voergenoemden vruenten hadde doen leggen, aldaer hy wel XXVII weken gelegen hadde ende alnoch lach, heysschende de voers. Vorstere van elken dage die hy aldaer gelegen hadde oft noch liggen soude, XII grote Brabants, gelyc men tot hertoe van gelyken geplogen hadde te gevene na den rechten ende constumen der stad van Loevene, alsoe hy seyde ; vanden welken de voers. Jan de Deckere hoopte ende meynde dat men soe vele nyet schuldich waere te gevene na denselven rechten ende costumen der stad van Loevene voerscreven etc., Soe wart by den voers. Heeren Borgermeesteren ende Scepenen, na alle tgene des voere hen comen was, geappointeert, getermineert ende wtgesproken dat de voers. Jan de Deckere hem bynnen acht dagen naestcomende soude informeren op tstuc vanden voers. vruentcosten ende vanden rechten ende costumen der voers. stad van Loevene, ende dat hy navolgende dien den voergenoemden Vorstere vanden selven vruentcosten vernuegen ende contenteren soude, ende, oft hy des alsoe daerin bynnen nyet en dade, dat hy dan soude moeten innestaen vanden toecomenden vruentcosten, oft dat de voers. Vorstere, by gebreke van dien, dan met ende vanden voers. gevangenen soude moegen doen ende procederen van dien uter gevangenissen te latene oft anderssins, alsoe dat na den rechten ende constumen der voers. stad van Loevene behoeren soude. Gedaen den XVIII[en] dach van Meerte XIIII[c] LXXIII jare, na scriven sHoifs van Brabant, my daerby zynde,

BOYDENS.

4 April 1473.

Geding van Catharina van den Gruythuse, weduwe Jans van Oerle, tegen Jan van Ryningen, te slissen door den Raad van Brabant.

Des Maendaeghs, vier dage in Aprille XIIII^c LXXIII jaere voere Paesschen, quam Katline vanden Gruythuse, wedewe wilen Jans van Oerle, voer de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen, ende begeerde van Janne van Ryningen, aldaer jegens huer ontboden synde, dat hy huer aldaer tAntwerpen, voer zekere goede manne daertoe genoemt, rekeninge, bewys ende bescheyt doen woude vanden goeden wilen Jans van Oerle, huers mans, daeraf sy in possessien gestelt was, navolgende zekeren appointemente byden voers. Heeren daerop gegeven, gelyc hy huer toegeseyt hadde voer Jacope van Oprode, Huissier myns Genedichs Heeren, daer sy huer des toe gedroech; dwelc de voers. Jan huer ontkende ende weygerde alsoe te doene, seggende, al waest soe dat hy huer tanderen tiden gepresenteert hadde by goeden mannen daeraf te comene, dat zy daermede nyet te vreden en was, alst bleec, want zy bovendien int Parlement myns Genedichs Heeren over hem geclaeght ende een mandement verworven hadde, wt crachte vanden welken hy byden voers. Huissier jegens huer ende tot hueren versueke gedaecht was des Disendaechs na Belokenen Paesschen doen naestcomende voere mine Heeren den President ende Raetslieden van Brabant, des hy hem gedroech aende copie vanden selven mandemente ende aende relacie vanden Huissier, die hy thoonde, begerende mids dien tsinen dage voers. jegens huer te comene ende te proc[e]deren navolgende den mandemente voers. Dwelc hem alsoe geconsenteert was, my daerby synde,

BOYDENS.

6 April 1473.

„Oirvrede" gezworen door Joris Ravesborger.

Opten VI^en^ dach van Aprille voere Paesschen anno XIIII^c^ LXXIII, na costume van scrivene sHoofs van Cameryck, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jorys Ravesborger ende dede oervrede Janne Colve als dat hy hem van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemande anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voerscreven Janne Colve mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hem dat in goets tyts kundigen soude ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die den voerscreven Joryse den eed staefde, ter presencien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, doen inden godshuyse vanden Predickeeren opten Schorselwoensdach vergadert synde.

PALUDE.

22 April 1474.

„Oirvrede" gezworen door Jacob Bac.

Jacop Bac, Wouterssone, geloefde, zekerde ende zwoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren ende dede oervrede Gheerde de Jaghere, kerdrivere, als dat hy hem van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voerscreven Gheerde misdoen woude oft doen misdoen, dat hy hem dat in goets tyts kundigen soude ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die den voers. eede staefde, Borgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, inder Vierschaeren te rechte sittende, des Vridaeghs XXII dage Aprilis anno LXXIIII na Paeschen.

BOYDENS.

6 *December 1473.*

« Arbitrale vuytsprake op zoeninghe » over den manslag gepleegd op Peter vanden Broeke.

Alsoe als tanderen tyden bynnen der stad van Antwerpen een ongeval ende dootslach geschiet ende geperpetreert is geweest by handen Peter ende Joes Aerts, gebruederen, ende by Heinricken Aerts, inden persoon van Peteren vanden Broeke wilen, dien sy van levenden live ter doot gebrocht hebben, dies ziele God genadich syn wille, daeraf de vrienden ende magen vander levender zyden, tot huerer oetmoder beden ende begeerten ende by tusschensprekene van goeden mannen, vele diveerssen dachvaerden ende minlycke spraken gehouden ende geconsenteert zyn geweest byden vrienden ende magen vander dooder zyden, op welke dachvaerden ten slote byden selven goeden mannen soe vele gedaen is geweest dat Symon vanden Broeke, als wettich broeder vanden voers. dooden ende als oom van Peteren vanden Broeke ende gerechte moetsoenders, by bywesene vanden voers. Symoene ende Meester Willeme Barbier, als momboren van svaders wegen, ende by Peteren Colcman, als momboer vander moeder wegen, met hueren anderen vrienden ende magen, ter eenre, ende de voers. Peter Aerts, voere hem selven ende voer Joese, sinen brueder, die hy daerinne vervinc ende geloefde te vervane, ende Heinric Aerts, met hueren vrienden ende magen, ter andere zyden, hen des geheellic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in vier goede mannen, te wetene, in Diericke vander Spreet ende in Wouteren vander Nyden, gecoren ende genomen als seggers vander dooder zyden, ende in Janne van Mechelen ende Cornelise vander Zypt, als seggers gecoren ende genomen vander levender syden, welke vier goede mannen, hen rypelyc hierop beraden hebbende, eendrachtelyc overcomen syn ende hebben daerna, des Sondaechs anno XIIII^{c} LXXIII, den vyfsten dach in Decembri, bynnen der stad van Antwerpen, inden cloostere vanden Predickeeren aldaer, huer wtsprake gepronuncieert ende vuytgesproken, aldaer ten selven dage de voers. Peter ende Heinric Aerts, by ordinancien

vanden voers. seggers, haren voetval deden ende voert ten halamme ende ten monde quamen, alsoe dat behoorde, welke vuytsprake hierna volgt ende is aldus :

Inden yersten, soe selen de voers. misdadige, ter eeren Gods Almechtich, ter laeffenissen der zielen des voers. dooden ende ter beternissen van sinen vrienden ende magen, moeten doen doen bynnen den voers. cloostere van den Predickeren twee dertichste, hondert zielmissen ende een cloestergebet, omme dat bestaet te wordene tusschen dit ende Vastelavont naestcomende, ende goet bethoon daeraf doen dat dat alsoe bestaet is.

Item, noch soe selen de voers. misdadige, inden name als boven, ter eeren Gods Almechtich etc., moeten geven vive ponden was, te wetene, II ℔ daeraf tusschen dit ende Kerssavont naestcomende bynnen der kercken van Wuestwesele, dies moeten sy twee kerssen daeraf doen maken, ende dander drie ponde was bynnen Onser Vrouwenkercke tAntwerpen voere Sinte Cornelysoutaer, tusschen dit ende Paesschen naestcomende, ende goet bethoon daeraf brengen dat de voers. V ℔ gegeven ende bestaet syn geweest.

Item ende want de voers. Heinric Aerts, ter eeren Gods Almechtich, ter laeffenissen der zielen des voers. dooden, tot Sinte Peters ende Sinte Pauwels te Romen geweest is, ende insgelycx versocht ende gecropen heeft de trappen van Sinte Jans te Latranen aldaer, daeraf de voers. seggers de kennisse hebben ende geinformeert syn, dat de misdadige mids dien daermede gestaen selen.

Item, noch selen de voers. misdadige, inden name als boven, ter moetsoenen ende ter beternissen vanden vrienden ende magen des voers. dooden saligere gedachten, moeten geven LXIIII guldenen II scellinge, VI deniers voere elken gulden gerekent, bynnen twee jaeren naestcomende, te wetene, deen helft daeraf bynnen eenen jare naestcomende ende dandere helft bynnen eenen jaere daernaestvolgende, behoudelic dat zy de yerste helft, opdat hen belieft, moegen onderhouden totten lesten termine toe den penninc thiene,

gelyc weesgelt behoert, ende alsdan de voers. penninge metten verloepe gebracht te wordene inder manieren boven verclaert opter stad wissel van Antwerpen.

Item, noch soe moeten de voers. misdadige geven, tusschen dit ende Paesschen naestcomende, vive derselver guldenen, omme die bekeert te wordene byden voers. seggeren ende arbiteren daer hen dat believen sal.

Item, voere de voers. dertichste, zielmissen, cloostergebet, was ende gelt, syn borge Jan ende Heinrick Aerts, gebruederen, geseten te Heerentals, ende Lysbeth Aerts, haerer beyder suster, wonende tOelen, cum tutore, omme te voldoene tgene des voers. is, met hem selven ende met allen hoeren goeden, maer de voers. misdadige, elc inden name als boven, geloven den voers. haren borgen vander voers. gelooften costeloes ende scadeloes tontheffene met hen selven ende met allen haren goeden.

Ende, mids allen desen, seggen de voers. seggers eendrachtelic de voers. partien met allen haeren vrienden ende magen versoent, vereenicht ende goede gevriende van desen dage tot eeuwigen dagen, op soenbrake ende op vredebrake, gelyc dat behoort na de hooge heerlicheit ons Genedichs Heeren tsHertogen van Brabant ende na synre stadt recht van Antwerpen, behoudelic, oft in deser vuytspraken nu oft namaels ennige duysterheit gebuerde, dat houden de voers. seggers tot haeren verclaerene. Op welke Jan Mynnebode, Roydragere tAntwerpen op desen tyt, in presencien van den voers. seggers ende omstanders, ban ende vrede geboden heeft. Present : Pauwels van Ranst ende Gheert van Eyck, Scepenen. Actum VI Decembris anno LXXIII.

PALUDE.

10 December 1473

« Ordonnancie » voor de Torf- en Kooldragers.

Alsoe voere den Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen comen syn de Torfdragers

derselver stad, begheerende hen gegunt ende verleent te wordene, zekere punten aengaende den dragene vanden houtcolen, in alsulker manieren als zy deselve punten in gescrifte overgaven, ende alsoe tusschen den dragers ende den meters van denselven houtcolen dagelycx zekere gescille gebuerden ende ooc te diversen stonden den voers. Heeren clachten gedaen warden, mids ennigen gebreken die inden metene vanden houtcolen gebuert hadden, Soe is byden Schoutet ende den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad voerscreven, na dien dat sy wel int lange oversien hadden de voers. scriftueren byden voerscreven Torfdragers overgegeven, ende ooc sekere andere scriftueren die hen byden Goudsmeeden ende Wynluden der voers. stad overgegeven waren, ende op al ripelic hadden gelet ende gedelibereert, omme nutscap ende gemeyn oorboer der voers. stad ende der ingesetene derselver, geappointeert, geordineert ende gesloten tgene dat hierna volght :

Inden yersten, soe is overdragen ende gesloten, soe wanneer alst gebueren sal dat ennige houtcolen vanden wagenen opte merct selen liggen gestort, ende men die dragen sal tot oft omtrent der Melcmerct, item omtrent den Vleeschuyse, item aen de Vischmerct boven, item omtrent der Cordewagencruydersbrugge ende doer de Munsterstrate tot opte Vlasmerct, item over de Corenmerct totter Capittelen wynkeldere, weder dat die colen selen worden gedragen ter slechter eerden, in huyse oft in kelders, dat de dragers vanden selven colen die ten voerscreven plaetsen ende inder manieren voers. sullen worden gedragen, hebben sullen voor hueren loon van dragene, van elken gange, VIII miten Brabants.

Maer waert dat men se droege op solders oft trappen opwaert clymmende, dat men daeraf alsoe vele meer van elken gange geven sal, na avenant vander hoochden, als men vanden torven gewoenlic is te gevene, te wetene, van elken soldere die men opwaert gaet, een mite van elken gange.

Item, soe wanneer ennige houtcolen voordere sullen worden gedragen dan ten voerscreven plaetssen, het zy van der Merct

wtwaert oft uter Meeren oft van anderen plaetssen tot aenden Werf oft opte Merct, soe sal men van elken gange van dien colen geven voer den loon vanden dragene, 1/2 grote Brabants.

Item. is voort overdragen, soe wanneer ennige houtcolen gedragen selen worden uten scepen, wt Sinte Jansvliet, uter royen vanden Nyeuwen Wercke, vanden Werve oft vanden anderen plaetssen uten scepen, dat men daeraf voor den loon vanden dragene, van elken gange, geven sal 1/2 grote Brabants, behoudelic wes men op solders oft trappen opwaerts clymmende sal moeten dragen, dat men dien loon van dragene daeraf ooc hoogen sal na avenant, als voere.

Item, is noch voort overdragen, soe wanneer ennige colen gestort liggende opten Werf, opt Hoot, op Sinte Jansvliet oft opt Nyeu Werc, ende die inde scepen selen worden gedragen, dat men van elken gange van dien geven sal, voor den loon vanden dragene, VIII miten Brabants, gelyc oft ware aen de Merct, ter slechter eerden oft in kelders.

Behoudelic, waert ooc dat men se moeste dragen over ander scepe, soe soude men daeraf van dragene alsoe vele meer geven als men soude tot anderen plaetsen daer men se op solders oft trappen droege, na avenant der gelegentheit vanden arbeyde ende der scepe daer men se soude moeten overdragen.

Item, is voort overdragen ende gesloten dat van nu voerdane nyemant en sal moegen meten ennige houtcolen, ten zy dat zy yerst den behoorliken eedt daertoe dienende daeraf gedaen sullen hebben, ende dat die selve gesworen meters, opten selven hueren eedt, sullen moeten ute den colen scheyden de branders ende tgemul, gelyc alst van outs costumelic is ende tusschen coopere ende vercoopere behoort.

Item, is voort overdragen ende gesloten dat de voerscreven gesworen Coolmeters nyet en sullen moegen mededeylen oft paerten inder voers. dragersloon, maer selen hueren loon hebben vanden vercoopere die de colen levert, behoudelic emmers dat de poorters vander stad de colen die zy tot

huers selfs slitene ende besegen coopen, selen moegen selve dragen oft by hueren familien ende huysgesinne doen dragen, na der ouder costumen ende heerbrengene, sonder daeraf yet van dragene te dorven geven. Actum anno LXXIII, X die Decembris.

PALUDE.

4 Februari 1473.

« Arbitrale vuytsprake op zoeninghe » over den moord gepleegd op Hendrik van Puflet, wonende te Turnhout.

Alsoe vanden ongevalle ende dootslage die Ghysbrecht Ghysbrechtssone alias van Boutem tanderen tyden gedaen ende begaen heeft aen ende inden persoon van Henricen van Puflet, daer vader af is Henricen van Puflet, wonende te Tuernout, deselve Heinrice, de vader, ende Jan Ackermans, zyn zwager, inden name van sinen wittigen kinderen, die hy hierinne geloeft heeft te vervane, als moetsoenderen, ter eenre zyden, ende Willem van Boutem, als oom vanden voers. Ghysbrechte, ende Mathys Symoenssone, lyndrayere, ter andere, hen te beyden zyden gekeert ende gesubmitteert hebben in IIII goede mannen, te wetene, in Willeme van Roode ende Jacope de Jonge, vander dooder zyden daertoe gecoren, ende in Diericke vander Spreet ende Lambrechte Hubrechts alias Schuyl, vandes voers. Ghysbrechs wegen daertoe gecoren, ende wes de voers. IIII keerslude eendrachtelic daeraf pronuncieeren ende wtspreken souden, dat zy dat te beyden syden over goet ende van weerden houden souden, Soe hebben de voerscreven IIII arbiters huere seggen ende wtsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

Te wetene, inden yersten, dat de voers. Ghysbrecht, ter eeren Gods ende ter beternissen vanden voers. Henricen den dooden, ende ter laeffenissen zynre zielen, doen sal een pelgrymagie tSinte Peters tot Roome, ende die porren bynnen jaers naestcomende oft bynnen XIIII dagen daerna, ombegrepen, ende daeraf goet bethoon brengen in handen vanden voers. IIII arbiters ende keersluden.

Item, noch sal de voers. Ghysbrecht, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen vanden dooden, bynnen VI weken na dat hy comen sal syn van Sinte Peters te Roome, porren ende doen een pelgrymagie ten Heiligen Bloode te Wilsenaken, ende daeraf ooc goet bethoon brengen, als voere.

Item, noch sal de voers. Ghysbrecht, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen, bynnen VI weken na dat hy comen sal syn vanden Heiligen Bloode voers., porren ende doen een pelgrymagie Sinte Joes by Boloengien, ende daeraf ooc goet bethoon brengen, als voere, oft partien goeden moet hebben vanden III wegen voergenoemt.

Item, noch sal de voers. Ghysbrecht, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen, bynnen XVII weken naestcomende, doen doen hondert zielmissen te Tuernout.

Item, noch sal de voers. Ghysbrecht, bynnen der yerster vryheit vander Sincxenmerct van Antwerpen naestcomende, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen, geven II Rynssche guldene, elken gulden te XX stuvers, omme daermede II candeleers te coopene, omme die te gevene ennigen godshuyse vanden Observanten daert der dooder ziden gelieven sal.

Item, noch sal de voers. Ghysbrecht, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen, geven XL guldene, elken gulden te thiene stuvers, bynnen jaers naestcomende, te wetene, telken XVII weken een derdendeel daeraf, ende die penninge brengen inder kercken van Turnout, op Onser Liever Vrouwenoutaer aldaer, voere welke somme van penningen voerscreven de voers. Willem van Boutem ende Mathys Symoenssone, lyndraeyere, geloefden als borgen wel ende volcomelic op te richtene ende te voldoene, ende die selve te gevene, op soenbrake ende op vredebrake.

Ende, mids desen, soe geloefden de voers. Henricen van Puflet, als vader vanden dooden, ende de voers. Jan Ackermans, inden name van sinen voers. kinderen, die hy hierinne geloeft heeft te vervane, den voers. Ghysbrechte vander

selver sommen nemmermeer te heisschene oft aen te sprekene in gheenre manieren, ende soe wanneer Jan Ackerman voers. sinen outsten sone bracht sal hebben voere Scepenen van Antwerpen ende bekent vander voers. soenen voldaen te sine, dat deselve Jan dan hieraf ongelast sal wesen. Seyden voort de voers. IIII arbiters dat de voers. partien ende elc bisundere dese zoeninge ende wtsprake voerscreven houden ende navolgich selen wesen, op zoenbrake ende op vredebrake, behoudelic, oft hier namaels ennige duysterheit inne gebuerde, daeraf behouden de voers. IIII arbiteren huer verclaren te henwaert. Dit was aldus byden arbiters voers. vuytgesproken, ende biden partien voers. geloeft voere Burgermeesteren ende Scepenen, opten vierden dach van Februario anno XIIII[c] LXXIII, na scrivene sHoofs van Camerycke, ende bevolen inder stad register te stellene, my,

PALUDE.

2 April 1473.

« Vonnisse op erfscheydinghe » tusschen de huizen genaamd « de Engel » en « de Mouwe, » op de Groote Markt gestaan.

Vanden gescillen geresen tusschen Tielmanne Palm, ter eenre ziden, ende Janne de Keysere, ter andere, aengaende der erfscheydingen van huerer beyder huysingen geheeten *den Engel* ende *de Mouwe*, neffens een aende Merct gestaen, daeraf onlanx een vonnisse biden Scepenen ende Erfscheyders gewyst is, Wart biden Heeren Borgermeesters, Scepenen ende Erfscheyders voerscreven geappointeert ende verclaert, dat zy bleven by dien vonnisse, sonder dat te minderen oft te meerderen, ende vanden anderen hueren gescillen was der voers. Heeren ende Erfscheiders advys, want den muer die Tielman hadde doen trecken doen linirecht opgemaect wart, dat de voers. Tielman, navolgende den voergewysden vonnisse voers., de dweerse logie ende ooc dalleyken jegens den voers. muer comende weder soude doen richten ende vastigen aen oft inden selven nyeuwen muer, gelyc die te voeren daerinne oft ane gevesticht waeren, ende dat ooc deselve

Tielman, opdat aen de logye oft allee cortinge behoefde, deselve cortinge doen soude moeten alsoe dat behoort, sonder Jans sKeysers cost oft last. Dit was gedaen voer de Heeren Borgermeesters, Scepenen ende Erfscheyders voergenoemt, *in turba sedentibus,* den II^{en} dach van Aprille anno LXXIII voer Paesschen.

BOYDENS.

7 Juni 1474.

« Terminatie » in een geschil tusschen de weduwe Peter Janssons, goudsmid, wonende te Calais, en de testamentuitvoerders der dochter van Rutselt Foppen, weduwe van Willem Heinricxssone alias Stierman.

Want de wedewe wilen Peter Janssons, des goutsmits, wonende tot Caleys, met twee van hueren kynderen, wt crachte van Scepenenbrieven van Antwerpen, heysschende waren Heinricke van Lyere, Jacope Jan Danckaertssone, ende Ysbrande van Amstel, als testamentuers wilen Rutselt Foppen dochter, wedewe wilen Willem Heinricxssons die men hiet Stierman, de somme van hondert noblen, toecomende ter causen vander successien wilen Peter Janssons voirs., na wtwysen desselfs Scepenenbriefs ; daerop deselve testamentuers antwoerden ende seyden dat de wedewe voirs. metten anderen hueren kynderen alhier nu niet zynde, schuldich ware behoerlike procuracie te bringene deselve penningen te moegen ontfangen ende oic behoerlike quytancie te verlidene, ende hen voert goeden vasten borge te stellene hen te releverene van alle alsulken moyten, costen oft beletten die hen in toecomenden tyden ennichsins by yemande aengedaen moechten worden, met meer woerden te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe wardt by Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen geappointeert ende getermineert, dat de voirs. wedewe wilen Peter Janssons, goutsmit, ende huer VI kynderen, daeraf de viere nu absent zyn van Caleys, onder zegel autentyck behoerlike macht ende procuracie bringen selen omme vanden voirs. testamen-

tuers tontfangene alsulken hondert noblen als zy denselven testamentuers heysschende zyn ter causen vander successien voirs., ende voert denselven testamentuers behoerlike quytancie verliden, ende hen geloven te releverene ende af te doene alle alsulken moeyte ende belet als hen in toecomenden tyden toecomen mochte, van wien dattet ware dat hen rechts vermeten mochten totter successien oft sommen van penningen voirs., zullen oic deselve wedewe ende huer kyndere voirs. desgeliken oic doen bliken hoevele ende den hoemenichsten penning men inder voirs. stad van Caleys schuldich ende gewoenlic is te betalene ende tontfangene van assouwen van goede oft versterffenissen die men inder stad aldaer te deylen oft te halen pleget. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIIII, VII dage in Junio.

BUEKELER.

23 Mei 1474.

Plaats aangewezen voor de kramen der Bontwerkers van verschillende steden in de twee jaarmarkten.

Alsoe zeker questien ende geschillen vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen geweest zyn tusschen de Bontwerckers ende Peltiers van diversen steden ende plaetsen, omme des stellens ende staens wille van hueren cramen inde twee jaermercten van Antwerpen, Soe hebben deselve Borgermeestren, Scepenen ende Raide, na dat zy zeker gedeputeerde vanden selven diversen steden ende oic de dekens ende geswoerne vanden Bontwerckers alhier ende daertoe eenige Craemeesters deser stad hadden horen spreken, omme dat eenyegelyc vanden voirs. Peltiers te bat gerieft soude moegen wezen, onder dandere geadviseert ende overdragen, dat de Bontwerckers ende Peltiers vanden grauwen wercke van bynnen der stad van Antwerpen huer cramen stellen ende setten selen beghinnende opt oesteynde vanden craemhuyse achter Onser Liever Vrouwenkerchof, te wetene aenden wech oft pat die ten kerchove waert inloep ende strecke oestwaert achter aen tselve

kerchof, met eenre dubbelder ryen te Meester Ambrosius waert ane, item daerna selen vast aenvolgen, oic met eenre dubbelder rien, de Peltiers van Bergen opten Zoem, ende daerinteynden selen voert volgen, oic met eenre dubbelder rien, de Peltiers van Ghendt, van Brugge ende andere vanden lande van Vlaenderen, elc na zyn behoerte. Dit was aldus gedaen, geadviseert ende overdragen byden Heeren Burgermeestren, Scepenen ende Raide voirgenoemt, opt stuc daerom vergadert zynde, anno XIIII^c ende LXXIIII, XXIII dage in Meye.

PALUDE.

14 Juni 1474.

Marktvrijheid ingeroepen door Willem Wouters, spelmaker, van 'sHertogenbosch, tegen zijnen schuldeischer Jan Salmier, van Namen.

Opten heysch die Jan Salmier, van Namen, voer myne Heeren Burgermeestren ende Scepenen tAntwerpen huden, den vierthiensten dach van Junio XIIII^c LXXIIII jaere, gedaen heeft Willeme Wouters, spelmakers, van tsHertogenbossche, alse van thien ponden elve schellingen eenen penninc groten Vleemsch die de voers. Willem den voergenoemden Janne gelooft hadde te betalene te Sinxene anno LXXIII° lestleden, na inhoude eenre cedullen die de voers. Jan daeraf thoonde, begherende dat de voers. Willem die kende oft ontkende, soe seyde de voers. Willem dat hy tAntwerpen comen was in die jegenwoerdige vrye jaermerct op synen gerechten tol ende ongelt, begerende de vryheyt vander merct te genyeten, dwelc hem op dien tyt geappointiert wart, navolgende den previlegien vanden merctvrede voergenoemt. Gedaen ten jaere ende dage voerscreven.

BOYDENS.

4 Juni 1474.

« Oorvrede » gezworen door Jan Soffraen.

Opten vierden dach van Junio int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIIII, soe geloefde, zekerde ende swoer

lyflic ten Heyligen met opgerechten vingheren Jan Soffraen, ende dede oorvrede Magrieten vander Heerstraten, Mathys dochter, geboeren van Westdoerne, als dat hy huer van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die der voers. Magrieten oft hueren vrienden ende magen misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy huer in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oorvrede. Dit geschiede voere Her Philips van Poitiers, Riddere, Heere van Frete, Schoutet tAntwerpen ende Mercgreve slants van Ryen, Jacop Wielant, Onderschoutet, Jan van Ranst, Borgermeester, Henric vander Moelen ende Meester Claus de Schermere, Scepenen, my daerby zynde,

BOYDENS.

21 Juni 1474.

« Oorvrede » gezworen door Rombout van den Horricke.

Opten XXI^ten^ dach van Junio int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIIII, soe geloefde Rombout vanden Horricke, schoemakere, zekerde ende swoer lyflic aenden Heylegen met opgerechten vingeren ende dede oirvre Ghieleyne Janssone, juwelier, ende Lysbetten Aert, Jans dochter, zynen wive, als dat hy hen van nu voerdane niet mysdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemande anders van zynen wegen, in geenre manieren, ende vername hy yemande die den voirs. Ghyleyne Janssone oft Lysbetten, zynen voirs. wive, misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hen in goids tyts kundegen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oirvrede. Dit geschiede vore Jacope Wielant, Onderschoutet tAntwerpen, die hem den voirs. eedt staefde, Heinricke vander Moelen ende Meester Clause de Schermer, Scepenen.

PALUDE.

22 Juni 1474.

« Vonnisse » in zake van vrachtloon tusschen kooplieden van Bergen en voerlieden van Limburg.

Des Woensdaechs, XXII dage in Junio XIIII^{c} LXXIIII jaere, soe warden byden Heeren Borgermeestren ende Scepenen tAntwerpen gecondempneert Guilleaume de Lespine, Jehan de Terne ende Bauduin de Fiesne, coopliede van Bergen in Hennegouwe, te betalene Willeme Matroc ende Janne Joes, voerluden uten lande van Lymborch, XVII ℔ IX scellinge grote Vleems, voere huer vracht van III^{m} II^{c} ende LXXXII ℔ pelteryen ende sesse balen staels die zy van Geneveren hier gebracht hadden, ende die Wouter Daems aldaer aen hen bestaet hadde, behoudelic dien dat daerane corten souden thiene saluten, tot IIII scellingen X deniers groten Vleems stuc, die Wouter voers. den voergenoemden Janne Joes onderwegen tot Charmen daerop betaelt hadde, sonder meer, mids den eeden die de voers. Guilleaume ende Jan daeraf deden. Dwelc, ter begerten vanden coeplieden voers. ende ten bevele vanden Heeren voergenoemt, aldus geregistreert by my,

Boydens.

22 Juni 1474.

« Oirvrede » gezworen door Hendrik Domaes, van Calmpthout.

Opten XXII^{ten} dach van Junio int jaer XIIII^{c} ende LXXIIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Henric Domaes, van Calmthout, ende dede oorvrede Gheertruyden Bollaerts, zynen wive, als dat hy huer van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woerden noch in werken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die der voers. Gheertruyden, sinen wive, misdoen woude oft doen

misdoen, dat soude hy huer goets tyts kundigen ende laten weten, ende all op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oorvrede. Dit geschiede voer Jacope Wielant, Onderschoutet, ende Janne van Mechelen ende Pauwelse van Ranst, Scepenen tAntwerpen, ten jaere ende dage voergenoemt, my daerby synde,

BOYDENS.

28 Juni 1474.

« Oirvrede » gezworen door Hendrik Martens alias de Riddere.

Opten XXVIII^en^ dach van Junio int jaer XIIII^c^ ende LXXIIII, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren Heinric Martens die men heet de Riddere, ende dede oervrede Katlinen Smeets, als dat hy huer van nu voerdane nyet mysdoen en sal noch doen mysdoen, in woorden noch in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die der voers. Katlinen Smeets misdoen woude oft doen mysdoen, dat soude hy huer goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oorvrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet, die hem den eed staefde, Meester Clause de Schermere ende Costene van Halmale, Scepenen.

PALUDE.

21 Maart 1473.

Uitspraak in een geschil over de waarde van den gulden penning geheeten « mottoen. »

Alsoe de gemachtichde mynre Vrouwen der Prioerinnen des goidshuys van Sinte Margrietendale buyten Antwerpen gestaen, ter eenre zyden, ende Jan Goedens, Peterssone, Bertelmeeus vanden Beemde die men heet vanden Horricke, wonende beyde te Borsbeke, ende Jan de Lange, wonende

ter List, ter andere, vore Borgermeestren ende Scepenen der stad van Antwerpen in geschille comen zyn, thonende de voirs. gemachtichde eenen Scepenenbrief van Antwerpen daermede tvoirs. goidshuys heffende is thien gulden penninge die men heet mottoene, elken mottoen te XXVII Vleemsche groten gerekent, ende eenen capuyn erflic, seggende dat zy hem jaerlix niet meer dan XXVII grote Brabants vore elken mottoen en hebben willen geven, hopende ende meynende dat zy van hueren achterstelle voerleden ende oic voerdane vore elken mottoen schuldich ware te hebbene XXVII grote Vleems tsjaers, na inhout huers Scepenenbriefs etc.; daerop de drie personen de contrarie meynden, seggende dat zy vore elken moettoen voirs. jaerlix niet meer gegeven en hadden dan XXVII grote Brabants, hopende alnoch daermede te gestane, ende vanden voirs. achterstelle oic niet meer te gevene, etc., Soe wardt by Borgermeestren ende Scepenen voirs. getermyneert ende wtgesproken, dat de voirs. drie personen metter betalingen van XXVII groten Brabants die zy vore elken mottoen voirs. gedaen ende betaelt hebben, gestaen selen, maer als vanden achterstelle ombetaelt staende, soe wardt getermyneert dat deselve drie personen betalen selen vore elken mottoen XXVII grote Vleems, ende alsoe vele daervore voerdane jaerlix bliven gevende, na inhout des voirs. Scepenenbriefs. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIII, XXI dage in Meerte.

PALUDE.

24 Juni 1474.

« *Emancipatie* » *van Nicolaas en Andreas van Ferrere.*

Inden jare Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXIIII, opten XXIIII^ten^ dach van Junio, soe quam inder Hoeger Vierscharen ons Genedichs Heeren tAntwerpen, Laureys van Ferrere ende begeerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Clause ende Andriese, zynen wittegen zonen, metten rechte wt zynen brode ende plichte te doene ende van allen hueren schulden, misgripen ende anderen zaken ongelast te bliven, ende, mids dien, bewysde hy

elken van hen twee oude grote tsjaers erflic, alle jare, deen helft te Kersmisse ende dander helft tSint Jansmisse in midzomere, te heffene op zyn huys metten gronde ende toebehoerten gestaen buyten Sinte Katlinenpoerte, opten hoec naest der bruggen, daer Andries van Oevele, outcleercoeper, nu in woent, badt ende versocht aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hy der Wet daerom manen soude wes recht ware, Daerop, by manissen des Schouteten, gewyst wardt metten vonnisse by Heinricke vanden Werve, Borgermeester ende Scepene, met gevolge van Scepenen synen medegesellen, oic inder Vierscharen sittende, den voirs. Clause ende Andriese wtes voirs. Laureys, zyns vaders, broode ende plichte, na de hooghe heerlicheit ons Genedichs Heeren ende den rechte deser zynre stad van Antwerpen, mids der bewysenissen voirs.

1 Juli 1474.

Uitspraak in een geschil tusschen Peter Speelberch en Jacob, zijnen vader.

Vanden geschillen wtstaende tusschen Peteren Speelberch ende Jacope Speelberch, sinen vader, na tghene des byder getuyghenissen daeraf geleydt inder waerheyt gebleken is Borgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, Soë is by denselven geappointeert, dat Jacop Speelberch voerscreven schuldich sal zyn af te lossene ende te quitene alsulken drie ponden groten tsjaers erfliker renten als hy tanderen tyden op een hoeve te Lachene vercocht heeft. Dit was gedaen opten yersten dach van Julio XIIII^{c} LXXIIII jare.

BOYDENS.

14 Juni 1474.

„ Advis „ van scheidsmannen in zake der nalatenschap van Jan Douwe, te Aelst overleden.

Alsoe zekere questien ende geschillen wtstaende zyn geweest tusschen Thomase Douwe, Jouffrouwen Katlinen sDouwen,

synre zuster, met Cornelise van Heffene, hueren man ende momboere, ende Jouffrouwen Lysbetten sDouwen, ooc huerer zuster, met Gielise Mengiaert, hueren man ende momboere, ter eenre zyden, ende Jouffrouwen Magrieten vander Meere, met Janne vander Noot, hueren man ende momboere, ter andere, toecomende van zekere makingen ende ghiften van viertich gouden ryders erflic voere ute te hebbene, die wilen Jan Douwe, huer grootvader, gemaect ende gegeven soude hebben in huweliker vorwaerden, met Scepenenbrieven van Antwerpen, Janne Douwe, sinen sone, vader vanden voers. Thomase ende sinen susteren, etc., seggende ende voere hen nemende de voers. Thomaes Douwe met Jouffrouwen Katlinen ende Lysbetten, sinen susteren, ende met Cornelise ende Gielise, hueren mans voergenoemt, want Jan Douwe, huer grootvader, aflivich ware geworden inder stad van Aelst, dat zy schuldich waeren voere ute te hebbene de voers. XL ryders erflic wt alle den goeden, have ende erve die de voers. wilen Jan Douwe achter heeft gelaten, ende dat na wtwysen van sekeren Scepenenbrieven van huweliker vorwaerden die daeraf gemaect ende verleden zyn, ende dat zy daerinteynden souden moegen comen paerten ende deylen de goede byden voers. Janne Douwe, hueren grootvader, achtergelaten, by alsoe dat hen geliefde, met meer woerden ende redenen die zy daertoe seyden ende allegeerden; vanden welken de voergenoemde Jouffrouw Magriete vander Meere met Janne vander Noot, hueren man ende momboere, meynden de contrarie, seggende ende allegerende dat de voers. Thomaes met sinen susteren nyet schuldich en waeren voere ute te hebbene van Jans Douwe goeden de voers. XL ryders erflic, mids dat dien brief vander huweliker vorwaerden die mencie maect vanden voers. XL ryders erflic, hem gedraecht tot eenen anderen brieve die principalic spreken soude vanden voers. XL ryders erflic, welken voers. principalen brief de voers. Thomaes ende zyn susteren nyet en hebben noch voere oogen en weten te brengen, soe is te vermoeyene oft dien principalen brief vanden voers. XL ryders erflic nyet verleden en was, oft ooc, al hadde den principalen brief verleden geweest, dat Willem Douwe, huer vader, Janne Douwe, hueren grootvader, weder heeft gegeven ende quyt daeraf geschouden, oft die voers. XL ryders erflic

voere ute te hebbene daeraf de voers. huwelike vorwaerde spreect, daeromme gedaen was omme naerder te believen ende de mynne ende de gunste te gecrygene vanden vrienden ende magen van Jouffrouwen Adrianen vander Elst wilen, wittige huysvrouwe van Willem Douwe, hueren vader, seyde voert de voers. Jouffrouw Magriete vander Meere met hueren voers. man hoe dat Jan Douwe, huer grootvader, den voers. Thomase ende sinen voers. twee zusteren, in hulpen van hueren huwelike, eenyegelyc van huer zeere groote somme van penningen te huwelike gegeven heeft, ende by alsoe dat zy int sterfhuys van wilen den voergenoemden Janne Douwe wouden comen deylen, dat zy schuldich waeren inne te brengene de voers. somme van penningen die hen te huwelike voere gegeven waeren, met meer woerden ende redenen die zy daerop seyden ende allegeerden ; van allen welken geschillen ende questien voergenoemt de voergenoemde partien, by tusschensprekene vanden vrienden ende magen, hen gekeert ende gesubmitteert hebben in drie goede mannen, die zy gelyckerhant daertoe gecoeren hebben, te wetene, in Walraven Drake, in Meester Willeme vander Heyden ende in Meester Willeme Pauwels, ende hebben geloeft, soe wes de voers. drie goede mannen ende arbiters daeraf ordineren, seggen ende wtspreken souden, dat zy dat duechdelic houden ende voldoen souden, op zekere peynen daerop gestelt, na wtwysen den compromisse die de voers. partien daeraf voere Scepenen van Antwerpen verleden hebben etc., op alle welke questien ende geschillen voergenoemt, na dien dat Walraven Drake ende Meester Willem vander Heyden, arbiters voerscreven, de voergenoemde partien int lange hebben gehoort ende wel verstaen, Soe hebben deselve twee arbiters tsamen daeraf gesproken ende rypelic daerop gelet, ende, want den tyt vanden compromisse wt was gespleten ende ooc want de voers. questien ende geschillen aengingen te beyden zyden huerlieder erve ende erflicheit, soe en wouden de voers. twee arbiters ende seggers daeraf nyet gheerne huer seggen oft goetdunckene wtspreken by manieren van sentencien oft vonnisse arbitrael, mer wilden gheerne na de gelegentheit vander saken huer goetduncken daeraf ordineren ende seggen, ende dat de voers. partien, na dat seggen ende wtsprake, hen souden moegen beraden,

bynnen achte dagen tyts, omme die wtsprake te moegen oft te willen houden oft nyet, ende by alsoe dat de voers. partien, te beyden zyden, de voers. wtsprake wilden houden, soe souden zy die moeten houden oft die byden voers. twee seggers navolgende der submissien ende op die peyne daerinne begrepen wtgesproken waere, ende by alsoe dat deselve partien dat advis vanden voers. twee goede mannen nyet en wilden houden, soe souden zy, te beyden zyden, bliven op huer goet recht, sonder last oft scade vander voers. peynen, daermet de voers. partien alsoe te vreden waeren. Soe is dan des voers. Walravens Drake ende Meester Willems goetduncken ende advis, dat in alle de erflike goede ende renten, in alle de moelensteene ende in alle de inschulden ende wtschulden die de voers. Jan Douwe, huer grootvader, achter heeft gelaten ende daer hy wt gestorven is, ende desgelycx inde costen ende lasten vander makingen, testamente, sepultueren ende wtleden vanden voers. hueren grootvader, de voers. Thomaes met Jouffrouwen Katlinen ende Lysbetten ende met Cornelise van Heffene ende Gielys Mengiaert selen hebben, paerten ende deylen, ende ooc ghelden ende dragen de gerechte twee derdendeelen van allen den voers. goeden, schulden, testamente ende wtlede, ende dat de voers. Jouffrouw Magriete vander Meere met Janne vander Noot, hueren man, hebben, paerten, deylen ende ghelden sal dander gerechte derdendeel van allen den voers. erfliken goeden ende renten ende inden moelensteenen ende in alle de inschulden ende wtschulden die huer voergenoemde grootvader achter heeft gelaten ende daer hy wtgestorven is, ende sal desgelycx ooc ghelden ende dragen dat derdendeel inde costen ende lasten vander voergenoemden makingen, testamente, sepulture ende wtlede vanden voergenoemden hueren grootvader, ende voert soe sal de voergenoemde Jouffrouw Magriete vander Meere met Janne vander Noot, hueren man, alleene tot huerwaert hebben ende behouden alle de haeflike goede, het zy van zilvere, catheelen, bedden, lynen, wullen, eerewerc, tennewerc, yserwerc, houtwerc ende alle den anderen huysraet die waeren bynnen sinen huyse ende daer de voergenoemde Jan Douwe wt gestorven is ende achter heeft gelaten, behoudelic dien dat de voers. Jouffrouw Magriete vander Meere met Janne

vander Noot, hueren man, geven ende wtreycken sal Thomase Douwen ende Jouffrouwen Katlinen ende Lysbetten, hueren neve ende nichten, elken van hen een zilvere gobbelet vanden gobletten die huer voers. grootvader achter heeft gelaten, Begheerende ende biddende de voers. Walraven ende Meester Willem dat de voers. partien dit voers. advis, seggen ende goetduncken willen houden ende daermet te vreden zyn. Ende navolgende desen soe zyn de voers. partien, te beyden zyden, gecomen goets tyts ende hebben geadvoeert, geconsenteert ende verwillecoert dat tvoers. advys, seggen ende wtsprake byden voers. seggeren ende arbiteren geseyt ende wtgesproken, in alle der manieren alsoe dat voerscreven staet. Dit was aldus gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXIIII, opten XIIII[en] dach van Junio, ende ten versueke vanden partien voers., by consente van Burgermeestren ende Scepenen, in dit register gestelt.

Boydens.

29 Juli 1474.

« Arbitragie » in een geschil tusschen Maria van Lille, weduwe van Jan Doncker, en Nicolaas Doncker, schipper, Jans broeder, nopens de nalatenschap van gezegden Jan.

Alsoe zekere geschille wtstaende zyn geweest tusschen Jouffrouwen Marien van Lille, wedewe wilen Jans Donckers, ter eenre zyden, ende Clause Doncker, scypman, des voers. Jans brueder, ter andere, omme der goeden wille achter den voers. Janne Doncker ghebleven ende des daerane cleven mach, daeraf zy hen te beyden zyden gekeert ende gesubmitteert hebben, van al tal, in Walraven Drake ende Jacope van Lille, byder voers. wedewen daertoe gecoeren, ende in Willeme van Tichelt ende Jacope Alaert, byden voers. Clause gecoeren, ende hebben voert te beyden zyden geloeft te houden goet, vast, gestentich ende van weerden tallen dagen alle tghene des byden voergenoemden vier seggers eendrachtelyc hieraf geseyt ende wtgesproken

soude worden, na inhout vander submissien tusschen deselve partien daeraf gemaect synde, Soe hebben de voergenoemde vier seggeren, omme de voergenoemde partien hieraf te beslichtene, na dat zy te meer stonden hieromme vergadert hebben geweest ende de heyssche ende gebreke van beyden partien aengehoert ende verstaen, huer wtsprake hieraf gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene :

In den yersten, van allen alsulken achterstelle ende verschenen renten als vandes voers. Jan Donckers ende Jouffrouwen Marien, syns wyfs, renten gevallen ende verschenen zyn te Kerssavonde lestleden anno LXXIII, dat alle dien achterstel ende verschenen renten deylbaer selen wesen half ende half, te wetene, de voergenoemde wedewe deen helft ende de voergenoemde Claus Doncker dander helft, maer de principael renten selen gaen alsoe dat behoert na der stad recht van Antwerpen.

Item, als vanden huyse metten toebehoerten geheeten *Sinte Jan*, in de Hoochstrate opten hoec van den Stoefstraetkene gestaen, daer de voergenoemde wedewe inne woent, dat deselve wedewe dat huys metten toebehoerten int geheele sal bliven besittende ende gebruykende huer leefdage lanc, na inhout der brieve tusschen huer ende den voers. Janne Doncker, hueren man wilen, voertiden daeraf gemaect.

Item, van alsulken renten als de voergenoemde Jan Doncker voertiden te huwelike gegeven ende bewyst heeft Marien sDonckers, synre wittiger dochter, ende Henricke van Hackenbroec die men heet de Duytsche, haeren man, op thuys geheeten *Sinte Jan* voergenoemt, dat de voers. Claus Doncker die renten altyt alleene sal bliven geldende ende betalende, sonder der voergenoemde wedewen cost ofte last.

Item, van alsulken penningen als gecomen syn van drie ponde vive schellinge grote erflic die de voergenoemde wedewe heffende was op Meester Willems van Steenbergen huys teynden den choor van Onser Vrouwenkerke gestaen, welke erfrente deselve Meester Willem voertiden afgequeten

heeft ende daeraf Jan Doncker voers. de penninge ontfangen heeft, item noch van alsulken penningen als gecomen zyn van thiene schellinge grote erflic die de voers. Claus Doncker hadde op Jan Peters, des metsers, huys inde voers. Stoefstrate achter tvoergenoemt huys geheeten *Sinte Jan* gestaen, welke thiene schellinge grote erflic deselve Jan Peters voertyden afgequeten heeft, ende van welker afquitingen ende ooc vanden achterstelle van eenentwintich jaeren daeraf verloopen ende verschenen de voergenoemde Jan Doncker die penninge ooc ontfangen heeft, ende noch van allen alsulken penningen als de voergenoemde Claus Doncker geleent mach hebben den voergenoemden Janne Doncker, zynen brueder wilen, welke penninge noch onbetaelt syn, soe Claus seyt, dat, mids zekeren redenen daertoe dienende, dese drie punten in desen punte begrepen selen zyn ende bliven doot, quite ende te nyeute tallen dagen, sonder ennige restitucie oft betalinge ter eenre oft ter andere zyden malcanderen daeraf te doene.

Item, dat boven desen de voergenoemde Claus Doncker opleggen ende betalen sal der wedewen voergenoemt XI ℔ grote Brabants eens, ende dan selen deselve wedewe ende Claus alle de ruerende haeflike goede derselver wedewen ende Janne, hueren man wilen, toebehoerende, hebben, paerten ende deylen alsoe dat behoert na der stad recht van Antwerpen.

Ende hiermede seggen de voergenoemde vier seggers de voergenoemde partien te beyden zyden vereenicht, veraccordeert ende gesleten van alle den geschillen voergenoemt, ende soe wie van hen de contrarie hieraf dede, dat dat soude wesen opte peyne van hondert croonen te verbuerne, na inhoud vander voergenoemden submissien opten XXVII^en^ dach van Meye lestleden daeraf gemaect synde.

Behoudelic dien, oft in deser wtspraken namaels ennige duysterheyt gebuerde, daeraf behouden de voergenoemde seggers huer verclaeren te henwaert, omme dat te doene altyt als des van noode wesen sal.

Desе wtsprake was aldus gedaen ende wtgesproken byden

seggers voergenoemt, inden jaere M CCCC ende LXXIIII, opten negenentwintichsten dach van Julio, ende wardt bevolen inder stad register gestelt, ende elke partie een copie daerute gegeven te wordene. By my,

BOYDENS.

14 Maart 1474.

Overleveringhe van twee Schepenebrieven.

Anno XIIII^{c} LXXIIII, XIIII dage in Meerte, soe warden, by consente vanden Heeren, overgegeven Clause Bollaert ende Clause de Deckere, als momboeren ende tot behoef vanden wittigen kinderen wilen Jans Neven, twee Scepenenbrieve van Antwerpen, die onder de stad rustende waeren, den eenen daermede Her Jan Cock, Priester, Canonick van Bergen opten Zoem, inden jaere M CCCC ende XXXVIII, VII dage in Junio, sub Kiekens, terve gaf Godevaerde Henricxsone een huys met hove, gronde, etc., houdende omtrent 1/2 gemet, gestaen ende gelegen te Calmpthout, tsjaers erflic omme XXVI scellinge III deniers grote etc., ende den anderen brief daermede de voers. Her Jan Cock deselve XXVI scellinge III deniers grote erflic, inden jaere ende ten dage voerscreven, vloeghs over gaf ende bewysde Janne Neve, zinen natuerliken zone, ende Aliten, Gheerds dochter, zinen wittigen wiye, met zekeren vorwaerden ende condicien etc. Des soe geloefden de voers. momboeren, inden name vanden kinderen voerscreven, waert dat derfgenamen des voers. Her Jans oft yemant anders totten voers. brieven oft renten talen wouden, oft eenich recht daertoe meynden te hebbene, dat zy daervoere altyt instaen selen omme die weder hier voere de Heeren te brengene als men des begheert, etc.

PALUDE.

3 Augustus 1474.

Verordening voor de Handschoen- en Teschmakers.

Alsoe de goede mannen dekens ende gezwoerne vanden ambachte vander Meerssen den Heeren Schoutet, Borgermeestren ende Scepenen der stad van Antwerpen gethoont ende te kennen gegeven hebben, hoe sekere questien ende geschillen in haeren ambachte geresen zyn onder de goede mannen hen ghenerende metter nacien ende hantieringen van hantschoenen ende tesschen te makene, mids den houdene vanden leercnapen ende ooc vanden vrouwen ende kinderen die eenige vander selver nacien instellen om te werckene in meerderen getale dan anderen vander selver nacien, dunct dat dad behoert na der ouder costumen, voer hen nemende dat eenyegelyc meester alsoe vele leercnapen ende vrouwen instellen sal moegen als hem dat gelieft, want deselve leercnapen oft vrouwen hen der meesterien vander selver nacien nyet en onderwynden noch anders en doen dan dat zy deselve hantschoene oft tesschen naeyen ende stofferen, dwelke vrouwenwerc is ende vrouwen betaemt te doene ; den anderen vanden selven goeden mannen houdende ende meynende dat, na vuytwysen des ambachts boecke ende ordinancien, nyement sculdich en is te houdene meer leercnapen dan twee, ende dat ooc de voers. hantieringe den voers. vrouwen nyet en betaemt noch en behoort te doene, want de voers. hantieringe een ambacht is van mannen, die metten ambachte moeten scoten, loten ende te laste staen, ende dat bider hantieringen vanden voers. vrouwen de voers. neringe den goeden mannen vanden selven ambachte soude moegen ontrocken worden ; met meer woerden tot beyden ziden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe zyn byden voers. Schoutet, Borgermeestren ende Scepenen, na dien dat zy de goede mannen vander voers. nacien, elken voer zyn hoot, hebben hooren spreken ende hen vander gelegentheyt van desen geinformeert, de voers. geschillen gemiddelt, gemodereert ende geappointeert inder manieren hierna volgende, te wetene, dat van nu voerdane eenyegelyc hantschoemakere oft taschmakere bynnen der stad oft vriheyt van Antwerpen geseten, sal

moegen aennemen, instellen ende te wercke setten twee leercnapen, die de hantieringe vanden voers. hantschoenen oft tasschen te makene met hen selen moegen doen ende leeren, ende nyet meer, navolgende den brieven den voers. ambachte voermaels verleent, ende als vanden vrouwen, is geappointeert dat der voers. Hantschoenmakers oft Taschmakers wittege huysvrouwen, haere kindere oft kintskindere in haeren ate ende drancke wesende ende met hen wonende, ende eene haere maerte oec in haeren ate ende drancke wesende, de voers. hantschoene oft tasschen, ombegrepen, selen moegen naeyen ende daeraen wercken na der ouder costumen, ende dat de thoenaeyers die dat ambacht voers. nyet geleert en hebben, de voers. tasschen selen moegen toenaeyen, ende anders nyet daeraen wercken, ende dat boven tgetal vanden voers. twee leercnapen gheen andere persoenen dan voerscreven is de voers. hantieringe en selen moegen doen, het en zy dat zy tvoers. ambacht geleert hebben alsoe dat behoort. Sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen opten III[en] dach van Augusto XIIII[c] LXXIIII jaere.

BOYDENS.

13 Augustus 1474.

Toegestaan, Hendrik Steenwech eenen nieuwen Schepenbrief af te leveren, daar de eerste verloren was.

Opte gescillen wtstaende tusschen Henrick Steenwech, ter eenre, ende der wedewen wilen Claus sPapen, ter andere zyden, omme eens Scepenenbriefs wille sprekende van drie zisteren rogs erflic, inden jare van vyftich, VI dage in Februario lestleden, by Thomase den Meyere ende zynre huysvrouwen bekent ende verleden, denwelken Henrick voirs. in handen der voirs. wedewen tanderen tiden gestelt hadde ende die deselve wedewe verloren heeft, zoe zy seide, Is by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen, na behoorlike kennisse ende informacie by hen yerst dairop gehad ende genomen, geconsenteert dat men uten prothocolle des voirs. verlorens

briefs Henricke voirs. wederomme eenen nyeuwen Scepenenbrief sal maken vander date desselfs prothocols, ende metten zegelen der Scepenen opt selve prothocol staende behoorlike bezegelen. Dit was gedaen opten XIII^en^ dach van Augusto int jaer duysent vier hondert ende vierentseventich.

BUEKELER.

16 September 1474.

« Emancipatie » van Jan en Gillis van der Wijct.

Inden jaere Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXIIII, opten XVI^en^ dach van September, soe quam inder Hoogher Vierschaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Gielis vander Wyct, metsere, ende begheerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Janne ende Gielise vander Wyct, sinen wettigen sonen, metten rechte vuyt zinen broode ende plichte te doene ende van allen hueren sculden, mysgripen ende anderen saken ongelast te bliven, ende, mids dien, bewysde hy elken van hen eenen ouden grooten erflic, alle jaere tSinte Jansdage Baptisten in midzomere te heffene opte helft van eenen huyse metten gronde ende toebehoerten gestaen te Lyere inde Lisperstrate, tusscen Wouter Mys erve, aen deen zide, ende Jans vanden Broeke erve, aen dandere zide, badt ende versocht aen Cornelise vander Braken, Onderschoutet, aldaer inder Vierschaeren te rechte sittende, dat hy der Wet daeromme manen soude wes recht ware. Daerop, by manissen des Schouteten, gewyst wardt metten vonnisse by Heinricke vanden Werve, Burgermeester ende Scepene, met gevolge van Scepenen sinen medegesellen, ooc inder Vierscharen sittende, den voers. Janne ende Gielise vuyt des voers. Gielys, huers vaders, broode ende plichte na de hooghe heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte deser synre stad van Antwerpen, mids der bewyssenissen voerscreven.

PALUDE.

NOTA dat opter Rentmeesterscamere staet een kistken met twee sloten, ende tusschen deselve twee sloten is geplact een papieren briefken, daerop gescreven staet alsoe hierna volgt :

Hier syn inne de brieve van Jan vander Eerdbruggen, ende diene sal men nyemant gheven, het en zy by bevele van Burgermeesteren ende Scepenen, mids den gescille dat is tusschen den vader ende den zone. Dit was bevolen op XXIII dage Septembris anno XIIII^{c} ende vyftich.

Ende men en sal se ooc nyet overgeven sonder consent Her Peters van Herbeys met zinen medeplegers ende van Jouffrouwen Katlinen van Hofstaden, Zegers vanden Heetvelde huysvrouwe, met hueren medeplegers, ende ooc van Matheeuse van Steenbergen, etc. Dwelc ooc alsoe bevolen wart by Burgermeesteren ende Scepenen anno LXXIIII, XXIII dage Septembris.

12 Juni 1474.

« Vuytsprake » van scheidsmannen in het geschil tusschen Koenraad Pot en zijne zuster Margareta nopens het goed van Pluyseghem.

Dits alsulken declaracie van eenen verclaeren als Joncker Jan van Ranst, Heere te Canticrode, Her Jan van Berchem, Riddere, ende Costen van Berchem, gebruedere, Heinric van Mechelen ende Meester Willem vander Tanerien gedaen ende vutgesproken hebben tusschen Heren Coenraerde Pot, Riddere, ter eenre zyden, ende Jouffrouwen Magrieten Pots, wedewe wilen Jan Boods, synre zuster, ter andere zyden, aengaende den cingelen ende grachten van Pluyseghеem ende der bewisenissen van zekeren gronden ende parcheelen van lande die de voers. Her Coenraet der voers. synder zuster aldernaest ende omtrent Pluysegheem schuldich is te bewysen, totter weerden toe van zesse ponden viere ende eenen halven groten erflic, ter ordinancien vanden voers. seggeren, hueren magen ende vrienden voerscreven, achtervolgende eenen

seggene ende verclaeren byden voers. magen ende vrienden tanderen tyden, opten XXIen dach Januarii XIIIIc LXVIII jaer, tusschen de voers. partien wtgesproken ende inder stad register van Antwerpen geregistreert : Inden yersten, soe sal de voers. Her Coenraet Pot der voers. synre zuster laten hebben ende volgen, voere huer ende voere huer nacomelinge, erflic ende eeuwelic te hebben ende te gebruyken drie parcheelen ende stucken van lande onder aerde ende onder beempt neffens een gelegen lancx aende dyck van Pluysegheem, ter rechter hant alsoe men van Pluysegheem tAntwerpen waert gaet, groot te samen omtrent sevene buynder, die Jan van Cruybeke, Giellissone, nu ter tyt in hueren heeft, ende noch eenen aerd gelegen aen dandere zyde van den voers. dycke al vast aende cingelgracht vanden voers. hove van Pluysegheem, groot omtrent een buynder, tsamen voere sevene ponde grote Brabants erflikere renten, Dies sal de voers. Jouffrouw Magriete schuldich syn den voers. Heren Coenraerde, hueren brueder, wederomme vut te reycken negenthiene schellinge sevene ende eenen halven grooten Brabants erflic, dat de voers. sevene ponde groote erflic meer gedragen dan de zesse ponde viere ende eenen halven grooten erflic die hy der voers. synre zuster bewysen moet, Verclarende voort de voers. mage ende vriende, aengaende den voers. cingelen ende grachten van Pluysegheem, dat de voers. Jouffrouw Magriete hebben ende behouden sal erflic ende eeuwelic, voere huer ende voer huer nacomelingen, alle de cingelen ende grachten van Pluysegheem, alsoe wel de buytengrachten als die binnengrachten, metter huysingen daerop staende, metter buytenster poorten aldaer ende voort met hueren vryen wtgange daerwt ende in te varen, behoudelic dien dat de winnen vanden nederhove aldaer nu synde ende namaels wesende, inde buytengracht vanden voers. hove gebruyken selen der wateringe voere huer beesten, alsoe zy geplogen hebben, Des sal de voers. Jouffrouw Magriete gehouden syn den voers. hueren brueder noch vuyt te reycken thiene schellinge grote Brabants erflic, welke voers. negenthiene schellinge sevene ende eenen halven groten erflic, ende daertoe de voers. thiene schellinge groote erflic, deselve Jouffrouw Magriete sal moegen lossen ende quiten tot huerer goeder moeten, elken penninc met negen-

thiene derselver penningen, ofte den voers. Heeren Coenraerde, hueren brueder, deselve penningen corten ende afslaen aenden achterstel ende penningen die de voers. Her Coenraet der voers. synre zuster schuldich is, Behoudelic altyt den voers. lesten seggene ende verclarene inder stad register van Antwerpen geregistreert, in allen synen anderen punten van weerden te bliven, ende dat de voers. partien de voers. punten van deser declaracien schuldich selen syn malcanderen te voldoene ende te onderhoudene, opte penen ende verbonden inden yersten compromisse begrepen ende inden voers. lesten seggene ende verclaerne geruert. Sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen ende vutgesproken tot Conticke, opten XII[en] dach der maent Junii XIIII[c] vierentseventich jaer, ten huyse Aerds van Standonc, ter presencien vanden voers. partien, byden seggeren, hueren magen ende vrienden voers. Ingeset, ten versueke van Jouffrouwen Magrieten Pots voers., by bevele vanden Heeren.

BOYDENS.

19 September 1474.

« Compromis ende vuytsprake van zoeninghe » wegens den moord begaan door Jan en Fritz Corfs op Matthys van Nerenbroec alias de Pape.

Alsoe vanden ongevalle ende dootslage onlancx inder stad van Antwerpen by Janne ende Frisch Corfs, gebruederen, aen ende inden persoen van Mathyse van Nerenbroec die men heet de Pape gedaen ende geperpetreert, Aert van Hesbende, als gerechtich moetsoendere, met sinen vrienden ende magen, van svaders wegen, ende Jan van Ranst, Daneelssone, met sinen vrienden ende magen, vander moeder wegen, ter eenre zyden, ende de voers. gebruedere, mesdadige, ter andere, hen vanden voers. dootslage ende ongevalle ende des daeraen cleven mach geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in Her Janne van Urssele, Riddere, Onderdrossate van Brabant, ende in Willeme van Rythoven, Rentmeester der stad van Antwerpen, ende geloeft, op soenbrake ende vredebrake, goet, vaste gestentich ende van

weerden te houdene tallen dagen alle tghene des zy eendrachtelic daeraf vuytspreken, oft naderhant verclaeren souden, opdatter duysterheyt inne gebuerde, Soe bebben de voers. keersliede, na rype deliberacie by hen hierop gedaen, huere vutsprake hieraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

In den yersten, dat de voers. mesdadige gebruedere, binnen zesse weken naestcomende, elc, selen moeten porren ende doen een pelgrimagie tSinte Peters ende Pauwels te Roome, ter salicheiden ende laeffenissen der zielen vanden dooden voers., ende daeraf goet bethoon seynden den seggeren voers., eer zy weder binnen der stad van Antwerpen comen selen moegen.

Item, dat zy, elc, binnen VI weken nadat zy de voers. pelgrimagie van Roome gedaen ende dbetoen daeraf, gelyc voere, gesonden selen hebben, insgelycx porren ende doen selen, ter laeffenissen ende salicheiden vander zielen voers., I pelgrimagie ten Heyligen Bloede te Wilsenaken, ende daeraf goet bethoon moeten seynden, als voere.

Item, dat zy, tsamen, ter salicheyden ende laeffenissen der zielen voers., selen moeten doen celebreren V^{c} zielmissen, tusschen dit ende Alreheyligendach naestcomende, te wetene, III^{c} daeraf inden godshuyse vanden Predickeren tAntwerpen, tvierde hondert tOnser Vrouwen tAntwerpen, ende tvyfste hondert inder kercken tot Ranst, ende daeraf goet bethoon seynden den seggeren voers.

Item, dat zy noch, tsamen, ter laeffenissen ende salicheyden vander zielen voers., selen moeten doen doen, tusschen dit ende Alreheyligendach voers., vive dertichste, te wetene, de drie daeraf inden godshuyse vanden Predickeren, tvierde tOnser Vrouwen, ende tvyfste tot Ranst voers., ende daeraf goet bethoon seynden, als vore.

Item, dat zy noch, tsamen, tusschen dit ende Alreheyligendach voers., ter salicheiden ende verlichtingen vander zielen voers., geven selen moeten XV ponde was, te wetene, de vive ponde daeraf inden godshuyse voers., item noch vive ponden daeraf tOnser Vrouwen, ende dandere vive ponden

inder kercken te Ranst voers., ende daeraf goet bethoon seynden, als vore.

Ende dat zy, tsamen, daerenboven den moetsoendere, vrienden ende magen vanden dooden voers., ter soenen ende beternissen, geven selen moeten C ende XX gulden, tot II scellingen VI deniers groten Brabants tstuc, binnen jaers naestcomende, ende die stellen opter stad wissel van Antwerpen, telken XVII weken een derdendeel daeraf, ende dat zy die verborgen selen genouch zynde.

Ende, mids deser vutspraken, soe seyden de voers. keersluyde de voers. partien ende alle deghene diere aencleven mochten, wel ende wittelic versoent vanden ongevalle ende dootslage voers. ende des daeraen cleefde, ende wardt daerop byden Roeydragere tAntwerpen den vrede quitegeschouden ende ban ende vrede daerop geboden in behoirliker manieren.

Item, dat zy noch, tsamen, den armen, ter laeffenissen vander zielen voers., op Alrezielendach naestcomende, in Sinte Jacops capelle tAntwerpen, om Gods wille geven ende deylen selen of doen geven ende deylen X^c^ broots, van IIII miten Brabants tstuck.

Navolgende deser vuytspraken, hebben geloeft Willem de Hane ende Daneel de Roye, elc voer al, voer de zielmissen, XXX^te^, was, deylinge ende soenpenningen voers., maer de voerscreven Fritz ende Jan Corver, syn zwager, geloefden, elc een voer al, henlieden daeraf schadeloes te quitene ende Fritz geloefde hen allen schadeloes daeraf te quitene.

Dit geschiede aldus inden godshuyse vanden Predickeren voers., daer den voetval ende oetmoet vanden ongevalle voerscreven byden voergenoemden Fritzen gedaen wart, des Maendages, XIX dage Septembris XIIII^c^ LXXIIII jaere, ter presencien vanden omstaenderen, my daerby synde,

BOYDENS.

2 October 1474.

« Compromis ende vuytsprake » ten verzoeke van Wouter en Jan van Cuyct, over de waarde der kroonen in de erfrent door hunnen vader nagelaten op zeker goed te Ranst.

Want, opten dach van huden, voere Burgermeesteren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen comen syn Wouter van Cuyct die men heet van Hoochstraten, ende Jan van Borre, als gemachticht van Janne van Cuyct, sinen brueder, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, wettige sonen wilen Ottens van Cuyct, met Meester Augustine van Nethenen die men heet vanden Reelc, hueren neve, te kennen gevende hoe deselve wilen Otte, haer vader, hadde ende in sinen levenden live heffende was, met Scepenenbrieven van Antwerpen, hondert gulden penninge geheeten Vrancrycxe croonen, goet ende custbaer, voere datum des briefs te Doernicke gemunt ende geslagen, van LXVIII opte Troyssche marck, oft de weerde daervoere in anderen gouden gelde, gelyc als de wisseleeren alsulken croonen tallen paeydagen prisen sullen weerdt synde, ende anders gheen gelt, nyetjegestaende eenige ordenancie die gemaect is oft die men eenichsins inden lande van Brabant maken mach, jaerliker ende erfliker renten, ende die wilen Aerd Bout, inden jaere M CCCC ende XXX, XIII dage in Junio, gecocht heeft tegens Joncker Aerde van Zevenbergen op zekere goede te Ranst gelegen, ooc na inhoud vanden Scepenenbrieven van Antwerpen daeraf synde, voere welke croonen deselve gebrueders ende haer ouders, soe zy seyden, ontfangen hebben, eenen zekeren tyt van jaeren, nyet meer dan XIX stuvers, op goede rekeninge ende met protestacien dat zy sculdich waeren voere elke derselver croonen meer te hebbene ende te ontfangene ende emmers alsoe vele als de wisseleeren die tallen paeydagen prisen souden weerdt synde, na inhoud des voers. briefs van Antwerpen daeraf synde, Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voers., mids dien, zeere ernstelic biddende ende begheerende dat zy hen ordineren ende gheven wilden zekere

gedeputeerde vander Wet, omme toverhoorne zekere personen wisseleeren nu inder voers. stad synde opte weerde ende valuacie der voers. croonen, omme hen dat te moegen dienen in tiden ende wilen als zy des behoeven mochten, dwelke de Heeren voers., tot haeren ernstigen versueke ende beden, alsoe gedaen hebben, hen ordinerende ende daertoe deputerende Meester Claus den Schermere, haeren Medescepene op desen tyt, ende Meester Aerd den Buekeler, haeren Secretaris, Dewelke, dien navolgende ende ten versueke als voere, in absencien van partien, hebben daerop hooren spreken Clement van Merende, van Mechelen, ende Janne Chermoeye, wisseleere der stad van Antwerpen voers., daeromme voere hen ontboden synde, die, nadat zy de voers. Scepenenbrieve ende andere brieve ende bethoene daeraf synde ende de daten derselver int lange overgesien ende gevisiteert, ende de valuacien ende weerde der voers. croonen gecalculeert ende op al ripelic gelet hadden, geseyt ende verclaert hebben, als goede manne, sonder eedt, dat, want tanderen tiden, onder diveerse croonen doen geslagen, zekere croonen geslagen syn geweest voere datum des voers. Scepenenbriefs, nu weerdt synde, na den loop vander munten ons Genadichs Heeren, nauwelic XXIIII stuvers, ende daernaer, te wetene ten tide vander daten des voers. Scepenenbriefs, warden geslagen de leste croonen ende de archste, hoewel zy doen even hooghe loop hadden, die nu, na den loop vander munten voers., wel weert syn XXI stuvers ende een oert, dat de croonen die inden voers. Scepenen brief genarreert syn, opten tyt van nu ende na den loop vander munten ons Genadichs Heeren voers., wel weerdt syn XXII stuvers, ende dat dat wel int gelike staet die voere den selven prys te gheven ende te nemen, daeraf de gedeputeerde voers. den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voers. volcomen rapport gedaen hebben. Dwelke de voers. Wouter van Cuyck, voer hem, ende de voers. gemechtichde, inden name als voere, begheert hebben gestelt te wordene inder stad register van Antwerpen voers., ende dwelc hen alsoe geconsenteert is geweest. Dit was gedaen II dage in October anno M CCCC ende LXXIIII.

PALUDE.

9 September 1474.

« *Compromis ende vuytsprake* » *in een geschil tusschen Jan de Beer, tengieter, deken der Meersschen, en Jan de Greve, bontwerker.*

Alsoe sekere questien ende geschillen opgestaen ende geresen tusschen Janne de Beere, tenghietere, als deken, met sinen gesworenen ende ouders vanden ambachte vander Meerssen, ter eenre ziden, ende Janne de Greve, bontwerckere, ter andere, mids eenre tonnen triaclen die de voers. deken met sinen gesworenen ende ouders, ten huyse geheeten *de Fiolette*, gekuert hadde voer oncustbaer goet, alsoe hy dat van eeds wegen schuldich was van doene, daeromme hem de voers. Jan de Greve met vele injurieuse worden verladen ende op zynen eed gesproken hadde etc., van welken geschillen nadat de voers. partien hen daeraf gekeert ende gesubmitteert hadden in Henricke vanden Werve, Burgermeester ende Scepene tAntwerpen, ende geloeft van weerden te houdene tgene des hy daeraf vuytspreken soude, Soe heeft deselve Henric, na behoorlike informacie hem daeraf gebleken, vuytgesproken dat de voers. Jan de Greve, inden yersten, den voers. deken met sinen gesworenen ende ouders vergheffenisse bidden soude vanden woerden voerscreven, als dat se hem die om Gods wille vergheven willen, item, dat hy, Jan de Greve, den voers. dekene ende gesworenen ende ouders ter eeren ende beternissen vander mesdaet voers., doen soude eene pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen te Halle, ende die porren tusschen dit ende Alderheiligendach naestcomende, ende goet bethoon daeraf brengen inden handen vanden Burgermeestere voerscreven, oft daerenbynnen daervoere gheven eenen rider, om dien te bekeeren ter eeren Gods, daert den voers. deken gesworenen ende ouders gelieven soude, ende dat hy daerenboven noch gheven soude, bynnen den tyde voerscreven, sesse ℔ was, de twee ℔ daeraf der fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke, item noch II ℔ daeraf den godshuyse van Sinte Claren, ende dandere II ℔

der capellen van Sinte Jacops in Kypdorp tAntwerpen, ende dat de voers. partien hiermede vereenicht ende versoent souden zyn ende bliven van den geschillen ende injurien voergenoemt ende des daerane cleeft. Dese vuytsprake geschiede ende wart gedaen biden Burgermeestere voers., ter presencien vanden partien voergenoemt, den IX^{en} dach van September XIIII^{c} LXXIIII jaere, opter stad huys inde Raidcamere, daer de voers. Jan de Greve de voers. vergheffenisse bad ende daer hy aennam de voers. pelgermagie te doene bynnen den tyde voergenoemt, my daerby zynde,

BOYDENS.

Visa est littera peregrinacionis predicte et solvit dictus Johannes ceram suam.

8 October 1474.

« Compromis ende arbitrale vuytsprake » in zake van zoening nopens den manslag te Dortrecht gepleegd door Jan Janssone en Wouter Adriaenssone op den persoon van Andries Boudenssone.

Alsoe vanden ongevalle ende dootslage die inder stad van Dordrecht begaen ende geperpetreert is geweest by eenen geheeten Jan Janssone, van Dordrecht, midsgaders eenen geheeten Wouter Adryaenssone, die met hem in velde ende veerden was daer tfayt geschiede, inden persoon van saliger gedachten Andriese Boudenssone, ooc van Dordrecht, zekere diverse dachvaerden gehouden syn, soe hebben ten utersten Laureys Maes, als naeste moetzoendere in desen, Peter Bouwen, Willems zone, wonende te Hulst, Jacop de Rycke, woenende in Verrenbroeck, ende Pauwels Foyke, als naeste vriende ende mage, met meer anderen vrienden ende magen vander dooder zyden dier mede ende by geweest hebben, ter eender zyden, ende Adryaen Janssone, des voers. Jan Janssone, des misdadigen, oom ende des voers. Wouter Adryaenssoens vader, die den voetval daeraf inde stede derselver misdadigen gedaen heeft, inden name van allen dengenen die vander levender zyden daer meer

aencleven moegen, ter andere, hen, by tusschensprekene van goeden mannen, vanden voers. ongevalle ende des daeraen cleeft geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in Willeme van Bouten, sHeeren dieneere tAntwerpen, ende Janne van Riemen die men heet van Mechelen, vander dooder zyden daertoe gecoren, ende in Janne Danckaertssone ende Diericke Pels, beyde sciplude, vander levender zyden gecoren, ende hebben gelooft de voers. partien, te beyden zyden, over goet, vast gestentich ende van weerden te houdene, tallen dagen, alle tgene dat byden voergenoemden vier goeden mannen hieraf eendrachtelic geseyt ende wtgesproken sal worden, op zoenbrake ende vredebrake, Mids denwelken de voergenoemde IIII arbiteren, na dien dat zy elke partie in allet dat zy ter eenre ende ter andere zyden hebben willen seggen ende alligeren overhoort, ende op al rypelic gelet ende gedelibereert hadden, huer wtsprake eendrachtelic daeraf gedaen hebben inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, soe seggen de voergenoemde viere goede mannen arbiteren dat de voers. misdadige, tusschen dit ende Sincxen naestcomende, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen vanden dooden, sal doen doen III^c zielmissen in ennige kercken oft gheestelike plaetsen daer hem dat best gelegen is, ende daeraf, tusschen dit ende Sincxen naestcomende, goet bethoon brengen in handen vanden seggers voers. dat deselve missen alsoe gedaen syn, ende ooc vander plaetsen daer se gedaen selen wesen.

Item, sal noch de voers. misdadige geven, ter eeren ende laeffenissen als voere, bynnen den tyde voergenoemt, III pont was totter voers. missen behoef, ende insgelycx bynnen denselven tyde goet bethoon daeraf brengen.

Item, alsoe inder voers. wtspraken byden voers. arbitren geraempt ende geconcipieert was dat de voers. misdadige, ter eeren ende laeffenissen als vore, gedaen soude hebben een pelgrymagie tSinte Peters ende Sinte Pauwels te Roome, soe hebben de voers. moetsoendere metten anderen vrienden ende magen vander dooder zyden den voers.

misdadigen ende sinen vrienden die selve pelgrymagie quitegeschouden, mids VIII[te] Rynssche guldenen eens, den gulden te XX stuvers gerekent, die de voers. Adryaen Janssone daervoere, by consente der gemeynder vriende vander dooder zyden, geloeft heeft te betalene Marien Bouwens dochter, des voers. wilen Andries suster, tusschen dit ende tSinte Martensmisse naestcomende, in handen Jan Danckaertssoens voers., ter voers. Marien behoef.

Item, hiertoe soe selen de voers. misdadige oft de vriende van hen noch geven, in beternissen van den voers. ongevalle ende ter eeren vanden moetsoenderen ende allen den anderen vrienden vander dooder zyden, vierenvyftich guldene, elken gulden te II scellingen VI deniers grooten Brabants, tusschen dit ende Sinte Mertensmisse in Novembri naestcomende, in handen van Janne Danckaertssone voergenoemt, tot behoef derghenre dier inne gericht sullen wesen.

Item, voere de voers. vierenvyftich lichte guldene ende ooc voere de voers. achte Rynssche guldene die de voers. Marie hebben sal, soe heeft gelooft ende is borge bleven Jan Danckaertssone voergenoemt, des geloefde de voers. Adryaen Janssone den voers. Janne Danckaertssone daeraf scadeloes tontheffene.

Ende, mids desen, soe seggen de voergenoemde viere arbiteren de voergenoemde partien ende alle degene die daer aencleven moegen, ter eenre oft ter andere zyden, vanden voergenoemden ongevalle ende dootslage wel versoent, vereenicht ende veraccoerdeert, van desen dage tot eeuwigen dagen, ende soe wie van hen hierenboven deen den anderen misdade oft dede misdoen, by hem selven oft by yemende anders, dat soude wesen op zoenbrake ende vredebrake. Ende hierop wart den vrede quytegeschouden te beyden zyden, ende byden voers. Willeme van Bouten, sHeeren dieneere, ban ende vrede daerop geboden, gelyc na der hooger heerlicheit ons Genedichs Heeren sHertogen van Brabant ende den rechte synder stad van Antwerpen behoort.

Dese wtsprake wart gedaen inder stad van Antwerpen,

inden godshuyse vanden Mynnebrueders, daer den voetval, ootmoet ende vergheffenisse gedaen warden, opten achten dach van October int jaer M CCCC ende vierentseventich.

PALUDE.

7 *April 1473.*

Zoen over den moord begaan door Jan de Leeu op Peter van Leest.

Want tanderen tyden, over XX jaere oft daeromtrent geleden, een zeker ongeval ende dootslach gedaen ende geperpetreert is by eenen geheeten Jan de Leeu die men heet *In de Roy Tonne* aen den persoen van wilen Peteren van Leest, daer God de ziele af hebben wille, ende welke Jan de Leeu, alsoe eenige seggen, in Lombaerdien, daerna ende onlanx geleden, van levenden live ter doot comen soude zyn, op welc ongeval Jacop de Smit, Joes Rubbens, Laureys Lenaerts ende Jan Viens ende meer andere vriende ende mage vanden misdadigen, ter eenre zyden, Michiel ende Jan van Leest, gebroederen, des voerscreven wilen Peters broeders, met hueren vrienden ende magen, ter andere, zekere diverse dachvaerden om tselve ongeval te zoenene gehouden hebben, ende want vriende ende mage vanden selven misdadigen zeere verstorven syn, mids der lancheit wille vanden tyde ende jaeren dat tselve ongeval gebuert es, deselve gebroedere, aensiende den goeden heiligen tyt ende passyweke Ons Liefs Heeren, die voere alle menschen ontsculdichlic de bitter doot aen de galge des crucen gestorven es, ende ooc de salicheit vander sielen haers broeders voers., hebben den voers. misdadigen, zinen vrienden ende magen de doot haers broeders voers. puerlic om Gods wille vergeven, sonder ennige prouffitelike beternisse tot haeren prouffite daeraf te heesschen oft te nemene, anders dan ter laeffenissen ende salicheden der zielen haers broeders voers., te wetene :

In den yersten, dat vriende ende mage vander voers. misdadiger zyden, ter laeffenissen der zielen des voers. wilen Peters, sullen doen celebreren inden godshuyse vanden Predickeren inder stad alhier, daer deselve wilen Peter

begraven leecht, hondert zielmissen ende II dertichste, tusschen dit ende Sincxenen naestcomende, ende daertoe, bynnen denselven tyde, bringen in handen van Meester Aerde de Buekeler, Secretaris der stad van Antwerpen, ende geven IIII ℔ was, om dat te bekeeren daert den vrienden vander dooder zyden gelieven sal.

Item, sullen vriende ende mage vander voers. misdadiger zyden daertoe geven ende bringen in handen Meester Aerts voers. XXVIII lichte guldene, elken gulden te X stuvers gerekent, tussehen dit ende Kerstdach naestcomende, om die voort bekeert ende beleyt te wordene in missen oft anderen godsdiensten ter laeffenissen ende salicheden der zielen voers., daer ende alsoe den gebroederen voers. dat gelieven ende goetduncken sal. Welke soene ende beternissen voers. Jacop de Smit, Jan van Veltbraken ende Joes Rubbens geloeft hebben ende geloven te volvuerne ende te voldoene met hen selven ende met allen hueren goeden, ende elc een voer al, verbindende daervoere alle deselve haer goede, gelovende malcanderen daeraf ooc ter hant te stane ende te releverene.

Met vorwaerden hierinne ondersproken, oft soe gebuerde dat de misdadige voers. nyet doot en ware ende wederomme te lande quame, soe sal hy, bynnen eender maent nadat hy alhier inder stad comen sal syn, den voetval doen, by alsoe dats partien begheeren, ende, bynnen drien dagen daernaer, ter eeren ende ter laeffenissen der zielen voers., porren ende doen een pelgrymagie tot Sinte Peters ende Sinte Pauwels te Romen, ende, na de brieve ende bethoene daeraf gebracht synde, bynnen eender maent daerna porren ende doen een pelgrymagie ten Heiligen Blode te Wilssenaken, ende, na de brieve daeraf gebracht synde, bynnen eenen jaere daernaer nyet comen noch verkeren bynnen der stad ende vryheit van Antwerpen, ten ware by oerlove ende consente der voers. gebroederen. Van welken voetvalle ende wegen voers., weder hy te lande quame oft nyet, vriende ende mage voers. sullen daeraf ongehouden syn, behoudelic, quame de misdadige weder te lande ende hy den voetval ende wegen voers.

nyet doen en wilde, soe sal hy alsdan staen alleene als onversoent man. Dit was gedaen opten Witten Donderdachs, ten Predickeren, VII dage in Aprille voer Paesschen anno LXXIII. Daerby waeren: Heinric van Uden ende Adryaen de Man, als overgangers vander misdadiger zyden, ende meer anderen goeden mannen daerby wesende.

Ende, mids desen, soe warden de voergenoemde partien byden overgangeren ende goeden mannen daertoe geboden, volcomelic ende al versoent, vereenicht ende goede gevriende geseyt vanden ongevalle ende dootslage voergenoemt ende des daerane cleven mach, ende soe wie malcanderen hierenboven misdede oft misseyde, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hen selven oft by yemende anders, dat soude wesen op soenbrake ende vredebrake. Ende daerop wart den vrede te beyden zyden quytgeschouden ende by Janne Vossaert, Roeydragere, daerop ban ende vrede geboden, gelyc na de hooge heerlicheit ons Genadichs Heeren tsHertogen van Brabant ende den rechte deser synder stad behoort, ten jaere ende dage voergenoemt, ende, ten versueke van partien, byden Heeren bevolen inder stad register te stellene ende te registrerene.

PALUDE.

27 Januari 1474.

Margareta van den Dale, op haar verzoek onder voogdij gesteld, mits haren hoogen ouderdom.

Opten dach van huden, XXVII Januarii XIIII^c LXXIIII jaere, na scrivenen sHoefs van Camerycke, nadat Magriete vanden Dale, wedewe wilen Peteren Ymbrechts, aende Heeren Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen begheert hadde, mids huerer crancheyt ende oudheyt, huer, vander stad wegen, geordineert ende gestelt te wordene sekere manspersone totter vooghdien ende momborien van hueren persone ende totten regimente ende bewinde van allen hueren goeden, ende byden selven versien van boden daer huer mede beholpen

waere ende die huer in vreden houden mochten etc., Soe warden biden voers. Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, nadat zy daerop gehoort hadden Janne Ysman, hueren neve ende erfgename, ende na tconsent van hem, vander voers. stad wegen gestelt ende geordineert totter vooghdien ende momborien vanden persoene der voers. wedewen ende totten regimente ende bewinde van hueren goeden ende boden, Claus vander Voort, Godevaert Bierman, oudecleercooper, Jan de Bye ende Peeter van Steelant, lakengereyders, aldaer jegewoordich wesende ende den last daeraf aennemende, ter begeerten ende by consente als boven, ende ter wettiger rekeningen, behoudelic, oft de voers. Jan oft syn wyf alsoe leefden jegens de voers. wedewe, tusschen dit ende Halfvastene naestcomende, dat deselve wedewe huerder begheerde quite te wesene, dat zy dan derselver wedewen huys, daer zy inne woenen, ruymen selen moeten ende van huer trecken woenen gelyc dat byden voers. Heeren op huden getermineert is, ende behoudelic dat in dien gevalle de voers. Jan Ysman sal moegen wesen een vanden momboeren ende regeerderen synre voers. moeyen inde stede van ennich vanden anderen bovengenoemt.

BOYDENS.

1 Februari 1474.

« Vidimusbrief » eener korenrent door Jan Coman aan Arnold Teerlinc verkocht, op goederen te Deurne gelegen.

Johannes dictus Coman, filius quondam Johannis dicti Coman, annuam et hereditariam pactionem sex modiorum siliginis mensure de Helmont, de annua et hereditaria pactione octo et dimidii modiorum siliginis dicte mensure, quam pactionem octo et dimidii modiorum siliginis Godefridus, filius quondam Godefridi dicti de Bystervelt, promiserat se daturum et soluturum dicto Johanni Coman, filio quondam Johannis Coman, anno quolibet hereditarie in festo Purificationis Beate Marie Virginis, et in Doerne traditurum et deliberaturum, ex domo, horreo, cum suis fundis, orto et

hereditatibus sibi coadjacentibus, sitis in parrochia de Doerne, ad locum dictum *Loen*, inter heredidatem liberorum quondam Lamberti dicti de Loen, ex uno latere, et inter hereditatem Aleydis, relicte quondam Johannis dicti Dircxsoen, et ejus liberorum, ex alio latere, insuper ex medietate pecie prati dicti *Lengsdonck*, site in dicta parrochia juxta locum dictum *die Boskuylen*, inter hereditatem Arnoldi dicti Vranckensoen van Loen, ex uno latere, et inter hereditatem liberorum quondam Lamberti dicti de Loen, Aleydis, relicte quondam Johannis dicti Dircxsoen, et ejus liberorum predictorum, ex alio latere, que medietas annuatim dividitur contra reliquam medietatem ad dictos liberos quondam Lamberti de Loen spectantem, item ex quarta parte cujusdam prati dicti *die Heeselt*, siti in dicta parrochia, in loco dicto *Arenbroeck*, inter hereditatem heredum quondam Johannis dicti vanden Bogaert, ex uno latere, et inter hereditatem Petri dicti *Molendycx*, ex alio latere, que quarta pars annuatim dividitur contra reliquas partes ejusdem prati, quos domum, horreum, cum suis fundis, ortum, hereditates, medietatem pecie prati et quartam partem prati predicti, predictos, dictus Godefridus, filius quondam Godefridi dicti de Bystervelt, erga dictum Johannem Coman, filium quondam Johannis Coman, ad pactum acquisierat, prout in litteris Scabinorum de Buscoducis super hoc confectis plenius continetur, legitime et hereditarie supportavit Arnoldo dicto Teerlinc, filio quondam Wolteri dicti Teerlinc, simul cum dictis litteris et cum toto jure sibi in dictis litteris et contentis in eis occasione primodicte paccionis quovis modo competente, et effustucans resignavit modo in talibus consueto, promittens dictus Johannes Comans, ut debitor principalis, super se et bona sua omnia ab eo ad presens habita et imposterum ab eo habenda et acquirenda, quorum ipse Arnoldo predicto de primodicta paccione debitam et justam prestabit warandam et quorum ipse omnem obligationem in primodicta paccione existentem prefato Arnoldo deponet omnino, et quorum ipse dicta contrapignora pro solucione primodicte paccionis prefato Arnoldo annuatim exinde, ut dictum est, solvende sufficientia beneque valentia semper efficiet et satis secura. Testes interfuerunt Scabini in Buscoducis Goeswinus de Beeck et Godefridus de Lancvelt.

Datum vicesima secunda die mensis Marcii, feria sexta post Dominicam qua cantatur Reminiscere, anno Domini millesimo CCCC^{mo} quinquagesimo tercio.

By overdrage ende terminacien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, soe wart den voers. Scepenenbrief van sHertogenbossche inder stad register gestelt, prima Februarii anno LXXIIII, na scrivene sHoofs van Cameryck, ende is gecollacioneert per me,

PALUDE.

31 Maart 1475.

« *Emancipatie* » *van Philip Bornwater.*

Opten lesten dach van Meerte int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXV, na costume van scrivene sHoofs van Cameryck, soe quam inder Hoogher Vierschaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Philips Bornwater, ende begheerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Jacope Bornwater, sinen wettigen sone, metten rechte vuyt sinen broode ende plicht te doene, ende mids dien bewysde hy denselven sinen sone twee oude groote Turnooyse erflic, alle jaere, te Kerssavonde, te heffene op alsulken twee ponde groote Brabants erflic als hy jaerlix heffende is op Cornelis Breecschilt huysinge met hueren toebehoerten, geheeten *den Ryn,* gestaen inde Wolstrate alhier, badt ende versocht aen Cornelise vander Braken, Onderschoutet, inder Vierschaeren alhier te rechte sittende, dat hy der Wet daeromme manen soude wes recht waere. Daerop, by manissen des Schouteten, gewyst wart metten vonnisse by Meester Clause de Schermere, Burgermeester ende Scepene, met gevolge van Scepenen sinen medegesellen, ooc inder Vierschaeren sittende, den voerscreven Jacope vuyt des voers. Philips, syns vaders, broode ende plichte, na de hooge heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen, mids der bewyssenissen voerscreven.

PALUDE.

8 April 1475.

« Oirvrede » gezworen door Jacob Danen.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXV, VIII dage in Aprille na Paesschen, soe geloefde Jacop Danen, scipman, poertere tAntwerpen, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren ende dede oervrede Petren Janssone die men heet de Dragere, ooc scipman, als dat hy hem, van nu voerdane, nyet mysdoen en sal oft doen mysdoen, in woorden of in wercke, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemande die den voers. Peteren mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hem dat in goets tyts kundigen soude ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit gesehiede voere Peteren Galopyn, sHeeren knape, die den voerscreven Jacope den eed staefde, ter presencien van Adriane van Delft ende Lancelote van Urssele, Scepenen.

Ende achtervolgende den oervrede voerscreven, soe syn comen Danckaert Peserssone, scipman tAntwerpen, ende Adriaen Ghys, woenende te Lilloe, ende hebben geloeft ende syn borge bleven voere den voers. Jacope Danen, by alsoe dat hy den voers. oervrede brake in enniger manieren, dat zy, navolgende den vonnisse ter Hoôger Vierschaeren ons Genadichs Heeren alhier gewyst, daervoere instaen ende betalen selen de somme van hondert Bourgoenschen scilden eens, verbindende daervoere hen selven ende alle huer goede, etc., maer de voerscreven Jacop geloefde syn borgen voergenoemt hieraf altyt costeloos ende scadeloos tontheffene ende te quitene, met hem selven ende met allen sinen goeden, etc. Present ut supra, eodem die (1).

PALUDE.

(1) *(Op den bladrand :)* Vacat hic, quia alias renovatum, ut pàtet in folio sequenti.

21 April 1475.

« Terminacie » in een geschil tusschen Jan Sobe, smid, en Adriaan Domaessone, aangaande het gebruik van den hof, de plaats en den beerput van beider huizen in de Gorterstraat (Kraaiwijk).

Opte questien ende geschillen voer Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Janne Sobe, smit, ter eenre zyden, ende Adriane Domaessone, ter andere, omme des gebruycx wille vander helft vanden hove, metter plaetsen ende weerdribben, van huerer beyder huysen ende erve in Craeywyc inde Gorterstrate gestaen, dwelc de voers. Jan, voer hem oft degene die syn huys aldaer by tiden bewoenen sal, desselfs Jans leven lang geduerende, jegens den voers. Adriane, anno LXXII twee daghe in Junio, inden coop oft erfneminge van sinen huyse aldaer seyde bevorwaert hebbende, daeraf hy hem custbode metter eed, hoewel dat inden Scepenenbrief doen tusschen hen gemaect nyet gestelt en was, Soe wart biden voers. Burgermeesteren ende Scepenen geappointieert, getermineert ende vutgesproken, nadat de voers. Adriaen den voergenoemden Janne den eed voers. overgaf dien hy dede, dat de voers. Jan oft deghene die by tiden syn huys bewoenen sal, desselfs Jans leven lang geduerende ende nyet langere, hebben sal tgebruyc vander helft vanden hove, plaetsen ende weerdribben voers. gelyc den voers. Adriane oft den besitteren van sinen huyse, behoudelic dat zy den cost vander heyningen, ruymingen ende reparacien daeraf alsoe lange evengelyc gelden ende dragen selen. Gedaen den XXI^{en} dach van Aprille anno XIIII^{c} LXXV na Paesschen.

Boydens.

27 Mei 1475.

« Getuigenisse » over de bedorven waar door schipper Jan Delle, in de Bamismarkt, op de Werf te koop gesteld.

Gielys Neels, Pieter van Ravens, poerters van Brugge,

ende Cornelys Mampaey, scipman, van Antwerpen, tuyghden by hueren eede dat, inde Bamissemerct lestleden, Jan Delle, scipman, bracht opten Werf alhier tAntwerpen drie tonnen lecmoes, ende dat, ten tyde voerscreven, de voers. Jan Delle veylde den cooplieden van Brugge ende van eldere tvoergenoemt lecmoes, ende dat daer quamen vele diverse cooplieden omme dlecmoes voerscreven te besiene, ende, dat besien zynde, en was oft en quam daer gheen coopman diet coopen woude, mids den stancke ende dat al tsamen bedorven was, ende nadat het tselve lecmoes bat dan vive dage met eenen wissche opten Werf gestaen hadde omme te vercoopene, soe wart dat al tsamen byden sciplieden aldaer wesende den Werf afgeworpen int water, omme dat het zoe vuyl stanc, gelyc voerscreven is. Dit geschiede aldus voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, in huerer raidcameren vergadert synde, XXVII Maii anno LXXV, ende wart biden selven Heeren bevolen, ten versueke van Janne Delle den ouden, int register gestelt te wordene, my daerby zynde,

BOYDENS.

3 Juni 1475.

Dit is duytsprake tusschen Willem van Wesemale die men heet van Elshoute, ende Gheerde de Keersmakere, outcleercoopere, gedaen vanden arbiters, te wetene, van Willem vanden Lare, als arbiter ende keersman van Willem voers., ende van Nicasius Coels, als arbiter ende keersman van Gheerde de Keersmakere voers.

Item, soe seggen dese twee arbiters voers. dat Gheerd de Keersmakere alsulken juweelen overgeven sal, oft rekeninge daeraf doen, die Willem hem overgeven sal met gescrifte, van parcheele tot parcheele, daer gheen rekeninge afgedaen en is, ende oft Willem voers. ennige juweelen Gheerde overgave die welke Gheert nyet ontfangen en hadde ende Willem nyet bewisen en conste, soe sal Gheerd

daeraf met synder eedt volstaen, ende oft Geerd seyde dat Willem rekeninge gehadt heeft, dat sal Gheerd bewisen den rechte genoech synde. — Item zy seggen voert dat daer twist was, doen Willem ende Gheerdt voers. rekenden tsamen by die arbiters voergenoemt, van twee ℔ groten XIX scellingen die Willem Gheerde overseyde dat hem gecort souden hebben vanden Abdt van Vyleer oft sinen gemechtichden, doen Gheert voers. betalinge dede die XXXVI ℔ grote. — Item soe seggen zy daerop, wilt die Abdt oft zyn gemechtichtigde willen kennen datter Gheerdt betalinge mede gedaen heeft, soe soude Willem Gheerde daermede betalinge doen, oft dese voers. personen Willem nyet en kennen, soe sal Willem voers. selver die man daeraf zyn ende daervoere instaen. — Item Willem van Elshoute gheeft over in zyn rekeninge Gheerde voers., daer die arbiters by waeren, thiene ponde thiene scellinge grote aen Jan de Bye, vanden huyse ende goeden die Jan de Bye gecocht heeft van Willems goeden voers. — Item daerop seggen de goede mannen, bevynt men dat aen die thiene ponde X scellinge ennich gebrec waere, dat Willem dat bewysen sal den rechte genoech zynde, oft Willem sal daer selver die man af zyn. — Item Gheerd gaf over in zyn rekeninge, dat hy betaelt hadde van Willems wegen XVI ℔ grote etc., die aen die XXXVI ℔ nyet en taxeerden, ende noch van sesse Rynssche guldene lyftochten ende vanden bossche, daer stellen ende setten Willem vanden Lare ende Nicasius voers. beyde partien int selve recht daer zy in stonden doen zy die submissie malcanderen verleden. — Item vanden costen aen beyden zyden, stellen die arbiters, die wynnen wille dat hy daeraf aenspreken mach, behoudelic elken sinen rechte. — Item voert seggen die arbiters voers. Willem vanden Elshoute ende Gheerde den Keersmakere van allen anderen geschillen ende twisten, rekeningen die zy aen beyden zyden den arbiters met gescriften oft met woerden overgegeven hebben tanderen tyden, dwelke hier in dese wtsprake nyet gescreven en staet, dat zy malcanderen hierinboven nyet moeyen oft heysschen en selen, met gheesteliken rechte oft met weerliken rechte, na inhout der submissien daeraf van hem beyden gewillecoert zynde, ende dat zy van allen punten goede gevriende zyn die

welke hier nyet verclaert en staen. Gedaen dese vutsprake biden seggeren voers., III[a] Junii anno LXXV, voer Walraven Drake, Adriane van Delft ende Cornelise vander Noot, ter presencien vanden partien, die dat begeerden int register gestelt te wordene, my daerby zynde,

BOYDENS.

Item Willem van Elshoute gheeft over van juweelen die Gheerd de Keersmakere vanden voers. Willeme ontfangen heeft, ende daer begheert Willem rekeninge af, oft de juweelen weder te gevene die ter rekeningen nyet comen en zyn. — Item Gheerdt de Keersmakere voers. die kent ontfangen hebbende XXII ℔ XI scellinge ende noch II ℔ XIX scellinge die Willem voers. hem bewyst heeft aen mynen Heere van Vileer, ende eest dat se Gheert nyet ontfaen en heeft, soe sal se Willem hem opleggen oft bewys doen aende voers. juweelen. — Item noch bewyst Willem voers. den voergenoemden Gheerde aen Janne de Bye thiene ℔ grote ende thiene scellinge. — Item Willem voers. houdt hem aen alle de vonnissen die daeraf gegeven zyn, rechten, submissien ende wtspraken die Willem vanden Lare af gedaen heeft oft doen sal, somme XXXVI ℔ grote Brabants die Willem mynen Heere van Vileer schuldich was, ende wes aen Janne de Bye ennich gebreck van betalingen waere, dat soude Willem voldoen, daer Gheerdt met sinen medeplegers borge voere bleven is.

Antwerdt hierop de voers. Gheerd de Keersmakere, dat hy mynen Heere van Vileer gegeven heeft XXXVI ℔ ende dat hy nyet meer ontfangen en heeft van des voers. Willems goede dan XXII ℔ XI scellinge, seyt voert de voers. Gheerd dat hy van Willems wegen betaelt heeft gedragende XVI ℔ ende scellinge in penninge, alsoe hy dat bewyst heeft oft bewisen sal met den goeden mannen die dat van Willems wegen ontfangen hebben den rechte genoech zynde, ende houdt hem ooc aen alle de vonnissen die daeraf gegaen zyn ende aen alle de rechten, submissien ende wtspraken dier Nicasius Coels af gedaen heeft oft doen sal. — Item voert seyt de voers. Gheerd dat hy borge bleven is voere Willeme

voers. van eenen Scepenenbrief sprekende van sesse Rynsguldenen lyftochten daer Gheerdt voers. begheert af ontslagen te zyne.

Dit was aldus gedaen inden Steen tAntwerpen, den XXIIIIen dach van Meye anno XIIIIc LXXV, bi Nicasius Coels, als arbiter gecoeren by Gheerde den Keersmakere, ende Willem vanden Lare, gecoeren by Willeme van Wesemale alias van Elshoute, ende by consente van beyden partien voers. daer se tegens malcanderen gerekent hebben. Ende hier waeren over ende by als getuygen, Lambrecht Adriaenssone, Mathys Daneels, nestelmakere, ende Henric de Nestelmakere. Dwelc aldus oec overbracht wert biden seggeren voers., ten jaere ende dage voers., voer de voers. Scepenen, ter presencien vanden partien, die dat oec begerden int register gestelt te worden, my daerby zynde,

BOYDENS.

5 Juli 1475.

Verbod aan de Velblooters te gaen spoelen waar de Verwers gewoon zijn dit te doen.

Mids den geschillen voer de Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen de Verwers aldaer, ter eenre ziden, ende Aernoute de Hooghe, veltblootere, ter andere, van dat de voers. Aernout sine vellen gespoelt hadde ende noch meynde te spoelene op oft neffens de steegheren ende planncken daer de Verwers voers. haere lakene gewoenlic waeren te spoelene, biden welken, sunderlinge mids den calcke ende vuylnissen vanden spoelene der vellen voers., de voergenoemde Verwers seyden ende verclaerden dat zy ende de coopliede dien zy de lakene verweden, alsulke gebreke bevonden ende geleden hadden dat de coopliede daeromme tot Mechelen oft elwaerts huere lakene wouden doen verwen, opdat daeraf gheene provisie gedaen en warde, etc., Soe wart biden voers. Burgermeesteren ende Scepenen, na rype deliberacie by hen daerop gehadt, omme alhier de neeringe vander verwerien metter bereyderien ende des daerane cleeft

onderhouden te wordene, geordineert ende geappointeert dat de voers. Aernoút noch gheene andere Veltblooters bynnen der stad huere vellen oft vachten, gecalct oft ongecalct zynde, voerdane spoelen en souden moegen boven de Verwers, in gheenre manieren, maer dat zy deselve vellen oft vachten spoelen souden beneden de Verwers, te wetene in ghene zide vander nyeuwer bruggen die op Clapdorp gemaect word jegens ende neffens de drencke te Facons waert ane, oft bide watermoelen ende elwaerts in loopenden watere, daer de voers. Verwers nyet gewoenlic en zyn te spoelene ende daer hen oft den cooplieden daeraf gheen ongebruyck oft schade gebueren en mochte. Gedaen inder raidcameren tAntwerpen, des Woensdaechs, V daghe in Julio XIIII^{c} LXXV jare, my daerby zynde,

BOYDENS.

5 Juli 1475.

« Oirvrede » gezworen door Jacob Danen, schipper, poorter van Antwerpen.

Int jaer Ons Heeren als men screef duysent vier hondert ende viventseventich, opten vyfsten dach van Julio, soe geloofde Jacop Danen, scipman, poortere tAntwerpen, zekerde ende zwoer lyflic ten Heylegen met opgerechten vingeren, ende dede oorvrede Cornelise Wisse ende Peteren Janssone die men heet de Draghere, scipman, als dat hy hen van nu voordane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, in woorden oft in werken, heymelic noch openbaer, by hem selven noch by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. Cornelise ende Peteren oft eenigen van hen misdoen woude oft doen misdoen, dat hy hen dat in goets tyts kundigen zoude ende laten weten, ende dat hy ooc van nu voordane tot gheenen tiden in des voirs. Cornelys huys comen en sal ten waere datten deselve Cornelys aldair ontbode oft consenteerde te comene, ende al op zoenbrake ende op vredebrake, ende op gerechten oorvrede. Dit geschiede voor Cornelise vander Braken, Onderschoutet, die hem den voers. oervrede staefde, in presencien

van Burgermeesteren ende Scepenen, in hueren Raide inder raetcameren vergadert zynde, etc.

PALUDE.

Ende achtervolgende den oorvrede voirscreven, soe zyn comen Peter Bouwens, Cornelys van Malle, Jan Danckaertssone ende Cornelys de Pipere, sciplude, ende hebben geloeft ende zyn borgen bleven voere den voirs. Jacope Danen, by alsoe dat hy den oorvrede brake in eeniger manieren, dat zy, navolgende den vonnisse ter Hooger Vierscaren ons Genedichs Heeren alhier ghewesen, dairvoere instaen ende betalen selen de somme van hondert Bourgoinsschen scilden eens, te wetene, elc van hen vieren viventwintich derselver Bourgoinsscher scilde eens, verbindende dairvoere hen selven ende alle huere goede etc., behoudelic dien, soe wanneer Danckaert Pieterssone ende Adriaen Ghys, van Lilloo, comen voor Amman ende Scepenen, ende verborgen den voirs. oorvrede, elc voor XXV der voirs. Bourgoinsscher scilde eens, ende verbinden dairvoere hen selven ende alle huere goede, dat dan de voirs. Jan Danckaertssone ende Cornelys de Pipere vander borchtochten ende geloften voirgenoemt ontslagen selen wesen, maer de voirgenoemde Jacop Danen gheloofde alle zyn borgen voirgenoemt hieraf altyt costeloos ende scadeloos tontheffene ende te quitene, met hem selven ende met allen sinen goeden etc. Present ut supra, eodem die.

PALUDE.

19 Juli 1475.

« Terminatie » in een geschil tusschen Jan van den Wouwer, borduurwerker, ter eene, Cornelis Huyman en Hendrik Wisch, ter andere zijde, rakende de pacht van eenen windmolen te Oorderen.

Vanden questien ende geschillen voer de Heeren Burgermeestren ende Scepenen tAntwerpen gheresen tusschen Janne vanden Wouwere, borduerwerkere, ter eenre ziden, ende Her Cornelise Huyman, Janssoens sone, met Henricke Wisch,

ter andere, alse vanden jaerlicschen vruchten ende emolumenten van eenre wintmoelen tOorderen gestaen, die bynnen den termine van negentien jaren, by jaerliken pachte, gevallen ende verschenen syn, ende ooc vanden oncosten, reparacien ende verletten daerane bynnen denselven tyde gedaen ende geleden, daeraf de voirs. Jan bethoont ende bybracht heeft dat die moelen over XIIII jare gegouden heeft te pachte XVII ende ooc XVIII zistere rogx tsjaers, ende de voirs. Henric ooc inden rekeningen overgegeven heeft dat die den termyn van sesse jaren verpacht was tsjaers omme XXII zistere rogx ende twee zistere boecweyten, daeraf hy seyde wtgereyct ende betaelt hebbende Peteren de Weert, van verhooghene, XII zistere rogx, etc., Soe is byden voirs. Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, na rype deliberacie by hen hierop gehadt ende na alle tghene des daeraf voer hen comen was, gheappointeert, getermineert ende wtgesproken dat men rekenen sal de jaerlicsche profyten ende emolumenten vander voirs. moelen den termyn van XIX jaren voirs., deen jaer doer dandere, elcx jaers vore XVIII zisteren rogx, ende voer elke viertele twee scellinge grote Brabants, ende vanden lesten viere jaren, elcx jaers meer, twee zistere boecweyten, behoudelic den voirs. Janne sine actie van tghene des de voirs. Henric gegeven seeght hebbende den voirgenoemden Peteren de Weert van verhoogene, omme dat onduechdelic te makene ende hem daeraf te verhalene, opdat hy can, ende dat men jaerlicx voer de oncosten, verletten ende reparacien derselver moelen, bynnen den voirs. tyde ende jaerscharen, corten sal drie ℔ V scellinge grote Brabants, ende daertoe den commer daer jaerlix wtgaende, behoudelic, oft by Her Cornelise ende Henricke voirs. deen jaer daerane meer oncosten gedaen waren dan dandere, oft byden eenen meer dan byden anderen, dat zy deen den anderen na gelegentheit daeraf verliken selen. Gedaen den XIX^sten^ dach van Julio int jaer Ons Heeren M CCCC vive ende tseventich.

BOYDENS.

4 Augustus 1475.

Oorvrede gezworen door Godevaard en Pauwel van Eynde.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXV, viere dage in Augusto, soe geloefden, sekerden ende swoeren lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren Godevaert ende Pauwels, wettige sonen wilen Wouters van Eynde, des cuypers, ende deden oervrede Janne vanden Kerckhove, Janssone, cuypere, als dat zy hem van nu voerdane nyet misdoen en selen noch doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic noch openbaer, by hen selven noch by yemende anders van hueren wegen, in gheenre manieren, ende vernamen zy yemende die den voers. Janne vanden Kerckhove misdoen woude oft doen mysdoen, dat zy hem dat in goets tyts kundigen souden ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Her Jacope Pot, Riddere, Amman tAntwerpen, die den voers. Godevaerde ende Pauwelse den voers. oervrede staefde, in presencien van Meester Clause de Schermere, Burgermeester, ende Her Wouteren van Liere, Riddere, Scepene.

Ende achtervolgende den oervrede voerscreven, soe syn comen Adriaen Ceels die men heet de Lathouwere, vleeschouwere, ende Jan Maes, cuypere, ende hebben geloeft ende syn borge bleven voere den voers. Godevaerde ende Pauwelse, by alsoe dat zy den oervrede voers. braken in enniger manieren, dat zy daervoere instaen ende betalen selen de somme van vyftich Bourgoensche guldenen, vive scellinge grote Brabants voere elken gulden, te wetene, elc van hen beyden vore deen helft daeraf, verbindende daervoere hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende noch vercrigen selen, maer de voers. Godevaert ende Pauwels ende met hen Magriete Bastyns, huer moeder, met eenen mombore huer gegeven metten rechte, geloefden, elc voere al, den voers. Adriane ende Janne, hueren borgen, ende alle huer goede hieraf altyt costeloos ende schadeloos tontheffene ende wel te quitene,

met hen selven ende met allen hueren goeden, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende noch vercrigen selen, ende elc van hen ongesondert een vore al. Dit was gedaen in presencien der voers. Scepenen, ten jare ende dage voerscreven.

4 Augustus 1475.

« *Emancipatie* » *van Joos de Hooghe.*

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXV, opten vierden dach van Augusto, soe quam inder Hoogher Vierschaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Aernout de Hooghe, veltblootere, ende begheerde, mids sekeren redenen hem daertoe porrende, Joose, sinen wittigen zone, metten rechte wt sinen broode ende plichte te doene, ende van allen sinen schulden, misgrypen ende anderen saken ongelast te bliven, ende, mids dien, bewysde hy hem drie oude grote tsjaers erflic, alle jare, deen helft daeraf te Kerssavonde ende dandere helft tSinte Jansmisse in midzomere, te heffene op zyn huys metten gronde ende toebehoerten, gestaen in Kypdorp, badt ende versocht aen Cornelise vander Brake, Onderschoutet, aldaer inder Vierschaeren te rechte sittende, dat hy der Wet daeromme manen soude wes recht waere. Daerop, by manissen des Schouteten, gewyst wardt metten vonnisse by Walraven Drake, Scepene, met gevolge van Scepenen sinen medegesellen, ooc inder Vierschaeren sittende, den voers. Joose wt des voers. Aernouts, zyns vaders, broode ende plichte, na de hooge herlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte deser zynre stad van Antwerpen, mids der bewysingen voerscreven, my daerby zynde,

BOYDENS.

12 September 1475.

Vonnis van het Magistraat in eenen twist tusschen de echtelieden Hendrik Bode en Heilwich van der Wilt.

Tusschen Henricke Bode, zeepsiedere, ter eendere, ende Heylwyghen vander Wilt, sinen wittegen wiven, ter ander ziden, van alsulken clachten als de voers. Henric dede dat zyn wyf van over lange vuyt synen huyse gegaen was, met haer dragende sekere haere haeflike goede, ende, nadat zy lange daervuyt geweest hadde, nu onlanx hem hadde doen in eenen vrede leggen ende alsoe weder bynnen den huyse gecomen was, hem creetende op dbetrouwen vanden selven vrede om hem in laste te brengene, begheerende haer bedwongen te hebbene den vrede quyt te scheldene ende in te brengene tgoet dat zy wechgedragen hadde, om, dat innegebracht, van malcanderen gescheiden ende gedeylt te wordene ; der voers. Heylwygen seggende dat zy, mids redenen van dat hy se geslagen ende mishandelt hadde, uten huyse gegaen ende ooc gestooten hadde geweest, maer dat zy gheen goet met haer gedragen en hadde, ende dat zy nu weder begheerde by haeren manne ende in hoere huys ende goet te comene, etc. ; met vele redenen tot beyden ziden daertoe geseyt voer den Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, Soe wart biden selven Heeren ten uterste geappointeert ende vuytgesproken, dat als vander scheydingen van malcanderen, dat zy daertoe noch nyet redenen genoech gehoort en hadden, ende al waert sake dat daer redenen genoech toe waren, des neen, dat die scheydinge soude behoeren voer den gheesteliken heere, ende ordineerden mids dien, in manieren van provisien, dat de voers. partien, man ende wyf, by malcanderen zyn ende bliven souden, gelyc dat behoort, ende dat zy den vrede quite schelden souden, bevelende ende instellende hen, tot beyden ziden, dat zy malcanderen in woerden oft in wercken en souden misseggen oft misdoen, in gheenre manieren, maer leven met malcanderen rustelic ende vredelic, als dat van Gods ende redenen wegen behoort, opte peyne van sesse ponden groten te verbuerne tot myns Genadichs Heeren sHertogen

behoef, biden ghenen die den anderen yerst, in woerden oft in werken, bevonden warde oploop gedaen te hebbene, soe dicke ende menichwerven als dat gebuerde, bevelende ooc der voers. Heylwygen alle alsulken goede als zy vuytgedragen hadde inne te brengene, ende als vanden geschillen die zy voerdere tegens malcanderen vuytstaende hebben, dat zy daertoe nemen selen, over elc zyde, twee goede mannen ende Her Peteren, den Prochiaen, als overman, omme by dien onderwesen te wordene ende vereenicht van tghene des hen behoort te doene te beyden ziden. Actum by Schoutet, Burgermeesteren ende Schepenen voergenoemt, XII[a] Septembris anno LXXV.

BOYDENS.

10 September 1475.

« Vuytsprake op zoeninghe » over den moord door de gebroeders Boyenssone, van Bergen-op-Zoom, op Jan Snacke te Calmphout gepleegd.

Alsoe als tanderen tyden, bynnen de dorpe van Callempthout, een ongeval ende dootslach geschiet ende geperpetreert is geweest by handen van Janne ende Jacope, gebrueders, wittegen kinderen wilen Jacop Boyenssone, van Bergen opten Zoom, met haeren medeplegeren, inden persone van Janne Snacke wilen, die zy van levenden live ter doot gebrocht hebben, wiens ziele God Almechtich genadich zyn wille, daeraf de vriende ende mage vander levender ziden, tot haerder oetmoediger beden ende begheerten ende by tusschensprekene van goeden mannen, vele diverse dachvaerden ende minlike spraken geconsenteert ende gehouden zyn geweest biden vrienden ende magen des voers. dooden, op welke dachvaerden, ten slote, biden selven goeden mannen soevele gedaen is geweest dat Gielys Snacke, als gerechte moetsoendere, midsgaders Janne van Groessene ende Huygen Wenckaert, met haeren vrienden ende magen, ter eenre, ende de voers. Jan ende Jacop Boyenssone, gebrueders, met haeren vrienden en magen, ter andere ziden, hen

des geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in IIII goeden mannen, te wetene, in Janne Luydinc ende Peteren Pynaert, als seggers daertoe genomen ende gecoren vander dooder ziden, ende in Janne de Bye ende Janne Struyvere, als seggers daertoe genomen ende gecoeren vander levender ziden, welke IIII goede mannen, hen rypelike hierop beraden hebbende, eendrachtelicke overcomen zyn ende hebben daerna, des Sonnedaechs, opten X[en] dach van September als men screef XIIII[c] ende LXXV jaer, bynnen den cloostere vanden Predickeren tAntwerpen, haer vuytsprake gepronuncieert ende vuytgesproken, aldaer ten selven dage de voergenoemde gebrueders, by ordinancien vanden voers. seggers, haeren voetval deden, ende voert ten halleme ende ten monde quamen aenden voers. Gielise Snacke, als gerechte moetsoendere van wilen Janne Snacke, sinen brueder, in presencien vanden voers. Janne van Groessen ende Huygen Wenckaert, met ende aen meer anderen horen vrienden ende magen vander selver dooder ziden, welke vuytsprake hierna volcht ende is aldus :

Inden yersten, soe selen de voergenoemde gebruederen ende elc van hen, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen der zielen des voers. dooden ende ter beternissen van sinen vrienden ende magen, doen eene pelgermagie tSinte Peters ende tSinte Pauwels te Rome, ende die porren tusschen ditte ende Kerssavont naestcomende, ende alsoe hen te Romen wesende, soe selen zy, tot Sinte Peters ende Pauwels inder kerken aldaer, doen celebreeren een misse van requiem ende die moeten hoeren over haer kniden, ende goet bethoon daeraf brengen dat zy die pelgermagie ende misse alsoe aldaer gedaen ende gehoort hebben.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen der zielen des voers. dooden, etc., bynnen eenen vierendeele jaers nadat zy van Romen comen zyn, moeten porren ende elc doen van hen een pelgermagie ten Heyligen Bloede tot Wilsenaken, ende goet bethoon daeraf brengen, als voere.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter eeren Gods

Almechtich, ter lavenissen der zielen des voers. dooden, etc., bynnen eenen vierendeele jaers nadat zy vanden Heiligen Bloede comen selen zyn, moeten porren ende elc van hen doen een pelgermagie ten Heiligen Drie Coningen te Coelne, met condicien, waert ten selven tyden aldaer onveylich gaen oft verkeeren, mids orlogen oft anderssins, soe souden zy daeraf gerelaxeert worden totter tyt toe dat men aldaer veylich gaen ende verkeeren mochte, ende dan souden de voers. gebruederen na dien alsdan moeten porren ende gaen bynnen sesse weken daerna de voers. pelgermagie, gelyc voerscreven is, ende goet bethoon daeraf brengen, als vore.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen der zielen des voers. dooden, etc., doen doen drie dertichste, te wetene, een daeraf bynnen den voers. cloostere vanden Predickeren, item een daeraf bynnen den cloostere vanden Observanten tAntwerpen, ende tderde bynnen der kerken van Calempthout, ende die al moeten bestaden tusschen ditte ende Bamisse naestcomende, ende goet bethoon daeraf brengen dat die alsoe bestadicht zyn.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen des voers. dooden, etc., doen doen, tusschen ditte ende Kerssavont naestcomende, sesse hondert zielmissen, te wetene, vier hondert daeraf bynnen den voers. cloostere vanden Predickeren, ende dandere twee hondert bynnen der prochiekerken van Bergen opten Zoom, ende goet bethoen daeraf brengen dat die alsoe bestadicht zyn.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen des voers. dooden, etc., moeten geven achte ponde was, tusschen ditte ende Alreheiligendach naestcomende, te wetene, II ℔ bynnen den voers. cloostere vanden Predickeren, een ℔ daeraf voer Sinte Anthonysoutaer, ende een ℔ voere Sinte Eeuwout, item noch II ℔ bynnen den voers. cloostere vanden Observanten, item noch III ℔ bynnen Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, te wetene, een ℔ daeraf Sinte Anthonysoutaer ende dandere II ℔ daeraf Sinte Gummaer bynnen derselver kerken, ende dleste I ℔ in

Sinte Joryskerke tAntwerpen voere Onser Liever Vrouwen boven den Coer aldaer, ende goet bethoon daeraf brengen, als voere.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter eeren Gods Almechtich, ter lavenissen der zielen des voers. dooden, etc., moeten doen setten een houten cruys, groot wesende eenen voet viercant, ten eyckenen houte ende ten scerpen cante, staende vier voete inde eerde, vander hoochden gelyc men gewoenliken die pleecht te settene, met eenen barde daeraen genagelt ende daerinne gepictureert sal wesen tcruycifix Ons Liefs Heeren Jhesu Christi met Onser Liever Vrouwen ende Sinte Johan, ende dat van olyeverwen, welc cruys metten berde gemaect ende gestelt sal moeten worden, bynnen jaers naestcomende, tot Calempthout, omtrent der plaetsen daer de voers. Snacke sterf ende bleef, ende goet bethoon daeraf doen, als vore.

Item, noch selen de voers. gebrueders, ter moetsoenen ende ter beternissen vanden vrienden ende magen des voers. dooden saliger gedachten, moeten geven hondert guldenen, twee scellinge ende sesse deniers voere elken gulden gerekent, oft de weerde daervoere in anderen gelde, bynnen jaers naestcomende, te wetene, telken XVII weken een derdendeel daeraf, gelyc men soenpenninge gewoenlic is te betalene, ende telken termine die te moeten brengene opter stad wissel van Antwerpen.

Item, de voers. Jan Jacop Boyenssone de jonge, die getrouwet heeft Ingelen Snacx, wittege dochtere van wilen Janne Snacke voergenoemt, heeft geloeft ende geloefde, vuyt synen eygenen wille, op soenbrake ende op vredebrake, synen voers. wive, oft hoeren goeden die zy nu heeft oft vercrigen mach, nimmermeer te molesteerne, te heysschene oft te moeyene, met eenigen gheesteliken oft weerliken rechte, noch met rigoere oft quaetheit of anderssins, by hem selven oft by yemende anders, in eeniger manieren, maer sal moeten haeren persoen ende haere goeden altyt met vreden laten, ten waere oft God Almechtich zyne gracie dade inder voers. Ingelen, synre huysvrouwen voergenoemt, dat zy vuyt hueren

vryen eygenen wille woude by haeren voers. man wederomme comen, sonder argelist.

Item, voere de voers. dertichste, zielmissen, was, tcruys te settene ende voere de soenpenningen, zyn borge Jan vander Trouringen, Jacop Nys, Adriaen Nys ende Dieric Jacopssone, geseten tot Bergen voergenoemt, ende Jan Cornelyssone, geseten tot Esschen opten Hoevel, ende hebben daervoere verbonden hen selven ende alle haere goede, ende elc een voer al, maer de voers. gebrueders hebben haere borgen geloeft scadeloes te quitene, met hen selven ende met allen hoeren goeden, ende elc van hen een voer al.

Ende, mids allen desen, seggen de voers. seggers eendrachtelike de voers. partien met allen haeren vrienden ende maghen versoent, vereenicht ende goede gevriende, van desen dage tot eeuwigen dagen, op soenbrake ende op vredebrake, gelyc dat behoort na de hooge heerlicheyt ons Genadichs sHeeren tsHertogen van Brabant ende na synder Vierschaeren recht van Antwerpen, behoudelic, oft in deser vuytspraken nu oft namaels eenige duysternissen gebuerden, dat houden de voers. seggers tot hueren verclaerne. Op dwelke Jan Vossaert, Roydragere op deser tydt, in presencien vanden voers. seggers ende omstanders, ban ende vrede geboden heeft, alsoe dat behoort. Ende ten versuecke vanden seggeren ende partien, wart dese vuytsprake by bevele vanden Heeren inder stad register gestelt.

19 Augustus 1475.

« Vuytsprake » van scheidsmannen in een geschil tusschen Jan de Corte, van Outhuesden, en Willem van Ostende, Heer van Sint-Jacobscappellen.

Alsoe zekere questien ende geschillen wtstaende ende opgeresen waren tusschen Janne de Corte, van Outhuesden, als aenleggere, ter eenre zyden, ende Joncker Willeme van Ostende, Heere van Sinte Jacopscapelle ende in Eekeren,

als verweerdere, ter andere, gelyc deselve gescillen inden scriftueren ende articulen die de voergenoemde partien den nabescreven arbiteren overgegeven hebben, gespecificeert ende verclaert staen, van allen welken gescillen inden scriftueren ende articulen voers. begrepen de voergenoemde partyen, omme alle costen, moeyten, gedingen ende discordien te schuwene ende te bevellene, hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben inder wtspraken, zeggersscappe ende sentencien arbitrale van viere goede mannen, te wetene, in Zweere van Heenvliet ende Heinricke van Kuyck, byden voergenoemden Janne de Corte, den aenleggere, hiertoe gecoren, ende in Her Willeme van Berchem, Riddere, ende Anthonise de Draeysseleere, byden voergenoemden Joncker Willeme, den verweerdere, gecoren, ende hebben ooc geloeft deselve partien, te beyden zyden, over goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene, tallen dagen, alle tgene dat byden voergenoemden viere goede mannen arbiteren hieraf eendrachtelic wtgesproken ende gepronuncieert sal worden, opte pene van vyftich mercken zilvers te verbuerne vanden genen die de contrarie vander selver wtspraken dade, alsoe dicke alst gebuerde, blivende nochtans deselve wtsprake van weerden, te bekeerne, deen derdendeel vander penen voers. onsen Genedigen Heere den Hertoge van Brabant, dander derdendeel Onser Liever Vrouwenkercke tAntwerpen, ende tderde derdendeel der partien die de voers. wtsprake van weerden hielde, ende verbindende daertoe, te beiden zyden, hen selven ende alle huere goede, etc., ghelyc de submissie daeraf opten achsten dach van Aprille lestleden voor Scepenen van Antwerpen gepasseert, daeraf den tyt inder selver submissien begrepen byden voergenoemden partien, ooc voer Scepenen van Antwerpen, tot opten dach van huden ende desen dach al verlengt, ghecontinueert is, dat naerdere int lange verclaert, denwelken navolgende de voergenoemde viere arbiters, na dien dat zy elker partien scriftueren ontfangen ende overgenomen hebben, ende daertoe deselve partien ende elken van hen in allet dat zy ter eenre zyden ende ooc ter andere hebben geseeght ende geallegeert, mondelinge hebben hooren spreken, ende op al rypelic gelet ende gedelibereert hebbende, huer wtsprake ende sentencie arbitrael eendrachtelic opte gescillen voers.

gedaen, wtgesproken ende gepronuncieert hebben, inder manieren hierna verclaert :

Te wetene, inden yersten, alse vanden LXXXI ℔ VII schellingen VI deniers grooten Vleems die de voers. Joncker Willem van Ostende, inden yersten articule van sinen scriftueren, geseeght ende overgegeven heeft voere den voers. Janne de Corte verleeght ende betaelt te hebbene aen Wouteren van Bonicrooy, item noch van eenen ponde groote Vleems dwelc de voers. Joncker Willem, in sinen tweetsten articule, zeeght voere den voers. Janne betaelt te hebbene Wouteren van Bonicrooy voergenoemt, als van eenen mandemente, ende daertoe noch van thiene ponden grooten Vleems die de voers. Joncker Willem, inden derden articule vanden selven sinen scriftueren, zeeght voere den voers. Janne de Corte betaelt hebbende van chyse, gedragende alle drie de voers. sommen te samen tweentnegentich ponde seven schellinge VI deniers groote Vleems, die de voers. Jan de Corte bekent heeft dat se de voers. Joncker Willem voer hem heeft betaelt, etc., Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat die selve XCII ℔ VII schellinge VI deniers groote Vleems, inden selven drie articulen begrepen, den voers. Joncker Willeme afslach doen ende betalinge maken selen aenden verschenen pacht van III 1/2 jaren die den voers. Janne de Corte, tSinte Jansmisse lestleden, opten voers. Joncker Willeme verschenen syn, wt crachte vanden transpoorte der heerlicheyden ende goeden die hem deselve Jan de Corte ende Jouffrouw Jehanne van Renisse, zyn geselline, tanderen tyden met brieven onder der stad zegel van Antwerpen getransporteert ende opgedragen hebben.

Item, als vanden XVI ℔ grooten Brabants ende eenen Engelschen nobel, als vanden pachte vanden jare van LXXI vander moelen van Eekeren, die hy, Joncker Willem, in sinen vierden articule, scryft nyet ontfangen te hebbene, item noch vander scaden van VIII ℔ grooten Brabants ende eenen halven Engelschen nobel die de voers. Joncker Willem, in sinen vyfsten article, scryft geleden hebbende, mids der redenen dat de voers. Jan de Corte den moelnere heeft

overgegeven den brief vander vorwaerden ende borchtochten derselver moelen, ende ooc van zekeren costen, gedragende XXVIII Rynssche guldene, die hy, Joncker Willem, na inhout van sinen VI^en^ article, scryft geleden hebbende inden gedinge te Doerne ende vanden hootvonnisse dat daeraf te Mechelen gehaelt was, etc., Soe is der voergenoemde viere goeder mannen zeggen ende wtsprake, dat de voers. Jan de Corte, voere alle die costen, scaden ende gebreken inden selven IIII^en^, V^en^ ende VI^en^ articlen begrepen, den voers. Joncker Willeme te baten comen sal met XII ℔ X schellingen grooten Brabants, loopende in Vleemsschen gelde VIII ℔ VI schellinge VIII deniers groote, welke VIII ℔ VI schellinge VIII deniers groote Vleems den voers. Joncker Willeme insgelycx afslach doen ende betalinge maken selen aenden verschenen pacht, vanden transporte voergenoemt, behoudelic, als vanden surplus, dat de voers. Joncker Willem daeraf sal moegen volgen ende aenspreken den voers. moelneere, oft dengenen daerop hy sal meynen te wynnen.

Item, als vanden negen croonen die de voers. Joncker Willem, in sinen VII^en^ article, scryft den voers. Janne de Corte gegeven hebbende byder Jouffrouw inden Moelensteen, op zyn yerste vierendeel jaers, dwelc de voers. Jan de Corte gekent heeft, welke IX croonen, tstuc te IIII schellingen Vleems gerekent, gedragen te samen XXXVI schellinge groote Vleems, etc., Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat die selve XXXVI schellinge groote Vleems den voergenoemden Joncker Willeme ooc afslach ende betalinge doen sullen aenden voers. pacht vanden transpoorte.

Item, als vanden halven jaer pachte vanden jaere LXXI, gedragende X ℔ VI schellinge groote Vleems, die de voers. Joncker Willem, in sinen VIII^en^ article, scryft nyet ontfangen te hebbene, ende noch vanden twee oft III ponden grooten Vleems die de voers. Joncker Willem, in sinen IX^en^ article, scryft betaelt te hebbene van reparatien vander moelen in sHer Boudens poldere, die by des voers. Jans de Corte tyde soude syn gedaen, etc., Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat de voers. Jan

de Corte den voers. Joncker Willeme, voere die selve gebreken inden selven VIII^{en} ende IX^{en} articlen begrepen, te baten comen sal met II ℔ VII schellingen XI deniers grooten Vleems, die denselven Joncker Willeme ooc afslach doen selen aenden verschenen pacht vanden transpoorte voergenoemt.

Item, als vanden XXXIIII schellingen grooten Brabants, gedragende XXII schellinge VIII deniers groote Vleems, die de voers. Joncker Willem, in sinen X^{en} article, scryft byden voers. Janne ontfangen zynde, als hy van Eekeren schiet, dwelc de voers Jan alsoe bekent heeft, etc,, Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat die XXII schellinge VIII deniers groote Vleems den voergenoemden Joncker Willeme ooc afslach doen selen aenden verschenenen pacht vanden transpoorte.

Item, als vanden V ℔ V schellingen grooten Vleems die de voerscreven Joncker Willem, in sinen XXe article, scryft by Her Janne van Ostende, sinen brueder, tot Middelborch voor Scepenen met sinen eede gehaelt zynde, na inhout der certificatien, item vanden II ℔ V schellingen VIII deniers grooten Vleems die de voers. Joncker Willem, in sinen XXI^{en} article, scryft bynnen sinen jaeren ontfangen synde by Jannes Peter Mathyssone, na inhout der certificatien, ende van noch V ℔ V schellingen grooten Vleems die de voers. Joncker Willem, in sinen XXIII^{en} article, scryft gegeven te hebbene Willeme Alaertssone, den bierman, ende die hem Jan de Corte sculdich is, na inhout syns hantscrifts, dat Joncker Willem daeraf heeft, dwelc de voers. Jan de Corte den voerscreven Joncker Willeme al bekent heeft, gedragende de voergenoemde drie sommen te samen XII ℔ XV schellinge VIII deniers groote Vleems, etc., Soe is daeraf der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat deselve XII ℔ ponde XV schellinge VIII deniers groote Vleems inden voergenoemden XX^{en}, XXI^{en} ende XXIII^{en} articlen begrepen, den voergenoemden Joncker Willeme afslach doen selen aenden voerscreven pacht vanden transpoorte.

Item, als vanden III ℔ grooten Vleems die de voergenoemde Joncker Willem, in sinen XXII^{en} article, scryft dat hem Jan de Corte schuldich is, ende die hem Jannes Peter Mathys-

sone gegeven soude hebben, des hy nyet gedaen en heeft, etc., Soe is daeraf der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, gemerct dat de voers. Joncker Willem die drie ₶ groote Vleems gehouden heeft aenden voers. Jannes Peter Mathyssone, dat hy mids dien deselve III ₶ groote Vleems gecrigen sal vanden selven Jannese, ende dat se hem gheenen afslach doen en selen aenden pacht vanden voerscreven transpoorte.

Item, als vanden XXXV schellingen grooten Vleems die de voers. Joncker Willem, in sinen XXVII^en^ article van sinen overgevene, scryft betaelt te hebbene den Dycgreeve ende Gesworenen, als van watergelde vanden lande in Walcheren gelegen, verschenen eer tselve lant aen Joncker Willeme voers. quam, etc., Soe is daeraf der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat de voers. Jan de Corte den voergenoemden Joncker Willeme daeraf te baten comen sal met eenen ponde grooten Vleems, dwelc den voers. Joncker Willeme ooc afslach doen sal aenden pacht vanden voers. transpoorte.

Item, op dinhout vanden XI^en^, XII^en^, XIII^en^, XIIII^en^, XV^en^, XVI^en^, XVII^en^, XVIII^en^, XIX^en^, XXV^en^ ende XXVI^en^ articlen van des voergenoemden Joncker Willems overgevene, ruerende ende int lange mencie makende vanden vercoope vander eender helft ende van eenen achsten gedeele vanden huyse in Middelborch gestaen ende vanden XIII gemeten lans bynnen Walcheren in Sinte Petersprochie gelegen, die de rentmeester van Bewesterschelt vercocht heeft voor zekere gebreken van ons Genedichs Heeren schote, die Jouffrouw Johanne van Renisse met Janne de Corte, hueren man, ende Joncker Willeme van Ostende met sinen medeplegers schuldich waeren te betalene, welke goede de voers. Joncker Willem ende Her Jan van Ostende, zyn brueder, tegens denselven rentmeester gecocht hebben, ende van zekeren diversen costen die daerop geloopen ende omme gedaen syn, onder vander leveringen vanden voerscreven schote, vanden costen vanden doorweerdere, vanden brieven van secrete, van sekeren costen van teeringen byden voers. Joncker Willeme ende Her Janne van Ostende ende ooc byden

rentmeesters vanden goeden te diversen tiden gedaen, ende oec van onderleveringen ghedaen Clause Janssone, van Wissekerke, gelyc dat allet inden voergenoemden articulen geruert ende verclaert staet, etc., Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat den voergenoemden coop byden voergenoemden Joncker Willeme ende Her Janne van Ostende tegens den voers. rentmeester van Bewesterschelt inder manieren voers. gedaen, zyn ende bliven sal van weerden, ende dat de voers. Jan de Corte, als voor syn aengedeelte van allen den costen, schaden ende verliese voerscreven, den voers. Joncker Willeme van Ostende te baten comen sal met IIII ℔ II schellingen VI deniers grooten Vleems tsjaers, die denselven Joncker Willeme ooc afslach doen selen aenden jaerlicxen pacht vanden transpoorte voerscreven.

Item, op tpunt ruerende vanden II ℔ XIX schellingen VIII deniers grooten ende XVII miten Vleems tsjaers die men heffende is van XI gemeten lants int lant vander Thoolen gelegen, etc., Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat de voers. Jan de Corte die selve II ℔ XIX schellinge VIII deniers ende XVII miten Vleems tsjaers hebben ende heffen sal alsoe langhe als Jouffrouw Johanne van Renisse, zyn gesellynne, leven sal, oft dat hem de voers. Joncker Willem daervoere andere goede oft renten alsoe goet wesende bewisen sal, oft dat hem alsoe vele van sinen voers. pachte vanden transpoorte byden voergenoemden Joncker Willeme myn afgecort sal worden dan voerscreven is.

Item, als vanden eenen ponde groote Vleems tsjaers dwelc Willem van Tichelt heffende is opte moelen ende lant in sHer Boudens poldere, Soe is der voergenoemde viere goeder mannen seggen ende wtsprake, dat dad pont groote Vleems tsjaers den voergenoemden Joncker Willeme ooc afslach doen sal aenden jaerlicxen pacht vanden voers. transpoorte.

Item ende tot desen, soe seggen voort de voergenoemde viere arbiteren voor huer seggen ende wtsprake, dat de voergenoemde Jan de Corte den voergenoemden Joncker

Willeme overgeven ende in sinen handen leveren sal alle alsulken Scepenenbrieve ende andere besegelde brieve als hy, wt crachte vanden voers. transpoorte, onder oft te hemwaerts hebben mach, den voergenoemden Joncker Willeme toebehoerende, ende sal hem deselve Jan daeraf moeten purgeren by sinen eede, opdats deselve Joncker Willem begheert, ende heeft oóc de voers. Joncker Willem onder oft te hemwaerts eenige obligacien, scriftueren oft brieve den voers. Jánne toebehoerende, dat hem Joncker Willem die insgelycx overgeven ende in sinen handen leveren sal.

Item, als van allen alsulken resten ende penningen als men inder rekeningen bevinden sal dat den voers. Janne de Corte vanden verschenen pachte vanden transpoorte voers. oeveren boven den afslach voergenoemt, etc., Soe seggen de voergenoemde viere goede mannen arbiteren, dat de voergenoemde Joncker Willem den voers. Janne daeraf deen helft betalen sal bynnen achte dagen naestcomende, ende dander helft tusschen dit ende Sinte Bavendach ooc naestcomende, ende alle costen die totten dage toe van heden, omme deser wtspraken wille, gedaen zyn, het zy van teeringen oft anderssins, die sullen partien voers. betalen half ende half.

Ende, mids desen, soe seggen de voergenoemde viere goede mannen arbiters de voergenoemde partien te beyden syden vereenicht, gesleten ende veraccordeert van allen den voergenoemden hueren gescillen den voergenoemden transpoorte ende den scriftueren ende articulen voers. by hem den voers. arbiteren overgegeven aengaende, ende dat zy daeraf, mids der wtspraken voers., content ende te vreden selen moeten bliven tallen dagen, opte pene ende verbuerte inder voers. submissien begrepen, behoudelic, oft in deser selver wtspraken oft in eenigen punte derselver namaels eenighe duysterheyt oft ongelycke verstantenisse gerese, dat houden de voergenoemde viere arbiters tot huerer interpretacien ende verclaerne, behoudelic ooc dat alle andere submissien, wtspraken, transpoorten ende tractaten die voor datum van deser wtspraken tusschen de voergenoemde partien geschiet, wtgesproken, getranspoorteert ende getracteert moegen syn,

in allen hueren punten ende clausulen in huerer volder macht ende weerden bliven sullen. Dese wtsprake was aldus byden voergenoemden viere arbiteren gedaen ende wtgesproken, in presencien van Her Wouteren van Lyeren, Riddere, ende Lanceloote van Urssele, Scepenen tAntwerpen, opten negenthiensten dach van Augusto int jaer Ons Heeren duysent vier hondert ende viventseventich.

31 September 1475.

« Terminatie » in een geschil tusschen Pauwel de Waghenaere, tapijtwerker, van Audenaerde, en Peter van Bocxselaer, tapijtwerker, van Gent.

Voer Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen comparerende Pauwels de Waghenaere, tappytwerckere, van Oudenaerde, aenleggere, seyde op ende ane Peteren van Bocxselaer, ooc tappytwerckere, van Ghendt, verweerdere, aldaer tegenwoerdich zynde, hoe dat nu onlancx de voers. aenleggere den verweerdere, inder stad van Brugge, in handen gegeven hadde drientwintich stucken tappytwercx, omme die met des verweerders goeden tAntwerpen ter merct gebrocht te wordene, ende dat de verweerdere die goede ende den last daeraf alsoe te doene aengenomen hadde, seyde voert hoe dat hen beyden hier inder stad comen zynde, na dien dat de voers. aenleggere leveringe vanden voergenoemden drientwintich stucken begheert hadde te hebbene, die verweerdere hem nyet meer en hadde gelevert dan de tweentwintich stucken daeraf, makende slot ende conclusie, want hem alsoe een stuc tappytwercx gebrac, dat de verweerdere schuldich waere gecondempneert te wordene hem dat stuc over te leverene, oft de rechte estimacie daeraf, die hy met synder eedt presenteerde te gewarigene tot sesse ponde grote Vleems ; den verweerdere nyet ontkennende de voers. aanleggere en hadde hem de voers. XXIII stucken alsoe gelevert, maer seide dat, na dien dat hy die met sinen goeden gepact hadde omme tAntwerpen waert te doen vuerne, dat hy naderhant van sinen goeden aldaer vercochte, daeromme hy zyn pac weder

ontdoen moeste, ende dat bynnen der herbergen aldaer het stuc daer questie af was gestolen wart met anderen goeden hem, den verweerdere, toebehoerende, seggende dat hy tvoers. goet ooc verwaert hadde gelyc den sinen, ende dat hy daeraf gheen bate oft profyt en was verwachtende, maer hadde dat alleenlic aengenomen ter liefden vanden aenleggere dat hy al desen aengeveert, dwelke hy presenteerde te gewarygene metter eedt, schuldich waere vanden voers. heyssche quite ende vry te sine ; met vele woerden tot beyden zyden daertoe gealligeert, Soe wart getermineert ende wtgesproken by Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, alsoeverre als de verweerdere ten Heyligen dorste zweeren dat tvoers. stuc tappytwercx daer questie af was gestolen waere, ende dat hy van sinen goeden daermede verloeren hadde, ende dat hy dat verwaert hadde gelyc sinen properen goede, soe soude hy quite ende vry wesen vander aenspraken ende heessche des voers. aenleggers. Welken eedt de voers. verweerdere bereet was te doene, ende wart hem byden aenleggere verdragen, daerby hy quite ende vry geappointeert wart. Dit was gedaen by Borgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, XXI dage in Septembri anno LXXV.

28 Juni 1475.

« Submissie » aan scheidsmannen in een geschil tusschen Jan van Mechelen, Burgemeester, en Adriaan van Looveren, schrijnwerker.

Jan van Mechelen, Burgermeester, in deen partie, ende Adriaen van Looveren, scrynmakere, in dandere, bekenden onderlinge dat zy hen gekeert ende gesubmitteert hebben in Peteren Spilleman, timmerman, ende Godevaerde Bierman, oudcleercoopere, van tgene des de voers. Adriaen des voergenoemden Jans van Mechelen huyse te na getimmert soude moegen hebben met oft van sinen huyse naest desselfs Jans huys inde Gasthuystrate gestaen, ende des daerane cleven mach, gelovende te voldoene ende te volvuerne alle tgene des den voers. Peteren ende Godevaerde kenlic is oft wesen sal ende zy verclaeren sullen, als goede manne, dat de

voers. Adriaen daeraf schuldich is te doene, na tgene des deselve Peter ende Godevaert daeraf tanderen tiden geordineert hebben ende metten selven Adriane overcomen zyn ende getracteert hebben, opte verbintenisse van hen selven ende van allen hueren goeden, ruerende ende onruerende, etc. Dit wart gedaen voer Henric vander Moelen ende Pauwelse van Ranst, Scepenen, int jaer Ons Heeren als men screef duysent vier hondert vive ende tseventich, XXVIII dage in Junio, my daerby zynde,

BOYDENS.

8 October 1475.

Dit zyn de vorwaerden die Godevaerdt Bierman ende Peter Spilleman, beyde inden name ende van wegen Jans van Mechelen, ter eenre zide, ende Adriaens van Looveren, scrynmakere, ter andere, met malcanderen overcomen zyn ende gesloten hebben aengaende haerer beyder huysingen ende erven neffens een gestaen inde Gasthuystrate.

Inden yersten, vanden steenen gevele die den voers. Janne alleene toebehoorde van synre loove aldaer ende die jegens des voers. Adriaens erve coemt, daeraf is overcomen ende gesloten dad dien gevel gemeyne sal wesen, ende dat de voers. Adriaen daerinne sal moegen vaeren, timmeren ende anckeren gelyc men in eenen gemeynen muer doen mach ende schuldich is te doene, ende anders nyet.

Item, want dwesteynde vanden voers. ghevele den voers. Adriane nyet hooghe genoech en was alsoet hem tot zynre timmeringen dienen soude, soe is daeraf overcomen ende gesloten dat de voers. Adriaen, tot sinen coste, dat eynde ghevels soude moegen hoogen, de geheele dicte vanden muere, alsoe hooge als hem behoeven soude, ende, dat hoochsel alsoe gemaect wesende, soe soude dat ooc gemeyne syn ende bliven gelyc den ouden ghevele voers.

Item, is voert overcomen ende gesloten, waert dat den

voers. Janne oft sinen nacomelingen namaels geliefde te tymmeren alsulken plaetsken als deselve Jan achter aen zyne voers. loove liggende heeft, omtrent XI 1/2 voeten lanc wesende, lancx der zuytzyde vandes voers. Adriaens ouden huyse, ende comende metten westeynde aen desselfs Adriaens leemen gevelken van sinen achtersten huysken, dat hy tes voers. Jans erve waert innestaende heeft, soe sullen dan deselve Jan oft zyn nacomelinge in ende op des voers. Adriaens zydemuer voergenoemt moegen varen, metsen, tymmeren ende anckeren als in eenen gemeynen muer, ende dat men alsdan des voers. Adriaens leemen ghevelken van zynen achterhuysken voers. afbreken ende daerop eenen custbaeren steenen muer maken sal, te gemeynen coste, omme den voers. Janne ende sinen nacomelingen met haerer voergenoemde tymmeringe daerinne ende op ooc te moeghen varen, tymmeren ende anckeren inder manieren voerscreven, ende dat daerenteynden den voers. zydemuer ende dien nyeuwen ghevel voers. beyde gemeyne zullen zyn ende bliven.

Item, is ooc overcomen ende gesloten dat nu de voers. Adriaen opten muer vanden nyeuwen hoochsele vanden westeynde vanden steenen ghevele voers. ende ooc opten voergenoemden zydemuer van desselfs Adriaens ouden huyse voers., van aen zyn leemen ghevelken van sinen achterhuysken voers. ende langx des voers. Jans plaetsken voergenoemt tot aen thoochsel vanden voergenoemden steenen ghevele, sal moeten doen maken, op sinen cost alleene, een custbaere looden ghote, met eenre looden buyse van boven nedercomende, inden hoeck vanden plaetskene voers. die neffens thoochsel vanden voers. ghevele staet, ende tot beneden inde steenen gote hierna bescreven, ende dat hy, Adriaen voers., ende zyn nacomelinge dwater daeraf zullen moeten leyden tallen dagen duer de steenen gote die beneden leecht nu bynnen sinen huyse langx den gevele voers. vorwaert ter straten ute, sonder des voerscreven Jans cost oft last, ende als die looden gote ende buyse voerscreven nu alsoe gemaect sullen wesen, soe sullen van dan voerdane beyde de voergenoemde partien die moeten houden te geliken coste, half ende half, tallen daghen.

Item, dat ooc alle dwater van des voers. Jans loove westwaert vallende, ende ooc zyn water vanden borneputte, metten watere vander zuytzyde van des voers. Adriaens achtersten huysken vallende ende ooc anderssins van des voers. Jans plaetse ende erve comende, tsamen sinen loop hebben ende behouden sal duer de voers. steenen gote ter straten ute, gelyc dat nu ter tyt loopt.

Dese vutsprake wart aldus gedaen ende vutegesproken voer Burgermeestere ende Scepenen tAntwerpen, in huerer raidcameren vergadert synde, ter presencien vanden partien voers., die deselve vutsprake loofden, approbeerden ende in dit register begeerden gestelt te wordene, des Sondaechs VIII dage Octobris anno LXXV, my daerby synde,

BOYDENS.

13 October 1475.

« Oirvrede » gezworen door Peter Britseel.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXV, XIII dage in October, soe geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren Peter Britseel, ende dede oervrede den prioer ende procurator des godshuys vanden Chartrooysen buyten Antwerpen gestaen, als dat hy hen noch egheenen van hueren oft desselfs godshuys meyere oft dieneers, wie zy syn, noch ooc den laet op huer hoeve ende goet opt Kiele gelegen woenende, van nu voerdane nyet mysdoen en sal noch doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic noch openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in geenre manieren, ende vername hy yemende die hen oft eenigen van hen mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hen dat in goets tyts kundigen soude ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Cornelise vander Braken, Onderschoutet tAntwerpen, die den voers. Peteren den eed staefde, in presencien van Burgermeester ende Scepenen, inder Hooger Vierschaeren ons Genadichs Heeren te rechte sittende.

PALUDE.

21 October 1475.

« Oirvrede » gesworen door Peter Jacopssone, schipper.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXXV, XXI dage in Octobri, soe geloefde, sekerde ende swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren Peter Jacopssone, scipman, ende dede oervrede Heinricke Keerman, bierstekere, als dat hy hem van nu voerdane nyet mysdoen en sal noch doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic noch openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in geenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. Heinricke mysdoen woude oft doen mysdoen, dat hy hem dat in goets tyts kundigen soude ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Her Jacope Pot, Riddere, Amman tAntwerpen, die den voers. Peteren den eed staefde, in presencien van Meester Clause de Schermere, Burgermeester, Janne Schoyte ende Costene van Halmale, Scepenen.

PALUDE.

24 Januari 1475.

« Vonnisse » in een geschil tusschen Denijs Janssone, timmerman, en de weduwe en erfgenamen van Jan Beys, nopens voortzetting van vroeger aanbesteed werk.

Inder saken voere Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geport tusschen Denys Janssone, tymmerman, ende der wedewen ende erfgenamen Jan Beys wilen, omme eens wercx wille dat de voers. Jan ende zyn wyf, tsamen in geheelen bedde sittende, aenden voers. Denise bestaet hadden te werckene in huere huys geheeten *de Cogge*, dwelc de voers. erfgenamen den voers. tymmerman, na des voers. Jan Beys doot, verboden hadden voert te werckene, meynende ongehouden te zyne daeraf yet te contribueren, ende daeromme

de voers. tymmerman sekere dagen na den verbode gevaceert hadde, daeraf hy betalinge begheerde, etc., Wart byden voers. Heeren Burgermeesteren ende Scepenen getermineert ende wtgesproken, na alle tgene des zy vanden partien gehoort hadden, dat tvoers. werc byden voergenoemden tymmerman voldaen ende volwracht sal worden, navolgende der vorwaerden daeraf tusschen hem ende den voers. Janne Beys ende sinen wive gemaect, ende dat uten gemeynen goeden vanden sterfhuyse des voers. Jans, behoudelic den voers. erfgenamen dan huere actie vanden redenen te allegeren daeromme zy inden wercke voers. nyet schuldich en souden zyn mede te gelden oft te contribueren, omme, die jegens der voers. wedewen gehoort, daeraf geordineert ende geappointeert te wordene alsoe behoeren soude, ende dat ooc de voergenoemde erfgenamen des voers. tymmermans goeden moet gecrigen selen vanden dagen by hem mids den voers. verbode gevaceert. Dit was ghedaen XXIIII Januarii anno LXXV, na scriven sHoifs van Camerycke, my daerby zynde,

Boydens.

4 October 1475.

« Vuytsprake van erfscheyders » in een geschil tusschen Jan Clemmens, bontwerker, en Marten Willems.

Dit es alsulken wtsprake als gesproken ende wtgegeven es by Meester Florys Vrient, Peter Pekelharinc ende Herman Huygesoens, gesworen erfscheyders vander stad, item als vanden middelmuerken ter straten waert, dat daer Jan Clemmens, bontwerckere, behouden sal eenen voet osidrups, ende de erve datter voert blyft sal behouden thuys daernaest noortwaert, nu ter tyt toebehoerende Metten Willems, ende als vanden muerken voers. achterwaert, sal de voers. Jan Clemmens gebruyken de erve metten haken die inden muer nu ter tyt steken, daer Jans love nu ter tyt ane hanct, ende alsoeverre als den muer nu strect van Mettens huyse voers., ende voert dat Jan voers. dé houten ghote af doen sal ende dwater van Mettens dake comende sinen val hebben sal

op Jans love, ende alsoe voert soe sal tvoers. water sinen loop hebben ende behouden ter straten waert ute, alsoot tot hertoe gedaen heeft, ende voert als vander heyningen vanden hoecke vanden huyse achterwaert, dat zy dat houden sullen met eenen staeck, gelyck den hoeck vanden huyse, viere duymen dicke, opden eck buytenwaert vanden muer, ende alsoe voert achterwaert streckende tot op den vlier die achter den styl staet, ende van dien vlier voert achterwaert streckende tot op eenen halven voet na den haselteeren boom noortwaert, ten waere by alsoe dat zy ennige palen bevonden die daer beter mencie af bewesen dan wy noch gesien hebben, alle saken ten goeden verstane, sonder fraude oft argelist. Gedaen int jaer XIIII^c ende LXXV, viere dage in Octobri. Dit is aldus, ter begeerten van Janne Clemmens, by consente vanden Heeren, in dit register gestelt by my,

BOYDENS.

13 Januari 1475.

« Ratificatie » van den koop van een huis beneden het Vleeschhuis.

Des Saterdaeghs, XIII dage Januarii XIIII^c LXXV jaere, na scriven sHoifs van Camerycke, quam voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, in huerer raidcameren vergadert wesende, Aernout Fyen, tymmerman, ende verteech aldaer alle der actien, rechte, toeseggene oft gesage dat hy ennichsins hebben mochte aen een huys beneden tVleeschhuys, dat Jacob van Achterhout, vleeschouwere, voertyden gecocht hadde jegens den rentmeester myns Genadichs Heeren, ende Janne Zoutman ratificeerde ende approbeerde dien coop ende willecoerde ende consenteerde dat des voers. Jacops daginge daeraf voertganc hebben soude, nyettegenstaende der calaengien die hy des daeghs te voeren inder Hooger Vierscharen tAntwerpen hem daeraf gepynt hadde te doene. Dwelc aldus, ter begerten des voers. Jacops, biden Heeren voers. bevolen wert geregistreert te wordene, my daerby zynde,

BOYDENS.

27 Januari 1475.

Vonnis in een geding van Willem Jaquemine, van Moran in Burgondië, tegen Didier Patey, van Besançon, tot vergoeding van de schade der koopwaren die hij hem toevertrouwd had.

Op ende vanden geschillen ende questien voer Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Jacop, Jacop Willemssons zone, scheemakere, als weerd ende inden name van Guillame Jaquemine, van Moran in Bourgoengnen, met sinen medeplegeren, ter eenre ziden, ende Didier Patey, van Bisanson, ter andere, aengaende der scaden van goeden die de voers. Guillame met sinen medeplegeren van daer bestaet hadden hier te brengene, ende die onderwege wat nat geworden zyn, etc., Soe wart geappointeert, getermineert ende vuytgesproken dat de voers. Didier ontfaen ende na hem nemen soude de LXX peters vanden hondert peters die de voers. Didier den voergenoemden weerd heysschende was, ende dat tsurplus, gedragende XXX peters, bliven soude onder den voers. weert, als pand vanden voers. Didier, totter tyt toe dat de sake van schaden gesleten soude wesen metter minnen oft metten rechte, behoudelic dat de voers. weert de goede ende coopmanscapen voers. nat geworden zynde, daerenbynnen soude bewaeren oft doen bewaeren ten profite van beyden partien, alsoe dat zy daerby gheen schade en leden, ende dat zy gheen sake en hadden hen daeraf te beclagene na redelycheyt. Actum XXVII Januarii anno LXXV, na scrivene sHoifs van Cameryc.

Boydens.

27 Januari 1475.

Voorzorg genomen door den Burgemeester Willem van Liere wegens de ontrouw van zijnen knecht.

Des Saterdaechs, XXVII Januarii anno LXXV, na scriven sHoifs van Camerycke, quam Her Willem van Liere, Riddere, Burgermeester tAntwerpen, vore Clause vander Voert, ooc

Burgermeester, ende voere de Scepenen, aldaer inder raedcameren vergadert zynde, clagende ende te kennen gevende hoe hy dicwille ende menichwerven betrout hadde Jacope . . . . , sinen knecht ende dineere, van omtrent Yperen geboeren, sine sluetele van sinen huyse, cameren ende sloten daerinne hy sinen zegel ende andere juweelen ende cleynheden geleyt hadde, ende dat hy daerute gemiste zekere sine juweelen ende cleynheden van groter weerden ende pryse, die hem ontvremt waeren, ende want de voers. Her Willem daer alnoch bevonden hadde liggende sinen segel, hem beduchtende dat daermede byden voers. Jacope yet besegelt mochte wesen tot zynre belastingen, buyten sinen wete oft consente, Soe verclaerde daeromme ende verving by sinen eede de voers. Her Willem, als goet ridder, dat hy bynnen viere oft vive jaeren herwaerts gheene obligacien oft brieve met sinen zegele besegelt en hadde gesien oft yemende gegeven oft doen geven, biddende ende begheerende daeromme aende voers. Wethouderen dat in huerer memorien te houdene, omme hem daermede te behulpene in tyden ende wilen als hy des behoeven soude moegen. Dwelc aldus, ter begerten vanden voers. Her Willeme ende by bevele vanden Heeren geregistreert wart by my,

Boydens.

5 Februari 1475.

« Appoinctement » in een geschil tusschen Jan Oelen, van Lillo, en Margareta Wilossen, echtgenoote van Peter van der Rijt.

Vanden questien ende geschillen voer Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusscen Janne Oelen, van Lilloe, ter eener zyden, ende Magrieten, Cornelis Wilossen dochter, Peters vander Ryt wyf, ter andere, seggende de voers. Jan dat hy jegens den voers. Peteren ende sinen wive gecocht hadde thiene ende een half gemete lants te Lilloe, welken coep, mids sekeren merkeliken redenen, te nyeute gedaen was, ende dat hy op die coepmanscap den

voers. Peteren betaelt hadde VIII ℔ X scellinge grote Brabants, daeraf hy hem meynde te verhalen aen desselfs Peters wyf, mids dat huere voers. man daervore verwonnen was ende hen daeraf nyet voldoen en conste, oft dat zy hem wysen soude haeflike goede hen beyden toebehorende, daerane hy hem soude mogen verhalen, etc., Soe wart by den voers. Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, na rype delibracie by hen hierop gehadt, geappointeert, getermineert ende utegesproken, dat hem de voers. Jan vanden voers. penningen soude mogen verhalen aende haeflike goede oft verschenen renten oft penningen die hy nu oft namaels bevinden conste, den voers. Peteren ende sinen wive oft ennigen van hen beyden toebehorende. Gedaen opten V^ten^ dach van Februario int jaer Onss Heeren M IIII^c^ ende LXXV na scrivene scHoefs van Camericke.

2 Maart 1475.

Hierna volght doverdrach ende tslot daer Jan Coelgheenensone, Anthonys Joossone ende de gemechtichde van Cornelys Huevelleere, ter eenre, ende Henric van Etten, ter andere zyden, voere Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, opten tweeden dach van Meerte anno LXXV, by tusschensprekene vanden selven Wethouderen, om meerdere costen, lasten ende processen te schouwene, wt haeren eygenen wille openbaerlic in geconsenteert hebben.

Inden yersten, dat de voers. partien by malcanderen, in presencien van goeden tractabilen mannen die zy daertoe nemen ende kiesen selen, vergaderen ende rekenen sullen, ende soeverre zy in ennigen punten der wtspraken tusschen henlieden geschiet aengaende, alsoe wel ter eenre ziden als ter andere, discorderen ende nyet vereenigen en connen, Soe hebben zy daeraf, te beyden zyden, voere de voers. Heeren ende Wethouderen geloeft te rechte te stane.

Item, oft gebuert waere, oft dat ooc bynnen middelen tyde

gebuerde dat eenige goede onder Rosendale gelegen, daer de voers. Henric van Etten rechtvorderinge op begonst heeft te doene, verandert, verthiert oft belast waeren oft warden, ende soeverre daerinne, na wtwysen der wtspraken, ennich gebreck vonden worde, Soe hebben de voers. Jan Coelgheenensone ende Anthonys Joossone geloeft die goede alsoe goet te doene ende daervoere inne te stane als zy waeren ter tyt doen de voers. Henric van Etten die besette ende besloech.

Ende de voers. Jan Coelgheenensone, Anthonys Joossone ende de gemechtichde vanden voers. Cornelise Hueveleere hebben ooc openbaerlic gewillecoert ende geconsenteert dat de voers. Henric van Etten, achtervolgende ende volbringende tseggen, passeren ende gestaen sal met eenre betalingen die hy vanden penningen gedaen heeft oft noch doen sal ende die hy, wt saken vanden goede dwelc hy tegens den voers. Cornelise Hueveleere gecocht oft anderssins gecalengiert heeft, schuldich ende tachter was oft noch is. Dit was gedaen ten jare ende dage boven genoemt.

28 Maart 1475.

Brief van het Magistraat van Antwerpen aan Bergen-op-Zoom, dienende tot toelichting van het hoofdvonnis vroeger hier ter stede uitgesproken over het bezit van goederen aldaar gelegen.

De Stad van Antwerpen aenden Schoutet, Burgermeester ende Scepenen te Bergen opten Zoom.

EERBAERE, WYZE, LIEVE ENDE ZEERE GEMINDE VRIENDE,

Alsoe, over langen tyt, voere ons zekere geschille geweest zyn tusschen Jannen, Arnouts dochter, wedewe wilen Henric Claus Gheertssoens, met Pauwelse van Eekeren ende anderen

hueren medeplegeren, in deen partie, ende der wedewen wilen Jan Gheerdssoens, in dandere, ter saken vanden onruerenden goeden des voers. Jan Gheerdssoens wilen, wtgenomen de helft van Her Aerts beemdekene, ende sunderlinge van sesse cameren tot Bergen byden calchoven ende des voers. Pauwels huys daerneffens gestaen, ende vanden lande achter de huysinge geheeten *den Engel,* aldaer over de Nyeuwe Veste gelegen, die de voers. Janne met hueren medeplegeren meynt dat huer schuldich zyn te volgene ende daeraf in possessien gestelt te wordene, na den hootvonnissen by ons tanderen tyden daeraf gegeven ende byden Raide van Brabant geconfirmeert, Soe begheeren wy Uwen Eerbaerheden daerop te wetene, dat wy int lange gevisiteert hebben tproces vanden geschillen voerscreven, ende dat wy na rype deliberacie geordineert, overdragen ende gesloten hebben, evenverre de voers. Janne met hueren medeplegeren voers. voere u bethoonen ende duechdelic bewysen can, u na uwer bancken recht genoech dunckende, dat de voergenoemde sesse cameren metten huyse ende lande voers. tanderen tyden toebehoert hebben *den Engele* voers. ende dat die ooc staen opten gront die den voers. Janne Gheerdssone toe te behoeren plach, dat dan die cameren, huys ende lant, navolgende den hootvonnissen voers., met ende gelyc den anderen onruerenden goeden Jan Gheerdssoens voers., derselver Jannen met hueren medeplegeren volgen ende toebehoeren selen, ende dat zy in dien gevalle by u daeraf gestelt selen worden inde possessie, ende de voers. Magriete ende huer procureur uten gebruyke dat zy tot hertoe daeraf gehadt hebben, wtgenomen Her Aerts beemdekene voers., Biddende Uwen Eerbaerheden zeere vrientlic dat u gelieven wille deser onser ordinancien ende overdrage navolgich te wesene ende daeraf in gheenen gebreke te wesene, opdat partien nyet meer te vergheefs malcanderen en moeyen. Ende gelieven u ennige saken die wy tuwer liefden vermoegen, daerinne begheeren wy ongespaert te wesen. Onse Lieve Heere God zy met U. Gescreven den XXVIII^{en} dach van Meerte anno LXXV, na scriven sHoifs van Camerycke.

Boydens.

8 April 1475.

Vonnis tegen Jan de Decker, voor beledigiging van den Abt en de monnikken van St.-Bernardsklooster.

Alsoe de Eerweerdige Vader in Gode myn Heere dAbdt des godshuys van Sinte Beernaerts mynen Heeren den Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen clagelyc te kennen heeft gegeven ende doen geven, hoe dat Jan de Deckere zekere afdragende ende ombehoorlike woorde zynre eeren grootelic aengaende, in zekere geselscap ende ooc in sinen godshuyse in presencien van ennigen zinen religieusen gesproken heeft, daermede sinen persoon ende godshuys grotelic gediffameert waeren, begheerende daeraf behoorlike reparacie, ter salvacien ende bewaernissen van synre ende syns godshuys eeren, etc., daerop de voers. Jan de Deckere sekere verantwoorden gedaen heeft, seggende, onder dandere, dat hy de woorde die hy gesproken hadde nyet geseyt en hadde in eenigen arge oft in versmadicheden van mynen Heere voers., maer tgene des hy daeraf geseyt hadde, hadde hy geseyt wt genuechten van hooren seggene, etc., Soe wart byden Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, na de kennisse ende waerheiden te beyden zyden daerop geproduceert ende geleyt, ende na al des daeraf ter eenre ende ter andere zyden geseyt ende geallegeert is, geappointeert ende wtgesproken tghene dat hierna volght :

Inden yersten, dat de voers. Jan de Deckere trecken ende hem vinden sal, op in Woensdage naestcomende, tsavonts, tot Vileer, ende des anderen daeghs smorgens inde capittelcamere aldaer, mynen Heere den Abdt van Vileer, als vaderabdt van mynen Heere van Sinte Beernaerts, in presencien van sinen religieusen die hem gelieven sal daerby te nemene, vergheffenisse bidden op syn knyen, blootshoots ende ongegort, van alsulken afdragenden ende ombehoorliken woorden als hy tonrechte ende met quader causen ende saken op mynen Heere den Abdt van Sinte Beernaerts

ende syn godshuys geseyt ende gesproken heeft, etc. Insgelycx sal de voers. Jan de Deckere, opten heyligen Paeschavont naestcomende, tsmorgens, trecken inden godshuyse van Sinte Bernaerts voers. ende bidden aldaer ooc vergheffenisse mynen Heere den Abdt voers., in presencien van sinen religieusen die hem ooc gelieven sal daerby te nemene, vanden afdragenden ende ombehoorliken woorden voerscreven, ende geven ende setten opten hoogen outaer aldaer twee wassen keerssen, elke van III ponden. Voort meer sal de voers. Jan de Deckere, ter eeren ende beternissen myns Heeren des Abds ende syns godshuys voerscreven, doen I pelgrymagie tOnser Liever Vrouwen tAken, ende die porren bynnen I maent nadat hy des vanden selven mynen Heere den Abdt vermaent sal worden. Ende deselve Jan sal, tusschen dit ende morgen avont, brengen in handen van Meester Peteren vander Voort, Rentmeester der stad van Antwerpen, V Bourgoensche guldenen, elken van VI scellingen groten Brabants, te bekeeren daert den Wethouderen derselver stad gelieven sal. Ende dese voerscreven punten ende elc byzundere sal de voers. Jan de Deckere doen ende volbrengen, opte correctie vanden Heere ende vander stad. Dit was aldus gedaen ende wtgesproken byden Heeren voergenoemt, VIII dage in Aprille voer Paesschen anno XIIII^{c} LXXV, na scrivene sHoefs van Camerycke.

PALUDE.

5 April 1475.

« Terminatie » in een geschil tusschen Maria Pijnaerts, weduwe van Nicolaas de Pape, en Peter de Lichte, die de goederen van Willem van den Mortere te Contich bezet en uitgewonnen had.

Vanden questien ende geschillen voere Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen geresen tusschen Jouffrouwen Marien Pynaerts, wedewe wilen Claes sPapen, ter eenre zyden, ende Peteren de Lichte, ter andere, seggende de voers. Jouffrouw Marie ende huer kennisse ende waerheyt

vermetende dat voertyden byden Wethouderen te dier tyt geappointeert was, dat huer de voers. Peter schuldich waere int geheele rekeninge ende bewys te doene van allen den goeden wilen Willems vanden Mortere, die de voers. Peter, mids gebreke van sekeren lyftochtrenten, tot Conticke met rechte beset ende wtgewonnen hadde, ende dat overmids dat zy hem int geheele van sinen gebreke voers. hantvullinge doen moeste, na den vonnisse tot Conticke voers. daeraf gewyst; daeraf de voers. Peter hieldt de contrarie, meynende te gestane metter rekeningen van tghene des hy seyde gehanteert hebbende, sonder meer, ontkennende dappointemente voers. ende concluderende dat hem de voers. wedewe schuldich waere int geheele hantvullinge te doene; met meer woerden, etc., Soe wart byden voers. Heeren geappointeert, getermineert ende wtgesproken, na de kennisse ende waerheiden byder voers. Jouffrouwen Marien geproduceert vanden Wethouderen voerscreven, ende na al des daeraf voere Burgermeesteren ende Scepenenen voerscreven comen is, want de voers. Peter int geheele hantvullinge vander voers. wedewen begheerde, dat hy huer, bynnen XIIII dagen naestcomende, schuldich soude zyn int geheele rekeninge ende bewys te doene van allen den goeden wilen Willems vanden Mortere voers, ende daeromme voert te brengene de rekeninge by hem tanderen tyden daeraf voertgebracht ende met Henricx van Cuyck hant geteykent. Dit was gedaen opten V^en^ dach van Aprille anno XIIII^c^ LXXV vore Paesschen.

BOYDENS.

10 April 1475.

« Vuytsprake op zoeninghe » over den manslag te Antwerpen door Mark Mathijs, van Saeftingen, op Jan van Wesel gepleegd.

Vanden ongevalle ende dootslage voertiden bynnen der stad van Antwerpen gedaen ende geperpetreert by Marcke Mathys, Cornelyssone, van Saeftingen, aenden persoen van Janne van Wesele saliger gedachten, daeraf diverse dachvaerden gehouden zyn, soe hebben ten lesten Nycasius van

Wesele, brueder vanden doeden voerscreven, als moetsoendere, Peter van Wesele, zyn vader, ende Henric van Wesele, natuerlike sone desselfs Peters, met meer anderen vrienden ende magen vanden doode voerscreven, ter eenre ziden, ende de voers. Marck, misdadige, ter andere, hen, by tusscensprekene van goeden mannen, vanden voers. ongevalle ende des daeraen cleeft geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in Pauwelse van Eemeren ende Janne Huyne, huydevetters, byder dooden ziden voergenoemt gecoeren, ende in Clause Janssone ende Clause Cornelyssone, bider levender ziden gecoeren, ende hebben geloeft de voers. partien, te beyden ziden, over goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene, tallen dagen, alle tgene dat biden voergenoemden IIII goede mannen arbiteren hieraf eendrachtelic geseyt ende wtgesproken sal worden, op soenbrake ende vredebrake, mids denwelken deselve IIII arbiteren, nadat zy op al ripelic gelet ende gedelibreert hadden, huer wtsprake daeraf eendrachtelic gedaen hebben inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, soe seggen de voers. vier goede mannen arbiteren dat de voers. misdadige, ter eeren Gods ende ter laeffenissen vander sielen des dooden voerscreven, sal brengen oft doen brengen, tusscen ditte ende Ascencidach naestcomende, in handen der seggeren vander dooder ziden voergenoemt, inden yersten, vyftien scellinge grote Brabants eens, omme II^c zielmissen by hen daeromme te doen celebreren, item noch XV scellinge grote Brabants, omme byden selven seggeren III XXX^te te doen doene, ende tien pond was oft IX grote Brabants voer elc pond was, omme die bestelt te wordene ten plaetsen daert den seggeren vander dooder ziden voergenoemt gelieven sal.

Item, de voers. misdadige sal moeten doen een pelgrimagie tSinte Peters ende Pauwels te Rome, ende die porren tusscen ditte ende Sinte Jansdach Baptisten in midzomere naestcomende, ende nyet weder bynnen den landen van Brabant oft Vlaenderen comen, hy en hebbe yerst den seggeren voergenoemt duechdelic doen blyken dat hy daeromme ende om anders gheen sake te Rome geweest heeft.

Item, dat de voers. misdadige noch geven sal, in beternissen vanden ongevalle voergenoemt, achtenviertich guldenen, elken gulden te II scellingen VI deniers groten Brabants, bynnen jaers naestcomende, ende die stellen opter stad wissel tAntwerpen, ende telken XVII weken een derdendeel daeraf, ende selen de seggeren vander dooder ziden metten vrienden ende magen vanden dooden voergenoemt, ordineren waer men ende hoe men de voers. soenpenninge bekeeren sal.

Item, dat de voers. Marck, misdadige, nemmermeer en sal comen drincken oft teeren in eenich huys oft gelach daer de voers. Nycasius, syn vader, oft zyn brueder voergenoemt sitten en drincken oft teeren, maer terstont weder vuytgaen, ten ware oft hy daer eer sate, dat hy dan in zyn gelage soude moegen bliven sitten drincken huesschelic.

Item, voer de voers. zielmissen, XXXe, was ende soenpenningen, geloefden ende bleven borgen Laureys Wouters, huydevettere, ende Cornelys Gysbrechtssone alias Inde Weemate, ende elc van beyden een voer al.

Item, gebuerde namaels eenige duysternisse oft ongelyke verstantenisse in deser wtspraken, die hielden de IIII seggeren voergenoemt te henwaerts, om hen verclaeren daeraf te doene in tiden ende wilen als men des behoeven sal.

Item, den voetval ende oetmoet van desen ward gedaen aen Peteren van Wesele ende Henricke, zynen sone, voergenoemt, mids dat de voers. Nycasius ten selven tyde zeere gequetst ende siec was, ende zynen vader ende brueder voergenoemt in desen gemechticht ende in zyn stede gestelt heeft.

Ende, mids deser vutspraken, soe seyden de kerslude voergenoemt de voers. partien ende alle deghene dier eenichsins aencleven mochten, wel ende wittelic versoent vanden ongevalle ende dootslage voergenoemt ende des daeraen cleeft, van desen dage tot eeuwigen dagen. Op alle dwelke Jan Vossaert, Roeydragere tAntwerpen, in presencien vanden seggers voergenoemt ende anderen omstanderen, ban ende vrede geboden heeft, alsoe dat behoordt

na de hooge heerlicheit ons Genedichs Heeren sHertogen van Brabant ende zynre stad recht van Antwerpen. Dit geschiede bynnen de godshuyse vanden Observanten tAntwerpen, opten XI[en] dach van Aprille XIIII[c] LXXV jaer voer Paesschen. Ende ward dese vuytsprake, ten versuecke vanden seggeren ende partien voergenoemt, by bevele vanden Heeren inder stad register gestelt.

24 April 1476.

« Oirvrede » gezworen door Gillis Vijt, van Baersel, aan zijnen broeder Jan.

Opten XXIIII[en] dach van Aprille int jaer XIIII[c] ende LXXVI na Paesschen, soe geloefde, zekerde ende zwoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingheren, Gielys Vyt, Joessone, geboeren van Baersele, ende dede oorvrede Janne Vyt, sinen brueder, als dat hy hem van nu voerdane nyet misdoen en sal noch doen misdoen, noch in woerden noch in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. Gielise misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oorvrede.

10 April 1475.

« Vuytsprake op zoeninghe » over eenen manslag door Peter Christiaens, van Lommel, op Tobias Speelberch gepleegd.

Alsoe zekere questien ende gedingen vuytstaende syn geweest ende noch ongesleten hangende syn tusschen Wouteren Speelberch ende Hectoren, synen sone, als aenleggeren, ter eenre zyden, ende Adrianen Ghysbrechssone die men heet Int Reepken, verwerdere, ter andere, spruytende wt eenen ongevalle, onlangs geleden, inder stad alhier begaen ende geperpetreert by eenen geheeten Peteren Christiaens, van

Lommele, inden persoen van Thobias Speelberch, der aenleggeren voers. zoene ende broeder, in welken ongevalle de voers. verweerdere ontrent geweest soude hebben, daerinne tusschen partien voers., ter Hooger Vierscaeren alhier, zoeverre geprocedeert es dat de voers. Adriaen met synen medeplegeren biden Burgermeester ende Scepenen der stad van Antwerpen aengaende den crieme des ongevals voers. quyt gewesen es, behoudelic dat hy met synen medeplegeren daeraf civile beternisse doen sal ter moderacien vanden Heeren voers., alsoe dat, dien navolgende, deselve partien, by tusschensprekene ende middele van vrienden ende magen, om meer moeyten ende costen te schuwene, die sy te beiden syden alnoch beduchtende zyn hieromme gedaen te moeten wordene, hen, te beiden siden, vanden selven haeren geschillen gesamenderhant geheel ende al voer Scepenen der voers. stad gekeert ende gesubmitteert hebben in Heeren Willem van Lyere, Riddere, Clause vander Voort, Burgermeesteren, Janne van Mechelen ende Henric van Cuyct, Scepenen der voers. stad van Antwerpen op desen tyt, gelovende te beiden ziden over goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene alle tgene des biden selven Heeren arbitren eendrachtelyc daerop vuitgesproken sal worden, ende dat opte peyne ende verbuerte van vyftich Burgoenssche guldene, alsoe dicke ende menichwerven als by eenigen der voers. partien daerjegens gedaen warde, blivende nochtans niettemyn duitsprake der voers. arbitren in machten ende van werden, welke voers. arbitren, partien voers. te beiden siden opte voers. haer geschillen yerst gehoort ende op al ripelyc gelet hebbende, haer vuitsprake gedaen hebben inder manieren hierna volgende : te wetene, dat de voers. verweerdere, voor hem ende inden name van Meester Jacop, sinen sone, die oic omtrent den voers. ongevalle geweest soude hebben, geven ende opleggen sal den aenleggeren voers., voir alle hare costen, moeyten ende interesten die sy in desen saken gedaen ende geleden hebben, de somme van X ℔ groten Brabants eens, te betalene deen derdendeel daeraf tusschen dit ende den yersten dach van Męye naestcomende, dander derdendeel te half Oegste daer naestvolgende, ende tderde derdendeel tSinte Mertensdage daer naestvolgende, mids welken de voers. aenleggeren, voir hen ende oic alle

degene dien dit eenichsins aengaen soude moegen in eenigen toecomende tyden, die sy oic hierinne geloofden te vervane, volcomelic ende al quyte schelden sullen den verweerdere voers. Meester Jacop, sinen sone, haeren oer ende nacomelingen, van allen actien, injurien die sy oft eenich van hen tot henwaerts oft tot haeren goeden, mids den ongevalle voers. ende des daerane cleven mach, eenichsins souden moegen hebben. Welke quytscheldinge daenleggeren voers. terstont alsoe gedaen hebben, gelovende by haeren trouwen ende eeren ende onder de verbyntenisse van hen selven ende van allen haeren goeden, ruerende ende onruerende, den voers. Adriane, sinen sone, nocht nyemande anders van haren wegen, om des voers. ongevals noch ooc om eeniger andere injurien wille daervuit spruitende, van nu voerdane yet te heysschene oft te moeyene met geenen rechte, geestelic oft weerlic, renuncierende daerop van allen excepcien ende behulpen, geestelike oft weerlike, daermede sy hen in eenigen toecomende tiden, in contrarien van al des voers. es, souden willen behelpen in eeniger manieren, approberende ende omologerende partien voers. te beiden syden deselve vuitsprake in allen haeren pointen ende clausulen biden arbitren voers. gedaen, als voers. is. Dit was gedaen X dage in Aprille voir Paesschen anno LXXV, in presencien van Heeren Willeme van Berchem, Riddere, Willeme van Tichelt, Peter vanden Werve, Willem van Doerne die men heet van Sompeken, ende Meester Claus de Schermere, Scepenen der voers. stat van Antwerpen.

BUEKELER.

4 Mei 1476.

Nicolaas Breem stadskind gemaakt.

Geboden ende wtgeroepen by Cornelyse vander Braken, Onderschoutet, Burgermeesteren ende Scepenen, anno LXXVI, IIIIa Maii.

Alsoe Claus Breem, Anthonyssone, hem tanderen tyden vore Borgermeestren ende Scepenen verloeft heeft ende alle zyn goede overgegeven ende opgedragen in handen van

synen vrienden, ende de Heere ende de stad wel geinformeert ende geadverteert zyn vanden quaden regemente ende quaden comanscapen ende financien die hy daerenboven dagelycx pynt te doene ende te hanterene, ende zyn goet oneerbaerlic doerslaende ende overbringende ende met alderhande wonderliken geselscappe omgaende ende verkeerende, etc., Soe kundicht men ende laet weten eenenyegeliken dat van nu voerdane nyemant den voirs. Clause Breem en borge, noch jegens hem geenrehande erflike oft haeflike goede en coepe oft en vercoepe, noch geenrehande geloeften van borchtochten oft anders van hem en neme, in geenre manieren, hoegere dan tot VI groten Brabants eens, want, oft yemant alsoe jegens hem dat dede in eeniger wys, men en souds van geenre weerden houden ende men en soude hem daeraf geen recht oft verrechtinge doen geschien.

PALUDE.

24 Maart 1475.

Uitspraak over 't afleiden van het dakwater van Hippoliet Terrax huis in de Kerkhofstraat.

Opte hanteringe van rechte die vore den Amman, Scepenen ende gesworen Erfscheyders der stad van Antwerpen geweest is tusschen Ypol Terrax, ter eenre zyden, ende Meester Anthonyse Jacops, ter andere, omme des vallens ende leydens wille vanden watere van ende wt des voirs. Ypols huyse, neffens des voirs. Meester Anthonys erve inde Kerchofstrate gestaen, vallende ende lopende, Soe wardt gewyst by Peteren Pekelharinck, gesworen Erfscheydere, met gevolge van Scepenen ende gesworen Erfscheiders, vore een vonnisse, dat de voirs. Ypol dwater vanden dake van zynen huyse tes voirs. Meester Anthonys erven waert comende, sal moeten nederbringen, met eenre loeyen buysen, neffens zynen muer tot inde steynen gote die beneden neffens denselven zynen muer neffens des voirs. Meester Anthonys erve leyt, ende dat dan de voirs. Ypol dat water ende oic dwater beneden wt zynen huyse in de voirs. goete comende, voert dore deselve gote ter straten wt leyden sal, sonder des voirs. Meester Anthonys cost of last, behoudelic dat de voirs.

Ypol beneden int gat daerdore tvoirs. water wt zynen huyse tot inde voirs. gote comen sal, sal moeten setten ende houden staende een yseren plate met gaten, als datter geen onredelike vuylicheiden doer comen en muege. Actum XXIIII[a] Marcii anno LXXV.

29 April 1476.

Aard Marcelis, poorter, stadskind gemaakt.

Geboden ende wtgeroepen by Cornelyse vander Braken, Onderschoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide tAntwerpen, anno LXXVI, XXIX Aprilis.

Want de Heere ende de stad claerlic geinformeert ende geadverteert zyn vanden quaden regemente Aert Marcelys, ingeseten poertere deser stad, ende vanden quaden comanscapen ende financien die hy dagelicx doet ende hantert, ende zyn goet schandelic ende oneerlic duerslaet ende overbringet, ende met alderhande wonderliken geselscappe ommegaet ende verkeert, etc., Soe kundicht men ende laet weten eenenyegeliken, dat van nu voerdane nyemant den voirs. Aerde Marcelis en borge, noch jegens hem en coepe oft en vercoepe, noch geen gelofte van borchtochten oft anders van hem en neme, in geenre manieren, hoegere dan tot VI groten Brabants eens, want, oft yemant alsoe jegens hem dat dade in eeniger wys, men en soude hem daeraf geen recht oft verrechtinge doen geschien.

PALUDE.

14 Mei 1476.

« Vuytsprake » van den Schout van Roosendaal, in een geschil tusschen Hendrik van Smaelvoort alias de Cock, ter eene, Aard van Overhof en Cornelis Raessone, ter andere zijde.

Anno XIIII[c] LXXVI, XIIII dage in Meye, navolgende der submissien op huden voere Scepenen van Antwerpen

geschiet ende gepasseert tusscen Heinricke van Smaelvoort die men heet de Cock, ter eenre ziden, ende Aernde Peterssone van Overhof ende Cornelise Raessone, woenende te Roesendale, ter andere, aengaende den geschillen tusscen deselve partien vutstaende als vander waernissen ende claernissen vanden coope ende opdracht van zekeren moeren onder de heerlicheit van Calmpthout ende Zundert gelegen, die de voers. Heinric den voerscreven Aerde ende Cornelise met Scepenenbrieven van Antwerpen, anno LXXV opten yersten dach van Aprille na Paesschen, opgedragen heeft, ende ooc aengaende den cedullen denselven moeren aenclevende, die inden jaere XIIII^{c} LXXIIII, II dage in Aprille, naden styl ende scrivene inden hove van Luydicke, gemaect syn tusscen den voers. Heinricke, ter eenre ziden, ende Janne van Overhof, Schoutet tot Roesendaele, ter andere, Soe heeft deselve Jan van Overhof daeraf syn vutsprake ende seggen gedaen ende gepronuncieert inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de waernisse ende claernisse vanden voers. moeren syn ende wesen sal gelyc den voers. Scepenenbrief dat verclaert, ende dat de voers. Heinric van Smaelvoort daerinboven de voerscreven moere waren, claren ende vryen sal van allen commere, laste ende calaengien die bynnen den yersten drie jaeren naestcomende daerop comen ende ingeset selen moegen worden, ende, dat gedaen synde, soe sal de voers. Heinric gehouden wesen den voerscreven Aernde ende Cornelise over te ghevene ende te leveren alle de mandamenten, brieven, gescriften, vutwynningen ende alle andere bethoone den voerscreven moeren aenclevende. Ende als vanden cedullen, vorwaerden ende contracten hieraf geschiet tusscen den voers. Janne van Overhof ende Henricke van Smaelvoort, vanden welken de voers. Aernd ende Cornelis den last te henwaerts genomen hebben, ten verclarene ende vutsprekene desselfs Jans van Overhof, Soe heeft deselve Jan van Overhof daeraf geseyt, vutgesproken ende verclaert, dat de voers. twee partien de resten die denselve Janne van Overhof, navolgende den voers. cedullen, noch gebreken, dwelc gedraecht LXIX last torven, evengelyc gelden ende dragen selen, te wetene, de voers. Heinric deen helft daeraf, als voere de torve die hy vanden selven moere ewech heeft, ende de voers. Aernd ende Cornelis dandere helft daeraf,

als voere de torve die opte selve moeren met hueren hanthooden ende toebehoorten noch wesen moegen. Dat wart aldus gepasseert ende gepronuncieert ten jaere ende dage voerscreven, in presencien van Her Wouteren van Liere, Riddere, stedehoudere des Burgermeesters, ende Godevaerde vander Dilft, Scepene tAntwerpen.

BUEKELER.

27 Mei 1476.

« Zoeninck » over den manslag te Antwerpen door Jan Mijlkens, van Mechelen, op Anselmus van Nedervenne, van Loenhout, gepleegd.

Vanden ongevalle ende dootslage voertiden bynnen der stad van Antwerpen gedaen ende geperpetreert by Janne Mylkens, van Mechelen, aenden persoen van Ancelme van Nedervenne, Laureyssone, van Loenhout, saliger gedachten, dairaf diverse dachvaerden gehouden zyn, soe heeft ten lesten Jorys van Nedervenne, brueder vanden voers. dooden, als moetzoendere, met sinen bruederen ende met meer anderen vrienden ende magen des dooden voerscreven, ter eenre, ende de voers. Jan Mylkens, misdadige, ter andere zyden, hen, by tusschensprekene van goeden mannen, vanden voers. ongevalle ende dootslage geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in Henricke van Cuyck, Scepene tAntwerpen, ende in Peteren Galopyn, byden voers. Janne Mylkens gecoeren, ende in Henricke van Uden ende Godevaerde Nys, byden voers. Joryse gecoeren, ende hebben geloeft de voers. partien, te beyden zyden, over goet, vast, gestade ende van weerden te houdene tallen dagen alle tgene dat byden voers. IIII goeden mannen, seggeren ende arbiteren, hieraf eendrachtelic geseit ende wtgesproken sal worden, op soenbrake ende vredebrake, mids deswelken deselve IIII seggeren, nadat zy op al ripelic gelet ende gedelibreert hebben, hebben huer wtsprake daeraf eendrachtelic gedaen inder manieren hierna volgende :

Inden yersten, soe seggen de voers. IIII goede mannen

arbiteren dat de voers. Jan Mylkens, misdadige, ter eeren Goids ende ter lafenissen vander zielen des dooden voerscreven, sal doen celibreren, bynnen den goidshuyse vanden Predickeren tAntwerpen, tusschen ditte ende tSinte Jansdage Baptisten in midzomere naestcomende, III^c ende L zielmissen, ende daeraf goet bethoon doen blycken den seggeren voergenoemt.

Item, dat deselve misdadige, tusschen dit ende Sinte Bavendage naestcomende, ter eeren Gods ende ter laeffenissen der zielen voers., sal gheven ende bestellene vive ponde was in handen vanden seggeren vander dooder zyden voerscreven, om die voert bestelt te wordene daert den voers. seggeren vander dooder zyden goetduncken ende gelieven sal.

Item, soe sal noch deselve misdadige doen een pelgrimagie tSinte Peters ende Pauwels te Roome, ende die porren wanneer hy des vanden voers. IIII seggeren versocht ende vermaent sal worden, ende alhier tAntwerpen niet wedercomen, hy en hebbe yerst den voers. seggeren doen blyken dat hy daeromme te Roome geweest heeft, oft dat de voers. misdadige voere deselve pelgrimagie, te doene tusscen dit ende Sinte Martensdage in November naestcomende, sal gheven oft bestellen op Sinte Anthonysoutaer inden goedshuyse vanden Predickeren voergenoemt, ende in handen vanden seggeren voergenoemt, tien guldenen, elken gulden tot II scellingen VI deniers grooten Brabants gerekent, omme die byden voers. seggeren bestelt ende gegeven te wordene alsoe dat zy dat nu tsamentlic gesloten ende overdragen hebben.

Item, sal noch deselve misdadige, ter beternissen vander misdaet voerscreven, den voergenoemden Joryse geven ende wtreycken XLV der voers. guldenen, ende die, bynnen den gewoenliken termynen naestcomende, brengen oft bestellen, tes selfs Jorys behoef, op des voers. Sinte Anthonys outaer, te wetene, telken XVII weken naestcomende I derdendeel daeraf, oft ten selven termynen die te brengene ende te gevene, tot behoef desselfs Jorys, in handen vanden priore vanden voers. goidshuyse by tyden wesende.

Item, dat de voers. misdadige, een jaer lanc yerstcomende geduerende, niet en sal comen drincken oft teeren in ennige herberge daer de voers. Jorys oft zyn brueders in zyn, alsoeverre als hy dat weet, mer terstont weder wtgaen, ten waere oft hy daer eer sate, dat hy dan in zyn gelage huesschelic soude moegen bliven sitten.

Ende voere de voergenoemde sielmissen, was ende soenpenningen, geloefden ende bleven borgen Jan Keerman, van Mechelen, ende Henric Mylkens, hoeymakere, des voers Jan Mylkens bruedere, ende elc van hen een voere al, ende verbonden daervoere hen selven ende alle huere goeden, etc.

Ende gebuerde namaels ennige duysternisse oft ongelike verstantenisse in deser wtspraken, die hielden de IIII seggeren voergenoemt tot henwaert, om haer verclaeren daeraf te doene in tyden ende wilen als men des behoeven sal.

Ende, mids deser wtspraken, soe seggen de voers. IIII keerslude de partien voergenoemt wel ende wittelic versoent vanden ongevalle ende dootslage voergenoemt, ende van desen dage tot eeuwegen dagen. Op alle dwelc Jan Vossaert, Roeydragere tAntwerpen, in presencien vanden seggers voers. ende anderen omstanderen, ban ende vrede geboden heeft, alsoe dat behoert na de hooge heerlicheyt ons Genadichs Heeren tsHertogen van Brabant ende zynre stad recht van Antwerpen. Dit geschiede bynnen den voers. goidshuyse vanden Predickeren, opten XXVII[en] dach van Meye anno LXXVI°, ende wart dese wtsprake, ter beden vanden partien ende by bevele vanden Heeren, inder stad register gestelt, ten jaere ende dage voergenoemt.

14 Mei 1476.

Schepenbrief der huwelijksvoorwaarden van Peter Haye en Elisabeth de Bye, door de belanghebbende geldig verklaard, hoewel van zijne zegels beroofd.

Alsoe Katline, Peter Haeys dochter, met Clause de Herde,

barbier, hueren wittegen man, ende Peter Gielys, eerdepotmakere, inden name van Peteren, wittegen zone Heinric Gielys, daer moeder af was Marie, des voirs. Peter Haeys dochter, die hy hierinne geloefde te vervane, ter eenre zyden, ende Lysbeth sByen, Stevens dochter, wedewe wilen des voirs. Peter Haeys, ter andere, opten dach van huyden hieronder gescreven, vore Borgermeestren ende Scepenen comen syn, omme der huweliker vorwaerden wille die inden jare M CCCC ende XLIX, XIX dage in Januario, tusschen den voirs. Peteren Haye, ter eenre zyden, ende der voirs. Lysbetten sByen, ter ander, vore Geerde van Eycke ende Clause van Doerne die men heet van Sompeken, Scepenen tAntwerpen te dier tyt, verleden ende gepasseert is, na inhout eens Scepenenbriefs van Antwerpen, welken Scepenenbrieve beyde de zegele afgetrocken waren, ende want de voirs. partien, alsoe zy seyden, hen te beyden zyden alsoe beraden hadden dat men de voirs. huwelike vorwaerde sonder consente van partien oft vrienden niet infringeren oft breken en mach, Soe hebben de voirs. partien ende elc bysondere, vore Borgermeesteren ende Scepenen voirgenoemt, gewillecoert ende geconsenteert de voirs. huwelike vorwaerde ende den Scepenenbrief voirs. daeraf gemaect in hueren vollen viertute, crachte ende weerden te blivene ende onderhouden te wordene, gelyc ende in alle der manieren oft den voirs. Scepenenbrief daeraf gemaect alnoch besegelt ware. Actum XIIII dage in Meye anno XIIII^{c} LXXVI.

PALUDE.

11 Juni 1476.

« Oirvrede » gezworen door Huibrecht Eeuwouts en Jan van der Heyden.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXXVI, XI dage in Junio, soe geloefden, sekerden ende swoeren lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Hubrecht Eeuwouts, linenwevere, ende Jan vander Heyden, moelneere, ende deden oervrede Meester Philipse de Brouwere, priester,

Adriane de Brouwere, Janne Ysebrant, Gheerdssone, Adriane de Mangeleere ende Gielise Wouters, cuypere, als dat zy hen van nu voerdane nyet mysdoen en selen oft doen mysdoen, in woorden oft in wercken, heymelic noch openbaer, by hen selven ofte by yemende anders van hueren wegen, in gheenre manieren, ende vernamen zy yemende die den voerscreven Her Philipse, Adriane de Brouwere, Janne Ysebrant, Adriane de Mangeleere ende den voerscreven Gielise mysdoen wouden oft doen mysdoen, dat zy hen dat in goets tyts kundigen zouden ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Clause vander Voort, Burgermeester, die den voerscreven Hubrechte Eeuwouts ende Janne vander Heyden den eed staefde, in presencien van Heinricke van Kuyc ende Meester Clause de Schermere, Scepenen.

PALUDE.

(Wordt voortgezet.)

EINDE VAN HET XXe DEEL. — FIN DU XXe VOLUME.

